Z:14 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ
METHODOLOGICAL STUDIES

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΟΣ

THE POPULATION OF GREECE IN THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY

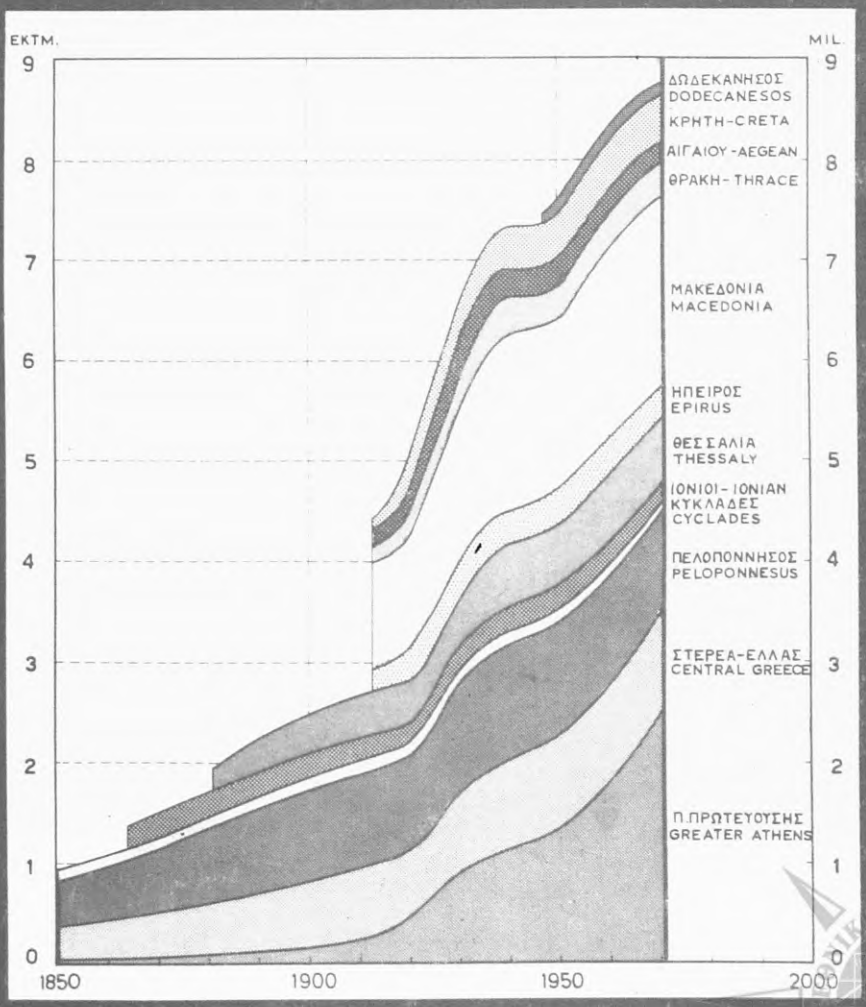

ΕΚΔΟΣΗ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

PUBLISHED BY
THE NATIONAL STATISTICAL
SERVICE OF GREECE

ΑΘΗΝΑΙ — 1980 — ATHENS

Τὸ βιβλίο «Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ 20οῦ ΑΙΩΝΟΣ» τυπώθηκε καὶ βιβλιοδετήθηκε στὶς ἐγκαταστάσεις τῆς ΕΣΥΕ, τὸ Μάιο 1980, σὲ 2.000 ἀντίτυπα. Ἡ διεύθυνση τοῦ συγγραφέα-διευθυντοῦ συντάξεως τῆς μελέτης εἶναι: Καθηγητὴς Β. Βαλαώρας, ὁδὸς Ἀσκληπιοῦ 14, Ἀθῆναι (144), Ἑλλὰς (τηλ. 3610.069).

Γιὰ παραγγελίες - ἀγορὲς ἀντιτύπων τοῦ βιβλίου, καθὼς καὶ ἄλλων στατιστικῶν δημοσιευμάτων, οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ πρέπει νὰ ἀπευθύνονται στὴν Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος, Δ/νση Δημοσιεύσεων καὶ Πληροφοριῶν, ὁδὸς Λυκούργου 14-16 (3ος ὄροφος — τηλέφ. 3248.512/227), Ἀθῆναι.

«THE POPULATION OF GREECE IN THE SECOND HALF OF THE 20th CENTURY» was printed and bound by the printing installations of the NSSG in May 1980, in 2.000 copies. The address of the writer-editor is: Prof. V. Valaoras, 14, Asklepiou str., Athens (144), Greece (Tel.: 3610.069).

For orders and purchases of the present or other statistical publications one should address to the National Statistical Service of Greece (Publications and Information Division) 14-16 Lycourgou str. (3rd floor– tel.: 3248.512/227). Athens (Greece).

2201

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
HELLENIC REPUBLIC
NATIONAL STATISTICAL SERVICE OF GREECE

Z:14 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ
METHODOLOGICAL STUDIES

ΕΛΛΑΣ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ 20ΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

THE POPULATION OF GREECE IN THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΘΗΝΑΙ — 1980 — ATHENS

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ — CONTENTS

Σελὶς
Page

ΠΡΟΛΟΓΟΣ—FOREWARD 3, 5

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ—INTRODUCTION 9

II. ΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (μέγεθος καὶ σύνθεσις πληθυσμοῦ)—THE ORIGINAL POPULATION DATA 15

Δημογραφικὴ ἀνάλυσις εἰς ἐπίπεδον ἐπαρχίας—Analysis by provinces 16
Ἡ δομὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρον—Analysis by urban-rural pop. 21

III. ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (Τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα)—VITAL RATES (original data) 31

IV. ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ—MARRIAGES AND REPRODUCTION 39

Ἡ ἰδιοτυπία τῶν ἐν Ἑλλάδι γάμων—Marriages 40
Αἱ γεννήσεις ζώντων ἐν Ἑλλάδι—Live births 44
Ποσοστὰ ἀναπαραγωγῆς—Reproduction rates 54
Γεννήσεις νεκρῶν—Stillbirths 57

V. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΚΥΜΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ—MORTALITY 59

Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν καὶ φῦλον θνησιμότης—Age and sex specific mortality 60
Θνησιμότης κατὰ οἰκογενειακὴν κατάστασιν—Mortality by marital status 66
Ἀναλογικὴ θνησιμότης—Proportional mortality 67
Σφάλματα καὶ διόρθωσις τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος—Infant (and perinatal) mortality 70
Οἱ Πίνακες Ἐπιβιώσεως—Life tables 80
Αἱ Αἰτίαι Θανάτου—Causes of death 85

VI. Η ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ—MIGRATION 95

VII. ΠΡΟΒΟΛΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΟΜΕΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2000 ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ—POPULATION PROJECTIONS 105

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ—BIBLIOGRAPHY 110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (πέντε πίνακες)—**APPENDIX** (five tables) 111

Πίναξ—Table

I. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, κατὰ ἐπαρχίας : 1928 - 1971—Population by provinces : 1928 - 1971 113
II. Γάμοι, γεννήσεις καὶ θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων, κατὰ ἐπαρχίας : 1960 καὶ 1970—Vital rates by provinces : 1960 and 1970 118
III. Πληθυσμὸς 1971, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν—Population 1971, by sex and age 123
IV. Ὑπολογιζόμενος ἀστικὸς καὶ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος : 1950 - 1975—Estimated urban and rural population : 1950 - 1975 124
V. Ἑλληνικοὶ πίνακες ἐπιβιώσεως, κατὰ φῦλον : 1950, 1960 καὶ 1970—Life-tables for Greece, by sex : 1950, 1960 and 1970 132

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ παρούσα μελέτη μὲ τίτλο «ὁ Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ Δεύτερον Ἥμισυ τοῦ 20οῦ Αἰῶνος», ἀποτελεῖ συνέχεια καὶ πρὸς τὸ παρὸν τὴν κατακλείδα μιᾶς κατὰ βάθος δημογραφικῆς ἀναλύσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, ποὺ συνεχίζεται ἀπὸ τὸ 1963 στὴν Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔδωσε ὡς τώρα ὑλικὸ γιὰ τρεῖς τουλάχιστον ἐπίσημες δημοσιεύσεις: 1. Ἑλληνικοὶ Πίνακες Ἐπιβιώσεως, ΕΣΥΕ, 1964, 2. Δημογραφικαὶ Ροπαὶ καὶ Μελλοντικαὶ Προεκτάσεις τοῦ Πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ΕΣΥΕ, 1966, 3. Urban-Rural Population Dynamics of Greece, NSSG, 1974. Μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν δημογραφικῶν σειρῶν στὶς πραγματικές τους διαστάσεις, οἱ δημοσιεύσεις αὐτὲς τῆς ΕΣΥΕ πέτυχαν τὴν ἐπισημοποίηση καὶ τὴ διεθνὴ ἀναγνώριση τῶν ἐξειδικευμένων δεικτῶν, ὅπως εἶναι οἱ Πίνακες Ἐπιβιώσεως καὶ τὰ Ποσοστὰ Ἀναπαραγωγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πληθυσμοῦ.

Ἡ σπουδαιότερη καινοτομία τῆς προκείμενης μελέτης ἀναφέρεται στὸν ὑπολογισμὸ τῆς κατὰ φύλο καὶ ἡλικία δομῆς τοῦ πληθυσμοῦ, χωριστὰ γιὰ τὸν ἀστικὸ καὶ τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ (μὲ διαχωριστικὸ ὅριο τοὺς 10.000 κατοίκους), καὶ τὸ διαφορισμὸ τῶν δυνάμεων φθορᾶς καὶ ἀναπαραγωγῆς μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου χώρας. Ἐντοπίζεται, ἔτσι, ἡ αἰτία τῆς πρόσφατης ὑπογεννητικότητας καὶ τῆς πρόωρης δημογραφικῆς γηράνσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ποὺ ὀφείλεται στὴ διάβρωση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὰ πρόσφατα ρεύματα τῆς ἀστυφιλίας καὶ τῆς μεταναστεύσεως. Ἐνδιαφέρουσα, ἐπίσης, εἶναι ἡ διαπίστωση περὶ ἀτελοῦς ἐφαρμογῆς τῆς Ληξιαρχικῆς Νομοθεσίας στὴν ὕπαιθρο χώρα. Ἡ μελέτη συμπληρώνεται μὲ μιὰ νέα σειρὰ Πινάκων Ἐπιβιώσεως καὶ Ποσοστῶν Ἀναπαραγωγῆς, ὅπως, ἐπίσης, καὶ μὲ τὶς πιθανὲς ἐξελίξεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος μέχρι τὸ τέλος τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα.

Ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἡ ἔρευνα ἔγινε ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Καθηγητοῦ καὶ διεθνῶς ἀναγνωρισμένου ὡς εἰδικοῦ στὰ δημογραφικὰ ζητήματα κ. **Βασ. Βαλαώρα.** Στὴν εὐχάριστη καὶ καρποφόρα αὐτὴ συνεργασία, ἡ Ἐθνικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος διέθεσε χώρους καὶ βοηθητικὸ προσωπικό, τὰ ἀρχικὰ στατιστικὰ στοιχεῖα, τὴν πρόθυμη συμπαράσταση τῆς Διευθύνσεως Πληθυσμοῦ, τὶς ἐγκαταστάσεις καὶ τὴν τεχνικὴ ἐπιμέλεια τῆς Διευθύνσεως Δημοσιεύσεων καὶ Πληροφοριῶν, γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἑνὸς ἔργου ποὺ προάγει τὴν Ἑλληνικὴ Δημογραφία.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΕΛΠΕΡΗΣ
Γενικὸς Διευθυντὴς
τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἑλλάδος

Ἀθῆναι, Μάιος 1980

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

FOREWORD

This study under the title «The Population of Greece in the Second Half of the 20th Century» represents a continuation and temporarily the final product of an at depth demographic analysis, which is going on in the National Statistical Service of Greece since 1963. So far this analysis provided the material for at least three official publications, namely: 1. Life Tables for Greece, NSSG, 1964, 2. Demographic Trends and Population Projections of Greece, NSSG, 1966, and 3. Urban-Rural Population Dynamics of Greece, NSSG, 1974. After the restoration of the original data to their real dimentions, the new vital rates and/or the specialized indices, such as the Life Tables and the Reproduction Rates for Greece, became official and were included in the international demographic literature.

The principal innovation of this study is the series of estimated population by sex and age-groups (for the period 1950-1975), separately for urban-rural areas, with a dichotomy set at 10.000 inhabitants. The resulting sex-age composition, as well as the vital rates, computed for the two population segments, are truly revealing. Falling natality and progressive demographic erosion and aging are selectively restricted to the rural areas, because of an intensive rate of out-migration, which was developed after the year 1960. At the same time a deterioration of the vital registration in rural areas was also observed. Finally, new Life Tables and Reproduction Rates, as well as population projections by sex and age groups, are included in this study.

As in the past, the work was conducted under the direction of Professor **V. G. Valaoras,** *a well known international expert on population analysis. During this happy and fruitful collaboration, the National Statistical Service of Greece provided office space and the auxiliary personnel, together with the co-operation of the Population Division and its Technical Services.*

Athens, May 1980

CHRISTOS KELPERIS
Director General
of the National Statistical Service
of Greece

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

I. INTRODUCTION

Throughout its long history, Greece's population was (and still is) relatively small—about five millions during the classical Periclean era, three millions at the beginning of the Christian calendar and nine millions in 1975, or less than 0,2% of the total World Populations. A rather narrow balance between the numbers of births and deaths in the course of time, and the perennial urge for emigration, are the principal demographic factors responsible for this slow development.

Modern Greece was born some 150 years ago, but her territorial integration was not accomblished until after the World War II. In fact, the eightfold increase of the total population, between the census years 1861 and 1971 (table 1), was mainly the effect of repeated expansions of the national territory (and also of a massive Refugee immigration in 1922). Little contribution was received from the natural increase of the population, the annual rate of which was formerly oscillating around the modest level of 1,5% and now it has fallen to levels near the «zero population growth». This resulted to fundamental changes in the structure, the productivity and the reproduction of the population, the main effects of which appeared during the after War period, between the years 1950 and 1975.

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1925 καὶ 1975 πεντηκονταετίαν ὡλοκληρώθη ἡ δημο-πολιτικὴ φυσιογνωμία καὶ ἡ βιο-κοινωνικὴ ὡρίμανσις τοῦ συγχρόνου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Προηγήθη, ὡς γνωστόν, ἡ μακρὰ (1831 - 1912) καὶ πολυτάραχος περίοδος τῆς νηπιακῆς ἡλικίας, ὅταν ἡ μικρὰ καὶ ὑπανάπτυκτος Χώρα μας, χωρὶς πόρους, πεῖραν ἢ γνώσεις, δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ αὐτοκυβερνηθῇ ὁμαλῶς ἢ νὰ ἀπασχολήσῃ ἐπωφελῶς καὶ νὰ διαθρέψῃ ἐπαρκῶς τοὺς ὀλίγους κατοίκους της. Ἡ μεταβατικὴ περίοδος τῆς ἀλλαγῆς ἤρχισε μὲ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους 1912 - 1913, ὅταν ἐδιπλασιάσθη ὁ πληθυσμὸς καὶ ὁ βιοτικὸς χῶρος τῶν Ἑλλήνων, ἔκλεισε δὲ μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πολλῶν μυριάδων Προσφύγων, κατὰ τὴν μετὰ τὸ 1922 δεκαετίαν.

Ἔκτοτε, ἡ Ἑλλὰς ἀκολουθοῦσα μὲ ἐγκαρτέρησιν καὶ ἀποφασιστικότητα τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἐπέτυχε τὴν ἀπογείωσίν της ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς ὑπαναπτύξεως, διὰ νὰ καταλάβῃ σήμερον τὴν πρωτοπορίαν μεταξὺ τῶν ὁμόρων ἢ γειτονικῶν χωρῶν τῆς Νοτιο-ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τεράστιον πληθυσμὸν τῆς σημερινῆς Οἰκουμένης (4.000 ἑκατομ., περίπου, κατὰ τὸ 1976), ἡ Ἑλλὰς ἀποτελεῖ μίαν ἀδιόρατον σταγόνα (0,2% περίπου τῆς κατοικουμένης ἐκτάσεως ἢ τοῦ πληθυσμοῦ). Μεταξὺ ὅμως τῶν 160, περίπου, κυριάρχων κρατῶν τῆς Γῆς, ἡ Χώρα μας ἀναγνωρίζεται διεθνῶς ὡς μία μικρὰ ἀλλ' ὑπολογίσιμος Εὐρωπαϊκὴ δύναμις καί, ἐπίσης, ὡς μία φυσικὴ καὶ φιλικὴ γέφυρα πολιτιστικῆς καὶ ἐμπορικῆς μεταξὺ τῶν λαῶν ἐπικοινωνίας εἰς τὸ σημεῖον συναντήσεως τῶν τριῶν ἠπείρων τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου.

Ἡ ἐπὶ 40 περίπου αἰῶνας παρουσία τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ προσκήνιον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἔρχεται κάπως εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πάντοτε μικρὸν μέγεθος τοῦ πληθυσμοῦ των. Ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς γίγαντας τότε πληθυσμοὺς τῆς Μεσοποταμίας ἢ τῆς Φαραωνικῆς Αἰγύπτου, τῶν ἀρχαίων Περσῶν ἢ τῶν Ρωμαίων, οἱ Μίνωες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ τῆς Κρητο- Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς δὲν ἦσαν περισσότεροι τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς χρυσῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους δὲν ὑπερέβαινον τὰ πέντε ἑκατομμύρια. Ἀργότερον, ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου, ἡ Ἑλλὰς (ὡς Ρωμαϊκὴ πλέον ἐπαρχία) ἀναφέρεται ἐπωνύμως(1) μὲ ἕνα πληθυσμὸν τριῶν ἑκατομμυρίων, ἀλλὰ μὲ διπλασίαν τῆς σημερινῆς γεωγραφικὴν ἔκτασιν (267.000 ἀντὶ τῶν σημερινῶν 131.000 χλμ.²). Κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας οἱ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς πολῖται ἀποτελοῦν μικρὰν μόνον μειονότητα (πιθανῶς μέχρι 10%) ἀπὸ τὰ 60 περίπου ἑκατομμύρια τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἐνῷ, κατὰ τὴν ἀπαισίας μνήμης Τουρκοκρατίαν, ὁ πληθυσμὸς τῶν «Ραγιάδων» ἐμειώθη εἰς ἐπικίνδυνα διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ ἔθνους ἐπίπεδα.

Ἡ συνέπεια καὶ ἡ ἱστορικὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέχεια ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι, περὶ τὸ τέλος τοῦ ἐπικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821, τρία τέταρτα μόλις τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων ἐπέζησαν διὰ νὰ χαιρετίσουν τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ὅτι ἡ τρίτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν γενεὰ (περὶ τὸ 1910) ἐπλησίαζεν, ἀλλὰ πιθανῶς οὐδέποτε θὰ διεσκέλιζε τὸν ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων κατοίκων. Χαρακτηριστικόν, ἐπίσης, εἶναι ὅτι, κατὰ τὸ 1920, ὁ πληθυσμὸς ἀνήρχετο εἰς πέντε ἑκατομμύρια, ὅσα δηλαδὴ καὶ κατὰ τὴν κλασσικὴν ἐποχὴν τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, καὶ ὅτι ἡ μετὰ τὸ 1922 εἰσροὴ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου ἑκατομμυρίου Προσφύγων, παρὰ τὰ ἀρχικὰ προβλήματα, ἀπεδείχθη μακροπροθέσμως καίριος διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Χώρας παράγων. Ἡ καθημαγμένη ἀπὸ τὰς δεκαετεῖς περιπετείας Ἑλλάς, ἐδανείζετο τότε αἷμα καὶ ἐμπειρίας ἀπὸ τοὺς μακρυνοὺς προγόνους τῆς Μυκηναϊκῆς καὶ προ-κλασσικῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ ἀπόγονοι τῶν ἀποίκων ἐκείνων ἦσαν οἱ παλιννοστοῦντες Πρόσφυγες.

---

1. Βλέπε Βιβλιογραφίαν, U.N, The Determinants (1954).

Πίναξ 1. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας), κατὰ διαμερίσματα, 1861 - 1971. Ἔκτασις (χιλιάδες τετρ. χμ.) καὶ πυκνότης (κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον). R=μέση ἐτησία (%) αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ μεταξὺ 1961 καὶ 1971

Table 1. Population of Greece (in thousands), by major Geographic Divisions, 1861 - 1971. Population density (persons per km²) and annual rate of increase (R) during the last intercensus period 1961 and 1971

Διαμέρισμα — Region (Ἔτος προσαρτήσεως) (Year of annexation)	Ἔτος ἀπογραφῆς — Census year												(R)
	1861	1870	1879	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1961–1971
Περιφ. Πρωτευούσης—Greater Athens ..	41,3	44,5	65,5	110,3	123,1	168,8	453,0	802,0	1.124,1	1.378,6	1.852,7	2.540,2	+3,71
Λοιπὴ Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Εὔβοια—Rest of Central Greece and Euboea	368,8	424,8	501,7	569,7	645,4	740,5	683,2	790,5	908,5	908,3	970,9	992,2	+0,22
Πελοπόννησος—Peloponnesos	568,6	645,5	743,4	803,0	892,1	925,8	934,1	1.053,3	1.156,2	1.129,0	1.096,4	986,9	-1,00
Κυκλάδες—Cyclades	118,1	124,2	134,5	131,5	134,7	130,4	122,3	129,7	129,1	126,0	100,0	86,3	-1,37
Ἰόνιοι Νῆσοι—Ionian Islands (1864)	...	218,9	234,4	238,8	253,0	254,6	198,1	213,2	250,6	228,6	212,6	184,4	-1,32
Θεσσαλία—Thessaly (1881)	...	...	...	333,9	385,5	411,9	438,4	493,2	590,1	624,3	689,9	659,9	-0,44
Ἤπειρος—Epirus (1912–13)	...	...	...	...	...	...	292,9	312,6	332,1	330,6	352,6	310,3	-1,20
Δυτ. Μακεδονία[1]—W. Macedonia[1]	...	...	...	...	...	...	286,0	292,2	344,9	298,2	311,1	269,0	-1,35
Κεντρ. Μακεδονία[2]—Central Macedonia[2]	...	...	...	...	...	...	504,8	706,8	891,7	927,8	1.075,2	1.206,2	+1,22
Ἀνατ. Μακεδονία[3]—E. Macedonia[3] ...	...	...	...	...	...	...	294,7	413,4	515,4	479,4	509,8	415,5	-1,85
Θράκη—Thrace (1912-13)	...	...	...	...	...	...	202,7	303,7	359,9	337,0	356,6	329,6	-0,76
Νῆσοι Αἰγαίου—Aegean Islands (1912-13)	...	...	...	...	...	...	260,1	307,7	304,0	281,4	254,5	210,5	-1,73
Κρήτη—Crete (1912-13)	...	...	...	...	...	...	346,6	386,4	438,3	462,1	483,3	456,6	-0,55
Δωδεκάνησος—Dodecanesos (1947)	...	...	...	...	...	...	...	...	...	121,5	123,0	121,0	-0,16
Ἑλλὰς — Greece :													
Πληθυσμὸς — Population	1.096,8	1.457,9	1.679,5	2.187,2	2.433,8	2.632,0	5.016,9	6.204,7	7.344,9	7.632,8	8.388,6	8.768,6	+0,45
Ἔκτασις (χιλ. χλμ²) — Area ('000 sq. km)	47,5	50,2	50,2	63,6	63,6	63,2	127,0	129,3	129,3	132,0	132,0	132,0	—
Κάτοικοι κατὰ χλμ.² — Inhabitants per sq. km	23,1	29,0	33,5	34,4	38,3	41,6	39,5	48,0	56,8	57,8	63,6	66,4	—

1. Νομοὶ : Φλωρίνης, Καστορίας, Κοζάνης, Γρεβενῶν.
2. Νομοὶ : Πέλλης, Ἡμαθίας, Πιερίας, Κιλκίς, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικῆς, Ἅγ. Ὄρος.
3. Νομοὶ : Σερρῶν, Δράμας, Καβάλας.

1. Nomi : Florina, Kastoria, Kozani, Grevena.
2. Nomi : Pella, Imathia, Pieria, Kilkis, Thessaloniki, Chalkidiki, Aghion Oros.
3. Nomi : Serres, Drama, Kavala.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ δημογραφικὴ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καλύπτεται ἀπὸ μίαν σειρὰν ἀπαριθμήσεων ἢ ἀπογραφῶν τοῦ πληθυσμοῦ καί, ἐπίσης, ἀπὸ τὴν κατὰ περιόδους συλλογὴν καὶ δημοσίευσιν τῶν καταγραφέντων εἰς τὰ Ληξιαρχεῖα τοῦ Κράτους γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων. Ἀλλ' ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλας χώρας, τὰ στατιστικὰ αὐτὰ στοιχεῖα δὲν ἦσαν πλήρη οὔτε πάντοτε ἀκριβῆ, ἀπὸ ἀπόψεως δὲ συνεχείας παρουσιάζουν ἀρκετὴν ἀκαταστασίαν ἢ μακροχρονίους διακοπάς. Μία πρώτη ἀπόπειρα διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνασύστασιν τῶν δημογραφικῶν σειρῶν τῆς Χώρας ἐγένετο παλαιότερον [1], ἐνῷ τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς κατὰ βάθος ἀναλύσεως τῶν ὑπαρχόντων στοιχείων ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ 1966 ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας [2]. Ἡ παροῦσα μελέτη, ἀποτελοῦσα συνέχειαν τῆς ἀνωτέρω ἐργασίας, καλύπτει κυρίως τὴν περίοδον μεταξὺ 1950 καὶ 1975 καί, κατὰ προέκτασιν, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Ὑπὸ τύπον βραχείας ἀναφορᾶς εἰς τὸ παρελθόν, ἂς σημειωθῇ ὅτι ὁ δωδεκαπλασιασμὸς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος (753,4 χιλ. κατὰ τὸ 1828, 9.046,5 χιλ. κατὰ τὸ 1975) ὀφείλεται κατὰ σημαντικὸν ποσοστὸν εἰς τὸν ἐπαναπατρισμὸν τῶν προσφύγων καὶ τὴν κατὰ καιροὺς διεύρυνσιν τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου (131.990 χλμ.² ἔναντι τῶν ἀρχικῶν 47.516 χλμ.²). Ὁ τετραπλασιασμός, ἐξ ἄλλου, τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ (69,5 κάτοικοι ἀνὰ χλμ.² κατὰ τὸ 1975, ἔναντι τῶν ἀρχικῶν 15,9), δὲν σημαίνει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας ἐδιπλασίαζε τὸν ὄγκον του κάθε 50 περίπου ἔτη. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ ρυθμὸς ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἦτο πολὺ βραδύτερος, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 1 (σχῆμα 1), ὅπου δίδεται ἡ κατὰ διαμερίσματα ἐξέλιξις τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ τὰς τελευταίας δώδεκα πλήρεις ἀπογραφὰς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1861 καὶ 1971. Φαίνεται ἐκεῖ ὅτι μόνον αἱ Ἀθῆναι (πολεοδομικὸν συγκρότημα) καὶ ἡ ἐπαρχία Θεσσαλονίκης ηὐξάνοντο ραγδαίως μὲ τὸν ρυθμὸν 3% καὶ πλέον κατ' ἔτος, ὅταν ὁ πληθυσμὸς ὅλων σχεδὸν τῶν ἄλλων διαμερισμάτων παρέμενε σχεδὸν στάσιμος ἢ ἐμίκρυνε μὲ τὴν πάροδον τῶν δεκαετιῶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα δεκαετίαν, μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1961 καὶ 1971, αἱ ἐπαρχίαι Ἀττικῆς (μὲ τὸ πολεοδομικὸν συγκρότημα Πρωτευούσης) καὶ Θεσσαλονίκης ἀπερρόφησαν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ δημογραφικὰ πλεονάσματα ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, εἰς βάρος φυσικὰ τῆς ὑπολοίπου Χώρας, ὁ πληθυσμὸς τῆς ὁποίας ἐσημείωσε σημαντικὴν μείωσιν, ὅπως φαίνεται εἰς τοὺς κατωτέρω ἀριθμούς.

	Πληθυσμός—Population ('000) 1961	1971	Ἐτησία αὔξησις (R) Growth
Ἀττικῆς—Attica	1.950,8	2.701,7	3,85%
Θεσσαλονίκης—Salonica	478,1	654,8	3,70%
Σύνολον τῶν ἀνωτέρω—Both	2.428,9	3.356,5	3,82%
Λοιπὴ Χώρα—Rest of Country	5.959,7	5.412,1	−0,92%
ΕΛΛΑΣ—GREECE	8.388,6	8.768,6	0,45%

Παρόμοιαι δημογραφικαὶ ὑφέσεις ἔπληξαν τὴν Χώραν μας τοὐλάχιστον τρεῖς φορὰς εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλ' ἡ ποσοτικὴ τεκμηρίωσις δὲν εἶναι δυνατή, λόγῳ ἀνυπαρξίας τοῦ ἀπαραιτήτου στατιστικοῦ ὑποστρώματος. Ἡ πρώτη συμπίπτει μὲ τὴν μαρασμώδη ἐθνικὴν περίοδον μεταξὺ τῆς πολεμικῆς κακοτυχίας τοῦ 1897 καὶ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων 1912-13. Ὁ μικρὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πληθυσμὸς τῆς Χώρας περιέπεσεν εἰς πλήρη σχεδὸν στασιμότητα, μὲ τὰς γνωστὰς δυσμενεῖς συνεπείας διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν βιολογικὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, λόγῳ τῆς ἀθρόας πρὸς τὴν Ἀμερικὴν μεταναστεύσεως. Ἡ Ἑλλὰς ἔχασε τότε 300.000 περίπου μετανάστας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄρρενας ἡλικίας 15 ἕως 45 ἐτῶν, ἤτοι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ τότε ἐργατικοῦ δυναμικοῦ της. Ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη δημογραφικὴ περιπέτεια συμπίπτουν μὲ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους τοῦ αἰῶνος μας καὶ τὰς ἐπιπροσθέτους διὰ τὴν Χώραν μας περιπλοκὰς (ἐθνικὸς διχασμός, ναυτικὸς ἀποκλεισμὸς τῆς Χώρας καὶ ἐπιδημία γρίππης κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, τριπλῆ ἐχθρικὴ κατοχή, πανδημικὸς λιμὸς καὶ ἐσωτερικαὶ συγκρούσεις κατὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον). Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας κατῆλθεν εἰς τὴν ἀρνητικὴν φάσιν, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τῶν σχετικῶν στοιχείων (λόγῳ παραλύσεως τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους) δὲν ἐπιτρέπει τὴν ποσοτικὴν ἐκτίμησιν τῶν ζημιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη τότε ὁ ἀνθρώπινος παράγων.

Διὰ τὰς ἄλλας περιόδους ἡ κατὰ προσέγγισιν ἐξέλιξις τοῦ ἀριθμοῦ (καὶ τῆς ἀναλογίας) τῶν γεννήσεων ζώντων, τῶν θανάτων γενικῶς καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν, δίδεται εἰς τὸν πίνακα 2 (ἐτήσιοι μέσοι ὅροι δι' ἑκάστην μέχρι τοῦ 1940 πενταετίαν). Ἡ ἀνασύστασις τῆς σειρᾶς ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ, ὅταν τὰ καθ' ἡλικίαν στοιχεῖα διατάσσονται ἀναλόγως τοῦ ἔτους γεννήσεως τῶν ἀπογραφέντων. Μὲ τὴν διάταξιν αὐτὴν γίνεται δυνατόν, πρῶτον, νὰ διορθωθοῦν τὰ τυχὸν λάθη τῶν ἀπογραφῶν (λόγῳ παραλείψεων ἢ ἀνακριβοῦς δηλώσεως τῆς ἡλικίας) καί, ἀκολούθως, νὰ ὑπολογισθοῦν (κατὰ προσέγγισιν) αἱ προσθῆκαι (γεννήσεις) καὶ αἱ ἀπώλειαι (θάνατοι), αἵτινες συνέβησαν κατὰ τὰ μεσο-ἀπογραφικὰ διαστήματα. Ὁ παράγων τῆς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μεταναστεύσεως ὑπεισέρχεται, βεβαίως, εἰς τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμούς (ὅταν εἶναι γνωστὰ τὰ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν χαρακτηριστικὰ τῶν μεταναστῶν), ἀλλὰ παραλείπεται ἐκεῖνος τῆς ἐσωτερικῆς μετακινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ (ἀστυμορφισμός), διότι δὲν ἐπηρεάζει τὰ εὑρήματα διὰ τὸ σύνολον τῆς Χώρας.

1. V. Valaoras: A Reconstruction... (1960).
2. ΕΣΥΕ: Δημογραφικαὶ Ροπαί... (1966).

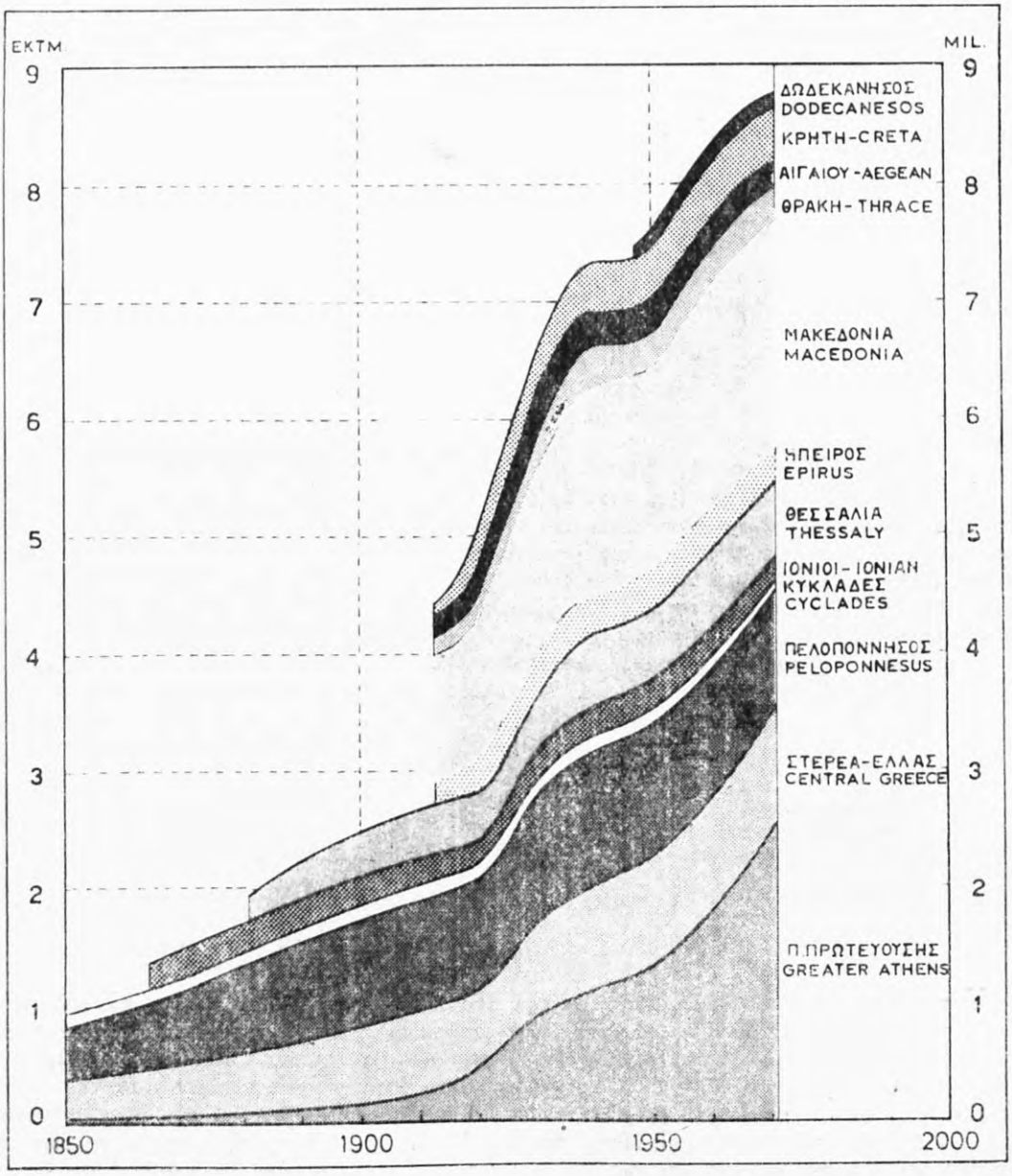

Σχ. 1. Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (1850 - 1971, ἑκατομμύρια κατοίκων), κατὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα ἢ περιοχάς.

Fig. 1. The growth of the population of Greece (1850 - 1971, in millions), by geographic regions.

Ἀπὸ τὴν ἐπισκόπησιν τοῦ πίνακος 2 φαίνεται, ὅτι ἡ γενικὴ καὶ ἡ βρεφικὴ θνησιμότης εὑρίσκοντο εἰς τὴν κατιοῦσαν ἀπ' ἀρχῆς σχεδὸν τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου, ἐνῷ ἡ πρώτη κάμψις τῆς γεννητικότητος ἐσημειώθη κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος(1). Ἐνδιαφέρον, ἐπίσης, εἶναι τὸ εὕρημα, ὅτι ἡ βιολογικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ (ὑπεροχὴ γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων), χωρὶς ποτὲ νὰ ὑπερβῇ τὸ 1,6% κατ' ἔτος, ἐμειοῦτο βραδέως διὰ νὰ φθάσῃ τὸ μέτριον ἐπίπεδον τοῦ 1,3% κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ σήμερον (1975) νὰ κατέλθῃ εἰς 0,7%.

1. G. Siampos and V. Valaoras : Long Term Fertility Trends in Greece, 1969.

Πίναξ 2. Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς ('000) (μέσοι ὅροι ἑκάστης πενταετίας). Γεννήσεις, θάνατοι καὶ θάνατοι βρεφῶν (ἀριθμοὶ εἰς χιλιάδας καὶ ἀναλογίαι) ἐν Ἑλλάδι, 1860 - 1940. (Ἀπὸ Β. Βαλαώρα, A Reconstruction ...)

Table 2. Population and vital statistics ('000). Annual averages and rates

Περίοδος Period	Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς ('000) Population	Ἀριθμοί, κατ' ἔτος – ('000) – Numbers, by year				Ἐπὶ 1.000 κατοίκων (ἢ γεννήσεων) – Rates			
		Γεννήσεις ζώντων L. births	Θάνατοι Deaths	Ὑπεροχὴ γεννήσεων Excess of births	Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths	Γεννητικότης Birth rate	Θνησιμότης Death rate	Ὑπεροχὴ γεννήσεων Excess of births	Βρεφικὴ θνησιμότης Infant death rate
1860–64	1.138	43,9	30,2	13,7	8,7	38,6	26,5	12,1	198,2
1865–69	1.423	55,7	35,3	20,4	11,0	39,1	24,8	14,3	197,5
1870–74	1.534	61,1	37,4	23,7	12,0	39,8	24,4	15,4	196,4
1875–79	1.660	67,1	40,2	26,9	13,0	40,4	24,2	16,2	193,7
1880–84	1.797	73,3	45,5	27,8	14,0	40,8	25,3	15,5	191,0
1885–89	2.208	89,1	54,6	34,5	16,7	40,4	24,7	15,7	187,4
1890–94	2.384	93,0	55,6	37,4	17,0	39,0	23,3	15,7	182,8
1895–99	2.503	92,9	54,6	38,3	16,5	37,1	21,8	15,3	177,4
1900–04	2.596	91,4	53,5	37,9	15,8	35,2	20,6	14,6	172,6
1905–09	2.650	89,0	53,8	35,2	14,8	33,6	20,3	13,3	166,1
1910–14	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1915–19	...	...	...	...	...	...	...	...	...
1920–24	5.218	163,8	110,6	53,2	24,3	31,4	21,2	10,2	148,1
1925–29	6.180	200,2	107,5	92,7	26,5	32,4	17,4	15,0	132,2
1930–34	6.647	208,7	110,3	98,4	25,4	31,4	16,6	14,8	121,8
1935–39	7.125	196,7	104,0	92,7	21,4	27,6	14,6	13,0	108,8

Μερικοὶ ἄλλοι ἀριθμοὶ ἐνδεικτικοὶ τῆς προοδευτικῆς βελτιώσεως τῆς ποιότητος καὶ τῆς δημογραφικῆς ὡριμάνσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, δίδονται εἰς τὸν πίνακα 3. Εἰς τὰς τρεῖς πρώτας στήλας (ἀναλογικὴ κατὰ μεγάλας ὁμάδας ἡλικιῶν δόμησις τοῦ πληθυσμοῦ), φαίνεται ἡ προοδευτικὴ συρρίκνωσις τοῦ παιδικοῦ πληθυσμοῦ (0-14 ἐτῶν) καὶ ἡ σχεδὸν ἀντισταθμιστικὴ αὔξησις τῆς ἀναλογίας τῶν γερόντων (65 ἐτῶν καὶ ἄνω). Ἀντανακλοῦν καὶ αἱ δύο, ὑγιεῖς μᾶλλον ἀντιδράσεις τοῦ πληθυσμοῦ, μὲ τὸν διαφαινόμενον ἔλεγχον τῆς πληθωρικῆς γεννητικότητος ἡ πρώτη, καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀκαίρου θνησιμότητος ἡ δευτέρα. Ἐξ ἄλλου, ἡ μεσαία στήλη (πληθυσμὸς ἡλικίας 15 ἕως 64 ἐτῶν) ἀποκαλύπτει τὴν (δημογραφικὴν) διαδικασίαν ἡ ὁποία ἐπέτρεψε τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος καὶ μέσῳ αὐτῆς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας. Ἡ μὲ τὴν πάροδον τῶν δεκαετιῶν διόγκωσις τοῦ «ἐνεργοῦ» πληθυσμοῦ (15-64 ἐτῶν), ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκπηγάζει τὸ ἑκάστοτε ἐργατικὸν δυναμικόν, καὶ ἡ παράλληλος ἐλάφρυνσις τῶν οἰκογενειακῶν βαρῶν (ὀλιγώτερα παιδιὰ κατὰ οἰκογένειαν), ἐπέτρεψαν ὄχι μόνον τὴν βαθμιαίαν καλλιτέρευσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ τὸν σχηματισμὸν χρηματικῶν ἀποθεμάτων, μὲ τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, τροφοδοτεῖται ἡ ἐπενδυτικὴ προσπάθεια διὰ περισσότερα παραγωγικὰ ἔργα εἰς τὸν ἐθνικὸν καὶ τὸν ἰδιωτικὸν τομέα. Ἡ διαδικασία αὐτὴ τῆς πλέον προσφόρου δομῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἀποκαλεῖται δημογραφικὴ ὡρίμανσις.

Εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν τῆς καθ' ἡλικίαν δομήσεως τοῦ πληθυσμοῦ παρατηροῦνται δύο μικραὶ ἀνωμαλίαι, ἡ πρώτη κατὰ τὸ 1940 καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸ 1971. Εἰς τὴν πρώτην, ἡ ἀνακοπὴ τῆς πορείας εἰς τὰς δύο πρώτας στήλας, ἀποκαλύπτει μίαν ἀπότομον διόγκωσιν τοῦ παιδικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ὁποία προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἐπὶ μίαν περίπου δεκαετίαν ὑψηλὴν γεννητικότητα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Προσφύγων[1]. Ἡ ἀναστολὴ κατόπιν εἰς τὴν (ἀναλογικὴν) αὔξησιν τῆς ὁμάδος 15-64 ἐτῶν κατὰ τὸ 1971 καὶ ἡ ἀπότομος διόγκωσις τοῦ γεροντικοῦ πληθυσμοῦ (65+), ἀποδεικνύει τὸ βραχύβιον τῆς δημογραφικῆς μας ὡριμάνσεως, δεδομένου ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ διαδικασία αὐτὴ ἐκινήθη ταχέως πρὸς τὴν δημογραφικὴν γήρανσιν τοῦ πληθυσμοῦ.

1. Β. Βαλαώρα : Τὸ Δημογραφικὸν Πρόβλημα καὶ ἡ Ἐπίδρασις τῶν Προσφύγων, 1939.

Αἱ ἑπόμεναι στῆλαι τοῦ πίνακος 3 ἀναφέρονται εἰς τὴν προϊοῦσαν διόγκωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων πόλεων (ἀστυμορφισμός), τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγραμμάτων καὶ τὴν αὔξησιν τῆς μέσης διαρκείας τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων (ε ♀), ἡ ὁποία πλησιάζει τὰ καλλίτερα ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρότυπα τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου. Ὅλα συμφωνοῦν μὲ τὰς προϋποθέσεις καὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τεχνο-οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ὁποία χρειάζεται ὑλικὰ κεφάλαια καὶ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα καί, ἐπίσης, ἐξειδικευμένον ἐργατικὸν δυναμικόν, ἱκανὸν πρὸς ἐπιμόρφωσιν καὶ μὲ μακρὰν σχετικῶς προσδοκίαν θητείας εἰς τὸ ἔργον του.

Περισσότεραι λεπτομέρειαι θὰ δοθοῦν εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια, ὅπου ἀναλύεται ἡ δημογραφικὴ κατάστασις καὶ αἱ δυναμικαὶ ἐξελίξεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐπαρχίας, ἢ τοὐλάχιστον εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ λοιπὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας.

Πίναξ 3. Καθ' ἡλικίαν δόμησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀναλογία ἀστικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐγγραμμάτων. Προσδοκωμένη κατὰ τὴν γέννησιν ζωὴ

Table 3. Population by age-groups (%). Percent urban and literate population. Expectation of life at birth. Greece, various censuses

Ἔτος ἀπογραφῆς Census year	Ὁμάδες ἡλικιῶν % Age groups			Ἀστικὸς** πληθυσμὸς % Urban** population	Ἐγγράμματοι (10 ἐτῶν καὶ ἄνω) % Literates (10 years and over)			Προσδοκωμένη κατὰ τὴν γέννησιν ζωὴ (ἔτη) ε ♀ Expectation of life at birth	
	0 – 14	15 – 64	65 καὶ ἄνω and over		Σύνολον Total	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F
1879	39,2	57,3	3,5	21,2	19,3	30,8	7,0	36,0	37,5
1907	38,3	57,6	4,1	23,9	39,5	59,6	19,5	...	...
1920	34,3	60,0	5,7	26,6	50,4	66,1	39,3	42,9	45,6
1928	32,2	62,0	5,8	31,1	58,2	76,2	40,6	45,0	47,5
1940	33,0	60,7	6,3	32,8	...	...	...	52,9	55,8
1951	28,8	64,4	6,8	37,7	76,4	89,0	64,7	63,4*	66,7*
1961	26,7	65,1	8,2	43,3	82,3	92,5	72,7	67,3*	70,7*
1971	25,4	63,7	10,9	53,2	86,0	93,6	78,7	70,1*	73,6*

* Διὰ τὰ ἔτη 1950, 1960 καὶ 1970.
** Πληθυσμὸς πόλεων 10.000 κατοίκων καὶ ἄνω.

* For the years 1950, 1960 and 1970.
** Cities with 10.000 inhabitants and over.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

II. THE ORIGINAL POPULATION DATA

Based on the returns of the last five censuses (1928, 1940, 1951, 1961 and 1971), the population of Greece was analysed *first*, by provinces and *second* by urban-rural residence, with the dichotomy at the 10.000 mark. Among the disturbing findings which emerged from this analysis, are that a) most of the provinces (131 out of a total of 148) lost population during the intercensal period 1961-1971, sometimes with the devastating rate of over 2% per year, b) most of the provinces (135 out of 147) have a rather low birth-rate (less than 20 p. 1.000) and a precarious balance between births and deaths, and c) most of the provinces (120 out of 147) have an unacceptably low infant death-rate, suggesting a serious under-registration of neonatal deaths (table 6).

The urban-rural splitting of the population, by sex and age groups, was achieved by the method of c o h o r t a n a l y s i s of the census data, arranged by year of birth (fig. 2 and 6). Within the rigid grid formed by the census data of 1951, 1961 and 1971, the average flow of population through successive (five years) age groups, was estimated for each calendar year between 1950 and 1975. Computations were carried out separately for each sex, the urban, the rural and the total population.

Except for the acquisition of the new series by sex-age and urban- rural population, on which population dynamics can now be measured (Chapter III), the selective urbanization by sex and age groups (fig. 5) and the serious erosion of the rural population (fig. 8) are among the most dramatic findings. A shortage of many hundreds thousands of people in the prime reproductive age (between 15 and 39 years old) is manifested in the age structure of the rural population of Greece, and this accounts for the rapid aging, the increasing death-rate and the falling birth-rate of the Country.

II. ΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
(ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ)

Ἀπὸ κοινοῦ μὲ ὅλας τὰς χώρας τῆς ὑφηλίου, ἡ πολυμορφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐκδηλοῦται εἰς τὴν γεωγραφικὴν κατανομὴν (Διαμερίσματα, Νομοί, Ἐπαρχίαι, Δῆμοι, Κοινότητες κλπ.), τὸ μέγεθος οἰκισμοῦ (ἀστικοί, πόλεις δηλαδὴ τῶν 10.000 καὶ ἄνω κατοίκων, καὶ λοιποὶ οἰκισμοί), τὰ τοπογραφικὰ χαρακτηριστικὰ (ὀρειναί, πεδιναὶ ἢ νησιωτικαὶ περιοχαὶ) καὶ τὸ ἐπίπεδον ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων εἰς τὸν μορφωτικόν, κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν τομέα. Οἱ γεωπολιτικοὶ καὶ ποιοτικοὶ αὐτοὶ παράγοντες ἐπηρεάζουν, ὡς γνωστόν, τὰς κατὰ τόπους δημογραφικὰς ἀντιδράσεις, τὴν συχνότητα δηλαδὴ τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων, τὴν μεταναστευτικὴν κίνησιν καὶ τὸν μέσῳ αὐτῶν διαμορφούμενον δείκτην (R) ἐτησίας αὐξήσεως (ἢ μειώσεως) τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὰ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας κατ' ἔτος δημοσιευόμενα ἀναλογικὰ (π.χ. ἐπὶ 1.000 κατοίκων) στοιχεῖα τῶν γεννήσεων, θανάτων κλπ., ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον μόνον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐθνικοὶ μέσοι ὅροι τοῦ ὑπὸ μέτρησιν φαινομένου. Χρήσιμοι ὅπως εἶναι διὰ τὴν διεθνῆ βιβλιογραφίαν καὶ τὴν ἀδρὰν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἐκτίμησιν τῶν δημογραφικῶν ροπῶν τῆς Χώρας μας, οἱ γενικοὶ αὐτοὶ δεῖκται ἰσοπεδώνουν τὴν ὑφισταμένην πολυμορφίαν τοῦ πληθυσμοῦ, καταργοῦν τὰς τοπικὰς διαφορὰς καὶ ἐμποδίζουν τὴν ἔγκαιρον ἐντόπισιν τῶν τυχὸν ἐκκολαπτομένων δημογραφικῶν κρίσεων. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἀσήμαντος ἐτησία αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1961 καὶ 1971 (0,45% ἔναντι 0,99% κατὰ τὴν περίοδον 1951-1961), ἡ κατὰ 17% μείωσις τῆς γεννητικότητος καὶ ἡ κατὰ 22% αὔξησις τῆς γενικῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν 15ετίαν 1960-1975, ἀνησύχησαν κάπως τὴν κοινὴν γνώμην, ἀλλὰ δὲν ἀπεκάλυψαν τὴν πραγματικὴν αἰτίαν τῆς δημογραφικῆς αὐτῆς ὑποτονίας, ἡ ὁποία ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν ἀπὸ τὰ πλέον ζωτικὰ στελέχη τοῦ πληθυσμοῦ των.

Μὲ τὴν ἐπέκτασιν καὶ συμπλήρωσιν ἀκριβῶς τῶν προσφάτων δημογραφικῶν σειρῶν τῆς Χώρας ἀσχολεῖται ἡ παροῦσα μελέτη εἰς δύο κυρίως στάδια. Εἰς τὸ πρῶτον, ἡ δημογραφικὴ ἀνάλυσις προωθήθη ἀνὰ τὸν γεωγραφικὸν χῶρον μέχρι τοῦ ἐπιπέδου τῆς Ἐπαρχίας, τῆς μόνης διοικητικῆς μονάδος ἡ ὁποία διετηρήθη εἰς τὰ ἴδια περίπου γεωγραφικὰ ὅρια ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ συγχρόνου Κράτους. Ἡ ἀνάλυσις κατόπιν συνεπτύχθη εἰς δύο μόνον τμήματα τοῦ πληθυσμοῦ, δηλαδὴ τὰς ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων πόλεις καὶ τοὺς μικροτέρους οἰκισμοὺς (ὕπαιθρος), ὅπου περιλαμβάνεται ὁ ἡμι-ἀστικὸς καὶ ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς Χώρας. Ἐπιτυγχάνεται, οὕτως, ἡ περισσότερον λεπτομερὴς διερεύνησις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἀνάδειξις τῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν τὰς προσφάτους δυσκολίας εἰς τὴν δημογραφικὴν ἐξέλιξιν τῆς Χώρας.

Δημογραφικὴ ἀνάλυσις εἰς ἐπίπεδον Ἐπαρχίας

Ἡ λεπτομερεστέρα δημογραφικὴ ἀνάλυσις ἀναφέρεται κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν μέσην ἐτησίαν αὔξησιν (ἢ ἐλάττωσιν) τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐπαρχίας (ἡ Περιφ. Πρωτευούσης καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐλήφθησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς ἐπαρχίαι), κατὰ τὰ μεσο-ἀπογραφικὰ διαστήματα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1928 καὶ 1971 (βλ. πίνακα 1 τοῦ Παραρτήματος). Ὁ πληθυσμὸς ἑκάστης ἀπογραφῆς δίδεται εἰς χιλιάδας κατοίκων, ἐνῷ ὁ δείκτης ἐτησίας αὐξήσεως (R) ὑπελογίσθη βάσει τοῦ τύπου :

$$R = \left(\sqrt[t]{\frac{P_1}{P_0}} - 1 \right) \times 100,$$

ὅπου P_0 εἶναι ὁ πληθυσμὸς τῆς πρώτης ἀπογραφῆς, P_1 ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀμέσως ἑπομένης ἀπογραφῆς καὶ t ὁ μεσολαβήσας χρόνος εἰς ἔτη καὶ κλάσμα αὐτοῦ. Ὁ δείκτης, θετικὸς ἐπὶ αὐξήσεως καὶ ἀρνητικὸς ἐπὶ μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἐκφράζει τὴν μέσην κατ' ἔτος ἀλλαγὴν ἐπὶ 100 κατοίκων. Ἀνακεφαλαίωσις τῶν εὑρημάτων αὐτῶν εὑρίσκεται εἰς τοὺς πίνακας 4 καὶ 5 τοῦ κειμένου (ἀπὸ τὸν πίνακα 1 τοῦ Παραρτήματος).

Ἐντύπωσιν προκαλεῖ ἡ προϊοῦσα μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1928 καὶ 1971 αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχασαν ἐν τῷ μεταξὺ πληθυσμὸν μὲ ρυθμὸν ἀνώτερον τοῦ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῶν γεννήσεων προκύπτοντος πλεονάσματος. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποτονικῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν ηὐξήθη ἀπὸ 23 κατ' ἀρχὰς εἰς 131 κατὰ τὴν τελευταίαν μεσο-ἀπογραφικὴν δεκαετίαν καὶ ὁ ρέπων πρὸς τὴν φυγὴν πληθυσμὸς ἔγινεν ἐν τῷ μεταξὺ ἐννέα φορὰς μεγαλύτερος.

Πίναξ 4. Ἐπαρχίαι μὲ φθίνοντα πληθυσμόν, κατὰ τὰς μεσο-ἀπογραφικὰς περιόδους : 1928-40, 1940-51, 1951-61 καὶ 1961-71
Table 4. Number of provinces and population in declining trend during the inter-censal years

	Μεσο-ἀπογραφικὰ διαστήματα Inter-censal years				
	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
Ἐπαρχίαι, ἐν συνόλῳ	143	143	148	148	All provinces
Ἐπαρχίαι μὲ ἀρνητικὸν δείκτην (R) .	23	88	67	131	Provinces with negative index (R)
Φθίνουσαι ἐπαρχίαι (%)	16,1	61,5	45,3	85,5	Provinces with a declining trend (%)
Πληθυσμὸς ἐν πτώσει ('000)	545,7	3.012,7	1.990,9	4.899,4	Diminishing population ('000)
Πληθυσμὸς ἐν πτώσει % τοῦ συνόλου ..	8,8	41,0	26,1	58,4	Diminishing (%) over total pop.

Ἀλλὰ διατί ἆραγε φεύγει ὁ πληθυσμὸς ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος ; Διὰ τὴν πρώτην περίοδον μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1928 καὶ 1940, ἡ μικρὰ σχετικῶς μετακίνησις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰς πόλεις ὀφείλεται πιθανῶς εἰς τὰς ἀναποφεύκτους χωροταξικὰς ἀνακατατάξεις, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν ἀναγκαῖαι, λόγῳ τῆς ἐσπευσμένης καὶ ὄχι πάντοτε καλῶς προγραμματισμένης ἀποκαταστάσεως τῶν Προσφύγων κατὰ τὰ μετὰ τὸ 1922 ἔτη. Διὰ τὴν δευτέραν μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1940 καὶ 1951 περίοδον, ἡ σκέψις στρέφεται πρὸς τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἰδίως τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐσωτερικὴν ἀνα-

Πίναξ 5. Κατανομὴ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀναλόγως τοῦ δείκτου αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ (R). Αὔξησις ἢ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν, κατὰ διαμερίσματα, μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1961 καὶ 1971 (R = δείκτης ἐτησίας αὐξήσεως %)
Table 5. Number of provinces with growing or diminishing population between 1961 and 1971

Διαμερίσματα — Regions	Σύνολον ἐπαρχιῶν Total provinces	Αὔξησις (θετικὸν R)—Growth				Ἐλάττωσις (ἀρνητικὸν R)—Loss			
		3,0 +	2,0 – 2,9	1,0 – 1,9	0,0 – 0,9	0,0–0,9	1,0 – 1,9	2,0 – 2,9	3,0 +
Στερεὰ Ἑλλὰς – Εὔβοια—Central Greece and Euboea ..	23	2	—	—	4	10	4	3	—
Πελοπόννησος—Peloponnesos	21	—	—	—	2	4	7	7	1
Κυκλάδες—Cyclades	8	—	—	—	—	1	6	—	1
Ἰόνιοι Νῆσοι—Ionian Islands	8	—	—	—	—	1	4	3	—
Θεσσαλία—Thessaly	11	—	—	1	1	3	5	1	—
Ἤπειρος—Epirus	10	—	—	—	—	3	3	1	3
Δ. Μακεδονία—W. Macedonia	6	—	—	—	—	3	1	2	—
Κεντρικὴ Μακεδονία—Central Macedonia	13	1	—	—	2	6	3	—	1
Ἀν. Μακεδονία—E. Macedonia	9	—	—	—	—	1	4	4	—
Θράκη—Thrace	8	—	—	—	1	2	3	2	—
Ν. Αἰγαίου—Aegean Islands .	11	—	—	—	2	—	6	3	—
Κρήτη—Crete	20	—	—	1	—	6	9	4	—
Σύνολον - Total	**148**	**3**	**—**	**2**	**12**	**40**	**55**	**30**	**6**

ταραχήν, ὅταν πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων χωρικῶν ἠναγκάσθησαν (λόγῳ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων) νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἑστίας των καὶ νὰ μετακινηθοῦν πρὸς τὰς πόλεις. Τέλος, διὰ τὰς δύο προσφάτους δεκαετίας ὑπάρχει ἡ δικαιολογία τῆς προϊούσης ἐκβιομηχανοποιήσεως τῆς Χώρας, μὲ τὰς δύο γνωστὰς ἀπαιτήσεις, τὴν δημιουργίαν δηλαδὴ μεγάλων βιομηχανικῶν (ἀστικῶν) κέντρων καὶ τὴν προσέλκυσιν ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀπὸ τὰς ἀγροτικὰς περιοχάς.

Ἀλλ' ἡ τελευταία αὐτὴ ἐξήγησις δὲν ἀρκεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀπωλειῶν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὴν δεκαετίαν μεταξὺ 1961 καὶ 1971. Ἀπὸ τὰς 148 ἐν ὅλῳ ἐπαρχίας τῆς Χώρας, αἱ 131 ἔχασαν ἐν τῷ μεταξὺ πλέον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκους, ὁ πληθυσμὸς δὲ αὐτὸς δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν νεαρὰν ἀκόμη ἐγχώριον βιομηχανίαν. Ἄλλοι παράγοντες καὶ κυρίως, ἡ ροπὴ πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μετανάστευσιν εὐθύνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ τὰς ἀπωλείας αὐτάς. Ἡ ἀνάλυσις τῶν παραγόντων αὐτῶν θὰ γίνῃ εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια. Πρὸς τὸ παρόν, ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ἡ χαρακτηριστικὴ κατανομὴ τῶν ἐπαρχιῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν σημειωθεῖσαν αὔξησιν ἢ ἐλάττωσιν τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπως ἀνακεφαλαιοῦται εἰς τὸν πίνακα 5 τοῦ κειμένου. Σημαντικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐσημειώθη εἰς δύο μόνον ἐπαρχίας (Ἀττικῆς καὶ Θεσσαλονίκης), μετρία δὲ αὔξησις εἰς δύο ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Κρήτης. Ὁ ὑπόλοιπος, τέλος, χῶρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας (καὶ ἰδίως αἱ ὀρειναὶ καὶ νησιωτικαὶ περιοχαὶ αὐτοῦ) ὑπέστη σοβαρὰν δημογραφικὴν διάβρωσιν, δεδομένου ὅτι 55 ἐπαρχίαι ἔχασαν ἐν τῷ μεταξὺ πληθυσμὸν μὲ τὸν ρυθμὸν 1% - 2% κατ' ἔτος καὶ 36 ἄλλαι μὲ τὸν ἐτήσιον ρυθμὸν 2% ἕως 4% (βλέπε κατάλογον Α).

Τὸ δεύτερον σκέλος τῆς κατὰ ἐπαρχίας ἀναλύσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀναφέρεται εἰς τοὺς δείκτας τῆς φυσικῆς κινήσεως αὐτοῦ, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα ΙΙ τοῦ Παραρτήματος. Γάμοι, Γεννήσεις ζώντων καὶ Θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων, ὡς καὶ Θάνατοι Βρεφῶν ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων δίδονται ὡς ἐτήσιοι μέσοι ὅροι ἑκάστης πενταετίας πέριξ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1970, τὰ μόνα δηλαδὴ ἔτη διὰ τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπολογισθῇ μὲ κάποιαν ἀκρίβειαν (λόγῳ τῆς μεσολαβούσης ἀπογραφῆς) ὁ μέσος κατὰ ἐπαρχίαν πληθυσμός. Ἡ κατὰ διαμερίσματα ἀνακεφαλαίωσις τῶν εὑρημάτων τούτων, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Γεννητικότητα καὶ τὴν Βρεφικὴν Θνησιμότητα, δίδεται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα 6.

Πίναξ 6. Κατανομὴ τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τὴν κλίμακα τῆς γεννητικότητος καὶ τὴν κλίμακα τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος. Μέσοι ὅροι πενταετίας 1968 - 1972

Table 6. Number of provinces in the scale of birth-rate and of infant-death rate. Annual averages, 1968 - 1972

Διαμερίσματα - Regions	Γεννητικότης—Birth-rate				Σύνολον ἐπαρχιῶν	Βρεφικὴ θνησιμότης—Infant death-rate				
	<10	10–14	15–19	20–24	All provinces	<15	15–24	25–34	35–44	45+
Στερεὰ Ἑλλὰς - Εὔβοια—Central Greece and Euboea	1	2	16	4	23	1	13	8	—	1
Πελοπόννησος—Peloponnesos	—	13	8	—	21	2	6	10	3	—
Κυκλάδες—Cyclades	—	3	5	—	8	—	2	3	3	—
Ἰόνιοι Νῆσοι—Ionian Islands	—	5	3	—	8	—	2	4	1	1
Θεσσαλία—Thessaly	—	2	8	1	11	—	6	5	—	—
Ἤπειρος—Epirus	1	3	5	1	10	—	3	5	2	—
Δ. Μακεδονία—W. Macedonia	—	1	4	1	6	—	1	2	3	—
Κεντρικὴ Μακεδονία—Central Macedonia	—	2	10	—	12	—	2	10	—	—
Ἀν. Μακεδονία—E. Macedonia	—	1	8	—	9	—	1	6	2	—
Θράκη—Thrace	—	3	4	1	8	—	—	2	2	4
Νῆσοι Αἰγαίου—Aegean Islands	1	5	4	1	11	—	3	7	1	—
Κρήτη—Crete	—	8	9	3	20	3	8	5	3	1
Σύνολον—Total	**3**	**48**	**84**	**12**	**147**	**6**	**47**	**67**	**20**	**7**

Διαπιστοῦται, οὕτως, (ὅπως ἄλλως τε ἀνεμένετο), ἀρκετὰ μεγάλη γεωγραφικὴ διακύμανσις τῶν δεικτῶν αὐτῶν, διότι ἡ συχνότης π.χ. τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν δόμησιν τοῦ πληθυσμοῦ καί, ἐπίσης, ἀπὸ τὸν βαθμὸν κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἑκάστης ἐπαρχίας. Εἰς τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ ἡ γαμηλιότης (γάμοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων) δὲν μετεβλήθη αἰσθητῶς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1970. Ἠλαττώθη ὅμως ἡ γεννητικότης κατὰ 16%, ἐνῷ ἡ γενικὴ θνησιμότης ηὐξήθη κατὰ 18%. Μείωσιν κατὰ 30% δεικνύει καὶ ἡ Βρεφικὴ θνησιμότης, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγείρονται βάσιμοι ἀμφιβολίαι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πληρότητα τῆς καταγραφῆς ὅλων τῶν θανάτων βρεφῶν εἰς τὰ κατὰ τόπους Ληξιαρχεῖα τοῦ Κράτους. Εἰς τὸν πίνακα 6 π.χ., ὅπου δίδεται μία συγκεντρωτικὴ κατανομὴ τῶν ἐπαρχιῶν ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, ὅλαι αἱ κάτω τοῦ 30 % τιμαὶ (θάνατοι βρεφῶν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων) δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὰς εἰς τὴν Χώραν μας ἐπικρατούσας ὑγειονομικὰς συνθήκας. Περισσότεραι ἐπὶ τούτου λεπτομέρειαι θὰ δοθοῦν εἰς τὸ περὶ Βρεφικῆς θνησιμότητος κεφάλαιον.

Κατάλογος Α. Μέση ἐτησία αὔξησις ἢ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (R), κατὰ Ἐπαρχίας, μεταξὺ τῶν ἀπογραφῶν 1961 καὶ 1971

List of provinces (by regions) in the scale of annual increase (R) between the censuses 1961 and 1971

Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Εὔβοια — C. Greece and Euboea

Ἀττικῆς (ὑπόλ.) ...	6,47	Attica (excl. Gr. Athens)
Π. Πρωτευούσης ..	3,71	Gr. Athens
Χαλκίδος	0,96	Chalkis
Τριχωνίδος	0,64	Trihonis
Αἰγίνης	0,63	Aegina
Λεβαδείας	0,51	Levadia
Λοκρίδος	–0,01	Lokris
Φθιώτιδος	–0,19	Phthiotis
Τροιζηνίας	–0,39	Trizinia
Θηβῶν	–0,40	Thebes
Μεσολογγίου	–0,54	Messolongi
Παρνασσίδος	–0,64	Parnassis
Βονίτσης-Ξηρομέρου	–0,65	Xiromeri
Βάλτου	–0,68	Valtos
Ἱστιαίας	–0,72	Istiea
Ὕδρας	–0,92	Hydra
Μεγαρίδος	–1,26	Megaris
Καρυστίας	–1,29	Karystia
Δομοκοῦ	–1,77	Domokos
Ναυπακτίας	–1,89	Naupaktos
Δωρίδος	–2,39	Doris
Εὐρυτανίας	–2,57	Evritania
Κυθήρων	–2,57	Kythera

Κυκλάδες — Cyclades

Σύρου	–0,44	Syros
Τήνου	–1,13	Tenos
Μήλου	–1,24	Melos
Πάρου	–1,38	Paros
Νάξου	–1,50	Naxos
Θήρας	–1,76	Thera
Ἄνδρου	–1,92	Andros
Κέας	–3,12	Kea

Ἰόνιοι Νῆσοι — Ionian Islands

Κερκύρας	–0,87	Corfu
Ζακύνθου	–1,50	Zante
Κραναίας	–1,51	Cranea
Λευκάδος	–1,52	Levkas
Παξῶν	–1,59	Paxi
Ἰθάκης	–2,41	Ithaka
Πάλης	–2,56	Pali
Σάμης	–2,63	Sami

Πελοπόννησος — Peloponnesos

Πατρῶν	0,56	Patras
Κορινθίας	0,05	Corinthia
Ἄργους	–0,14	Argos
Ἑρμιονίδος	–0,14	Ermionis
Ναυπλίας	–0,21	Nauplia
Αἰγιαλείας	–0,46	Aegialia
Καλαμῶν	–1,08	Kalamae
Ἠλείας	–1,12	Ilia (Elis)
Κυνουρίας	–1,13	Kynouria
Μαντινείας	–1,31	Madinia
Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς .	–1,39	Epidavros Limiras
Ὀλυμπίας	–1,80	Olympia
Λακεδαίμονος	–1,87	Lacedaemon
Μεγαλοπόλεως	–2,04	Megalopolis
Τριφυλίας	–2,18	Trifylia
Πυλίας	–2,19	Pylia
Μεσσήνης	–2,26	Messini
Καλαβρύτων	–2,39	Kalavrita
Γορτυνίας	–2,74	Gortynia
Γυθείου	–2,90	Gythion
Οἰτύλου	–3,59	Oetylon

Θεσσαλία — Thessaly

Λαρίσης	1,09	Larisa
Βόλου	0,20	Volos
Σκοπέλου	–0,01	Skopelos
Τρικάλων	–0,21	Trikala
Τιρνάβου	–0,45	Tirnavos
Ἁγιᾶς	–1,03	Aghia
Φαρσάλων	–1,12	Farsala
Καρδίτσης	–1,24	Karditsa
Ἀλμυροῦ	–1,50	Almyros
Ἐλασσόνος	–1,85	Elasson
Καλαμπάκας	–2,07	Kalabaka

Ἤπειρος — Epirus

Ἄρτης	–0,52	Arta
Θυάμιδος	–0,52	Thyamis
Πρεβέζης	–0,95	Preveza
Μετσόβου	–1,03	Metsovon
Δωδώνης	–1,04	Dodona
Μαργαριτίου	–1,87	Margarition
Σουλίου	–2,36	Souli (Paramythia)
Κονίτσης	–3,04	Konitsa
Πωγωνίου	–3,09	Pogonion
Φιλιατῶν	–3,41	Filiates

Δυτ. Μακεδονία — W. Macedonia

Ἐορδαίας	–0,35	Eordaea
Καστορίας	–0,38	Kastoria
Γρεβενῶν	–0,73	Grevena
Κοζάνης	–1,18	Kozani
Βοΐου	–2,03	Voion
Φλωρίνης	–2,25	Florina

Κεντρ. Μακεδονία — C. Macedonia

Θεσσαλονίκης	3,69	Salonica
Ναούσης	0,42	Naousa
Ἡμαθίας	0,27	Imathia
Ἀλμωπίας	–0,34	Almopia
Γιαννιτσῶν	–0,60	Yannitsa
Ἐδέσσης	–0,61	Edessa
Πιερίας	–0,62	Pieria
Χαλκιδικῆς	–0,73	Chalkidiki
Ἀρναίας	–0,83	Arnaea
Παιονίας	–1,30	Paeonia
Λαγκαδᾶ	–1,62	Lagadas
Κιλκὶς	–1,95	Kilkis
Ἅγ. Ὄρος	–3,56	Agion Oros

Ἀνατ. Μακεδονία — E. Macedonia

Καβάλας	–1,03	Kavala
Σερρῶν	–1,30	Serres
Θάσου	–1,77	Thassos
Σιντικῆς	–1,83	Sidiki
Πάγγαίου	–1,98	Pagaeo
Βισαλτίας	–2,13	Vissaltia
Νέστου	–2,37	Nestos
Δράμας	–2,48	Drama
Φυλλίδος	–2,75	Fyllis

Θράκη — Thrace

Ἀλεξανδρουπόλεως .	0,36	Alexandroupolis
Κομοτηνῆς	–0,09	Komotini
Σαπῶν	–0,33	Sapes
Ξάνθης	–0,75	Xanthi
Διδυμοτείχου	–1,54	Didymotichon
Ὀρεστιάδος	–1,62	Orestias
Σουφλίου	–2,07	Soufli
Σαμοθράκης	–2,14	Samothrace

Νῆσοι Αἰγαίου — Aegean Islands		
Ρόδου	0,17	Rhodes
Καλύμνου	0,05	Kalymnos
Κῶ	−1,03	Kos
Μυτιλήνης	−1,29	Mytilini
Χίου	−1,33	Chios
Πλωμαρίου	−1,64	Plomari
Καρπάθου	−1,66	Karpathos
Ἰκαρίας	−1,71	Ikaria
Σάμου	−2,06	Samos
Λήμνου	−2,23	Lemnos
Μηθύμνης	−2,65	Mithymni
Κρήτη — Crete		
Τεμένους	1,64	Temenos
Κυδωνίας	−0,11	Cydonia
Πυργιωτίσσης	−0,31	Pyrgiotissa
Μονοφατσίου	−0,49	Monofatsio
Μιραμπέλλου	−0,68	Mirabello
Καινουργίου	−0,74	Kenourgio
Μυλοποτάμου	−0,90	Mylopotamos
Πεδιάδος	−1,03	Pedias
Ἱεραπέτρας	−1,03	Ierapetra
Ρεθύμνης	−1,09	Rethymni
Βιάννου	−1,22	Viannos
Σητείας	−1,34	Sitia
Κισσάμου	−1,40	Kissamos
Μαλεβιζίου	−1,78	Malevizio
Ἁγ. Βασιλείου	−1,89	Aghios Vassilios
Λασιθίου	−1,94	Lasithi
Σελίνου	−2,08	Selino
Ἀμαρίου	−2,14	Amario
Ἀποκορώνου	−2,42	Apokorono
Σφακίων	−2,44	Sfakia

Μὲ δείκτην αὐξήσεως (R) θετικὸν 17 ἐπαρχίαι, μὲ ἀρνητικὸν 131 ἐπαρχίαι.

Positive growth 17 provinces, negative 131.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἡ μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατ' ἔτος γεννήσεων καὶ ἡ αὔξησις ἐκείνου τῶν θανάτων, ἀντικατοπτρίζει πραγματικὰς μᾶλλον καταστάσεις. Ὅπως δεικνύει ὁ πίναξ 6, εἰς πολλὰς Ἑλληνικὰς ἐπαρχίας ἡ γεννητικότης ὑπεχώρησεν εἰς τὰ κάτω τῶν 15 (γεννήσεις ἐπὶ 1.000 κατοίκων) ἐπισφαλῆ ἐπίπεδα, ἐνῷ εἰς μερικὰς ἄλλας ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος θανάτων ὄχι μόνον ἐπλησίασε τὸν ἀριθμὸν τῶν γεννήσεων, ἀλλ' ἐνίοτε τὸν ὑπεσκέλισε καταφανῶς (πίναξ 7). Αὐτὸ σημαίνει ὅτι αἱ ἐπαρχίαι αὐταὶ εἰσῆλθον

Πίναξ 7. Κατανομὴ τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος (κατὰ διαμερίσματα) εἰς τὴν κλίμακα ἰσολογισμοῦ γεννήσεων καὶ θανάτων, 1970 - 1974

Table 7. Number of provinces in the scale of births per 100 deaths. Averages 1970 - 1974

Διαμερίσματα	Σύνολον ἐπαρχιῶν Total provinces	Γεννήσεις ἐπὶ 100 θανάτων Births per 100 deaths					Regions
		< 100	100 – 149	150 – 199	200 – 249	250 +	
Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Εὔβοια	23	3	5	6	7	2	Central Greece - Euboea
Πελοπόννησος	21	3	13	3	2	—	Peloponnesos
Κυκλάδες	8	3	3	2	—	—	Cyclades
Ἰόνιοι Νῆσοι	8	3	5	—	—	—	Ionian Islands
Θεσσαλία	11	—	3	4	4	—	Thessaly
Ἤπειρος	10	2	1	3	4	—	Epirus
Δυτικὴ Μακεδονία	6	—	2	1	3	—	W. Macedonia
Κεντρικὴ Μακεδονία	12	—	3	3	6	—	Central Macedonia
Ἀνατολικὴ Μακεδονία	9	—	3	6	—	—	E. Macedonia
Θράκη	8	—	4	3	1	—	Thrace
Νῆσοι Αἰγαίου	11	4	4	1	2	—	Aegean Islands
Κρήτη	20	1	9	7	1	2	Crete
Σύνολον	**147**	**19**	**55**	**39**	**30**	**4**	**Total**

ἤδη εἰς τὸ στάδιον τῆς τελικῆς των ἐρημώσεως, ἐκτὸς ἐὰν ἐνισχυθῇ ἐγκαίρως ὁ πληθυσμὸς μὲ νέους ἀποίκους τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἡλικίας καὶ ὁ ἰσολογισμὸς μεταξὺ γεννήσεων καὶ θανάτων διασκελίσῃ καὶ πάλιν πρὸς τὰ ἄνω τὸ ἐπίπεδον τῆς «μηδενικῆς αὐξήσεως» (100 γεννήσεις πρὸς 100 θανάτους). Μὲ κριτήριον τὸν ἁπλοῦν αὐτὸν δείκτην (γεννήσεις ἐπὶ 100 θανάτων), αἱ 147 ἐπαρχίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους (παραλείπεται τὸ Ἅγιον Ὄρος ὅπου συμβαίνουν θάνατοι ἀλλ' ὄχι γεννήσεις) διατάσσονται κατὰ φθίνουσαν τάξιν εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα, ὡς εἰς τὸν κατάλογον Β.

Κατάλογος Β. Γεννήσεις ζώντων ἐπὶ 100 θανάτων (βιολογικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ), κατὰ ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Πενταετία 1970 - 1974

List of provinces (by regions) in the scale of births per 100 deaths (Average 1970 - 1974)

Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Εὔβοια — Central Greece -Euboea

Βάλτου	316	Valtos
Τριχωνίδος	274	Trihonis
Μεγαρίδος	248	Megaris
Ἀττικῆς (ὑπόλοιπον)	241	Attica (excl. Greater Athens)
Χαλκίδος	223	Chalkis
Βονίτσης - Ξηρομέρου	220	Xiromeri
Περ. Πρωτευούσης	217	Greater Athens
Μεσολογγίου	209	Messolongi
Λεβαδείας	207	Levadia
Φθιώτιδος	175	Phtiotis
Αἰγίνης	174	Aegina
Θηβῶν	171	Thebes
Δομοκοῦ	162	Domokos
Τροιζηνίας	160	Trizinia
Εὐρυτανίας	154	Evritania
Λοκρίδος	150	Lokris
Ἱστιαίας	144	Istiea
Ναυπακτίας	130	Naupaktos
Παρνασσίδος	127	Parnassis
Καρυστίας	126	Karystia
Ὕδρας	93	Hydra
Δωρίδος	76	Doris
Κυθήρων	42	Kythera

Κυκλάδες — Cyclades

Νάξου	176	Naxos
Σύρου	173	Syros
Πάρου	145	Paros
Θήρας	141	Thera
Μήλου	121	Melos
Ἄνδρου	98	Andros
Κέας	95	Kea
Τήνου	88	Tenos

Ἰόνιοι Νῆσοι — Ionian Islands

Κερκύρας	120	Corfu
Ζακύνθου	119	Zante
Κραναίας	105	Cranea
Σάμης	103	Sami
Λευκάδος	102	Levkas
Πάλης	92	Pali
Παξῶν	76	Paxi
Ἰθάκης	71	Ithaca

Πελοπόννησος — Peloponnesos

Πατρῶν	227	Patras
Ναυπλίας	205	Nauplia
Ἄργους	190	Argos
Ἠλείας	168	Ilia (Elis)
Ἑρμιονίδος	158	Ermionis
Καλαμῶν	147	Kalamae
Αἰγιαλείας	147	Aegialia
Μαντινείας	135	Madinia
Κορινθίας	132	Corinthia
Κυνουρίας	125	Kynouria
Ὀλυμπίας	124	Olympia
Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς	118	Epidavros Limiras
Γυθείου	109	Gythion
Λακεδαίμονος	109	Lacedaemon
Μεσσήνης	105	Messini
Γορτυνίας	104	Gortynia
Καλαβρύτων	104	Kalavrita
Τριφυλίας	103	Trifilia
Πυλίας	98	Pylia
Μεγαλοπόλεως	97	Megalopolis
Οἰτύλου	58	Oetylon

Θεσσαλία — Thessaly

Λαρίσης	287	Larisa
Φαρσάλων	255	Farsala
Ἐλασσόνος	241	Elasson
Τρικάλων	231	Trikala
Καλαμπάκας	190	Kalabaka
Καρδίτσης	188	Karditsa
Τιρνάβου	184	Tirnavos
Βόλου	161	Volos
Ἁγιᾶς	146	Aghia
Σκοπέλου	124	Skopelos
Ἁλμυροῦ	107	Almyros

Ἤπειρος — Epirus

Ἄρτης	232	Arta
Θυάμιδος	226	Thyamis
Σουλίου	211	Souli (Paramythia)
Μετσόβου	203	Metsovon
Πρεβέζης	197	Preveza
Δωδώνης	185	Dodoni
Μαργαριτίου	158	Margarition
Κονίτσης	103	Konitsa
Φιλιατῶν	99	Filiates
Πωγωνίου	49	Pogonion

Δυτ. Μακεδονία — W. Macedonia

Κοζάνης	232	Kozani
Ἐορδαίας	218	Eordaea
Καστορίας	210	Kastoria
Γρεβενῶν	164	Grevena
Φλωρίνης	150	Florina
Βοΐου	124	Voion

Κεντρ. Μακεδονία — C. Macedonia

Ἡμαθίας	245	Imathia
Θεσσαλονίκης	225	Salonica
Ἐδέσσης	213	Edessa
Ναούσης	210	Naousa
Γιαννιτσῶν	208	Yiannitsa
Πιερίας	201	Pieria
Ἀλμωπίας	188	Almopia
Χαλκιδικῆς	173	Khalkidiki
Ἀρναίας	153	Arnaea
Κιλκίς	148	Kilkis
Παιονίας	146	Paeonia
Λαγκαδᾶ	140	Lagadas

Ἀνατ. Μακεδονία — E. Macedonia

Σερρῶν	180	Serres
Βισαλτίας	175	Vissaltia
Σιντικῆς	167	Sidiki
Καβάλας	154	Kavala
Παγγαίου	154	Pagaeo
Νέστου	153	Nestos
Φυλλίδος	129	Fyllis
Δράμας	126	Drama
Θάσου	116	Thassos

Θράκη — Thrace

Ξάνθης	222	Xanthi
Κομοτηνῆς	199	Komotini
Ἀλεξανδρουπόλεως	198	Alexandroupolis
Σαπῶν	188	Sapes
Σαμοθράκης	158	Samothrace
Διδυμοτείχου	146	Didymotichon
Ὀρεστιάδος	133	Orestias
Σουφλίου	126	Soufli

Νῆσοι Αἰγαίου — Aegean Islands

Ρόδου	251	Rhodes
Καλύμνου	210	Kalymnos
Κῶ	182	Kos
Ἰκαρίας	139	Ikaria
Μυτιλήνης	112	Mytilini
Χίου	111	Chios
Λήμνου	101	Lemnos
Μηθύμνης	90	Mithymni
Καρπάθου	87	Karpathos
Σάμου	72	Samos
Πλωμαρίου	60	Plomari

Κρήτη — Crete

Τεμένους	332	Temenos
Μονοφατσίου	288	Monofatsio
Καινουργίου	227	Kenourgio
Σφακίων	193	Sfakia
Ρεθύμνης	192	Rethymni
Κυδωνίας	191	Cydonia
Πυργιωτίσσης	190	Pyrgiotissa
Μαλεβιζίου	188	Malevizio
Μυλοποτάμου	178	Mylopotamos
Ἱεραπέτρας	161	Ierapetra
Σητείας	143	Sitia
Πεδιάδος	137	Pedias
Μιραμπέλλου	132	Mirabello
Κισσάμου	129	Kissamos
Βιάννου	125	Viannos
Λασιθίου	121	Lasithi
Ἁγίου Βασιλείου	112	Aghios Vassilios
Ἀμαρίου	112	Amario
Σελίνου	111	Selino
Ἀποκορώνου	93	Apokorono

200 +	34	
150–199	41	
100–149	53	
<100	19	

Εἰς τὴν κλιμάκωσιν αὐτὴν (πίναξ 7) αἱ ἐπαρχίαι μὲ δείκτην κάτω τοῦ 100 εἰσῆλθον ἤδη εἰς τὸ στάδιον τῆς προοδευτικῆς καὶ σχεδὸν ἀναποφεύκτου καταρρεύσεως. Ἐκεῖναι μὲ δείκτην μεταξὺ 100 καὶ 150 πρέπει ν' ἀνησυχοῦν διὰ τὴν διαφαινομένην ἀπειλὴν κατρακυλίσεως πρὸς τὴν δημογραφικὴν ὑποτονίαν καὶ μόνον αἱ ἐπαρχίαι μὲ δείκτην ἄνω τῶν 150 (γεννήσεων ἐπὶ 100 θανάτων) διαθέτουν ἀκόμη ἕνα δημογραφικῶς ὑγιῆ καὶ ἀκμαῖον πληθυσμόν. Αἱ ὀλίγαι, τέλος, περιπτώσεις μὲ πολὺ ὑψηλὸν (περὶ τὸ ἐπίπεδον τῶν 300) δείκτην, πρέπει μᾶλλον νὰ θεωροῦνται ὡς ἀναχρονιστικὴ ἀνωμαλία, διότι δὲν ἐμειώθη ἀκόμη ἀρκετὰ ἡ παλαιὰ πληθωρικὴ γεννητικότης διὰ νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ ἤδη χαμηλὸν ἐπίπεδον τῆς γενικῆς θνησιμότητος. Ὡς γνωστόν, ἡ χρονία ἀνισοσκέλισις τῶν λογιστικῶν μερίδων (ἀδιάφορον ἂν αὕτη κλίνῃ πρὸς τὰ κέρδη ἢ τὰς ζημίας) ἀποτελεῖ πάντοτε ἀνεπιθύμητον ἀνωμαλίαν.

Ἡ ἀντιπαραβολὴ τῶν καταλόγων Α καὶ Β, τοῦ πρώτου ἀναφερομένου εἰς τὴν καθαρὰν αὔξησιν (θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν) τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ δευτέρου εἰς τὴν ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων προκύπτουσαν βιολογικὴν αὔξησιν, φέρει εἰς τὸ προσκήνιον τὸν παράγοντα τῆς (ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς) μεταναστεύσεως, ὁ ὁποῖος ἀνέκαθεν ἐπηρεάζει τὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας μας. Μολονότι ἡ πρώτη σειρὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν περίοδον 1961-1971 καὶ ἡ δευτέρα εἰς τὴν πενταετίαν 1970-1974 (αἱ τελευταῖαι διαθέσιμοι δι' ἑκάστην σειραί), τὸ γεγονὸς ὅτι 131 ἀπὸ τὰς 148 ἐν ὅλῳ ἐπαρχίας ἔχασαν πληθυσμόν, ἐνῷ ὁ ἰσολογισμὸς τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων ἦτο ἐλλειμματικὸς εἰς μόνον 19 ἐπαρχίας, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ φυγὴ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὄχι ἡ βιολογικὴ ὑπογεννητικότης εὐθύνεται, κυρίως, διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν. Τὸ εὕρημα εἶναι μᾶλλον εὐοίωνον, διότι ἡ πρώτη αἰτία εἶναι δυνατὸν νὰ καταπολεμηθῇ μὲ πρόσφορα προγράμματα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀποκεντρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν, ἐνῷ ὁ βιολογικὸς μαρασμὸς ἑνὸς πληθυσμοῦ δὲν θεραπεύεται εὐκόλως.

Ἡ δομὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς Πόλεις καὶ τὴν Ὕπαιθρον

Ἐξαιρέσει τῆς ἀπογραφῆς 1940 (τὰ λεπτομερῆ ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας δὲν ἐδημοσιεύθησαν λόγῳ τοῦ ἐπακολουθήσαντος πολέμου), αἱ ἀπογραφαὶ τῶν ἐτῶν 1928, 1951, 1961 καὶ 1971 (αἱ τελειότεραι τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος) προσέφεραν πολυτίμους πληροφορίας ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν καὶ τὰς δυναμικὰς ἐξελίξεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκονταετίαν. Μεταξὺ τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν δημογραφικὴν ἀνάλυσιν κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν δόμησις τοῦ πληθυσμοῦ (πίναξ 8).

Πίναξ 8. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ('000), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν. Ἀπογραφαὶ 1928 - 1971
Table 8. Population of Greece ('000), by sex and age. Censuses 1928 - 1971

Ὁμάδες ἡλικιῶν Age groups	1928		1940		1951		1961		1971	
	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F
Σύνολον Total	**6.204,7**		**7.344,9**		**7.632,8**		**8.388,6**		**8.768,6**	
	3.076,2	*3.128,5*	*3.658,5*	*3.686,4*	*3.721,6*	*3.911,2*	*4.091,9*	*4.296,7*	*4.280,0*	*4.488,6*
0– 4	391,8	375,1	388,2	370,5	403,4	381,7	407,2	384,6	389,7	378,4
5– 9	321,3	306,3	424,2	396,9	328,2	309,0	370,5	348,8	359,2	338,8
10–14	314,4	287,3	428,3	415,4	396,7	381,4	374,7	358,2	367,7	346,4
15–19	343,8	352,0	344,3	338,7	390,4	394,2	312,6	310,3	336,0	322,5
20–24	260,8	288,9	274,2	278,8	377,0	392,7	355,3	369,6	327,3	305,3
25–29	254,1	265,7	299,2	303,8	270,2	296,9	347,7	372,9	243,8	257,6
30–34	185,0	199,0	278,0	273,4	222,9	255,0	341,9	366,3	285,7	318,7
35–39	175,0	201,4	247,1	247,5	256,4	272,2	253,4	271,6	314,1	337,3
40–44	152,6	175,0	202,1	218,4	240,8	252,3	213,5	239,8	321,0	341,6
45–49	160,9	153,0	159,8	164,4	208,8	208,1	244,3	258,4	244,0	268,0
50–54	139,7	136,6	145,2	166,2	170,5	197,5	229,3	238,2	204,1	238,4
55–59	108,3	101,3	133,9	137,5	118,0	134,1	194,3	201,7	241,3	254,6
60–64	92,4	99,3	118,4	127,0	111,3	149,0	151,4	185,4	218,1	231,2
65–69	70,9	70,8	86,3	87,2	87,8	101,3	103,2	126,7	172,9	193,3
70–74	49,0	54,6	63,1	75,1	70,0	90,7	83,5	116,1	119,5	160,8
75–79	30,0	29,5	34,5	41,9	37,2	45,8	56,8	70,7	66,5	86,0
80–84	26,2	32,7	19,6	26,7	21,6	31,7	34,1	48,0	41,3	66,2
85+			12,1	17,0	10,4	17,6	18,2	29,4	27,8	43,5

Δὲν ἀπολείπουν, βεβαίως, τὰ συνήθη μικρολάθη τῶν ἀπογραφῶν, ὅπως π.χ. παραλείψεις ἢ διπλοεγγραφαὶ μερικῶν προσώπων καὶ ἡ ἀνακριβὴς εἰς στρογγύλους ἀριθμοὺς (λήγοντας εἰς μηδὲν ἢ πέντε) δήλωσις τῆς ἡλικίας τῶν ἀπογραφέντων. Αἱ ἀτέλειαι ὅμως αὐταὶ παρακάμπτονται εὐκόλως, ὅταν αἱ καθ' ἡλικίαν ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ διατάσσονται (χωριστὰ δι' ἕκαστον φῦλον), ἀναλόγως τοῦ ἔτους γεννήσεως αὐτῶν. Εἶναι φανερὸν ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρώτης (π.χ. 1940) ἀπογραφῆς ἐμφα-

νίζεται καὶ εἰς τὰς ἑπομένας ἀπογραφάς, ἀλλ' ἐμφανῶς μειωμένος κατ' ὄγκον καὶ εἰς διαρκῶς μεγαλυτέραν ἡλικίαν (σχῆμα 2). Ὅταν, συνεπῶς, ἡ ἡλικία μεταφράζεται εἰς ἔτος γεννήσεως, αἱ γραμμαὶ τῶν διαφόρων ἀπογραφῶν ἀκολουθοῦν παράλληλον περίπου διαδρομήν, μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς πρώτης ἀπογραφῆς (1940) πρὸς τὸ ἄνω καὶ ἐκεῖνα τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς (1971) πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ σχήματος. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν γραμμῶν δύο γειτονικῶν ἀπογραφῶν καθορίζει τὸ μέγεθος τῶν ἐν τῷ μεταξὺ σημειωθεισῶν ἀπωλειῶν (λόγῳ θανάτου ἢ ἀποδημίας) εἰς ἑκάστην γενεὰν ἀνθρώπων, αὐτῶν δηλαδὴ οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κατὰ τὸ σημειούμενον χρονολογικὸν ἔτος. Τὰ νέα, ἐξ ἄλλου, τμήματα ἑκάστης γραμμῆς ἀντιπροσωπεύουν τοὺς ἐπιζῶντας ἀπὸ τὰς κατὰ τὸ μεσο-ἀπογραφικὸν διάστημα σημειωθείσας γεννήσεις ζώντων. Μὲ τὴν διάταξιν αὐτὴν ἀποκλείεται ἡ διασταύρωσις ἢ ἡ σύμπτωσις τῶν γραμμῶν, ἐὰν δὲ ἐμφανισθῇ παρομοία ἀνωμαλία (ὅπως π.χ. εἰς τὰς πρώτας ὁμάδας τῆς ἀπογραφῆς 1940)· τότε ἀσφαλῶς θὰ πρόκειται περὶ ἐλλιποῦς καταγραφῆς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν κατὰ τὴν ἀντίστοιχον χρονολογίαν.

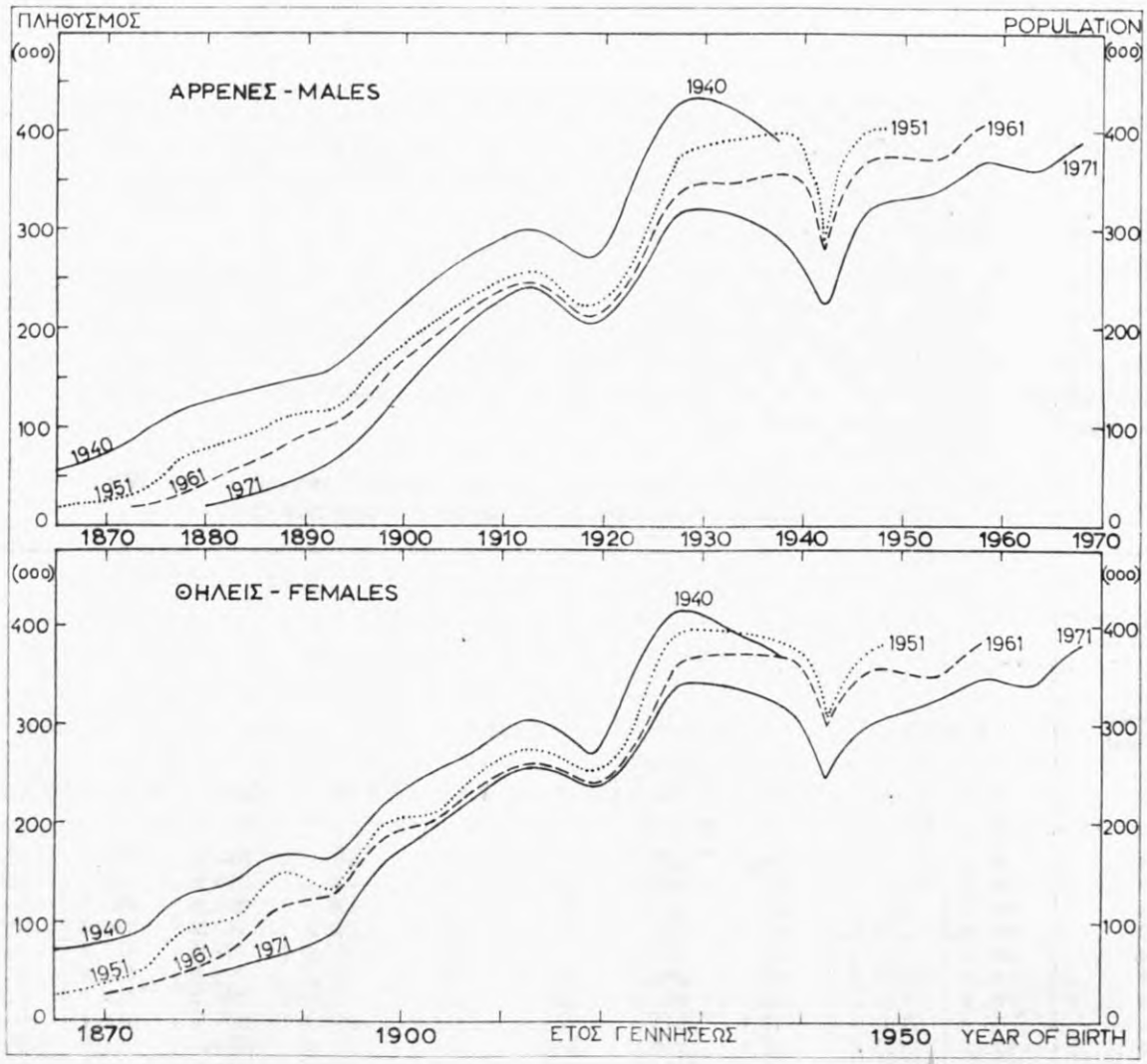

Σχ. 2. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (χιλιάδες), κατὰ φῦλον καὶ ἔτος γεννήσεως. Συσχέτισις ἀπογραφῶν 1940, 1951, 1961 καὶ 1971.

Fig. 2. Population of Greece ('000), by sex and by year of birth, as enumerated in the censuses of 1940, 1951, 1961 and 1971.

Μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν (cohort analysis) καὶ μὲ ἀρχικὰ στοιχεῖα τὴν κατὰ ἁπλᾶ ἔτη ἡλικίας σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ (χωριστὰ δι' ἕκαστον φῦλον), ἐγένετο εἰς τρία στάδια (σύνολον, ἀστικὸς καὶ λοιπὸς πληθυσμὸς) ἡ ἐξομάλυνσις καὶ διόρθωσις τῶν ἀρχικῶν στοιχείων διὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἀπογραφὰς τῶν ἐτῶν 1951, 1961 καὶ 1971. Τὸ συνολικὸν μέγεθος τοῦ πληθυσμοῦ παρέμεινε περίπου τὸ ἴδιον, ὅπως καὶ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον ἀπογραφήν, ἀλλ' αἱ ἐπὶ μέρους ὁμάδες ἡλικιῶν ἤλλαξαν μέγεθος ἀντισταθμιστικῶς, μετὰ δηλαδὴ τὴν διόρθωσιν τῆς ἡλικίας, ἡ ὁποία πολλάκις δηλοῦται ὑπὸ τοῦ ἀπογραφομένου (καὶ ὁ Ἀπογραφεὺς τὴν ἀποδέχεται χωρὶς περαιτέρω ἔλεγχον) εἰς ἀριθμοὺς λήγοντας εἰς μηδὲν ἢ πέντε. Τὰ οὕτως ἐξομαλυνθέντα στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς 1971 (σύνολον - πόλεις - ὕπαιθρος, καθ' ἡλικίαν καὶ φῦλον) δίδονται ἀναλυτικῶς εἰς τὸν πίνακα III τοῦ Παραρτήματος καὶ κατὰ πενταετεῖς ὁμάδας εἰς τὸν πίνακα 9.

Πίναξ 9. Ἑλλὰς : Πληθυσμὸς ἀπογραφῆς 14ης Μαρτίου 1971 ('000), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, Πόλεις καὶ Ὕπαιθρον, μετὰ τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν στοιχείων διὰ τὴν διόρθωσιν τῆς ἀνακριβῶς δηλωθείσης ἡλικίας

Table 9. Population of Greece ('000) by urban-rural sections. Smoothed data of the latest census 14 March 1971

Ὁμάδες ἡλικιῶν Age groups	Ἑλλὰς – Total		Πόλεις – Urban		Ὕπαιθρος – Rural	
	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F
Σύνολον – Total	**8.768,4**		**4.666,0**		**4.102,4**	
	4.286,8	*4.481,6*	*2.280,3*	*2.385,7*	*2.006,4*	*2.096,0*
0– 4	403,3	379,2	207,9	194,5	195,4	184,7
5– 9	372,9	356,7	175,3	167,4	197,6	189,3
10–14	365,2	348,9	171,6	162,7	193,6	186,2
15–19	340,2	321,7	197,2	178,5	143,0	143,2
20–24	328,2	310,3	213,1	194,1	115,1	116,2
25–29	245,2	259,3	152,6	158,0	92,6	101,3
30–34	286,9	322,1	165,1	182,0	121,8	140,1
35–39	312,8	341,0	173,1	189,7	139,7	151,3
40–44	317,3	337,3	174,8	187,2	142,5	150,1
45–49	247,6	258,9	132,7	146,0	114,9	112,9
50–54	205,3	228,0	109,6	125,3	95,7	102,7
55–59	230,6	247,9	118,4	135,3	112,2	112,6
60–64	214,7	234,5	102,8	117,5	111,9	117,0
65–69	168,3	193,7	77,2	93,0	91,1	100,7
70–74	112,0	141,9	51,5	67,3	60,5	74,6
75–79	68,6	94,8	29,5	42,4	39,1	52,4
80–84	41,1	59,1	17,0	24,7	24,1	34,4
85–89	18,2	28,1	8,1	11,6	10,1	16,5
90+	8,4	18,2	2,8	8,5	5,6	9,8

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διορθώσεως αὐτῆς φαίνεται εἰς τὰ σχ. 3 καὶ 4. Μετὰ τὴν ἀπάλειψιν τῶν ἀνωμαλιῶν, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς ἀνακριβῆ δήλωσιν τῆς ἡλικίας τῶν ἀπογραφέντων (κυρίως γυναικῶν

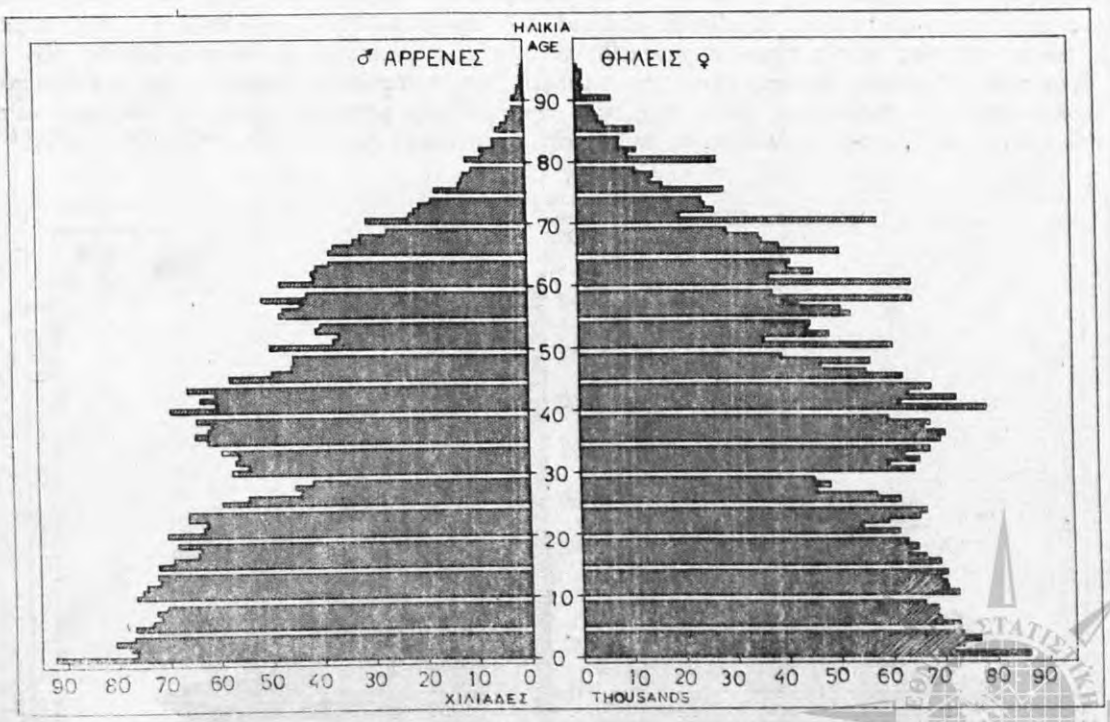

Σχ. 3. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ('000), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν (ἁπλᾶ ἔτη), κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς 14ης Μαρτίου 1971. Σφάλματα περὶ τὴν δήλωσιν τῆς ἀκριβοῦς ἡλικίας ἀποτυποῦνται εἰς τὴν ἀνώμαλον διόγκωσιν τῶν ἀριθμῶν εἰς ἔτη ἡλικίας λήγοντα εἰς μηδὲν ἢ πέντε (θήλεις, κυρίως, προκεχωρημένης ἡλικίας).

Fig. 3. Population of Greece ('000), by sex and age (single years). Census of 14 March 1971. Misstatements of the age (given in round numbers ending in zero or five) are visible mainly among females of advanced age.

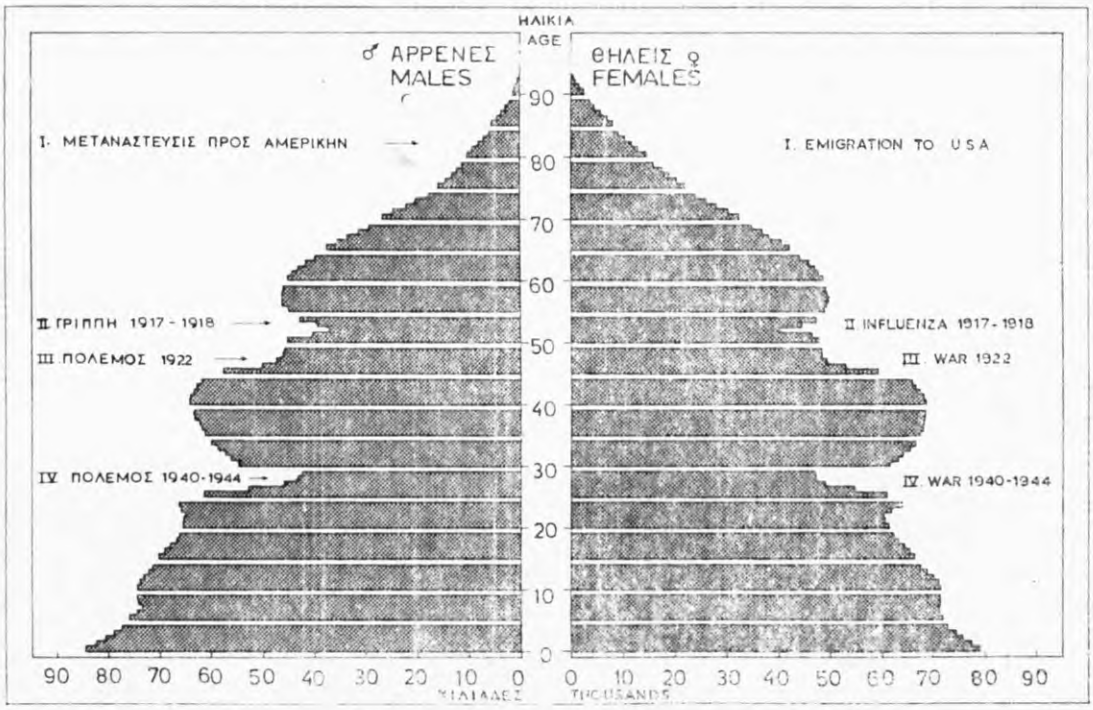

Σχ. 4. Ἐξομάλυνσις τῆς καθ' ἡλικίαν (ἁπλᾶ ἔτη) κατανομῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971. Ἀνάδειξις «οὐλῶν» ἀπὸ προηγηθέντα «δημογραφικὰ τραύματα» τοῦ πληθυσμοῦ.

Fig. 4. Smothed sex and age distribution of the 1971 population of Greece. The scars produced from previous demographic crises (I, II, III and IV).

ἡλικίας 40 ἐτῶν καὶ ἄνω), ἀναδεικνύεται ἡ πραγματικὴ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν φυσιογνωμικὴ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία εἰς τὸ σχῆμα 4 λαμβάνει τὴν μορφὴν ἐλαφρῶς παραμορφωμένης πυραμίδος. Δὲν ὑπάρχουν πλέον αἱ εὐθεῖαι πλευραὶ ἀπὸ τὴν βάσιν πρὸς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος, ἀφοῦ αἱ κάτω στιβάδες αὐτῆς ἔχουν συρρικνωθῆ λόγῳ τῆς περιωρισμένης γεννητικότητος τῶν τελευταίων δεκαετιῶν. Ἐκδηλοι, ἐπίσης, εἶναι αἱ «οὐλαὶ» ἀπὸ παλαιότερα δημογραφικὰ «τραύματα», τὰ ὁποῖα ἐκολόβωσαν τὸν πληθυσμόν, ὅπως π.χ. ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴν μετανάστευσιν τῶν ἀρρένων κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ αἰῶνος μας[I], τὴν πολυτάραχον πολεμικὴν περιπέτειαν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1912 - 1922 [II],[III]

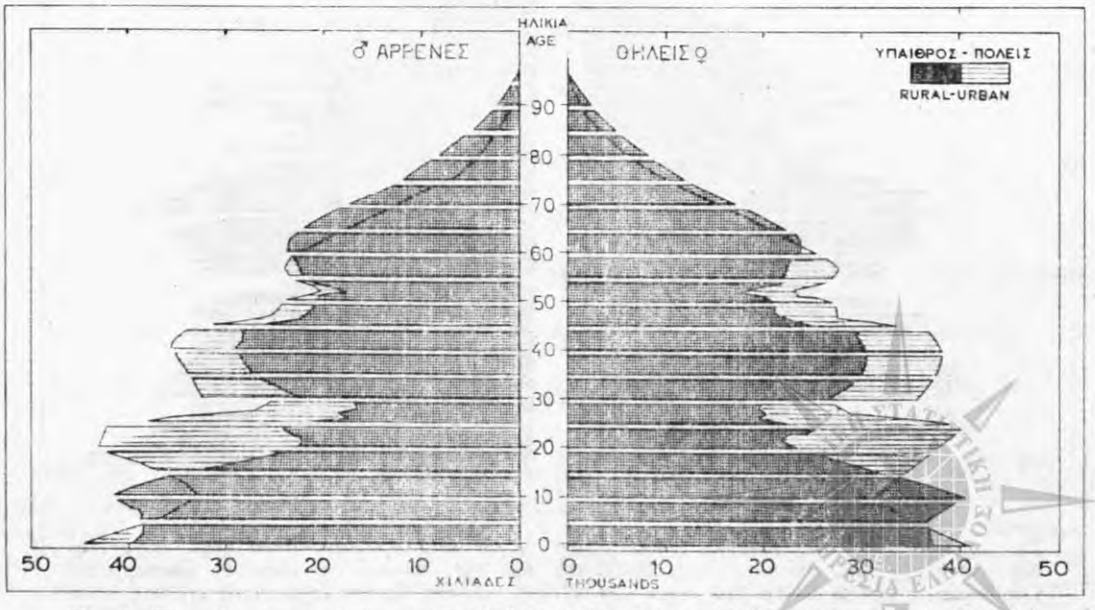

Σχ. 5. Σύγκρισις ἀστικοῦ - ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ (διχοτόμος 10.000 κάτοικοι κατὰ οἰκισμόν), κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971. Εἰς τὰς πόλεις ὑπερέχει ὁ πληθυσμὸς ἡλικίας 15 ἕως 60 ἐτῶν.

Fig. 5. Comparison between urban and rural population of Greece (1971 census). Cities have attracted most of the population aged between 15 and 60 years.

καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον(IV), μὲ τὴν τριπλῆν κατοχήν, τὴν πανδημίαν τῆς πείνας κλπ. Ἐπὶ πλέον, ἡ προϊοῦσα μετακίνησις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοὺς περιφερειακοὺς οἰκισμοὺς πρὸς τὰ ἀστικὰ κέντρα (διὰ πρώτην φορὰν περὶ τὸ 1969, τὸ ποσοστὸν τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ διεσκέλισε τὸ 50% τοῦ συνόλου), ἀπεδείχθη ὅτι δὲν εἶναι καθολική, ἀλλ' ὅτι περιορίζεται εἰς τὰς μεσαίας μόνον ἡλικίας μεταξὺ 15 καὶ 60 ἐτῶν (σχ. 5). Οἱ ἄνω τῶν 60 ἐτῶν ἡλικιωμένοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅπως καὶ τὰ κάτω

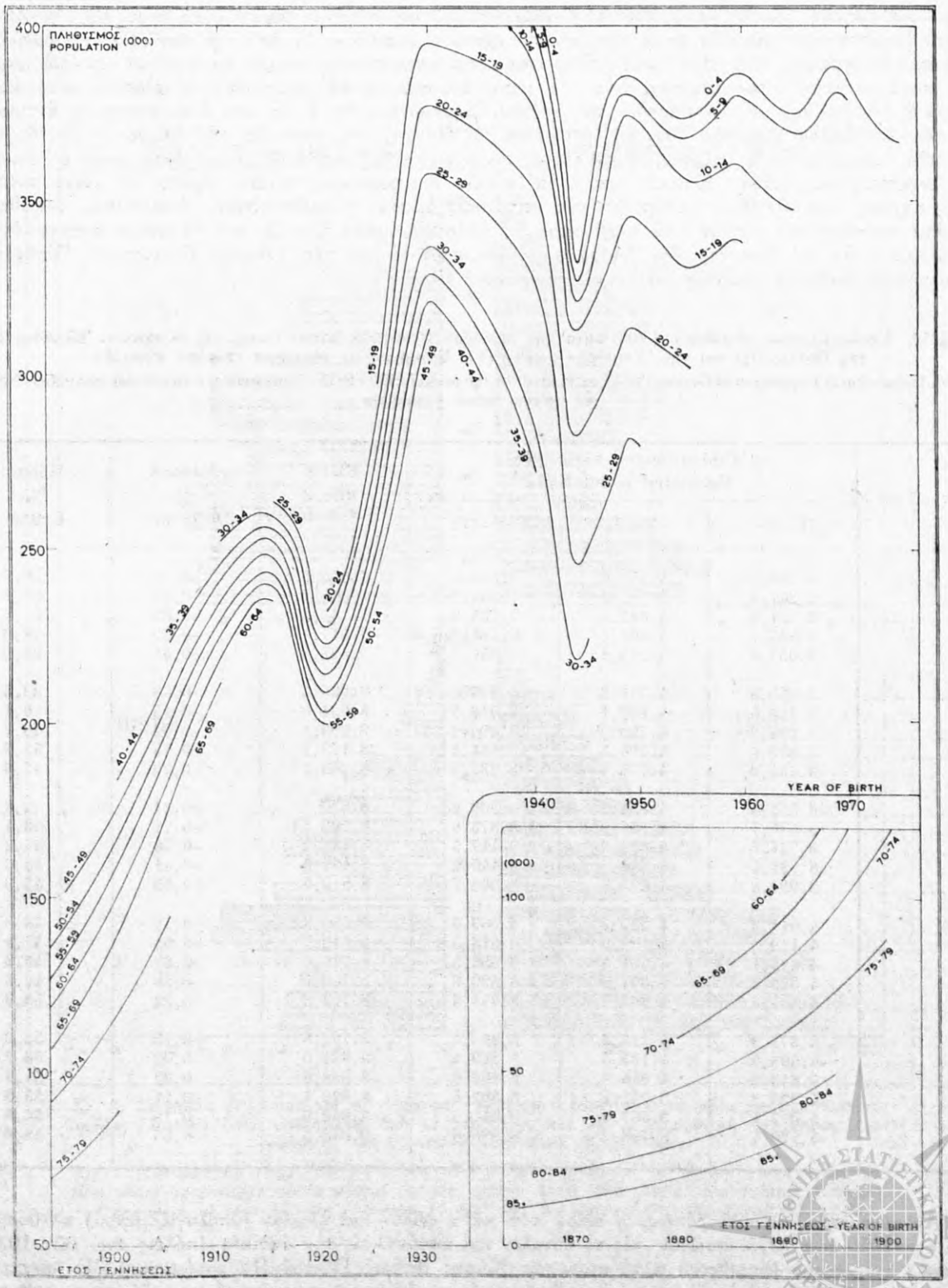

Σχ. 6. Παράδειγμα ὑπολογισμοῦ τοῦ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (διὰ τὰ ἔτη 1950 - 1975), βάσει τῆς κατ' ἔτος γεννήσεως διατάξεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀπογραφῶν 1951, 1961 καὶ 1971 (ἄρρενες, σύνολον ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ).

Fig. 6. Estimated population of Greece (males in thousands), based on an interlocked analysis by year of birth, of the returns of the last three censuses 1951, 1961 and 1971.

τῶν 15 ἐτῶν παιδία ἐξακολουθοῦν (1971), κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν αὐτῶν, νὰ παραμένουν εἰς τὸ ἥσυχον περιβάλλον τῆς ὑπαίθρου χώρας.

Μὲ βάσιν, τώρα, τὰ ἐξομαλυνθέντα στοιχεῖα τῶν ἀπογραφῶν 1951, 1961 καὶ 1971, ἐπεχειρήθη ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ πληθυσμοῦ (κατὰ πενταετεῖς ὁμάδας ἡλικιῶν, χωριστὰ διὰ τοὺς ἄρρενας ἢ θήλεις, πόλεις ἢ ὕπαιθρον χώραν) διὰ τὸ μέσον ἑκάστου ἔτους, ἀπὸ τὸ 1950 μέχρι τὸ 1975. Μὲ κλίμακα πάντοτε τὸ ἔτος γεννήσεως (ἀντὶ τῆς ἡλικίας), ἀλλὰ σημαντικῶς ἀνεπτυγμένην τὴν κλίμακα τοῦ πληθυσμοῦ, τὰ ἀπογραφικὰ μεγέθη ἔδωσαν τὰς πρώτας ἐνδείξεις περὶ τῆς πιθανῆς πορείας, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποίαν ἐξειλίχθη ἑκάστη ὁμὰς ἡλικιῶν κατὰ τὴν ὡς ἄνω χρονικὴν περίοδον. Αἱ ἀπὸ τὴν σύνδεσιν τῶν ὁμηλίκων (κατὰ τὰς ἀπογραφὰς 1951, 1961 καὶ 1971) ὁμάδων προκύπτουσαι γραμμαὶ ἀκολουθοῦν καὶ ἐδῶ παράλληλον περίπου μεταξύ των πορείαν, διότι τὰ μέλη ἑκάστης γενεᾶς ὀλιγοστεύουν προοδευτικῶς (λόγῳ θανάτου ἢ ἀποδημίας) μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Σημειωτέον, ὅτι ἡ ὡς ἄνω διαμορφουμένη ἀντιπαράθεσις τῶν ἐπαλλήλων γραμμῶν (σχ. 6), ἐπιτρέπει τὸν ἔλεγχον καί, συνεπῶς, τὴν διόρθωσιν τῆς ἀρχικῆς διαδρομῆς, δεδομένου ὅτι ὁ ὁριζόντιος ἄξων (ἔτος γεννήσεως) εἶναι κοινὸς δι' ὅλας (μέχρις ὀκτὼ δι' ἕκαστον ἔτος γεννήσεις) τὰς ὁμάδας ἡλικιῶν καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν διαγραφομένη πορεία πρέπει νὰ εἶναι συνεπὴς μὲ τὴν ἀρχικὴν καὶ συνήθως κοινὴν διὰ τὰς γειτονικὰς ὁμάδας ἡλικιῶν αἰτίαν. Ἀκολούθως, ἐλήφθησαν τὰ (κατὰ προσέγγισιν) μεγέθη τοῦ πληθυσμοῦ δι' ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν καὶ τὸ μέσον ἑκάστου ἔτους, δι' ὁλόκληρον τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον. Ἀδρὰ σύγκρισις πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας δημοσιευόμενα ὁμόλογα στοιχεῖα δίδεται εἰς τὸν πίνακα 10.

Πίναξ 10. Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς ('000) κατὰ τὴν περίοδον 1950-1975 (μέσον ἔτους), εἰς τὸ σύνολον Ἑλλάδος (Σ), τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὕπαιθρον χώραν (Υ). Σύγκρισις μὲ παρόμοια ἐπίσημα στοιχεῖα

Table 10. Urban-Rural Population of Greece ('000), estimated for the period 1950 - 1975. Comparison with official estimates (NSSG) and percent urban population

Ἔτος – Year	Ὑπολογιζόμενος πληθυσμός Estimated population			ΕΣΥΕ Official estimates	Διαφορὰ % Difference	Πόλεις % Urban
	Π – U	Υ – R	Σ – T			
1950	2.769,6	4.775,0	7.544,6	7.566,0	–0,28	36,7
1951	2.841,6	4.792,2	7.633,8	7.646,4	–0,18	37,2
1952	2.921,6	4.813,6	7.735,2	7.733,3	+0,02	37,8
1953	2.985,1	4.801,2	7.786,3	7.817,1	–0,39	38,3
1954	3.057,6	4.793,1	7.850,7	7.893,4	–0,54	38,9
1955	3.139,8	4.799,2	7.939,0	7.965,5	–0,33	39,5
1956	3.216,6	4.802,1	8.018,7	8.031,0	–0,15	40,1
1957	3.294,7	4.799,5	8.094,2	8.096,2	–0,02	40,7
1958	3.370,6	4.790,5	8.161,1	8.173,1	–0,15	41,3
1959	3.455,8	4.778,1	8.233,9	8.258,2	–0,29	42,0
1960	3.555,4	4.754,2	8.309,6	8.327,4	–0,21	42,8
1961	3.636,7	4.736,9	8.373,6	8.398,1	–0,29	43,4
1962	3.721,6	4.695,9	8.417,5	8.448,2	–0,36	44,2
1963	3.798,5	4.646,7	8.445,2	8.479,6	–0,41	45,0
1964	3.927,4	4.633,3	8.560,7	8.510,4	+0,59	45,9
1965	4.011,3	4.557,7	8.569,0	8.550,3	+0,22	46,8
1966	4.119,3	4.499,0	8.618,3	8.613,7	+0,05	47,8
1967	4.225,1	4.431,4	8.656,5	8.716,4	–0,69	48,8
1968	4.329,6	4.361,0	8.690,6	8.740,8	–0,58	49,8
1969	4.447,8	4.296,7	8.744,5	8.772,8	–0,32	50,9
1970	4.578,2	4.228,2	8.806,4	8.792,8	+0,15	52,0
1971	4.693,9	4.135,5	8.829,4	8.831,0	–0,02	53,2
1972	4.813,8	4.046,8	8.860,6	8.888,6	–0,32	54,3
1973	4.936,8	3.955,7	8.892,5	8.929,1	–0,41	55,5
1974	5.077,1	3.867,8	8.944,9	8.962,0	–0,19	56,8
1975	5.220,4	3.776,2	8.996,6	9.046,5	–0,55	58,0

Ἀνασυνεστήθη, τοιουτοτρόπως, ἡ σειρὰ τοῦ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν (ὑπολογιζομένου) πληθυσμοῦ, διὰ τὰ ἔτη 1950 ἕως 1975, πρῶτον εἰς τὸ σύνολον καὶ κατόπιν εἰς τὸν ἀστικὸν (πόλεις ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων) καὶ λοιπὸν (ὕπαιθρος) πληθυσμὸν τῆς Χώρας (πίναξ IV τοῦ Παραρτήματος). Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἀπὸ τοῦ 1956 καὶ ἐφεξῆς κατ' ἔτος δημοσιευόμενα ἐπίσημα στοιχεῖα (ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς διὰ τὸ σύνολον μόνον τῆς Χώρας), ἡ παροῦσα σειρὰ δὲν διαθέτει βεβαίως τὴν εὐαισθησίαν τῆς πρώτης, ἀναφορικῶς πρὸς τὰς τυχὸν βραχυχρονίους (π.χ. δι' ἓν ἢ δύο ἔτη) αὐξομειώσεις τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλ' ἀποδίδει μὲ μεγαλυτέραν ἀκρίβειαν καὶ συνέπειαν τὴν κατὰ μέσον ὅρον διακύμανσιν τῶν διαφόρων μεγεθῶν, μέσα εἰς τὸ ὑπὸ τῶν τριῶν τελευταίων ἀπογραφῶν καθοριζόμενον πλαίσιον.

'Αλλ' ἡ χρησιμότης τῆς ἐπεξεργασίας αὐτῆς ἐντοπίζεται, κυρίως, εἰς τὴν ἀπόκτησιν χωριστῶν σειρῶν διὰ τὸν ἀστικὸν καὶ λοιπὸν πληθυσμόν, τὸ κατ' ἔτος μέγεθος καὶ ἡ δομὴ τῶν ὁποίων ὑπελογίσθησαν διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν δημογραφικὴν ἱστορίαν τῆς Χώρας. Συγκλίνουσαι ἐνδείξεις περὶ τῶν αἰτίων τῆς προσφάτου (μετὰ τὸ 1960) δημογραφικῆς ὑφέσεως τῆς 'Ελλάδος, τοποθετοῦν τὴν ἀρχήν της εἰς τὴν προοδευτικὴν ἀπογύμνωσιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἀπότομον διόγκωσιν τῶν δύο πολεοδομικῶν συγκροτημάτων Πρωτευούσης καὶ Θεσσαλονίκης. 'Η πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις, ὅπως καὶ ἡ ἐπέκτασις τοῦ θεσμοῦ τῶν παρανόμων ἐκτρώσεων, συνήργησαν, βεβαίως, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ὡς ἄνω κρίσεως, ἀλλ' αἱ ἐπιπτώσεις αὐτῶν ἐπὶ τῆς ὑπογεννητικότητος καὶ τῆς ταχείας γηράνσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς 'Ελλάδος δὲν θὰ ἀπεδεικνύοντο τόσον ἐπιζήμιοι, ἐὰν δὲν συνέπιπτον μὲ τὴν ὁμαδικὴν πρὸς τὴν Πρωτεύουσαν καὶ τὴν Θεσσαλονίκην μετακίνησιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

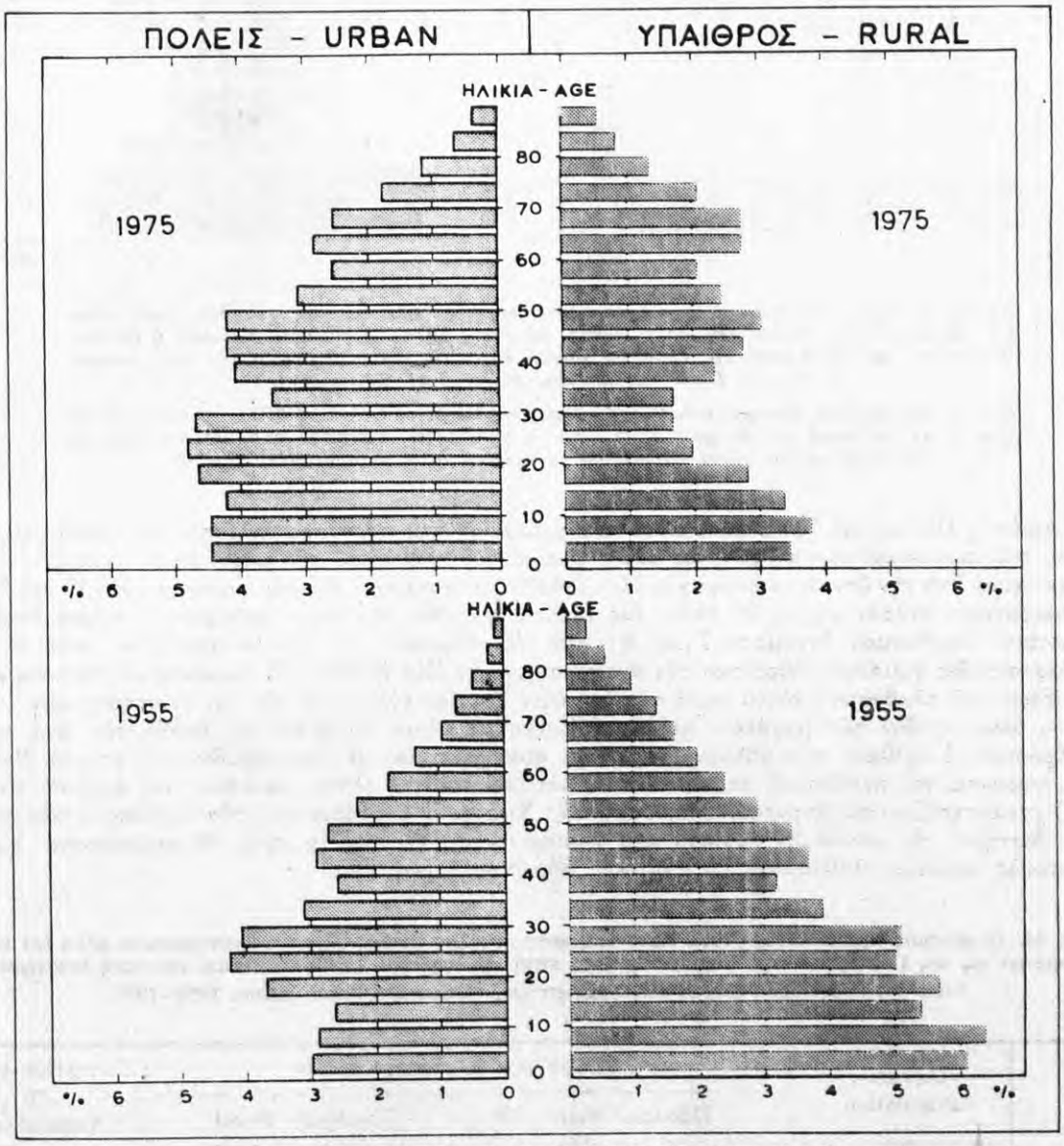

Σχ. 7. Σύγκρισις (%) ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ (ἀμφότερα τὰ φῦλα, κατὰ πενταετεῖς ὁμάδας ἡλικιῶν), ὅπως ὑπελογίσθη διὰ τὰ ἔτη 1955 καὶ 1975. Σημαντικὴ συρρίκνωσις καὶ διάβρωσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς 'Ελλάδος.

Fig. 7. Comparison (%) between urban and rural population of Greece (both sexes in five years agegroups) as estimated for the years 1955 and 1975. Substantial decrease and depletion at selected ages (between 15 and 40) is observed in the rural population.

Λεπτομερὴς ἀνάλυσις, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν συχνότητα τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων εἰς τὰ δύο αὐτὰ τμήματα τοῦ 'Ελληνικοῦ πληθυσμοῦ (πόλεις - ὕπαιθρος), θὰ γίνῃ εἰς τὰ ἑπόμενα κεφάλαια. Τὸ παρόν, συνεπῶς, κεφάλαιον τελειώνει μὲ τὴν παράθεσιν μερικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὰς ποσοτικὰς καὶ ποιοτικὰς διαρθρώσεις τῶν δύο αὐτῶν πληθυσμῶν, ὅπως ἐξειλίχθησαν κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν 25ετίαν.

'Αποκαλυπτικά, ὄντως, εἶναι τὰ εὑρήματα ἀπὸ τὸν ὡς ἄνω διαχωρισμὸν τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἀστικὸν

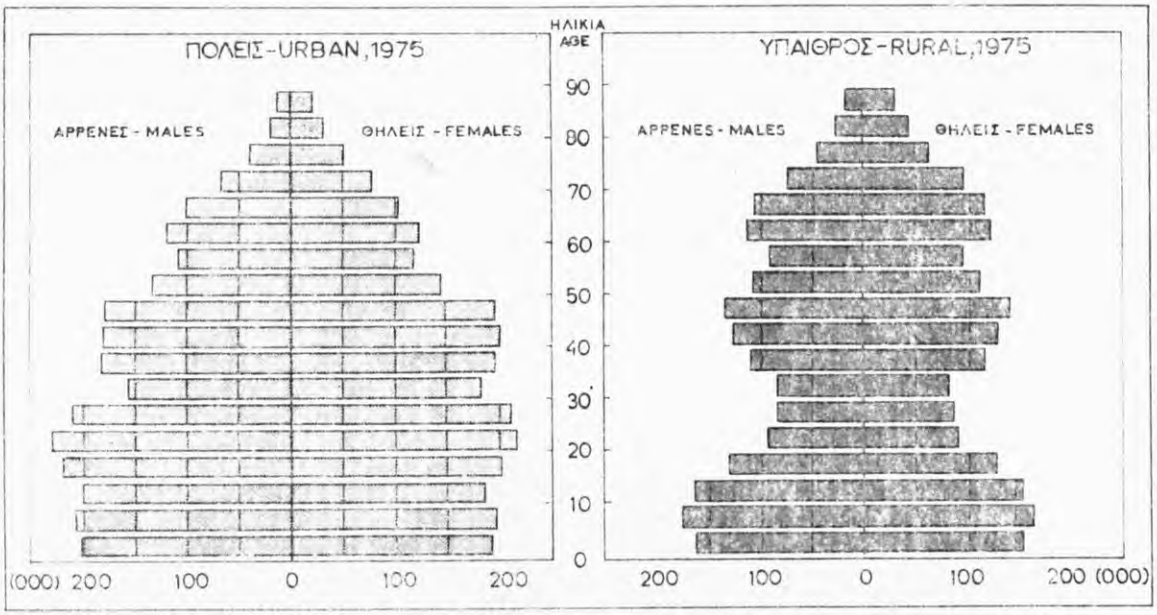

Σχ. 8. Σύγκρισις ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν), ὅπως ὑπελογίσθη διὰ τὸ μέσον τοῦ ἔτους 1975. Ἐντύπωσιν προκαλεῖ ἡ ἀποσκελετοποίησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου χώρας, λόγῳ τῆς προηγηθείσης ροπῆς πρὸς μετανάστευσιν (πρὸς τὰς μεγάλας πόλεις ἢ τὸ ἐξωτερικόν).

Fig. 8. Comparison between urban and rural population of Greece ('000), by sex and age groups, as estimated for the year 1975. Due to an intense migration and urbanization, the pyramid of the rural population is reduced to a skeleton like structure.

καὶ ἀγροτικὸν ἡ Πόλεις καὶ Ὕπαιθρον, κατὰ τὴν ὁρολογίαν τῆς παρούσης μελέτης. Ἡ προοδευτικὴ π.χ. διόγκωσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, εἰς βάρος φυσικὰ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μικροτέρων οἰκισμῶν, ἔγινε μὲ τὴν μετακίνησιν ἀπὸ τὴν ὕπαιθρον χώραν χιλιάδων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἡλικίας κυρίως μεταξὺ 15 καὶ 40 ἐτῶν καὶ εἰς μικρότερον βαθμὸν μέχρις 60 ἐτῶν. Εἰς αὐτὸν δ' ἀκριβῶς τὸν λόγον ὀφείλεται ἡ σοβαρὰ διάβρωσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ (σχήματα 7 καὶ 8) ἀπὸ τὴν δόμησιν τοῦ ὁποίου ἐλλείπουν, κατὰ τὸ 1975, πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀνθρώπων τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἰδίᾳ ἡλικίας. Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐξελίξεως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν 25ετίαν εὑρίσκεται εἰς τὴν συστηματικὴν μείωσιν τοῦ ὄγκου ὅλων σχεδὸν τῶν μεγάλων ὁμάδων ἡλικιῶν, μὲ μόνην ἐξαίρεσιν τὴν ὁμάδα τῶν ἄνω τῶν 65 ἐτῶν ἀνθρώπων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων διογκοῦται συστηματικῶς μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Ραγδαία, συνεπῶς, γήρανσις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἀπειλητικὴ ὑπογεννητικότης (λόγῳ μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννητόρων) χαρακτηρίζουν τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν πόλεων, ὁ ὁποῖος διατηρεῖ τὴν κανονικὴν περίπου καθ' ἡλικίαν δομήν, ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς δημογραφικῶς ὡρίμους πληθυσμοὺς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης (πίναξ 11).

Πίναξ 11. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ('000). Κατανομὴ κατὰ μεγάλας ὁμάδας ἡλικιῶν. Συντηρούμενα μέλη ἐπὶ 100 ἐργαζομένων εἰς τὰς Πόλεις καὶ τὴν Ὕπαιθρον χώραν, κατὰ τὴν περίοδον 1950 - 1975 (κατὰ πενταετῆ διαστήματα)
Table 11. Population ('000) by major age groups in Urban and Rural regions, 1950 - 1975

Ἔτος Year	Πληθυσμὸς Population		Καθ' ἡλικίαν – % – By age groups						Συντηρούμενα μέλη % Dependents	
			Πόλεις – Urban			Ὕπαιθρος – Rural				
	Πόλεις Urban	Ὕπαιθρος Rural	0–14	15–64	65 +	0–14	15–64	65 +	Πόλεις Urban	Ὕπαιθρος Rural
1950	2.770	4.775	23,0	71,8	5,2	32,2	60,6	7,2	39,2	65,1
1955	3.140	4.799	21,6	72,5	5,9	29,9	62,1	8,0	38,0	60,9
1960	3.555	4.754	22,2	71,0	6,8	29,7	61,3	9,0	40,9	63,2
1965	4.011	4.558	22,5	69,6	7,9	27,9	61,5	10,6	43,7	62,4
1970	4.578	4.228	23,1	67,8	9,1	26,8	60,3	12,9	47,5	65,9
1975	5.220	3.776	22,7	67,2	10,1	25,8	57,8	16,4	48,8	72,9

Τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν τμημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ φαίνεται καὶ εἰς τοὺς ἐνδεικτικοὺς ἀριθμοὺς τοῦ πίνακος 11, ὁ ὁποῖος παριστᾷ βραχεῖαν σύνοψιν τοῦ πίνακος IV τοῦ Παραρτή-

ματος. Εἰς τὴν κατὰ μεγάλας ὁμάδας ἡλικιῶν σύνθεσιν, ὁ πληθυσμὸς τῶν πόλεων διατηρεῖ σταθερὰν περίπου καὶ εἰς χαμηλὸν πάντοτε ἐπίπεδον τὴν ἀναλογίαν τῶν κάτω τῶν 15 ἐτῶν ἀνηλίκων, ὑψηλὸν ποσοστὸν εἰς τὰς μεσαίας ἡλικίας 15 ἕως 64 ἐτῶν καὶ μικρὸν, σχετικῶς, ἀλλ' αὐξανόμενον ποσοστὸν γερόντων. Εἰς τὴν ὕπαιθρον ὅμως ἡ ἀναλογία τῶν ἀνηλίκων ἐμειώθη ἀπὸ 32% εἰς 26%, ἐκείνη τῶν γερόντων ὑπερ-ἐδιπλασιάσθη καὶ τὸ ποσοστὸν τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ (15-64 ἐτῶν) εἶναι καταφανῶς μικρότερον ἐκείνου τῶν πόλεων. Εἰς τὸν δείκτην, τέλος, τῆς «οἰκονομικῆς ἐξαρτήσεως» (ὅταν δηλαδὴ οἱ ἀνήλικες καὶ οἱ γέροντες θεωρηθῇ ὅτι συντηροῦνται ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων εἰς τὰς ἐνδιαμέσους ἡλικίας), ἡ ὕπαιθρος χώρα βαρύνεται μὲ 50% μεγαλυτέρας «οἰκογενειακὰς» ὑποχρεώσεις ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν πόλεων (65 κατὰ μέσον ὅρον συντηρούμενοι ἐπὶ 100 «ἐργαζομένων» εἰς τὴν ὕπαιθρον, ἔναντι μόνον 43 εἰς τὰς πόλεις). Ἀξίζει, τέλος, νὰ τονισθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι τὰ δύο τρίτα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων (66,4% κατὰ τὸ 1971) εὑρίσκοντο εἰς τὰ δύο πολεοδομικὰ συγκροτήματα Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Κατὰ συνέπειαν, αἱ ὡς ἄνω παρατηρούμεναι διαφοραὶ (μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου) εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὰς δυναμικὰς ἐξελίξεις, διαφορίζουν κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν μέρος τὰ δύο μεγάλα ἀστικὰ κέντρα Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν λοιπὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

III. VITAL RATES (ORIGINAL DATA)

From a review of the national rates on vital events (one rate per variable per year for the total population of Greece), the following generalization emerges for the period 1950-1975 (fig. 9):

Marriage rate, sharply oscilating at about the same level,

Birth-rate, constantly declining,

Death-rate, increasing steadily,

Infant-death-rate, decline after a long period of stagnation,

Perinatal mortality, erratic variation.

Much more information is gained when the rates are given by urban-rural population, as in fig. 10 and 11. The declining birth - rate and the increasing death-rate is now restricted to only the rural population, while the urban rates remained almost stationary, the birth-rate around 16 per 1.000 population and the death-rate at about half that level. The severity of the problem weighing upon the rural population is manifested by the fact that the excess of births over deaths, which in 1958 amounted to about 65.000 persons, was reduced to 15.000 in 1975, and that the balance of births and deaths is rapidly approaching the **zero population growth.**

In the case of perinatal and infant mortality the urban-rural analysis reveals a substantial under-registration of both the still births and the neo-natal deaths in the rural areas. The evidence for such under-registration are found in the awkward trend and the unacceptably low level of the rural rates, in comparison with those of the urban areas (fig. 27 and 28).

Finally, in a seasonal (by months of equal duration) distribution of vital events (fig. 12), the most interesting finding is the low frequency of registered live births in December and the corresponding increase of the number of births in January. Evidently this is an intentional falcification of the date of birth, aiming at an official record with a younger age, since the person will be registered as born in the next calendar year.

III. ΦΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΤΑ ΑΡΧΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)

Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1953 ἀνασύστασιν τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, τὰ ἀναλυτικὰ ἐπὶ τῆς φυσικῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ στοιχεῖα ἤρχισαν δημοσιευόμενα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1956 καὶ ἐφεξῆς. Αἱ σχετικαὶ ἀναλογίαι τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων ζώντων καὶ τῶν θανάτων (ἐπὶ 1.000 κατοίκων), ὡς καὶ ἐκεῖναι τῶν γεννηθέντων νεκρῶν καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν (ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων), δίδονται εἰς τὸν πίνακα 12 εἰς δύο σειράς, ἤτοι (Α) ὅπως δημοσιεύονται εἰς τὴν «Στατιστικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Ἑλλάδος» καὶ (Β) ὅπως διεμορφώθησαν εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ τελεία σχεδὸν σύμπτωσις τῶν δύο σειρῶν, μολονότι ἡ σειρὰ (Β) ὑπελογίσθη μὲ βάσιν τὸν κατὰ πόλεις-ὕπαιθρον ἐξομαλυνθέντα πληθυσμὸν διὰ τὴν περίοδον 1950 - 1975.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ εἰς τὸ σχῆμα 9 διαγραφομένη πορεία τῶν ἀνωτέρω ἀναλογιῶν. Οὕτως, ἡ ἐπὶ 1.000 κατοίκων συχνότης τῶν γάμων παρέμεινε περίπου σταθερὰ κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον, παρὰ τὴν κατὰ τὰ δίσεκτα ἔτη περιοδικὴν μείωσιν αὐτῆς (ὀφειλομένην εἰς τὴν ἀβάσιμον λαϊκὴν πρόληψιν ὅτι δῆθεν τὸ δίσεκτον ἔτος δὲν εὐνοεῖ τὴν σταθερότητα τοῦ γάμου). Διαφαίνεται, ἐν τούτοις, ἐλαφρὰ ἀνιοῦσα ροπὴ κατὰ τὴν πρώτην μέχρι τοῦ 1965 περίοδον καὶ μικρὰ πτῶσις μετὰ τὸ ἔτος 1967. Ἡ πτῶσις ὅμως αὐτὴ δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀντίστοιχον μείωσιν τῆς γεννητικότητος, ὅπως διεμορφώθη κατὰ τὴν τελευταίαν μετὰ τὸ 1960 δεκαπενταετίαν.

Τὸ κέντρον, συνεπῶς, τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐντοπίζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὴν συχνότητα τῶν γεννήσεων, ἡ ὁποία κατῆλθεν ἀπὸ 20 περίπου (ἐπὶ 1.000 κατοίκων) κατὰ τὸ 1950 εἰς ὀλίγον κάτω τῶν 16 κατὰ τὸ 1975. Ἡ πρώτη σημαντικὴ πτῶσις ἐσημειώθη περὶ τὸ 1960 καί, ἐκτὸς ἀπὸ μίαν περίεργον διακοπὴν κατὰ τὰ ἔτη 1967 καὶ 1968, ἐσυνεχίσθη ἀκάθεκτος μέχρι τὸ 1973. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος (1960) ἐνεφανίσθη καὶ ἡ συστηματικὴ ἔκτοτε ἄνοδος τῆς θνησιμότητος. Ὡς τελικὸν ἀποτέλεσμα ἦλθεν ὁ ὑποδιπλασιασμὸς περίπου τῆς βιολογικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, δεδομένου ὅτι ἡ κατ' ἔτος ὑπεροχὴ τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων ὑπεχώρησεν ἀπὸ 12 (ἐπὶ 1.000 κατοίκων) κατὰ τὸ 1956 εἰς 7, περίπου, κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπ' ὄψιν τριετίαν. Ἀλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διαπίστωσιν τοῦ γεγονότος, τὰ προκείμενα στοιχεῖα δὲν προσφέρουν ἄλλην ἐξήγησιν διὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν δημογραφικὴν ὑποτονίαν. Ἡ ἀνώμαλος, τέλος, πορεία τῆς συχνότητος τῶν γεννηθέντων νεκρῶν, ὡς καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν (ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων), κλονίζει τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν σειρῶν αὐτῶν καὶ δημιουργεῖ σοβαρὰς ἀμφιβολίας ἀναφορικῶς πρὸς τὴν πληρότητα καταγραφῆς εἰς τὰ Ληξιαρχικὰ Γραφεῖα τῶν ἀντιστοίχων συμβάντων.

Πίναξ 12. Γάμοι, γεννήσεις καὶ θάνατοι (ἐπὶ 1.000 κατοίκων), γεννήσεις νεκρῶν καὶ θάνατοι βρεφῶν (ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων). Σύνολον Ἑλλάδος, 1956 - 1975. (Α) ἐπίσημα στοιχεῖα τῆς ΕΣΥΕ, (Β) στοιχεῖα τῆς παρούσης μελέτης

Table 12. Vital rates (marriages, births and deaths per 1.000 population. Stillbirths and infant deaths per 1.000 live births) in Greece. (A) official data, (B) rates of this study : 1956 - 1975

Ἔτος Year	Γαμηλιότης Marriage-rate		Γεννητικότης Birth-rate		Θνησιμότης Death-rate		Γεννήσεις νεκρῶν Stillbirth-rate		Βρεφικὴ θνησιμότης Infant death-rate	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1956	6,9	6,9	19,7	19,7	7,4	7,4	12,8	12,9	38,7	38,9
1957	8,5	8,5	19,3	19,3	7,6	7,6	12,5	12,5	44,2	44,2
1958	8,5	8,5	19,0	19,0	7,1	7,1	13,5	13,5	39,0	39,0
1959	9,0	9,0	19,4	19,5	7,4	7,4	13,5	13,5	40,6	40,6
1960	7,0	7,0	18,9	18,9	7,3	7,3	14,5	14,5	40,1	40,1
1961	8,4	8,5	17,9	18,0	7,6	7,6	13,6	13,6	39,9	39,9
1962	8,4	8,4	18,0	18,1	7,9	7,9	14,5	14,5	40,4	40,4
1963	9,2	9,2	17,5	17,6	7,9	7,9	14,9	14,9	39,3	29,3
1964	8,9	8,9	18,0	17,9	8,2	8,1	15,9	15,9	35,8	35,8
1965	9,4	9,4	17,7	17,7	7,9	7,9	15,7	15,7	34,3	34,3
1966	8,3	8,3	18,0	17,9	7,9	7,9	16,0	16,0	34,0	34,0
1967	9,4	9,4	18,7	18,8	8,3	8,3	14,9	14,9	34,3	34,3
1968	7,4	7,5	18,2	18,4	8,3	8,4	14,0	14,0	34,4	34,4
1969	8,2	8,3	17,4	17,6	8,1	8,2	14,5	14,5	31,8	31,8
1970	7,7	7,7	16,5	16,5	8,4	8,4	13,3	13,3	29,6	29,6
1971	8,3	8,3	16,0	16,0	8,4	8,4	13,6	13,6	26,9	26,9
1972	6,8	6,8	15,9	15,9	8,7	8,7	12,8	12,8	27,3	27,3
1973	8,3	8,3	15,4	15,5	8,7	8,7	12,3	12,3	24,1	24,1
1974	7,6	7,6	16,1	16,1	8,5	8,5	12,2	12,2	23,9	23,9
1975	8,5	8,5	15,7	15,8	8,9	8,9	12,0	12,0	24,0	24,0

Πίναξ 13. Γάμοι, γεννήσεις ζώντων, θάνατοι, γεννήσεις νεκρῶν καὶ θάνατοι βρεφῶν ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὑπαιθρον χώραν (Υ): 1956 - 1975 (ἀπόλυτοι ἀριθμοί)

Table 13. Marriages, live births, deaths, infant deaths etc., in Urban (U) and Rural (R) population of Greece (absolute numbers): 1956 - 1975

Ἔτος Year	Γάμοι Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι Deaths		Γεννήσεις νεκρῶν Stillbirths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths	
	Π–U	Υ–R	Π–U	Υ–R	Π–U	Υ–R	Π–U	Υ–R	Π–U	Υ–R
1956	19.842	35.391	65.986	92.217	24.179	35.281	1.294	741	1.838	4.290
1957	27.017	41.801	54.309	101.631	23.913	37.751	1.187	769	2.135	4.749
1958	25.999	43.179	54.869	100.490	23.049	35.111	1.246	851	1.986	4.077
1959	29.752	44.491	57.000	103.199	24.120	36.732	1.245	917	2.138	4.372
1960	21.923	36.242	56.508	100.731	23.829	36.734	1.303	971	2.093	4.207
1961	30.942	39.972	58.474	92.242	26.730	37.225	1.175	867	2.236	3.770
1962	30.450	40.225	61.136	91.022	28.406	38.148	1.247	959	2.370	3.774
1963	35.130	42.908	63.248	85.001	28.458	38.355	1.222	989	2.357	3.468
1964	34.354	41.688	68.214	84.895	30.234	39.195	1.474	967	2.547	2.941
1965	37.498	43.230	70.288	81.160	30.427	36.842	1.416	968	2.489	2.705
1966	33.473	38.193	75.229	79.384	30.945	36.967	1.471	1.008	2.666	2.587
1967	41.485	40.221	80.862	81.977	33.139	38.836	1.413	1.021	2.914	2.676
1968	31.864	33.507	80.254	80.084	33.881	39.428	1.283	958	2.919	2.599
1969	37.260	35.284	78.804	75.273	33.989	37.886	1.272	966	2.625	2.274
1970	34.980	32.459	77.979	66.949	34.616	39.393	1.158	764	2.431	1.859
1971	39.876	33.474	77.754	63.372	35.429	38.390	1.140	780	2.275	1.522
1972	32.792	27.352	80.614	60.277	37.351	39.508	1.095	711	2.503	1.348
1973	42.335	31.427	80.389	57.137	37.632	40.016	1.030	667	2.063	1.257
1974	39.483	28.576	86.057	58.012	37.819	38.484	1.108	648	2.173	1.275
1975	45.201	31.251	86.516	55.757	39.507	40.570	1.070	631	2.248	1.161

Σημαντικὴν βοήθειαν διὰ τὴν διασάφησιν τῆς καταστάσεως προσφέρει ἡ κατὰ πόλεις — ὕπαιθρον ἀνάλυσις τῶν ἀνωτέρω συχνοτήτων, ὅπως δίδεται εἰς τοὺς πίνακας 13 καὶ 14. Οὕτως, ἡ (ἐπὶ 1.000 κατοίκων) συχνότης τῶν γάμων, μὲ παρομοίαν περίπου κύμανσιν εἰς τὰ δύο τμήματα τοῦ πληθυσμοῦ, παρουσιάζει χαρακτηριστικὸν χιασμὸν τῶν γραμμῶν, μὲ ἀναλογικῶς περισσοτέρους γάμους εἰς τὴν ὕπαι-

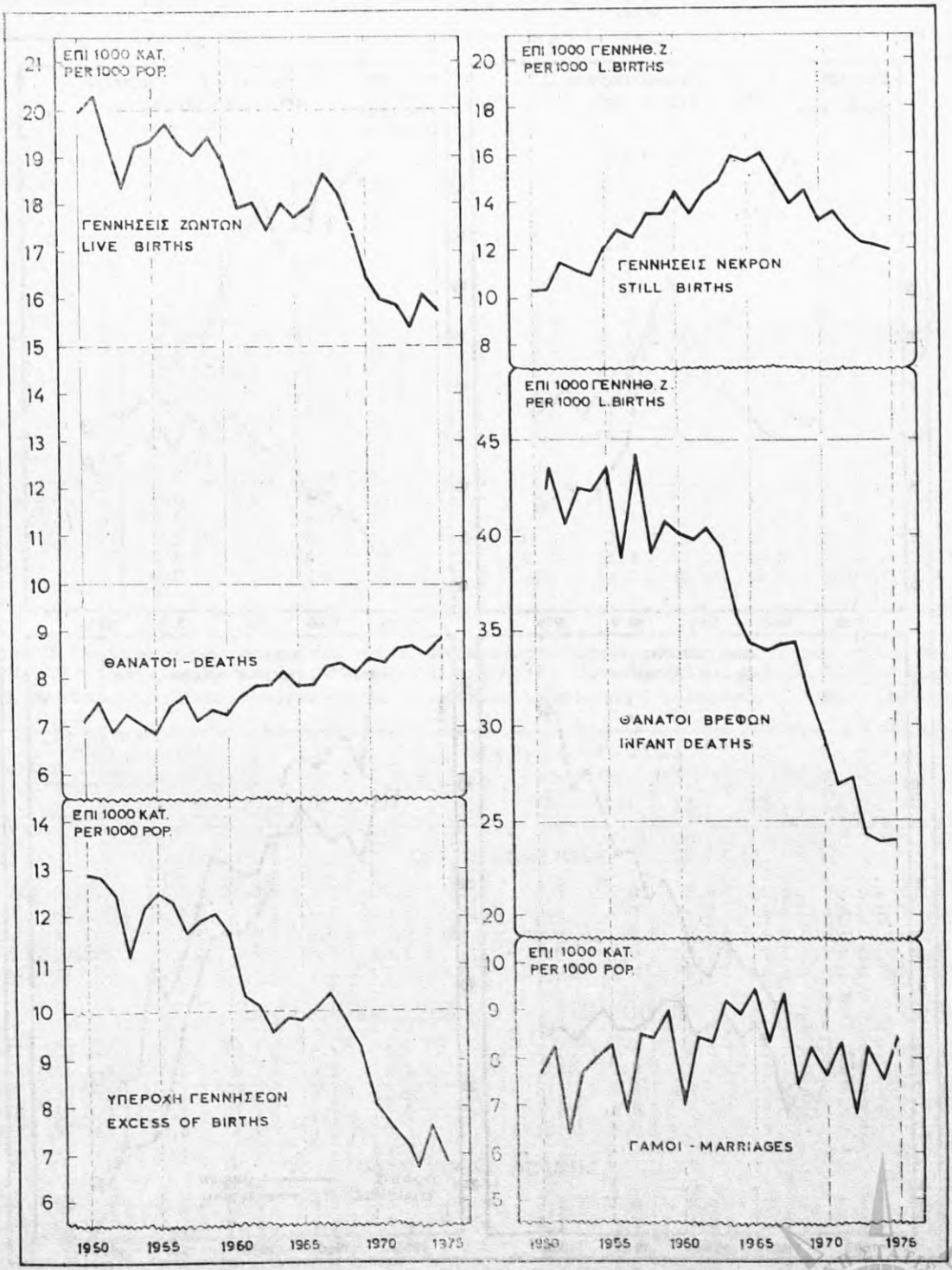

Σχ. 9. Γάμοι, γεννήσεις ζώντων, θάνατοι καὶ ὑπεροχὴ γεννήσεων (ἐπὶ 1.000 κατοίκων). Γεννήσεις νεκρῶν καὶ θάνατοι βρεφῶν (ἐπὶ 1.000 γεννήσεων) ἐν Ἑλλάδι, 1950 - 1975. Ἀρχικὰ στοιχεῖα ΕΣΥΕ.

Fig. 9. Marriages, live births, deaths and excess of births (p. 1.000 pop.), stillbirths and infant deaths (per 1.000 live births) in Greece, 1950 - 1975. Original data NSSG.

θρον χώραν κατὰ τὴν πρὸ τοῦ 1967 περίοδον καὶ μικροτέραν μετὰ ταῦτα συχνότητα, ἐν σχέσει μὲ τοὺς γάμους τῶν πόλεων. Ἀποτελεῖ τοῦτο μίαν πρώτην ἔνδειξιν διὰ τὴν διάγνωσιν πιθανῆς δημογραφικῆς καχεξίας, ἡ ὁποία ἐντοπίζεται εἰς τὸν ἀγροτικὸν μόνον πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αἱ ἐνδείξεις πληθύνονται καὶ ἐπιβεβαιοῦται ἡ διάγνωσις τῆς δημογραφικῆς εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν νόσου, μὲ τὴν κατὰ πόλεις — ὕπαιθρον ἐπισκόπησιν τῆς συχνότητος τῶν γεννήσεων ζώντων καὶ τῶν θανάτων ἐν γένει, ὡς καὶ τοῦ μεταξὺ τῶν μερίδων τούτων ἰσολογισμοῦ, ὅπως φαίνεται εἰς τὰ σχήματα 10 καὶ 11. Εἰς τὴν γεννητικότητα π.χ. ἡ μείωσις περιορίζεται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς κάτω τῶν 10.000 κατοίκων οἰκισμοὺς (ὕπαιθρος), ὅπου αἱ ἐπὶ 1.000 κατοίκων γεννήσεις κατῆλθον ἀπὸ 21,5 εἰς 14,5 κατὰ

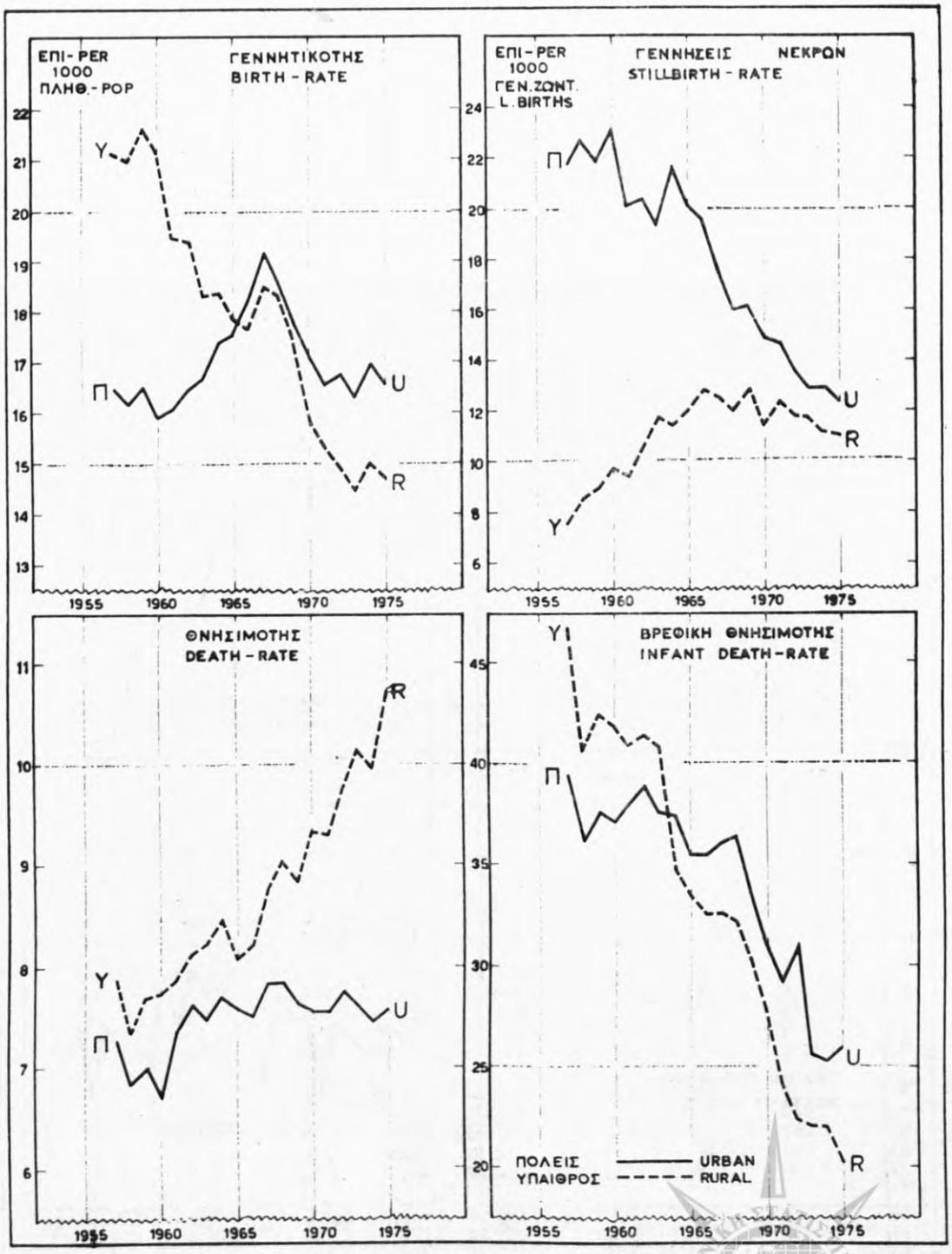

Σχ. 10. Ἀναλογίαι γεννήσεων ζώντων καὶ νεκρῶν, θανάτων ἐν γένει καὶ θανάτων βρεφῶν, εἰς ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν περίοδον 1956 - 1975. Εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν ἐλαττοῦται ἡ γεννητικότης, αὐξάνεται ἡ θνησιμότης καὶ χωλαίνει αἰσθητῶς ἡ ληξιαρχικὴ καταγραφὴ τῶν νεκρογεννήτων καὶ τῶν νεογνικῶν θανάτων.

Fig. 10. Vital rates in urban - rural areas in Greece 1956 - 1975. In rural Greece birth-rate is decreasing, death-rate is increasing and the registration of perinatal deaths is deficient.

τὴν ὑπ' ὄψιν εἰκοσαετίαν. Εἰς τὰς (ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων) πόλεις, ἡ συχνότης τῶν γεννήσεων παρέμεινε πρακτικῶς εἰς τὸ ἴδιον χαμηλὸν ἐπίπεδον (μεταξὺ 16 καὶ 17‰), ἐκτὸς ἀπὸ τὴν δυσεξήγητον περὶ τὸ ἔτος 1967 ἔξαρσιν, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο προηγουμένως λόγος. Ἡ θνησιμότης, ἐπίσης, παρέμεινε

Πίναξ 14. Γάμοι, γεννήσεις καὶ θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων, γεννήσεις νεκρῶν καὶ θάνατοι βρεφῶν ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων καὶ γεννήσεις ἐπὶ 100 θανάτων ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὑπαιθρον χώραν (Υ): 1956 - 1975

Table 14. Vital rates in Urban (U) and Rural (R) regions of Greece: 1956 - 1975

Ἔτος Year	Γαμηλιότης Marriage-rate		Γεννητικότης Birth-rate		Θνησιμότης Death-rate		Γεννήσεις νεκρῶν Stillbirths		Βρεφικὴ θνησιμότης Inf. death-rate		Γεννήσεις ἐπὶ 100 θανάτων Births per 100 deaths	
	Π-U	Υ-R	Π-U	Υ-R	Π-U	Υ-R	Π-U	Υ-R	Π-U	Υ-R	Π-U	Υ-R
1956	6,2	7,4	20,5	19,2	7,5	7,4	19,6	8,0	27,9	46,5	273	261
1957	8,2	8,7	16,5	21,2	7,3	7,9	21,9	7,6	39,3	46,7	227	259
1958	7,7	9,0	16,3	21,0	6,8	7,3	22,7	8,5	36,2	40,6	238	286
1959	8,6	9,3	16,5	21,6	7,0	7,7	21,8	8,9	37,5	42,4	236	281
1960	6,2	7,6	15,9	21,2	6,7	7,7	23,1	9,6	37,0	41,8	237	274
1961	8,5	8,4	16,1	19,5	7,4	7,9	20,1	9,4	38,2	40,9	219	248
1962	8,2	8,6	16,4	19,4	7,6	8,1	20,4	10,5	38,8	41,5	215	239
1963	9,2	9,2	16,6	18,3	7,5	8,2	19,3	11,6	37,3	40,8	222	222
1964	8,8	9,0	17,4	18,3	7,7	8,5	21,6	11,4	37,3	34,6	226	217
1965	8,4	9,5	17,5	17,8	7,6	8,1	20,2	11,9	35,4	33,3	231	220
1966	8,1	8,5	18,3	17,6	7,5	8,2	19,6	12,7	35,4	38,6	243	215
1967	9,8	9,1	19,1	18,5	7,8	8,8	17,5	12,5	36,0	32,6	244	211
1968	7,4	7,7	18,5	18,4	7,8	9,0	16,0	12,0	36,4	32,5	237	203
1969	8,4	8,2	17,7	17,5	7,6	8,8	16,1	12,8	33,3	30,2	232	199
1970	7,6	7,7	17,0	15,8	7,6	9,3	14,9	11,4	31,2	27,8	225	170
1971	8,5	8,1	16,6	15,3	7,6	9,3	14,7	12,3	29,3	24,0	220	165
1972	6,8	6,8	16,8	14,9	7,8	9,8	13,6	11,8	31,1	22,4	216	153
1973	8,6	7,9	16,3	14,4	7,6	10,1	12,8	11,7	25,7	22,0	214	143
1974	7,8	7,4	16,9	15,0	7,5	10,0	12,9	11,2	25,3	22,0	228	151
1975	8,7	8,3	16,6	14,8	7,6	10,7	12,4	10,9	26,0	20,1	219	137

Πίναξ 15. Ἀναλογικὴ (%) κατανομὴ τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων ζώντων, τῶν θανάτων γενικῶς καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν, ἐν Ἑλλάδι, κατὰ μήνας ἴσης διαρκείας (30 ἡμερῶν) (I = Ἰανουάριος, VI = Ἰούνιος, XII = Δεκέμβριος)

Table 15. Distribution (%) of vital events in Greece, by months (of equal length) (I = January, VI = June, XII = December)

Περίοδος Period	Σύνολον (κατ' ἔτος) Total (annual)	Μῆνες — Months											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
						ΓΑΜΟΙ — MARRIAGES							
1933–37	44.765	10,3	12,0	4,3	7,5	7,5	6,3	7,6	5,3	8,2	10,5	11,9	8,6
1958–62	68.629	8,3	8,6	4,1	9,9	8,6	6,3	7,3	6,2	8,6	10,1	10,8	11,2
1963–67	77.636	8,1	7,6	4,0	7,9	11,0	6,6	7,5	6,7	9,0	10,1	8,7	12,8
1968–72	67.770	7,2	8,2	2,3	13,1	7,5	7,0	9,0	8,4	9,4	9,6	8,5	9,8
1973–75	72.758	8,0	7,2	5,3	7,3	9,9	7,7	8,6	8,1	10,3	8,0	7,8	11,8
						ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΖΩΝΤΩΝ — LIVE BIRTHS							
1933–37	193.649	10,0	11,1	9,9	8,8	7,4	7,2	7,3	7,2	7,4	8,3	8,1	7,3
1958–62	155.134	10,3	9,7	9,2	8,3	7,9	7,8	7,9	7,8	8,1	8,5	8,0	6,5
1963–67	154.052	9,1	9,3	9,1	8,4	8,2	8,3	8,2	8,1	8,2	8,3	7,9	6,9
1968–72	148.272	9,2	9,1	9,0	8,6	8,5	8,5	8,6	8,1	8,0	7,9	7,7	6,8
1973–75	157.956	8,8	8,6	8,8	8,1	8,4	8,8	8,7	8,4	8,3	8,2	7,9	7,0
						ΘΑΝΑΤΟΙ — DEATHS							
1933–37	104.839	9,8	10,4	9,5	8,2	6,9	7,4	8,5	8,0	7,3	7,1	8,0	8,9
1958–62	62.017	10,1	10,6	9,7	8,3	7,6	7,1	7,3	7,3	6,7	7,5	8,2	9,6
1963–67	68.680	10,2	10,4	10,2	8,7	7,6	7,3	7,3	7,0	6,7	7,1	8,1	9,4
1968–72	73.964	10,6	10,0	9,0	8,3	7,6	7,3	7,2	7,2	6,8	7,5	8,4	10,1
1973–75	78.009	10,5	10,2	9,5	8,2	7,7	7,3	8,0	6,9	6,8	7,3	8,6	9,0
						ΘΑΝΑΤΟΙ ΒΡΕΦΩΝ — INFANT DEATHS							
1933–37	20.156	9,8	10,9	9,6	7,5	6,3	8,2	10,1	8,5	6,8	6,8	7,4	8,1
1958–62	6.205	10,0	10,7	10,7	8,6	7,3	7,9	7,4	7,0	6,3	7,1	8,0	9,1
1963–67	5.470	10,4	11,0	10,3	9,2	7,9	7,6	6,9	6,9	6,7	6,9	7,8	8,4
1968–72	4.471	10,2	10,4	10,2	9,3	8,4	7,7	7,0	7,4	6,6	7,0	7,4	8,4
1973–75	3.392	9,9	9,4	9,7	9,1	8,5	8,0	8,1	7,2	7,0	6,9	7,9	8,3

περίπου σταθερὰ (περὶ τὸ 7,5‰) εἰς τὰς πόλεις, ἐνῷ εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν ἀνῆλθεν ἀλματωδῶς ἀπὸ 7,5 εἰς 11 περίπου ἐπὶ 1.000 κατοίκων. Ἀντιστοίχους μεταβολὰς παρουσιάζει καὶ ὁ ἰσολογισμὸς τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων, δεδομένου ὅτι ἡ κατ' ἔτος ὑπεροχὴ τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν περιωρίσθη (εἰς ἀπολύτους ἀριθμοὺς) ἀπὸ 65.000 περίπου κατ' ἔτος εἰς μόλις 15.000 κατὰ τὸ 1975. Κατὰ τὴν ἰδίαν περίοδον ὁ ἀριθμὸς γεννήσεων ἐπὶ 100 θανάτων κατῆλθεν ἀπὸ 280 περίπου εἰς κάτω τῶν 140 κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου.

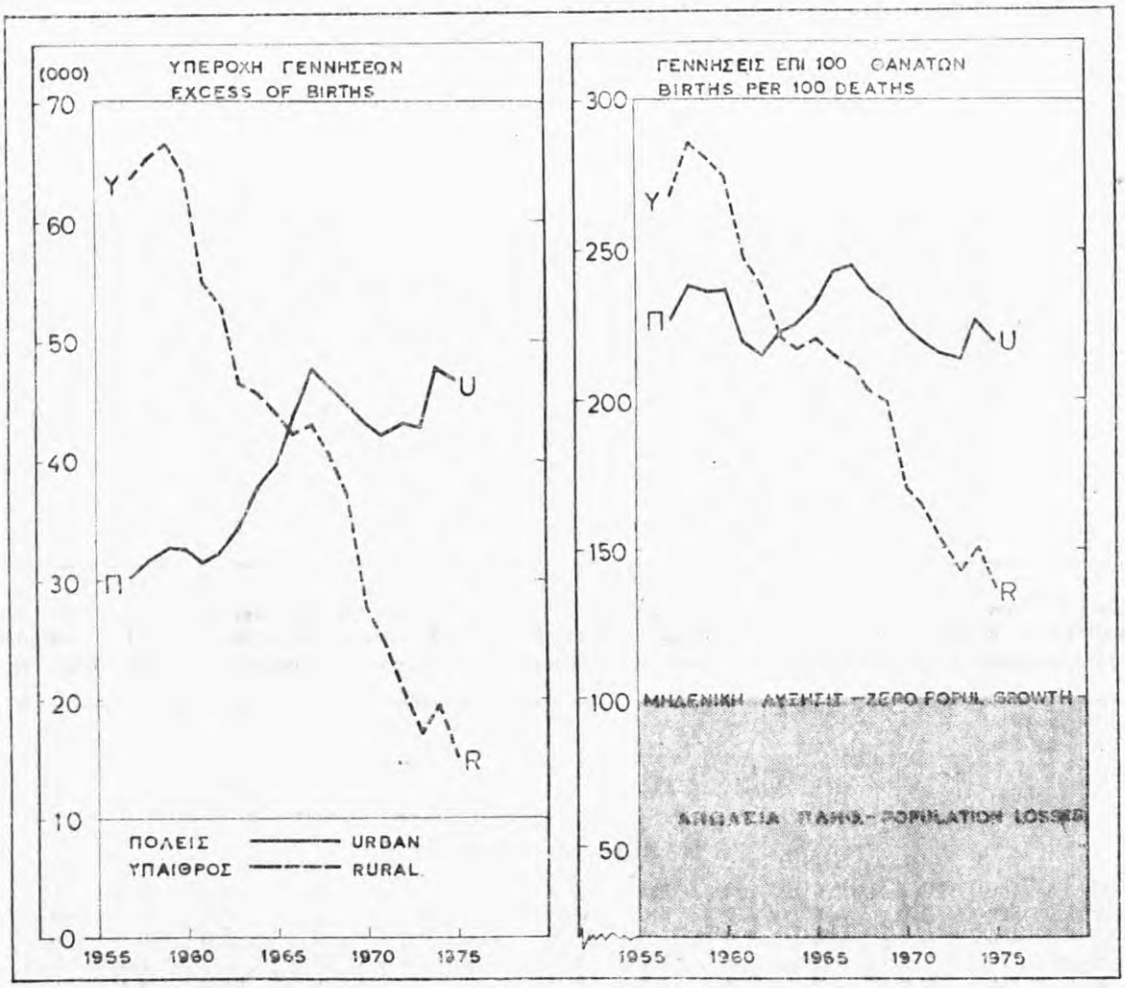

Σχ. 11. Ὑπεροχὴ γεννήσεων ('000) καὶ γεννήσεις ἐπὶ 100 θανάτων εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος, 1956-1975. Εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν ὁ ἰσολογισμὸς γεννήσεων καὶ θανάτων πλησιάζει τὸ ὅριον τῆς «μηδενικῆς αὐξήσεως» τοῦ πληθυσμοῦ.

Fig. 11. Excess of births over deaths ('000) and births per 100 deaths in urban-rural Greece, 1956 - 1975. Rural population is approaching the «zero population growth».

Ἂς ὑπομνησθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι περαιτέρω μείωσις τοῦ ἰσολογισμοῦ γεννήσεων καὶ θανάτων πιθανὸν νὰ ὁδηγήσῃ εἰς βιολογικὴν κατάρρευσιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, δεδομένου ὅτι εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν 100 γεννήσεων ἐπὶ 100 θανάτων, ὁ πληθυσμὸς παύει νὰ αὐξάνεται (μηδενικὴ αὔξησις), κάτω δὲ τοῦ ἐπιπέδου τούτου ὁ πληθυσμὸς ὁδηγεῖται πρὸς ἀφανισμὸν ἐντὸς τοῦ βραχέος χρονικοῦ διαστήματος δύο περίπου ἀνθρωπίνων γενεῶν. Ἡ τωρινή, ἐξ ἄλλου, ὑπεροχὴ γεννήσεων εἰς τὰ ἀστικὰ κέντρα δὲν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος, διότι ἡ βιολογικὴ αὕτη αὔξησις εἶναι μικρὰ καὶ μᾶλλον συμπτωματική, λόγῳ τῆς προσφάτου πρὸς αὐτὰ μετακινήσεως ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων ἀποδεικνύει ὅτι ἀνέκαθεν αἱ πόλεις (καὶ κατ' ἐπέκτασιν τὰ Κράτη) αὐξάνονται χάρις εἰς τὰ δημογραφικὰ πλεονάσματα τῆς ὑπαίθρου καί, κατὰ συνέπειαν, αἱ προοπτικαὶ δι' ἐν εὐτυχὲς μέλλον τῆς Ἑλλάδος στηρίζονται, κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον, εἰς τὴν ἔγκαιρον δημο-πολιτικὴν τόνωσιν τοῦ σήμερον νοσοῦντος ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας.

Ἡ ἄτυπος, ἐξ ἄλλου, ἐξέλιξις εἰς τὴν συχνότητα τῶν γεννηθέντων νεκρῶν καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν (σχῆμα 10), ἀποκαλύπτει τὴν ἐλλειμματικὴν εἰς τὰ Ληξιαρχικὰ Γραφεῖα δήλωσιν καὶ καταγραφὴν ὅλων τῶν

νεκρογεννήτων καὶ τῶν θανάτων νεογνῶν, σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀπουσιάζει ἀπὸ τὰς ἐπισήμους στατιστικάς. Ἡ κατ' ἔτος συχνότης τῶν γεννηθέντων νεκρῶν καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν, ἰδίᾳ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι συμβαίνουν κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὸν τοκετὸν ἡμέρας, πρέπει κατὰ τεκμήριον νὰ εἶναι μικροτέρα εἰς τὰς πόλεις καὶ μεγαλυτέρα εἰς τὴν ὕπαιθρον, διότι ἁπλούστατα ἡ πρόληψις καὶ ἡ ἰατρο-νοσοκομειακὴ περίθαλψις εἶναι καλλίτερον ἀνεπτυγμέναι εἰς τὰς πόλεις. Ἐν τούτοις, τὰ συλλεγόμενα παρ' ἡμῖν στοιχεῖα παρουσιάζουν τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον ὄψιν. Προφανῶς, ἡ ἀνωμαλία ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν καλλιτέραν εἰς τὰς πόλεις ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ Ληξιαρχικῶν Καταγραφῶν Νόμου καὶ τὴν ἀμέλειαν τῶν ὑποχρέων διὰ τὴν δήλωσιν τοῦ συμβάντος εἰς τὴν ὕπαιθρον. Τοῦτο δὲ διότι αἱ προβλεπόμεναι ὑπὸ τοῦ νόμου κυρώσεις δὲν ἐφαρμόζονται χωρὶς προηγουμένην ἐξακρίβωσιν τοῦ γεγονότος καὶ ἐπὶ πλέον ἀπουσιάζουν τὰ πρακτικὰ διὰ τοὺς γονεῖς κίνητρα διὰ τὴν δήλωσιν ἑνὸς θνησιγενοῦς ἢ τοῦ θανάτου ἑνὸς ἀβαπτίστου νεογνοῦ, ἡ ταφὴ τῶν ὁποίων δὲν ἀπαιτεῖ τὴν συνήθη ἐκκλησιαστικὴν τελετουργίαν.

Ἀπόπειρα διορθώσεως τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος (μὲ τὴν ἀποκατάστασιν δηλαδὴ τῆς νεογνικῆς θνησιμότητος εἰς τὰ πραγματικὰ αὐτῆς μεγέθη) ἐκτίθεται εἰς προσεχὲς κεφάλαιον. Πρὶν ὅμως κλείσει ἡ παροῦσα ἀνασκόπησις τῆς φυσικῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἀξίζει νὰ παρατεθῇ βραχεῖα ἀνάλυσις τῆς κατὰ μῆνας κατανομῆς τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων ζώντων, τῶν θανάτων καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν, ὅπως αὕτη διεμορφώθη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας. Ἡ κατανομή, ἀναλογισμένη εἰς μῆνας ἴσης διαρκείας (30 ἡμερῶν ἕκαστος), παρουσιάζει ἐποχικὰς διακυμάνσεις, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 15 καὶ τὸ σχῆμα 12. Οὕτως, οἱ θάνατοι γενικῶς καὶ οἱ θάνατοι βρεφῶν ἐμφανίζουν δύο κατ' ἔτος ἐξάρσεις. Ἡ πρώτη καὶ μεγαλυτέρα συμπίπτει μὲ τοὺς ψυχροὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ δευτέρα μὲ τοὺς θερινοὺς μῆνας, ἐνῷ κατὰ τοὺς περὶ τὸν Σεπτέμβριον καὶ τὸν Μάιον μῆνας παρατηρεῖται ἡ μικροτέρα τοῦ ἔτους θνησιμότης.

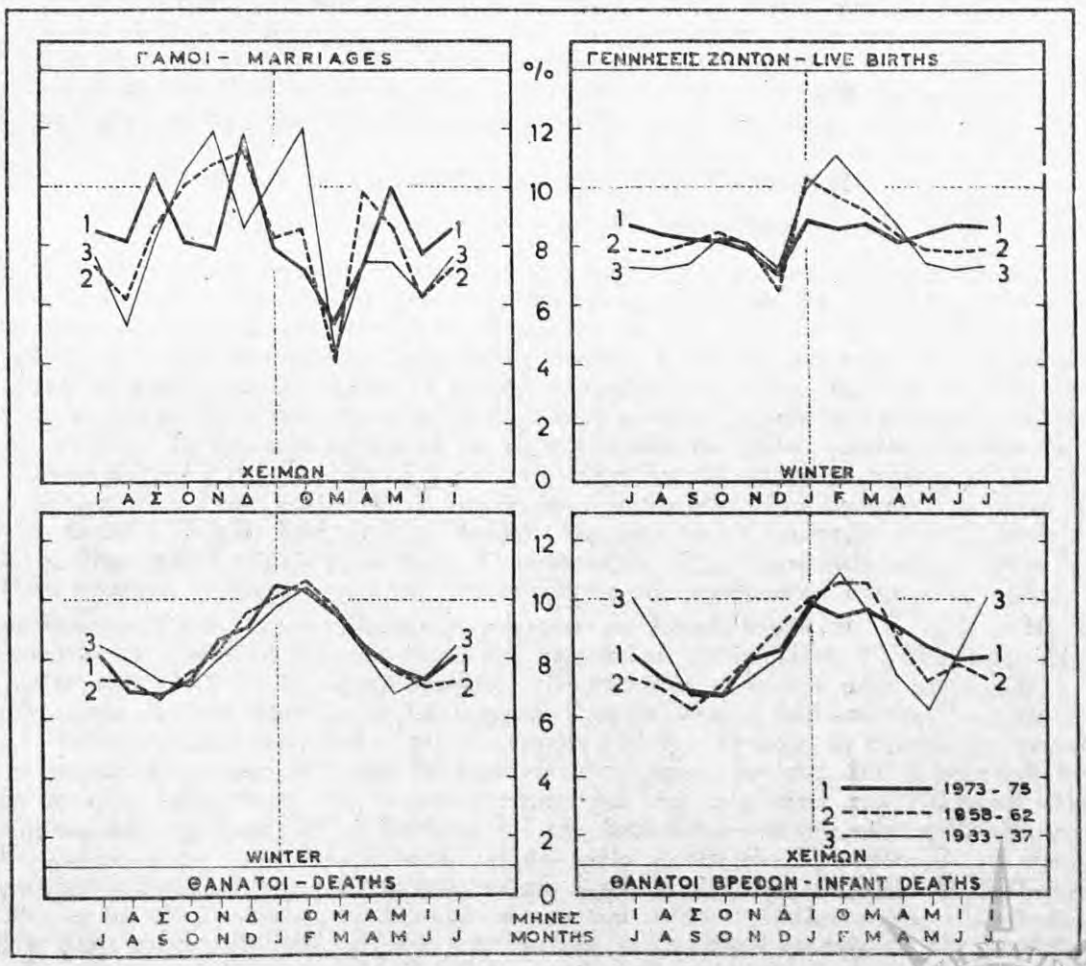

Σχ. 12. Ἀναλογικὴ (%) κατὰ μῆνας ἴσης διαρκείας (30 ἡμερῶν) κατανομὴ τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων (ζώντων), τῶν θανάτων ἐν γένει καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν ἐν Ἑλλάδι, Κύρια εὑρήματα : α) μεγάλη ἐποχικὴ διακύμανσις τῶν γάμων, λόγῳ τοῦ Χριστιανικοῦ ἑορτολογίου καὶ τῶν δισέκτων ἐτῶν, β) ἐσκεμμένη μετατόπισις μερικῶν περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους γεννήσεων πρὸς τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἑπομένου ἔτους, καὶ γ) ἔξαρσις τῆς θνησιμότητος κατὰ τοὺς ψυχροὺς μῆνας τοῦ ἔτους.

Fig. 12. Seasonal variation of the frequency (%) of marriages, live births and deaths by months of equal (30 days) duration. Principal findings: a) Fluctuation of marriages due to the succession of leap years or to religious holidays, b) under registration of the December live births and over registration of those in January with the purpose to show the newborn as younger by one year, c) higher mortality during the cold months of the year.

Βιαιοτέρα καὶ φαινομενικῶς ἀκανόνιστος ἐμφανίζεται ἡ κατὰ μῆνας κύμανσις τῶν συναπτομένων γάμων, ἀλλὰ μὲ ἐμφανῆ ἔξαρσιν κατὰ τοὺς φθινοπωρινοὺς μῆνας τοῦ ἔτους. Αἱ δύο σημαντικαὶ ὑφέσεις κατὰ τοὺς πρὸ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα μῆνας, συμπίπτουν μὲ τὰς περιόδους θρησκευτικῆς νηστείας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες ἀποθαρρύνουν τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου.

Ἀλλ' ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα ἐκτροπὴ παρατηρεῖται εἰς τὰς κατὰ Δεκέμβριον δηλουμένας γεννήσεις ζώντων, σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι μετατοπίζεται ἐσκεμμένως πρὸς τὸν ἑπόμενον μῆνα Ἰανουάριον. Τὸ φαινόμενον πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ἠθελημένην ὑπὸ τῶν γονέων καθυστέρησιν τῆς ληξιαρχικῆς δηλώσεως μιᾶς κατὰ Δεκέμβριον ἐπισυμβάσης γεννήσεως, μὲ τὸ δικαιολογητικὸν ὅτι τὸ κατὰ Ἰανουάριον δηλούμενον νεογνὸν καταγράφεται εἰς τὰ ἐπίσημα Μητρῷα ὡς νεώτερον κατὰ ἓν ἡμερολογιακὸν ἔτος. Παλαιότερον ἡ αὐθαιρεσία αὐτὴ (παραβίασιν τοῦ νόμου ἀποτελεῖ ἡ μὴ δήλωσις τῆς ἀκριβοῦς ἡμερομηνίας γεννήσεως) ἐγίνετο εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν, ἀλλ' ἡ καὶ σήμερον συνεχιζομένη ἀνωμαλία (ὅπως καὶ ἐκείνη τῆς ἀπροθυμίας τελέσεως γάμου κατὰ τὰ δίσεκτα ἔτη) μαρτυρεῖ ὅτι πολλοὶ Ἕλληνες γονεῖς διακατέχονται ἀκόμη ἀπὸ προλήψεις ἢ προσωπικὰς παρορμήσεις, αἱ ὁποῖαι παραβιάζουν μαζὶ μὲ τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς βιολογικῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

IV. MARRIAGES AND REPRODUCTION

The overhelming majority (close to 99%) of live births registered in Greece, are the products of lawfully married couples and the frequency of marriages (around 8 p. 1.000 pop.) did not change appreciably during the period 1956-1975. Yet the crude birth-rate declined by about one fourth from its initial level.

Within the marriage frame the spectacular decline of illiteracy among the newly married and the marriage at a younger age may be taken as healthy developments (fig. 13 and 15). The median age at first marriage declined for both partners, being now (1975) 22,6 years for the Bride and 27,7 years for the Groom. However, the growing proportion of very young Brides (about one third are less than 20 years of age, fig. 14) is a matter of concern, because of the risks associated with early maternity.

From the context of a falling birth-rate it is not surprising to find a gradual concentration of live births in the first five years after the marriage and also in the first two or three orders of birth. Specific fertility rates by age of the mother are also declining, except for the first two groups of age under 20 and 20 to 24 years (fig. 17 and 18). Rural areas have higher fertility rates (total fertility amounts to 2.950 live births per 1.000 women aged 15 to 49 years, as against 2.100 births for the urban areas) even though the number of births in rural areas is constantly falling. Rural sub-natality is therefore due to shortage of parents, i.e. the population in the reproductive age, as observed in fig. 8. The gross and the net reproduction rates of Greece, much smaller than before the war, are oscillating near the replacement level and are slightly improving in comparison with those prevailing around 1960.

IV. Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

(Γάμοι, Γεννήσεις Ζώντων καὶ Γεννήσεις Νεκρῶν)

Εἰς τὰ λογιστικὰ κατάστιχα τῆς ἀνθρωπότητος ὁ τελικὸς ἀπολογισμὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἰσολογίζονται εἰς τὴν μονάδα τοῦ χρόνου (συνήθως τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος) οἱ ἀριθμοὶ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων. Μολονότι ἑκάστη γέννησις ἐξουδετεροῦται μακροχρονίως ἀπὸ τὸν ἀναπόφευκτον θάνατον, ἡ ἄνισος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διάρκεια ζωῆς ἀφήνει συνήθως ἕν μικρὸν πλεόνασμα γεννήσεων ἔναντι τῶν θανάτων κατὰ τὸ βραχὺ σχετικῶς διάστημα τοῦ ἑνὸς ἡμερολογιακοῦ ἔτους. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ εἰς τὰς πλείστας χώρας τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου, τὸ πλεόνασμα αὐτὸ περιωρίσθη τελευταίως εἰς τὰ κάτω τοῦ 1% χαμηλὰ ἐπίπεδα. Τὸ κύκλωμα ἀρχίζει μὲ τὰς εἰς τὴν μονάδα τοῦ χρόνου γεννήσεις ζώντων, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὡς *νόμιμοι* καὶ *ἐξώγαμοι*, ὅταν δηλαδὴ τὸ νεογνὸν προέρχεται ἀπὸ ἔγγαμον ἢ ἄγαμον μητέρα. Ἀλλ' ἔναντι πολλῶν ἄλλων χωρῶν, ὅπου τὸ ποσοστὸν τῶν ἐξωγάμων εἶναι ὑψηλὸν (Παναμᾶς 70,8%, Σουηδία 25,0%, Χιλὴ 19,0%, Ἀνατολ. Γερμανία 15,3%, Αὐστρία 13,4%, Δανία 13,2%, ΗΠΑ 11,1%, Βουλγαρία 9,8%, Ἀγγλία 8,5%, Γιουγκοσλαβία 8,2%, Πορτογαλία 7,3%, Γαλλία 7,1%(1), αἱ ἐν Ἑλλάδι γεννήσεις συμβαίνουν κατὰ 99% περίπου ἐντὸς τοῦ παραδοσιακοῦ θεσμοῦ τοῦ νομίμου γάμου.

Λεπτομερεστέρα ἀνάλυσις τῶν ἐξωγάμων γεννήσεων ἐν Ἑλλάδι δίδεται εἰς τὸν πίνακα 16. Συνολικῶς τὸ ποσοστὸν τῶν ἐξωγάμων γεννήσεων κατὰ τὴν τελευταίαν 15ετίαν (1960-1974) ἀνῆλθεν εἰς 1,14% (1,58% εἰς τὰς πόλεις καὶ 0,72% εἰς τὴν ὕπαιθρον). Τὸ ποσοστὸν εἶναι πράγματι μικρόν, ἀλλὰ μήπως δὲν καταγράφονται εἰς τὰ ἐπίσημα ἀρχεῖα (Ληξιαρχικὰ Γραφεῖα) ὅλαι αἱ κατ' ἔτος συμβαίνουσαι γεννήσεις ἐξωγάμων; Πολλαὶ ἐνδείξεις συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς. Ὑπάρχει, ἐν πρώτοις, τὸ γεγονὸς τῶν πολλῶν παρανόμων ἐκτρώσεων, αἱ ὁποῖαι διενεργοῦνται εἰς ἀγάμους ἐγκύους, ἀλλ' ἡ ποσοτικὴ ἐκτίμησις αὐτῶν δὲν κατέστη δυνατὴ κατὰ τὴν δειγματοληπτικὴν ἐπὶ τῆς γονιμότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἔρευναν τῆς παρελθούσης δεκαετίας(2). Κατόπιν, ἀπὸ τὴν κατὰ φῦλον ἀνάλυσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι γεννήσεων (πίναξ 16) ἀποδεικνύεται μικρὰ ἀλλὰ συστηματικὴ ἀνωμαλία μεταξὺ τῶν ἐξωγάμων. Εἰς τὸ σύνολον τῶν γεννήσεων τῆς 15ετίας (2,3 ἑκτμ.) ἡ περίπου σταθερὰ ἀναλογία τῶν ἀρρένων (51,67 ἐπὶ 100 γεννήσεων, ἢ 106,9 ἄρρενες ἐπὶ 100 θηλέων) συγκρούεται μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἀναλογίαν ἀρρένων μεταξὺ τῶν ἐξωγάμων (52,07% ἢ 108,1 ἄρρενες ἐπὶ 100 θηλέων), ἡ ὁποία εἶναι περισσότερον ἐμφανὴς εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν (109,9). Παραλλήλως, τὸ ποσοστὸν τῶν ἐξωγάμων μεταξὺ τῶν γεννήσεων ἀρρένων ὑπερβαίνει κάπως τὸ ἀντίστοιχον ἐπὶ τῶν θηλέων ποσοστόν. Τὰ εὑρήματα αὐτὰ ὁδηγοῦν πρὸς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀπόκρυψις γεννήσεως ἐξωγάμου τέκνου γίνεται συχνότερον διὰ τὰ θήλεα παρὰ διὰ τὰ ἄρρενα νεογνά. Τὸ διπλάσιον, ἐξ ἄλλου, ποσοστὸν τῶν ἐξωγάμων εἰς τὰς πόλεις (ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὕπαιθρον), δικαιολογεῖται ἴσως ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἡ ἀκριβὴς διαπίστωσις τοῦ ποσοστοῦ διαφυγῆς δηλώσεως τῶν κατὰ φῦλον ἐξωγάμων γεννήσεων εἰς τὴν ὕπαιθρον ἢ τὰς πόλεις, ἀπαιτεῖ τὴν διενέργειαν εἰδικῆς ἀνὰ τὴν Χώραν ἐρεύνης. Ὁπωσδήποτε, ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω ἐνδείξεις συνάγεται ὅτι, κατὰ παράβασιν τῶν κειμένων νόμων, πολλαὶ ἐξώγαμοι γεννήσεις δὲν δηλοῦνται (δι' εὐνοήτους λόγους) εἰς τὰ Ληξιαρχεῖα τοῦ Κράτους.

1. Μέσοι ὅροι τελευταίας πενταετίας, ἀπὸ τὴν Δημογραφικὴν Ἐπετηρίδα τοῦ ΟΗΕ, 1975.
2. Β. Βαλαώρα : Ὑπογεννητικότης τῶν Ἑλλήνων...

Πίναξ 16. Ἀναλογία ἐξωγάμων κατὰ φῦλον (ἐπὶ 100 ἐν συνόλῳ νεογνῶν) ἐν Ἑλλάδι καὶ γεννήσεις ἀρρένων ἐπὶ 100 θηλέων εἰς τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὑπαιθρον χώραν (Υ), κατὰ πενταετίας

Table 16. Percent (%) of illegitimate births in Greece

Περίοδος Period	Ἐξώγαμα (%) Illegitimate births (%)					Ἄρρενες ἐπὶ 100 θηλέων Male births per 100 females			
	Ἑλλὰς Greece	Π – U		Υ – R		Σύνολον γεννήσεων Total births		Ἐξώγαμα Illegitimate births	
		Α – M	Θ – F	Α – M	Θ – F	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R
1960–64	1,18	1,79	1,78	0,79	0,74	106,8	106,7	107,3	112,7
1965–69	1,05	1,47	1,42	0,67	0,66	107,0	106,9	110,8	108,2
1970–74	1,19	1,55	1,56	0,72	0,72	107,0	107,1	106,6	107,8
1960–74	1,14	1,59	1,57	0,73	0,71	106,9	106,9	108,1	109,9

Ἡ Ἰδιοτυπία τῶν ἐν Ἑλλάδι Γάμων

Μὲ τὸ δεδομένον ὅτι αἱ ἐν Ἑλλάδι γεννήσεις ζώντων ἀποτελοῦν εἰς τὴν συντριπτικὴν αὐτῶν πλειονότητα προϊὸν τῶν νομίμων γάμων, θὰ ἀνέμενέ τις ὅπως ἡ μακροχρόνιος ἐξέλιξις τῶν δύο μεταβλητῶν ἀκολουθῇ παράλληλον περίπου πορείαν. Ἀλλ' ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 12, οἱ ἐπὶ 1.000 κατοίκων κατ' ἔτος συναπτόμενοι γάμοι παρέμειναν εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ἐπίπεδον, ἐνῷ ἡ ἐπὶ 1.000 κατοίκων ἀναλογία τῶν γεννήσεων ὑπεχώρησε κατὰ 20% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1956 καὶ 1975. Ἡ μείωσις τῶν γεννήσεων ἀφορᾷ, κυρίως, τὴν ὕπαιθρον χώραν (μείωσις 30% περίπου ἔναντι μόνον 5% εἰς τὰς πόλεις), ὅπου ὅμως ἡ κατ' ἔτος συχνότης τῶν γάμων δὲν ἀπεμακρύνθη ἐμφανῶς ἀπὸ τὴν κατιοῦσαν πορείαν τοῦ ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν ἡμιαστικῶν καὶ ἀγροτικῶν περιοχῶν τῆς Χώρας (βλ. ἀριστερὸν μέρος τοῦ σχήματος 13). Τὸ εὕρημα τοῦτο ἀποσυνδέει κάπως τὴν γαμηλιότητα ἀπὸ τὴν γεννητικότητα (γάμοι ἢ γεννήσεις ἐπὶ 1.000 κατοίκων), διότι ἡ βούλησις τῶν νεονύμφων, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν γάμον ἢ τὸν ἐπιθυμητὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων των, διαφέρει κατὰ τόπους καὶ δὲν παραμένει ἀναλλοίωτος μὲ τὴν πάροδον τῶν γενεῶν.

Ὁ προσανατολισμὸς τῶν σημερινῶν νεονύμφων πρὸς τὴν μικρὰν οἰκογένειαν (τῶν δύο ἢ τριῶν τὸ πολὺ τέκνων, ἀντὶ τῶν τεσσάρων ἢ πέντε τῆς προηγουμένης γενεᾶς), δὲν ἐπιδέχεται σοβαρὰν ἀμφισβήτησιν.

Πίναξ 17. Διάμεσος κατὰ τὸν γάμον ἡλικία (πρῶτος γάμος), διὰ τοὺς γαμβροὺς καὶ τὰς νύμφας εἰς τὸ Σύνολον (Σ), τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὑπαιθρον χώραν (Υ): 1956 - 1975. Ἀγράμματοι νεόνυμφοι ἐπὶ 100 γάμων, κατὰ φῦλον

Table 17. Median age at marriage (first marriage) and percentage of illiterate brides and grooms

Ἔτος Year	Διάμεσος ἡλικία—Median age						Ἀγράμματοι—%—Illiterates			
	Γαμβροὶ—Grooms			Νύμφαι—Brides			Γαμβροὶ—Grooms		Νύμφαι—Brides	
	Σ – T	Π – U	Υ – R	Σ – T	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R
1956	28,2	29,7	27,4	24,3	25,3	23,8	2,02	7,70	3,62	13,46
1957	28,5	29,9	27,6	24,4	25,5	23,9	1,55	6,62	3,00	13,11
1958	28,5	30,0	27,6	24,4	25,3	23,9	1,51	6,08	2,48	10,90
1959	28,6	29,9	27,7	24,4	25,3	23,9	0,99	5,42	2,13	11,08
1960	28,4	29,9	27,6	24,4	25,5	23,9	1,59	6,15	2,73	11,56
1961	28,7	29,9	27,8	24,5	25,4	24,0	0,91	3,07	2,09	8,02
1962	28,7	29,8	27,9	24,5	25,4	23,9	0,98	2,72	1,98	7,34
1963	28,8	29,8	27,9	24,4	25,3	23,8	0,71	2,37	1,51	6,05
1964	28,6	29,6	27,8	24,2	24,9	23,6	0,64	2,17	1,75	5,65
1965	28,7	29,6	27,8	24,9	24,6	23,3	0,66	2,01	1,41	5,08
1966	28,7	29,6	27,8	23,7	24,4	23,1	0,56	1,76	1,13	4,49
1967	28,6	29,3	27,7	23,5	23,9	23,0	0,43	1,25	0,97	4,05
1968	28,2	29,1	27,2	23,2	23,8	22,6	0,52	1,64	1,21	3,75
1969	28,1	28,9	27,2	23,1	23,6	22,4	0,45	1,35	0,85	3,05
1970	28,0	28,8	27,0	22,9	23,6	22,1	0,48	1,55	0,75	2,87
1971	28,0	28,6	27,2	22,9	23,6	22,0	0,39	1,31	0,69	2,47
1972	27,7	28,3	27,0	22,8	23,6	21,8	0,45	1,46	0,68	2,64
1973	27,7	28,2	27,0	22,7	23,5	21,7	0,38	1,28	0,46	1,95
1974	27,7	28,1	26,9	22,6	23,4	21,5	0,27	1,30	0,44	1,91
1975	27,7	28,1	26,9	22,6	23,4	21,4	0,25	1,12	0,35	1,60

Προϊὸν καὶ ἀποτέλεσμα τῆς προϊούσης ἐκβιομηχανοποιήσεως τῆς Χώρας, μὲ τὸν συνεπαγόμενον συνωστισμὸν εἰς τὰς πόλεις, τὴν στενότητα τῶν χώρων κατοικίας καὶ τὸ ὑψηλὸν κόστος ἀνατροφῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν παιδιῶν, ἡ ὀλιγομελὴς οἰκογένεια (δύο Γονεῖς καὶ δύο ἢ τρία παιδιὰ) ἀποτελεῖ συνοδὸν στοιχεῖον τῆς δημογραφικῆς ὡριμάνσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου. Αὐτὸ ὅμως γίνεται χωρὶς νὰ ἐλαττοῦται ἡ συχνότης τῶν γάμων ἢ νὰ ἐνθαρρύνεται ὁ θεσμὸς τῆς (Μαλθουσιανῆς) ἀγαμίας ἢ ἀτεκνίας, χάρις εἰς τὴν σύγχρονον γνῶσιν περὶ π ρ ο γ ρ α μ μ α τ ι σ μ ο ῦ τ ῆ ς ο ἰ κ ο γ ε ν ε ί α ς, ἡ ὁποία ἦτο ἄγνωστος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Malthus.

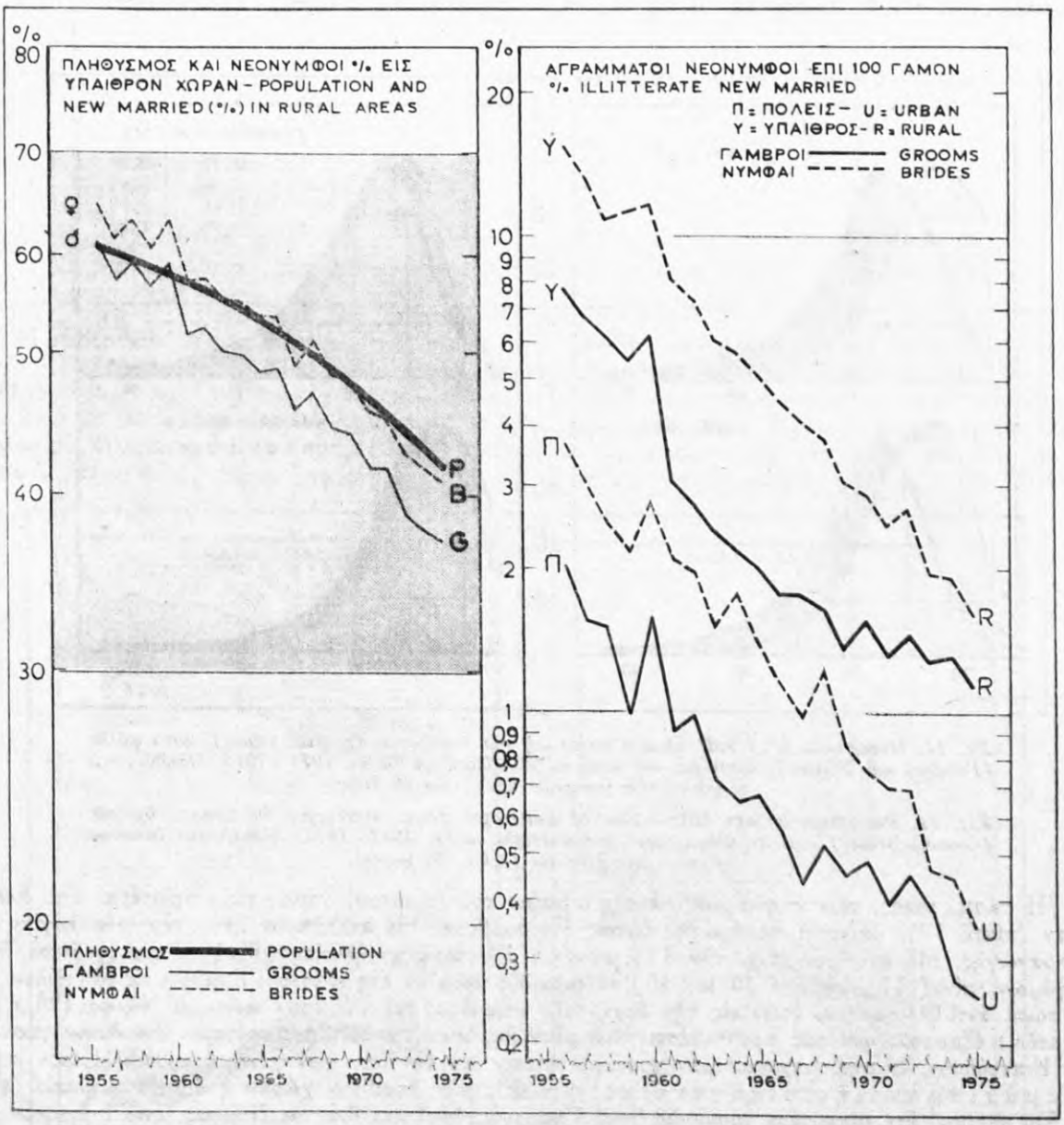

Σχ. 13. Νεόνυμφοι (κατὰ φῦλον) καὶ διαθέσιμος πρὸς γάμον πληθυσμὸς (εἰς τὴν ὕπαιθρον Ἑλλάδα, 1956 - 1975). Δεξιὰ : ἀγράμματοι νεόνυμφοι (ἐπὶ 100 κατ' ἔτος νυμφευομένων), κατὰ φῦλον, εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος.

Fig. 13. The trend of marriages (by sex) and of marriagable population in the rural areas of Greece, 1956 - 1975. Also, the trend of illiteracy among the newly married brides and grooms in urban and rural areas.

Δύο ἄλλαι τάσεις, ἡ πρώτη ἀναφερομένη εἰς τὴν ραγδαίαν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀ γ ρ α μ μ ά τ ω ν ν ε ο ν ύ μ φ ω ν καὶ ἡ δευτέρα εἰς τὴν σύναψιν τοῦ (πρώτου) γάμου εἰς διαρκῶς μικροτέραν ἡλικίαν, χαρακτηρίζουν τοὺς συγχρόνους ἐν Ἑλλάδι γάμους (πίναξ 17). Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου (1956) οἱ μὴ γνωρίζοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν Γαμβροὶ ἀπετέλουν τὸ 2% τῶν νυμφευομένων εἰς τὰς πόλεις καὶ περίπου τὸ 8% τῶν εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν, ἐνῷ αἱ ἀγράμματοι Νύμφαι ἦσαν διπλάσιαι, περίπου 4% καὶ 14% ἀντιστοίχως. Σήμερον (1975), 99,7% τῶν νεονύμφων εἰς τὰς πόλεις καὶ 98,6% τῶν νεονύμφων εἰς τὴν ὕπαιθρον γνωρίζουν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, πολλοὶ δὲ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ἀπόφοιτοι Γυμνασίου ἢ

Πανεπιστημιακῆς Σχολῆς. Τὸ εὕρημα τοῦτο προοιωνίζει τὴν ταχεῖαν ἐκμηδένισιν τοῦ τέρατος τῆς ἀγραμματωσύνης, τὸ ὁποῖον εὐθύνετο διὰ τὴν μέχρι πρὸ ὀλίγου σημαντικὴν ὀπισθοδρομικότητα τῆς Χώρας καὶ τῶν κατοίκων της. Ἂς σημειωθῇ καὶ τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον ἐπὶ τοῦ προκειμένου: Ἡ ἀγραμματωσύνη τῶν γυναικῶν ὑποχωρεῖ μὲ ταχύτερον ρυθμὸν ἐκείνης τῶν Γαμβρῶν, προϊὸν ἀσφαλῶς τῆς προσφάτου προσπαθείας διὰ τὴν κοινωνικὴν ἐξίσωσιν τῶν δύο φύλων. Ἡ διαφορὰ ὅμως μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου παραμένει περίπου ὅπως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου, μὲ πενταπλασίαν περίπου συχνότητα ἀγραμμάτων νεονύμφων εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων (βλ. δεξιὸν τμῆμα τοῦ σχήματος 13). Ἀποτελεῖ ἄραγε τοῦτο νέαν πρόκλησιν διὰ τὴν ἀναθεώρησιν καὶ δραστηριοποίησιν τῶν μέτρων, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀποκέντρωσιν καὶ τὴν ταχυτέραν περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας;

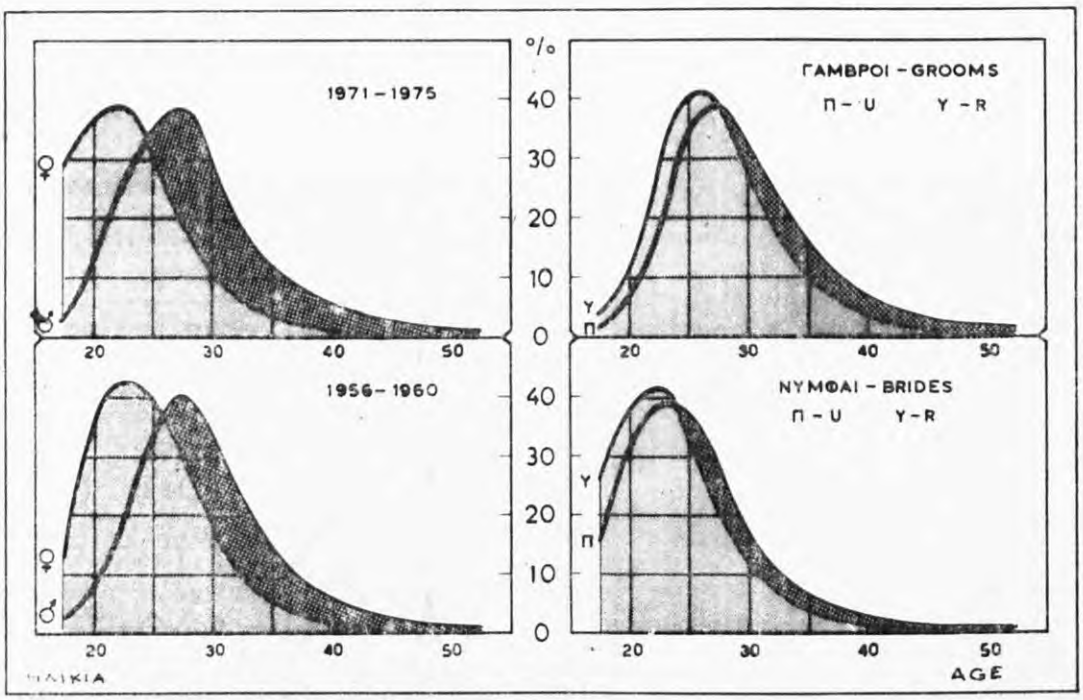

Σχ. 14. Ποσοστιαία (%) καθ' ἡλικίαν κατανομὴ τῶν νεονύμφων (πρῶτος γάμος), κατὰ φῦλον (Γαμβροὶ καὶ Νύμφαι), ἀριστερά, καὶ κατὰ πόλεις - ὕπαιθρον, δεξιά, 1971 - 1975. Πληθύνονται οἱ γάμοι τῶν γυναικῶν κάτω τῶν 20 ἐτῶν.

Fig. 14. Percentage by age distribution of marriages (first marriage) in Greece, by sex (Grooms-Brides) and in urban-rural areas (right half), 1971 - 1975. Significant increase of very young brides (below 20 years).

Ἡ τάσις, τέλος, τῶν νεονύμφων διὰ τὴν σύναψιν τοῦ (πρώτου) γάμου εἰς νεαρωτέραν ἀπὸ ἄλλοτε ἡλικίαν (πίναξ 19), φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι συμβιβάζεται καλλίτερον πρὸς τὴν φυσιολογίαν τῆς ἀναπαραγωγῆς. Μὲ κριτήριον π.χ. τὴν δ ι ά μ ε σ ο ν ἡ λ ι κ ί α ν (ἡλικία καθ' ἣν συμπληροῦνται 50% τῶν γάμων, πίναξ 17, σχήματα 14 καὶ 15), οἱ κατὰ δύο περίπου ἔτη νεώτεροι Γαμβροὶ εἰς τὰς πόλεις (28 ἐτῶν τώρα ἀντὶ 30 περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου) καὶ αἱ ἐξ ἴσου νεώτεραι Νύμφαι (23,5 ἀντὶ 25,5 ἐτῶν) ἐξασφαλίζουν τὰς προϋποθέσεις διὰ μίαν ἀπρόσκοπτον καὶ περισσότερον ἀκίνδυνον τεκνογονίαν. Ἐπιτρέπουν, ἐπίσης, περισσοτέραν χρονικὴν ἄνεσιν διὰ τὸν ὑπὸ τῶν γεννητόρων καλλίτερον π ρ ο γ ρ α μ μ α τ ι σ μ ὸ ν τ ῆ ς ο ἰ κ ο γ ε ν ε ί α ς των. Εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν ἡ διάμεσος ἡλικία εἶναι κατὰ δύο περίπου ἔτη μικροτέρα τόσον διὰ τοὺς Γαμβροὺς ὅσον καὶ διὰ τὰς Νύμφας, ἐνῷ ἡ διαφορὰ τῆς κατὰ τὸν γάμον ἡλικίας μεταξὺ Γαμβροῦ καὶ Νύμφης ηὐξήθη ἀπὸ 4 εἰς 5 περίπου ἔτη.

Μόνον ὁ πρῶτος γάμος περιελήφθη εἰς τὴν προκειμένην καθ' ἡλικίαν νεονύμφων ἀνάλυσιν. Ὄχι μόνον διότι οἱ προηγουμένως ἄγαμοι νεόνυμφοι ἀποτελοῦν τὴν συντριπτικὴν μεταξὺ ὅλων τῶν γάμων πλειοψηφίαν (περίπου 95%)*, ἀλλ' ἐπίσης διότι ἡ κατὰ τὸν γάμον ἡλικία τῶν χηρευσάντων ἢ διαζευχθέντων συζύγων, ὡς καθαρῶς περιστασιακή, θὰ ἐνόθευε κάπως τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα. Τὸ ποσοστὸν τῶν ἐγγάμων, τῶν χήρων καὶ τῶν διεζευγμένων (κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, ἐπὶ 100 ἀπογραφέντων εἰς ἑκάστην ὁμάδα) κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971 δίδεται εἰς τὸν πίνακα 18. Τελικῶς, εἰς τὴν προκεχωρημένην ἡλικίαν τῶν 65 ἐτῶν καὶ ἄνω, μόνον 5% τῶν Ἑλλήνων ἀρρένων ἢ θηλέων παραμένουν ἄγαμοι. Ἀλλ' αἱ ἐν χηρείᾳ διατελοῦσαι γυναῖκες εἶναι πενταπλάσιαι τῶν ἄνευ συζύγου ἀνδρῶν, προφανῶς λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας κατὰ τὸν γάμον ἡλικίας τοῦ Γαμβροῦ καὶ τῆς μεγαλυτέρας μεταξὺ τῶν ἀρρένων γενικῆς θνησιμότητος.

* Πρῶτος γάμος ἐπὶ 100 τοῦ συνόλου: ἄρρενες 92,5 εἰς τὰς πόλεις καὶ 95,7 εἰς τὴν ὕπαιθρον, θήλεις 94,6 καὶ 98,0, ἀντιστοίχως.

Πίναξ 18. Ἕλληνες ἔγγαμοι, χῆροι ἢ διεζευγμένοι (%), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, εἰς τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὕπαιθρον χώραν (Υ). Ἀπογραφὴ 1971

Table 18. Married, widowed and divorced (%), by sex in Greece. 1971 Census

Ὁμάδες ἡλικιῶν Age groups	Ἄρρενες — Males						Θήλεις — Females					
	Ἔγγαμοι Married		Χῆροι Widowed		Διεζευγμένοι Divorced		Ἔγγαμοι Married		Χῆραι Widowed		Διεζευγμέναι Divorced	
	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R	Π – U	Υ – R
15–19	1,1	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	10,3	11,8	0,0	0,0	0,2	0,1
20–24	11,8	16,3	0,0	0,0	0,1	0,1	43,1	52,7	0,1	0,1	0,7	0,3
25–29	44,3	54,2	0,1	0,0	0,5	0,3	69,8	77,6	0,4	0,4	1,4	0,3
30–34	72,2	78,9	0,1	0,1	0,8	0,3	81,0	87,8	0,8	0,7	1,9	0,4
35–44	86,5	91,6	0,2	0,3	1,1	0,4	84,0	90,3	2,6	2,1	2,6	0,5
45–54	90,6	94,1	0,8	0,8	1,5	0,5	78,1	85,7	10,2	8,2	3,0	0,7
55–64	89,6	92,6	2,8	3,4	1,5	0,5	63,5	75,8	26,8	19,2	2,4	0,8
65–79	82,1	84,2	10,4	11,6	1,2	0,5	37,1	51,4	55,6	43,9	1,4	0,6
15–79	62,6	71,9	1,5	2,3	0,9	0,4	61,9	69,5	12,1	11,4	1,9	0,5

Ἡ ποσοστιαία (%) κατανομὴ τῶν γάμων καθ' ἡλικίαν νεονύμφων (σύνολον Ἑλλάδος, πόλεις, ὕπαιθρος), δίδεται εἰς τὸν πίνακα 19, ἀνακεφαλαίωσις δὲ τῶν εὑρημάτων εἰκονίζεται εἰς τὸ σχῆμα 14. Ὅ,τι κυρίως χαρακτηρίζει τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐξέλιξιν, ἐντοπίζεται εἰς τὴν κάτω τῶν 20 ἐτῶν ὁμάδα ἡλικιῶν, ὅπου μετετοπίσθη σημαντικὸς ἀριθμὸς γάμων, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ἐγίνοντο εἰς μεγαλυτέραν ἡλικίαν. Ὀλίγοι σχετικῶς Γαμβροὶ (2% περίπου τῶν νυμφευομένων εἰς τὰς πόλεις καὶ 4% εἰς τὴν ὕπαιθρον) ἔρχονται εἰς γάμου κοινωνίαν κατὰ τὴν ἀνώριμον ἀκόμη ἡλικίαν τῶν κάτω τῶν 20 ἐτῶν.

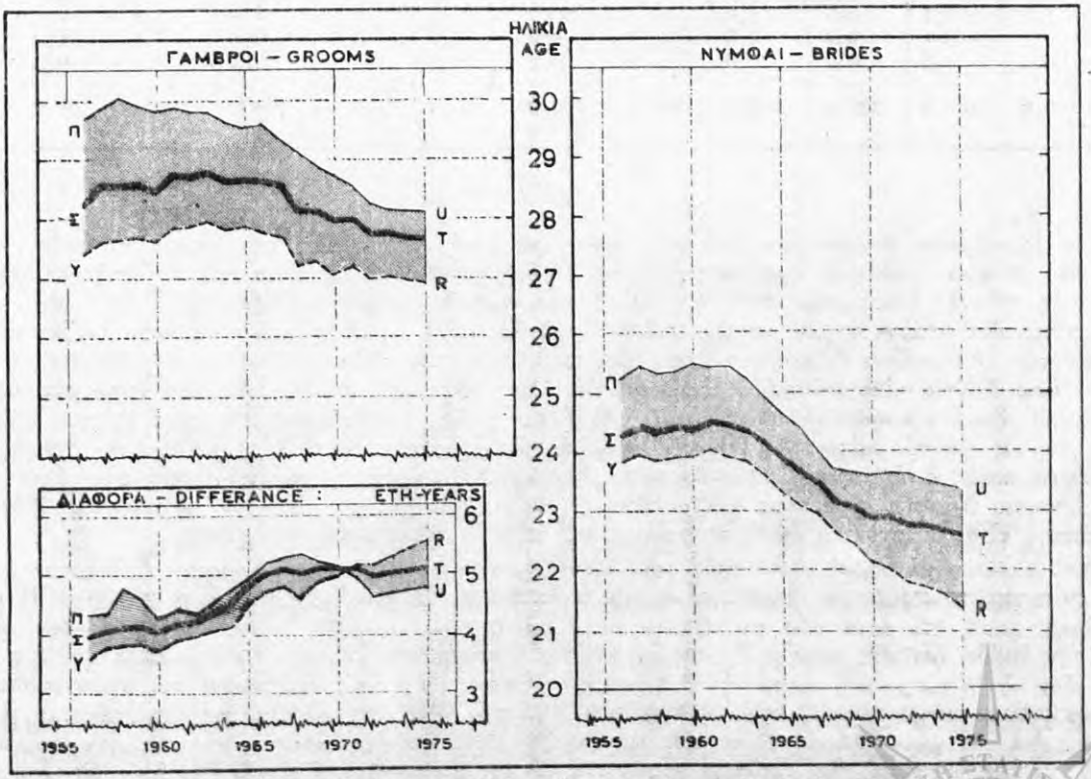

Σχ. 15. Διάμεσος ἡλικία Γαμβροῦ καὶ Νύμφης (πρῶτος γάμος) εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος (1956 - 1975) καὶ διαφορὰ (ἔτη) τῆς κατὰ τὸν γάμον διαμέσου ἡλικίας μεταξὺ Γαμβροῦ καὶ Νύμφης.

Fig. 15. Median age at marriage (first marriage) of Brides and Grooms in urban-rural areas of Greece (1956 - 1975) and average difference in the age of the new-married.

Ἀλλ' αἱ κάτω τῶν 20 ἐτῶν Νύμφαι (ἐνίοτε κάτω τῶν 15 ἐτῶν) ἐπληθύνθησαν τελευταίως κατὰ τρόπον ἀνησυχητικόν, δεδομένου ὅτι ἡ ἀναλογία ἀνεπήδησεν ἀπὸ 9% εἰς 23% εἰς τὰς πόλεις καὶ ἀπὸ 15% εἰς 37%, περίπου, δι' ὅσας ὑπανδρεύονται εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν. Ἡ μείωσις, ἐξ ἄλλου, τῆς διαμέσου ἡλικίας τῶν Γαμβρῶν προῆλθε κυρίως, ἀπὸ τὴν μετατόπισιν τῶν γάμων ἀπὸ τὴν ὁμάδα 25-29 ἐτῶν εἰς ἐκείνην τῶν 20 - 24 ἐτῶν.

Πίναξ 19. Ποσοστιαία (%), καθ' ἡλικίαν, κατανομὴ τῶν γάμων (πρῶτος γάμος) ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸ Σύνολον (Σ), τὰς Πόλεις (Π) καὶ τὴν Ὑπαιθρον (Υ): 1956 - 1975

Table 19. Distribution (%) of marriages by age of grooms or brides (first marriage): 1956 - 1975

Ἡλικία Age	Πρῶτος γάμος καθ' ἡλικίαν — % — First marriage by age											
	1956 – 1960			1961 – 1965			1966 – 1970			1971 – 1975		
	Σ – T	Π – U	Υ – R	Σ – T	Π – U	Υ – R	Σ – T	Π – U	Υ – R	Σ – T	Π – U	Υ – R
	ΓΑΜΒΡΟΙ — GROOMS											
–19	2,7	0,9	4,0	2,5	1,5	3,4	2,9	2,0	3,8	2,8	2,0	3,9
20–24	19,4	12,2	24,0	18,8	13,7	23,4	25,2	21,1	29,9	26,1	22,6	31,4
25–29	40,4	37,8	42,6	38,7	36,6	40,6	33,1	32,3	33,9	38,4	39,2	37,1
30–34	22,3	26,9	19,2	24,5	27,5	21,7	22,4	24,3	20,3	18,1	19,2	16,6
35–39	8,7	11,9	6,4	9,7	12,4	7,3	10,3	12,1	8,2	8,7	9,7	7,1
40–44	3,5	5,3	2,3	3,2	4,4	2,1	3,6	4,8	2,5	3,5	4,2	2,5
45–49	1,6	2,7	0,8	1,3	2,0	0,8	1,3	1,7	0,8	1,4	1,7	0,9
50+	1,4	2,3	0,7	1,3	1,9	0,7	1,2	1,7	0,6	1,0	1,4	0,5
Σ–T	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
	ΝΥΜΦΑΙ — BRIDES											
–19	12,8	9,4	14,8	17,2	14,8	19,1	24,3	19,5	28,9	28,8	22,3	37,2
20–24	42,4	37,6	45,2	38,2	34,3	41,1	39,7	39,4	40,0	38,8	39,1	38,4
25–29	30,5	34,5	28,1	28,6	30,8	26,9	20,7	22,6	18,8	19,8	23,5	15,0
30–34	9,8	11,9	8,6	10,7	12,8	9,1	9,1	10,5	7,7	6,5	7,7	5,1
35–39	2,8	4,0	2,1	3,5	4,5	2,6	3,7	4,6	2,9	3,2	3,8	2,4
40–44	1,0	1,4	0,7	1,0	1,5	0,7	1,4	1,9	1,0	1,5	1,8	1,1
45–49	0,4	0,7	0,3	0,5	0,7	0,3	0,6	0,8	0,4	0,8	1,0	0,5
50+	0,3	0,5	0,2	0,3	0,6	0,2	0,5	0,7	0,3	0,6	0,8	0,3
Σ–T	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Δύο ἐρωτήματα ἀνακύπτουν ἀπὸ τὴν καινοφανῆ αὐτὴν ἐπίσπευσιν τοῦ γάμου γυναικῶν διὰ τὴν κάτω τῶν 20 ἐτῶν ἀνώριμον σχετικῶς ἡλικίαν. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ τὰ αἴτια καὶ τὸ δεύτερον ἀναφέρεται εἰς τὰς πιθανὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν νεαρῶν αὐτῶν μητέρων καὶ τῶν τέκνων των. Διὰ τὰ αἴτια δὲν ὑπάρχουν μὲν τεκμηριωμέναι ἀποδείξεις, ἀλλ' ἡ μεγαλυτέρα σήμερον ἀνεξαρτησία καὶ μόρφωσις τῶν Ἑλληνίδων διευκολύνει ἴσως τὴν ἐλευθέραν περὶ γάμου βούλησιν τῶν ὑποψηφίων, χωρὶς τοὺς συνήθεις ἄλλοτε οἰκογενειακοὺς περιορισμούς. Ἕνα ἄλλο ἐνδιαφέρον στοιχεῖον ἀνακύπτει ἀπὸ τὴν ὡς ἄνω καθ' ἡλικίαν κατανομὴν τῶν γάμων. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς καταστάσεως ἀπὸ τοὺς ὀλίγους πρὸς τοὺς πολλοὺς γάμους διὰ τὰς κάτω τῶν 20 ἐτῶν Νύμφας, ἐσημειώθη μετὰ τὸ ἔτος 1960, ὅταν δηλαδὴ ἤρχισεν ἡ ἀθρόα πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις. Παρουσιάσθη ἄραγε τότε (καὶ συνεχίζεται ἔκτοτε) ηὐξημένη ζήτησις Νυμφῶν ἀπὸ τοὺς ἀναχωροῦντας νεαρούς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μετανάστας; Μόνον μία εἰδικὴ ἔρευνα εἶναι δυνατὸν νὰ δώσῃ συγκεκριμένας ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπαντήσεις.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ γάμοι πολὺ νεαρῶν νεονύμφων καταλήγουν συχνότερον εἰς διάστασιν ἢ διαζύγιον, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς γάμους οἱ ὁποῖοι συνάπτονται μεταξὺ ζευγῶν ὡρίμου ἡλικίας. Ἡ μητρότης, ἐπίσης, καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν παρουσιάζουν ὀλιγώτερα προβλήματα, ὅταν ἡ Μητέρα εὑρίσκεται εἰς τὴν ὁμάδα ἡλικιῶν μεταξὺ 20 καὶ 35 ἐτῶν. Μακροχρόνιοι ἀνὰ τὸν κόσμον παρατηρήσεις πιστοποιοῦν ὅτι ἡ μητρικὴ καὶ ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ἐπιβαρύνονται σημαντικῶς, ὅταν αἱ Μητέρες εἶναι κάτω τῶν 20 ἐτῶν ἢ ἄνω τῶν 40 ἐτῶν. Ἀπὸ φυσιολογικῆς τέλος ἀπόψεως, ἡ πλέον πρόσφορος διὰ τὸν γάμον ἡλικία εἶναι πιθανῶς τὸ 21ον ἔτος διὰ τὴν Νύμφην καὶ τὸ 25ον ἔτος διὰ τὸν Γαμβρόν, μὲ μικρὸν πέριξ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν περιθώριον κυμάνσεως, ὅταν ἄλλοι λόγοι ἐπιτάσσουν τὴν ἐπίσπευσιν ἢ τὴν πρόσκαιρον ἀναβολὴν τοῦ ὑμεναίου.

Αἱ Γεννήσεις Ζώντων ἐν Ἑλλάδι

Πολλαὶ καὶ πολυσήμαντοι τάσεις εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀναπλαστικῆς ἱκανότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐσημειώθησαν κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν εἰκοσαετίαν, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1956 καὶ 1975. Σπουδαιοτέρα μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἡ κατὰ 20% μείωσις τῆς συχνότητος τῶν γεννήσεων (ἐπὶ 1.000 κατοίκων) καὶ ἡ ἰσόποσος περίπου αὔξησις τῆς συχνότητος τῶν θανάτων, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο ἤδη λόγος. Ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 16, ὅπου ἡ κύμανσις ἑκάστης συχνότητος ἐκφράζεται ὡς ἑκατοστιαία ἀπόκλισις ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς σειρᾶς (ἀριθμοδεῖκται μὲ βάσιν τὸ 1956=100), αἱ σημειωθεῖσαι τάσεις πρὸς τὴν

ὑπογεννητικότητα καὶ τὴν ὑπερθνησιμότητα, ἀφορῶν κυρίως τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας, μὲ 30% μείωσιν τῆς γεννητικότητος καὶ 40% αὔξησιν τῆς θνησιμότητος. Χαρακτηριστικόν, ἐπίσης, εἶναι ὅτι αἱ τάσεις αὐταὶ ἐξεδηλώθησαν μετὰ τὸ 1960, ὅταν δηλαδὴ ἤρχισεν ἡ ραγδαία μετακίνησις τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰ δύο μεγάλα ἀστικὰ κέντρα καί, κυρίως, ἡ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις.

Ἡ συχνότης, ἐξ ἄλλου, τῶν π ο λ λ α π λ ῶ ν κ υ ή σ ε ω ν (1.627 γεννήσεις διδύμων καὶ 17 περίπου γεννήσεις τριδύμων κατ' ἔτος — μέσοι ὅροι περιόδου 1960-1975 μὲ συνολικὸν ἀριθμὸν 2.259.378 νεογνῶν—) συμβαδίζει μὲ τὴν διεθνῆ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πεῖραν. Ἡ γενικῶς παραδεδεγμένη σχέσις τῶν πολλαπλῶν πρὸς τὰς ἁπλᾶς κυήσεις κυμαίνεται περίπου εἰς μίαν πρὸς 90 ἁπλᾶς κυήσεις διὰ τὰ δίδυμα, μίαν πρὸς 90^2 διὰ τὰ τρίδυμα καὶ μίαν πρὸς 90^3 διὰ τὰ τετράδυμα. Ἂς σημειωθῇ ὅμως ὅτι ἡ πρόσφατος ὑπὸ τῶν γυναικῶν χρῆσις ἀντισυλληπτικῶν φαρμάκων μὲ βάσιν τὰς ὁρμόνας, φαίνεται ὅτι προκαλεῖ περισσοτέρας τοῦ κανονικοῦ πολλαπλᾶς κυήσεις καὶ μάλιστα ἐκείνας τῶν τριδύμων καὶ ἄνω, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἦσαν ἐξαιρετικῶς σπάνιαι εἰς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος.

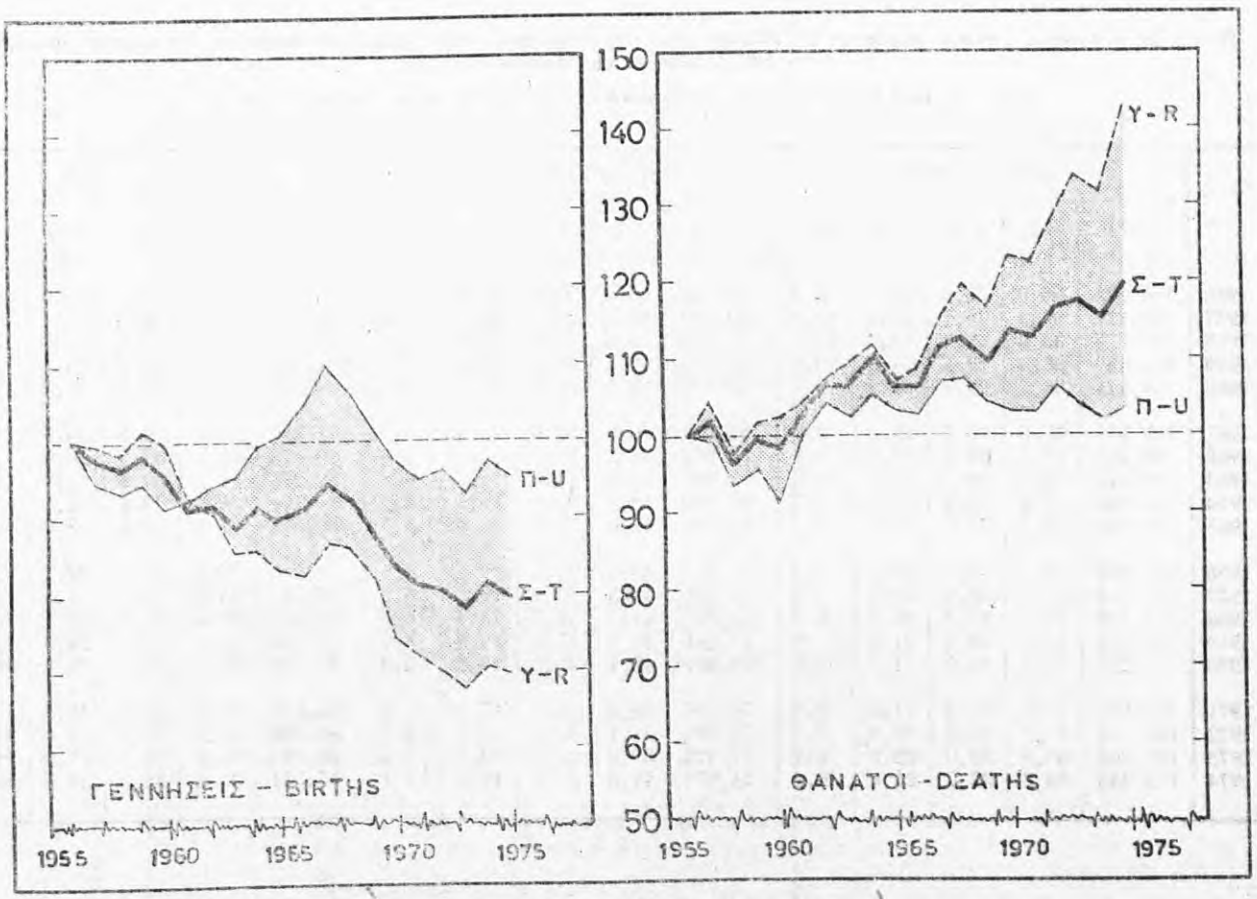

Σχ. 16. Μεταβολαὶ εἰς τὰς γεννήσεις καὶ τοὺς θανάτους (ἐπὶ 1.000 κατοίκων), εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν περίοδον 1956 - 1975. (Ἀριθμοδεῖκται μὲ βάσιν τὸ ἔτος 1956 = 100). Σημαντικὴ χειροτέρευσις τῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν.

Fig. 16. Index numbers (1956 = 100) of birth-rate and death-rate in urban-rural areas of Greece, 1956 - 1975. Marked deterioration of the rural rates.

Ὅπως ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, 99% περίπου τῶν ἐν Ἑλλάδι γεννήσεων εἶναι προϊόντα τῶν νομίμως συζευγμένων γονέων, ἡ διάρκεια δὲ τοῦ γάμου των (προτοῦ, δηλαδή, διαλυθῇ οὗτος λόγῳ θανάτου ἑνὸς τῶν συζύγων ἢ χωρισμοῦ αὐτῶν) ἐκτείνεται, ὡς γνωστόν, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας. Ἀλλ' ἡ μακροτέρα κατὰ μέσον ὅρον συμβίωσις τῶν σημερινῶν συζύγων δὲν σημαίνει παράτασιν καὶ τῆς ἀναπαραγωγικῆς αὐτῶν δραστηριότητος. Ἡ γόνιμος, ἐν πρώτοις, περίοδος τῆς ζωῆς τῆς συζύγου περιορίζεται αὐστηρῶς μεταξὺ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ γάμου καὶ ἐκείνης τῆς ἐμμηνοστασίας (ὁριστικὴ διακοπὴ τῆς ἐμμήνου ρύσεως), ἡ ὁποία ἐπέρχεται κατὰ τὴν ἡλικίαν μεταξὺ 45 καὶ 50 περίπου ἐτῶν. Ἐπεμβαίνει κατόπιν καὶ ἡ βούλησις τῶν σημερινῶν συζύγων, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν τὴν μικρὰν οἰκογένειαν (δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν τέκνων) καὶ τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς κατὰ τὴν πρώτην εἰ δυνατὸν ἀπὸ τοῦ γάμου των δεκαετίαν. Αὐτὸ ἄλλωστε ἐπιτρέπει ἐκτὸς ἄλλων (π.χ. περισσότερον ἐλεύθερον διὰ τοὺς Γονεῖς χρόνον) καὶ τὴν ἄνετον διαδοχὴν τῶν κυήσεων, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς πρέπει νὰ ἀπέχουν ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην περὶ τοὺς 30 ἡμερολογιακοὺς μῆνας.

Αὐτὴν τὴν ἱστορίαν διηγοῦνται οἱ ἀριθμοὶ τοῦ πίνακος 20, ὅπου αἱ γεννήσεις (νομίμων) ἀναλογίζονται συμφώνως πρὸς τὴν διάρκειαν γάμου. Οὕτω, φαίνεται ὅτι 70% τῶν γεννήσεων (75% εἰς τὰς Πόλεις καὶ 65% εἰς τὴν Ὕπαιθρον) γίνονται ἐντὸς τῆς πρώτης ἀπὸ τοῦ γάμου πενταετίας καὶ 90% τῶν τέκνων γεννῶνται κατὰ τὰ πρῶτα δέκα ἔτη τοῦ ἐγγάμου βίου τῶν γονέων. Πρὸ τοῦ τελευταίου Παγκοσμίου Πολέμου αἱ Ἑλληνίδες συνέχιζαν τὴν ἀναπαραγωγικὴν αὐτῶν δραστηριότητα μέχρι τῆς ἀναποφεύκτου ε μ μ η ν ο π α ύ σ ε ω ς, ἐφ' ὅσον ἐννοεῖται συνεχίζετο ὁ γάμος των, ἐνῷ τώρα φροντίζουν νὰ συμπληρώνουν ἐνωρὶς σχετικῶς τὸ ἐπιθυμητὸν μέγεθος τῆς οἰκογενείας των, ἐφ' ὅσον μικρὸν μόνον ποσοστὸν τῶν γεννήσεων (6% ἕως 10% τώρα, ἐναντι 9% ἕως 15% κατὰ τὸ 1956) πραγματοποιεῖται μετὰ τὴν δεκάτην ἐπέτειον τοῦ γάμου των. Εἰς τὴν διαδικασίαν αὐτὴν τοῦ προγραμματισμοῦ καὶ τοῦ ἐγκαίρου σχηματισμοῦ τῆς οἰκογενείας των, προπορεύονται βεβαίως οἱ γονεῖς τῶν ἀστικῶν κέντρων ἀλλ' ἀκολουθοῦν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐκεῖνοι τῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα μὲ ταχύτερον τῶν πρώτων ρυθμὸν ἐξελίξεως.

Πίναξ 20. Γεννήσεις ζώντων (νομίμων) ἐν Ἑλλάδι (Πόλεις, Ὕπαιθρος), κατὰ διάρκειαν γάμου εἰς ἔτη συμπεπληρωμένα, ἐπὶ 100 γεννήσεων εἰς ἕκαστον σύνολον

Table 20. Live births in Greece, by duration of marriage in years (Legitimate births)

Ἔτος Year	Ἑλλὰς – Greece					Πόλεις – Urban					Ὕπαιθρος – Rural				
	Σ – T	<2	2–4	5–9	10+	Σ – T	<2	2–4	5–9	10+	Σ – T	<2	2–4	5–9	10+
1956	153.627	36,0	28,9	21,8	13,5	50.544	43,0	28,8	19,3	8,9	103.083	32,5	29,0	23,0	15,5
1957	148.871	34,2	30,1	23,3	12,4	50.489	40,4	30,4	20,4	8,8	98.382	31,0	30,0	24,7	14,3
1958	150.179	35,9	29,3	23,5	11,3	52.338	43,0	29,1	20,0	7,9	97.841	32,0	29,5	25,4	13,1
1959	156.659	36,3	29,4	24,3	10,0	55.295	42,6	29,8	20,4	7,2	101.364	32,8	29,3	26,4	11,5
1960	154.441	36,7	29,4	24,2	9,7	55.135	43,3	30,0	20,0	6,7	99.306	33,1	29,0	26,5	11,4
1961	148.554	35,5	30,5	24,1	9,9	57.210	40,9	31,6	20,4	7,1	91.344	32,1	29,9	26,5	11,5
1962	150.127	35,5	31,0	23,9	9,6	59.954	41,2	31,7	20,2	6,9	90.173	31,7	30,5	26,4	11,4
1963	146.247	36,9	30,7	23,1	9,3	62.001	42,5	31,4	19,5	6,6	84.246	32,7	30,2	25,8	11,3
1964	151.335	38,5	30,0	22,8	8,7	67.089	43,5	30,8	19,5	6,2	84.246	34,5	29,4	25,4	10,7
1965	149.748	38,1	30,1	22,9	8,9	69.173	42,6	30,9	20,0	6,5	80.575	34,3	29,4	25,4	10,9
1966	152.982	39,1	30,2	22,2	8,5	74.177	43,2	31,1	19,4	6,3	78.805	35,2	29,4	24,7	10,7
1967	160.742	38,2	31,9	22,0	7,9	79.330	42,5	32,9	19,3	5,3	81.412	34,0	31,0	24,6	10,4
1968	158.525	37,2	32,8	21,7	8,3	79.040	41,6	33,5	18,8	6,1	79.485	32,8	32,2	24,4	10,6
1969	152.274	36,1	33,5	21,8	8,6	77.568	39,4	34,6	19,8	6,2	74.706	32,7	32,3	24,0	11,0
1970	143.227	37,1	33,5	21,2	8,2	76.809	40,4	34,5	19,2	5,9	66.418	33,3	32,4	23,6	10,7
1971	139.872	37,1	33,4	21,4	8,1	76.416	40,5	33,7	19,7	6,1	63.456	33,1	33,0	23,5	10,4
1972	139.160	37,7	32,3	21,8	8,2	79.330	41,1	32,8	19,9	6,2	59.830	33,0	31,6	24,4	11,0
1973	135.690	36,3	33,0	22,3	8,4	78.992	39,6	33,5	20,5	6,4	56.698	31,8	32,3	24,7	11,2
1974	142.230	38,3	32,7	21,0	8,0	84.679	41,6	33,0	19,3	6,1	57.551	33,3	32,3	23,6	10,8

Παρομοία ἀλλὰ περισσότερον πειστικὴ ἐμφανίζεται ἡ τάσις πρὸς τὴν μικρὰν οἰκογένειαν, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν κατανομὴν τῶν νεογνῶν κατὰ σειρὰν γεννήσεως (πρωτότοκα, δευτερότοκα κλπ., πίναξ 21). Εἰς τὰς πόλεις π.χ. τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τέκνον περιλαμβάνουν 85% τῶν γεννήσεων, ἐνῷ μὲ τὴν προσθήκην καὶ τοῦ τρίτου τέκνου ἐξαντλεῖται σχεδὸν ἡ κατανομὴ μὲ περίπου 96% τοῦ συνόλου τῶν γεννήσεων. Εἰς τὸν ἀγροτικὸν (καὶ ἡμι-ἀστικὸν) πληθυσμόν, ἡ προσθήκη καὶ τοῦ τρίτου τέκνου ἀφήνει μεγαλύτερον κάπως περιθώριον (11% περίπου) διὰ τὰς ἐπὶ πλέον (πέραν τοῦ τριτοτόκου) γεννήσεις, ἀλλ' ἡ ταχυτέρα ἐκεῖ ἐξέλιξις ἐπισφραγίζει σχεδὸν τὴν παρ' ἡμῖν ἐμπέδωσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ὀλιγομελοῦς οἰκογενείας. Φυσικά, ἡ προκειμένη κατὰ σειρὰν γεννήσεως κατανομὴ δὲν συμπίπτει ἀπολύτως καὶ μὲ τὸ (μέσον) μέγεθος τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας (ἡ γέννησις π.χ. ἑνὸς τριτοτόκου δὲν σημαίνει ὑποχρεωτικῶς ὅτι ζοῦν καὶ τὰ δύο προηγουμένως γεννηθέντα τέκνα), ἀποτελεῖ ὅμως ἀδιάσειστον μαρτυρίαν περὶ τῆς προϊούσης ἀπροθυμίας τῶν σημερινῶν γονέων διὰ τὴν ἀπόκτησιν περισσοτέρων τῶν τριῶν τέκνων. Ὁ ἔλεγχος δ' αὐτὸς τοῦ μεγέθους τῆς οἰκογενείας των ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν χρῆσιν α ν α σ τ α λ τ ι κ ῶ ν ἐ π ὶ τ ῆ ς γ ο ν ι μ ο π ο ι ή σ ε ω ς μ ε θ ό δ ω ν, ἢ τὴν διακοπὴν μιᾶς ἀνεπιθυμήτου κυήσεως μέσῳ τεχνητῶς προκαλουμένης ἐ κ τ ρ ώ σ ε ω ς.

Τέλος, ἀπὸ τὴν καθ' ἡλικίαν μητρὸς κατανομὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι γεννήσεων ἐπιβεβαιοῦνται αἱ ἀνωτέρω ροπαὶ καὶ ἀποκαλύπτονται ἐν μέρει οἱ ὑποκρυπτόμενοι γενεσιουργοὶ παράγοντες, οἱ ὁποῖοι προεκάλεσαν τὴν πρόσφατον ὑπογεννητικότητα τῆς Χώρας.

Πίναξ 21. Γεννήσεις ζώντων ἐν Ἑλλάδι (Πόλεις - Ὕπαιθρος) καὶ ποσοστιαία κατανομὴ (%), κατὰ σειρὰν γεννήσεως ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν γεννήσεων ζώντων
Table 21. Live births in Greece, by birth order (%)

Ἔτος Year	Σειρὰ γεννήσεως — % — Birth order																	
	Ἑλλὰς - Greece						Πόλεις - Urban						Ὕπαιθρος - Rural					
	Σ - T	1	2	3	4	5+	Σ - T	1	2	3	4	5+	Σ - T	1	2	3	4	5+
1956	158.203	40,8	28,4	13,9	7,1	9,8	52.895	50,5	29,3	11,0	4,5	4,7	105.308	36,0	27,9	15,3	8,4	12,4
1957	155.940	39,5	30,3	14,3	7,1	8,8	54.309	49,4	31,0	10,9	4,4	4,3	101.631	34,1	29,9	16,1	8,6	11,3
1958	155.359	40,7	30,4	14,2	6,7	8,0	54.869	50,8	31,0	10,4	3,9	3,9	100.490	35,2	30,1	16,2	8,2	10,3
1959	160.199	41,0	31,1	14,1	6,5	7,3	57.000	50,3	32,0	10,4	3,8	3,5	103.199	35,9	30,5	16,2	8,0	9,4
1960	157.239	41,2	31,6	14,1	6,3	6,8	56.508	50,3	32,7	10,2	3,6	3,2	100.731	36,0	31,0	16,3	7,8	8,9
1961	150.716	40,4	33,1	14,0	6,0	6,5	58.474	48,3	34,7	10,4	3,4	3,2	92.242	35,3	32,1	16,4	7,6	8,6
1962	152.158	40,7	33,9	13,7	5,9	5,8	61.136	49,0	34,9	10,1	3,3	2,7	91.022	35,2	33,2	16,0	7,6	8,0
1963	148.249	42,1	33,9	13,2	5,3	5,5	63.248	50,0	34,8	9,8	2,9	2,5	85.001	36,2	33,3	15,7	7,1	7,7
1964	153.109	43,7	33,8	12,9	4,9	4,7	68.214	50,9	34,9	9,4	2,8	2,0	84.895	37,9	32,9	15,6	6,7	6,9
1965	151.448	42,7	35,4	12,8	4,7	4,4	70.288	48,8	36,8	9,7	2,7	2,0	81.160	37,3	34,3	15,6	6,4	6,4
1966	154.613	43,7	35,7	12,4	4,4	3,8	75.229	49,5	36,9	9,5	2,4	1,7	79.384	38,2	34,6	15,2	6,3	5,7
1967	162.839	42,7	37,0	12,6	4,2	3,5	80.862	48,5	38,0	9,7	2,3	1,5	81.977	37,0	36,0	15,5	6,0	5,5
1968	160.338	41,3	38,0	13,0	4,3	3,4	80.254	47,2	38,6	10,1	2,5	1,6	80.084	35,5	37,3	15,9	6,0	5,3
1969	154.077	40,2	38,6	13,6	4,3	3,3	78.804	45,1	39,9	10,8	2,6	1,6	75.273	35,1	37,1	16,5	6,1	5,2
1970	144.928	41,5	38,0	13,3	4,1	3,1	77.979	46,1	39,3	10,6	2,5	1,5	66.949	36,1	36,6	16,4	5,9	5,0
1971	141.126	41,6	38,1	13,3	4,0	3,0	77.754	46,1	39,2	10,8	2,5	1,4	63.372	36,2	36,8	16,3	5,8	4,9
1972	140.891	42,1	37,3	13,6	4,0	3,0	80.614	47,0	38,3	10,9	2,4	1,4	60.277	35,6	36,0	17,1	6,2	5,1
1973	137.526	41,2	37,6	14,0	4,2	3,0	80.389	45,9	38,6	11,3	2,7	1,5	57.137	34,6	36,2	17,8	6,2	5,2
1974	144.069	42,8	37,1	13,6	3,8	2,7	86.057	47,6	37,7	11,1	2,4	1,2	58.012	35,7	36,2	17,2	5,9	5,0
1975	142.273	43,4	36,9	13,0	4,2	2,5	86.516	47,8	37,7	10,6	2,6	1,3	55.757	36,4	35,6	16,8	6,7	4,5

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οὕτως, ἀπὸ τὴν ἀναλογικὴν (ἐπὶ 100 τοῦ συνόλου) καθ' ἡλικίαν μητρὸς κατανομὴν τῶν γεννήσεων (πίναξ 22, σχῆμα 17) φαίνεται ὅτι σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν γεννήσεων μετεκινήθη πρὸς τὰς δύο πρώτας ὁμάδας ἡλικιῶν (ἰδίως ἐκείνας τῶν κάτω τῶν 20 ἐτῶν, εἰς βάρος τῶν ἑπομένων ὁμάδων ἡλικιῶν, ὅπως ἀνακεφαλαιοῦται εἰς τὴν κάτωθι γενίκευσιν :

Γεννήσεις καθ' ἡλικίαν μητρὸς — % Births by age of mother

	κάτω τῶν 25 ἐτῶν up to 25 years	25 - 34	35 ἐτῶν καὶ ἄνω 35 years and over
Προπολεμικῶς – (1933 - 37) – Before the war . .	24%	55%	21%
Σήμερον – (1971 - 74) – After the war	44%	46%	10%

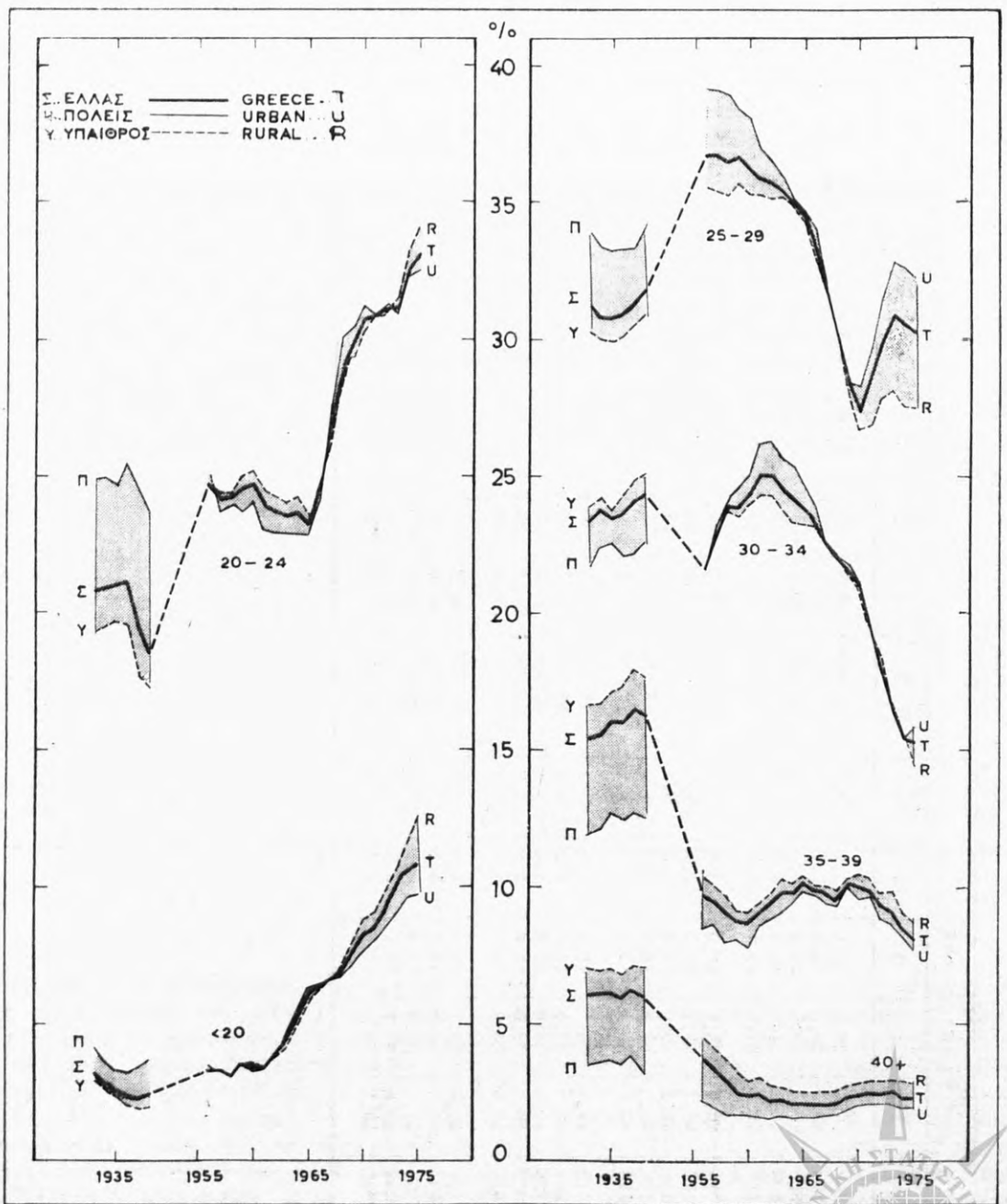

Σχ. 17. Ποσοστιαία (%) καθ' ἡλικίαν μητρὸς κατανομὴ τῶν γεννήσεων ζώντων εἰς τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐξάνονται αἱ γεννήσεις τῶν πολὺ νεαρῶν μητέρων (κάτω τῶν 25 ἐτῶν) καὶ ἐλαττοῦνται αἱ γεννήσεις διὰ τὴν ὁμάδα ἡλικιῶν 25 - 34 ἐτῶν, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς ἡ πλέον κατάλληλος πρὸς τεκνογονίαν ἡλικία τῆς γυναικός.

Fig. 17. Live births by age of the mother—percentage(%)distribution—in urban-rural areas of Greece. Post-war trends indicate an increase of life births for the very young mothers (below 25 years of age) and a sharp decrease of births for mothers in the age group 25 - 34 years old.

Πίναξ 22. Γεννήσεις ζώντων ἐν Ἑλλάδι, καθ' ἡλικίαν μητρός. Ποσοστιαία, κατ' ἔτος, ἀναλογία (ἐπὶ 100 ἐν συνόλῳ γεννήσεων) εἰς τὸ σύνολον τῆς Χώρας, τὰς Πόλεις καὶ τὴν Ὕπαιθρον, 1933 - 1938 καὶ 1956 - 1975

Table 22. Live births in Greece, by age of the mother (%), 1933 - 1938 and 1956 - 1975

Ἔτος Year	Γεννήσεις καθ' ἡλικίαν μητρὸς — % — Births by age of the mother																	
	Ἑλλὰς – Greece						Πόλεις – Urban						Ὕπαιθρος – Rural					
	〈 20	20–24	25–29	30–34	35–39	40+	〈 20	20–24	25–29	30–34	35–39	40+	〈 20	20–24	25–29	30–34	35–39	40+
1933	3,2	20,8	31,2	23,3	15,4	6,1	4,0	24,9	33,9	21,8	12,0	3,4	2,9	19,2	30,3	23,9	16,7	7,0
1934	2,8	20,9	30,8	23,8	15,6	6,1	3,5	25,0	33,4	22,4	12,1	3,6	2,5	19,6	30,0	24,2	16,7	7,0
1935	2,5	21,0	30,8	23,5	16,0	6,2	3,3	24,7	33,2	22,5	12,7	3,6	2,3	19,7	30,0	23,8	17,2	7,0
1936	2,3	21,1	30,9	23,7	16,0	6,0	3,2	25,5	33,3	22,1	12,4	3,5	2,0	19,5	30,1	24,3	17,3	6,8
1937	2,2	19,5	31,3	24,1	16,6	6,3	3,4	24,6	33,3	22,1	12,7	3,9	1,8	17,7	30,5	24,8	18,0	7,2
1938	2,4	19,0	31,9	24,4	16,3	6,0	3,6	23,6	34,4	22,6	12,6	3,2	2,0	17,2	30,9	25,1	17,7	7,1
1956	3,3	24,8	36,8	21,6	9,8	3,7	3,2	25,0	39,1	21,9	8,6	2,2	3,4	24,6	35,6	21,5	10,4	4,5
1957	3,3	24,2	36,7	22,9	9,5	3,4	3,3	23,7	39,1	23,2	8,7	2,0	3,2	24,5	35,4	22,8	10,0	4,1
1958	3,1	24,4	36,5	23,9	9,1	3,0	3,1	24,0	38,9	24,3	8,0	1,7	3,2	24,6	35,2	23,7	9,6	3,7
1959	3,5	24,6	36,7	23,9	8,8	2,5	3,4	23,8	38,5	24,6	8,1	1,6	3,5	25,1	35,7	23,5	9,2	3,0
1960	3,4	24,8	36,3	24,4	8,7	2,4	3,2	24,1	38,0	25,2	7,9	1,6	3,5	25,2	35,3	24,0	9,1	2,9
1961	3,3	23,9	36,0	25,1	9,2	2,5	3,3	23,1	37,0	26,3	8,7	1,6	3,4	24,4	35,3	24,4	9,5	3,0
1962	3,7	23,8	35,7	25,1	9,5	2,2	3,8	23,0	36,5	26,4	8,8	1,5	3,6	24,3	35,2	24,3	9,8	2,8
1963	4,4	23,5	35,5	24,6	9,8	2,2	4,7	22,9	35,9	25,8	9,1	1,6	4,1	24,0	35,2	23,7	10,3	2,7
1964	5,2	23,6	35,0	24,3	9,8	2,1	5,5	22,9	35,2	25,5	9,4	1,5	4,9	24,2	34,8	23,3	10,2	2,6
1965	6,1	23,2	34,5	23,9	10,2	2,1	6,3	22,9	34,6	24,7	9,9	1,6	5,8	23,6	34,3	23,2	10,5	2,6
1966	6,4	24,5	33,5	23,6	10,0	2,0	6,4	24,2	34,0	24,0	9,8	1,6	6,3	24,8	33,0	23,2	10,2	2,5
1967	6,6	26,9	32,0	22,6	9,8	2,1	6,6	27,5	32,1	22,7	9,5	1,6	6,7	26,3	31,9	22,4	10,2	2,5
1968	7,0	29,2	30,1	22,0	9,6	2,1	6,8	30,0	30,0	22,1	9,4	1,7	7,2	28,3	30,1	22,0	9,8	2,6
1969	7,6	29,9	28,3	21,7	10,2	2,3	7,2	30,4	28,5	21,9	10,1	1,9	8,1	29,3	28,0	21,5	10,4	2,7
1970	8,2	30,8	27,6	21,0	10,0	2,4	7,7	31,3	28,3	21,1	9,6	2,0	8,8	30,3	26,7	20,8	10,6	2,8
1971	8,5	30,9	28,4	19,7	10,0	2,5	8,0	30,9	29,7	19,7	9,6	2,1	9,1	30,8	27,0	19,7	10,4	3,0
1972	9,1	31,1	30,0	18,1	9,3	2,4	8,6	31,2	31,5	17,8	8,9	2,0	9,9	30,9	27,9	18,5	9,9	2,9
1973	9,7	31,2	30,9	16,6	9,2	2,2	9,0	31,0	32,8	16,5	8,7	2,0	10,7	31,4	28,2	16,8	9,9	3,0
1974	10,5	32,6	30,6	15,5	8,5	2,3	9,6	32,2	32,6	15,4	8,2	1,9	11,7	33,2	27,5	15,6	9,1	2,9
1975	10,8	33,1	30,4	15,3	8,1	2,3	9,8	32,5	32,3	15,8	7,7	1,9	12,5	34,0	27,4	14,4	8,8	2,9

'Αλλ' ἐὰν ἡ διὰ τὰς πέραν τῶν 35 ἐτῶν ἡλικίας ἀραίωσις τῶν γεννήσεων ἀντιπροσωπεύει φυσιολογικὴν τοῦ πληθυσμοῦ ἀντίδρασιν (διότι περιορίζει τοὺς κινδύνους οἱ ὁποῖοι συνοδεύουν τὴν τεκνογονίαν κατὰ τὴν τελευταίαν πρὸ τῆς ἐμμηνοστασίας δεκαετίαν), αἱ εἰς τὰς δύο ἄλλας ὁμάδας ἡλικιῶν σημειωθεῖσαι ἀνακατατάξεις τῶν γεννήσεων πρέπει νὰ προέρχωνται ἀπὸ ἄλλα αἴτια. 'Εσημειώθη προηγουμένως ἡ ἀνώμαλος μᾶλλον τάσις διὰ τὴν σύναψιν γάμου εἰς τὴν κάτω τῶν 20 ἐτῶν ἀνώριμον ἀκόμη ἡλικίαν τῆς νύμφης, ἐξ οὗ καὶ αἱ περισσότεραι σήμερον γεννήσεις ἀπὸ πολὺ νεαρὰς (κάτω τῶν 20 ἐτῶν) μητέρας, ἀλλὰ τὸ πρόβλημα ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν σχετικὴν ὀλιγοτεκνίαν τῶν μητέρων ἡλικίας 25 ἕως 34 ἐτῶν, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζεται ὡς ἡ πλέον φυσιολογικὴ δι' ἀναπαραγωγὴν ἡλικία τῆς μητρός.

Δύο ἄλλαι ἐνδείξεις τοῦ σχήματος 17 διαφωτίζουν κάπως τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατάστασιν. Μόνον εἰς τὰς δύο ὁμάδας ἡλικιῶν 25 - 29 καὶ 30 - 34 ἐτῶν ἐσημειώθη κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν κατακόρυφος σχεδὸν πτῶσις τοῦ ποσοστοῦ τῶν γεννήσεων καὶ μόνον εἰς τὰς ὁμάδας αὐτὰς αἱ εἰς τὰς πόλεις γεννήσεις ἦσαν ἀναλογικῶς περισσότεραι τῶν ὅσων ἐπραγματοποιήθησαν εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν. Τὸ εὕρημα δὲ τοῦτο ὁδηγεῖ πρὸς ἓν καὶ σχεδὸν ἀναπόφευκτον συμπέρασμα, τὴν σπάνιν δηλαδὴ τῶν γυναικῶν ἡλικίας 25 ἕως 34 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐπαρχιακὴν 'Ελλάδα, γεγονὸς τὸ ὁποῖον διεπιστώθη ἤδη εἰς τὰς τελικὰς παραγράφους τοῦ δευτέρου κεφαλαίου.

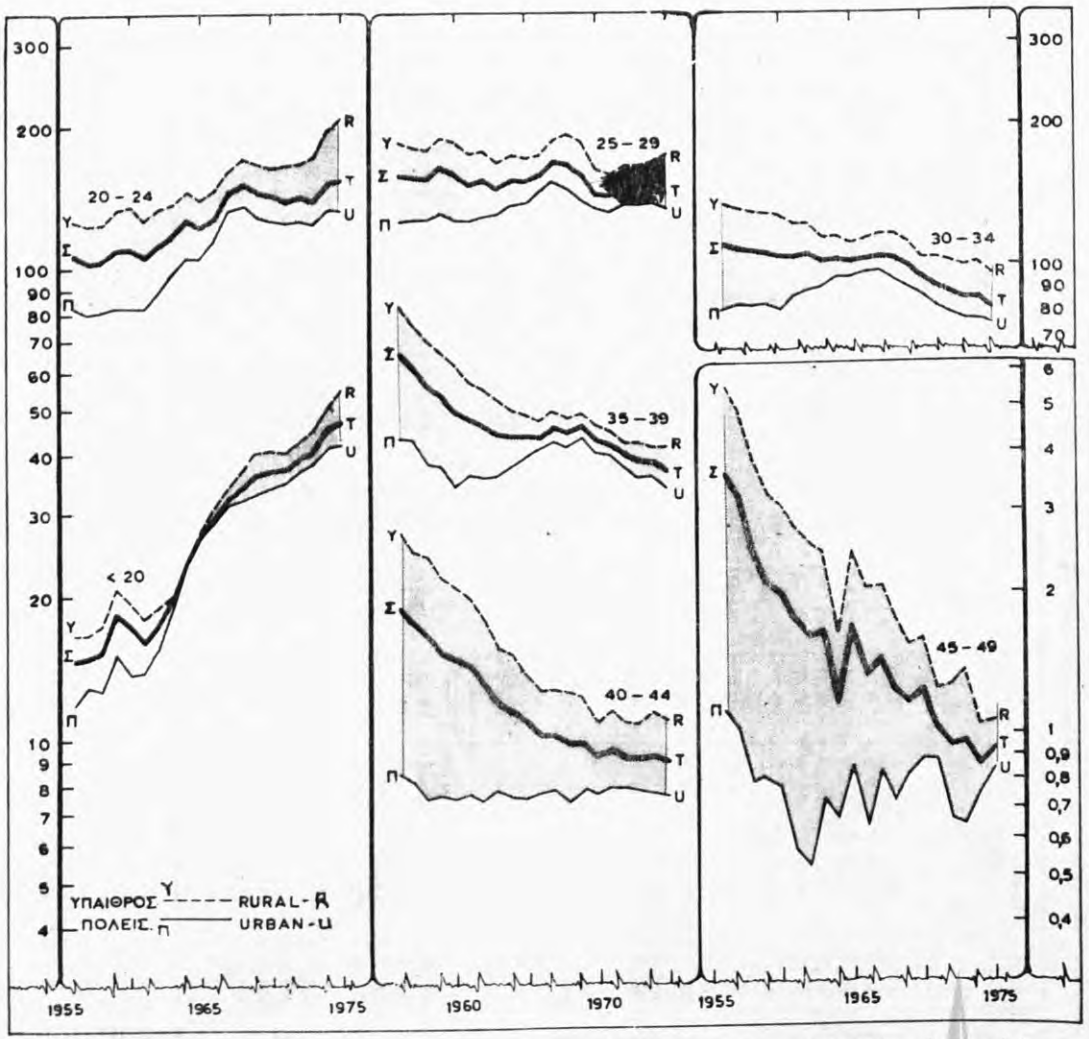

Σχ. 18. Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότης ἐν 'Ελλάδι (ἀστικὸς - ἀγροτικὸς πληθυσμός), 1956 - 1975.

Fig. 18. Age specific fertility rates in Greece (T), urban and rural, by year, 1956 - 1975.

"Οπως, ὅμως, εἶναι γνωστόν, ἡ εἰς τὴν μονάδα τοῦ χρόνου ἀναπαραγωγικὴ ἱκανότης ἑνὸς πληθυσμοῦ μετρεῖται ὄχι μὲ τὸν ἀπόλυτον ἀριθμὸν τῶν γεννήσεων, ἀλλὰ μὲ τὸν ἀναλογισμὸν αὐτῶν ἐπὶ 1.000 γυναικῶν εἰς ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν κατὰ τὴν γόνιμον περίοδον τῆς ζωῆς των. Ἡ εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς 'Ελλάδος (σύνολον - πόλεις - ὕπαιθρος) δίδεται εἰς τὸν πίνακα 23 καὶ τὸ σχῆμα 18. Εἰς τὸν πίνακα αὐτὸν ἡ πρώτη στήλη δεικνύει τὴν μέσην δι' ἕκαστον ἡμερολογιακὸν ἔτος γονιμότητα τοῦ συνόλου τῶν γυναικῶν ἡλικίας 15 ἕως 49 ἐτῶν, ἐνῷ εἰς τὴν τελευταίαν στήλην ἀναγράφεται ἡ ὁλικὴ γεννητικότης, ὁ συνολικὸς δηλαδὴ ἀριθμὸς τῶν νεογνῶν τὰ ὁποῖα φέρουν εἰς τὸν κόσμον χίλιαι μητέρες, (ἡλικίας 15 - 49 ἐτῶν), κατὰ τὸ ὑπ' ὄψιν χρονολογικὸν ἔτος. Ἡ τελευταία αὐτὴ σειρὰ ἀριθμῶν ἐκφράζει τὴν ἀναπαραγωγικὴν ἱκανότητα ἑκάστης γενεᾶς γυναι-

Πίναξ 23. Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότης ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸ σύνολον (Σ), τὰς πόλεις (Π) καὶ τὴν ὕπαιθρον (Υ). Γεννήσεις ἐπὶ 1.000 γυναικῶν εἰς ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν. Μέση καὶ ὁλικὴ γεννητικότης, τὸ σύνολον δηλαδὴ τῶν νεογνῶν ἐπὶ 1.000 γυναικῶν ἡλικίας 15-49 ἐτῶν: 1956-1975

Table 23. Age specific fertility rates in Greece. Total, Urban, Rural, 1956-1975

Ἔτος Year	Πληθυσμός Population	Μέση Average	Ἡλικία μητρὸς—Age of the mother							Ὁλικὴ γεννητικότης* Total fertility*
			<19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
1956	**Σ-T**	**72,8**	**14,6**	**106,1**	**156,8**	**110,4**	**65,1**	**18,6**	**3,6**	**2.376**
	Π-U	55,3	11,8	82,0	124,0	80,7	42,8	8,4	1,1	1.754
	Υ-R	86,6	16,5	124,8	183,6	136,0	83,0	27,1	5,5	2.883
1957	**Σ-T**	**71,9**	**14,9**	**102,8**	**155,0**	**109,4**	**60,6**	**17,2**	**3,2**	**2.316**
	Π-U	56,1	12,9	79,0	126,2	82,5	42,6	8,1	1,0	1.762
	Υ-R	84,7	16,3	121,8	179,2	133,0	75,4	24,8	5,0	2.778
1958	**Σ-T**	**72,0**	**15,2**	**103,9**	**154,7**	**108,1**	**55,2**	**16,3**	**2,5**	**2.279**
	Π-U	56,2	12,5	80,1	126,6	82,1	38,0	7,4	0,8	1.737
	Υ-R	85,1	17,1	123,5	178,7	131,3	69,6	24,0	3,9	2.740
1959	**Σ-T**	**74,3**	**18,2**	**109,4**	**161,3**	**107,3**	**52,6**	**14,9**	**2,1**	**2.329**
	Π-U	57,5	15,0	81,7	129,0	82,5	37,3	7,5	0,8	1.769
	Υ-R	88,6	20,6	132,9	189,4	130,0	65,8	21,4	3,2	2.817
1960	**Σ-T**	**72,6**	**17,4**	**109,7**	**157,5**	**105,7**	**48,6**	**14,4**	**2,0**	**2.277**
	Π-U	55,8	13,5	81,7	125,5	80,9	33,8	7,4	0,8	1.718
	Υ-R	87,3	20,5	134,5	186,2	129,1	61,7	20,7	3,1	2.779
1961	**Σ-T**	**69,3**	**16,0**	**104,4**	**150,5**	**104,6**	**46,5**	**14,0**	**1,7**	**2.189**
	Π-U	56,7	13,8	81,9	124,9	86,6	35,9	7,6	0,6	1.756
	Υ-R	80,8	17,9	125,1	174,3	122,0	56,1	19,9	2,8	2.590
1962	**Σ-T**	**70,1**	**17,4**	**111,2**	**152,4**	**106,1**	**45,4**	**12,7**	**1,6**	**2.234**
	Π-U	58,4	15,5	88,6	128,3	89,9	35,5	7,3	0,5	1.828
	Υ-R	81,0	19,0	132,8	175,4	122,2	54,6	17,8	2,6	2.621
1963	**Σ-T**	**68,6**	**19,5**	**116,4**	**148,5**	**101,7**	**43,6**	**11,7**	**1,6**	**2.215**
	Π-U	59,6	19,2	96,5	129,1	90,1	35,4	7,7	0,7	1.893
	Υ-R	77,1	19,8	136,4	167,5	113,5	51,5	15,5	2,5	2.534
1964	**Σ-T**	**68,8**	**23,5**	**125,4**	**153,0**	**104,9**	**43,1**	**11,3**	**1,2**	**2.312**
	Π-U	61,4	23,3	105,3	134,9	95,7	37,1	7,5	0,7	2.022
	Υ-R	76,2	23,6	146,7	171,7	114,6	49,1	15,1	1,7	2.612
1965	**Σ-T**	**66,5**	**27,1**	**121,2**	**152,5**	**102,9**	**43,4**	**10,8**	**1,7**	**2.297**
	Π-U	63,3	26,6	104,6	136,0	94,7	38,9	7,4	0,9	2.045
	Υ-R	76,0	27,5	139,8	170,6	111,9	48,0	13,4	2,5	2.568
1966	**Σ-T**	**71,0**	**29,5**	**128,3**	**157,7**	**104,8**	**43,5**	**10,0**	**1,4**	**2.376**
	Π-U	66,5	28,8	113,8	145,6	97,4	40,7	7,6	0,6	2.172
	Υ-R	75,9	30,1	145,5	171,7	113,3	46,5	12,6	2,1	2.608
1967	**Σ-T**	**74,9**	**32,7**	**145,0**	**168,5**	**106,7**	**45,4**	**10,1**	**1,5**	**2.549**
	Π-U	70,1	31,4	132,3	152,6	97,8	42,0	7,7	0,9	2.323
	Υ-R	80,3	34,1	160,9	188,0	117,4	49,0	12,7	2,1	2.821
1968	**Σ-T**	**73,7**	**34,3**	**151,3**	**167,4**	**103,9**	**44,1**	**9,7**	**1,2**	**2.559**
	Π-U	68,1	31,8	136,2	147,7	93,5	41,1	7,3	0,7	2.292
	Υ-R	80,3	37,0	171,4	193,2	117,0	47,4	12,4	1,8	2.901
1969	**Σ-T**	**70,6**	**36,2**	**145,1**	**157,9**	**100,3**	**45,7**	**9,7**	**1,2**	**2.480**
	Π-U	65,2	32,7	128,5	139,1	90,4	43,0	7,7	0,8	2.211
	Υ-R	77,3	40,2	168,6	184,3	113,4	48,8	12,1	1,6	2.845
1970	**Σ-T**	**66,0**	**36,9**	**140,9**	**143,0**	**93,7**	**42,6**	**9,1**	**1,2**	**2.337**
	Π-U	62,7	34,1	126,8	131,3	86,5	39,9	7,6	0,9	2.136
	Υ-R	70,4	40,2	162,5	160,7	103,9	45,8	10,8	1,6	2.628
1971	**Σ-T**	**64,4**	**37,1**	**138,5**	**141,1**	**90,3**	**41,7**	**9,3**	**1,0**	**2.295**
	Π-U	61,1	34,6	122,7	130,5	81,8	39,4	7,8	0,9	2.088
	Υ-R	68,9	40,1	164,7	158,4	103,3	44,6	11,3	1,2	2.618
1972	**Σ-T**	**64,4**	**39,2**	**140,1**	**146,4**	**87,9**	**39,3**	**9,1**	**0,9**	**2.315**
	Π-U	62,0	36,9	125,5	137,2	79,3	37,3	7,8	0,7	2.123
	Υ-R	67,9	42,4	166,3	163,1	102,3	42,0	10,7	1,3	2.640
1973	**Σ-T**	**63,1**	**40,5**	**138,3**	**144,1**	**84,8**	**38,4**	**9,0**	**1,0**	**2.280**
	Π-U	60,4	37,7	121,4	134,5	76,4	35,8	7,7	0,6	2.071
	Υ-R	67,2	44,3	171,5	163,1	99,8	42,0	10,7	1,4	2.664
1974	**Σ-T**	**65,9**	**45,5**	**152,6**	**146,9**	**85,2**	**38,0**	**9,1**	**0,9**	**2.390**
	Π-U	62,9	41,9	132,0	136,4	76,4	35,9	7,6	0,7	2.155
	Υ-R	70,9	50,7	197,1	169,9	102,4	41,2	11,3	1,0	2.268
1975	**Σ-T**	**65,1**	**46,5**	**153,7**	**144,5**	**81,7**	**36,8**	**8,9**	**0,9**	**2.365**
	Π-U	61,5	41,7	130,3	131,4	75,2	33,9	7,5	0,8	2.104
	Υ-R	71,5	54,1	209,8	176,5	95,7	41,7	10,9	1,1	2.948

* Ἡ τελευταία στήλη τῆς ὁλικῆς γεννητικότητος ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὸ πενταπλάσιον ἄθροισμα τῆς κατὰ ὁμάδας ἡλικιῶν γεννητικότητος, ἐκπεφρασμένης μὲ δύο δεκαδικὰ ψηφία.

* The last column of total fertility has been formed by the quintuple (fivefold) sum of by-age-group fertility expressed in two decimal figures.

κῶν. Ἐννοεῖται ὅτι χρειάζονται τοὐλάχιστον 2.300 γεννήσεις ἐπὶ 1.000 γυναικῶν διὰ ν' ἀντισταθμίζουν τὴν (ἀναπόφευκτον μὲ τὸν χρόνον) ἀπώλειαν τῶν δύο γονέων, ὡς καὶ τὴν πρὸ τῆς ἐνηλικιώσεως θνησιμότητα τῆς νέας γενεᾶς καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ ὁλικὴ αὐτὴ γεννητικότης ἀποκτᾷ σημαντικὴν προγνωστικὴν ἀξίαν διὰ τὴν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἑκάστοτε ὑπὸ ἐξέτασιν πληθυσμοῦ.

Ἐνδιαφέρουσα, ἐπίσης, εἶναι ἡ κατανομὴ τῆς καθ' ἡλικίαν μητρὸς εἰδικῆς γεννητικότητος, ἡ κωδωνοειδὴς κατανομὴ τῆς ὁποίας λαμβάνει τὴν μορφὴν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ δεξιὰ κεκλιμένης κανονικῆς καμπύλης (τύπου Pearson III). Ἡ καμπύλη ἀναδύεται περὶ τὴν ἡλικίαν τῶν 15 ἐτῶν, φθάνει τὸ ὑψηλότερον σημεῖον (ἐπικρατοῦσα τιμή) κατὰ τὴν ἡλικίαν μεταξὺ 25 καὶ 30 ἐτῶν καὶ βυθίζεται καὶ πάλιν εἰς τὸ μηδὲν περὶ τὸ 50ὸν ἔτος τῆς γυναικός.

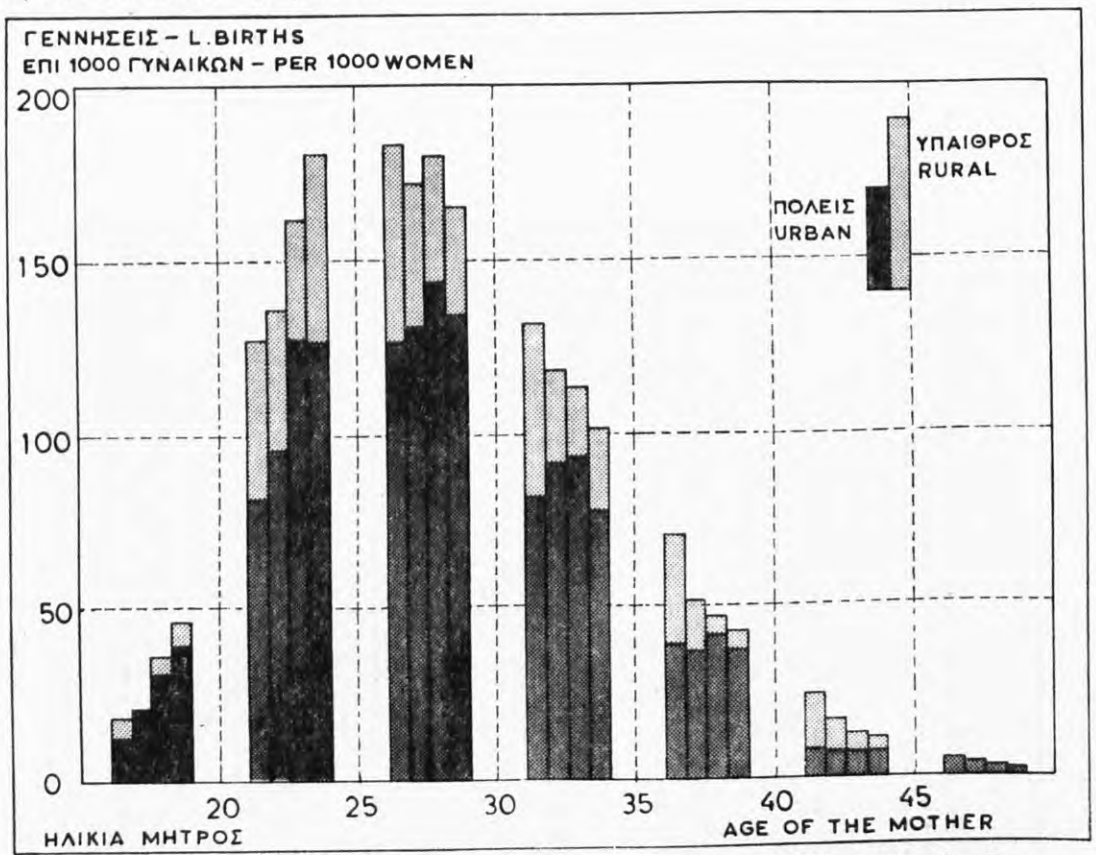

Σχ. 19. Ἐξέλιξις τῆς εἰδικῆς καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότητος τῶν Ἑλλήνων (ἀστικὸς - ἀγροτικός). Σύγκρισις τεσσάρων περιόδων (1956 - 1960, 1961 - 1965, 1966 - 1970 καὶ 1971 - 1975).

Fig. 19. Age specific fertility rates in Greece (urban-rural) in four periods: 1956 - 1960, 1961 - 1965, 1966 - 1970 and 1971 - 1975.

Αὐτὴν τὴν μορφὴν παρουσιάζει καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι καμπύλη τῆς εἰδικῆς καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότητος, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 19. Ἡ σύγκρισις γίνεται κατὰ πενταετίας (1956-60, 1961-65, 1966-70, 1971-75) καί, ἐπίσης κατὰ πόλεις - ὕπαιθρον, διὰ νὰ δείξῃ πρῶτον τὴν προϊοῦσαν αὔξησιν τῆς γεννητικότητος διὰ τὰς νεαρὰς (κάτω τῶν 30 ἐτῶν) μητέρας καὶ δεύτερον τὴν συστηματικῶς μεγαλυτέραν γεννητικότητα τῶν γυναικῶν τῆς ὑπαίθρου χώρας. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν προπολεμικῶς ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν, ἡ γεννητικότης τῶν Ἑλληνίδων ἐμειώθη σημαντικῶς (ἰδίᾳ ἐκείνη τῶν μεγαλυτέρων ἡλικιῶν), ὅπως φαίνεται εἰς τὴν κάτωθι ἀνακεφαλαίωσιν :

Γεννήσεις ἐπὶ 1.000 Γυναικῶν : Ἑλλὰς — Age specific fertility rates in Greece

Ἡλικία — Age	1933 - 37 (α)	1971 - 75 (β)	β/α (α = 100)
15–19	18,25	41,77	229
20–24	129,35	144,58	112
25–29	205,51	144,63	70
30–34	178,49	86,10	48
35-39	141,11	38,88	28
40–44	51,57	9,05	17
45–49	12,62	0,95	7
15–49	*113,07*	*64,55*	*57*

Πῶς ὅμως συμβιβάζεται τὸ εὕρημα περὶ ὑψηλοτέρας εἰς τὴν ὕπαιθρον γεννητικότητος μὲ τὴν προηγουμένως (σχ. 9 καὶ 10) διαπιστωθεῖσαν σοβαρὰν ὑπογεννητικότητα τῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδος ; Ἡ ἐξήγησις εὑρίσκεται εἰς τὴν διάφορον φύσιν τῶν χρησιμοποιηθέντων δεικτῶν. Ἡ εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν

μητρὸς γεννητικότης πιστοποιεῖ ἁπλῶς ὅτι αἱ εἰς τὴν ὕπαιθρον γυναῖκες (ὅσαι δηλαδὴ ἀπέμειναν ἐκεῖ) τεκνοποιοῦν συχνότερον τῶν εἰς τὰς πόλεις ὁμηλίκων των, ἐνῷ ὁ ἀδρὸς δείκτης (γεννήσεις ἐπὶ 1.000 κατοίκων) καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἀνάλυσις (σχήματα 7 καὶ 8) ἀποκαλύπτουν τὸ γεγονός, ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ ἀρκεταὶ γυναῖκες τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἡλικίας, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον σπανίζουν αἱ εἰς τὴν ἐπαρχίαν γεννήσεις. Προφανῶς, ἡ ὑπογεννητικότης τῶν Ἑλλήνων ὀφείλεται εἰς τὴν διάβρωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου χώρας, σημαντικὸν μέρος τοῦ ὁποίου μετεκινήθη πρὸς τὰ δύο μεγάλα ἀστικὰ κέντρα ἢ πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀλλὰ τὸ ρεῦμα τῆς φυγῆς ἀπὸ τὴν ὕπαιθρον φαίνεται ὅτι ἀρχίζει νὰ ἀνακόπτεται. Ἀρκετοὶ μετανάσται τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπιστρέφουν τώρα εἰς τὴν γενέτειράν των καὶ ἡ πρόσφατος ἵδρυσις οἰκονομικῶν μονάδων εἰς πολλὰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, δημιουργεῖ καὶ ἄλλους πόλους ἕλξεως διὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς ὑπαίθρου, ἐκτὸς ἐκείνων τῆς Πρωτευούσης καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Τώρα αὐξάνεται κάπως ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν, ἀλλὰ θ' ἀπαιτηθοῦν μακραὶ προσπάθειαι καὶ πολλὰ ἔτη διὰ τὴν ὁλοποίησιν τῶν προγραμμάτων ἀποκεντρώσεως καὶ περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, ὁπότε καὶ μόνον θὰ γίνῃ δυνατὴ ἡ ἀνάπλασις τῆς κανονικῆς δομῆς καὶ ἡ πλήρης δημογραφικὴ ἀνάρρωσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας.

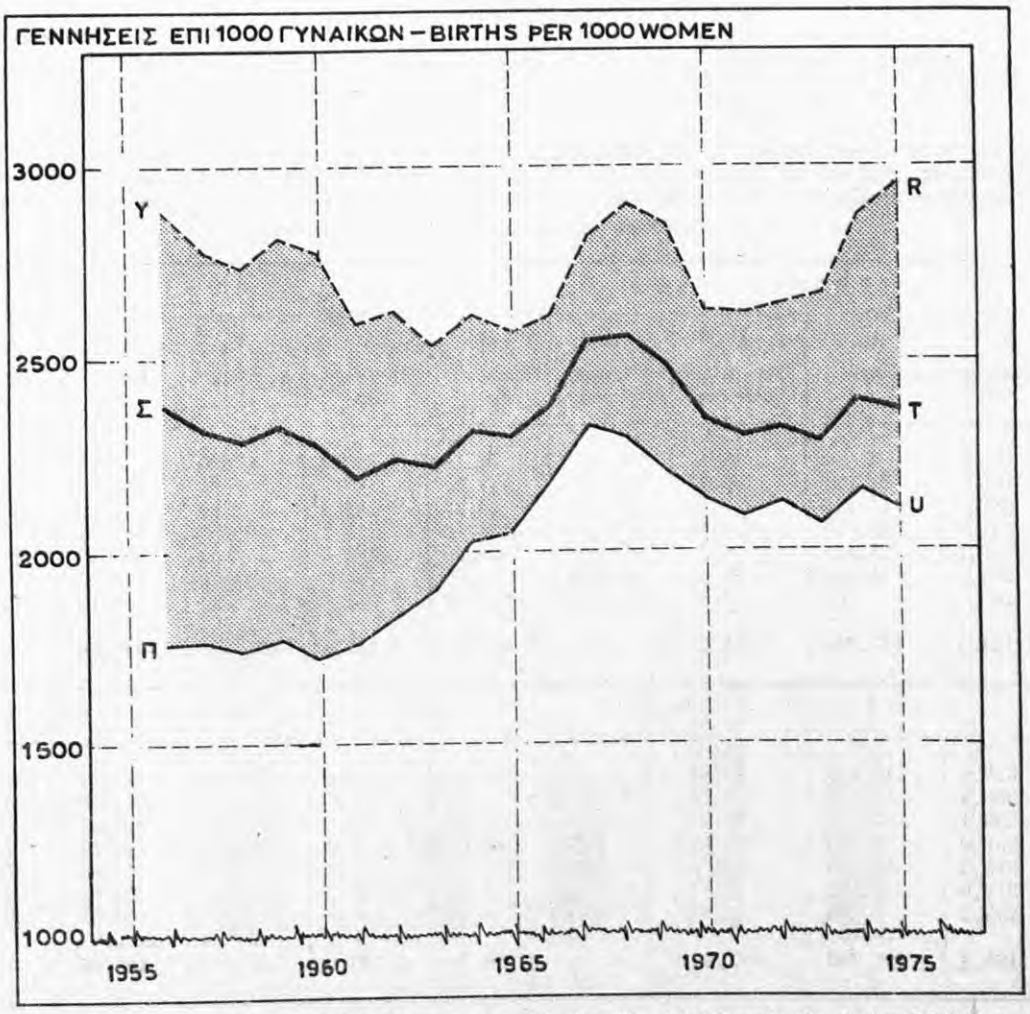

Σχ. 20. Γεννήσεις ζώντων ἐπὶ 1.000 γυναικῶν ἡλικίας 15 - 49 ἐτῶν εἰς τὸ σύνολον Ἑλλάδος, τὸν ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμόν. Αἱ γυναῖκες τῆς ὑπαίθρου, κατὰ κανόνα, γεννοῦν περισσότερα τέκνα (μέχρι 3.000 ἐπὶ 1.000 γυναικῶν), παρὰ αἱ γυναῖκες τῶν πόλεων (ὀλίγον περισσότερα τῶν 2.000 τέκνων ἐπὶ 1.000 γυναικῶν), ἀλλὰ ἡ γεννητικότης τῶν Ἑλλήνων ἐλαττοῦται προοδευτικῶς, διότι δὲν ὑπάρχουν ἀρκεταὶ γυναῖκες τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν.

Fig. 20. Total fertility rates in Greece (urban-rural population). Live births per 1.000 women at the reproductive age (15 - 49) for the period 1956 - 1975. Rural fertility rates are higher (near 3.000 per 1.000 women) than in the large cities, but fertility in Greece is falling because there are not enough women of the reproductive age in the rural areas.

Διαφωτιστικὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ εἰς τὸ σχῆμα 20 ἀναπαράστασις τῆς σειρᾶς τῶν ἀριθμῶν ὁλικῆς γεννητικότητος τῶν Ἑλληνίδων, ὅπως δίδονται εἰς τὴν τελευταίαν στήλην τοῦ πίνακος 23. Διαπιστοῦται δηλαδὴ ἡ συστηματικῶς μεγαλυτέρα γεννητικότης τοῦ ἀγροτικοῦ (καὶ ἡμι-ἀστικοῦ) πληθυσμοῦ, ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην τῶν πόλεων, ἀφοῦ εἰς τὸν πρῶτον ἀντιστοιχοῦν (κατὰ μέσον ὅρον) 2.500 ἕως 3.000 περίπου γεννήσεις ζώντων ἐπὶ 1.000 γυναικῶν τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἡλικίας (15 - 49 ἐτῶν), ἔναντι 2.000 περίπου γεννήσεων κατ' ἔτος εἰς τὸν δεύτερον. Πρὸ τοῦ 1965, ἡ ἀναπαραγωγικὴ

ἱκανότης τῶν πόλεων ἦτο συνεχῶς ἐλλειμματική (κάτω τῶν 2.000 νεογνῶν ἐπὶ 1.000 γυναικῶν κατ' ἔτος), τοῦτο δὲ θὰ ὡδήγει μακροχρονίως εἰς μαρασμὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων. Ἀλλὰ τότε, ὅπως καὶ τώρα, αἱ μεγάλαι πόλεις ἐξακολουθοῦν νὰ τροφοδοτοῦνται μὲ τὰ δημογραφικὰ πλεονάσματα τῆς ὑπαίθρου χώρας.

Ἂς σημειωθῇ καὶ τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἡ μεγαλυτέρα γεννητικότης τῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδος (2.950 γεννήσεις ἔναντι 2.100 τῶν πόλεων, κατὰ τὸ 1975) δηλοῖ τὴν ἀναπαραγωγικὴν ἐπίδοσιν τῶν ὅσων νεαρῶν γυναικῶν παραμένουν ἀκόμη εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως μέρος παραβλέπεται τὸ γεγονὸς τῆς ἀθρόας πρὸς τὰς πόλεις μετακινήσεως ἄλλων γυναικῶν, ἡ ἀναπαραγωγικὴ δραστηριότης τῶν ὁποίων κολοβώνεται συντόμως μετὰ τὴν μετοικεσίαν των, διὰ νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὰ μικρότερα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀστικὰ πρότυπα.

Προηγουμένως ἐτονίσθη, ὅτι ὁ δείκτης αὐτὸς τῆς ὁ λ ι κ ῆ ς γ ε ν ν η τ ι κ ό τ η τ ο ς ἐνέχει καὶ τὸ στοιχεῖον τῆς προγνώσεως. Οὕτως, ἐὰν χίλιαι σημεριναὶ γυναῖκες φέρουν εἰς τὸν κόσμον 2.500 π.χ. νεογνὰ (1.200 ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι θήλεα), ἡ μετὰ εἴκοσιν ἔτη νέα γενεὰ θὰ ἔχῃ κατὰ 20% περισσοτέρας γυναῖκας καί, κατὰ συνέπειαν, ἰσόποσον αὔξησιν τῶν κατ' ἔτος γεννήσεων, ἐὰν φυσικὰ ἡ γονιμότης τῶν γυναικῶν διατηρηθῇ εἰς τὰ τωρινὰ ἐπίπεδα. Εἰς τὴν σύγκρισιν ὅμως αὐτὴν παραβλέπεται τὸ γεγονὸς τῆς ἀκαίρου θνησιμότητος, δεδομένου ὅτι μερικὰ ἀπὸ τὰ σημερινὰ θήλεα νεογνὰ δὲν θὰ ἐπιζήσουν μέχρι καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀναπαραγωγικοῦ κύκλου τῆς ζωῆς των. Διὰ τὴν ἀπάλειψιν ἀκριβῶς τοῦ παρεισάκτου αὐτοῦ παράγοντος, ἡ ἀνάλυσις προωθεῖται πρὸς τὸ Ἀ κ α θ ά ρ ι σ τ ο ν καὶ τὸ Κ α θ α ρ ὸ ν Π ο σ ο σ τ ὸ ν Ἀ ν α π α ρ α γ ω γ ῆ ς, ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ὁποίων ἐκτίθεται εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα 24.

Πίναξ 24. Ὑπολογισμὸς Ποσοστῶν Ἀναπαραγωγῆς ἐν Ἑλλάδι. Ἐτήσιοι μέσοι ὅροι εἰς ἑκάστην πενταετίαν. (Α) Πληθυσμὸς γυναικῶν εἰς χιλιάδας, (Β) γεννήσεις ζώντων, (Γ) γεννήσεις ἐπὶ 1.000 γυναικῶν, (Δ) πρόσωπα (ἐπιζῶντες) - ἔτη πινάκων ἐπιβιώσεως (παρεμβολὴ μεταξὺ 1950, 1960, 1970), καὶ (Ε) ἀναμενόμεναι γεννήσεις ἐπὶ 1.000 θηλέων τῶν πινάκων ἐπιβιώσεως

Table 24. Gross and net reproduction rates in Greece

Ἡλικία Age	1956 - 1960					1961 - 1965				
	Α Γυναῖκες ('000)	Β Γεννήσεις	Γ Ἐπὶ 1.000 γυναικῶν	Δ Πίνακες ἐπιβιώσεως	Ε Γεννητικότης	Α Population	Β L. Births	Γ Rate	Δ Persons-Years	Ε Expect.
15-19	327,7	5.360	15,97	464.225	74,14	329,3	6.846	20,79	469.683	97,65
20-24	363,1	38.621	106,37	462.413	491,87	309,8	35.695	115,22	468.338	539,62
25-29	366,9	57.610	157,02	460.046	722,36	352,8	53.396	151,35	466.504	706,05
30-34	340,1	36.764	108,10	457.267	494,30	355,2	37.168	104,64	464.309	485,85
35-39	357,2	14.428	56,10	454.006	254,70	330,5	14.652	44,33	461.749	204,69
40-44	246,0	4.024	16,36	449.904	73,60	250,6	2.988	11,92	458.571	54,66
45-49	263,4	705	2,68	443.813	11,89	252,1	392	1,55	453.956	7,04
Σύνολον Total	**2.164,4**	**157.386**	**462,60**	—	**2.122,86**	**2.180,3**	**151.137**	**449,80**	—	**2.095,56**
	1966 - 1970					1971 - 1975				
15-19	327,9	11.108	33,88	475.485	161,09	329,0	13.743	41,77	481.288	201,03
20-24	308,4	43.852	142,19	474.347	674,47	310,3	44.862	144,58	480.355	694,50
25-29	296,1	47.120	159,14	472.713	752,28	293,4	42.434	144,63	478.921	692,66
30-34	338,0	34.465	101,97	470.735	480,01	279,2	24.038	86,10	477.162	410,84
35-39	348,3	15.413	44,25	468.480	207,30	327,6	12.736	38,88	475.212	184,76
40-44	319,0	3.089	9,68	465.767	45,09	339,3	3.072	9,05	472.964	42,80
45-49	243,2	313	1,29	461.953	5,96	308,2	292	0,95	469.970	4,46
Σύνολον Total	**2.180,9**	**155.360**	**492,40**	—	**2.326,20**	**2.187,0**	**141.177**	**465,96**	—	**2.231,05**

ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ - ΣΥΝΟΛΟΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
REPRODUCTION RATES - GREECE, TOTAL

1933 – 37
Ἀκαθάριστον—Gross 736,90 × 5 × 0,485 = 1.787
Καθαρὸν—Net ..... 2.592,76 × 0,485 = 1.257

1956 - 60
Ἀκαθάριστον—Gross 462,60 × 5 × 0,4833 = 1.118
Καθαρὸν—Net ..... 2.122,86 × 0,4833 = 1.026

1961 – 65
Ἀκαθάριστον—Gross 449,80 × 5 × 0,4833 = 1.087
Καθαρὸν—Net ..... 2.095,56 × 0,4833 = 1.013

1966 – 70
Ἀκαθάριστον—Gross 492,40 × 5 × 0,4833 = 1.190
Καθαρὸν—Net ..... 2.326,20 × 0,4833 = 1.124

1971 – 75
Ἀκαθάριστον—Gross 465,96 × 5 × 0,4833 = 1.126
Καθαρὸν—Net ..... 2.231,05 × 0,4833 = 1.078

Σημ.: Τὸ ἄθροισμα τῆς στήλης Γ πολλαπλασιάζεται πρῶτον ἐπὶ 5, διότι πέντε εἶναι τὰ ἔτη εἰς ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν, καὶ κατόπιν ἐπὶ 0,4833, τὴν πιθανότητα δηλαδὴ γεννήσεως ἑκάστου θήλεος νεογνοῦ, βάσει τῆς τρεχούσης κατὰ φῦλον ἀναλογίας τῶν γεννήσεων. Τὰ στοιχεῖα 1933 - 1937 ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ προηγούμενον δημοσίευμα τῆς ΕΣΥΕ «Δημογραφικαὶ ροπαὶ καὶ μελλοντικαὶ προεκτάσεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος 1960 - 1985», Ἀθῆναι, 1966.

Note: The sum of col. Γ is multiplied first by 5 (because there are five years in each age-group) and, then, by 0,4833, that is the sex ratio at birth according to the current experience. The data for 1933 - 1937 have been taken from the «Demographic trends and population projections of Greece 1960 - 1985». NSSG, Athens 1966.

Οὕτω, τὸ Ἀκαθάριστον Ποσοστὸν Ἀναπαραγωγῆς, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν τρέχουσαν γεννητικότητα (χωρὶς τὴν παρεμβολὴν τῆς θνησιμότητος) δηλοῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν θηλέων νεογνῶν, τὰ ὁποῖα φέρουν εἰς τὸν κόσμον χίλιαι σημεριναὶ Μητέρες. Τὸ Καθαρόν, ἐξ ἄλλου, Ποσοστὸν Ἀναπαραγωγῆς ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν θηλέων νεογνῶν τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιζήσουν κατὰ τὰς ἑπομένας δεκαετίας διὰ νὰ γίνουν μὲ τὴν σειρὰν των αἱ μητέρες τῆς αὔριον, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἐπικρατοῦσα (κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον) γεννητικότης καὶ θνησιμότης τοῦ πληθυσμοῦ. Μὲ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς, αἱ ἄνω τοῦ 1.000 τιμαὶ τοῦ Καθαροῦ Ποσοστοῦ Ἀναπαραγωγῆς χαρακτηρίζουν τοὺς αὐξανομένους σὺν τῷ χρόνῳ πληθυσμούς, αἱ κάτω τοῦ 1.000 τιμαὶ τοὺς φθίνοντας πληθυσμούς, ἐνῷ τὸ ἐπίπεδον τῶν 1.000 συμπίπτει μὲ τὴν στασιμότητα ἢ τὴν ἄλλως καλουμένην μηδενικὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ (Zero Population Growth).

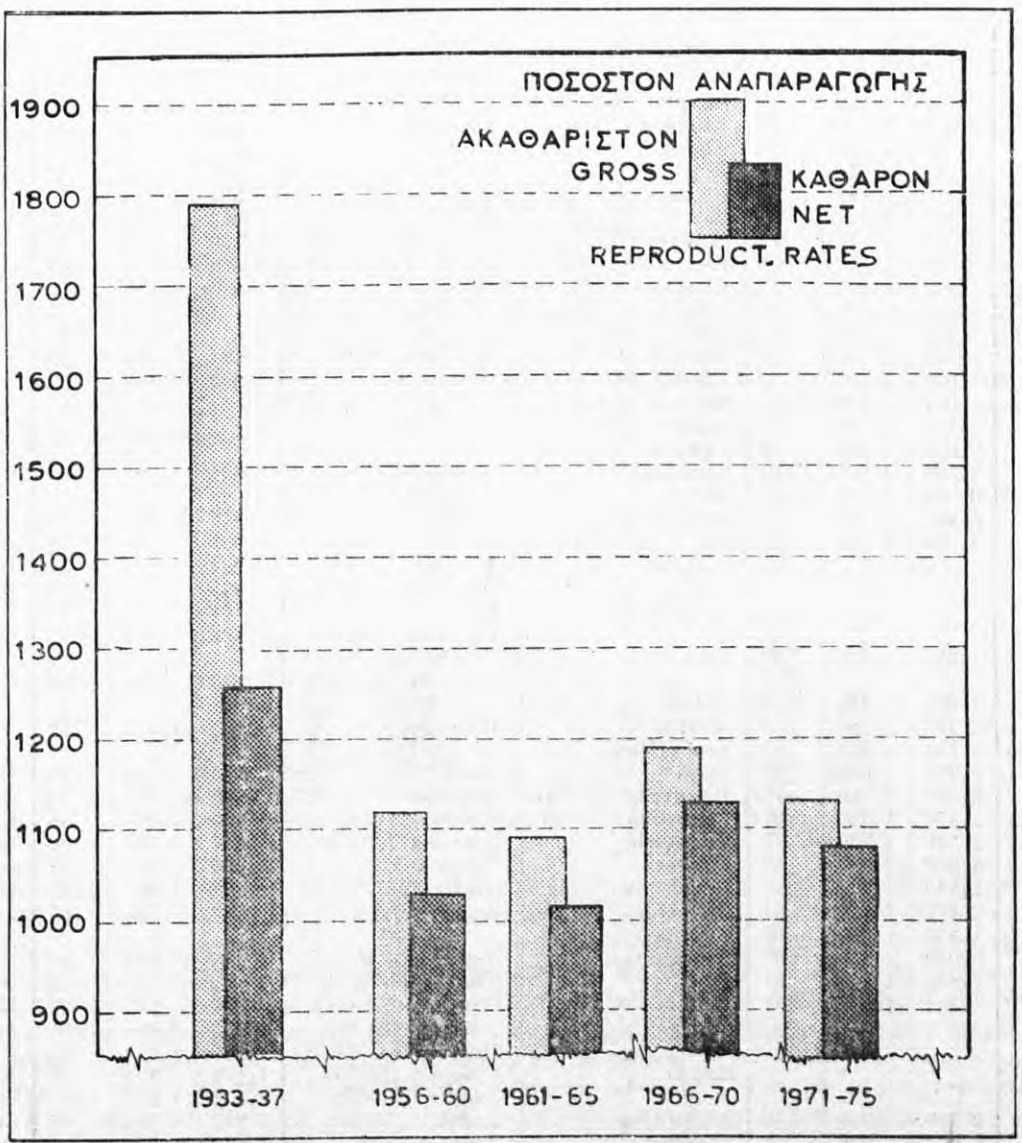

Σχ. 21. Ἀκαθάριστον καὶ καθαρὸν ποσοστὸν Ἀναπαραγωγῆς ἐν Ἑλλάδι. Μέσοι ὅροι τῶν πενταετιῶν 1933 - 37, 1956 - 60, 1961 - 65, 1966 - 70 καὶ 1971 - 75.

Fig. 21. Gross and net reproduction rates in Greece. Average of periods 1933 - 37, 1956 - 60, 1961 - 65, 1966 - 70 and 1971 - 75.

Ἡ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν ἐξέλιξις τῶν δύο αὐτῶν Ποσοστῶν Ἀναπαραγωγῆς ἀναπαρίσταται εἰς τὸ σχῆμα 21. Χαρακτηριστικὰ ἐπὶ τοῦ προκειμένου στοιχεῖα εἶναι πρῶτον, ἡ προϊοῦσα μείωσις τῆς διαφορᾶς μεταξὺ Ἀκαθαρίστου καὶ Καθαροῦ Ποσοστοῦ Ἀναπαραγωγῆς—ἀπότοκος τῆς βαθμιαίας συμπιέσεως τῆς ἀκαίρου θνησιμότητος—καὶ δεύτερον, ἡ ἐλαφρὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνάκαμψις τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἱκανότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν σχέσει πρὸς τὴν πενταετίαν 1961 - 65, ὅταν ἐπλησίασεν ἀνησυχητικῶς τὸ κρίσιμον σημεῖον τῆς μηδενικῆς αὐξήσεως.

Παρὰ τὰς ἐγγενεῖς καὶ μᾶλλον ἐπουσιώδεις ἀτελείας των, οἱ ἐξειδικευμένοι αὐτοὶ δεῖκται τῶν Ποσοστῶν Ἀναπαραγωγῆς καθορίζουν μὲ ἀρκετὴν ἀκρίβειαν τὴν παροῦσαν τοὐλάχιστον θέσιν τῶν διαφόρων χωρῶν, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν βαθμιαίαν αὐτῶν ἐξέλιξιν ἀπὸ τὴν ἀνωριμότητα πρὸς τὴν δημογραφικὴν ὡριμότητα. Ὡς γνωστόν, ἡ πληθωρικὴ γεννητικότης καὶ ἡ σπάταλος θνησιμότης χαρακτηρίζουν τὴν παλαιὰν

(γεωργικοῦ τύπου) κατάστασιν, ἐνῷ ὁ περιορισμὸς ἀμφοτέρων εἰς πλέον πρόσφορα ἐπίπεδα, μὲ ὀλίγας δηλαδὴ γεννήσεις καὶ ὀλιγωτέρους θανάτους εἰς τὴν μονάδα τοῦ χρόνου, ἀποτελεῖ ἐπίτευγμα τῶν δημογραφικῶς ὡρίμων καὶ οἰκονομικῶς προηγμένων χωρῶν τοῦ συγχρόνου κόσμου. Πανοραματικὴν ἐπισκόπησιν τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς παρέχει ὁ Κατάλογος Γ', ὅπου σημειοῦνται 86 χῶραι τῆς ὑφηλίου (κατ' ἀλφαβητικὴν

Κατάλογος Γ. Ποσοστὰ ἀναπαραγωγῆς (Α='Ακαθάριστον, Κ=Καθαρὸν) καὶ ποσοστὸν ἐπιβιώσεως (% Καθαρὸν ἐν σχέσει πρὸς 'Ακαθάριστον), εἰς 86 χώρας τοῦ κόσμου, κατὰ τὴν περίοδον 1970 - 1975 (ἐντὸς παρενθέσεως τὸ ἔτος ἀναφορᾶς, π.χ. 73 = 1973)

List of Countries with their Gross (G) and Net (N) reproduction rates at the given year (in parenthesis, year of reference 73 = 1973)

Χώρα (ἔτος)	Α-G	Κ-N	%	Country (year)
ΑΦΡΙΚΗ				AFRICA
Αἴγυπτος (73)	2.530	1.890	75	Egypt
Αἰθιοπία (73)	3.300	1.950	59	Ethiopia
'Αλγερία (73)	3.500	2.660	76	Algeria
'Αγκόλα (73)	3.200	1.910	60	Angola
Γκάνα (73)	3.300	2.180	66	Ghana
Ζαΐρ (73)	2.900	1.920	66	Zaire
Ζάμπια (73)	3.400	2.280	67	Zambia
Κένυα (73)	3.300	2.440	74	Kenya
Κογκὸ (73)	2.850	1.890	66	Congo
Λιβύη (73)	3.340	2.520	75	Libyan Arab.Rep.
Μαδαγασκάρη (73)	3.300	2.180	66	Madagascar
Μαρόκον (73)	3.440	2.600	76	Morocco
Μαυρίκιος (70-74)	1.691	1.491	88	Mauritius
Νιγηρία (73)	3.300	2.070	63	Nigeria
Νότ. 'Αφρικὴ (73) .	2.750	2.080	76	South Africa
Οὐγκάντα (73) ...	3.000	2.220	74	Uganda
Σομαλία (73)	3.000	1.890	63	Somalia
Σουδὰν (73)	3.400	2.390	70	Sudan
Τυνησία (73)	3.040	2.340	77	Tunisia
Τανζανία (73)	3.300	2.220	67	Un. Rep. of Tanzania
ΑΜΕΡΙΚΗ				AMERICA
'Ην. Πολιτ. 'Αμερ. (70-74)	1.026	995	97	USA
Καναδᾶς (70-73) ..	1.026	994	99	Canada
Μεξικὸν (73)	3.150	2.760	88	Mexico
Κόστα Ρίκα (70-74)	2.125	1.851	87	Costa Rica
Κούβα (73)	1.970	1.830	93	Cuba
'Ονδούρας (73) ...	3.550	2.710	76	Honduras
'Αργεντινὴ (73) ...	1.450	1.360	94	Argentina
Βενεζουέλα (70-73)	2.399	2.280	95	Venezuela
Βολιβία (73)	3.000	2.080	69	Bolivia
Βραζιλία (73)	2.510	2.220	88	Brazil
Κολομβία (73) ...	2.870	2.490	87	Colombia
Οὐρουγουάη (73) ..	1.430	1.350	94	Uruguay
Παραγουάη (73) ..	3.030	2.630	87	Paraguay
Περοῦ (73)	2.830	2.300	81	Peru
Χιλὴ (70-73)	1.702	1.555	91	Chile
ΑΣΙΑ				ASIA
'Αφγανιστὰν (73) ..	3.520	1.950	55	Afganistan
Βιετνὰμ (73)	3.000	2.030	68	Vietnam
'Ιαπωνία (70-74) ..	1.028	1.004	98	Japan
'Ινδία (73)	2.800	1.990	71	India
'Ινδονησία (73) ...	2.700	1.930	71	Indonesia
'Ιορδανία (73)	3.450	2.620	76	Jordan
'Ιρὰκ (73)	3.450	2.600	75	Irak
'Ιρὰν (73)	3.350	2.470	74	Iran
'Ισραὴλ (71-74) ...	1.826	1.762	96	Israel
Καμπόζη (73)	3.250	2.240	69	Cambodia
Κεϋλάνη (73)	2.050	1.890	92	Ceylon
Κίνα Λαϊκὴ (73) ..	1.840	1.610	88	China
Κουβέιτ (73)	3.500	3.260	93	Kuwait
Κύπρος (73)	1.360	1.270	93	Cyprus
Λίβανος (73)	3.050	2.640	87	Lebanon
Σιγκαπούρη (70-74)	1.390	1.330	96	Singapore
Σαουδ. 'Αραβία (73)	3.500	2.320	66	Saudi Arabia
Συρία (73)	3.450	2.650	77	Syria
Ταϋλάνδη (73) ...	3.100	2.630	85	Thailand
Τουρκία (73)	2.840	2.280	80	Turkey
Φιλιππῖναι (73) ...	3.100	2.600	84	Philippines
Ὑεμένη (73)	3.500	2.300	66	Yemen
ΕΥΡΩΠΗ				EUROPE
'Αγγλία-Οὐαλλία (70-73)	1.086	1.059	98	United Kingdom
'Αλβανία (73)	2.370	2.200	93	Albania
Αὐστρία (70-74) ..	1.026	989	96	Austria
Βέλγιον (72-74) ..	962	933	97	Belgium
Βουλγαρία (70-74)	1.045	1.006	96	Bulgaria
Γαλλία (70-73) ...	1.194	1.161	97	France
Γερμανία 'Ανατολ. (70-74)	898	874	97	Germany Dem. Rep.
Γερμανία Δυτικὴ (70-74)	846	812	96	Germany Fed. Rep.
Γιουγκοσλαβία (70-73)	1.132	1.017	90	Yugoslavia
Δανία (70-73)	965	944	98	Denmark
Ἑλβετία (70-74) ..	940	926	99	Switzerland
Ἑλλὰς (71-75) ...	1.126	1.078	96	Greece
'Ιρλανδία (70-73) .	1.887	1.816	96	Ireland
'Ισπανία (73)	1.400	1.320	94	Spain
'Ιταλία (70-73) ...	1.141	1.088	95	Italy
Λουξεμβοῦργον (72-74)	783	761	97	Luxemburg
Νορβηγία (70-74)	1.143	1.118	98	Norway
'Ολλανδία (70-74) .	1.050	1.025	98	Netherlands
Οὐγγαρία (70-74) .	975	935	96	Hungary
Πολωνία (70-74) ..	1.085	1.036	95	Poland
Πορτογαλία (70-72)	1.346	1.253	93	Portugal
Ρουμανία (72-74) ..	1.262	1.172	93	Rumania
Σκωτία (70-74) ..	1.103	1.073	97	Scotland
Σουηδία (70-74) ..	932	915	98	Sweden
Τσεχοσλοβακία (70-73)	1.070	1.038	97	Czechoslovakia
Φινλανδία (70-73)	807	786	97	Finland
Αὐστραλία (70-73)	1.351	1.308	97	Australia
Ν. Ζηλανδία (70-74)	1.433	1.393	97	New Zealand
Σοβιετικὴ Ἕνωσις (70-73)	1.186	1.133	96	USSR

σειρὰν εἰς ἑκάστην ἤπειρον) μὲ τὰ σχετικὰ δι' ἑκάστην Ποσοστὰ Ἀναπαραγωγῆς (ὡς καὶ τὴν μεταξύ των σχέσιν), κατὰ τὴν μετὰ τὸ 1970 πενταετίαν (1). Χαρακτηριστικὸν εὕρημα εἶναι, ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ χῶραι τῆς Εὐρώπης (ὅπου κατ' οἰκονομίαν περιελήφθησαν ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία, ἡ Αὐστραλία καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία) συνεπλήρωσαν περίπου τὴν μεταβατικὴν ὡς ἄνω δημογραφικὴν ἐξέλιξιν, μερικαὶ δὲ ἀπὸ αὐτὰς διεσταύρωσαν ἤδη πρὸς τὰ κάτω τὴν γραμμὴν τῆς μηδενικῆς αὐξήσεως καὶ τώρα χάνουν (ἀντὶ νὰ κερδίζουν) πληθυσμὸν μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν. Ἀπὸ τὰς ἄλλας χώρας μόνον δύο εἰς Ἀμερικὴν (Καναδᾶς καὶ ΗΠΑ) καὶ δύο εἰς Ἀσίαν ('Ιαπωνία καὶ 'Ισραὴλ) ἐπλησίασαν τὴν νέαν δημογραφικὴν ἰσοσκέλισιν.

1. United Nations : Demographic Yearbook, 1975.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ ἰδίᾳ ἐκεῖναι τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, λιμνάζουν ἀκόμη εἰς τὸ σπάταλον στάδιον φθορᾶς καὶ ἀναπαραγωγῆς, ἀφοῦ γεννῶνται κατ' ἔτος τρία περίπου θήλεα νεογνὰ κατὰ Γυναῖκα, 25% ἕως 40% τῶν ὁποίων ἀποθνήσκουν κατὰ τὴν βρεφονηπιακὴν καὶ παιδικὴν ἡλικίαν των καὶ πάντως πρὶν ἢ προλάβουν νὰ γίνουν γεννήτορες τῆς νέας γενεᾶς.

Ἡ μέση ἡλικία τῆς μητρός, τὸ κέντρον δηλαδὴ βάρους ἡλικίας πέριξ τῆς ὁποίας πραγματοποιοῦνται αἱ εἰς ἑκάστην χρονικὴν περίοδον ἀναφερόμεναι γεννήσεις ζώντων, ἐξάγεται ὡς ἓν ἐνδιαφέρον ὑποπροϊὸν τῶν ἀνωτέρω ὑπολογισμῶν. Ἡ ἔννοιά της συμπίπτει μὲ τὴν μέσην διάρκειαν τῆς ἀνθρωπίνης γενεᾶς, ἐφόσον καθορίζει τὴν χρονικὴν ἀπόστασιν ἡ ὁποία χωρίζει τὴν γέννησιν τῆς μητρὸς ἀπὸ τὴν (κατὰ μέσον ὅρον) γέννησιν τῶν ἰδικῶν της τέκνων. Ἀπὸ τοὺς παραπλεύρως ἀριθμοὺς συνάγεται ὅτι μικραίνει σὺν τῷ χρόνῳ ἡ παρ' ἡμῖν μέση ἡλικία τῆς μητρός, ἡ μικρὰ δ' αὐτὴ βράχυνσις τῆς διαρκείας τῆς ἀνθρωπίνης γενεᾶς διευκολύνει τὴν ἀναμενομένην ἀνάρρωσιν τῆς γεννητικότητος, ἐφ' ὅσον φυσικὰ συνεργήσουν καὶ τὰ παράπλευρα μέτρα διὰ τὴν βιολογικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ πάσχοντος σήμερον ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Μέση ἡλικία μητρὸς
Average age of the mother

1933–37	29,78
1956–60	28,51
1961–65	28,60
1966–70	27,64
1971–75	27,10

Αἱ γεννήσεις νεκρῶν, ἐξ ἄλλου, ὀφειλόμεναι κυρίως εἰς πρόωρον ἢ δύσκολον τοκετὸν ἢ εἰς ἐκ γενετῆς ἀνωμαλίας τοῦ σχεδὸν τελείως διαπλασθέντος ἐμβρύου, ἀνήκουν μὲν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς γεννητικότητος (ὡς ἀτελεσφόρητοι γεννήσεις), ἀλλ' ἐπίσης, καὶ εἰς ἐκεῖνο τῆς θνησιμότητος, δεδομένου ὅτι, μὲ προληπτικὰ μέτρα καὶ τὴν κατάλληλον ἰατρικὴν τεχνικήν, πολλαὶ τούτων μετατρέπονται εἰς γεννήσεις ζώντων. Ἡ συχνότης αὐτῶν, ἐκφραζομένη ὡς ποσοστὸν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων ζώντων, κυμαίνεται συνήθως μεταξὺ 12 καὶ 25 καὶ φαίνεται ὅτι συμβαδίζει μὲ τὸ ὑγειονομικὸν ἐπίπεδον ἑκάστης χώρας. Ἀκολουθεῖ δηλαδὴ ἐλαφρῶς κατιοῦσαν πορείαν, ἐφ' ὅσον λαμβάνονται ἀποτελεσματικὰ ὑπὸ τῆς Πολιτείας μέτρα διὰ τὴν προστασίαν τῆς μητρότητος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν κρίσιμον διὰ τὴν μητέρα καὶ τὸ κυοφορούμενον περίοδον τῆς κυήσεως καὶ τοῦ τοκετοῦ.

Γεννήσεις Νεκρῶν ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων (μ. ὅρος περιόδου 1968-1972)
Stillbirths per 1.000 live births

Πορτογαλία — Portugal	23,3
Ἱσπανία — Spain	17,8
Ἰταλία — Italy	15,6
Ἑλλὰς — Greece	13,6
Γαλλία — France	13,5
Ἀγγλία - Οὐαλλία — England - W.	13,2
Ὁλλανδία — Netherlands	10,6

Ἀλλ' ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 12 καὶ τὰ σχήματα 9 καὶ 10, ἡ ἐν Ἑλλάδι συχνότης καὶ κύμανσις τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναλογίας δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ ἀνωτέρω πρότυπα. Ἡ μέση κατὰ τὴν 20ετίαν 1956 - 1975 συχνότης τῶν ἐν Ἑλλάδι γεννηθέντων νεκρῶν ἀνῆλθεν εἰς 13,9 ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων, ἤτοι σαφῶς μικροτέρα τῆς ἀναμενομένης. Ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνισότητα εἰς τὴν κατανομὴν τῶν νοσοκομειακῶν μονάδων καὶ τοῦ ἰατρικοῦ δυναμικοῦ μεταξὺ ἐπαρχιῶν καὶ μεγάλων ἀστικῶν κέντρων, ἡ συχνότης τῶν νεκρογεννήτων παρουσιάζεται διπλασία περίπου εἰς τὰς πόλεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν καταγραφομένην εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν. Ἀντί, τέλος, τῆς ἀναμενομένης βαθμιαίας ἐλαττώσεως τῆς ἀναλογίας, λόγῳ τῆς προοδευτικῆς καὶ παρ' ἡμῖν βελτιώσεως τῶν ὑγειονομικῶν συνθηκῶν, ἡ συχνότης τῶν νεκρογεννήτων εἰς τὴν ὕπαιθρον ἠκολούθησε ἀνιοῦσαν φοράν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὑπ' ὄψιν εἰκοσαετίας.

Αἱ κατὰ συρροὴν ἀντιφατικαὶ αὐταὶ ἐνδείξεις ὁδηγοῦν πρὸς τὸ ἀναπόδραστον συμπέρασμα ὅτι πολλαὶ γεννήσεις νεκρῶν (ἰδίᾳ εἰς τὴν ὕπαιθρον) δὲν δηλοῦνται εἰς τὰ Ληξιαρχικὰ Γραφεῖα τοῦ Κράτους καί, συνεπῶς, τὰ ἐπ' αὐτῶν δημοσιευόμενα ἐπίσημα στοιχεῖα εἶναι ἐλλιπῆ. Ἡ ὑπάρχουσα Νομοθεσία προβλέπει, βεβαίως, τὴν ὑποχρεωτικὴν εἰς τὰ Ληξιαρχεῖα δήλωσιν καὶ καταγραφὴν ὅλων τῶν στοιχείων τῆς Φυσικῆς Κινήσεως τοῦ Πληθυσμοῦ (γάμων, γεννήσεων ζώντων ἢ νεκρῶν καὶ θανάτων), ἀλλ' ἡ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ τῶν σχετικῶν διατάξεων χωλαίνει, δι' ὅσα τοὐλάχιστον ἐξ αὐτῶν δὲν ὑπάρχουν πρακτικὰ διὰ τοὺς ὑποχρέους κίνητρα. Ἡ κατιοῦσα κατὰ τὰ τελευταῖα ὀλίγα ἔτη φορὰ τῆς νεκρογεννητικότητος πιστοποιεῖ πιθανῶς τὴν προοδευτικὴν βελτίωσιν τῶν ὑγειονομικῶν συνθηκῶν, ἀλλ' ἡ συστηματικῶς ὑψηλοτέρα συχνότης αὐτῶν εἰς τὰς πόλεις (12,4 ἔναντι 10,9 εἰς τὴν ὕπαιθρον κατὰ τὸ 1975) δηλοῖ ὅτι συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνωμαλία, ἀφοῦ σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος γεννήσεων νεκρῶν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα δημογραφικὰ στοιχεῖα. Ἄλλως τε ἡ διαπίστωσις περὶ ἐλλιποῦς ἐνίοτε καταγραφῆς ὡρισμένων ληξιαρχικῶν στοιχείων καταχωρεῖται καὶ εἰς τὰ ἐπίσημα τεύχη τῆς Φυσικῆς Κινήσεως τοῦ Πληθυσμοῦ τῆς ΕΣΥΕ.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

V. MORTALITY

During the period 1956-1975, crude death-rate in Greece increased by 20%, but the sex-age specific mortality rates improved conspicuously throughout the life span. The young ages, from infancy to full adolescence gained more than did latter ages (fig. 22), though the data on infant mortality had to be corrected, because of an obvious under–registration of neo-natal deaths. Urban-Rural mortality differential which are expected to favour the urban centers, do not always meet this expectation (fig. 23), probably because of a careless registration of the age and/or other characteristics of the deceased. Married people of both sexes are exposed to lower mortality than the single or widowed of the same age (fig. 25).

The rectification of infant mortality-rates was based on the trend of neonatal and post-neo-natal mortality, in four population segments, with different laxity in the application of the Registration Law (Fig. 28). Many infants (up to 1.000 per year), who die soon after birth and before they were baptized, are missing from the registration tables of both the live-births and the infant deaths. The problem applies mostly to rural areas (where more than one third of all neonatal deaths escape registration), in contrast to the large cities where registration of infant deaths appears to be almost complete (fig. 31).

Life expectancy at birth has been increased from about 53 years in 1940 to 70 years in 1970 for males and from 56 to almost 74 years for females. Most of these gaines occured during the first decade (1940-1950), when control of malaria and other infectious diseases was achieved.

Although statistics on causes of death are still deficient in Greece, there is no doubt that cardiovascular diseases and neoplasms are now the main killers, accounting for more deaths per year than from all the other causes taken together.

V. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΚΥΜΑΝΣΙΣ ΤΗΣ ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ γνωστοὶ ἁπλοῖ δεῖκται γεννητικότητος καὶ θνησιμότητος (γεννήσεις ἢ θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων), παρὰ τὴν εὐρεῖαν αὐτῶν χρῆσιν, δὲν ἀποδίδουν μὲ εὐαισθησίαν καὶ ἀκρίβειαν τὰς ἑκάστοτε ἐπικρατούσας δυνάμεις φθορᾶς καὶ ἀναπαραγωγῆς τῶν ἀνθρωπίνων πληθυσμῶν. Πειστικὸν περὶ τούτου παράδειγμα παρέχει ἡ κατωτέρω σύγκρισις εἴκοσι εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι κατεχωρήθησαν κατὰ φθίνουσαν σειρὰν τῆς γενικῆς αὐτῶν θνησιμότητος (μ.ὅροι 1971 - 75):

Ποσοστὰ γενικῆς θνησιμότητος (1971 - 75) — Crude death-rate (1971 - 75)

Γερμανία ('Αν.) — Germany D.R.	13,7	Γαλλία — France	10,5
Αὐστρία — Austria	12,7	Σουηδία — Sweden	10,5
Σκωτία — Scotland	12,3	Δανία — Denmark	10,1
Βέλγιον — Belgium	12,1	Νορβηγία — Norway	10,0
Οὐγγαρία — Hungary	11,9	Βουλγαρία — Bulgaria	9,8
'Αγγλία - Οὐαλλία — England - W.	11,9	'Ιταλία — Italy	9,7
Γερμανία (Δυτ.) — Germany F.D .	11,9	Ρουμανία — Rumania	9,4
Τσεχοσλοβακία — Czechoslovakia .	11,5	'Ελβετία — Switzerland	8,9
'Ιρλανδία — Ireland	11,2	Γιουγκοσλαβία — Yugoslavia . .	8,7
Πορτογαλία — Portugal	11,0	'Ελλὰς — Greece	8,6

Προφανῶς, ἡ θέσις τῆς 'Ελλάδος εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου πολὺ ὑψηλότερον ἐκείνης τῆς 'Ελβετίας π.χ. ἢ τῶν Σκανδιναυϊκῶν χωρῶν, ὅπου ἡ ὑγεία τῶν πολιτῶν προστατεύεται ἀπὸ καλύτερα τῶν ἰδικῶν μας συστήματα Δημοσίας 'Υγιεινῆς. 'Επὶ πλέον, ἡ πρόληψις τῶν μολυσματικῶν νόσων καὶ ἡ νοσηλεία τῶν ἀσθενῶν ἔχει καὶ ἐδῶ βελτιωθῆ σημαντικῶς κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν. 'Εν τούτοις, ἡ γενικὴ θνησιμότης τῶν 'Ελλήνων ἀνῆλθεν ἀπὸ 6,9 κατὰ τὸ 1955 εἰς 8,9 ἐπὶ 1.000 κατοίκων κατὰ τὸ 1976, κυρίως διότι ηὐξήθη ἐν τῷ μεταξὺ ἡ μέση ἡλικία τοῦ πληθυσμοῦ (δημογραφικὴ ὡρίμανσις καὶ γήρανσις). Διὰ τὴν ἀκριβῆ, συνεπῶς, ἐκτίμησιν τῆς ἐντάσεως καὶ τῶν ροπῶν τῆς θνησιμότητος ἀπαιτοῦνται ἄλλοι περισσότερον ἐξειδικευμένοι δεῖκται, μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν ὁποίων ἀσχολεῖται τὸ παρὸν κεφάλαιον.

Ἡ εἰδικὴ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θνησιμότης (θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων εἰς ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν, κατὰ φῦλον), ἀποτελεῖ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναλύσεως. Συνήθως ὑπολογίζονται 19 χωριστοὶ δεῖκται θνησιμότητος (σύνολον, ἄρρενες, θήλεις κλπ.) διὰ τὰς ἡλικίας κάτω τοῦ ἑνὸς ἔτους (βρεφικὴ θνησιμότης), 1 - 4 ἐτῶν, 5 - 9, 10 - 14, ... 80 - 84 καὶ 85 ἐτῶν καὶ ἄνω, ἀλλ' ὁ σχετικῶς μεγάλος αὐτὸς κατακερματισμὸς καὶ ἡ ὑπεισερχομένη εἰς τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τυχαία διακύμανσις νοθεύουν, κάπως, τὴν σαφήνειαν τοῦ ἐπιζητουμένου διὰ τὴν θνησιμότητα μέτρου. Διὰ τοῦτο εἰς τὸν πίνακα 25, ἡ εἰδικὴ θνησιμότης κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν συνεπτύχθη ἐπὶ τὸ προσφορώτερον εἰς ἕνδεκα (δεκαετεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) ὁμάδας ἡλικιῶν καὶ πέντε δι' ἕκαστον ἡμερολογιακὸν ἔτος σειράς, ἤτοι διὰ τὸ σύνολον, τοὺς ἄρρενας καὶ τὰς θήλεις τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ καί, ἐπίσης, διὰ τὸν ἀστικὸν (πόλεις) καὶ τὸν ἀγροτικὸν (ὕπαιθρος) πληθυσμὸν ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὰ ἀρχικὰ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θανάτων στοιχεῖα προέρχονται ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς θανάτους βρεφῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ηὐξήθη ἀναλογικῶς πρὸς τὸ ποσοστὸν τῶν μὴ δηλωθέντων θανάτων νεογνῶν, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ὁποίου ἐκτίθεται περὶ τὸ τέλος τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

Τὸ πρῶτον καὶ ἴσως τὸ πλέον ἐνδιαφέρον πόρισμα τῆς προκειμένης ἀναλύσεως ἐντοπίζεται εἰς τὴν καθολικὴν καὶ δι' ὅλας σχεδὸν τὰς ἡλικίας μείωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι εἰδικῆς θνησιμότητος, παρὰ τὴν κατὰ 20% περίπου αὔξησιν τῆς γενικῆς θνησιμότητος. Ἐπὶ παραδείγματι (πίναξ 25), ἡ σύγκρισις τῆς εἰδικῆς κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θνησιμότητος τῶν περιόδων 1933-37 καὶ 1971-75 ἀποδεικνύει σημαντικὰς βελτιώσεις διὰ τὸν κάτω τῶν δέκα ἐτῶν παιδικὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας (μείωσις κατὰ 74% διὰ τὰ βρέφη, κατὰ 96% διὰ τὰ νήπια καὶ κατὰ 92% διὰ τὰ παιδία τῆς πρώτης σχολικῆς ἡλικίας). Μετὰ ἀπὸ μικρὰν καθυστέρησιν τῶν ροπῶν κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν (ὀφειλομένην πιθανῶς εἰς τὴν ἐπιρρέπειαν τῶν ἀρρένων ἐφήβων πρὸς τὰ διαφόρου μορφῆς ἀτυχήματα), ἡ βελτίωσις τῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν ἀναπαραγωγικὴν ἡλικίαν ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου θεαματικὴ (μείωσις κατὰ 85% περίπου). Οἱ πέραν τῶν 50 ἐτῶν μεσήλικες περιέκοψαν εἰς τὸ ἥμισυ σχεδὸν τὴν προτέραν πιθανότητα θανάτου, βελτίωσις δὲ παρατηρεῖται καὶ διὰ τοὺς ἄνω τῶν 65 ἐτῶν ὑπερήλικας, ἡ θνησιμότης τῶν ὁποίων ἐμειώθη ἐλαφρῶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν.

Πίναξ 25. Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι, κατὰ φῦλον καὶ τόπον μονίμου κατοικίας, εἰς τὸ σύνολον (Σ), τὰς πόλεις (Π) καὶ τὴν ὕπαιθρον (Υ): 1956 - 1976

Table 25. Age specific mortality rates in Greece. Total, Male, Female, Urban, Rural: 1956 - 1976

Ἔτος Year		Σ Crude	Θνησιμότης καθ' ἡλικίαν — Age specific death-rates										
			0	1–4	0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+
1956	Σ–T	7,67	51,33	2,45	13,10	0,60	0,95	1,29	2,08	4,59	11,09	31,34	108,6
	Α–Μ	7,95	52,35	2,50	13,49	0,74	1,13	1,40	2,29	5,74	13,65	36,07	117,5
	Θ–F	7,41	50,24	2,40	12,69	0,46	0,76	1,19	1,88	3,52	8,74	27,37	102,5
	Π–U	*7,35*	*45,28*	*1,70*	*11,36*	*0,54*	*0,71*	*1,17*	*2,22*	*5,11*	*13,25*	*36,92*	*131,8*
	Υ–R	*7,90*	*54,40*	*2,75*	*13,95*	*0,63*	*1,12*	*1,38*	*1,96*	*4,18*	*9,55*	*28,23*	*99,2*
1957	Σ–T	7,81	53,78	2,68	13,55	0,68	0,93	1,24	2,07	4,64	11,46	31,18	106,4
	Α–Μ	8,06	54,20	2,77	13,80	0,82	1,10	1,37	2,31	5,76	13,83	34,86	116,4
	Θ–F	7,57	53,33	2,68	13,28	0,53	0,77	1,12	1,84	3,59	9,30	28,08	99,6
	Π–U	*7,41*	*47,85*	*1,83*	*12,03*	*0,65*	*0,68*	*1,17*	*2,20*	*5,21*	*13,46*	*35,30*	*126,3*
	Υ–R	*8,09*	*56,43*	*3,04*	*14,31*	*0,69*	*1,13*	*1,36*	*1,96*	*4,19*	*10,01*	*28,81*	*98,1*
1958	Σ–T	7,35	50,35	2,29	12,37	0,57	0,86	1,20	1,94	4,19	10,55	28,65	99,8
	Α–Μ	7,64	51,37	2,33	12,72	0,69	1,06	1,36	2,21	5,09	12,88	32,20	110,5
	Θ–F	7,08	49,27	2,25	12,02	0,44	0,67	1,05	1,69	3,35	8,41	25,66	92,7
	Π–U	*6,97*	*43,90*	*1,87*	*10,86*	*0,46*	*0,58*	*1,14*	*1,91*	*4,82*	*12,61*	*32,79*	*118,1*
	Υ–R	*7,62*	*53,82*	*2,52*	*13,16*	*0,62*	*1,10*	*1,34*	*1,97*	*3,98*	*9,02*	*26,18*	*91,9*
1959	Σ–T	7,57	49,51	2,04	12,25	0,52	0,81	1,18	1,96	4,23	10,90	29,34	101,7
	Α–Μ	7,85	50,39	2,10	12,55	0,59	0,98	1,39	2,27	5,26	13,07	32,99	112,8
	Θ–F	7,31	48,56	1,99	11,93	0,44	0,64	0,99	1,68	3,27	8,90	26,26	94,3
	Π–U	*7,08*	*43,44*	*1,45*	*10,62*	*0,41*	*0,58*	*1,05*	*1,98*	*4,60*	*12,65*	*35,14*	*117,8*
	Υ–R	*7,93*	*52,92*	*2,31*	*13,12*	*0,57*	*1,00*	*1,30*	*1,95*	*3,93*	*9,57*	*26,95*	*94,6*
1960	Σ–T	7,46	48,56	2,12	11,84	0,52	0,75	1,08	1,79	4,16	10,42	27,70	101,1
	Α–Μ	7,74	49,74	2,16	12,26	0,63	0,96	1,25	2,03	5,20	12,98	31,14	110,7
	Θ–F	7,18	47,31	1,99	11,39	0,41	0,55	0,91	1,57	3,19	7,97	24,79	94,6
	Π–U	*6,78*	*41,66*	*1,39*	*9,84*	*0,46*	*0,54*	*0,99*	*1,82*	*4,50*	*11,32*	*30,79*	*113,0*
	Υ–R	*7,97*	*52,53*	*2,35*	*12,94*	*0,56*	*0,94*	*1,20*	*1,77*	*3,88*	*9,70*	*25,75*	*95,6*
1961	Σ–T	7,78	47,44	1,73	11,00	0,55	0,77	1,05	1,79	4,26	11,17	28,68	105,9
	Α–Μ	8,13	49,90	1,77	11,73	0,65	0,96	1,23	2,07	5,22	14,05	32,42	113,3
	Θ–F	7,44	44,80	1,68	10,23	0,44	0,58	0,87	1,52	3,36	8,51	25,52	98,7
	Π–U	*7,40*	*41,26*	*1,16*	*9,68*	*0,47*	*0,59*	*0,97*	*1,80*	*4,70*	*12,90*	*33,40*	*122,8*
	Υ–R	*8,07*	*51,33*	*2,04*	*11,76*	*0,59*	*0,95*	*1,19*	*1,77*	*3,88*	*9,80*	*25,62*	*97,8*

Πίναξ — Table 25. Συνέχεια — Continued

Έτος Year		Σ Crude	Θνησιμότης καθ' ηλικίαν — Age specific death-rates										
			0	1–4	0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+
1962	Σ–T	8,07	48,96	1,85	11,58	0,48	0,75	1,01	1,75	4,37	11,26	29,64	106,9
	Α–Μ	8,42	52,43	1,88	12,36	0,57	0,92	1,18	2,03	5,36	14,14	33,23	118,4
	Θ–F	7,73	45,28	1,79	10,77	0,39	0,60	0,85	1,49	3,45	8,60	26,61	99,3
	Π–U	*7,71*	*43,02*	*1,21*	*10,43*	*0,43*	*0,55*	*0,96*	*1,76*	*4,91*	*13,19*	*34,50*	*121,0*
	Υ–R	*8,36*	*52,93*	*2,08*	*12,30*	*0,52*	*0,94*	*1,15*	*1,24*	*3,91*	*9,72*	*26,37*	*100,0*
1963	Σ–T	8,01	44,80	1,53	10,27	0,49	0,78	1,05	1,70	4,30	10,81	29,44	105,4
	Α–Μ	8,38	46,12	1,57	10,63	0,59	1,00	1,28	1,99	5,31	13,67	32,65	117,9
	Θ–F	7,66	43,40	1,49	9,90	0,38	0,57	0,83	1,43	3,35	8,16	26,71	96,9
	Π–U	*7,53*	*39,54*	*1,13*	*9,45*	*0,39*	*0,58*	*0,93*	*1,70*	*4,95*	*12,19*	*33,29*	*116,9*
	Υ–R	*8,41*	*48,67*	*1,81*	*10,82*	*0,55*	*0,98*	*1,18*	*1,76*	*3,72*	*9,68*	*26,79*	*99,4*
1964	Σ–T	8,27	44,42	1,50	10,51	0,45	0,80	1,03	1,78	4,18	11,38	29,72	107,0
	Α–Μ	8,78	47,14	1,56	11,20	0,54	1,10	1,21	2,10	5,68	14,21	33,29	120,1
	Θ–F	7,79	41,52	1,43	9,79	0,36	0,50	0,85	1,48	2,94	8,74	26,68	98,3
	Π–U	*7,74*	*39,51*	*1,04*	*9,71*	*0,38*	*0,58*	*0,90*	*1,82*	*4,73*	*12,98*	*33,52*	*115,8*
	Υ–R	*8,72*	*48,33*	*1,80*	*11,07*	*0,50*	*1,03*	*1,17*	*1,74*	*3,68*	*10,04*	*27,03*	*102,3*
1965	Σ–T	7,98	41,04	1,30	9,55	0,49	0,77	0,93	1,69	4,22	10,72	27,94	101,0
	Α–Μ	8,37	43,24	1,35	10,10	0,59	1,02	1,17	1,97	5,28	13,55	31,88	111,5
	Θ–F	7,60	38,75	1,26	8,96	0,40	0,52	0,71	1,43	3,24	8,09	24,59	94,0
	Π–U	*7,62*	*37,34*	*0,92*	*9,06*	*0,45*	*0,64*	*0,82*	*1,63*	*4,95*	*12,50*	*32,23*	*111,0*
	Υ–R	*8,29*	*44,44*	*1,57*	*9,91*	*0,53*	*0,91*	*1,15*	*1,75*	*3,64*	*9,19*	*24,83*	*95,4*
1966	Σ–T	7,99	39,89	1,28	9,43	0,46	0,82	1,05	1,59	4,27	10,21	27,22	99,4
	Α–Μ	8,47	42,85	1,33	10,14	0,55	1,13	1,32	1,95	5,37	13,14	31,45	109,8
	Θ–F	7,53	39,72	1,24	8,67	0,37	0,50	0,79	1,26	3,24	7,47	23,62	92,4
	Π–U	*7,53*	*36,48*	*0,93*	*9,06*	*0,38*	*0,66*	*0,94*	*1,63*	*4,82*	*11,61*	*31,94*	*105,6*
	Υ–R	*8,41*	*43,09*	*1,58*	*9,72*	*0,52*	*1,00*	*1,20*	*1,70*	*3,73*	*8,97*	*23,72*	*95,8*
1967	Σ–T	8,40	38,66	1,08	9,32	0,42	0,78	0,95	1,60	4,17	10,72	28,46	103,7
	Α–Μ	8,78	41,06	1,12	9,95	0,56	1,02	1,16	1,88	5,17	13,75	32,80	113,8
	Θ–F	8,03	36,09	1,06	8,66	0,31	0,45	0,75	1,33	3,24	7,90	25,16	97,0
	Π–U	*7,87*	*37,19*	*0,75*	*9,32*	*0,37*	*0,55*	*0,84*	*1,53*	*4,70*	*12,33*	*32,83*	*109,6*
	Υ–R	*8,91*	*43,64*	*1,33*	*9,32*	*0,46*	*0,95*	*1,13*	*1,66*	*3,64*	*9,28*	*25,13*	*100,1*
1968	Σ–T	8,54	40,03	1,12	9,43	0,38	0,66	0,94	1,52	4,14	10,43	28,27	104,2
	Α–Μ	8,93	42,07	1,17	9,94	0,45	0,88	1,19	1,78	5,16	13,18	32,95	114,2
	Θ–F	8,18	37,87	1,06	8,90	0,31	0,43	0,72	1,28	3,18	7,86	24,25	97,6
	Π–U	*7,84*	*36,92*	*0,76*	*8,81*	*0,32*	*0,47*	*0,74*	*1,45*	*4,62*	*11,94*	*32,65*	*99,5*
	Υ–R	*9,25*	*43,17*	*1,43*	*10,00*	*0,44*	*0,90*	*1,10*	*1,60*	*3,60*	*9,04*	*24,85*	*102,2*
1969	Σ–T	8,31	36,93	0,97	8,34	0,38	0,67	0,92	1,56	4,11	10,29	28,82	95,0
	Α–Μ	9,24	40,04	1,02	9,07	0,45	0,87	1,20	1,87	5,07	12,99	33,82	104,9
	Θ–F	7,87	33,60	0,93	7,57	0,31	0,46	0,68	1,28	3,22	7,77	24,51	88,5
	Π–U	*7,63*	*33,41*	*0,68*	*7,63*	*0,33*	*0,52*	*0,79*	*1,49*	*4,53*	*11,87*	*32,60*	*98,5*
	Υ–R	*9,01*	*40,62*	*1,26*	*9,02*	*0,43*	*0,86*	*1,12*	*1,64*	*3,66*	*8,82*	*25,76*	*92,7*
1970	Σ–T	8,51	35,72	0,98	7,71	0,39	0,67	0,84	1,51	4,18	10,51	29,21	96,4
	Α–Μ	9,05	39,15	1,03	8,46	0,47	0,97	1,07	1,86	5,27	13,48	34,15	107,1
	Θ–F	7,99	32,04	0,93	6,92	0,31	0,36	0,63	1,18	3,18	7,73	24,92	89,3
	Π–U	*7,58*	*32,54*	*0,73*	*7,30*	*0,33*	*0,50*	*0,76*	*1,40*	*4,59*	*11,50*	*32,43*	*96,8*
	Υ–R	*9,51*	*39,39*	*1,22*	*9,51*	*0,46*	*0,94*	*1,08*	*1,64*	*3,74*	*9,55*	*26,58*	*96,1*
1971	Σ–T	8,45	32,29	0,88	6,88	0,35	0,66	0,89	1,55	3,80	10,20	27,93	96,2
	Α–Μ	8,88	34,53	0,95	7,37	0,42	0,88	1,13	1,88	4,72	13,15	32,76	105,7
	Θ–F	8,04	29,90	0,81	6,35	0,26	0,42	0,67	1,25	2,94	7,44	23,74	90,0
	Π–U	*7,56*	*30,12*	*0,65*	*6,65*	*0,34*	*0,53*	*0,78*	*1,47*	*4,17*	*11,29*	*31,79*	*97,3*
	Υ–R	*9,46*	*35,03*	*1,10*	*7,12*	*0,44*	*0,93*	*1,10*	*1,65*	*3,37*	*9,14*	*24,72*	*95,4*
1972	Σ–T	8,77	33,11	0,82	7,06	0,37	0,70	0,88	1,47	3,84	10,39	28,30	97,9
	Α–Μ	9,22	35,45	0,85	7,55	0,43	0,99	1,21	1,82	4,93	13,31	33,13	107,5
	Θ–F	8,33	30,62	0,79	6,54	0,32	0,40	0,58	1,15	2,83	7,65	24,07	91,5
	Π–U	*7,76*	*31,04*	*0,64*	*6,99*	*0,34*	*0,55*	*0,80*	*1,41*	*4,23*	*11,89*	*31,14*	*98,5*
	Υ–R	*9,97*	*35,83*	*1,07*	*7,13*	*0,45*	*0,98*	*1,12*	*1,65*	*3,39*	*8,88*	*25,89*	*97,5*
1973	Σ–T	8,83	30,22	0,82	6,45	0,38	0,69	0,87	1,49	3,71	10,56	27,70	97,3
	Α–Μ	9,28	32,05	0,86	6,86	0,43	0,92	1,14	1,86	4,73	13,65	33,02	107,1
	Θ–F	8,39	28,25	0,78	6,01	0,33	0,46	0,63	1,16	2,77	7,66	23,05	90,9
	Π–U	*8,32*	*28,04*	*0,65*	*6,31*	*0,33*	*0,54*	*0,78*	*1,36*	*3,96*	*11,75*	*31,35*	*95,1*
	Υ–R	*10,28*	*33,33*	*1,13*	*6,61*	*0,42*	*0,96*	*1,09*	*1,68*	*3,41*	*9,33*	*24,55*	*98,9*
1974	Σ–T	8,62	29,38	0,76	6,57	0,34	0,65	0,89	1,43	3,59	10,23	26,67	92,0
	Α–Μ	9,08	32,73	0,79	7,35	0,40	0,93	1,24	1,76	4,62	12,99	31,57	101,5
	Θ–F	8,18	25,80	0,74	5,75	0,28	0,35	0,55	1,13	2,64	7,66	22,38	85,8
	Π–U	*7,49*	*27,31*	*0,62*	*6,57*	*0,32*	*0,52*	*0,76*	*1,33*	*3,74*	*11,41*	*30,07*	*91,6*
	Υ–R	*10,11*	*32,42*	*1,04*	*6,57*	*0,40*	*0,95*	*1,07*	*1,58*	*3,41*	*8,98*	*23,69*	*92,3*
1975	Σ–T	8,98	28,91	0,73	6,37	0,37	0,70	0,88	1,47	3,60	10,49	26,74	95,3
	Α–Μ	9,48	31,86	0,76	7,02	0,45	0,97	1,19	1,87	4,60	13,40	32,27	105,4
	Θ–F	8,50	25,76	0,71	5,68	0,29	0,42	0,59	1,10	2,67	7,77	21,88	88,6
	Π–U	*7,59*	*27,02*	*0,60*	*6,34*	*0,33*	*0,54*	*0,77*	*1,33*	*3,66*	*11,66*	*29,65*	*93,3*
	Υ–R	*10,91*	*31,83*	*0,99*	*6,40*	*0,42*	*1,00*	*1,14*	*1,59*	*3,58*	*9,19*	*24,14*	*96,0*
1976	Σ–T	9,01	27,49	0,72	6,44	0,32	0,68	0,84	1,47	3,69	10,61	27,38	98,9
	Α–Μ	9,49	30,40	0,74	7,07	0,36	0,91	1,13	1,82	4,74	14,34	33,90	103,2
	Θ–F	8,54	24,24	0,69	5,77	0,26	0,42	0,55	1,15	2,70	7,32	21,79	95,8
	Π–U	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Υ–R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

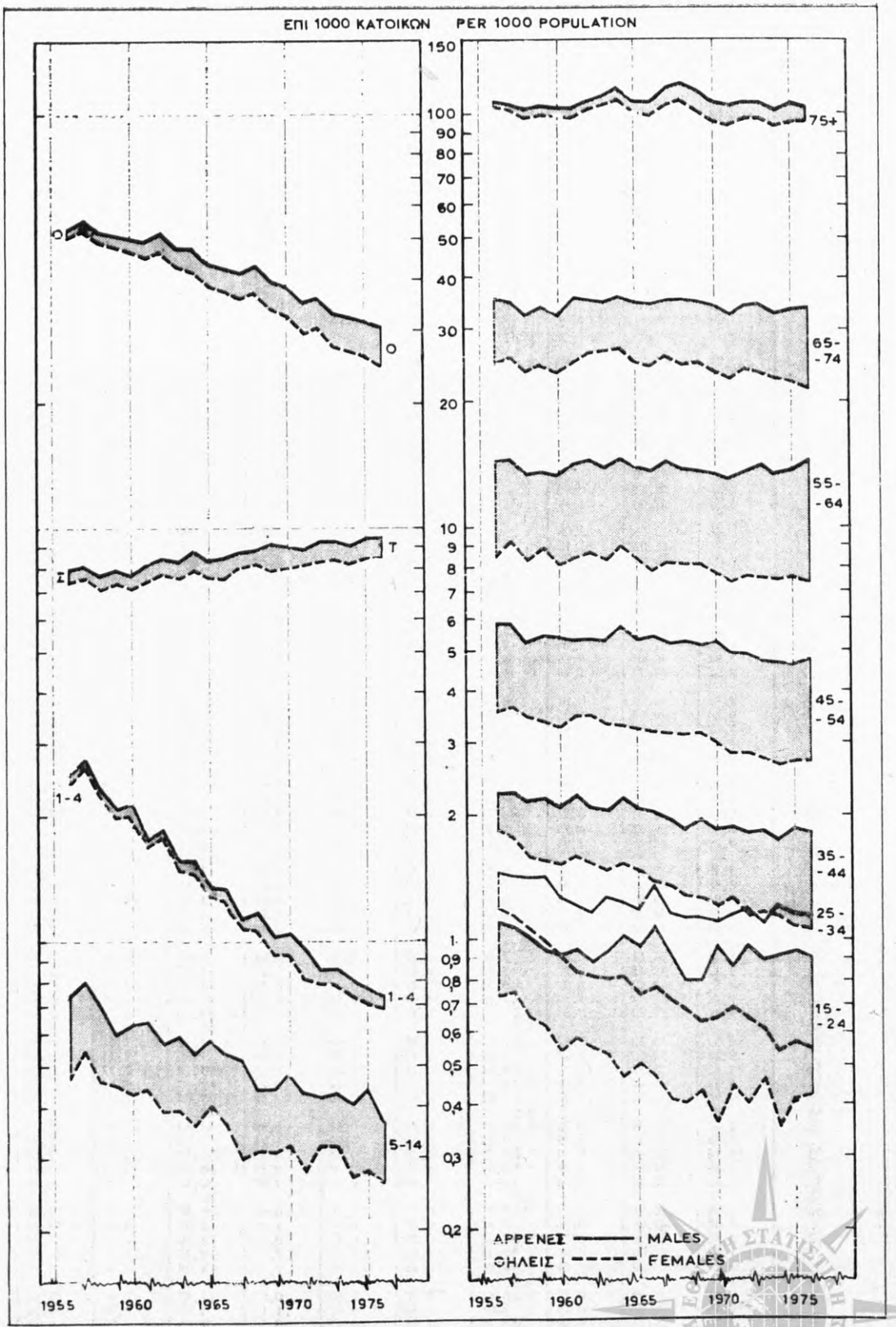

Σχ. 22. Εἰδικὴ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (θάνατοι ἐπὶ 1.000 κατοίκων) εἰς ἑκάστην ὁμάδα ἡλικιῶν. Λογαριθμικὴ κλῖμαξ.

Fig. 22. Sex and age specific mortality rates in Greece. Deaths per 1.000 population in each age group. Logarithmic scale.

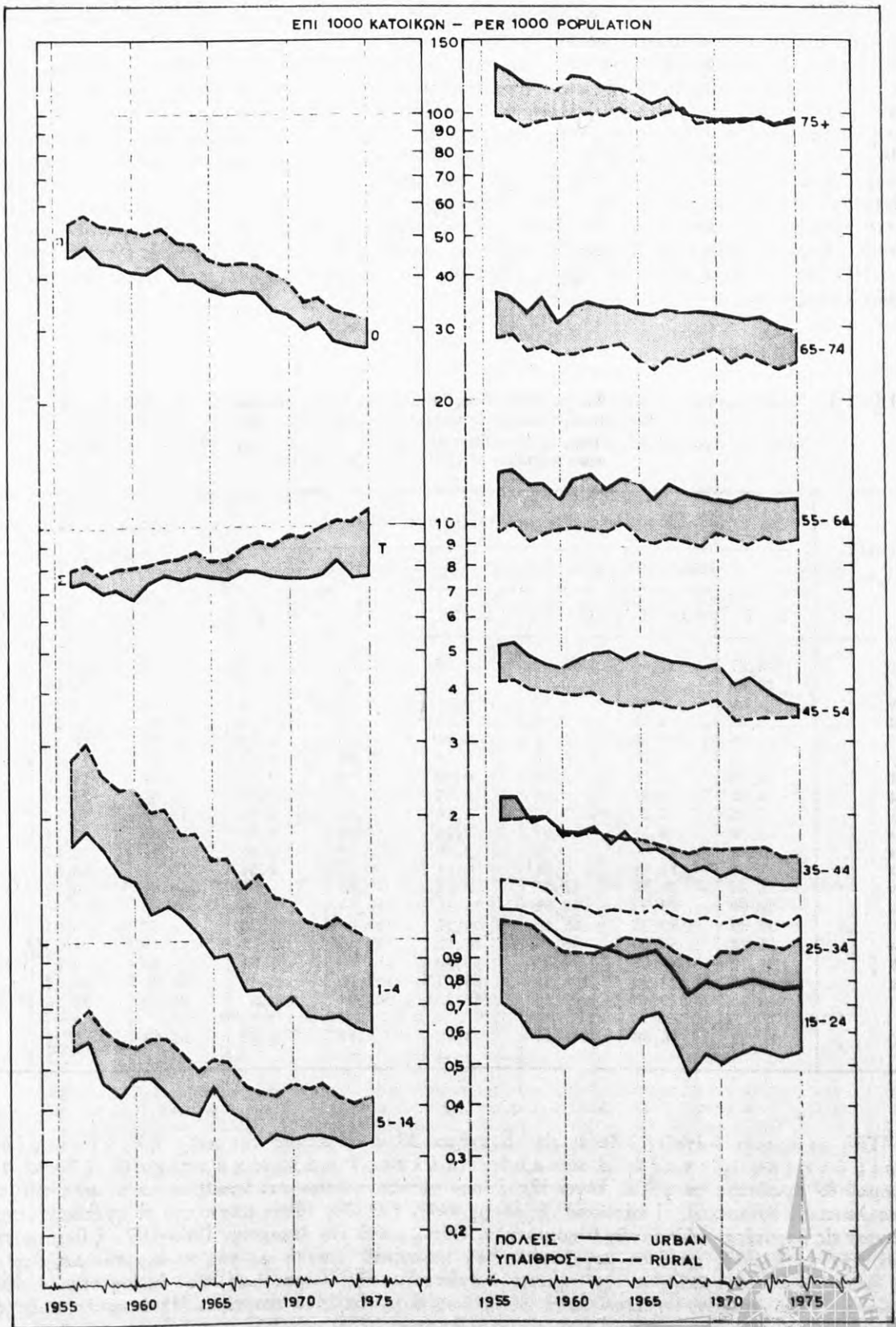

Σχ. 23. Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν (ἀμφότερα τὰ φῦλα) θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι, κατ' ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμόν (θνησιμότης ὑπὸ λογαριθμικὴν κλίμακα). Ἡ θνησιμότης τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀνωτέρα ἐκείνης τοῦ ἀστικοῦ, ἐκτὸς εἰς τὰς ἄνω τῶν 45 ἐτῶν ἡλικίας (ὀφειλομένη πιθανῶς εἰς ἀνωμαλίας περὶ τὴν ἀκριβῆ δήλωσιν τῆς ἡλικίας τοῦ θανόντος).

Fig. 23. Age specific mortality rates in Greece, by urban-rural population (both sexes). Mortality along the logarithmic scale. Rural mortality is higher than urban, except in the age groups beyond 45 years (due probably to misstatement of the age at death).

Διὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον (1956-1975) ἡ κατὰ φῦλον ἐξέλιξις τῆς ἐν Ἑλλάδι εἰδικῆς καθ' ἡλικίαν θνησιμότητος ἀναπαρίσταται εἰς τὸ σχῆμα 22, ὁ κατακόρυφος ἄξων τοῦ ὁποίου δίδεται ὑπὸ λογαριθμικὴν κλίμακα. Φαίνεται ἐκεῖ ἡ ραγδαία κατὰ τὰς νεαρὰς ἰδίᾳ ἡλικίας πτῶσις τῆς θνησιμότητος καὶ ἡ βαθμιαία ἐπιβράδυνσις τῆς κατιούσης ροπῆς κατὰ τὰς μετέπειτα δεκαετίας τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος οἱ ἄρρενες ὑπόκεινται εἰς βαρυτέραν θνησιμότητα ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην τῶν ὁμηλίκων θηλέων, αἱ μεγαλύτεραι δὲ διαφοραὶ (πάντοτε εἰς ὄφελος τῶν θηλέων παρατηροῦνται κατὰ τὴν ἀναπαραγωγικὴν περίοδον μεταξὺ 15 καὶ 50 ἐτῶν. Μικραὶ ἐπιδημικαὶ ἐξάρσεις τῆς θνησιμότητος ἐμφανίζονται κατὰ διαστήματα πέντε περίπου ἐτῶν εἰς τὰς μικρὰς ἰδίᾳ ἡλικίας, ἐνῷ ἀργότερον ἡ μὲ τὸν χρόνον πορεία τῆς θνησιμότητος σταθεροποιεῖται περὶ τὸ αὐτὸ δι' ἑκάστην περίπτωσιν ἐπίπεδον. Κατὰ μίαν, τέλος, ὑπερ-ἁπλούστευσιν τῶν γεγονότων, ἀντιστοιχεῖ σήμερον (1971-75) ἕνας θάνατος βρέφους κατ' ἔτος πρὸς 33 ζῶντα (τὸ ἴδιον δηλαδὴ πρὸς ὅ,τι συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς 70ετεῖς γέροντας), ἕνας τῆς μαθητικῆς ἡλικίας (5-14 ἐτῶν) μεταξὺ 2.750 παιδίων, ἕνας τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας μεταξὺ 1.500 ζώντων, ἕνας πρὸς 270 περὶ τὴν ἡλικίαν τῶν 50 ἐτῶν καὶ ἕνας πρὸς δέκα διὰ τοὺς ἄνω τῶν 75 ἐτῶν ὑπερήλικας.

Πίναξ 26. Εἰδικὴ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι. Μέσοι ὅροι πενταετίας 1933 - 37 καὶ 1971 - 75. Συγκριτικὴ μείωσις ἐν σχέσει πρὸς 1933 - 37 =100

Table 26. Age and sex changes in mortality rates between 1933 - 37 and 1971 - 75. % change when mortality of 1933 - 37 is taken as 100

Ἡλικία Age	Εἰδικὴ θνησιμότης — Specific mortality						Μείωσις — Reduction (1933 – 37 = 100)		
	1933 – 1937			1971 – 1975					
	Σ – T	Α – Μ	Θ – F	Σ – T	Α – Μ	Θ – F	Σ – T	Α – Μ	Θ – F
0	116,37	117,45	115,20	30,78	33,32	28,07	26,45	28,37	24,37
1– 4	20,85	20,78	20,93	0,80	0,84	0,76	3,84	4,04	3,63
5– 9	4,50	4,68	4,32	0,37	0,43	0,32	8,22	9,19	7,41
10–14	2,62	2,75	2,49	0,35	0,42	0,28	13,36	15,27	11,24
15–19	4,40	4,58	4,21	0,61	0,83	0,38	13,86	18,12	9,03
20–24	5,93	6,08	5,78	0,76	1,06	0,45	12,82	17,43	7,79
25–29	6,13	5,86	6,40	0,86	1,16	0,57	14,03	19,80	8,91
30–34	6,06	6,04	6,08	0,91	1,21	0,65	15,02	20,03	10,69
35–39	7,35	7,27	7,42	1,20	1,48	0,94	16,33	20,36	12,67
40–44	7,70	8,58	6,92	1,76	2,18	1,37	22,86	25,41	19,80
45–49	9,68	11,64	7,92	2,85	3,59	2,16	29,44	30,84	27,27
50–54	11,80	14,49	9,34	4,81	6,16	3,54	40,76	42,51	37,90
55–59	16,34	20,64	12,31	8,12	10,51	5,89	49,69	50,92	47,85
60–64	23,69	28,98	18,81	12,46	15,88	9,26	52,60	54,80	49,23
65–69	35,06	42,75	28,17	20,64	25,38	16,23	58,87	59,37	57,61
70–74	53,22	60,55	46,94	36,82	43,16	31,71	69,18	71,28	67,55
75–79	77,72	87,59	70,45	60,80	68,38	55,31	78,23	78,07	78,50
80–84	115,14	123,92	108,49	93,67	107,20	85,53	81,35	86,51	78,84
85+	213,3	222,4	207,5	186,2	207,9	173,5	87,29	93,48	83,61
Σ – T	15,22	16,06	14,41	8,73	9,19	8,29	57,36	57,22	57,53

Ὑπὸ παρομοίαν διάταξιν δίδεται εἰς τὸ σχῆμα 23 ἡ σύγκρισις τῆς καθ' ἡλικίαν εἰδικῆς θνησιμότητος μεταξὺ ἀστικοῦ (πόλεις) καὶ ἀγροτικοῦ (ὕπαιθρος) πληθυσμοῦ δι' ἀμφότερα τὰ φῦλα. Λόγῳ τῆς ἀνίσου μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου κατανομῆς τοῦ ἰατρικοῦ καὶ νοσηλευτικοῦ δυναμικοῦ, οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδος (ὅπου σπανίζουν αἱ σχετικαὶ ὑπηρεσίαι) ὑπόκεινται εἰς βαρυτέραν τῶν ἀστῶν θνησιμότητα. Οὕτω, κατὰ τὴν δεκαετίαν 1966-1975 ἡ θνησιμότης τῶν βρεφῶν ἦτο κατὰ 20% περίπου μεγαλυτέρα τοῦ κανονικοῦ (ἐὰν ἡ εἰς τὰς πόλεις ἐπικρατοῦσα θνησιμότης θεωρηθῇ ὡς κανονικὴ διὰ τὴν σημερινὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας μας) καὶ ἐκείνη τῶν νηπίων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν νεαρῶν ἐνηλίκων κατὰ 30% ἕως 80% περίπου ἀνωτέρα. Ἡ ὑπερ-θνησιμότης αὐτὴ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ μεταφράζεται εἰς τοὐλάχιστον 1.500 ἐπὶ πλέον τοῦ κανονικοῦ θανάτους κατ' ἔτος, δεδομένου ὅτι μὲ τὴν κατάλληλον πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἀποκέντρωσιν τοῦ ὑπάρχοντος ὑγειονομικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὴν παράλληλον ἐξυγίανσιν τοῦ περιβάλλοντος, ἡ πλεονάζουσα θνησιμότης τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχε προληφθῇ. Ἂς ὑπομνησθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι τὸ ἀγροτικὸν περιβάλλον, ὡς πλησιέστερον πρὸς τὴν φύσιν καὶ σχετικῶς ἐλεύθερον ἀπὸ τὰς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τοῦ συνωστισμοῦ καὶ τῶν βιομηχανικῶν ρυπάνσεων, ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ διατηρῇ τοὐλάχιστον ἴσην καὶ ἴσως μικροτέραν ἀνθρωπίνην θνησιμότητα, ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνην τῶν ὁμολόγων ἀστικῶν κέντρων.

'Αλλ' ἡ συσχέτισις μεταξὺ μεγαλυτέρας θνησιμότητος καὶ ἀνεπαρκείας ἰατρο-νοσηλευτικῆς καλύψεως τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ὑποστηρίζεται ἀπὸ ὅλα τὰ εὑρήματα τῆς παρούσης ἀναλύσεως. 'Η ἀνωμαλία ἀρχίζει μετὰ τὸ 45ον ἔτος τῆς ἡλικίας, ὅταν ἡ θνησιμότης τῶν πόλεων γίνεται περιέργως μεγαλυτέρα ἐκείνης τῆς ὑπαίθρου, καὶ ἡ κατὰ 25% περίπου μεγαλυτέρα θνησιμότης τῶν ἀστικῶν κέντρων συνεχίζεται κατὰ τὰς ἑπομένας δεκαετίας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Χωρὶς βεβαίως νὰ ἀμφισβητῆται ἡ βασικὴ προϋπόθεσις —ἐπαρκὴς ἰατρο-χειρουργικὴ κάλυψις καὶ καλὴ νοσηλεία ἐπιμηκύνει σχεδὸν πάντοτε τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τῶν ἡλικιωμένων μελῶν τῆς κοινωνίας ὁπουδήποτε καὶ ἂν κατοικοῦν— ἡ ἐξήγησις τῆς προκειμένης ἀνωμαλίας πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς μίαν (ἢ συνδυασμὸν περισσοτέρων) ἀπὸ τὰς κατωτέρω ὑποθέσεις.

Π ρ ῶ τ ο ν : Εἶναι πιθανὸν ὅτι πολλοὶ φιλάσθενοι μεσήλικες ἢ γέροντες μετακινοῦνται συχνότερον τῶν ἄλλων ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας πρὸς τὰ ἀστικὰ κέντρα καὶ ὅταν ἀποθνήσκουν, ὁ θάνατος καταχωρεῖται ὁμοῦ μὲ τοὺς μονίμως κατοικοῦντας εἰς τὰς πόλεις.

Δ ε ύ τ ε ρ ο ν : 'Αμέλεια περὶ τὴν δήλωσιν τῆς ἀκριβοῦς ἡλικίας τοῦ θανόντος ἢ τῆς θανούσης, δεδομένου ὅτι ἡ πλασματικὴ ὑπερφόρτωσις ὁμάδος τινὸς ἡλικιῶν μὲ θανάτους οἱ ὁποῖοι συνέβησαν εἰς νεωτέραν ἡλικίαν, παραμορφώνει τὴν ἀναμενομένην ἀλληλουχίαν τῆς καθ' ἡλικίαν εἰδικῆς θνησιμότητος καὶ ὁδηγεῖ εἰς ἐσφαλμένας ἐκτιμήσεις ὄχι μόνον τῆς θνησιμότητος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὑπολογιζομένου κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν ζῶντος πληθυσμοῦ.

'Οπωσδήποτε, ἡ μικροτέρα εἰς τὰς προκειχωρημένας ἡλικίας θνησιμότης τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ παραμένει ἀμφισβητήσιμος, καὶ μόνον μία κατὰ βάθος ἐπαλήθευσις τοῦ τρόπου καταγραφῆς τῶν θανάτων καθ' ἡλικίαν καὶ τόπον κατοικίας θὰ τοποθετήσῃ τὰ πράγματα εἰς τὰς πραγματικὰς αὐτῶν διαστάσεις.

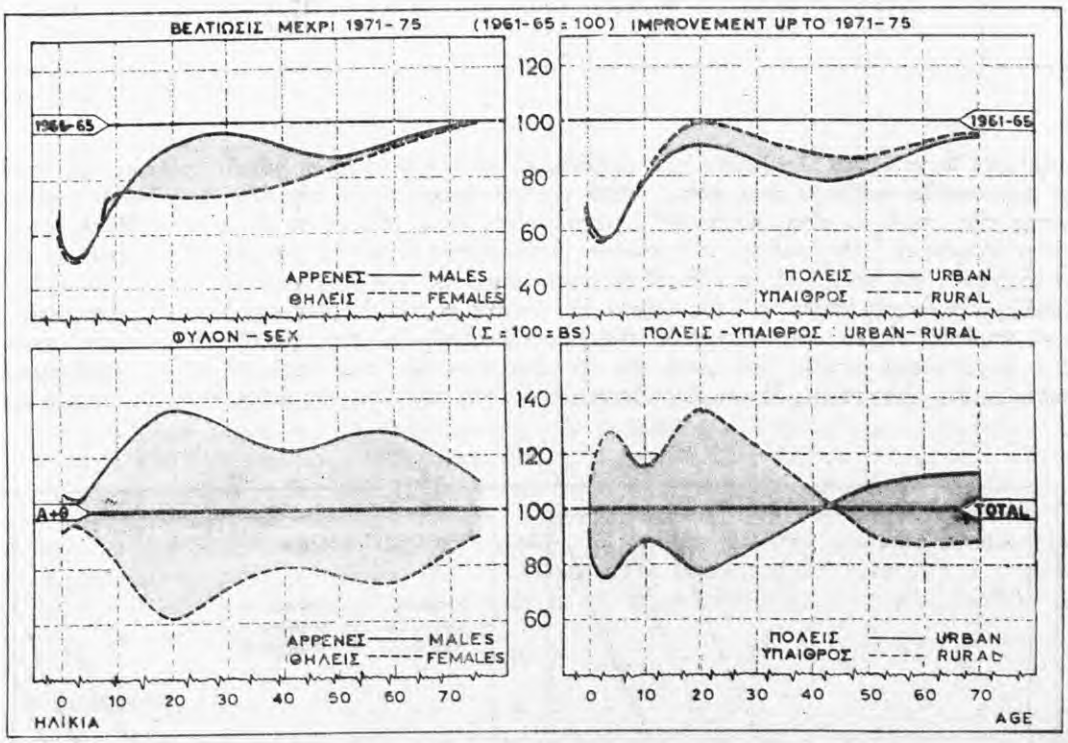

Σχ. 24. Βελτίωσις τῆς εἰδικῆς καθ' ἡλικίαν θνησιμότητος : ἄνω ἀριστερά, κατὰ φῦλον· ἄνω δεξιά, κατ' ἀστικὸν - ἀγροτικὸν πληθυσμόν. Μέση θνησιμότης 1971 - 75, ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην 1961 - 65 = 100. Κάτω, διαφορικὴ θνησιμότης (σύνολον = 100) : ἀριστερά, κατὰ φῦλον· δεξιά, κατὰ ἀστικὸν - ἀγροτικὸν πληθυσμόν.

Fig. 24. Mortality improvements in 1971 - 75, by age, when mortality of 1961 - 65 = 100. First by sex and second by urban-rural. Lower part. Mortality differential (total = 100). (left) by sex (and right) by urban-rural.

'Αξίζει, τέλος, νὰ γίνῃ μία λεπτομερεστέρα ἀνάλυσις, π ρ ῶ τ ο ν τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν (μεταξὺ τῶν πενταετιῶν 1961 - 65 καὶ 1971 - 75) ὑποχωρήσεως τῆς παρ' ἡμῖν εἰδικῆς θνησιμότητος καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ν, τῆς μεταξὺ ἀρρένων καὶ θηλέων ἢ πόλεων καὶ ὑπαίθρου διαφορικῆς θνησιμότητος ἀνὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας. Οἱ σχετικοὶ ἀριθμοὶ (μὲ βάσιν ὡς 100 τὴν πενταετίαν 1961 - 65 διὰ τὴν πρώτην καὶ τὸ σύνολον τῶν εἰς ἑκάστην σειρὰν στοιχείων διὰ τὴν δευτέραν) δίδονται εἰς τὸν πίνακα 27 καὶ τὸ σχῆμα 24. 'Αξιοπρόσεκτος εἶναι ἡ μεγάλη μεταξὺ ἀρρένων καὶ θηλέων διαφορὰ τῆς θνησιμότητος (ὑποχώρησις κατὰ 27,5% διὰ τὰς 30ετεῖς γυναῖκας, ἔναντι μόνον 2,5% διὰ τοὺς ὁμηλίκους ἄνδρας) καὶ ἡ σχετικῶς μεγάλη διαφορὰ τῆς θνησιμότητος μεταξὺ τῶν δύο φύλων περὶ τὴν ἡλικίαν τῶν 20 καὶ τῶν 60 ἐτῶν. Εἰς τὴν σύγκρισιν μεταξὺ πληθυσμοῦ πόλεων καὶ ὑπαίθρου, ὁ πρῶτος φαίνεται ὅτι ἐπέτυχε σημαντικῶς μεγαλυτέραν συμπίεσιν τῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν δεκαετίαν. Ὅταν ὅμως ὡς σημεῖον ἀναφορᾶς (δηλ. ὡς 100) λαμβάνεται

Πίναξ 27. Ἐκατοστιαία μεταβολὴ εἰς τὴν εἰδικὴν καθ' ἡλικίαν θνησιμότητα, κατὰ τὴν δεκαετίαν μεταξὺ 1961 - 65 (=100) καὶ 1971 - 75, κατὰ φῦλον καὶ Πόλεις (Π), Ὕπαιθρον (Υ), ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον (= 100). Μέσοι ὅροι δεκαετίας 1966 - 75

Table 27. Mortality improvements and sex differentials in Greece. Urban (U), Rural (R)

Ἡλικία Age	Βελτίωσις — % — Improvement 1971 - 75 ὅταν — when 1961–65 = 100					Διαφοραὶ κατὰ φῦλον — Sex differentials Σύνολον = 100 = Total			
	Σ - T	Α - M	Θ - F	Π - U	Υ - R	Α - M	Θ - F	Π - U	Υ - R
Σ - T	**108,8**	**109,2**	**108,4**	**101,9**	**121,2**	**110,0**	**94,9**	**90,4**	**112,2**
0- 4	63,0	64,5	61,1	68,0	60,0	107,9	91,6	96,7	105,0
0	67,9	69,8	65,7	71,5	68,6	107,7	92,6	92,7	109,6
1- 4	50,8	51,8	50,1	57,8	57,3	104,7	95,9	75,8	128,7
5–14	73,6	72,4	75,1	78,3	79,2	120,1	80,5	88,3	115,6
15–24	87,9	93,8	74,0	91,2	100,2	137,6	61,2	76,5	136,3
25–34	82,9	97,4	73,5	84,9	94,5	130,1	72,3	87,4	122,4
35–44	85,1	90,5	78,8	79,2	93,0	122,0	79,8	94,8	107,9
45–54	86,9	87,9	84,8	81,5	91,1	126,0	75,9	109,2	90,2
55–64	93,7	95,5	90,7	91,0	94,0	127,9	73,9	112,7	87,6
65–74	94,5	99,6	88,5	92,2	94,1	117,4	85,1	113,3	89,2
75+	91,0	90,7	91,7	81,0	97,0	110,2	93,3	100,9	98,9

ἡ καθ' ἡλικίαν θνησιμότης ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ, τότε ἡ διαφορικὴ μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου θνησιμότης παρουσιάζει σοβαρὰς ἀνωμαλίας. Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 40 περίπου ἐτῶν, ἡ θνησιμότης τῆς ὑπαίθρου εἶναι κατὰ 20% μεγαλυτέρα, ὅπως ἄλλως τε ἀνεμένετο. Μετὰ ὅμως τὴν ἡλικίαν αὐτὴν ὑπερτερεῖ ἡ θνησιμότης τῶν πόλεων, ὁ περίεργος δὲ αὐτὸς χιασμὸς τῶν γραμμῶν δὲν εὑρίσκει εὔκολον ἐξήγησιν, ἐφ' ὅσον ἡ εἰς τὴν ὕπαιθρον μειονεκτικότης τῶν ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν πρέπει λογικῶς νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν θνησιμότητα καθ' ὁλόκληρον τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἡ ἀνωμαλία, συνεπῶς, πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἐσφαλμένα μεγέθη τῶν βασικῶν ἀριθμῶν, π.χ. εἰς ὀλιγωτέρους τοῦ κανονικοῦ θανάτους, ἢ μεγαλύτερα μεγέθη τοῦ μετὰ τὴν ἡλικίαν τῶν 40 ἐτῶν ὑπολογιζομένου πληθυσμοῦ, ἐφ' ὅσον ἡ παρουσιαζομένη κατάστασις δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς γνωστὰς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης θνησιμότητος θεωρίας.

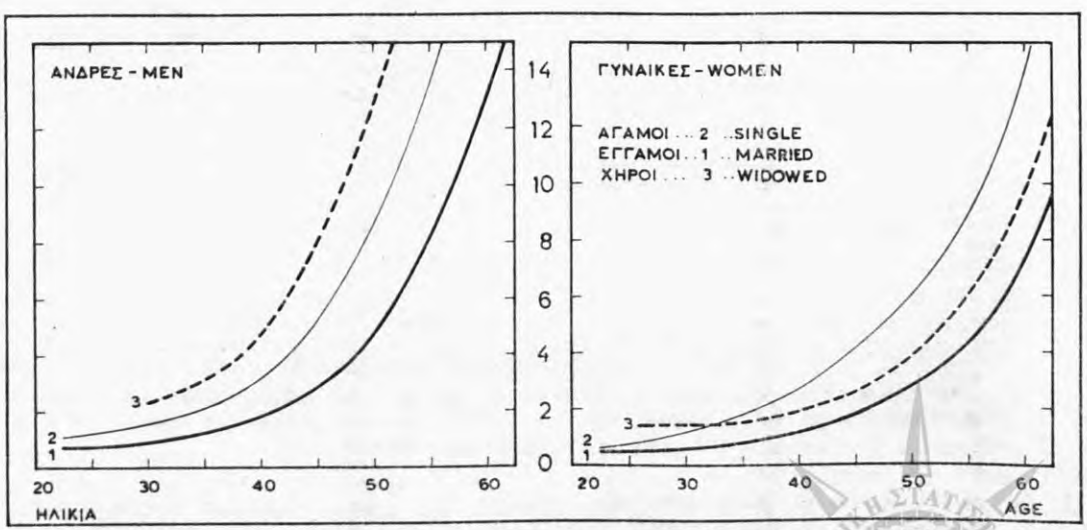

Σχ. 25. Εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν καὶ οἰκογενειακὴν κατάστασιν θνησιμότης τῶν Ἑλλήνων, κατὰ φῦλον. (Ἐλαφρῶς ἐξομαλυνθέντες μέσοι ὅροι πενταετίας περὶ τὸ ἔτος ἀπογραφῆς 1971).

Fig. 25. Age specific mortality rates in Greece by marital status and sex. Average of five years around the 1971 census.

Ἡ τελευταία ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνάλυσις ἀφορᾷ τὴν κατὰ οἰκογενειακὴν κατάστασιν τοῦ θανόντος εἰδικὴν καθ' ἡλικίαν καὶ φῦλον θνησιμότητα. Εἰς τὸν πίνακα 28 (σχῆμα 25) δίδεται ἡ θνησιμότης τῶν ἀγάμων, ἐγγάμων, χήρων ἢ διεζευγμένων διὰ τὰ δύο

Πίναξ 28. Εἰδικὴ θνησιμότης κατὰ φῦλον, ἡλικίαν καὶ οἰκογενειακὴν κατάστασιν (ἄγαμοι, ἔγγαμοι, χῆροι, διεζευγμένοι). Θάνατοι πενταετίας πέριξ τῶν ἐτῶν ἀπογραφῆς 1961 (I) καὶ 1971 (II)

Table 28. Specific mortality in Greece, by marital status (S=Single, M=Married, W=Widowed, D=Divorced). I=1961, II=1971

Ἡλικία Age		Ἄρρενες — Males				Θήλεις — Females			
		Α – S	Ε – M	Χ – W	Δ – D	Α – S	Ε – M	Χ – W	Δ – D
20–24	I	1,00	0,77	...	...	0,61	0,52	...	...
	II	1,04	0,73	...	...	0,54	0,33	...	...
25–29	I	1,36	0,82	...	...	0,98	0,60	...	...
	II	1,45	0,91	...	...	0,97	0,50	...	...
30–34	I	1,93	1,05	2,76	1,87	1,63	0,84	1,23	1,14
	II	1,66	0,94	2,58	1,80	1,15	0,55	1,24	1,09
35–44	I	3,99	1,87	5,95	2,93	3,09	1,42	1,66	1,49
	II	3,29	1,62	6,96	2,47	2,54	1,04	1,98	1,51
45–54	I	10,13	4,79	9,80	6,33	7,02	3,07	3,56	2,94
	II	10,04	4,69	12,88	7,06	6,31	2,66	3,81	2,57
55–64	I	24,12	12,99	20,70	15,94	14,03	7,61	9,07	8,14
	II	22,78	12,68	23,11	12,19	13,85	6,76	9,13	6,90
65+	I	75,44	50,83	102,92	48,90	60,25	30,74	63,96	41,36
	II	72,71	49,43	110,31	44,40	52,70	26,30	68,42	32,65

ἔτη ἀπογραφῆς 1961 καὶ 1971, μὲ βάσιν τοὺς εἰς ἑκάστην ὁμάδα σημειωθέντας κατ' ἔτος θανάτους (μέσοι ὅροι τῆς ἑκατέρωθεν 5ετίας). Τὰ εὑρήματα — πανομοιότυπα πρὸς ἐκεῖνα τῆς διεθνοῦς βιβλιογραφίας — ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ἔγγαμος βίος ἀποτελεῖ τὴν πλέον φυσιολογικὴν διὰ τὸν ἄνθρωπον κατάστασιν, ἀφοῦ ἡ θνησιμότης τῶν ἐγγάμων εἶναι ὀφθαλμοφανῶς μικροτέρα ἐκείνης τῶν ἀγάμων ἢ τῶν ἐν χηρείᾳ ἢ διαζεύξει διατελούντων. Ἡ ὑπὲρ τῶν ἐγγάμων διαφορὰ εἶναι μεγαλυτέρα διὰ τοὺς ἄνδρας, ἡ πρόωρος δὲ ἀπώλεια τῆς συζύγου ἐπιβαρύνει τὴν θνησιμότητα τῶν ἀνδρῶν πολὺ περισσότερον παρὰ ἐὰν ἐξ ἀρχῆς παρέμενον ἄγαμοι. Εἰς τὰς γυναῖκας, αἱ ὡς ἄνω διαφοραὶ (μεγαλυτέρα θνησιμότης μεταξὺ τῶν ἀγάμων καὶ ἀκόμη μεγαλυτέρα μεταξὺ τῶν χηρῶν) εἶναι μικρότεραι ἐν σχέσει μὲ ἐκείνας τῶν ὁμηλίκων ἀνδρῶν. Ἀλλ' ἐὰν τὸ εὕρημα συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς καλλιτέρας προσαρμοστικότητος τῶν γυναικῶν εἰς τὰς πιθανὰς κακοτυχίας τῆς ζωῆς, ἡ μεγαλυτέρα καὶ εἰς τὰ δύο φῦλα θνησιμότης τῶν ἐνηλίκων ἀγάμων ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὁμηλίκους ἐγγάμους, πηγάζει πιθανῶς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐγγενῆ ἢ ἐξωγενῆ διὰ τοὺς ἀγάμους αἴτια (χρόνιον π.χ. νόσημα ἢ ριψοκίνδυνος διαβίωσις), ὁμοῦ φυσικὰ μὲ τὴν στέρησιν τῶν γνωστῶν ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα συνοδεύουν τὴν ὁμαλὴν οἰκογενειακὴν συμβίωσιν.

Ἀναλογικὴ θνησιμότης

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν εἰδικὴν καθ' ἡλικίαν καὶ φῦλον θνησιμότητα, ἡ μετάπτωσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς ὑψηλῆς καὶ σπατάλου θνησιμότητος πρὸς ἐκεῖνο τῆς μακροτέρας ἐπιβιώσεως, ἀποτυποῦται καὶ εἰς τὴν καθ' ἡλικίας ἑκατοστιαίαν κατανομὴν τῶν θανάτων, τὴν ἄλλως καλουμένην ἀ ν α λ ο γ ι κ ὴ ν θ ν η σ ι μ ό τ η τ α. Τὰ συνοπτικὰ (κατὰ πενταετίας) πορίσματα τῆς ἀναλύσεως αὐτῆς δίδονται εἰς τὸν πίνακα 29. Ὅ,τι κυρίως χαρακτηρίζει τὴν ὡς ἄνω μετάπτωσιν ἀπὸ τὴν πληθωρικὴν πρὸς τὴν ἐλεγχομένην θνησιμότητα, συνίσταται εἰς τὴν μετατόπισιν τοῦ μεγάλου ὄγκου τῶν θανάτων ἀπὸ τῆς βρεφο-νηπιακῆς ἡλικίας πρὸς τὰς τελικὰς δεκαετίας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐπειδὴ δὲ ὅλαι αἱ ἐπὶ μέρους σειραὶ ἀναλογίζονται εἰς τὸ κοινὸν σύνολον τῶν ἑκατό, ἡ διὰ διαφόρους ἐποχὰς (ἢ τμήματα τοῦ πληθυσμοῦ) ὑπολογιζομένη ἀναλογικὴ θνησιμότης προσομοιάζει ἐν μέρει πρὸς τὴν ἀντίστοιχον ἐν ζωῇ κοινωνίαν ἀνθρώπων καὶ τὸν ρυθμὸν φθορᾶς αὐτῆς, μέσα εἰς ἓν κοινὸν καὶ ὁμοιόμορφον πλαίσιον, ἐφ' ὅσον ἡ ζωὴ ἑνὸς ἑκάστου μέλους τερματίζεται κάποτε μὲ τὸν ἀναπόφευκτον θάνατον.

Ἀπὸ τὴν σύγκρισιν π.χ. τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας κατὰ τὰς περὶ τὸ 1935 καὶ τὸ 1973 πενταετίας συνάγεται ὅτι, κατὰ τὴν πρώτην, πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου (35,5%) τῶν ὅλων θανάτων συνέβαινε κατὰ τὴν τρυφερὰν βρεφο-νηπιακὴν ἡλικίαν (κάτω τῶν 5 ἐτῶν) καὶ μόνον 6% περίπου τῶν θανάτων κατὰ τὴν περὶ τὸ 70ὸν ἔτος γεροντικὴν ἡλικίαν. Πλήρης ἀνατροπὴ τῆς καταστάσεως αὐτῆς σημειοῦται κατὰ τὴν πρόσφατον πενταετίαν 1971-75, ὅταν οἱ βρεφο-νηπιακοὶ θάνατοι περιωρίσθησαν εἰς 6% καὶ ἐκεῖνοι περὶ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐπλησίασαν τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ὅλων κατ' ἔτος θανάτων. Χαρακτηριστική, ἐπίσης, εἶναι καὶ ἡ καθ' ἡλικίαν δόμησις τῆς θνησιμότητος εἰς ἑκάστην περίοδον, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ ἀριστερὸν τμῆμα τοῦ

Πίναξ 29. Ἑκατοστιαία (%), καθ' ἡλικίαν, κατανομὴ θανάτων ἐν Ἑλλάδι, Σύνολον (Ἄρρενες, Θήλεις, Πόλεις καὶ Ὕπαιθρος). Σύνολα ἑκάστης πενταετίας. Μετὰ τὸ ἔτος 1956, οἱ θάνατοι βρεφῶν διωρθώθησαν μὲ τὴν προσθήκην τῶν μὴ δηλωθέντων θανάτων νεογνῶν

Table 29. Percentage distribution of deaths in Greece by age groups. Various periods

Περίοδος Period		Θάνατοι Deaths (Σ - Τ)	Ἑκατοστιαία κατανομὴ — % — Percent distribution								
			Ὁμάδες ἡλικιῶν — Age groups								
			0	1–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39
1933 - 37	Σ–Τ	522.013	21,62	13,44	3,46	1,67	2,34	3,50	3,40	2,94	2,98
	Α–Μ	271.822	21,89	13,15	3,51	1,69	2,34	3,43	3,10	2,79	2,75
	Θ–F	250.191	21,33	13,76	3,41	1,64	2,33	3,56	3,72	3,11	3,22
	*Π–U	*172.151*	*17,87*	*9,60*	*2,60*	*1,65*	*3,03*	*4,73*	*4,00*	*3,48*	*3,61*
	*Υ–R	*349.862*	*23,46*	*15,34*	*3,88*	*1,68*	*1,99*	*2,89*	*3,10*	*2,68*	*2,66*
1956 - 60	Σ–Τ	309.139	13,04	2,16	0,77	0,57	0,81	1,13	1,28	1,39	1,29
	Α–Μ	156.908	13,50	2,27	0,90	0,71	0,98	1,33	1,42	1,46	1,36
	Θ–F	152.231	12,58	2,05	0,63	0,42	0,62	0,92	1,13	1,31	1,22
	*Π–U	*120.107*	*10,26*	*1,34*	*0,58*	*0,46*	*0,59*	*1,02*	*1,27*	*1,54*	*1,52*
	*Υ–R	*189.032*	*14,81*	*2,68*	*0,89*	*0,64*	*0,94*	*1,20*	*1,28*	*1,29*	*1,14*
1961 - 65	Σ–Τ	339.893	10,16	1,38	0,59	0,45	0,67	0,79	0,91	1,14	1,36
	Α–Μ	174.061	10,79	1,44	0,70	0,55	0,85	1,00	1,07	1,26	1,49
	Θ–F	165.832	9,49	1,31	0,48	0,35	0,49	0,57	0,75	1,01	1,23
	*Π–U	*145.154*	*8,88*	*0,89*	*0,46*	*0,36*	*0,60*	*0,69*	*0,88*	*1,17*	*1,54*
	*Υ–R	*194.739*	*11,11*	*1,74*	*0,69*	*0,53*	*0,72*	*0,87*	*0,93*	*1,12*	*1,23*
1966 - 70	Σ–Τ	363.396	8,23	0,89	0,43	0,37	0,55	0,70	0,71	0,88	1,18
	Α–Μ	187.003	8,86	0,93	0,51	0,46	0,73	0,96	0,86	1,01	1,30
	Θ–F	176.393	7,56	0,84	0,36	0,28	0,36	0,43	0,55	0,74	1,05
	*Π–U	*166.854*	*8,32*	*0,64*	*0,39*	*0,30*	*0,49*	*0,67*	*0,74*	*0,88*	*1,24*
	*Υ–R	*196.542*	*8,15*	*1,09*	*0,47*	*0,43*	*0,60*	*0,74*	*0,68*	*0,87*	*1,12*
1971 - 75	Σ–Τ	388.729	5,62	0,60	0,36	0,32	0,53	0,62	0,63	0,62	0,97
	Α–Μ	200.075	6,11	0,63	0,41	0,38	0,71	0,85	0,82	0,76	1,11
	Θ–F	188.654	5,10	0,57	0,30	0,25	0,33	0,37	0,44	0,48	0,82
	*Π–U	*188.277*	*6,27*	*0,51*	*0,35*	*0,30*	*0,51*	*0,69*	*0,67*	*0,65*	*1,03*
	*Υ–R	*200.452*	*5,01*	*0,69*	*0,36*	*0,34*	*0,54*	*0,55*	*0,60*	*0,60*	*0,90*

Περίοδος Period		Ἑκατοστιαία κατανομὴ — % — Percent distribution									
		Ὁμάδες ἡλικιῶν — Age groups									
		40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+
1933 - 37	Σ–Τ	2,62	2,96	3,28	3,98	4,75	5,43	5,82	5,40	4,61	5,80
	Α–Μ	2,65	3,24	3,70	4,65	5,35	6,02	5,87	5,20	4,11	4,56
	Θ–F	2,59	2,67	2,83	3,25	4,10	4,80	5,77	5,61	5,16	7,14
	*Π–U	*3,30*	*3,66*	*4,15*	*4,84*	*5,57*	*6,16*	*6,16*	*5,66*	*4,42*	*5,51*
	*Υ–R	*2,29*	*2,62*	*2,86*	*3,56*	*4,35*	*5,07*	*5,66*	*5,26*	*4,71*	*5,94*
1956 - 60	Σ–Τ	1,80	2,81	3,97	5,33	6,40	8,33	10,81	12,64	11,57	13,90
	Α–Μ	1,94	3,25	4,74	6,32	7,19	8,74	10,71	11,87	10,63	10,68
	Θ–F	1,65	2,35	3,17	4,31	5,60	7,90	10,92	13,45	12,54	17,23
	*Π–U	*2,21*	*3,56*	*5,08*	*6,88*	*8,14*	*9,45*	*11,47*	*12,03*	*10,32*	*12,28*
	*Υ–R	*1,53*	*2,33*	*3,27*	*4,34*	*5,30*	*7,62*	*10,40*	*13,04*	*12,37*	*14,93*
1961 - 65	Σ–Τ	1,50	2,32	3,79	5,39	7,56	9,07	11,39	13,25	13,37	14,91
	Α–Μ	1,64	2,61	4,53	6,58	8,73	9,68	10,92	12,16	11,94	12,06
	Θ–F	1,35	2,01	3,01	4,15	6,33	8,42	11,88	14,40	14,87	17,90
	*Π–U	*1,77*	*2,90*	*4,76*	*6,56*	*9,21*	*10,46*	*11,96*	*12,53*	*11,69*	*12,69*
	*Υ–R	*1,30*	*1,88*	*3,06*	*4,53*	*6,33*	*8,02*	*10,96*	*13,80*	*14,62*	*16,56*
1966 - 70	Σ–Τ	1,57	2,00	3,29	5,38	7,72	10,52	12,07	13,65	13,30	16,56
	Α–Μ	1,78	2,29	3,88	6,48	9,21	11,61	11,95	12,19	11,52	13,47
	Θ–F	1,35	1,69	2,66	4,22	6,14	9,36	12,20	15,19	15,19	19,83
	*Π–U	*1,79*	*2,42*	*4,07*	*6,57*	*8,94*	*11,94*	*12,76*	*12,94*	*11,58*	*13,32*
	*Υ–R	*1,38*	*1,66*	*2,63*	*4,37*	*6,68*	*9,32*	*11,49*	*14,25*	*14,76*	*19,31*
1971 - 75	Σ–Τ	1,48	2,17	2,84	4,61	7,62	10,69	13,84	14,63	13,95	17,90
	Α–Μ	1,71	2,56	3,41	5,60	9,13	12,30	14,08	13,43	11,66	14,34
	Θ–F	1,23	1,76	2,23	3,55	6,02	8,98	13,60	15,90	16,39	21,68
	*Π–U	*1,67*	*2,54*	*3,49*	*5,53*	*8,86*	*11,68*	*14,63*	*14,17*	*12,22*	*14,23*
	*Υ–R	*1,37*	*1,82*	*2,22*	*3,74*	*6,46*	*9,75*	*13,10*	*15,05*	*15,59*	*21,38*

σχήματος 26. Μὲ κοινὴν ἀρχὴν (μηδὲν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως) καὶ κοινὸν τὸ τέλος (100% ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ τὴν γέννησιν), ἡ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν χρονικῶν στιγμῶν διαδρομὴ ἑκάστης «ἀθροιστικῆς» κατανομῆς, προδιαγράφει μὲ ἀρκετὴν πειστικότητα τὸν βαθμὸν προόδου ἑκάστης ἀνθρωπίνης κοινωνίας εἰς τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν περιστολὴν τῆς ἀκαίρου θνησιμότητος. Ἡ ἀναμφισβητήτως ἀφύσικος κατανομὴ τῶν θανάτων κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον (τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν θανάτων κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν) ἐβελτιώθη σημαντικῶς κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον δεκαετίαν καὶ σήμερον (1971 - 75), ἡ παρ' ἡμῖν ἀναλογικὴ θνησιμότης συναγωνίζεται ἐπιτυχῶς τὰ καλλίτερα ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρότυπα τῶν χωρῶν τῆς Βορειο-Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἀσφαλῶς, ἡ Χώρα μας ἐκέρδισεν ἤδη τὴν μάχην κατὰ τῆς ἀκαίρου θνησιμότητος, ὁμοῦ φυσικὰ μὲ τὰ συνεπαγόμενα ὠφέλη, τὴν περιστολὴν δηλαδὴ τῆς πληθωρικῆς γεννητικότητος, τὴν δημογραφικὴν ὡρίμανσιν καὶ τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς καχεξίας. Ἀλλ' ἡ παρ' ἡμῖν βρεφικὴ θνησιμότης εἶναι ἐπιδεκτικὴ περαιτέρω βελτιώσεως καὶ ἡ περὶ Ληξιαρχικῶν Καταγραφῶν Νομοθεσία χρειάζεται ἀνακαίνισιν καὶ κατάλληλα ὄργανα διὰ τὴν ἀνελλιπῆ καὶ πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν θεσπισθέντων.

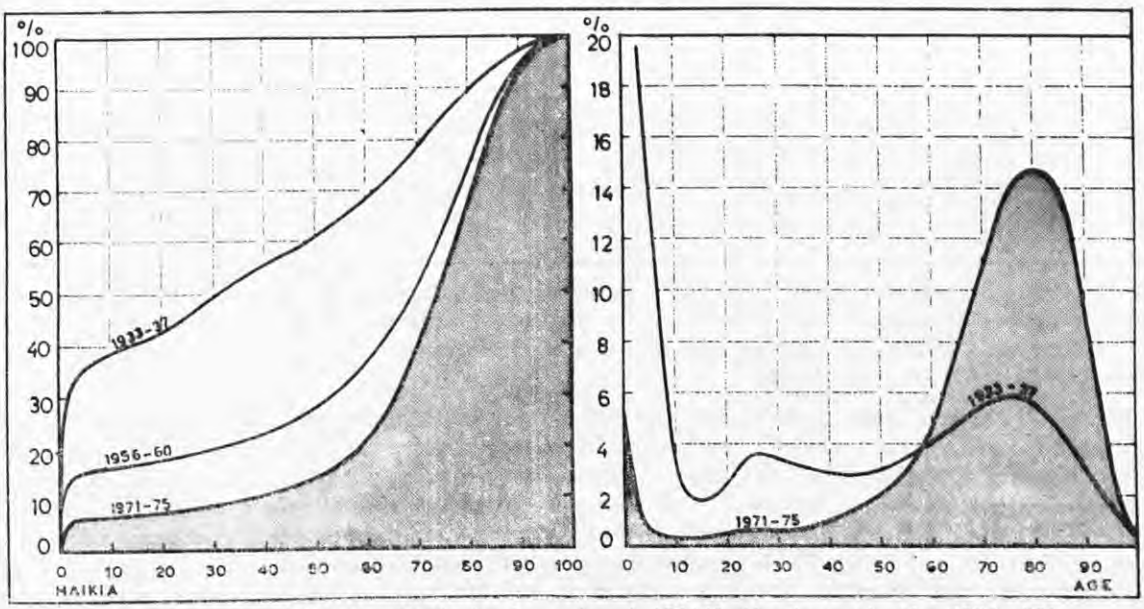

Σχ. 26. Ἀναλογικὴ (%) καθ' ἡλικίαν θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (ἀμφότερα τὰ φῦλα, 1971 - 75) καὶ σύγκρισις μὲ τὴν προπολεμικὴν (1933 - 37) κατανομήν.

Fig. 26. Proportional (%) mortality by age (both sexes) in Greece. Average 1971 - 75 compared with that of 1933 - 37, by age groups and in cummulative totals.

Μερικαὶ ἀπὸ τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀδυναμίας τῶν ἐπισήμων ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ στοιχείων ἀναδύονται ἀπὸ τὸν ἀνακεφαλαιωτικὸν πίνακα 30. Ἐὰν ὡς διχοτόμος μεταξὺ ἀκαίρου καὶ κανονικῶς ἀναμενομένης θνησιμότητος τεθῇ (κατ' οἰκονομίαν) ἡ ἡλικία τῶν 45 ἐτῶν, τότε ἡ ἀναλογικὴ μείωσις τῶν κάτω τῆς διχοτόμου αὐτῆς θανάτων, θὰ πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὴν αὔξησιν τῆς διαμέσου κατὰ τὸν θάνατον ἡλικίας (ἡ ἡλικία δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποίαν συμπληροῦνται 50% τῶν ὅλων θανάτων) καί, κατ' ἐπέκτασιν, μὲ τὴν ἐπιμήκυνσιν τῆς μέσης μακροβιότητος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀξίζει, κατ' ἀρχήν, νὰ τονισθῇ τὸ θεαματικὸν ἅλμα τῆς διαμέσου κατὰ τὸν θάνατον ἡλικίας, ἡ ὁποία μετεκινήθη ἀπὸ τὸ τριακοστὸν περίπου ἔτος, κατὰ τὴν περὶ τὸ 1935 περίοδον, εἰς τὴν περὶ τὸ 75ον ἔτος περιοχὴν σήμερον. Γνωστόν, ἐπίσης, εἶναι ὅτι οἱ ἄρρενες ὑπόκεινται κατὰ κανόνα εἰς βαρυτέραν τῶν θηλέων θνησιμότητα καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ διάμεσος κατὰ τὸν θάνατον ἡλικία εἶναι κατὰ 5 ἕως 6 ἔτη μικροτέρα ἐκείνης τῶν θηλέων. Ὅταν ὅμως ἡ σύγκρισις τῆς ἀναλογικῆς θνησιμότητος γίνεται μεταξὺ πληθυσμοῦ πόλεων καὶ ὑπαίθρου, ἡ διάμεσος ἡλικία θανάτου εἰς τὴν ὕπαιθρον ὑπερέχει καταφανῶς, μολονότι ἡ ἄκαιρος θνησιμότης εἰς τὴν ὕπαιθρον εἶναι μεγαλυτέρα ἐκείνης τῶν πόλεων. Ἄλλαι ἐνδείξεις, ὅπως π.χ. ἡ πλασματικῶς μικροτέρα βρεφικὴ θνησιμότης εἰς τὴν ὕπαιθρον καὶ ἡ μεγάλη σχετικῶς διόγκωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θνησκόντων εἰς τὰς ἄνω τῶν 80 ἐτῶν ἡλικίας ὑποδηλοῦν πρῶτον, ἀνωμαλίας περὶ τὴν δήλωσιν εἰς τὰ Ἐπαρχιακὰ Ληξιαρχεῖα ὅλων τῶν στοιχείων τῆς περιγεννητικῆς θνησιμότητος καὶ δεύτερον ἀνακριβεῖς καταχωρήσεις τῆς κατὰ τὸν θάνατον ἡλικίας, ἡ ὁποία πολλάκις δίδεται ὡς μεγαλυτέρα τῆς πραγματικῆς.

Σφάλματα καὶ διόρθωσις τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος

Εἰς τὴν ἀτέρμονα προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν πρόληψιν τῶν ἀκαίρων θανάτων, ἡ συμπίεσις τῆς παιδικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος ἀπετέλεσε τὸ μεγαλύτερον ἴσως ἐπίτευγμα τῆς προσφάτου ἱστορίας του. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἡ ἀνὰ τὸν κόσμον βρεφικὴ θνησιμότης ἐκυμαίνετο μεταξὺ 150 καὶ 300 θανάτων βρεφῶν ἐπὶ 1.000 κατ' ἔτος γεννήσεων, ἑκάστη δὲ ἀνθρωπίνη γενεὰ ἔχανε περὶ τὸ ἓν τέταρτον τοῦ ἀρχικοῦ της μεγέθους κατὰ τὸ βραχὺ σχετικῶς διάστημα τῶν πέντε πρώτων ἐτῶν τῆς ἡλικίας. Σήμερον ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ὑπεχώρησεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὰ κάτω

Πίναξ 30. Ἀνακεφαλαίωσις τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀναλογικῆς θνησιμότητος καὶ διάμεσος κατὰ τὸν θάνατον ἡλικία, κατὰ χρονικὰς περιόδους καὶ διαφόρους ὁμάδας τοῦ πληθυσμοῦ

Table 30. Percentage distribution of deaths by large age-groups, Males-Females, Urban-Rural, Median age at deaths

Περίοδος Period	Θάνατοι καθ' ἡλικίαν — % — Deaths by age								Διάμεσος ἡλικία Median age	
	0 – 14	15 – 44	45 – 64	65 +	0 – 14	15 – 44	45 – 64	65 +		
	ΑΡΡΕΝΕΣ — MALES				ΘΗΛΕΙΣ — FEMALES				Α – Μ	Θ – F
1933–37	40,24	17,06	16,94	25,76	40,14	18,53	12,85	28,48	31,59	30,40
1956–60	17,38	8,49	21,50	52,63	15,68	6,85	15,43	62,04	66,50	71,89
1961–65	13,48	7,31	22,45	56,76	11,63	5,40	15,50	67,47	68,49	73,81
1966–70	10,76	6,64	21,86	60,74	9,04	4,48	14,71	71,77	69,63	75,07
1971–75	7,53	5,96	20,64	65,87	6,22	3,67	13,56	76,55	71,25	76,25
	ΠΟΛΕΙΣ — URBAN				ΥΠΑΙΘΡΟΣ — RURAL				Π – U	Υ – R
1933–37	31,72	22,15	18,22	27,91	44,36	15,61	13,39	26,64	39,21	26,24
1956–60	12,64	8,15	23,66	55,55	19,02	7,38	15,24	58,36	67,94	70,36
1961–65	10,59	6,65	23,43	59,33	14,07	6,17	15,80	63,96	69,48	72,71
1966–70	9,65	5,81	22,00	62,54	10,14	5,39	15,34	69,13	70,24	74,29
1971–75	7,43	5,22	20,42	66,93	6,40	4,49	14,24	74,87	71,79	75,67

τοῦ 40 (θανάτων βρεφῶν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων) ἐπίπεδα, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀπολείπῃ καὶ ὁ ἀναχρονισμὸς τῆς ὑψηλῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, ὅπως π.χ. εἰς Βιρμανίαν, Ζάμπιαν, Γκαμπόν, Γουϊνέαν, Νίγερ κλπ., ὅπου ἡ πρόσφατος (1970 - 75) βρεφικὴ θνησιμότης κυμαίνεται ἀκόμη εἰς τὴν ζώνην μεταξὺ 200 καὶ 300 θανάτων βρεφῶν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ βρεφικὴ θνησιμότης κατῆλθεν ἀπὸ 200 περίπου κατὰ τὴν πενταετίαν 1860 - 64, εἰς 120 περίπου κατὰ τὴν περὶ τὸ 1935 πενταετίαν, διὰ νὰ προσεγγίσῃ, τέλος, τὰ σύγχρονα χαμηλὰ σχετικῶς ἐπίπεδα εὐθὺς μετὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον. Ἡ μετέπειτα μεταξὺ 1950 καὶ 1975 πορεία αὐτῆς συγκρίνεται (εἰς τὸν πίνακα 31, σχῆμα 27) μὲ ἐκείνην ὀκτὼ ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Πέντε ἀπὸ αὐτὰς (Σουηδία, Ὁλλανδία, Ἑλβετία, Γαλλία καὶ Ἀγγλία) ἔχουν σημαντικῶς μικροτέραν βρεφικὴν θνησιμότητα, ἡ Ἰταλία περίπου ἴσην, ἐνῷ εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἡ βρεφικὴ θνησιμότης ὑπερέχει καταφανῶς ἐκείνης τῆς Ἑλλάδος. Ἡ κλιμάκωσις αὐτὴ τῶν ὑπ' ὄψιν χωρῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, συμβαδίζει γενικῶς καὶ πρὸς τὸν βαθμὸν οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ἑκάστης χώρας, δεδομένου ὅτι τὸ ἀγαθὸν τῆς μικρᾶς βρεφικῆς θνησιμότητος «ἀ γ ο ρ ά ζ ε τ α ι» μὲ τὴν κατάλληλον ἰατρο-κοινωνικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν διάθεσιν σημαντικῶν κεφαλαίων ἀπὸ τὸν δημόσιον προϋπολογισμόν. Ἐξεταζόμεναι ἀπ' αὐτῆς τῆς πλευρᾶς, αἱ πρόσφατοι ἐξελίξεις τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος (σχῆμα 27) παρουσιάζουν δύο τοὐλάχιστον ἐνοχλητικὰς ἀνωμαλίας. Πρῶτον ἡ βρεφικὴ θνησιμότης τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ εὑρίσκεται εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνο τῆς περισσότερον ἀνεπτυγμένης Ἰταλίας. Δυσεξήγητος, ἐξ ἄλλου, παραμένει καὶ ἡ στασιμότης τῆς παρ' ἡμῖν βρεφικῆς θνησιμότητος κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ (1950 - 1963) τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου, ὅταν κατὰ τὴν ἰδίαν περίοδον ἡ βρεφικὴ θνησιμότης τῆς Βουλγαρίας π.χ. εἶχε σημειώσει θεαματικὴν πτῶσιν (ἀπὸ 100 εἰς 40 ἐπὶ 1.000 γεννήσεων), κατὰ τὴν ἀρχὴν δὲ τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου (1956) ἡ βρεφικὴ θνησιμότης τῆς Γαλλίας καὶ ἄλλων προηγμένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἦτο σαφῶς ὑψηλοτέρα τῆς Ἑλλάδος.

Διὰ τὴν ἀνίχνευσιν τῆς πηγῆς τῶν ἀνωμαλιῶν αὐτῶν ἐπεχειρήθη ἡ ἀνάλυσις τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, π ρ ῶ τ ο ν καθ' ἡλικίαν, εἰς ἡμέρας κατὰ τὰς πρώτας τέσσαρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἑβδομάδας (νεογνικὴ θνησιμότης) καὶ τὸ μετὰ τὴν 27ην ἡμέραν σύνολον τῶν θανάτων βρεφῶν, καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ν, καθ' ὁμάδας πληθυσμοῦ καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης, λοιπὰ ἀστικὰ κέντρα, ἡμι-ἀστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμόν, συμφώνως πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας χρησιμοποιουμένας ὑποδιαιρέσεις. Ἡ κλιμάκωσις τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, μὲ μικροτέρας τιμὰς εἰς τὴν Πρωτεύουσαν καὶ μεγαλυτέρας εἰς τοὺς μικροὺς οἰκισμοὺς τῆς ἐπαρχίας, θὰ ἦτο τὸ λογικῶς ἀναμενόμενον εὕρημα ἀπὸ τὴν κατανομὴν αὐτὴν (πίναξ 32, σχῆμα 28).

Οἱ κατωτέρω ἀριθμοί, ἐξ ἄλλου, ἐπὶ τῆς καθ' ἡλικίαν βρεφικῆς θνησιμότητος ἐν Ἑλλάδι, ἀναφέρονται εἰς τὸ σύνολον τῆς πενταετίας 1971-75 :

Ἡλικία κατὰ τὸν θάνατον Age at death (days)	Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths	%	Βρεφικὴ θνησιμότης (ἐτησία βάσις) Inf. death-rate
Πρῶτον 24ωρον—First day	3.719	19,9	1.923,0
Πρώτη ἑβδομὰς (ἡμερῶν— 0– 6—days) ..	10.112	54,1	747,0
4 πρῶται ἑβδομάδες (ἡμερῶν— 0– 27—days) ..	13.257	70,9	244,8
Ὑπόλοιπον ἔτους (ἡμερῶν—28-365—days) ..	5.431	29,1	8,3
Πρῶτον ἔτος τῆς ζωῆς - Total	18.688	100,0	26,5

Διὰ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν διαπιστοῦται ἡ ἰδιότυπος καθ' ἡλικίαν κατανομὴ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, ἡ ὁποία ἀρχίζει μὲ ἐξουθενωτικὴν ἔντασιν εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν, ἀλλ' ὑποχωρεῖ ταχύτατα κατὰ τὰς ἑπομένας ἡμέρας ἢ ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὸν τοκετόν. Ἐν τῇ πραγματικότητι τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς γεννήσεως 24ωρον ἀποδεικνύεται ὡς ἡ πλέον ἐπικίνδυνος διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡμέρα, ἀφοῦ καμμία ἀπὸ τὰς ἑπομένας 25.000 ἕως 30.000 ἡμέρας τοῦ (πιθανοῦ) βίου δὲν εὑρίσκεται τόσον πλησίον πρὸς τὴν πιθανότητα θανάτου. Ὅσα ὅμως νεογνὰ ἐπιζήσουν μετὰ τὴν πρώτην ἢ καλλίτερον μετὰ τὴν τετάρτην ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἑβδομάδα, ἀπολαμβάνουν ὑπερδεκαπλασίαν πιθανότητα νὰ ἐπιζήσουν μέχρι τῆς γεροντικῆς αὐτῶν ἡλικίας.

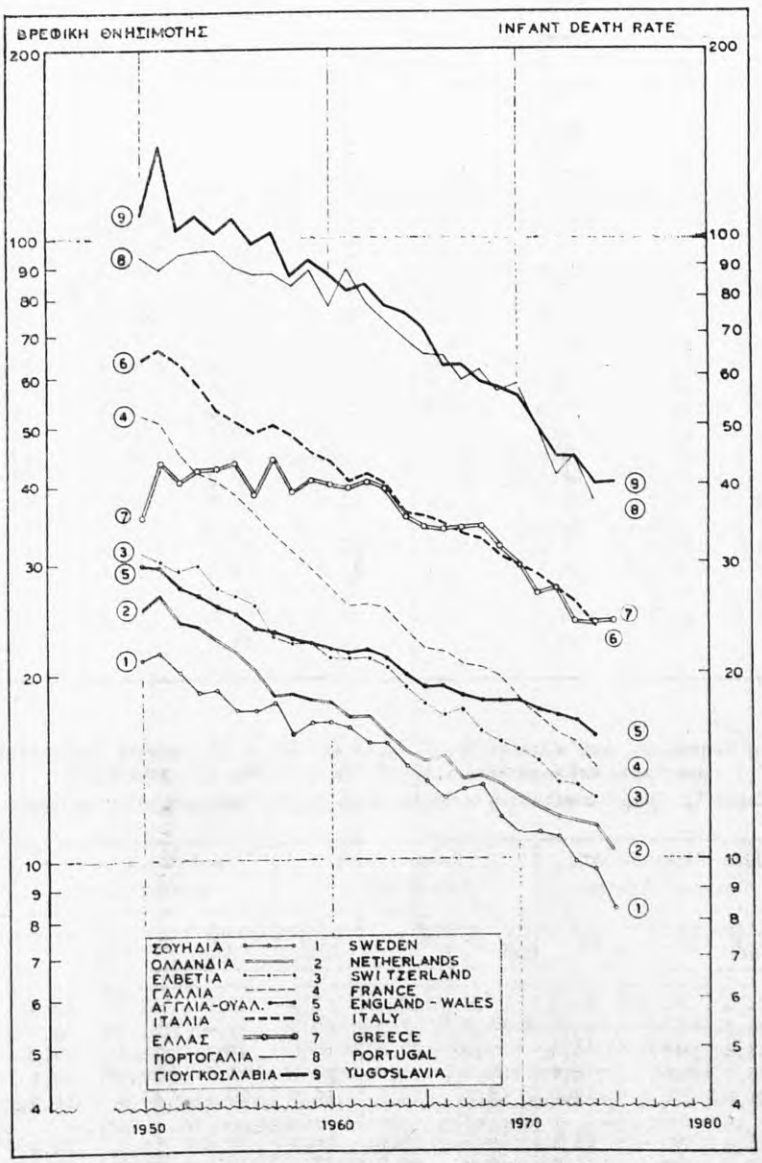

Σχ. 27. Ἐξέλιξις τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἰς μερικὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, κατὰ τὴν περίοδον 1950 - 1975. Διακρίνεται ἡ ἄτυπος διαδρομὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος.

Fig. 27. Infant death rates in certain European countries, 1950 - 1975. Irregular course of Greece's infant mortality.

Μὲ βάσιν τὰ ἀνωτέρω συμπεραίνεται ὅτι, ἐὰν ἡ θνησιμότης τοῦ πρώτου 24ώρου συνεχίζετο ἀμείωτος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἔτους, τὸ τελευταῖον ἀπὸ τὰ γεννηθέντα βρέφη θὰ ἀπέθνῃσκε πρὶν συμπληρώσῃ τὸν 7ον μῆνα τῆς ἡλικίας, ὁλόκληρος δὲ ἡ γενεὰ θὰ ἐξηφανίζετο πρὶν συμπληρώσῃ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ζωῆς. Ἐὰν τώρα συνεχίζετο ἡ θνησιμότης τῆς πρώτης ἑβδομάδος, μόνον 257 ἀπὸ τὰ 1.000 βρέφη θὰ ἐπέζων μέχρι τῆς πρώτης ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἐπετείου. Εὐτυχῶς ἀκολουθεῖ ταχέως ἡ ραγδαία μείωσις τῆς καθ' ἡλικίαν βρεφικῆς θνησιμότητος καὶ ἡ κατὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους μείωσις τοῦ μεγέθους ἑκάστης γενεᾶς περιορίζεται εἰς μόνον 2% ἕως 4% τοῦ ἀρχικοῦ της μεγέθους.

Πίναξ 31. Ἐξέλιξις τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, κατὰ τὴν περίοδον 1950 - 1975, εἰς ὀκτὼ κατ' ἐκλογὴν χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, (α) ὅπως κατεγράφη, καὶ (β) ὅπως διωρθώθη μὲ τὴν προσθήκην τῶν μὴ καταγραφέντων θανάτων νεογνῶν

Table 31. Infant death-rates in various countries 1950 - 1975. Greece (a) as registered, (b) as corrected after accounting for under - registered neonatal deaths

Ἔτος Year	Βρεφικὴ θνησιμότης – Infant mortality rate									
	Ἀγγλία England	Γαλλία France	Γιουγκοσλαβία Yugoslavia	Ἑλβετία Switzerland	Ἑλλὰς – Greece		Ἰταλία Italy	Ὁλλανδία Netherlands	Πορτογαλία Portugal	Σουηδία Sweden
					(α)	(β)				
1950	29,9	52,0	118,6	31,2	...	—	63,8	25,2	94,1	21,0
1951	29,7	50,8	139,8	30,1	43,6	—	66,5	26,7	89,1	21,6
1952	27,5	45,2	105,0	29,1	40,5	—	63,4	24,1	94,3	20,0
1953	26,8	41,9	116,1	29,8	42,5	—	58,4	23,7	95,5	18,7
1954	25,4	40,7	101,6	27,2	42,4	—	53,0	22,6	85,5	18,7
1955	24,9	38,6	112,8	26,5	43,5	—	50,9	21,6	90,2	17,4
1956	23,6	36,2	98,3	25,8	38,7	54,8	48,8	20,2	87,8	17,3
1957	23,1	33,7	105,5	22,9	44,2	53,6	50,0	18,4	88,0	17,8
1958	22,5	31,5	86,4	22,2	39,0	51,8	48,2	18,5	84,0	15,9
1959	22,2	29,5	92,0	22,2	40,6	50,6	45,4	18,1	88,6	16,6
1960	21,8	27,4	87,7	21,1	40,1	49,7	43,9	17,9	77,5	16,6
1961	21,4	25,6	82,0	21,0	39,9	49,2	40,7	17,0	88,8	15,8
1962	21,7	25,7	84,2	21,2	40,4	49,7	41,8	17,0	78,6	15,4
1963	21,1	25,4	77,5	20,5	39,3	46,8	40,1	15,8	73,1	15,4
1964	19,9	23,3	75,8	19,0	35,8	44,6	36,1	14,8	69,0	14,2
1965	19,0	22,0	71,5	17,8	34,3	42,2	35,6	14,4	64,9	13,3
1966	19,0	21,7	62,1	17,1	34,0	40,8	34,7	14,7	64,7	12,6
1967	18,5	20,7	62,1	15,5	34,3	39,9	33,2	13,4	59,2	12,9
1968	18,2	20,4	58,6	16,1	34,4	38,9	32,7	13,6	61,1	13,1
1969	18,0	19,6	57,3	15,4	31,8	37,8	30,8	13,2	56,8	11,7
1970	18,1	18,2	55,5	15,1	29,6	35,9	29,6	12,7	58,0	11,0
1971	17,5	17,1	49,5	14,4	26,9	33,6	28,5	12,1	49,8	11,1
1972	17,2	16,0	44,4	13,3	27,3	31,9	27,0	11,7	41,4	10,8
1973	16,8	15,5	44,2	13,2	24,1	30,6	25,7	11,5	44,8	9,9
1974	15,8	12,1	40,0	12,5	23,9	29,6	22,6	11,3	37,9	9,6
1975	...	...	40,5	...	24,0	28,9	...	10,6	...	8,3

Πίναξ 32. Βρεφικὴ θνησιμότης καθ' ἡλικίαν (0 - 27 ἡμερ. καὶ 28 +). Περιφέρεια Πρωτευούσης, ἄλλαι πόλεις, ἡμιαστικαὶ καὶ ἀγροτικαὶ περιοχαὶ τῆς Ἑλλάδος. Στοιχεῖα ΕΣΥΕ

Table 32. Infant death-rates (original data), by age and population segments

Ἔτος Year	Περ. Πρωτευούσης Greater Athens			Ἄλλαι πόλεις Other cities			Ἡμιαστικαὶ περιοχαὶ Semi-Urban			Ἀγροτικαὶ περιοχαὶ Rural		
	Σ–Τ	0–27	28+	Σ–Τ	0–27	28+	Σ–Τ	0–27	28+	Σ–Τ	0–27	28+
1956	28,3	13,8	14,5	37,8	20,4	17,4	36,5	16,9	19,6	40,6	17,6	23,0
1957	36,7	20,8	15,9	41,7	22,2	19,5	47,0	21,2	25,8	46,7	18,8	27,9
1958	33,6	18,1	15,5	40,8	22,5	18,3	41,7	18,5	23,2	40,3	17,2	23,1
1959	35,3	20,2	15,1	39,8	21,9	17,9	41,1	20,0	21,1	42,7	18,2	24,5
1960	31,8	18,8	13,0	42,3	25,5	16,8	39,1	17,5	21,6	42,5	18,1	24,4
1961	35,9	23,6	12,3	40,5	23,6	16,9	38,6	18,2	20,4	41,5	18,0	23,5
1962	37,7	23,1	14,6	40,0	22,5	17,5	40,5	20,2	20,3	41,7	16,9	24,8
1963	37,0	26,4	10,6	37,6	22,9	14,7	36,1	17,6	18,5	42,1	18,7	23,4
1964	38,6	27,2	11,4	36,0	21,9	14,1	30,9	15,7	15,2	35,8	15,5	20,3
1965	34,5	24,8	9,7	36,4	23,7	12,7	33,4	17,4	16,0	33,3	15,5	17,8
1966	35,8	26,9	8,9	35,1	24,0	11,1	31,5	16,6	14,9	32,9	14,9	18,0
1967	36,8	29,3	7,5	35,1	24,3	10,8	33,2	18,6	14,6	32,4	15,0	17,4
1968	36,7	28,7	8,0	36,0	26,2	9,8	31,6	18,1	13,5	32,7	15,4	17,3
1969	32,3	26,5	5,8	34,4	25,1	9,3	29,8	16,9	12,9	30,4	15,3	15,1
1970	30,8	25,2	5,6	31,7	23,5	8,2	26,4	15,6	10,8	28,2	13,5	14,7
1971	29,3	24,3	5,0	29,3	22,8	6,5	23,4	14,7	8,7	24,2	13,0	11,2
1972	29,1	24,3	4,8	33,5	26,8	6,7	18,5	11,0	7,5	23,7	13,0	10,7
1973	28,2	23,5	4,7	22,7	17,6	5,1	20,5	13,5	7,0	22,5	12,1	10,4
1974	26,7	22,8	3,9	23,5	18,1	5,4	20,5	13,5	7,0	22,5	13,4	9,1
1975	28,7	24,3	4,4	22,6	18,3	4,3	21,3	13,6	7,7	20,7	11,8	8,9

Οἱ ἀριθμοὶ τώρα τοῦ πίνακος 32 (σχῆμα 28), μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεογνικῆς (0 - 27 ἡμερ.) καὶ τῆς μετα-νεογνικῆς (28 - 365 ἡμερ.) παρ' ἡμῖν θνησιμότητος, ὅπως κατεγράφη ὑπὸ τῆς ΕΣΥΕ κατὰ τὴν περίοδον 1956 - 1975, ἐν μέρει μόνον ἀποδίδουν τὸ ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα. Ἐπαληθεύεται πρῶτον ἡ ταχεῖα σχετικῶς μείωσις τῆς μ ε τ α-ν ε ο γ ν ι κ ῆ ς θνησιμότητος (μετὰ τὴν 28ην ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἡμέραν), διότι αὕτη προκαλεῖται κυρίως ἀπὸ τὰ εὐκόλως σήμερον καταπολεμούμενα ὀξέα λοιμώδη νοσήματα τῆς βρεφο-νηπιακῆς ἡλικίας. Ἡ ν ε ο γ ν ι κ ή, ἐξ ἄλλου, θ ν η σ ι μ ό τ η τ ς ὀφείλεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς ἐκ γενετῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐμβρύου, πρόωρον ἢ δύσκολον τοκετὸν κλπ., ἡ πρόληψις ἢ ἡ θεραπεία τῶν ὁποίων ὀλίγον ἐπηρεάζεται μὲ τὰ σημερινὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἡ νεογνικὴ θνησιμότης λιμνάζει σχεδὸν πανταχοῦ εἰς ὑψηλὰ σχετικῶς ἐπίπεδα, μὲ μικρὰν καὶ βραδεῖαν βελτίωσιν κατὰ τὴν διαδρομὴν τῶν δεκαετιῶν.

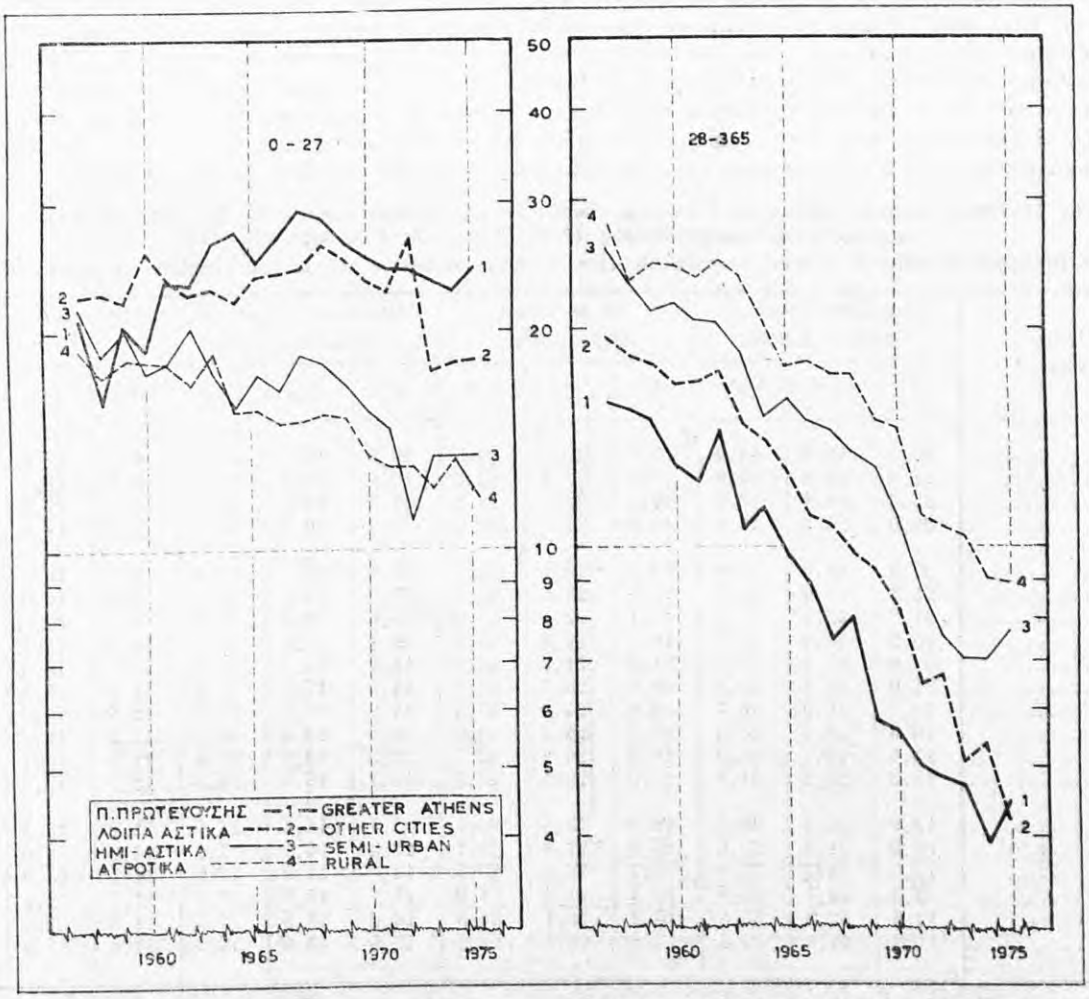

Σχ. 28. Καθ' ἡλικίαν (νεογνικὴ καὶ μετα-νεογνικὴ) βρεφικὴ θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι, ὅπως κατεγράφη εἰς τὰς διδομένας περιοχάς, 1956 - 1975. Διαφαίνεται ἡ ἐλλιπὴς καταγραφὴ τῶν θανάτων νεογνῶν, ἰδίᾳ εἰς τὸν ἡμιαστικὸν καὶ ἀγροτικὸν πληθυσμόν.

Fig. 28. The trend of neonatal and post-neonatal infant mortality in Greece by regions, 1956 - 1975. A sizable under-registration of neonatal deaths is revealed for the semi-urban and the rural areas.

Εἰς τὴν προκειμένην ἀνάλυσιν ἡ ἀναμενομένη κλιμάκωσις, μὲ τὴν μικροτέραν βρεφικὴν θνησιμότητα εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης (1) καὶ διαρκῶς μεγαλυτέραν θνησιμότητα εἰς τὰ ἄλλα ἀστικὰ κέντρα (2), τὸν ἡμιαστικὸν (3) καὶ τὸν ἀγροτικὸν (4) πληθυσμόν, ἀνευρίσκεται εἰς μόνον τὸ δεύτερον (μετὰ τὴν 28ην ἡμέραν) μέρος τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς νεογνικῆς θνησιμότητος παρατηρεῖται παραδόξως ἡ ἐκ διαμέτρου ἀνάστροφος διάταξις, μὲ βαρυτέραν θνησιμότητα εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης καὶ τὴν μικροτέραν ὅλων εἰς τοὺς μικροὺς οἰκισμοὺς τῆς ἀγροτικῆς Ἑλλάδος. Παρομοία διάταξις (μὲ μεγάλην θνησιμότητα εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης καὶ μικρὰν εἰς τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμόν) προκύπτει καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τῆς περι-γεννητικῆς θνησιμότητος (ἄθροισμα γεννηθέντων νεκρῶν καὶ θανάτων νεογνῶν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων), ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 33.

Τὸ ἀπροσδόκητον καὶ ἐν πολλοῖς παράλογον αὐτὸ εὕρημα (μεγαλυτέρα δηλαδὴ θνησιμότης ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει πληθώρα εἰδικῶν Ἰατρῶν μὲ τὰ τελειότερα Μαιευτικὰ καὶ Παιδιατρικὰ Ἱδρύματα καὶ μικροτέρα εἰς τόπους ὅπου σπανίζει ἡ ἀπαιτουμένη ἐπιστημονικὴ συμπαράστασις καὶ ἰατρικὴ βοήθεια), δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα. Τὸ εὕρημα πρέπει νὰ εἶναι πλαστὸν δημιούργημα τῆς ἀτελοῦς παρ' ἡμῖν καὶ ἐπιπολαίας ἐφαρμογῆς τοῦ περὶ Ληξιαρχικῶν Καταγραφῶν Νόμου. Αἱ γεννήσεις νεκρῶν καὶ οἱ θάνατοι νεογνῶν φαίνονται περισσότεροι εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης, ἁπλῶς διότι δηλοῦνται καὶ καταγράφονται εἰς τὰ Ληξιαρχεῖα σχεδὸν ἀνελλιπῶς ἀπὸ τὰ ὑπεύθυνα Ἱδρύματα, ὅπου συνήθως ἔλαβε χώραν ὁ τοκετός. Εἰς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ τοὺς μικροτέρους οἰκισμοὺς τοῦ ἡμιαστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ὅπου ἡ σπάνις τῶν εἰδικῶν ὡς ἄνω ὑπηρεσιῶν παρουσιάζεται προοδευτικῶς μεγαλυτέρα, ἡ εὐθύνη διὰ τὴν ληξιαρχικὴν δήλωσιν τοῦ γεγονότος μετατοπίζεται ὁλονὲν καὶ περισσότερον πρὸς τὸν πατέρα ἢ τοὺς συγγενεῖς τῆς λεχωΐδος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπουσιάζει τὸ προσωπικὸν κίνητρον διὰ τὴν δήλωσιν ἑνὸς κυήματος, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη νεκρὸν ἢ ἀπέθανεν εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν, παραμερίζεται (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀτιμωρητί) ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπορρέουσα εὐθύνη καὶ δὲν γίνεται ἡ ἀπαιτουμένη ληξιαρχικὴ δήλωσις. Ἐὰν ὅμως ἡ Πολιτεία ἐφρόντιζε νὰ ἐξασφαλίζῃ (μέσῳ καταλλήλων ὀργάνων) τὴν ἀνελλιπῆ, ἔγκαιρον καὶ ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων νομικῶν διατάξεων, τὰ ἀνὰ τὴν Χώραν καταγραφόμενα ὡς γεννηθέντα νεκρὰ καὶ οἱ θάνατοι νεογνῶν θὰ ἀπέδιδον τοὐλάχιστον ἴσην πρὸς τὴν θνησιμότητα τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης καὶ πιθανῶς μεγαλυτέραν βρεφικὴν θνησιμότητα διὰ τὰς πέραν τῆς Πρωτευούσης πόλεις, τὸν ἡμιαστικὸν καὶ τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας. Ἡ τοιαύτη κλιμάκωσις θὰ ἦτο ἄλλως τε ἐν ἁρμονίᾳ καὶ πρὸς τὰ ἐπιτοπίως ὑπάρχοντα ἐπιστημονικὰ μέσα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τῶν συνεπειῶν ἑνὸς π.χ. δυσκόλου τοκετοῦ, ἢ μιᾶς προώρου γεννήσεως ἀτελῶς διαπλασθέντος ἀλλὰ ζῶντος νεογνοῦ.

Πίναξ 33. Περιγεννητικὴ θνησιμότης. Γεννήσεις νεκρῶν (1) καὶ θάνατοι νεογνῶν (2) ἐπὶ 1.000 γεννήσεων, εἰς τέσσαρας κατὰ περιοχὰς ὁμάδας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος: 1956 - 1975

Table 33. Perinatal mortality in Greece (1=stillbirth - rate, 2=neonatal death-rate), in four population segments 1956-1975

Ἔτος Year	Περ. Πρωτευούσης Greater Athens			Ἄλλαι πόλεις Other cities			Ἡμιαστικαὶ περιοχαὶ Semi-Urban			Ἀγροτικαὶ περιοχαὶ Rural		
	(1)	(2)	Σ-Τ	(1)	(2)	Σ-Τ	(1)	(2)	Σ-Τ	(1)	(2)	Σ-Τ
1956	30,4	13,8	44,2	19,1	20,4	39,5	10,1	16,9	27,0	6,2	17,6	23,8
1957	24,0	20,8	44,8	19,8	22,2	42,0	10,6	21,2	31,8	6,8	18,8	25,6
1958	25,2	18,1	43,3	20,3	22,5	42,8	11,3	18,5	29,8	7,7	17,2	24,9
1959	24,6	20,2	44,8	19,0	21,9	40,9	11,8	20,0	31,8	8,1	18,2	26,3
1960	26,8	18,8	45,6	19,2	25,5	44,7	12,1	17,5	29,6	9,0	18,1	27,1
1961	21,3	23,6	44,9	19,0	23,6	42,6	11,0	18,2	29,3	9,0	18,0	27,0
1962	21,8	23,1	44,9	19,1	22,5	41,6	15,6	20,2	35,8	9,2	16,9	26,1
1963	20,2	26,4	46,6	18,3	22,9	41,2	16,1	17,6	33,7	10,4	18,7	29,1
1964	21,8	27,2	49,0	21,5	21,9	43,4	13,2	15,7	28,9	10,9	15,5	26,4
1965	21,0	24,8	49,8	20,3	23,7	44,0	14,0	17,4	31,4	11,3	15,5	26,8
1966	19,5	26,9	46,4	19,6	24,0	43,6	14,9	16,6	31,5	12,0	14,9	26,9
1967	16,3	29,3	45,6	18,7	24,3	43,0	12,3	18,6	30,9	12,5	15,0	27,5
1968	15,6	28,7	44,3	16,4	26,2	42,7	12,3	18,1	30,4	11,9	15,4	27,3
1969	15,3	26,5	41,8	17,0	25,1	42,1	13,2	16,9	30,1	12,7	15,3	28,0
1970	13,9	25,2	39,1	15,9	23,5	39,4	12,1	15,6	27,7	11,2	13,5	24,7
1971	13,3	24,3	37,6	16,3	22,8	39,1	12,3	14,7	27,0	12,3	13,0	25,3
1972	13,5	24,3	37,8	13,7	26,8	40,5	12,0	11,0	23,0	11,7	13,0	24,7
1973	12,3	23,4	35,7	13,4	17,6	31,0	11,7	13,5	25,2	11,7	12,1	23,8
1974	12,6	22,8	35,4	13,2	18,1	31,3	10,2	13,5	23,7	11,5	13,4	24,9
1975	11,2	24,3	35,5	13,8	18,3	32,1	12,1	13,6	25,7	11,0	11,8	22,8

Πολλαί, ἐξ ἄλλου, ἀπὸ τὰς ληξιαρχικὰς δηλώσεις τῶν ἐπαρχιῶν φαίνεται ὅτι γίνονται ἐπιπολαίως, χωρὶς τὴν ἐπιβαλλομένην ἀκρίβειαν, ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ γεγονότος, τὴν ἡμερομηνίαν συμβάντος ἢ τὴν ἡλικίαν τοῦ θανόντος νεογνοῦ. Δὲν ὑπάρχει π.χ. συγχρονισμὸς τῶν ἐπιδημικῶν κυμάτων, ὅπως διαγράφονται εἰς τὴν μετα-νεογνικὴν θνησιμότητα τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης, ἐνῷ ἀπὸ τὴν ἰδιότυπον δι' ἑκάστην ὁμάδα πληθυσμοῦ διαδρομὴν τῆς θνησιμότητος, διαφαίνεται ἡ ὕπαρξις σημαντικῆς ροῆς τῶν γεγονότων, ἀπὸ τοὺς θανάτους νεογνῶν πρὸς τὰς γεννήσεις νεκρῶν ἢ τὸν θάνατον τοῦ βρέφους εἰς μεγαλυτέραν τῶν 27 ἡμερῶν ἡλικίαν καὶ τἀνάπαλιν. Διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἀπάλειψιν τῶν ἀνωμαλιῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν στοιχείων εἰς τὰς πραγματικὰς αὐτῶν διαστάσεις, ἐχρησιμοποιήθη ἡ γνωστὴ μαθηματικὴ σχέσις μεταξὺ τῆς (πιστότερον καταγραφομένης) μετα-νεογνικῆς θνησιμότητος καὶ τῆς ὁλικῆς βρεφικῆς θνησιμότητος, ὅπως περιγράφεται εἰς ἄλλην ἐργασίαν[1].

Ἡ μέθοδος αὐτή, ὑποπροϊὸν παλαιοτέρας ξενογλώσσου μελέτης[2], βασίζεται εἰς τὴν διαπιστωθεῖσαν μαθηματικὴν ἐξίσωσιν:

(α) λογ.y = 0,368387 + 0,022657x

(β) λογ.y = 0,370545 − 0,44571x

ὅπου y = βρεφικὴ θνησιμότης καὶ x = ποσοστὸν θανάτων βρεφῶν ἡλικίας 28 ἕως 365 ἡμερῶν. Ὁ ὑπολο-

1. Β. Βαλαώρα: Ἀνάλυσις τῆς ἐν Ἑλλάδι Βρεφικῆς Θνησιμότητος, 1973.
2. United Nations: Foetal, Infant and Early Childhood Mortality, New York, 1954.

γισμὸς τῆς ὁλικῆς βρεφικῆς θνησιμότητος γίνεται εἰς δύο στάδια, μὲ ἐνδιάμεσον προϊὸν τὸ ἀκριβὲς ποσοστὸν τῆς νεογνικῆς θνησιμότητος, καὶ χρησιμοποιεῖται ἡ πρώτη ἐξίσωσις (α) διὰ τὰς ἄνω τῶν 40 τιμὰς τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος καὶ ἡ δευτέρα (β) διὰ τὰς κάτω τῶν 40 τιμὰς αὐτῆς. Μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτοὺς καὶ ἐλαφρὰν ἐξομάλυνσιν τῶν λαμβανομένων ἀποτελεσμάτων, ἀποκατεστάθησαν τὰ «π ρ α γ μ α τ ι κ ὰ» καθ' ἡλικίαν μεγέθη τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος διὰ τὰς τέσσαρας ὁμάδας τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ ἡ ἐξέλιξις αὐτῶν κατὰ τὴν 20ετῆ περίοδον μεταξὺ 1956 καὶ 1975. Τὰ τελικὰ εὑρήματα μὲ τὴν ὁμαλὴν πλέον στρωματοποίησιν τῆς θνησιμότητος δίδονται εἰς τὸ σχῆμα 29.

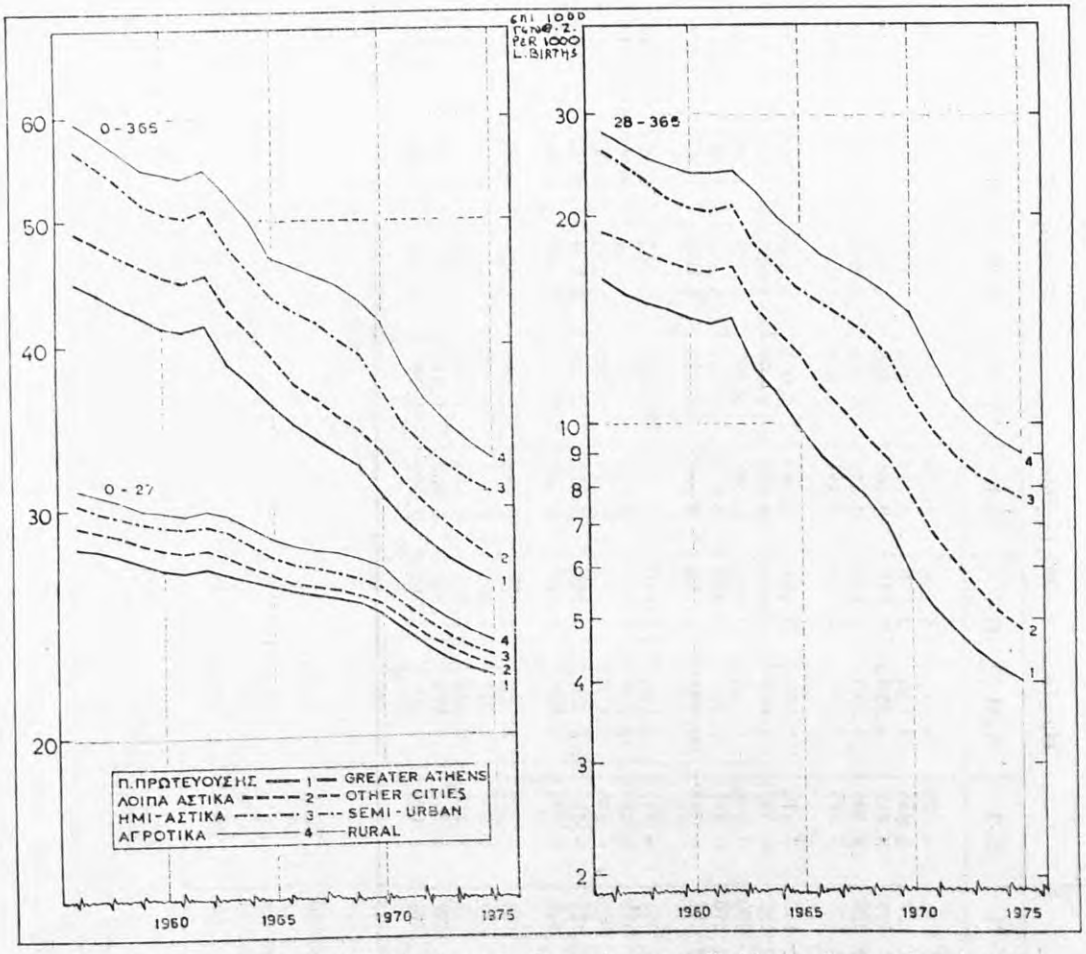

Σχ. 29. Διόρθωσις τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος καθ' ἡλικίαν (νεογνικὴ καὶ μετανεογνική), κατὰ περιοχὰς (ὡς εἰς τὸ Σχ. 28).

Fig. 29. Corrected infant death-rate in Greece, by age (neonatal etc.) in the four regions, as in Fig. 28.

Ἡ περαιτέρω ἀνάλυσις περιωρίσθη κατόπιν εἰς δύο μόνον ὁμάδας πληθυσμοῦ (πόλεις-ὕπαιθρος), ἀλλὰ προσετέθησαν αἱ διωρθωμέναι τιμαὶ τῶν δύο φύλων καὶ τοῦ συνόλου τῆς Χώρας. Οὕτως, εἰς τοὺς πίνακας 32 ἕως 35 δίδονται τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τῆς ΕΣΥΕ, ὡς καὶ αἱ νέαι τιμαὶ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος (σχ. 29 καὶ 30). Ἐντύπωσιν προκαλεῖ ἡ ἔκτασις τῶν διαφυγῶν, ἀφοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου ὑπολογίζεται

Ποσοστὰ (%) δηλωθέντων θανάτων βρεφῶν—(1956–1975)—Percent registered infant deaths

Ἡλικία (ἡμέραι) age (in days)	Σ–T	Α–M	Θ–F	Π–U	Υ–R
0–365	81,2	81,2	81,2	92,6	71,7
0– 27	73,0	—	—	89,6	56,9
28–365	97,0	—	—	97,9	96,4

ὅτι 2.000 περίπου θάνατοι νεογνῶν κατ' ἔτος δὲν ἐδηλώνοντο εἰς τὰ Ληξιαρχεῖα καὶ, κατὰ συνέπειαν, ἀπουσίαζον ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καταλόγους τῶν γεννήσεων ζώντων, τῶν θανάτων ἐν γένει καὶ τῶν θανάτων βρεφῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μὴ δηλουμένων θανάτων νεογνῶν περιωρίσθη κάπως τελευταίως, ἀλλ' ἡ πληρότης τῶν καταγραφῶν ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ εἰς ἀπαραδέκτως χαμηλὸν ἐπίπεδον, ἰδίᾳ εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 34 καὶ τὸ σχῆμα 31.

Πίναξ 34. Θάνατοι βρεφῶν ἐν Ἑλλάδι (Σ), κατὰ φῦλον, ἡλικίαν καὶ κατὰ πόλεις (Π), ὕπαιθρον (Υ), μετὰ τὴν διόρθωσιν διὰ τοὺς μὴ δηλωθέντας θανάτους νεογνῶν

Table 34. Infant deaths in Greece (Σ), Urban (U), Rural (R), after accounting for the non-registered neonatal deaths

Ἔτος Year	Μὴ δηλωθέντες θάνατοι βρεφῶν Missing infant deaths (N)					Θάνατοι βρεφῶν (διωρθωμένοι) — Infant deaths (corrected)										
						Ἡμερῶν — 0 – 365 — Days					Ἡμερῶν — 0 – 27 — Days			Ἡμερῶν — 28 – 365 — Days		
	Σ–T	A–M	Θ–F	Π–U	Υ–R	Σ–T	A–M	Θ–F	Π–U	Υ–R	Σ–T	Π–U	Υ–R	Σ–T	Π–U	Υ–R
1956	2.535	1.292	1.243	641	1.894	8.663	4.515	4.148	2.479	6.184	4.767	1.511	3.256	3.896	968	2.928
1957	1.471	795	676	364	1.107	8.355	4.376	3.979	2.499	5.856	4.648	1.540	3.108	3.707	959	2.748
1958	1.989	1.047	942	480	1.509	8.052	4.239	3.813	2.466	5.586	4.583	1.539	3.044	3.469	927	2.542
1959	1.598	871	727	378	1.220	8.108	4.289	3.819	2.516	5.592	4.652	1.578	3.074	3.456	938	2.518
1960	1.519	828	691	348	1.171	7.819	4.159	3.660	2.441	5.378	4.530	1.541	2.989	3.289	900	2.389
1961	1.408	687	721	273	1.135	7.414	3.963	3.451	2.509	4.905	4.309	1.591	2.718	3.105	918	2.187
1962	1.418	677	741	283	1.135	7.562	4.064	3.498	2.653	4.909	4.385	1.675	2.710	3.177	978	2.199
1963	1.111	654	457	211	900	6.936	3.748	3.188	2.568	4.368	4.204	1.708	2.496	2.732	860	1.872
1964	1.341	704	637	125	1.216	6.829	3.709	3.120	2.672	4.157	4.264	1.821	2.443	2.565	851	1.714
1965	1.196	659	537	155	1.041	6.390	3.488	2.902	2.644	3.746	4.083	1.857	2.226	2.307	787	1.520
1966	1.054	539	515	49	1.005	6.307	3.460	2.847	2.715	3.592	4.165	1.961	2.204	2.142	754	1.388
1967	899	509	390	–70	969	6.489	3.578	2.911	2.844	3.645	4.354	2.090	2.264	2.135	754	1.381
1968	739	490	249	–150	889	6.236	3.453	2.783	2.748	3.488	4.264	2.060	2.204	1.972	688	1.284
1969	917	489	428	0	917	5.816	3.236	2.580	2.625	3.191	4.050	2.005	2.045	1.766	620	1.146
1970	906	469	437	50	856	5.196	2.903	2.293	2.481	2.715	3.748	1.957	1.791	1.448	524	924
1971	946	564	382	83	863	4.743	2.662	2.081	2.358	2.385	3.531	1.897	1.634	1.212	461	751
1972	643	404	239	–152	795	4.494	2.531	1.963	2.351	2.143	3.422	1.909	1.513	1.072	442	630
1973	892	558	334	199	693	4.212	2.383	1.829	2.262	1.950	3.258	1.863	1.395	954	399	555
1974	819	440	379	180	639	4.267	2.423	1.844	2.353	1.914	3.345	1.956	1.389	922	397	525
1975	697	397	300	67	630	4.106	2.339	1.767	2.315	1.791	3.242	1.935	1.307	864	380	484

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ 35. Διορθωθεῖσα βρεφικὴ θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (Σύνολον, Ἄρρενα - Θήλεα, Πόλεις - Ὕπαιθρος), καθ' ἡλικίαν (νεογνικὴν καὶ μετανεογνικήν). Γεννήσεις νεκρῶν ἐπὶ 1.000 γεννηθέντων ζώντων

Table 35. Corrected infant death rates in Greece, by age groups and stillbirth-rates

Ἔτος Year	Βρεφικὴ θνησιμότης καθ' ἡλικίαν — Infant death rate, by age at death											Γεννήσεις νεκρῶν ἐπὶ 1.000 γεννήσεων ζώντων Stillbirth - rate		
	Ἡμερῶν — 0 - 365 — Days					Ἡμερῶν — 0 - 27 — Days			Ἡμερῶν — 28 - 365 — Days					
	Σ-T	A-M	Θ-F	Π-U	Y-R	Σ-T	Π-U	Y-R	Σ-T	Π-U	Y-R	Σ-T	Π-U	Y-R
1956	54,76	54,96	54,54	46,85	58,72	30,13	28,57	30,92	24,63	18,28	27,80	12,86	24,46	7,04
1957	53,58	54,21	52,90	46,00	57,62	29,81	28,35	30,58	23,77	17,65	27,04	10,62	21,86	7,55
1958	51,83	52,71	50,88	44,95	55,59	29,50	28,06	30,29	22,33	16,89	25,30	13,50	22,71	8,47
1959	50,61	51,84	49,30	44,11	54,19	29,04	27,67	29,79	21,57	16,44	24,40	13,49	21,84	8,89
1960	49,73	51,18	48,18	43,20	53,39	28,81	27,28	29,67	20,92	15,92	23,72	14,46	23,06	9,64
1961	49,19	50,63	47,57	42,90	53,18	28,59	27,21	29,47	20,60	15,69	23,71	13,55	20,09	9,40
1962	49,70	51,88	47,38	43,39	53,93	28,82	27,40	29,77	20,88	15,99	24,16	14,50	20,40	10,54
1963	46,79	49,02	44,41	40,60	51,39	28,36	27,01	29,37	18,43	13,59	22,02	14,91	19,32	11,64
1964	44,60	46,97	42,08	39,16	48,97	27,85	26,70	28,78	16,75	12,46	20,19	15,94	21,61	11,39
1965	42,19	44,52	39,70	37,59	46,16	26,96	26,41	27,43	15,23	11,18	18,73	15,74	20,15	11,93
1966	40,79	43,23	38,18	36,08	45,25	26,94	26,06	27,76	13,85	10,02	17,49	16,03	19,55	12,70
1967	39,85	42,51	37,00	35,15	44,47	26,74	25,84	27,62	13,11	9,31	16,85	14,95	17,47	12,46
1968	38,89	41,86	35,75	34,24	43,55	26,59	25,67	27,52	12,30	8,57	16,03	13,98	15,99	11,96
1969	37,75	40,61	34,68	33,31	42,39	26,29	25,46	27,17	11,46	7,85	15,22	14,53	16,14	12,83
1970	35,85	38,69	32,80	31,81	40,55	25,86	25,09	26,75	9,99	6,72	13,80	13,26	14,85	11,41
1971	33,61	36,51	30,51	30,33	37,63	25,02	24,40	25,78	8,59	5,93	11,85	13,60	14,66	12,31
1972	31,90	34,82	28,78	29,16	35,55	24,29	23,68	25,10	7,61	5,48	10,45	12,82	13,58	11,80
1973	30,63	33,43	27,61	28,15	34,13	23,69	23,18	24,42	6,94	4,97	9,71	12,34	12,81	11,67
1974	29,62	32,57	26,46	27,34	32,99	23,22	22,73	23,94	6,40	4,61	9,05	12,19	12,88	11,17
1975	28,86	31,80	25,71	26,76	32,12	22,79	22,37	23,44	6,07	4,39	8,68	11,96	12,37	11,32

Τὸ πρόβλημα, συνεπῶς, ἐντοπίζεται εἰς τὴν ἀτελῆ καταγραφὴν τόσον τῶν γεννηθέντων νεκρῶν, ὅσον καὶ τῶν θανάτων νεογνῶν, αὐτῶν δηλαδὴ τὰ ὁποῖα ἀποθνήσκουν εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησίν των ἢ τὸ πολὺ κατὰ τὰς τέσσαρας πρώτας ἑβδομάδας τῆς ζωῆς των. Διὰ τοὺς θανάτους τῶν μεγαλυτέρας ἡλικίας βρεφῶν δὲν φαίνεται νὰ ὑπάρχῃ πρόβλημα, δεδομένου ὅτι ἡ δήλωσις αὐτῶν εἶναι σχεδὸν πλήρης (97% τοῦ συνόλου).

Αἱ ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴν ἀτελῆ καταγραφὴν τῶν θανάτων νεογνῶν ἐπηρεάζουν ὅλους σχεδὸν τοὺς δείκτας φυσικῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, μὲ ἄμεσον ἐπακόλουθον τὴν μείωσιν τῆς ἀξιοπιστίας τῶν Ἑλληνικῶν δημογραφικῶν σειρῶν. Εὐνόητον εἶναι ὅτι οἱ μὴ δηλωθέντες θάνατοι νεογνῶν ἀπουσιάζουν, ἐπίσης, καὶ ἀπὸ τὰ σύνολα τῶν κατ' ἔτος θανάτων καὶ γεννήσεων ζώντων, μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν πλασματικῶς μικροτέραν περι-γεννητικήν, βρεφικὴν καὶ γενικὴν θνησιμότητα, ὅπως, ἐπίσης, καὶ τὴν γενικὴν καὶ εἰδικὴν γεννητικότητα τῆς Χώρας.

Ἀνησυχητικὸν ἐπὶ πλέον παράγοντα ἀποτελεῖ ἡ περὶ τὸ 80% στασιμότης εἰς τὴν πληρότητα τῶν καταγραφομένων θανάτων βρεφῶν. Ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 31, ἡ εἰς τὰς πόλεις καταγραφὴ τῶν θανάτων βρεφῶν ἐβελτιώθη ἀπὸ 75% περίπου κατὰ τὸ 1956, εἰς 100% κατὰ τὴν περὶ τὸ 1970 πενταετίαν, ἀλλ' ἐκάμφθη καὶ πάλιν κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν, ἡ πληρότης τῶν καταγραφῶν φαίνεται ὅτι οὐδόλως ἐβελτιώθη, κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν εἰκοσαετίαν. Ἡ ἀτέλεια αὐτὴ βαρύνει, κυρίως, τὴν νεογνικὴν θνησιμότητα, ἡ ὁποία εἶναι τριπλασία περίπου τῆς μετα-νεογνικῆς καὶ περιλαμβάνει 70% ἕως 80% τῆς ὁλικῆς βρεφικῆς θνησιμότητος. Ἄλλως τε εἰς τὴν ἐλλιπῆ καταγραφὴν τῶν νεογνικῶν θανάτων ὀφείλονται αἱ ἀπαραδέκτως χαμηλαὶ τιμαὶ βρεφικῆς θνησιμότητος διὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως σημειοῦνται εἰς τὸν πίνακα ΙΙ τοῦ Παραρτήματος.

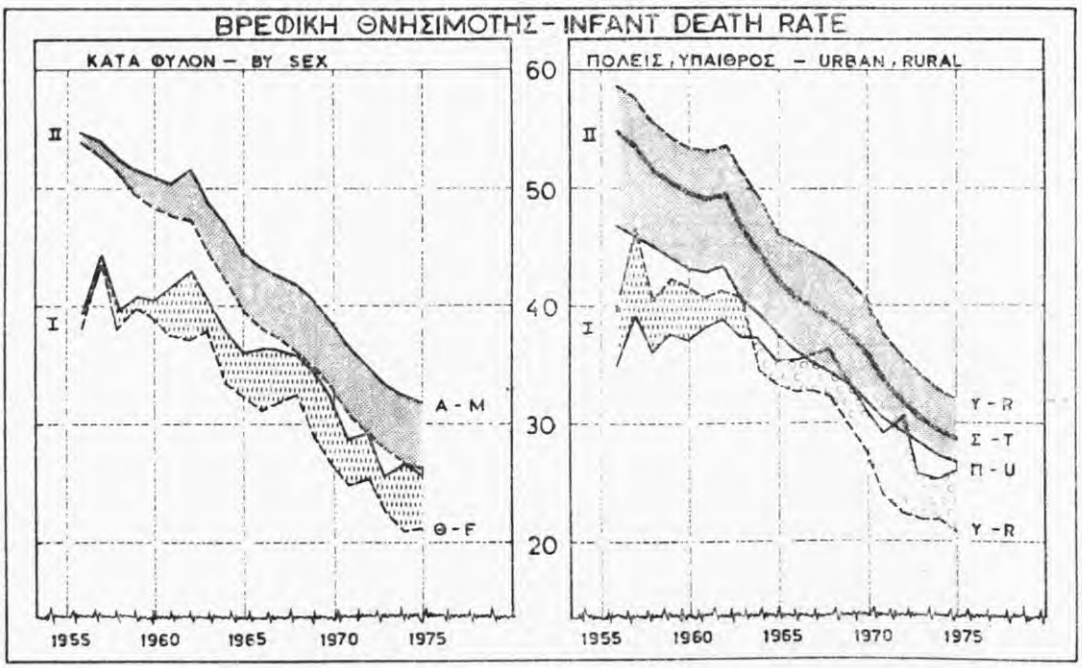

Σχ. 30. Ἀρχικὴ (I) καὶ διωρθωμένη (II) βρεφικὴ θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (1956 - 1975), κατὰ φῦλον (ἀριστερὰ) καὶ κατὰ πόλεις - ὕπαιθρον δι' ἀμφότερα τὰ φῦλα (δεξιά).

Fig. 30. Original (I) and corrected (II) infant mortality rates in Greece (1956 - 1975), by sex (left) and in urban-rural areas, both sexes (right).

Εἰς τὸν πίνακα 35 δίδονται αἱ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν διαμορφωθεῖσαι νέαι τιμαὶ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἰς τὸ σύνολον τῆς Χώρας κατὰ φῦλον, ὡς καὶ εἰς τὰς δύο ὑπο-ὁμάδας τοῦ πληθυσμοῦ, τὰς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρον. Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα (σχῆμα 30), αἱ νέαι σειραὶ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἶναι κατὰ 33% περίπου ὑψηλότεραι τῶν παλαιῶν καὶ ἡ μὲ τὸν χρόνον βελτίωσις τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος ἀκολουθεῖ περισσότερον συνεπῆ πορείαν, ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν προοδευτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας. Ἡ κατὰ 25% περίπου ηὐξημένη βρεφικὴ θνησιμότης τῆς ὑπαίθρου ἐμειώθη εἰς 20% κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἐξηφανίσθη ἡ μετὰ τὸ 1963 περίεργος διασταύρωσις τῶν γραμμῶν, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 10 (σελ. 34), διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει εὐλογοφανὴς ἐξήγησις ἢ δικαιολογία.

Δύο ἐνδιαφέροντα ὑποπροϊόντα τῆς προκειμένης ἀναλύσεως—ἡ προοδευτικὴ δηλαδὴ αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τῶν νεογνικῶν θανάτων καὶ ἡ διευρυνομένη διαφορὰ (εἰς βάρος τῶν ἀρρένων) εἰς τὴν κατὰ φῦλον βρεφικὴν θνησιμότητα—περιελήφθησαν εἰς τὸν πίνακα 36 καὶ τὸ σχῆμα 31. Παράγωγα καὶ τὰ δύο τῆς βαθμιαίας βελτιώσεως τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος (αἱ μικραὶ τιμαὶ βρεφικῆς θνησιμότητος συμβαδίζουν μὲ ὑψηλὰ ποσοστὰ θανάτων νεογνῶν καὶ μεγαλυτέραν ὑπερ-θνησιμότητα τῶν ἀρρένων βρεφῶν καὶ τἀνάπαλιν), ἀποτελοῦν χρησίμους παραμέτρους διὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ «π ρ α γ μ α τ ι κ ο ῦ» ἐπιπέδου περὶ τὸ ὁποῖον κυμαίνεται ἡ τρέχουσα βρεφικὴ θνησιμότης. Κατὰ μίαν ὑπερ-ἁπλούστευσιν τῆς μεθόδου, ἡ προκειμένη

διόρθωσις τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος ἐγένετο μὲ βάσιν τὴν καταγραφεῖσαν μετα-νεογνικὴν θνησιμότητα (ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς ἐθεωρήθη ὡς ἀκριβὴς) καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἀντιστοιχοῦντος ποσοστοῦ τῶν θανάτων νεογνῶν, ὅπως καθορίζεται τοῦτο ἀπὸ τὴν διεθνῆ πεῖραν τῶν δημογραφικῶς προηγμένων χωρῶν τῆς Γῆς. Ἀπὸ τὴν συσχέτισιν ἀκριβῶς τῶν δύο αὐτῶν μεταβλητῶν ὑπελογίσθησαν αἱ ἀλγεβρικαὶ σχετικαὶ ἐξισώσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποδίδουν ἱκανοποιητικά, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀποτελέσματα, χωρὶς βεβαίως ν' ἀποκλείωνται περαιτέρω ἐπ' αὐτῶν βελτιώσεις.

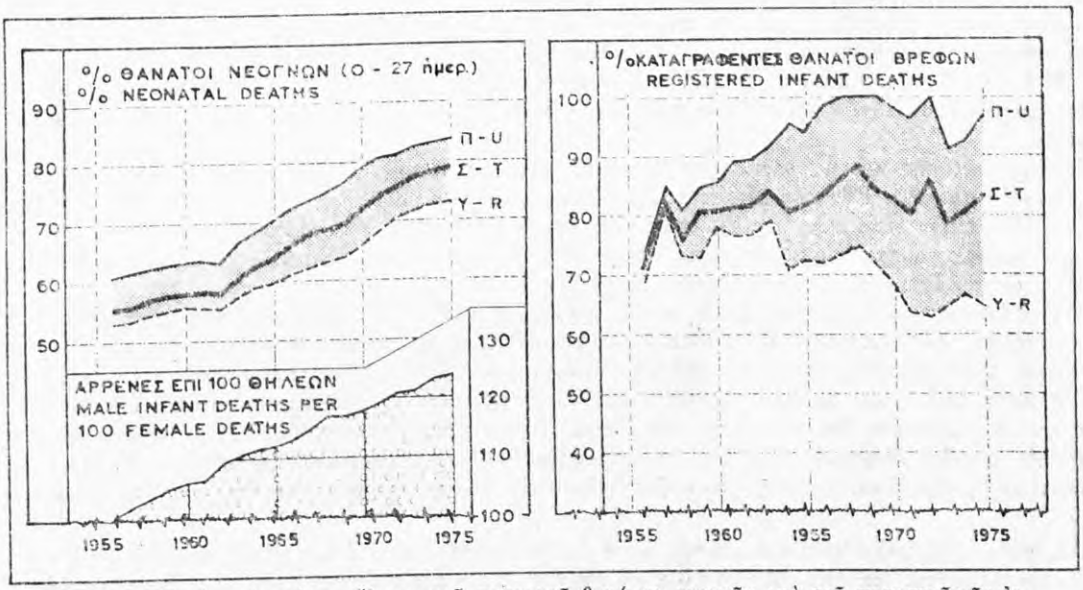

Σχ. 31. Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ θανάτων νεογνῶν καὶ τοῦ ποσοστοῦ τῶν ἀρρένων (ἐπὶ 100 θανάτων βρεφῶν), καὶ ἀναλογία δηλωθέντων θανάτων βρεφῶν ἐν Ἑλλάδι (πληρότης ληξιαρχικῶν δηλώσεων), κατὰ τὴν περίοδον 1956 - 1975.

Fig. 31. The growing importance of neonatal deaths and of male deaths (per 100 infant deaths) and completeness of registration of infant deaths in Greece (urban-rural), during the period 1956 - 1975).

Πίναξ 36. Πληρότης καταγραφῆς τῆς ἐν Ἑλλάδι βρεφικῆς θνησιμότητος. Ποσοστὸν (%) θανάτων βρεφῶν δηλωθέντων εἰς τὸ Ληξιαρχεῖον. Ποσοστὸν θανάτων νεογνῶν ἐπὶ 100 θανάτων βρεφῶν καὶ ποσοστὸν ἀρρένων ἐπὶ 100 θανάτων τῶν δύο φύλων (διωρθωμένα στοιχεῖα)

Table 36. Completeness of registration of infant deaths in Greece, by sex and urban-rural areas. Proportion of neonatal to total infant mortality and proportion of male mortality to that of both sexes

Ἔτος Year	Δηλωθέντες θάνατοι βρεφῶν % Registered infand deaths %			Θάνατοι νεογνῶν % Neonatal deaths %			Ἄρρενες % Males
	Σ–T	Π–U	Y–R	Σ–T	Π–U	Y–R	
1956	70,7	74,1	69,4	55,0	61,0	52,7	52,1
1957	82,4	85,4	81,0	55,6	61,6	53,1	52,4
1958	75,3	80,5	73,2	56,9	62,4	54,5	52,7
1959	80,3	85,0	73,0	57,4	62,7	55,0	52,9
1960	80,6	85,7	78,2	57,9	63,1	55,6	53,2
1961	81,0	89,1	76,9	58,1	63,4	55,4	53,5
1962	81,2	89,3	76,9	58,0	61,3	55,2	53,7
1963	84,0	91,8	79,4	60,6	66,5	57,1	54,0
1964	80,4	95,3	70,7	62,4	68,2	58,8	54,3
1965	81,3	94,1	72,2	63,9	70,2	59,4	54,6
1966	83,3	98,2	72,0	66,0	72,2	61,4	54,9
1967	86,1	100,0	73,4	67,1	73,5	62,1	55,1
1968	88,5	100,0	74,5	68,4	75,0	63,2	55,4
1969	84,3	100,0	71,3	69,6	76,4	64,1	55,6
1970	82,6	98,0	68,5	72,1	78,9	66,0	55,9
1971	80,0	96,5	63,8	74,4	80,4	68,5	56,1
1972	85,2	100,0	62,9	76,1	81,2	70,6	56,3
1973	78,8	91,2	64,5	77,4	82,4	71,5	56,6
1974	80,8	92,4	66,6	78,4	83,1	72,6	56,8
1975	83,0	97,1	64,8	79,0	83,6	73,0	57,0

Οἱ πίνακες ἐπιβιώσεως

Κατὰ τὴν περὶ θνησιμότητος ἀνάλυσιν ἐτονίσθη ἡ χρησιμότης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τῶν διαφόρων δεικτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐκφράζουν μὲν τὰς ἑκάστοτε ἐπικρατούσας δυνάμεις φθορᾶς τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ συνδέσουν εἰς ἓν ἐνιαῖον σύνολον τὸν ἐν ζωῇ πληθυσμὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον προέρχονται οἱ κατ' ἔτος σημειούμενοι θάνατοι. Τὸ ἐπιπρόσθετον αὐτὸ βῆμα ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν οἰκοδόμησιν δύο τοὐλάχιστον *Πινάκων Ἐπιβιώσεως* (ἕνα διὰ τοὺς ἄρρενας καὶ τὸν ἄλλον διὰ τὰς θήλεις), οἱ ὁποῖοι ἐνσωματώνουν τὴν εἰδικὴν διὰ μίαν χρονικὴν περίοδον θνησιμότητα μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐν ζωῇ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ ὁποίου προέρχονται οἱ θάνατοι. Τὸ σπουδαιότερον προϊὸν τῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως εἶναι ἡ κατὰ φῦλον Μ έ σ η Δ ι ά ρ κ ε ι α τ ῆ ς Ζ ω ῆ ς εἰς τὰς διαφόρους ἡλικίας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου· ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι παράμετροι αὐτῶν ἀποτελοῦν πολύτιμον βοήθημα δι' ὅλας σχεδὸν τὰς φάσεις τῆς δημογραφικῆς ἀναλύσεως.

Ἡ χρησιμότης καὶ ὁ τρόπος ὑπολογισμοῦ τῶν *Πινάκων Ἐπιβιώσεως* ἐξετέθησαν εἰς προηγούμενον δημοσίευμα τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος [1] ὅπου δίδεται συνοπτικὴ ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως, ὡς καὶ δύο Πίνακες διὰ τὰς περιόδους 1955-59 καὶ 1960-62. Ἡ σειρὰ συμπληροῦται τώρα μὲ τρεῖς νέους (διπλοῦς) Πίνακας Ἐπιβιώσεως διὰ τὰ ἔτη 1950, 1960 καὶ 1970, ὡς συνέχεια τῶν παλαιοτέρων διὰ τὰ ἔτη 1940, 1928 κλπ.

Ἡ ε ἰ δ ι κ ὴ κ α τ ὰ φ ῦ λ ο ν κ α ὶ ἡ λ ι κ ί α ν θ ν η σ ι μ ό τ η τ ο ς ἀποτελεῖ φυσικὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως. Διὰ λόγους περισσοτέρας σταθερότητος χρησιμοποιοῦνται αἱ μέσαι τιμαὶ θνησιμότητος τριῶν (ἢ πέντε) συνεχομένων ἐτῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κεντρικοῦ ἔτους, διὰ τὸ ὁποῖον ἡ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν σύνθεσις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ μίαν γενικὴν ἀπογραφὴν ἢ ἀξιόπιστον ὑπολογισμὸν διὰ τὸ μέσον τοῦ ἔτους. Ἐπιχειρεῖται κατόπιν ἡ ἐξομάλυνσις τῶν τιμῶν τῆς εἰδικῆς καθ' ἡλικίαν θνησιμότητος (ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐχρησιμοποιήθη ἡ μέθοδος King), μέχρις ὅτου ἀποκτήσει αὕτη τὴν ἀπαιτουμένην συστηματικὴν καὶ ρέουσαν μορφὴν μεταξὺ τῶν συνεχομένων ὁμάδων ἡλικιῶν.

Αἱ, οὕτως, ἐξομαλυνθεῖσαι τιμαὶ τῆς ε ἰ δ ι κ ῆ ς κ α θ' ἡ λ ι κ ί α ν (καὶ φῦλον) θ ν η σ ι μ ό τ η τ ο ς (m_x), μετατρέπονται κατόπιν εἰς π ι θ α ν ό τ η τ α θ α ν ά τ ο υ (q_x) δι' ἕνα ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι συνεπλήρωσαν π.χ. τὸ 24ον ἔτος τῆς ζωῆς των καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ 25ον ἔτος. Τὰ ἁπλᾶ ἔτη ἡλικίας μὲ ἀρχὴν τὸ μηδὲν (κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως) μέχρι τοῦ 100οῦ καὶ πλέον ἔτους (τὸ μέγιστον ὅριον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιβιώσεως), ἀναγράφονται εἰς τὴν πρώτην στήλην τοῦ ὑπὸ κατασκευὴν Πίνακος, ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα ἑνὸς ἁπλοῦ x. Εἰς τὴν δευτέραν στήλην (ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα $1000q_x$) καταχωροῦνται αἱ ὡς ἄνω ὑπολογισθεῖσαι πιθανότητες θ ανάτου ἐπὶ 1.000 ζώντων εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας, ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος. Ἡ ἀναφορὰ «ε π ὶ 1.000 ζ ώ ν τ ω ν» διευκολύνει τοὺς ὑπολογισμοὺς ἀλλὰ δὲν μεταβάλλει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀτομικῆς πιθανότητος, ἡ ὁποία ἐκφράζεται πάντοτε ὡς δεκαδικὸς καὶ μικρότερος τῆς μονάδος ἀριθμός, ἀφοῦ ἡ πιθανότης ἐπιβιώσεως (p_x) καὶ ἡ πιθανότης θανάτου (q_x) κατὰ τὸ ὑπ' ὄψιν ἔτος ἡλικίας (x) ἰσοῦται πρὸς τὴν μονάδα ($p_x + q_x = 1$).

Χρειάζεται τώρα καὶ ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἐνεργήσουν αἱ δι' ἑκάστην ἡλικίαν ὑπολογισθεῖσαι πιθανότητες θανάτου. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ ἀκριβῶς τοῦτο ἔγκειται ἡ μεγάλη πρωτοτυπία τῆς θεωρίας τῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως. Χρησιμοποιεῖται, δηλαδή, μία φανταστικὴ γενεὰ ἐξ 100.000 ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἐγεννήθησαν ταυτοχρόνως κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡλικίας μηδὲν καὶ κατόπιν ὀλιγοστεύουν προοδευτικῶς, συμφώνως πρὸς τὴν ἐκ τοῦ πραγματικοῦ πληθυσμοῦ ὑπολογισθεῖσαν πιθανότητα θανάτου δι' ἕκαστον ἔτος ἡλικίας, μέχρις ὅτου ἀποθάνει καὶ ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξ 100.000 ἀτόμων γενεᾶς. Ἡ στήλη αὐτὴ ὑπὸ τὴν ἐπικαφαλίδα lx, δίδει τοὺς εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστου ἔτους ἡλικίας ἐπιζῶντας, μετὰ δηλαδὴ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν θανόντων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ἡλικίας.

Τὰ ἑπόμενα στάδια διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Πίνακος εἶναι μᾶλλον εὔκολα. Μὲ ἕνα ἁπλοῦν πολλαπλασιασμὸν τῆς πιθανότητος θανάτου εἰς τὴν ἡλικίαν μηδὲν (q_0) μὲ τὸν ἀρχικὸν πληθυσμὸν (100.000) τῆς γενεᾶς (l_0), διαχωρίζονται οἱ θανόντες κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας (βρεφικὴ θνησιμότης), ὁ ἀριθμὸς δὲ αὐτὸς ἀναγράφεται εἰς τὴν 3ην στήλην ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα d_x. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θανόντων ἀφαιρεῖται κατόπιν ἀπὸ τὸν ἀρχικὸν πληθυσμὸν τῶν 100.000 ἀτόμων, τὸ προκῦπτον δὲ ὑπόλοιπον ἀντιπροσωπεύει τοὺς ἐπιζῶντας κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑπομένου ἔτους τῆς ζωῆς (l_1). Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τοὺς ἐπιζῶντας κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡλικίας 1, ὁ πολλαπλασιασμὸς δὲ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ μὲ τὴν ἀντίστοιχον πιθανότητα θανάτου (q_1) δίδει τοὺς θανόντας οἱ ὁποῖοι ἀναγράφονται κάτωθεν τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ τῆς στήλης d_x. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν θανόντων αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἐπιζῶντας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους, εὑρίσκεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιζώντων κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡλικίας 2. Οὕτω, μὲ διαδοχικοὺς πολλαπλασιασμοὺς καὶ ἀφαιρέσεις, συμπληροῦνται αἱ δύο στῆλαι τῶν Πινάκων l_x καὶ d_x μέχρις ὅτου, εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 100 καὶ πλέον ἐτῶν, ἀποθάνει καὶ ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν τῆς ὑπ' ὄψιν ἀνθρωπίνης γενεᾶς.

Μία ἐνδιαφέρουσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου λεπτομέρεια εἶναι ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀριθμῶν τῆς στήλης d_x (συμποσούμενον εἰς 100.000) δηλοῖ ὅτι οἱ θάνατοι ἰσοφαρίζουν ἀκριβῶς τὸν ἀρχικὸν πληθυσμὸν τῶν 100.000 γεννήσεων. Κατὰ συνέπειαν, ὁ θεωρητικὸς ἀλλὰ τόσον εὔχρηστος ἀριθμὸς τῶν 100.000 ἀνθρώπων τῆς ἀρχικῆς γενεᾶς ἀντιπροσωπεύει ἕνα σ τ ά σ ι μ ο ν καὶ κ λ ε ι σ τ ὸ ν π λ η θ υ σ μ ό ν, ἕνα

1, ΕΣΥΕ : Ἑλληνικοὶ Πίνακες Ἐπιβιώσεως, 1964.

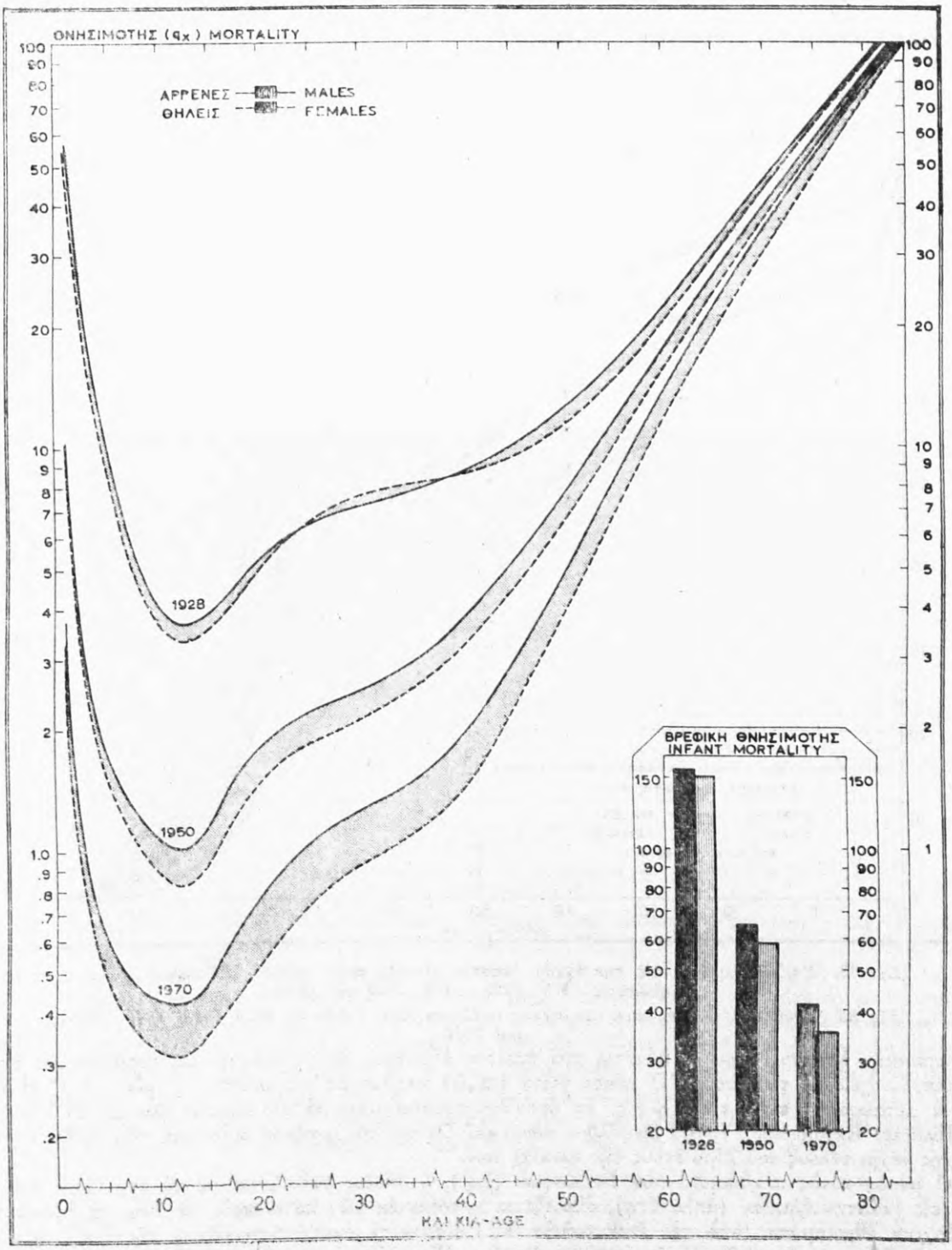

Σχ. 32. Πιθανότης θανάτου (1000 q_x), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν. Ἑλληνικοὶ Πίνακες Ἐπιβιώσεως 1928, 1950 καὶ 1970.

Fig. 32. Life Table's probability of dying (1000 q_x), by sex and age in Greece, 1928, 1950 and 1970.

πανομοιότυπον δι' ὅλους τοὺς Πίνακας Ἐπιβιώσεως πληθυσμόν, ὁ ὁποῖος δὲν αὐξάνεται, οὔτε ἐλαττοῦται μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου (μηδενικὴ δημογραφικὴ αὔξησις) καὶ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ καμμίαν μεταναστευτικὴν κίνησιν ἀπὸ ἢ πρὸς τὸν ὑπ' ὄψιν πληθυσμόν. Εἰς τὸν κοινὸν αὐτὸν ὑποδοχέα ἀφήνονται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐπιδράσουν αἱ δι' ἑκάστην χώραν καὶ ἐποχὴν δυνάμεις φθορᾶς τοῦ πληθυσμοῦ (q_x), τὰ τελικὰ δὲ εὑρήματα ἀναφέρονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θνησιμότητα τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν πληθυσμοῦ, χωρὶς τὰς παρασίτους ἐπιδράσεις ἀπὸ τὴν διάφορον καθ' ἡλικίαν δόμησιν τῶν πραγματικῶν πληθυσμῶν ἢ ἀπὸ τὴν συνήθη διακίνησιν μεταναστῶν.

Μὲ ὀλίγην ἀκόμη προσπάθειαν, ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐπιζώντων εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας (l_x) μετατρέπεται εἰς μέσον πληθυσμὸν (L_x), διὰ τὸ μέσον δηλαδὴ ἑκάστης ἡλικίας. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ τῶν θανόντων ἀπὸ τοὺς ἐπιζῶντας τῆς ἰδίας σειρᾶς, μὲ ἐξαίρεσιν τὴν

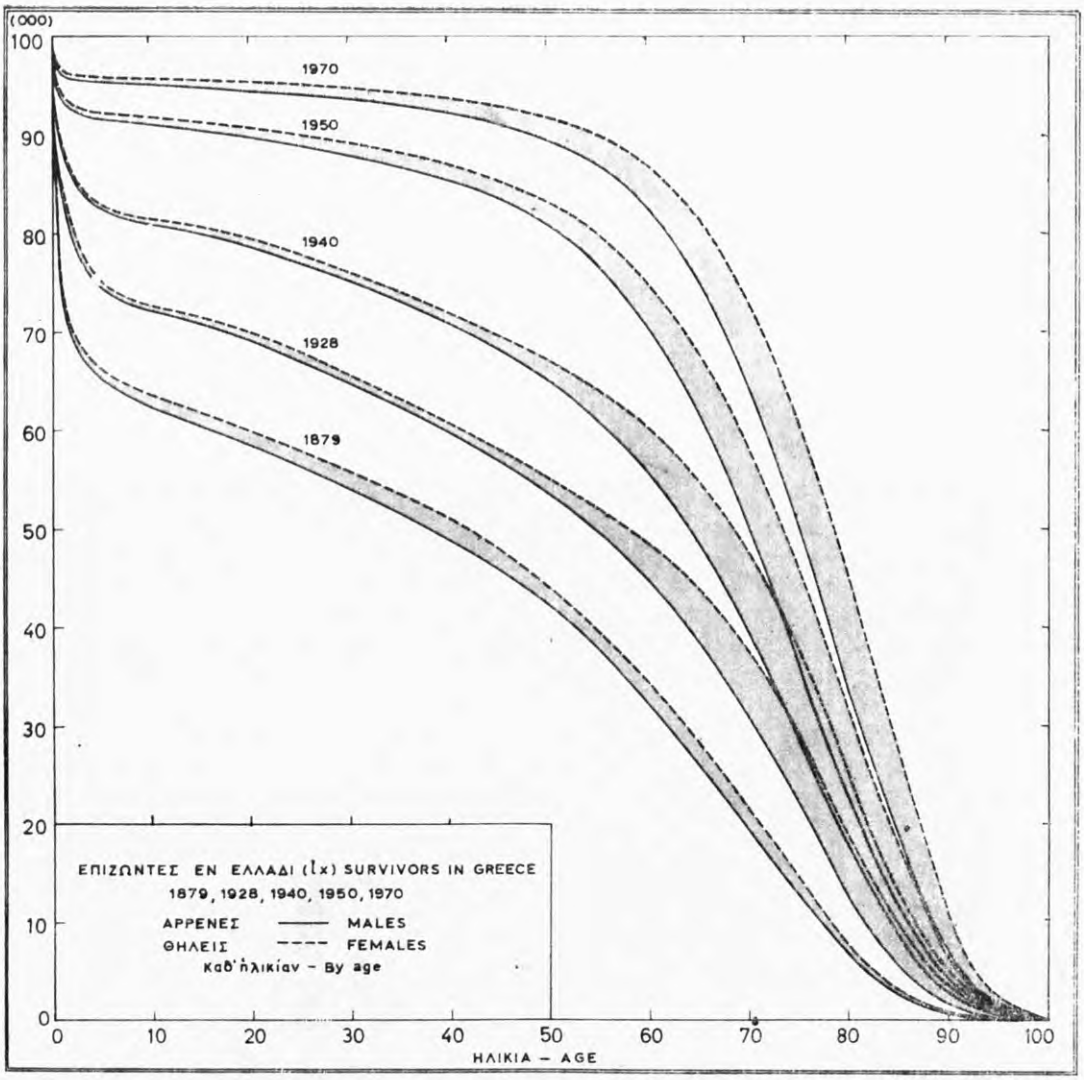

Σχ. 33. Ἐπιζῶντες (l_x) εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας, κατὰ φῦλον. Ἑλληνικοὶ Πίνακες Ἐπιβιώσεως 1879, 1928, 1940, 1950 καὶ 1970.

Fig. 33. Survivors (l_x) at each age by sex in Greece. Life Tables for 1879, 1928, 1940, 1950 and 1970.

βρεφο-νηπιακὴν ἡλικίαν, ὅπου οἱ θάνατοι τοῦ πρώτου ἑξαμήνου εἶναι σημαντικῶς περισσότεροι ἐκείνων τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ἔτους. Ὁ μέσος τώρα ἐπιζῶν πληθυσμὸς εἰς ἑκάστην ἡλικίαν (L_x) εἶναι δυνατὸν νὰ μεταφρασθῇ εἰς ἔτη ζωῆς, ἐφ' ὅσον ἐπὶ παραδείγματι 94.090 ἄρρενες ἡλικίας 25 ἐτῶν (ἀπὸ τοὺς Πίνακας Ἐπιβιώσεως 1970) διεξῆλθον σῶοι καὶ ζῶντες τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν δώδεκα μηνῶν, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ 25ου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Ὁ μέσος αὐτὸς πληθυσμὸς τῶν ἐπιζώντων (L_x), ὁ ὁποῖος ταυτίζεται μὲ τὰ ἔτη ζωῆς τοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἑκάστην ἡλικίαν (ἁπλᾶ ἔτη), ἀθροίζεται κατόπιν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὰ προκύπτοντα δὲ διαδοχικὰ ἀθροίσματα (ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα T_x) δίδουν τὸ ἐναπομένον μῆκος τῆς ζωῆς (εἰς ἔτη), διὰ τοὺς ἐπιζῶντας μέχρι τῆς ἀρχῆς ἑκάστης ἡλικίας. Εἰς τὸ προαναφερθὲν παράδειγμα (Πίνακες Ἐπιβιώσεως ἀρρένων διὰ τὸ ἔτος 1970), τὸ γενικὸν σύνολον ἐξ 7.012.905 ἐτῶν ζωῆς, διαιρούμενον διὰ τοῦ ἀρχικοῦ πληθυσμοῦ τῆς γενεᾶς (100.000), δίδει ὡς μέσην διάρκειαν ἢ προσδοκωμένην κατὰ τὴν γέννησιν ζωὴν 70,13 ἔτη δι' ἕκαστον νεογνὸν τῆς ὑπ' ὄψιν γενεᾶς. Εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 25 ἐτῶν ἡ διαίρεσις τοῦ ἀριθμοῦ ἐτῶν ζωῆς 4.640.075 διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 194.090 (ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 25ου ἔτους) δίδει 49,32 ἔτη προσδοκωμένης ἢ ἐναπολειπομένης ζωῆς διὰ τοὺς 25ετεῖς ἄνδρας. Αἱ διαδοχικαὶ αὐταὶ τιμαὶ τῆς προσδοκωμένης ζωῆς καταχωροῦνται εἰς τὴν τελευταίαν στήλην τῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως, ὑπὸ τὴν ἐπικεφαλίδα e^0_x.

Ἡ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν μέση διάρκεια τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ καθοριζόμενον χρονολογικὸν ἔτος, ἀποτελεῖ τὸν πιστότερον καὶ πλέον ἐκφραστικὸν δείκτην τῆς θνησιμότητος, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν πληθυσμοῦ κατὰ τὴν δεδομένην χρονικὴν περίοδον. Συμβιβάζεται, ἐπίσης, καλλίτερον πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, διότι ὁ 65ετὴς π.χ. συνταξιοῦχος δέχεται περισσότερον εὐχαρίστως τὸ εὕρημα ὅτι (κατὰ μέσον ὅρον) θὰ ζήσῃ ἄλλα 14 ἔτη, παρὰ τὸ ἀντίστροφον ἀλλ' ἰσοδύναμον εὕρημα, ὅτι δηλαδὴ οἱ περισσότεροι (56%) ἀπὸ τοὺς συνομήλικάς του (καὶ πιθανῶς ὁ ἴδιος) θὰ ἔχουν ἀποθάνει πρὶν φθάσουν τὴν ἡλικίαν τῶν 79 ἐτῶν.

'Αλλ' ἡ χρησιμότης τῶν **Πινάκων 'Επιβιώσεως** ἐπεκτείνεται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ κεφάλαια τῆς δημογραφικῆς ἀναλύσεως. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν π.χ. τοῦ **Καθαροῦ Ποσοστοῦ 'Αναπαραγωγῆς** (σελ. 54) ὅπου ὑπεισέρχεται καὶ ὁ παράγων τῆς θνησιμότητος, ἡ εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότης πολλαπλασιάζεται ἐπὶ τὸν ἀντίστοιχον πληθυσμὸν τῶν Πινάκων 'Επιβιώσεως, τὰ πενταετῆ δηλαδὴ ἀθροίσματα τῆς στήλης L_x, τὰ ὁποῖα δίδουν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα, «π ό σ α ἀ π ὸ τ ὰ σ η μ ε ρ ι ν ὰ θ ή λ ε α ν ε ο γ ν ὰ θ ὰ ἐ π ι ζ ή σ ο υ ν μ έ χ ρ ι τ ῆ ς ἡ λ ι κ ί α ς 15-19 ἐ τ ῶ ν, 20-24 .... 40-44 κ α ί 45-49 ἐ τ ῶ ν». 'Επίσης, κατὰ τὴν προέκτασιν τοῦ (σημερινοῦ) πληθυσμοῦ εἰς τὸ μέλλον, αἱ ὑποτιθέμεναι μελλοντικαὶ ροπαὶ τῆς θνησιμότητος ἐκφράζονται ὡς **πηλίκα ἐπιβιώσεως** δι' ἑκάστην πενταετῆ ὁμάδα ἡλικιῶν, τὰ ὁποῖα ὑπολογίζονται πάλιν ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τῆς στήλης l_x δύο ἢ περισσοτέρων Πινάκων 'Επιβιώσεως τοῦ παρελθόντος.

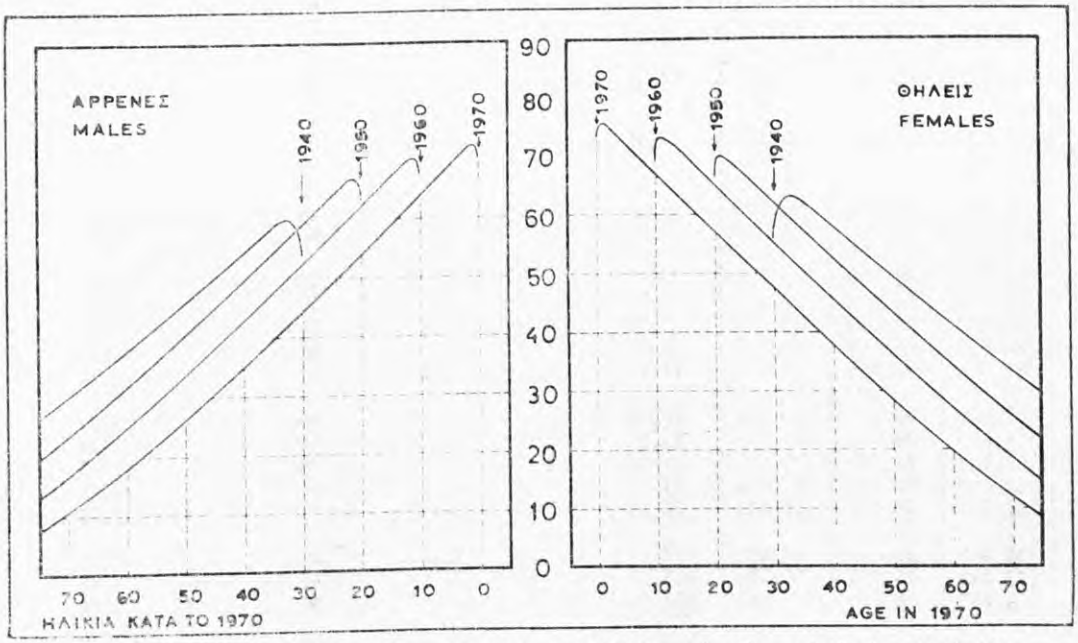

Σχ. 34. 'Η αὔξησις τῆς Μέσης Διαρκείας Ζωῆς ἐν 'Ελλάδι, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν· 1940, 1950, 1960 καὶ 1970.

Fig. 34. The growth in Life Expectancy in Greece, by sex and age groups. Life Tables 1940, 1950, 1960 and 1970.

'Ως οἰκοδομικὸν ὑλικὸν διὰ τοὺς τρεῖς νέους Πίνακας 'Επιβιώσεως τῆς παρούσης μελέτης, ἐχρησιμοποιήθησαν π ρ ῶ τ ο ν αἱ ἀπογραφαὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐτῶν 1951, 1961 καὶ 1971 καὶ δ ε ύ τ ε ρ ο ν ἡ σειρὰ τῶν κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θανάτων μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1956 καὶ 1975. Κατ' ἀρχήν, ὁ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν πληθυσμός, μετὰ τὰς ἀναγκαίας ἐξομαλύνσεις (βλ. κεφ. II), ὑπελογίσθη διὰ τὸ μέσον τῶν ἐτῶν 1950, 1960 καὶ 1970. 'Ακολούθως, ἐξωμαλύνθησαν οἱ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θάνατοι τῆς τριετίας ἑκατέρωθεν τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1970 καὶ ὑπελογίσθη ἡ ἀντίστοιχος εἰδικὴ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν θνησιμότης. Διὰ τὰς κάτω τῶν πέντε ἐτῶν ἡλικίας, ἡ θνησιμότης ὑπελογίσθη ἀπὸ τὰς γεννήσεις καὶ τοὺς θανάτους τῆς προηγουμένης πενταετίας. Μόνον διὰ τὸ 1950 ἐχρειάσθη νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν κατανομὴ τῶν θανάτων, μὲ τὴν ἀναδρομικὴν ἐκτίμησιν τῶν σχετικῶν ἀριθμῶν, βάσει τῆς μετὰ τὸ 1956 γνωστῆς κατανομῆς καὶ μὲ περιοριστικὸν παράγοντα, τὸ γνωστὸν σύνολον τῶν κατ' ἔτος θανάτων.

ΕΛΛΑΣ : Ἔτη προσδοκωμένης κατὰ τὴν γέννησιν ζωῆς (e_0^0)

GREECE : Life expectancy at birth, by sex (e_0^0)

Πέμπτος π.Χ. αἰὼν 31 ἔτη — Fifth century B.C. 31 years

Ἔτος—Year	Ἄρρενες—Males	Θήλεις—Females
1879	36,0	37,5
1920	42,9	46,5
1928	45,0	47,5
1940	52,9	55,8
1950	63,4	65,7
1960	67,3	70,4
1970	70,1	73,6

'Αποκατεστάθη, τοιουτοτρόπως, ἡ κανονικὴ (περίπου ἀνὰ δεκαετίαν) σειρὰ τῶν *'Ελληνικῶν Πινάκων 'Επιβιώσεως*, βραχεῖα σύνοψις τῶν ὁποίων δίδεται εἰς τὸν πίνακα 37. Τὰ πλήρη στοιχεῖα τῶν τριῶν τελευταίων Πινάκων 'Επιβιώσεως, κατὰ φῦλον καὶ ἁπλᾶ ἔτη ἡλικίας, δίδονται εἰς τὸν πίνακα V τοῦ Παραρτήματος, ἐνῷ ἡ ἐν τῷ μεταξὺ σημειωθεῖσα βελτίωσις τῆς παρ' ἡμῖν θνησιμότητος (q_x) καὶ ἐπιβιώσεως (l_x) εἰκονίζεται εἰς τὰ σχήματα 32, 33 καὶ 34. Μεταφραζομένη εἰς ἔτη προσδοκωμένης κατὰ τὴν γέννησιν ζωῆς (e_0^0), ἡ ὡς ἄνω πρόοδος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας μας ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἑπόμενον πίνακα 37, ἐνῷ ἡ ἀνὰ τὸν κόσμον προσδοκωμένη **ζωὴ δίδεται εἰς τὸν Κατάλογον Δ'.**

Πίναξ 37. Σύνοψις Πινάκων Ἐπιβιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος
Table 37. Synopsis of life tables in Greece

Ἡλικία Age	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἡλικίας x Survivors at exact age x				Πιθανότης Θανάτου * Probability of dying *				Προσδοκωμένη ζωὴ Expectation of life (e_x^o)			
	1940	1950	1960	1970	1940	1950	1960	1970	1940	1950	1960	1970
					ΑΡΡΕΝΕΣ — MALES							
0	100.000	100.000	100.000	100.000	112,98	65,05	56,63	41,62	52,94	63,44	67,30	70,13
1	88.702	93 495	94.337	95.838	33,26	10,20	6,82	3,74	58,65	66,83	70,32	72,16
2	85.752	92.541	93.694	95.480	17,54	4,75	2,81	1,57	59,65	66,52	69,80	71,43
3	84.248	92.101	93.431	95.330	10,93	2,98	1,63	0,93	59,71	65,83	68,99	70,54
4	83.327	91.827	93.279	95.241	7,61	2,18	1,18	0,70	59,36	65,03	68,11	69,61
5	82.693	91.627	93.169	95.174	5,63	1,70	0,88	0,57	58,82	64,17	67,19	68,66
10	81.116	91.032	92.866	94.951	2,37	0,96	0,50	0,39	54,92	59,57	62,40	63,81
15	80.146	90.576	92.619	94.762	2,93	1,22	0,66	0,45	50,55	54,86	57,56	58,94
20	78.715	89.925	92.253	94.502	4,38	1,77	1,00	0,74	46,42	50,24	52,77	54,09
25	76.931	89.044	91.743	94.090	4,82	2,19	1,26	1,05	42,44	45,71	48,05	49,32
30	75.013	88.014	91.122	93.554	5,36	2,51	1,49	1,25	38,46	41,22	43,36	44,58
35	72.936	86.859	90.408	92.942	5,99	2,87	1,71	1,40	34,48	36,73	38,69	39,86
40	70.661	85.503	89.578	92.246	6,90	3,69	2,11	1,73	30,51	32,27	34,02	35,14
45	68.064	83.690	88.460	91.319	8,46	5,36	3,31	2,59	26,58	27,91	29,42	30,47
50	64.917	81.044	86.655	89.859	11,15	8,25	5,56	4,41	22,74	23,74	24,97	25,92
55	60.875	77.098	83.677	87.366	15,66	12,86	9,50	7,80	19,08	19,82	20,77	21,58
60	55.511	71.316	78.835	83.139	22,94	20,01	16,00	13,55	15,67	16,21	16,88	17,54
65	48.388	63.133	71.347	76.314	34,28	31,15	26,35	23,09	12,59	12,97	13,37	13,87
70	39.332	52.148	60.517	65.936	51,40	48,27	43,05	39,01	9,90	10,15	10,29	10,64
75	28.754	38.744	46.122	51.373	76,54	73,65	70,11	65,97	7,60	7,78	7,69	7,91
80	17.941	24.549	29.456	33.489	112,64	110,09	112,81	109,39	5,70	5,84	5,62	5,78
85	8.760	12.248	14.164	16.509	168,35	163,23	174,10	167,65	4,16	4,31	4,09	4,26
90	2.938	4.252	4.560	7.316	247,50	233,87	246,87	235,34	2,99	3,18	3,05	3,20
					ΘΗΛΕΙΣ — FEMALES							
0	100.000	100.000	100.000	100.000	110,92	58,73	51,42	35,29	55,80	66,65	70,42	73,64
1	88.908	94.127	94.858	96.471	32,26	9,70	6,13	3,28	61,73	69,79	73,23	75,32
2	86.040	93.214	94.277	96.155	17,05	4,37	2,55	1,17	62,77	69,47	72,67	74,57
3	84.573	92.807	94.037	96.042	10,70	2,69	1,49	0,71	62,85	68,77	71,86	73,65
4	83.668	92.557	93.897	95.974	7,29	1,93	1,08	0,52	62,53	67,95	70,97	72,71
5	83.058	92.378	93.796	95.924	5,38	1,46	0,80	0,42	61,98	67,08	70,04	71,74
10	81.569	91.885	93.536	95.764	2,08	0,78	0,38	0,26	58,07	62,43	65,23	66,86
15	80.733	91.512	93.354	95.638	2,46	0,97	0,44	0,29	53,65	57,68	60,35	61,95
20	79.527	90.981	93.112	95.474	3,84	1,46	0,65	0,46	49,42	53,00	55,50	57,05
25	77.883	90.246	92.766	95.210	4,55	1,82	0,87	0,68	45,41	48,41	50,70	52,20
30	76.057	89.383	92.335	94.859	5,02	2,07	1,02	0,81	41,44	43,85	45,92	47,38
35	74.111	88.405	91.834	94.457	5,43	2,43	1,21	0,91	37,46	39,31	41,16	42,57
40	72.044	87.230	91.230	94.062	6,01	3,11	1,52	1,08	33,47	34,80	36,42	37,77
45	69.796	85.702	90.421	93.429	6,84	4,26	2,32	1,51	29,46	30,37	31,72	32,98
50	67.292	83.614	89.126	92.566	8,10	6,09	3,87	2,54	25,46	26,07	27,14	28,26
55	64.324	80.672	86.994	91.057	10,62	8,99	6,58	4,67	21,52	21,92	22,74	23,69
60	60.488	76.433	83.452	88.331	15,22	13,89	11,31	8,62	17,72	17,99	18,59	19,33
65	55.188	70.192	77.698	83.519	23,45	22,29	19,34	15,78	14,17	14,35	14,77	15,29
70	47.739	61.073	68.691	75.312	38,23	36,70	33,43	29,24	10,97	11,10	11,35	11,66
75	37.525	48.397	55.355	62.020	62,68	61,00	58,04	54,20	8,24	8,33	8,45	8,39
80	25.166	32.715	37.921	43.237	101,02	100,24	98,73	96,30	6,04	6,09	6,16	6,19
85	13.164	17.082	19.945	22.983	156,40	157,09	155,49	154,75	4,33	4,44	4,50	4,48
90	4.680	6.168	7.316	8.408	235,51	226,62	222,23	224,55	3,04	3,29	3,36	3,32

* Ἐπὶ 1.000 ζώντων εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας (1000 q_x). * Survivors on 1.000 persons at exact age x.

Ἀποδεικνύεται, οὕτως, ὅτι ἐδιπλασιάσθη σχεδὸν ἡ μέση μακροβιότης τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὰ τελευταῖα 100 περίπου ἔτη (1879-1970), καὶ ὅτι ηὐξήθη ἀναλόγως ἡ ποιότης καὶ ἡ παραγωγικὴ δυναμικότης τῶν ἀνθρωπίνων κεφαλαίων τῆς Χώρας. Τὸ γεγονός, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ μέση μακροβιότης τῶν Ἑλλήνων ὑπερέβη (κατὰ τὸ 1970) τὸ βιβλικὸν ὅριον τῶν 70 ἐτῶν (71,9 ἔτη δι' ἀμφότερα τὰ φῦλα), πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς σπουδαῖον ἐπίτευγμα τῆς παρούσης γενεᾶς. Ἀπὸ τὰς 170 περίπου χώρας, διὰ τὰς ὁποίας δίδεται εἰς τὴν τελευταίαν (1976) Δημογραφικὴν Ἐπετηρίδα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἡ προσδοκωμένη κατὰ τὴν γέννησιν ζωὴ (βλ. σύνοψιν εἰς Κατάλογον Δ), μόνον 30 χῶραι τῆς ὑφηλίου (21 εἰς Εὐρώπην) ἐπέτυχον τὸν ἆθλον αὐτόν. Μεταξὺ δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἡ Ἑλλὰς καταλαμβάνει ἐπίζηλον μᾶλλον θέσιν, μετὰ τὰς Σκανδιναυικὰς χώρας (74,4 ἔτη), τὴν Ὁλλανδίαν (74,2), τὴν Ἑλβετίαν (73,3) κλπ., ἀλλ' ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων σχεδὸν τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Νοτιο-Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου.

Κατάλογος Δ' Ἡ κατὰ τὴν γέννησιν προσδοκωμένη ζωὴ (e_0^o) καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο φύλων σχέσις (ἄρρενες = 100) εἰς διαφόρους χώρας τῆς ὑφηλίου (κατ' ἀλφαβητικὴν σειράν), κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν (ἐντὸς παρενθέσεως τὸ ἔτος ἀναφορᾶς, π.χ. 70=1970)

Life-Expectancy at birth in various countries, by continents (in parenthesis year of reference, 70 = 1970)

Χώρα (ἔτος)	(e_0^o) A-M	(e_0^o) Θ-F	Θ/A (F/M =100)	Country (year)
ΑΦΡΙΚΗ				AFRICA
Αἴγυπτος (60) ...	51,6	53,8	104	Egypt
Αἰθιοπία (70-75) ..	36,5	39,6	108	Ethiopia
Ἀλγερία (70-75) .	51,7	54,8	106	Algeria
Ἀγκόλα (70-75) ..	37,0	40,1	108	Angola
Ζαΐρ (70-75)	41,9	45,1	108	Zair
Λιβύη (70-75) ...	51,4	54,5	106	Libyan Arab. Rep.
Μαυρίκιος (71-73)	60,7	65,3	108	Mauritius
Σομαλία (70-75) .	39,4	42,6	108	Somalia
Σουδὰν (70-75) ..	47,3	49,9	105	Sudan
Τυνησία (70-75) ..	52,5	55,7	106	Tunisia
ΑΜΕΡΙΚΗ				AMERICA
Ἡν. Πολιτ. Ἀμερικῆς (75)	68,7	76,5	111	USA
Καναδᾶς (70-72) .	69,3	76,4	110	Canada
Κούβα (70)	68,5	71,8	105	Cuba
Μεξικὸν (75)	62,8	66,6	106	Mexico
Ἀργεντινὴ (70-75)	65,2	71,4	110	Argentina
Βραζιλία (60-70) .	57,6	61,1	106	Brazil
Χιλὴ (67-70)	60,5	66,0	109	Chile
ΑΣΙΑ				ASIA
Ἰαπωνία (74)	71,2	76,3	107	Japan
Ἰνδία (51-60) ...	41,9	40,6	97	India
Ἰρὰν (70-75)	50,7	51,3	101	Iran
Ἰσραὴλ (75)	70,3	73,9	105	Israel
Κίνα (70-75) ...	59,9	63,3	106	China
Κύπρος (73)	70,0	72,3	103	Cyprus
Μπανγκλαντὲς (70-75)	35,8	35,8	100	Bangladesh
Πακιστὰν (62) ..	53,7	48,8	91	Pakistan
Τουρκία (66)	53,7	53,7	100	Turkey

Χώρα (ἔτος)	(e_0^o) A-M	(e_0^o) Θ-F	Θ/A (F/M =100)	Country (year)
ΕΥΡΩΠΗ				EUROPE
Ἀγγλία-Οὐαλλία (70-72)	68,9	75,1	109	United Kingdom
Ἀλβανία (65-66) .	64,9	67,0	103	Albania
Αὐστρία (75)	67,7	74,9	111	Austria
Βέλγιον (68-72) ..	68,6	73,9	108	Belgium
Βουλγαρία (69-71)	68,6	73,9	108	Bulgaria
Γαλλία (72)	68,6	76,4	111	France
Γερμανία Ἀνατολ. (69-70)	68,9	74,2	108	Germany, Dem. Rep.
Γερμανία Δυτικὴ (73-75)	68,0	74,5	110	Germany, Fed. Rep.
Γιουγκοσλαβία (70-72)	65,4	70,2	107	Yugoslavia
Δανία (72-73) ...	70,8	76,3	108	Denmark
Ἑλβετία (68-73) .	70,3	76,2	108	Switzerland
Ἑλλὰς (69-71) ...	70,1	73,6	105	Greece
Ἰσλανδία (71-75)	71,6	77,5	108	Iceland
Ἱσπανία (70)	69,7	75,0	108	Spain
Ἰταλία (70-73) ..	69,0	74,9	109	Italy
Νορβηγία (73-74)	71,5	77,8	109	Norway
Ὁλλανδία (71-75)	71,2	77,2	108	Netherlands
Οὐγγαρία (74) ..	66,5	72,4	109	Hungary
Πολωνία (75) ...	67,0	74,3	111	Poland
Πορτογαλία (74) .	65,3	72,0	110	Portugal
Ρουμανία (73-75)	67,3	71,8	107	Rumania
Σκωτία (71-73) .	67,2	73,6	110	Scotland
Σουηδία (71-75) .	72,1	77,7	108	Sweden
Τσεχοσλοβακία (73)	66,5	73,5	111	Czechoslovakia
Φινλανδία (74) ..	66,9	75,4	113	Finland
Αὐστραλία (65-67)	67,3	74,2	110	Australia
Ν. Ζηλανδία (70-72	68,6	74,6	109	New Zealand
Σοβ. Ἕνωσις (71-72)	64,0	74,0	116	USSR

Ὑπάρχει, βεβαίως, ἔδαφος περαιτέρω βελτιώσεως τῆς παρ' ἡμῖν θνησιμότητος, ἰδίως διὰ τὰ βρέφη καὶ τὰ νήπια τῆς ὑπαίθρου χώρας, ἀλλὰ μέρος τουλάχιστον ἀπὸ τὴν ἀναμενομένην βελτίωσιν θὰ ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν συντελουμένην γήρανσιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν οὕτω συνεπαγομένην αὔξησιν τῆς γενικῆς θνησιμότητος. Ἡ μέριμνα, συνεπῶς, τῆς Πολιτείας πρέπει νὰ ἐκδηλωθῇ ὄχι μόνον πρὸς τὴν καταπολέμησιν τῆς σχετικῶς ὑψηλῆς ἀκόμη βρεφικῆς θνησιμότητος καὶ τὴν πληρεστέραν καταγραφὴν τῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας θνησκόντων νεογνῶν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πρὸς τὴν βιολογικὴν τόνωσιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ μὲ τὸν διπλοῦν στόχον, τὴν ἀναστολὴν τοῦ ρυθμοῦ δημογραφικῆς γηράνσεως καὶ τὴν αὔξησιν τῆς γεννητικότητος.

Αἱ αἰτίαι θανάτου

Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τὸ κοινὸν καὶ ὁμοιόμορφον τέλος παντὸς ζῶντος ὀργανισμοῦ· ἀλλ' εἰς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος τὸ πλῆθος καὶ ἡ ποικιλία τῶν προκαλούντων τὸν θάνατον αἰτιῶν δυσκολεύουν ἀκόμη τὴν

συστηματικὴν καὶ εὔχρηστον ταξινόμησιν αὐτῶν. Ἀπὸ τοῦ 1893, ὅτε ἐθεσπίσθη ἡ πρώτη Διεθνὴς Ὀνοματολογία τῶν Νόσων καὶ τῶν Αἰτιῶν Θανάτου, ἔγιναν πολλαὶ ἀναθεωρήσεις τοῦ ἀρχικοῦ καταλόγου, μὲ τὰς ἀναποφεύκτους φυσικὰ διακοπὰς τῆς συνεχείας εἰς τὰ σημεῖα ἐπαφῆς τῆς μιᾶς ὀνοματολογίας πρὸς τὴν ἑπομένην. Σήμερον, αἱ αἰτίαι θανάτου δημοσιεύονται παρ' ἡμῖν συμφώνως πρὸς τὸν Ἐνδιάμεσον (A-150)

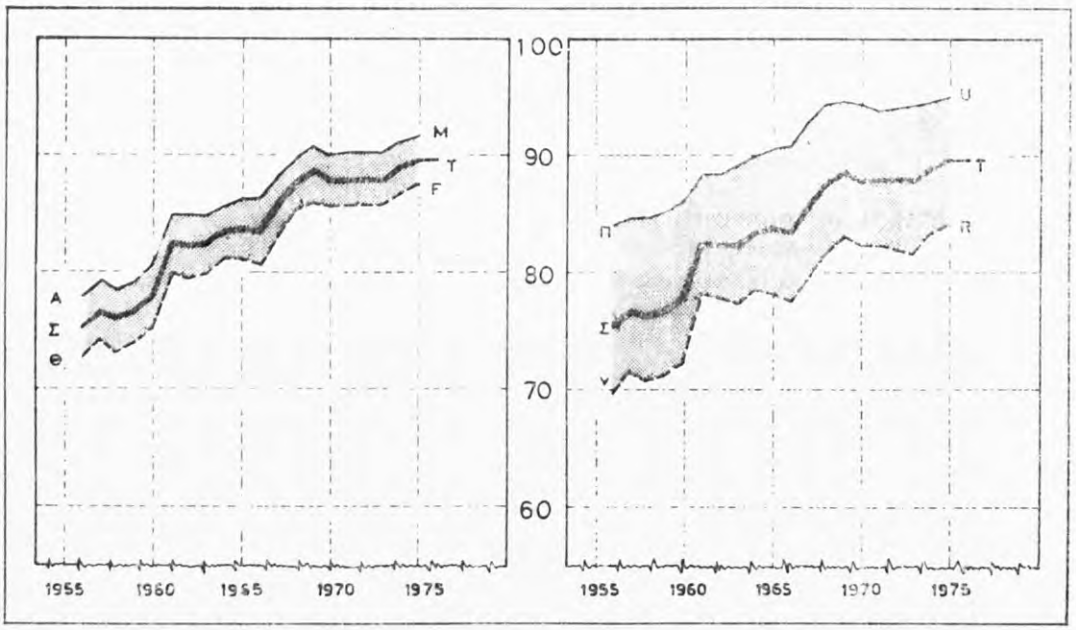

Σχ. 35. Ποσοστὸν (%) θανάτων μὲ γνωστὴν αἰτίαν ἐν Ἑλλάδι, κατὰ φῦλον καὶ πόλεις - ὕπαιθρον.
Fig. 35. Percent of deaths registered in Greece with an acceptable cause of death, by sex and urban-rural residence, 1956 - 1975.

καὶ τὸν Συνεπτυγμένον (B-50) Διεθνῆ Κατάλογον, ὁ ὁποῖος ἐτέθη ἐν ἰσχύι τὸ 1965 διὰ μίαν μετὰ ταῦτα δεκαετίαν. Ἡ εὐθύνη διὰ τὴν πιστοποίησιν τῆς αἰτίας θανάτου βαρύνει φυσικὰ τὸν (θεράποντα) ἰατρὸν— καὶ τὸ πλεῖστον (85% ἕως 95%) τῶν ἐν Ἑλλάδι θανάτων συνοδεύονται σήμερον ἀπὸ τὸ σχετικὸν ἰατρικὸν πιστοποιητικόν—, ἀλλ' ἡ ἀκρίβεια τῆς δηλουμένης αἰτίας θανάτου παραμένει ἀμφισβητήσιμος διὰ σημαντικὸν ἀκόμη ποσοστὸν θανάτων. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ πληρότης καὶ ἀξιοπιστία τῶν κατ' ἔτος δημοσιευομένων παρ' ἡμῖν αἰτιῶν θανάτου φαίνεται ὅτι εἶναι πολὺ μικροτέρα ἐκείνης τῶν καταγραφομένων θανάτων νεογνῶν ἢ τῶν δηλώσεων τῆς πραγματικῆς ἡλικίας, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος.

Πίναξ 38. Θάνατοι κατ' ἔτος ἐν Ἑλλάδι καὶ θάνατοι μὲ ἀσαφῆ αἰτίαν θανάτου (γῆρας ἢ ἁπλᾶ συμπτώματα νόσου). Ποσοστὰ μὲ εὐλογοφανῆ αἰτίαν θανάτου εἰς τὸ Σύνολον, Ἄρρενας ἢ Θήλεις, Πόλεις ἢ Ὕπαιθρον: 1956 - 75

Table 38. Deaths with unspecified cause of death in Greece and percent with a valid cause of death 1956 - 75

Ἔτος Year	Θάνατοι Deaths	A – 136 Γῆρας – Old age		A – 137 Ἀσαφὴς αἰτία Undetermined		Ποσοστὸν (%) μὲ γνωστὴν αἰτίαν θανάτου Proportion with a valid cause of death				
	Σ–T	Α–M	Θ–F	Α–M	Θ–F	Σ–T	Α–M	Θ–F	Π–U	Υ–R
1956	59.460	3.626	5.597	3.034	2.434	75,3	77,9	72,6	83,9	69,8
1957	61.664	3.459	5.401	3.013	2.481	76,7	79,2	74,2	84,7	71,7
1958	58.160	3.388	5.185	2.853	2.351	76,3	78,9	73,7	84,6	70,9
1959	60.852	3.581	5.457	2.786	2.330	76,7	79,4	74,0	85,2	71,2
1960	60.563	3.258	5.251	2.738	2.154	77,9	80,5	75,1	86,3	72,4
1961	63.955	2.788	4.540	2.158	1.734	82,5	84,9	79,9	88,3	78,3
1962	66.554	2.964	4.749	2.147	1.942	82,3	84,9	79,5	88,4	77,7
1963	66.813	2.976	4.764	2.170	1.836	82,4	84,9	79,8	89,2	77,4
1964	69.429	2.917	4.613	2.158	1.710	83,6	85,8	81,3	90,0	78,6
1965	67.269	2.573	4.327	2.182	1.839	83,6	86,2	81,2	90,6	78,2
1966	67.912	2.691	4.466	2.166	1.888	83,5	86,2	80,6	90,7	77,5
1967	71.975	2.699	4.436	1.544	1.440	85,9	88,5	83,3	92,9	80,0
1968	73.309	2.413	4.032	1.410	1.258	87,6	89,8	85,3	94,4	81,7
1969	71.825	2.114	3.679	1.248	1.184	88,6	90,9	86,1	94,6	83,1
1970	74.009	2.363	3.702	1.477	1.360	88,0	90,9	85,8	94,4	82,4
1971	73.819	2.091	3.658	1.703	1.645	87,9	90,2	85,5	94,0	82,4
1972	76.859	2.147	3.682	1.762	1.733	87,9	90,1	85,5	94,2	81,9
1973	77.648	1.998	3.525	1.968	1.944	87,9	90,1	85,5	94,3	81,8
1974	76.303	1.919	3.287	1.597	1.587	89,0	91,1	86,8	94,6	83,5
1975	80.077	1.896	3.248	1.578	1.568	89,7	91,6	87,6	95,0	84,4
1976	81.818	—	—	—	—	89,7	—	—	—	—

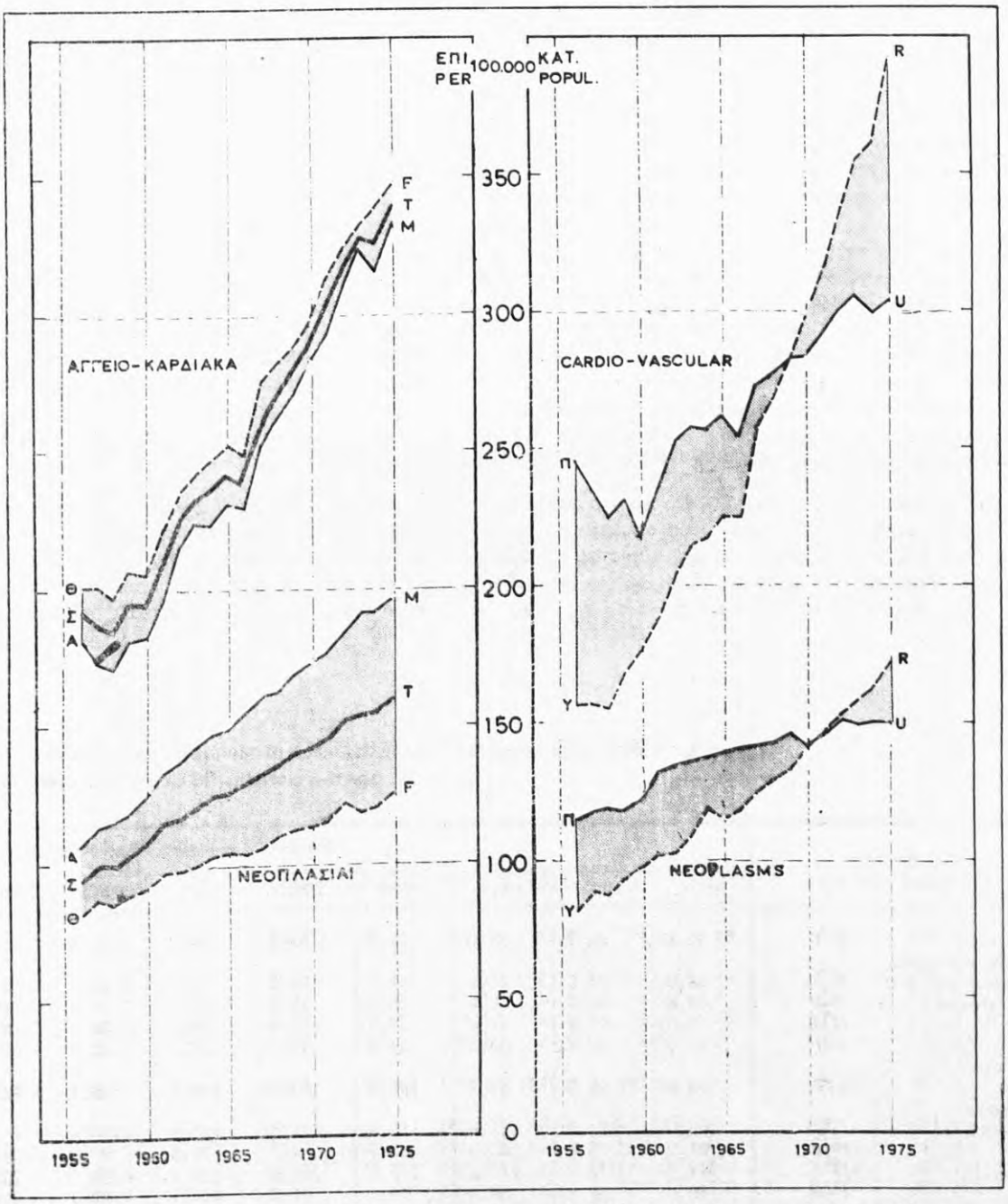

Σχ. 36. Εἰδικὴ (ἐπὶ 100.000 κατοίκων) θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ ἀγγειοκαρδιακὰς παθήσεις καὶ νεοπλασίας, κατὰ φῦλον καὶ πόλεις - ὕπαιθρον, 1956 - 1975.

Fig. 36. Specific (p. 100.000 pop.) mortality from cardio-vascular diseases and neoplasms, by sex and urban-rural areas, in Greece, 1956 - 1975.

Δευτέρα γενίκευσις μὲ τὴν κατὰ ἁπλᾶς αἰτίας θανάτου θνησιμότητα δι' ἑκάστην πενταετίαν πέριξ τῶν ἐτῶν 1960 (I) καὶ 1970 (II) δίδεται εἰς τὸν πίνακα 40. Αἱ ὁμοειδεῖς αἰτίαι θανάτου (π.χ. λοιμώδεις, νεοπλασίαι, βίαιοι κλπ), διατεταγμέναι κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος εἰς τὸ σύνολον τῆς Χώρας, ἐπιτρέπουν τὴν καθ' ὁμάδας πληθυσμοῦ σύγκρισιν τῶν κατ' ἔτος μεγεθῶν, ὡς καὶ τὴν μὲ τὸν χρόνον ἐξέλιξιν τῆς εἰδικῆς κατὰ αἰτίαν θανάτου θνησιμότητος ἐπὶ 100.000 κατοίκων εἰς ἑκάστην περίπτωσιν. Ἐνδιαφέρον εὕρημα εἶναι ὅτι, μὲ μόνην ἐξαίρεσιν τὰ λοιμώδη νοσήματα, ὅλαι σχεδὸν αἱ ἄλλαι αἰτίαι θανάτου ἀκολουθοῦν ἀνιοῦσαν πορείαν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Μεταξὺ τῶν δύο φύλων, οἱ ἄρρενες κατὰ κανόνα ὑπόκεινται εἰς βαρυτέραν τῶν θηλέων θνησιμότητα ἐνῷ ἡ μεταξὺ ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ διαφορὰ τῆς εἰδικῆς κατὰ αἰτίαν θανάτου θνησιμότητος, εἶναι ἀσταθὴς καὶ ἐπαμφοτερίζουσα. Λόγῳ τῆς ἀτελοῦς ἀκόμη καταγραφῆς τῶν αἰτιῶν θανάτου εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν (20% ἕως 25% τῶν ἐκεῖ θανάτων δὲν φέρουν παραδεκτὴν αἰτίαν, ἐνῷ διὰ πολλοὺς ἄλλους ἡ δηλουμένη αἰτία εἶναι ἄτυπος ἢ παραπλανητική), ἡ περαιτέρω ἀνάλυσις περιορίζεται εἰς τὴν περὶ τὴν περὶ τὸ 1970 πενταετίαν, ὅταν ἐβελτιώθη κάπως ἡ καταγραφὴ τῶν αἰτιῶν θανάτου.

Δύο τοὐλάχιστον ἀπὸ τὰς 150 αἰτίας τοῦ Διεθνοῦς Καταλόγου 1965, ἡ A-136 (γῆρας ἄνευ μνείας ψυχώσεως) καὶ ἡ A-137 (συμπτώματα καὶ ἄλλαι ἀσαφῶς περιγραφόμεναι παθολογικαὶ καταστάσεις), δὲν καθορίζουν πραγματικὰς αἰτίας θανάτου, ἀλλ' ἐτέθησαν ὡς διέξοδος διὰ τὰς ὀλίγας περιπτώσεις, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐμπεριστατωμένη ἰατρικὴ γνωμάτευσις. Ἡ σημειουμένη παρ' ἡμῖν κατάχρησις τῆς διεξόδου αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ κατ' ἔτος ποσοστὰ τῶν θανάτων διὰ τοὺς ὁποίους ὑπάρχει μία εὐλογοφανὴς (ἀλλ' ὄχι πάντοτε ἀκριβὴς) αἰτία θανάτου, δίδονται εἰς τὸν πίνακα 38 καὶ τὸ σχῆμα 35. Μολονότι ἡ γεροντικὴ ἐξάντλησις (χωρὶς ἄλλας ἐπιπλοκάς), σπανίως, ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ τὰ ἁπλᾶ συμπτώματα (π.χ. πυρετός, σπασμοὶ κλπ.) δὲν διευκρινίζουν τὴν θανατηφόρον νόσον, ἡ ἐνοχοποίησις τοῦ γήρατος π.χ. ἢ τοῦ πυρετοῦ διὰ τὸν κατ' ἔτος θάνατον πολλῶν χιλιάδων Ἑλλήνων (καὶ ἰδίᾳ Ἑλληνίδων) ἀποτελεῖ ἀνεπίτρεπτον ἀναχρονισμὸν διὰ τοὺς ἐκδίδοντας παρομοίας γνωματεύσεις, ἀφοῦ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐπιφέρει καὶ τὴν ὑποβάθμισιν τῶν δημογραφικῶν μας σειρῶν εἰς τὴν διεθνῆ βιβλιογραφίαν. Βελτιοῦται, βεβαίως, σὺν τῷ χρόνῳ (ἀπὸ 75% κατὰ τὸ 1956 εἰς 90% κατὰ τὸ 1975) ἡ παρ' ἡμῖν καταγραφὴ τῶν αἰτιῶν θανάτου, ἀλλ' ἡ μεροληπτικὴ εἰς βάρος τῶν θηλέων συμπεριφορὰ τῶν ἐντεταλμένων διὰ τὴν δήλωσιν τῆς ἀκριβοῦς αἰτίας θανάτου καὶ τὸ ἄνοιγμα τῆς ψαλίδος μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου, ἐπιβάλλουν τὴν ἄμεσον παρέμβασιν τῆς Πολιτείας διὰ τὴν καλλιτέραν ἐφαρμογὴν τῆς περὶ Ληξιαρχικῶν Πράξεων Νομοθεσίας. Ἐπὶ πλέον, ἡ μετὰ τὸ 1969 στασιμότης ἢ μᾶλλον χειροτέρευσις τῶν καταγραφῶν - ἀκριβῶς ὅπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν πληρότητα καταγραφῆς τῶν θανάτων νεογνῶν (σχῆμα 31) - ὑπογραμμίζει τὴν ἀναγκαιότητα διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ ριζικὴν ἀπάλειψιν τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ἀνωμαλίας.

Μὲ αὐτὴν τὴν ποιότητα τῶν ἀρχικῶν στοιχείων, ἡ ἐπὶ τῶν αἰτιῶν θανάτου ἀνάλυσις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπεκταθῇ πέραν μερικῶν γενικεύσεων, τὰ εὑρήματα τῶν ὁποίων διατηροῦν ἀκόμη ἐπαρκῆ στατιστικὴν ἀξιοπιστίαν. Οὕτως, εἰς τὸν πίνακα 39 δίδεται ἡ πρόσφατος ἐν Ἑλλάδι ἐξέλιξις τῆς θνησιμότητος ἀπὸ πέντε μεγάλας ὁμάδας αἰτιῶν θανάτου, ἤτοι τὰ λοιμώδη νοσήματα, τὰ νοσήματα τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος, τὰς νεοπλασίας, τὰς ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις καὶ τοὺς

Πίναξ 39. Εἰδικὴ θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (Σ), κατὰ αἰτίαν (πέντε κύριαι ὁμάδες αἰτιῶν).
Table 39. Specific mortality in Greece by selected groups

Αἰτίαι θανάτου Causes of death		Θάνατοι κατὰ αἰτίαν ἐπὶ 100.000 κατοίκων							
		1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963
Λοιμώδη νοσήματα Infectious and parasitic diseases	**Σ-T**	**39,6**	**42,2**	**38,0**	**33,7**	**33,5**	**33,0**	**32,0**	**23,1**
	Α-Μ	48,9	51,5	45,7	41,6	41,8	42,2	40,2	30,5
	Θ-F	30,8	33,3	30,6	26,2	25,6	24,3	24,3	16,0
	Π-U	*39,9*	*41,4*	*37,4*	*32,5*	*31,4*	*31,9*	*30,8*	*22,3*
	Υ-R	*39,5*	*42,7*	*38,2*	*34,6*	*35,0*	*33,9*	*33,0*	*23,7*
Νεοπλασίαι Neoplasms	**Σ-T**	**94,0**	**99,9**	**99,8**	**103,5**	**107,6**	**114,3**	**116,2**	**120,4**
	Α-Μ	106,7	113,6	115,0	118,8	124,3	132,9	136,4	142,5
	Θ-F	81,9	86,9	85,4	88,9	91,7	96,6	97,0	99,4
	Π-U	*114,2*	*117,2*	*118,4*	*117,9*	*121,0*	*130,9*	*134,1*	*135,4*
	Υ-R	*80,6*	*88,2*	*86,9*	*93,2*	*97,8*	*101,7*	*102,1*	*108,3*
Ἀγγειο-καρδιακὰ Cardio-Vascular	**Σ-T**	**191,7**	**187,7**	**184,2**	**194,5**	**194,1**	**208,4**	**225,6**	**232,4**
	Α-Μ	181,6	173,5	171,7	181,4	182,5	194,8	214,5	223,0
	Θ-F	201,4	201,1	196,1	207,1	205,1	221,4	236,2	242,2
	Π-U	*245,2*	*235,4*	*224,7*	*231,2*	*217,3*	*234,1*	*252,2*	*257,8*
	Υ-R	*156,3*	*157,2*	*155,9*	*168,3*	*177,1*	*188,9*	*204,8*	*214,3*
Ἀναπνευστικοῦ Respiratory	**Σ-T**	**49,6**	**67,9**	**45,0**	**54,5**	**47,8**	**59,1**	**63,2**	**56,6**
	Α-Μ	51,7	72,6	48,6	58,8	49,3	60,2	65,9	57,3
	Θ-F	47,6	63,4	41,6	50,9	46,3	58,0	60,7	54,9
	Π-U	*45,5*	*57,1*	*40,2*	*50,7*	*44,7*	*52,1*	*58,5*	*50,7*
	Υ-R	*52,2*	*75,2*	*48,4*	*57,3*	*50,2*	*64,4*	*66,9*	*61,3*
Βίαιοι θάνατοι Violent deaths	**Σ-T**	**39,9**	**40,4**	**37,9**	**35,1**	**35,8**	**38,2**	**37,4**	**40,4**
	Α-Μ	56,2	55,0	58,2	48,9	49,6	52,3	50,1	54,4
	Θ-F	24,4	26,5	23,2	21,9	22,7	24,8	25,3	27,2
	Π-U	*33,1*	*32,4*	*32,0*	*33,1*	*31,9*	*37,3*	*36,1*	*38,4*
	Υ-R	*44,4*	*45,9*	*41,9*	*36,5*	*38,7*	*38,9*	*38,4*	*42,1*

βιαίους θανάτους. Αἱ σχετικαὶ ἀναλογίαι (ἐπὶ 100.000 κατοίκων) δίδονται διὰ τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ (Σ), τοὺς ἄρρενας (Α) καὶ τὰς θήλειες (Θ), τὰς πόλεις (Π) καὶ τὴν ὕπαιθρον (Υ), διὰ τὴν περίοδον 1956 - 1975. Εἰς τὰ λοιμώδη π.χ. νοσήματα διαπιστοῦται μὲν ἡ ἀναμενομένη κατιοῦσα φορὰ τῆς θνησιμότητος (ἀπὸ 40 περίπου θανάτους ἐπὶ 100.000 κατοίκων κατὰ τὴν ἀρχήν, εἰς 15 κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου), ἀλλ' ἀναδύεται ταυτοχρόνως ἡ ἀπορία ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἀνεξήγητον βύθισμα τῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν περὶ τὸ 1965 πενταετίαν. Ξενίζει, ἐπίσης, ἡ περίπου ταύτισις τῆς θνησιμότητος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν ὕπαιθρον, μολονότι ἀνεμένετο σημαντικῶς ὑψηλοτέρα θνησιμότης ἀπὸ λοιμώδη νοσήματα εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὅπου σπανίζουν οἱ Ἰατροὶ καὶ αἱ σύγχρονοι νοσηλευτικαὶ μονάδες.

Παρόμοιαι ἀνωμαλίαι ἐμφανίζονται καὶ εἰς τὰς ἑπομένας δύο ὁμάδας, τὴν θνησιμότητα ἀπὸ νοσήματα τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος καὶ τοὺς βιαίους θανάτους. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο φύλων εἰς βάρος τῶν ἀρρένων καὶ ἡ ἀκανόνιστος πορεία τῶν πνευμονικῶν νοσημάτων εἶναι γνωσταί ἀπὸ τὴν διεθνῆ βιβλιογραφίαν. Ἀλλ' ἡ ἰδιότυπος μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου σχέσις καὶ ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρόξυνσις τῆς ἐκ πνευμονικῶν νοσημάτων θνησιμότητος εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν, πρέπει νὰ ὀφείλωνται εἰς ἐμβολίμους παράγοντας. Παρόμοιαι ἀλλ' εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα ἀνωμαλίαι παρατηροῦνται εἰς τὴν ἐκ νεοπλασιῶν καὶ ἀγγειο-καρδιακῶν παθήσεων θνησιμότητα, ὅπου περιλαμβάνονται πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν κατ' ἔτος θανάτων εἰς τὴν Χώραν μας. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ φῦλον, ἡ ἐκ καρκίνου θνησιμότης βαρύνει περισσότερον τοὺς ἄρρενας, ὅπως ἄλλως τε συμβαίνει εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τοῦ κόσμου (σχῆμα 35). Ἀλλ' ἡ ἀνάστροφος διάταξις, μὲ βαρυτέραν θνησιμότητα τῶν Ἑλληνίδων ἀπὸ ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις, προκαλεῖ ἀπορίαν καὶ ἡ ραγδαία αὔξησις τῆς θνησιμότητος ἀπὸ νεοπλασίας καὶ ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις εἰς τὴν ὕπαιθρον ἀσφαλῶς δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς πραγματικὰ γεγονότα. Γνωστὸν ἄλλως τε εἶναι ὅτι τὸ ἀστικὸν περιβάλλον εὐνοεῖ περισσότερον τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κακοήθων ὄγκων καὶ τραυματίζει συχνότερον τὸ κυκλοφοριακὸν σύστημα τοῦ ἀνθρώπου.

κατὰ φῦλον (Ἄρρενες, Θήλεις) καὶ Πόλεις (Π), Ὕπαιθρον (Υ): 1956 - 1975
of cause of death: 1956 - 1975

Deaths by cause per 100.000 population

1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
21,1	**20,4**	**18,9**	**18,5**	**28,0**	**25,2**	**22,7**	**18,9**	**18,0**	**16,7**	**15,5**	**14,5**
29,3	27,4	24,6	26,3	33,6	32,0	28,9	23,6	23,1	21,2	18,7	17,6
13,4	13,9	13,5	11,2	22,7	18,9	16,7	14,4	13,2	12,4	12,5	11,5
21,9	*19,3*	*18,3*	*17,9*	*25,5*	*22,2*	*18,6*	*15,7*	*16,3*	*14,2*	*13,2*	*11,9*
20,5	*21,4*	*19,4*	*19,2*	*30,6*	*28,4*	*27,0*	*22,5*	*20,1*	*19,8*	*18,5*	*18,1*
124,2	**125,7**	**128,4**	**132,3**	**135,3**	**139,4**	**141,7**	**145,0**	**151,9**	**153,2**	**155,1**	**159,7**
147,6	149,1	155,5	161,1	162,3	168,9	173,0	177,2	184,5	190,5	191,8	196,4
102,1	103,7	102,7	105,2	109,8	111,5	112,1	114,5	121,0	118,0	119,9	124,5
137,3	*138,8*	*140,2*	*140,9*	*141,4*	*146,4*	*141,9*	*144,2*	*150,7*	*149,0*	*149,7*	*149,8*
118,3	*114,5*	*117,8*	*124,3*	*129,3*	*132,3*	*141,4*	*145,9*	*153,4*	*158,5*	*162,2*	*173,3*
235,4	**241,5**	**239,0**	**264,1**	**272,4**	**279,8**	**289,9**	**302,9**	**316,7**	**328,0**	**326,2**	**341,0**
223,6	230,1	229,0	251,4	262,0	271,1	283,0	292,4	310,6	323,8	314,0	333,9
246,5	252,4	248,4	276,1	282,3	288,0	296,4	312,8	324,2	331,9	337,9	347,8
256,6	*261,3*	*254,3*	*273,1*	*276,6*	*282,3*	*282,7*	*290,9*	*300,7*	*306,1*	*298,7*	*303,5*
217,7	*224,4*	*225,3*	*258,7*	*268,4*	*283,4*	*297,6*	*316,6*	*337,9*	*355,5*	*362,4*	*392,8*
80,3	**56,9**	**53,4**	**65,3**	**93,5**	**84,7**	**90,1**	**78,1**	**81,4**	**82,8**	**57,6**	**91,8**
82,3	59,4	57,0	67,3	97,7	91,8	97,6	86,6	88,3	86,1	62,6	97,1
78,4	54,5	50,1	63,5	89,5	78,0	83,0	70,1	74,8	79,7	52,8	86,6
69,7	*54,7*	*52,1*	*58,6*	*79,3*	*70,4*	*69,9*	*64,0*	*65,8*	*64,0*	*44,4*	*66,2*
89,2	*58,6*	*54,6*	*71,6*	*107,5*	*99,5*	*111,9*	*94,3*	*100,5*	*106,4*	*74,9*	*127,1*
41,4	**41,1**	**44,7**	**43,0**	**41,6**	**42,5**	**44,6**	**43,9**	**46,2**	**46,2**	**44,8**	**47,0**
56,4	55,5	62,3	58,0	54,5	55,8	59,3	58,5	61,1	61,2	58,1	61,2
27,1	27,4	28,0	28,9	29,4	29,9	30,7	30,1	32,2	32,1	32,1	33,3
39,8	*42,3*	*45,9*	*48,3*	*40,6*	*43,1*	*42,8*	*43,7*	*43,9*	*43,3*	*41,3*	*43,9*
42,7	*40,0*	*43,6*	*42,8*	*42,6*	*41,9*	*46,6*	*44,1*	*49,0*	*49,9*	*49,3*	*51,2*

'Αναφορικῶς πρὸς τὴν συντελουμένην πρόοδον εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς ἀκαίρου (καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προληπτῆς) θνησιμότητος, ἰδιαιτέρα σημασία ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀπομόνωσιν τῶν δέκα κυριωτέρων αἰτιῶν θανάτου διὰ τὸ σύνολον τῆς Χώρας. Αἱ δέκα αὐταὶ αἰτίαι θανάτου εὐθύνονται διὰ τὸ 77% τῶν κατ' ἔτος θνησκόντων εἰς τὴν Χώραν μας, οἱ γίγαντες δὲ μεταξύ αὐτῶν εἶναι αἱ δύο πρῶται (ἀγγειοκαρδιακαὶ παθήσεις καὶ νεοπλασίαι), ἀφοῦ προκαλοῦν περισσοτέρους θανάτους (50,6%) ἀπὸ ὅλας ὁμοῦ τὰς ἄλλας αἰτίας.

Αἱ δέκα σπουδαιότεραι αἰτίαι θανάτου ἐν 'Ελλάδι 1968-1972 (ποσοστὰ % ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν θανάτων τῆς πενταετίας)

The ten most important causes of death in Greece (%), 1968 - 1972

Αἰτίαι θανάτου	Σ–Τ	Α–Μ	Θ–F	Causes of death
1. 'Αγγειο-καρδιακαὶ παθήσεις	33,3	30,4	36,3	1. Cardio-vascular
2. Νεοπλασίαι	17,3	20,2	14,2	2. Neoplasms
3. Βίαιοι θάνατοι	5,2	6,5	3,8	3. Violent deaths
4. Λοιμώδη νοσήματα	4,1	4,4	3,8	4. Infectious diseases
5. Πνευμονία	3,9	3,7	4,1	5. Pneumonia
6. Νεογνικῆς φύσεως	3,8	4,2	3,5	6. Neonatal deaths
7. Βρογχῖτις, ἐμφύσημα, ἄσθμα	3,1	3,5	2,6	7. Bronchitis etc.
8. Διαβήτης	2,6	2,0	3,3	8. Diabetes
9. Κίρρωσις ἥπατος	2,0	2,6	1,3	9. Cirrhosis of the liver
10. Νεφρῖτις, νέφρωσις	1,9	1,8	2,0	10. Nefritis
Σύνολον τῶν ἀνωτέρω .	77,2	79,3	74,9	Total
Ἄλλαι αἰτίαι θανάτου	10,7	10,8	10,7	Other causes
Αἰτίαι μὲ ἀσαφῆ διάγνωσιν	12,1	9,9	14,4	Undetermined cause
Σύνολον	100,0	100,0	100,0	Total

'Εν συγκρίσει πρὸς τὴν προ-πολεμικὴν κατάστασιν (π.χ. κατὰ τὴν περίοδον 1934 - 38 ὅταν ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας ἦτο κατὰ 22% μικρότερος τοῦ σημερινοῦ, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν θανάτων κατὰ 37% μεγαλύτερος), οἱ θάνατοι ἀπὸ λοιμώδη νοσήματα ἦσαν τότε δέκα φορὰς περισσότεροι, ἐνῷ οἱ θάνατοι ἀπὸ νεοπλασίας καὶ ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις δὲν ὑπερέβαινον τὸ 10% τῶν ὅλων θανάτων. Τὸ κύριον, συνεπῶς, χαρακτηριστικὸν τῆς μὲ τὸν χρόνον μεταβαλλομένης δημο-παθολογίας τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ, συνίσταται εἰς τὴν μετατόπισιν τοῦ μεγάλου ὄγκου τῶν θανάτων ἀπὸ τὰ ὀξέα λοιμώδη νοσήματα πρὸς τὰς χρονίας ἐκφυλιστικὰς παθήσεις, ὅπως εἶναι αἱ ἀγγειο-καρδιοπάθειαι, αἱ νεοπλασίαι, ὁ διαβήτης κλπ.

'Υπάρχουν σαφεῖς καὶ πολυσήμαντοι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω τρόπων τερματισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ λοιμώδη π.χ. νοσήματα καταλήγουν συντόμως (ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἢ ἑβδομάδων) εἰς τὸν θάνατον ἢ τὴν πλήρη ἴασιν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐνῷ αἱ ἐκφυλιστικαὶ παθήσεις κατατυραννοῦν τὸ θῦμα των ἐπὶ μῆνας ἢ ἔτη προτοῦ ἐπιφέρουν τὸν θάνατον, ἀφοῦ σχεδὸν οὐδέποτε ἀποθεραπεύονται τελείως. 'Αλλ' ἡ πλέον σημαντικὴ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν σημειοῦται ἡ ἐπίπτωσις τῶν ἀνωτέρω νόσων. Γνωστὴ εἶναι ἡ προτίμησις τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων πρὸς τὴν βρεφο-νηπιακὴν καὶ τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν, ὅπου προκαλοῦν ἐκτεταμένας ἐπιδημίας καὶ ἀρκετοὺς θανάτους. Αἱ ἐκφυλιστικαί, ἐξ ἄλλου, παθήσεις ἐμφανίζονται κυρίως κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου (συνήθως μετὰ τὸ 45ον ἔτος τῆς ἡλικίας), προκαλοῦν μικρὰς ἢ μεγάλας ἀλλὰ πάντοτε μακροχρονίους ἀναπηρίας καὶ φονεύουν τελικῶς τὸ θῦμα των, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατὰ τὴν προ-γεροντικὴν ἢ τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὰ λοιμώδη νοσήματα καταστρέφουν ἀνθρώπινα κεφάλαια εὐθὺς ἅμα εἰσαχθοῦν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐνῷ αἱ ὡς ἄνω χρόνιαι παθήσεις ἀχρηστεύουν ἀργότερον τὸν ἄνθρωπον καὶ συνήθως μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἢ τῆς ἐνεργοῦ γενικῶς περιόδου τῆς ζωῆς του. 'Απὸ τῆς βιο-κοινωνικῆς, συνεπῶς, σκοπιᾶς συμπεραίνεται ὅτι ἡ πληθωρικὴ ἀπὸ λοιμώδη νοσήματα θνησιμότης εἶναι περισσότερον κακοήθης, διότι περικόπτει δραστικῶς τὴν μέσην διάρκειαν τῆς ζωῆς καί, ἐπίσης, τὴν παραγωγικότητα τοῦ πληθυσμοῦ.

Πίναξ 40. Ειδική, κατὰ αἰτίαν θανάτου, θνησιμότης ἐπὶ 100.000 κατοίκων. Μέσοι ὅροι πενταετίας πέριξ τῶν ἐτῶν 1960 (I) καὶ 1970 (II)

Table 40. Specific mortality rates in Greece, by cause of death, around 1960 (I) and 1970 (II)

	Αἰτία θανάτου—Cause of death	Περίοδος Period	Ἐπὶ 100.000 κατοίκων — Per 100.000 pop.				
			Σ-T	A-M	Θ-F	Π-U	Υ-R
B-1—B-18	**Λοιμώδη νοσήματα—Infectious diseases**	I	**34,0**	**42,3**	**26,2**	**32,8**	**34,9**
		II	**22,6**	**28,2**	**17,2**	**19,7**	**25,7**
B 5-6	Φυματίωσις—Tuberculosis	I	17,5	24,6	10,7	19,4	16,0
		II	9,3	14,4	4,7	8,4	10,5
B 4	Διάρροια-Ἐντερῖτις—Diarrhoea-Enteritis	I	8,0	7,1	8,9	4,7	10,4
		II	5,0	4,8	5,3	4,2	5,9
B 8-14	Παιδικὰ λοιμώδη—Infantile infectious diseases	I	4,1	4,3	4,0	2,3	5,3
		II	0,8	1,0	0,8	0,7	1,1
B 2,B3	Τυφοειδὴς-Δυσεντερία—Typhoid-Disentery	I	1,9	1,9	1,9	0,8	2,7
		II	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
A 20	Τέτανος—Tetanus	I	1,8	2,2	1,3	1,2	2,2
		II	0,5	0,5	0,5	0,2	0,9
A 40	Ἐχινοκοκκίασις—Echinococcosis	I	0,8	0,8	0,8	0,7	0,9
		II	0,7	0,6	0,7	0,4	0,9
A 28	Λοιμώδης ἡπατῖτις—Infectious hepatitis	I	0,4	0,4	0,4	0,5	0,2
		II	0,4	0,5	0,3	0,4	0,4
A-89—A-96	**Ἀναπνευστικοῦ συστήματος—Respiratory system**	I	**53,9**	**56,6**	**51,5**	**49,2**	**57,4**
		II	**85,6**	**92,4**	**79,1**	**69,8**	**102,7**
B 32	Πνευμονία—Pneumonia	I	28,1	29,4	26,7	27,7	28,5
		II	32,3	33,3	33,2	29,1	37,7
B 33	Βρογχῖτις-Ἐμφύσημα-Ἄσθμα—Bronchitis-Emphysema-Asthma	I	6,4	6,5	6,2	4,0	8,1
		II	26,1	30,7	20,8	20,0	32,7
B 31	Γρίππη—Influenza	I	11,1	10,4	11,8	7,9	13,5
		II	10,9	9,9	11,9	7,2	14,9
B-19—B-20	**Νεοπλασίαι—Neoplasms**	I	**108,3**	**125,5**	**91,9**	**124,5**	**96,3**
		II	**142,7**	**173,2**	**113,8**	**144,9**	**140,5**
A 51	Βρόγχου-Τραχείας-Πνεύμονος—Neoplasm of bronchus, trachea, lung	I	14,8	24,6	5,5	19,9	11,1
		II	25,1	42,8	8,1	26,8	23,3
A 47	Στομάχου—Neoplasm of stomach	I	13,3	15,4	11,5	13,6	13,2
		II	15,8	18,9	12,8	12,8	19,0
A 59	Λευχαιμία—Leucaemia	I	7,8	9,2	6,5	8,1	7,4
		II	11,0	13,4	8,6	11,1	10,8
A 54	Μαστοῦ ἐπὶ 100.000 θηλέων—Neoplasm of breast (per 100.000 females)	I	—	—	5,5	8,8	4,1
		II	—	—	13,7	19,6	11,0
A 55-56	Μήτρας-Τραχήλου ἐπὶ 100.000 θηλέων—Neoplasm of uterus, cervix (per 100.000 females)	I	—	—	7,1	11,8	4,8
		II	—	—	8,1	10,9	6,0
A 57	Προστάτου—Neoplasm of prostate	I	—	9,4	—	11,5	8,4
		II	—	15,6	—	16,6	15,1
A 48-49	Ἐντέρου-Ὀρθοῦ—Neoplasm of intestine, rectum	I	5,3	4,8	5,7	6,5	4,5
		II	7,6	7,2	8,0	8,0	7,2
A 45-46	Στόματος, φάρυγγος, οἰσοφάγου—Neoplasm of mouth, oesophagus, pharynx	I	2,1	2,9	1,3	2,3	2,0
		II	3,0	4,2	1,8	2,8	3,2
A 52	Ὀστῶν—Neoplasm of bones	I	1,7	1,8	1,6	2,1	1,5
		II	2,5	2,9	2,2	2,4	2,6
A 53	Δέρματος—Neoplasm of skin	I	1,0	1,0	1,1	0,8	1,3
		II	1,3	1,2	1,4	1,0	1,6
A-81—A-88	**Ἀγγειο-καρδιακὰ—Cardio-vascular**	I	**201,4**	**189,0**	**213,2**	**231,9**	**179,0**
		II	**292,5**	**283,8**	**300,7**	**286,6**	**300,8**
B 26-29	Καρδίας—Heart diseases	I	122,7	121,0	124,3	138,8	110,8
		II	171,5	180,6	162,9	167,7	175,9
B 30	Ἀγγείων ἐγκεφάλου—Cerebrovascular diseases	I	78,7	68,0	88,9	93,0	68,2
		II	121,1	103,2	137,8	117,7	124,9
	Ἄλλαι αἰτίαι θανάτου—Other causes	I					
		II					
B 21	Διαβήτης—Diabetes	I	8,5	7,2	9,8	12,7	5,4
		II	22,3	18,2	26,3	30,0	14,0
B 28	Νεφρῖτις-Νέφρωσις—Nephritis-Nephrosis	I	17,5	18,3	16,8	16,4	18,3
		II	19,0	19,4	18,5	17,9	20,1
B 37	Κίρρωσις ἥπατος—Cirrhosis of liver	I	11,6	16,7	6,9	13,1	10,6
		II	16,5	23,2	10,2	16,6	16,5

Πίναξ — Table 40. Συνέχεια — Continued

Αἰτία θανάτου—Cause of death		Περίοδος Period	Ἐπὶ 100.000 κατοίκων — Per 100.000 pop.				
			Σ-T	Α-M	Θ-F	Π-U	Υ-R
Β 34	Πεπτικὸν ἕλκος—Peptic ulcer	I	5,3	8,2	2,7	4,8	6,3
		II	5,3	7,1	3,5	4,5	6,1
Β 36	Ἐντερικὴ ἀπόφραξις, κήλη—Intestinal obstruction-Hernia	I	5,1	5,8	4,5	5,3	4,9
		II	5,1	5,9	5,4	5,0	5,1
Β 35	Σκωληκοειδῖτις—Appendicitis	I	0,5	0,7	0,3	0,5	0,5
		II	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4
ΒΕ-47—ΒΕ-50	**Βίαιοι θάνατοι—Violent deaths**	I	**36,9**	**51,8**	**23,6**	**34,1**	**38,9**
		II	**43,8**	**57,8**	**30,5**	**42,8**	**44,8**
ΑΕ 138-139	Τροχαῖα ἀτυχήματα—Motor vehicle traffic accidents	I	6,9	11,0	2,9	8,0	6,1
		II	13,0	20,2	6,1	13,9	12,0
ΑΕ 141	Πτώσεις—Falls	I	8,7	10,0	7,6	9,7	8,0
		II	13,6	12,9	14,3	14,6	12,5
ΑΕ 143	Πνιγμοί—Drawning	I	3,1	5,0	1,2	2,4	3,5
		II	2,4	4,1	0,8	1,9	3,0
ΑΕ 147	Αὐτοκτονίαι—Suicides	I	3,8	5,0	2,6	3,1	4,4
		II	3,3	4,7	1,9	2,4	4,2
ΑΕ 148	Ἀνθρωποκτονίαι—Homicides	I	1,3	1,9	0,7	0,6	1,8
		II	0,6	1,0	0,3	0,5	0,8
Α 136-137	Γῆρας καὶ ἀσαφοῦς διαγνώσεως *(ποσοστὸν % ἐπὶ τοῦ συνόλου)*	*I*	*20,9*	*18,3*	*23,6*	*13,4*	*26,1*
	—Senility, ill-defined *(% over total)*	*II*	*12,1*	*9,9*	*14,4*	*6,0*	*17,7*

Ἡ σημερινὴ (περὶ τὸ 1970) μορφὴ τῆς καθ' ἡλικίαν καὶ αἰτίαν θανάτου ἀναλογικῆς θνησιμότητος δίδεται εἰς τὸν πίνακα 41 καὶ τὸ σχῆμα 37. Τὰ ἀτυχήματα καὶ τὰ λοιμώδη νοσήματα κυριαρχοῦν κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ βίου, ἐνῷ ἀργότερον πληθύνονται οἱ θάνατοι ἀπὸ ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις καὶ νεοπλα-

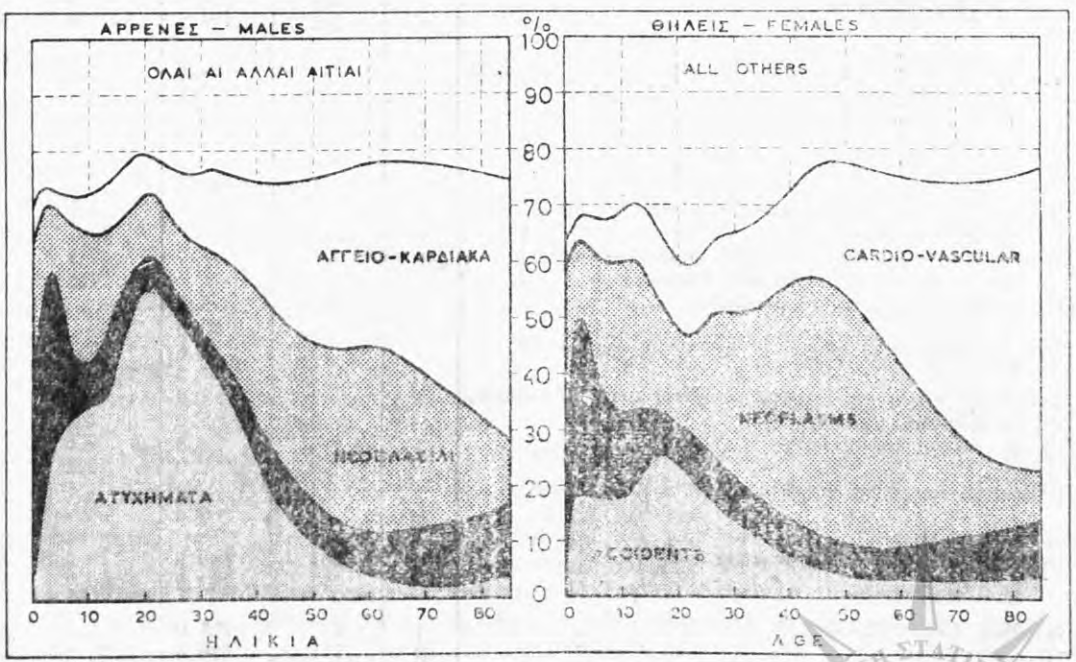

Σχ. 37. Ἀναλογικὴ (%) καθ' ἡλικίαν καὶ φῦλον θνησιμότης ἐν Ἑλλάδι (1969 - 1971) ἀπὸ βιαίους θανάτους, λοιμώδη νοσήματα, νεοπλασίας καὶ ἀγγειοκαρδιακὰς παθήσεις.
Fig. 37. Proportional (%) distribution of deaths from selected causes of death in Greece, by sex and age. Average 1969 - 1971.

σίας. Αἱ ἀναλογίαι (ἐπὶ 100 θανάτων εἰς ἑκάστην ἡλικίαν, κατὰ φῦλον) δὲν μεταφράζονται βεβαίως εἰς πιθανότητας θανάτου τοῦ ἐν ζωῇ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ συνταράσσουν μὲ τὴν ἀποκάλυψιν ὅτι π.χ. ἕνας μεταξὺ δύο θανάτων ἐφήβων ὀφείλεται εἰς (τροχαῖον) ἀτύχημα καὶ ὅτι δύο ἀπὸ τρεῖς θανάτους εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 60 ἐτῶν προκαλοῦνται ἀπὸ καρκίνον ἢ καρδιοπάθειαν. Οἱ θάνατοι ἀπὸ λοιμώδη νοσήματα ἀποτελοῦν σήμερον μικρὰν μόνον μειονότητα εἰς τὸ σύνολον τῶν κατ' ἔτος θανάτων, χάρις εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ληφθέντα μέτρα

Πίναξ 41. Ἀναλογικὴ (%) κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν κατανομὴ τῶν θανάτων ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ μερικάς, κατ' ἐκλογὴν ληφθείσας, αἰτίας θανάτου: 1968 - 1972

Table 41. Proportional mortality in Greece, by age and sex for selected causes of death, 1968 - 1972

Ἡλικία Age	Βίαιοι θάνατοι, ἀτυχήματα Violent deaths		Λοιμώδη Infectious		Πνευμονία, βρογχῖτις Pneumonia, Bronchitis		Νεοπλασίαι Neoplasms		Ἀγγειο-καρδιακὰ Cardio-Vascular		Διαβήτης Diabetes		Ὅλαι αἱ ἄλλαι αἰτίαι θανάτου All other	
	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F
0	1,7	1,8	11,8	11,5	14,1	15,9	0,5	0,4	0,4	0,3	—	—	71,5	70,1
1– 4	25,3	18,6	12,3	13,3	20,9	17,4	11,6	14,5	3,5	4,1	0,1	0,3	26,3	31,8
5– 9	33,5	17,9	5,6	8,8	5,0	9,2	22,7	24,6	5,2	7,5	0,2	0,6	27,8	32,4
10–14	36,0	19,7	5,3	5,7	4,7	7,9	19,7	26,5	8,1	9,7	0,4	0,4	25,8	30,1
15–19	51,5	25,5	2,6	5,2	3,4	2,4	12,1	18,2	9,1	12,5	0,1	0,8	21,2	35,4
20–24	55,3	21,9	2,4	4,5	2,1	1,8	11,6	18,6	7,3	12,3	0,3	0,5	21,0	40,4
25–29	48,5	15,5	2,2	4,4	0,7	3,8	13,2	27,2	10,8	13,2	0,5	0,8	24,1	35,1
30–34	40,7	10,9	3,6	5,8	0,8	2,1	16,6	32,1	15,0	14,8	0,8	0,8	22,5	33,5
35–39	31,5	8,8	5,3	4,6	1,3	2,3	19,9	38,6	17,0	15,6	0,9	1,2	24,1	28,9
40–44	18,7	6,4	6,2	3,3	2,3	2,2	25,6	45,3	22,1	17,2	0,7	1,2	24,4	24,4
45–49	12,8	5,0	4,9	3,5	2,0	1,8	27,8	45,6	26,7	21,8	1,1	3,0	24,7	19,3
50–54	7,6	3,3	4,5	2,0	3,2	3,1	30,1	43,0	30,4	25,0	1,7	3,4	22,5	20,2
55–59	5,4	3,1	3,8	2,1	3,4	3,4	32,5	36,6	32,0	30,4	2,4	4,1	20,5	20,3
60–64	3,6	3,1	3,4	1,7	5,6	4,4	32,5	29,2	32,9	36,4	2,8	6,3	19,2	18,9
65–69	2,8	3,1	2,7	1,7	6,6	5,6	30,0	22,8	35,9	41,3	3,4	6,4	18,6	19,1
70–74	2,5	2,0	2,7	1,4	8,3	6,5	25,5	16,2	37,9	47,8	3,0	6,0	20,1	20,1
75–79	2,6	3,2	2,0	1,4	9,2	7,5	20,9	11,8	41,8	52,9	2,9	4,4	20,6	18,8
80–84	3,3	4,0	1,6	1,4	10,4	8,7	14,7	9,2	45,3	52,3	2,4	3,1	22,3	21,3
85+	3,7	4,1	1,7	1,5	11,7	10,9	9,5	5,8	48,4	57,4	1,7	1,7	23,3	18,6
Σ-Τ	**6,3**	**4,0**	**3,5**	**2,5**	**7,8**	**7,6**	**21,6**	**16,7**	**33,7**	**42,7**	**2,2**	**3,8**	**24,9**	**22,7**

μὲ τὰ ὁποῖα προλαμβάνονται ἢ καταπολεμοῦνται τὰ ἐπιδημικὰ αὐτὰ νοσήματα. Αὐτὸ βεβαίως δὲν ἀποκλείει τὴν προσπάθειαν προλήψεως τῶν παραγόντων οἱ ὁποῖοι συνεργοῦν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἐξ ἐκφυλιστικῶν παθήσεων θνησιμότητος, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ χρειάζονται ἴσως πολὺ περισσότεραι γνώσεις ἀπ' ὅσας κατέχει ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη. Θετικὸν πρὸς τοῦτο βῆμα ἀποτελεῖ καὶ ἡ κατωτέρω λεπτομερὴς ἀνάλυσις τῶν θανάτων ἀπὸ ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις, νεοπλασίας κλπ., ὅπως δίδεται εἰς τὸν πίνακα 42.

Ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν π.χ. τῶν ἀγγειο-καρδιακῶν παθήσεων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἰσχαιμία τῆς καρδίας προσβάλλει περισσότερον τοὺς ἄνδρας καὶ ὅτι ἡ εἰς τὸ σύνολον ἐμφανιζομένη μεγαλυτέρα εἰς τὰς γυναῖκας ἐπίπτωσις, ὀφείλεται εἰς τὸ ὑψηλότερον ποσοστὸν τῶν μὲ ἀτελῆ διάγνωσιν καρδιοπαθειῶν καί, ἐπίσης, εἰς τὴν μεγαλυτέραν τῶν γυναικῶν ἐπιρρέπειαν πρὸς τὰς παθήσεις (στένωσιν, ρῆξιν ἢ ἐμβολὴν) τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀγγείων. Ἐνδιαφέρον ἐπὶ πλέον εὕρημα εἶναι ὅτι 40% περίπου τῶν νεοπλασιῶν, 26% τῶν ἀγγειο-καρδιακῶν παθήσεων καὶ 16% τῶν βιαίων θανάτων, δὲν συνοδεύονται ἀπὸ ἐπαρκῆ διαγνωστικὰ στοιχεῖα διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἀκριβοῦς ἐντοπίσεως ἢ φύσεως τῆς αἰτίας θανάτου.

Ἀξίζει, τέλος, νὰ τονισθῇ ὅτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ λοιμώδη νοσήματα, ὅλαι σχεδὸν αἱ ἄλλαι αἰτίαι θανάτου ἐσημείωσαν αἰσθητὴν ἄνοδον τῆς θνησιμότητος κατὰ τὴν δεκαετίαν μεταξὺ 1960 καὶ 1970. Μεταξὺ τῶν νεοπλασιῶν, ὁ καρκίνος τοῦ μαστοῦ ηὐξήθη κατὰ 149%, τοῦ πνεύμονος κατὰ 70%, τοῦ προστάτου κατὰ 60% καὶ τοῦ στομάχου κατὰ 19%. Ἀπὸ τὰς ἀγγειο-καρδιακὰς παθήσεις, τὰ ἐγκεφαλικὰ ἐπεισόδια ηὐξήθησαν κατὰ 54% καὶ αἱ ἰσχαιμικαὶ καρδιοπάθειαι κατὰ 40%. Τὰ τροχαῖα ἀτυχήματα ηὐξήθησαν κατὰ 88% καὶ αἱ θανατηφόροι πτώσεις κατὰ 56%. Ἀλλ' ἡ μεγαλυτέρα ἐξ ὅλων αὔξησις τῆς θνησιμότητος παρετηρήθη εἰς τοὺς διαβητικοὺς (162%) καὶ μάλιστα εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐπίπτωσις τοῦ διαβήτου εἶναι κατὰ 50% ἀνωτέρα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας. Ἀντιθέτως, εἰς τοὺς θανάτους ἀπὸ κίρρωσιν τοῦ ἥπατος (αὔξησις κατὰ 43%), οἱ ἄρρενες ὑπόκεινται εἰς ὑπερδιπλασίαν τῶν γυναικῶν θνησιμότητα.

Ἀπὸ τὴν βραχεῖαν αὐτὴν ἀνασκόπησιν τῶν αἰτιῶν θανάτου εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον, συνάγονται τὰ ἀκόλουθα δύο συμπεράσματα :

Πρῶτον, ἡ παρ' ἡμῖν δήλωσις καὶ ἡ ἐπίσημος καταγραφὴ τῶν αἰτιῶν θανάτου εἶναι εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀτελὴς καὶ ἐλαττωματική, ὥστε νὰ ἀποκλείεται ἡ ἀνὰ τὸν χῶρον καὶ χρόνον λεπτομερὴς ἀνάλυσις αὐτῶν. Εἰς σημαντικὸν ποσοστὸν (κυμαινόμενον μεταξὺ 20% καὶ 50%) τῶν κατ' ἔτος θανάτων, ἡ διδομένη αἰτία θανάτου εἶναι ὀφθαλμοφανῶς ἀνακριβής, ἀνεπαρκὴς ἢ παραπλανητική, ἡ ἀνωμαλία δὲ αὐτὴ ἀφορᾷ, κυρίως, τοὺς εἰς τὰς ἐπαρχίας θανάτους καὶ εἶναι μεγαλυτέρα διὰ τὰς θήλεις. Ἡ ἀναγραφὴ τῆς ἀκριβοῦς αἰτιολογίας τῶν θανάτων, ὅπως προβλέπεται ἀπὸ τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὰς διεθνεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμέ-

Πίναξ 42. Ἀνάλυσις θανάτων ἐν Ἑλλάδι (ἐτήσιος μέσος ὅρος περιόδου 1968 - 1972) καὶ ἑκατοστιαία ἀναλογία μερικῶν κατ' ἐκλογὴν ὁμάδων αἰτιῶν θανάτου

Table 42. Detailed analysis of mortality from certain causes of death in Greece, 1968 - 1972

Αἰτία θανάτου	Θάνατοι κατ' ἔτος Deaths per year			%			Causes of death
	Σ - T	Α - M	Θ - F	Σ - T	Α - M	Θ - F	
Ἀγγειο-καρδιακαὶ παθήσεις — Cardio-vascular							
Ἰσχαιμικαὶ καρδιοπάθειαι	5.933	3.701	2.232	24,1	32,0	17,1	Ischaemic heart diseases
Ἀρτηριακὴ ὑπέρτασις	1.060	434	626	4,3	3,8	4,8	Arterial hypertension
Χρόνιαι καρδιοπάθειαι (ρευματ.)	564	232	332	2,3	2,0	2,6	Chronic heart diseases (rheumatic)
Ἄλλαι καρδιοπάθειαι	6.447	2.796	3.651	26,2	24,2	28,0	Other heart diseases
Παθήσεις ἀγγείων ἐγκεφάλου	10.590	4.389	6.201	43,0	38,0	47,5	Cerebrovascular diseases
Σύνολον τῶν ἀνωτέρω ...	**24.594**	**11.552**	**13.042**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**Total**
Νεοπλασίαι — Neoplasms							
Τραχείας, βρόγχων, πνεύμονος	438	365	73	17,1	23,8	7,1	Neoplasm of trachea, bronchus, lung
Στομάχου	277	162	115	10,8	10,5	11,2	Neoplasm of stomach
Λέμφου, αἵματος (Λευχαιμίαι)	192	114	78	7,5	7,4	7,6	Neoplasm of lymphatic and haematopoietic tissue
Ἐντέρου, ὀρθοῦ	135	62	73	5,3	4,0	7,1	Neoplasm of rectum
Προστάτου	132	132	—	5,2	8,6	—	Neoplasm of prostate
Μαστοῦ	123	2	121	4,8	0,2	11,9	Neoplasm of breast
Μήτρας, τραχήλου μήτρας ...	72	—	72	2,8	—	7,0	Neoplasm of uterus, cervix
Στόματος, οἰσοφάγου	53	37	16	2,1	2,4	1,5	Neoplasm of mouth, oesophagus
Λάρυγγος	52	46	6	2,0	3,0	0,6	Neoplasm of larynx
Ὀστῶν	44	25	19	1,7	1,6	1,9	Neoplasm of bones
Δέρματος	22	10	12	0,9	0,7	1,2	Neoplasm of skin
Μὲ ἀσαφῆ ἐντόπισιν ἢ διάγνωσιν	1.019	580	439	39,8	37,8	42,9	Neoplasm of unspecified site
Σύνολον τῶν ἀνωτέρω ...	**2.559**	**1.535**	**1.024**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**Total**
Βίαιοι θάνατοι — Violent deaths							
Πτώσεις	238	109	129	31,0	22,2	46,9	Falls
Τροχαῖα ἀτυχήματα	227	172	55	29,6	35,0	20,1	Motor vehicle traffic accidents
Αὐτοκτονίαι	57	40	17	7,5	8,2	6,2	Suicides
Πνιγμοὶ	42	34	8	5,5	6,8	3,2	Drawning
Ἐγκαύματα (πυρκαϊαὶ)	27	11	16	3,5	2,2	5,8	Burns (fire)
Βιομηχανίας	25	21	4	3,3	4,2	1,5	Manufacturing
Δηλητηριάσεις	18	11	7	2,3	2,2	2,5	Poisoning
Ἀνθρωποκτονίαι	11	8	3	1,4	1,6	1,1	Homicides
Ἄλλαι καὶ μὴ καθοριζόμεναι ..	121	86	35	15,9	17,6	12,7	Other, unspecified
Σύνολον τῶν ἀνωτέρω ...	**766**	**492**	**274**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**Total**

νου συμβάσεις, παρέχει πολυτίμους πληροφορίας διὰ τὸν ὑπὸ τῆς Πολιτείας συντονισμὸν τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον τοῦ ἀκαίρου θανάτου καὶ βαθμολογεῖ τὴν ὑγειονομικὴν ἐπίδοσιν ἑκάστης χώρας εἰς τὸ διεθνὲς ἐπίπεδον. Οἱ Ἕλληνες Ἰατροὶ εἶναι ἀσφαλῶς εἰς θέσιν νὰ πιστοποιοῦν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην πληρότητα καὶ σαφήνειαν τὴν ἑκάστοτε θανατηφόρον αἰτίαν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο καὶ ἡ κατάλληλος ὑπὸ τῶν Ἰατρικῶν Συλλόγων διαφώτισις τοῦ Ἰατρικοῦ σώματος καὶ ἀποτελεσματικὸς ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἔλεγχος τῶν ἐκδιδομένων Ἰατρικῶν γνωματεύσεων, ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν *Διεθνῆ Ὀνοματολογίαν Αἰτιῶν Θανάτων*, διὰ τὴν θέσπισιν τῆς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξεν ἱδρυτικὸν Μέλος.

Δεύτερον, ὁ παρ' ἡμῖν τύπος τῆς εἰδικῆς κατὰ αἰτίαν θανάτου θνησιμότητος προσομοιάζει ἐκεῖνον τῶν οἰκονομικῶς προηγμένων χωρῶν τῆς Δύσεως. Ἐὰν ἡ παρ' ἡμῖν θνησιμότης ἐκ νεοπλασιῶν καὶ ἀγγειο-καρδιακῶν παθήσεων παρουσιάζεται κάπως μικροτέρα, τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὀφείλεται εἰς τὰ μεγάλα ἀκόμη ποσοστὰ τῶν μὲ ἀτελῆ διάγνωσιν ἢ ἀναγραφὴν τῆς πραγματικῆς αἰτίας θανάτων. Μία περισσότερον ἐπιμελὴς συλλογὴ τῶν αἰτιῶν θανάτου θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Πολιτείαν τὴν ἀπάλειψιν τῶν κατὰ τόπους ἐστιῶν μὲ ὑψηλὴν ἀλλὰ προληπτὴν θνησιμότητα καὶ θὰ δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἐρευνητὰς διὰ τὴν πληρεστέραν μελέτην τῶν περιβαλλοντικῶν παραγόντων, οἱ ὁποῖοι συνεργοῦν εἰς τὴν διαρκῶς ἐπιταχυνομένην θνησιμότητα ἀπὸ χρόνια νοσήματα (διαβήτης, καρδιακὰ ἐμφράγματα, νεοπλασίαι κλπ.), μέσα εἰς τὸ ἰδιότυπον πλαίσιον τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

VI. MIGRATION

With a small (one to two p. 1.000 pop. per year) but always present streem of migrants from Greece in the background, the two waves of massive emigration (during the periods 1900-1914 and 1960-1974, fig. 37 and 38) deranged heavily the demographic development of the country. The first wave, involving some 300.000 migrants (14% of the mid-period population) consisted mainly of young peasants moving on an almost unique direction towards the United States of America. Equally important was the second wave, with about one million migrants (12% of the mid-period population) who moved towards the industrialized countries of North-West Europe or Australia.

Since the average number of migrants (70.000 per annum in the period 1960-1974) was about equal to the excess of births over deaths and the bulk of these migrants originated from the rural areas, the demographic stagnation of Greece, together with the hideous dirtortion of the age pyramid of the rural population (fig. 8) may be directly linked with the migration, both the international and the (less documended but obviously significant) internal migration (urbanization).

VI. Η ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ

Ἡ μετανάστευσις ἀποτελεῖ τὸν τρίτον (μετὰ τὴν γεννητικότητα καὶ τὴν θνησιμότητα) τῶν παραγόντων, οἱ ὁποῖοι καθορίζουν τὸν ἑκάστοτε ρυθμὸν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, τὴν κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν δόμησιν αὐτοῦ καί, ἐμμέσως, τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου ἐθνικοῦ προϊόντος. Κατὰ γενικὸν κανόνα, ἡ μετανάστευσις εὐνοεῖ τὴν χώραν προορισμοῦ καὶ ἀδυνατίζει τὴν χώραν προελεύσεως, διότι ἀποτελεῖται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ νεαρὰ στελέχη τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ἕτοιμα πρὸς δρᾶσιν εἰς τὸ νέον περιβάλλον (ἐπ' ὠφελείᾳ βεβαίως καὶ τοῦ ἀτομικοῦ των συμφέροντος), ἐνῷ τὸ κοινωνικὸν κόστος τῆς προπαρασκευῆς των κατεβλήθη ἤδη ἀπὸ τὴν χώραν προελεύσεως.

Ἡ ροπὴ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἀποδημίαν θεμελιοῦται ἱστορικῶς ἀπὸ τὰς πολυαρίθμους Ἑλληνικὰς ἀποικίας, αἱ ὁποῖαι ἱδρύθησαν καὶ ἤκμασαν ἐπὶ αἰῶνας καὶ χιλιετίας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς νήσους καὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου Θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἐπὶ ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ ταῦτα, ἡ συνεχιζομένη ἐξ Ἑλλάδος μετανάστευσις ἐστράφη κατὰ προτίμησιν πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν κατωτέρω ἀνακεφαλαίωσιν:

Ὑπερωκεάνιος ἐξ Ἑλλάδος μετανάστευσις
Transoceanic emigration from Greece

Περίοδος Period	Σύνολον Total	Πρὸς ΗΠΑ To USA	Πρὸς ἄλλας χώρας To other countries	ΗΠΑ—USA %
1821–1899	15.919	15.914	5	100,0
1900–1924	420.308	395.654	24.654	94,1
1925–1954	143.387	76.624	66.763	53,4
1955–1976	433.160	139.841	293.319	32,3
Σύνολον–Total	1.012.774	628.033	384.741	62,0

Πολλοὶ λόγοι(1), ὅπως π.χ. ἡ ὀπισθοδρομικὴ τότε καὶ ὑπανάπτυκτος Ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ ἡ ἰσοπολιτεία τῆς ραγδαίως τότε ἀναπτυσσομένης μεγάλης Δημοκρατίας τοῦ Δυτικοῦ Ἡμισφαιρίου, ὁμοῦ μὲ τὸ φαινόμενον τῆς ἀλυσωτῆς μεταξὺ συγγενῶν ἢ συγχωριανῶν ἀναπτύξεως τῆς ἐξ Ἑλλάδος μεταναστεύσεως, εὐθύνονται διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ πρὸ τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων μικροσκοπικὴ Ἑλλὰς συνέβαλε μὲ σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ της (14%) καὶ τοῦ ἐργατικοῦ της δυναμικοῦ (50% περίπου) εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Τὰ προπολεμικὰ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα καλύπτουν μόνον τὴν ὑπερωκεάνιον μετανάστευσιν (πρὸς ΗΠΑ, Καναδᾶν, Βραζιλίαν, Νότιο-Ἀφρικανικὴν Ἕνωσιν, Αὐστραλίαν κλπ.), ἐνῷ τὰ ἀπὸ ἄλλας πηγὰς γνωστὰ μεταναστευτικὰ ρεύματα πρὸς τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Ρωσίαν καὶ ἄλλας χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου καὶ τῆς Εὐρώπης παραμένουν ποσοτικῶς ἀπροσδιόριστα. Μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ μεταναστευτικὴ ἐξ Ἑλλάδος κίνησις τεκμηριοῦται ἱκανοποιητικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1955 καὶ ἐφεξῆς, μὲ τὴν κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν ἀνάλυσιν τῶν «μονίμως» ἐξ Ἑλλάδος ἀποδημούντων, τὸν νομὸν προελεύσεως καὶ τὴν χώραν προορισμοῦ καί, ἐπίσης, τὸ ἐπάγγελμα τῶν μεταναστευόντων. Ὅπως ἀνεμένετο, ἡ ἀξιοπιστία τῶν δημοσιευομένων στοιχείων ποικίλλει κατὰ περίπτωσιν, μὲ περίπου ἀκριβῆ τὴν κατὰ φῦλον, ἡλικίαν καὶ χώραν προορισμοῦ κατανομήν, ἀλλὰ καὶ μὲ βασίμους ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸν τόπον προελεύσεως καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀποδημοῦντος.

1. Β. Βαλαώρα : Ὁ Ἑλληνισμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, Ἀθῆναι 1937.

Προφανῶς, ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα ἀνάλυσις ἀφορᾷ τοὺς ἀπολύτους ἀριθμοὺς καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ ποσοστὰ τῶν κατ' ἔτος ἀποδημούντων, μὲ τὴν ἀπαραίτητον βεβαίως ὑπόμνησιν ὅτι τὰ πρὸ τοῦ 1955 στοιχεῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ὑπερωκεάνιον μόνον μετανάστευσιν, ἐνῷ τὰ μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο στοιχεῖα καλύπτουν ὅλους τοὺς ἐξ Ἑλλάδος «μ ο ν ί μ ω ς» μεταναστεύοντας. Τὰ σχετικὰ στοιχεῖα, οἱ ἀπόλυτοι δηλαδὴ ἀριθμοί, καὶ ἡ ἐπὶ 100.000 κατοίκων ἀναλογία τῶν κατ' ἔτος μεταναστῶν δίδονται εἰς τὸν πίνακα 43.

Πίναξ 43. Μετανάσται ἐξ Ἑλλάδος (ἀπόλυτοι ἀριθμοὶ καὶ ἀναλογίαι ἐπὶ 100.000 κατοίκων), κατὰ τὴν περίοδον 1891 - 1960 (μόνον ἡ ὑπερωκεάνιος μετανάστευσις) καὶ 1955 - 1976 μὲ τὸ σύνολον τῶν ἐξ Ἑλλάδος μονίμως ἀποδημούντων

Table 43. Emigrants from Greece, numbers and rates (per 100.000 population)

	Ὑ π ε ρ ω κ ε ά ν ι ο ς — T r a n s o c e a n i c						Σύνολον – All		
Ἔτος Year	Ἀριθμοὶ Numbers	Ἀναλογία Rate	Ἔτος Year	Ἀριθμοὶ Numbers	Ἀναλογία Rate	Ἔτος Year	Ἀριθμοὶ Numbers	Ἀναλογία Rate	Ἔτος Year	Ἀριθμοὶ Numbers	Ἀναλογία Rate
1891	1.105	49	**1913**	25.089	520	**1935**	3.466	51	**1955**	29.787	374
1892	660	29	**1914**	37.957	788	**1936**	3.071	44	**1956**	35.349	440
1893	1.072	46	**1915**	14.256	296	**1937**	3.908	56	**1957**	30.428	376
1894	2.356	85	**1916**	27.535	572	**1938**	3.859	54	**1958**	24.521	300
1895	597	25	**1917**	24.574	510	**1939**	3.470	48	**1959**	23.684	287
1896	2.175	89	**1918**	2.294	48	**1940**	1.395	19	**1960**	47.768	574
1897	571	23	**1919**	579	12	....	...	...	**1961**	58.837	701
1898	2.339	95	**1920**	12.616	228	**1946**	1.558	21	**1962**	84.054	995
1899	2.333	94	**1921**	29.135	577	**1947**	4.901	67	**1963**	100.072	1.180
1900	3.771	151	**1922**	4.426	87	**1948**	4.819	65	**1964**	105.569	1.241
1901	5.991	238	**1923**	5.242	87	**1949**	4.263	56	**1965**	117.167	1.370
1902	8.533	336	**1924**	8.152	136	**1950**	4.635	63	**1966**	86.896	1.009
1903	14.493	567	**1925**	3.576	60	**1951**	14.155	185	**1967**	42.730	490
1904	11.728	455	**1926**	6.745	112	**1952**	6.640	86	**1968**	50.866	582
1905	10.734	414	**1927**	9.255	151	**1953**	8.820	113	**1969**	91.552	1.044
1906	19.987	765	**1928**	8.850	143	**1954**	18.682	237	**1970**	92.681	1.054
1907	37.391	1.421	**1929**	9.710	154	**1955**	19.766	248	**1971**	61.745	699
1908	23.016	869	**1930**	6.278	99	**1956**	23.147	288	**1972**	43.397	488
1909	14.780	554	**1931**	3.425	53	**1957**	14.783	183	**1973**	27.525	308
1910	28.860	1.075	**1932**	2.838	43	**1958**	14.842	182	**1974**	24.448	273
1911	27.857	1.031	**1933**	2.444	37	**1959**	13.871	168	**1975**	20.330	225
1912	23.362	859	**1934**	2.624	39	**1960**	17.764	213	**1976**	20.374	222

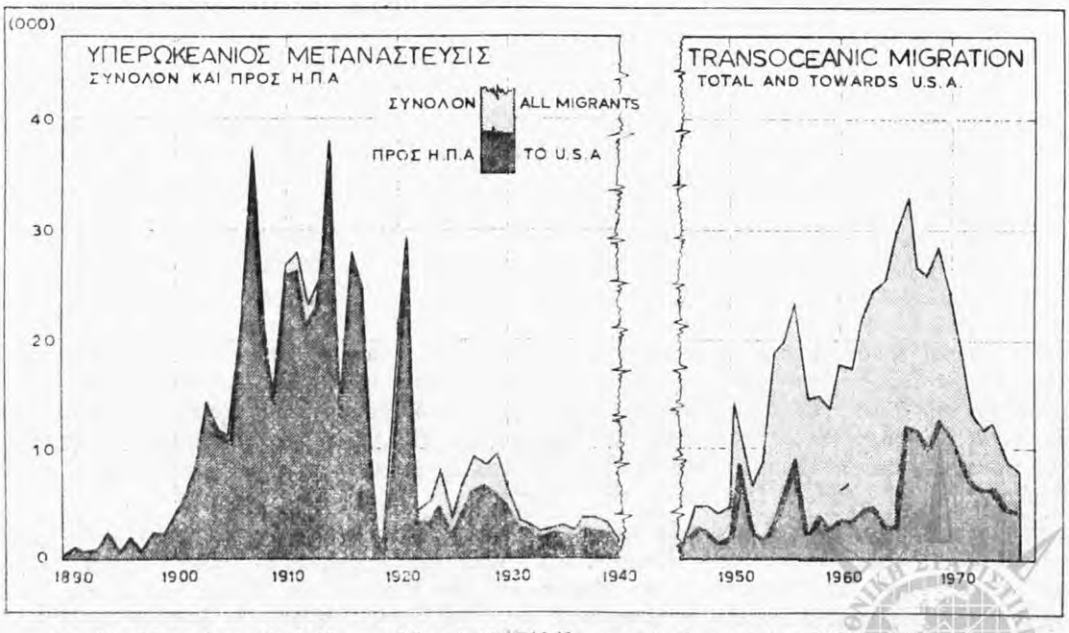

Σχ. 38. Μετανάσται (χιλιάδες κατ' ἔτος) ἐξ Ἑλλάδος, κατὰ τὴν περίοδον 1890 - 1976. Μόνον ἡ ὑπερωκεάνιος μετανάστευσις καὶ ἡ πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς κατευθυνθεῖσα.

Fig. 38. Migrants from Greece (thousands per year), during the period 1890 - 1976. Only the transoceanic emigration and that directed towards the United States of America.

Κατ' ἀρχήν, ἡ μακρὰ σειρὰ τῶν στοιχείων τῆς ὑπερωκεανίου μεταναστεύσεως, ὅπως εἰκονίζεται εἰς τὸ σχῆμα 38 διὰ τὸ σύνολον καὶ τὸ πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας κατευθυνόμενον ρεῦμα, ἀποκα-

λύπτει τὴν δραματικὴν διόγκωσιν τῆς μεταναστεύσεως κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσαετίαν τοῦ αἰῶνος μας καί, ἐπίσης, κατὰ τὴν πρόσφατον μεταπολεμικὴν περίοδον. Ἀπὸ τὰ δύο ἐπιδημικὰ κύματα, τὸ πρῶτον διήρκεσε περισσότερον χρόνον καὶ προεκάλεσε εἰς τὴν Χώραν μας βαθυτέραν δημογραφικὴν διάβρωσιν, ἀφοῦ κατὰ τὴν 15ετίαν μεταξὺ 1900 - 1914 ὁ ἐκ 2,6 ἑκατομμυρίων μέσος πληθυσμὸς τῆς Χώρας ἔχασε 291.500 μετανάστας, ἤτοι 11% τοῦ συνολικοῦ μεγέθους του. Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω προστεθῇ ὅτι τὸ 95% τῶν μεταναστῶν αὐτῶν κατηυθύνθη πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ ὅτι τὸ πλῆθος αὐτὸ ἀπετελεῖτο κυρίως (94%) ἀπὸ ἄνδρας ἡλικίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον (93%) μεταξὺ 15 καὶ 44 ἐτῶν, ἀποκαλύπτεται τὸ δημιουργηθὲν πελώριον διὰ τὴν Χώραν μας πρόβλημα, μὲ τὴν σπάνιν τῶν οἰκογενειαρχῶν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν, τὴν ἀποδιάρθρωσιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν κατακόρυφον πτῶσιν τῆς γεννητικότητος.

Εὐτυχῶς, ὁ μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους διπλασιασμὸς τοῦ βιοτικοῦ χώρου καὶ τοῦ πληθυσμοῦ, ἐνήργησεν ὡς μετάγγισις αἵματος, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν παρεμερίσθη ἡ ἀπειλὴ δημογραφικῆς καταρρεύσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἔκτοτε, ἡ ὑπερπόντιος μετανάστευσις ἔχασε τὴν προτέραν ὁρμήν καί, ἐκτὸς ἀπὸ δύο παροξυσμοὺς κατὰ τὰ ἔτη 1916 (ἐθνικὸς διχασμὸς) καὶ 1921 (εἰσροὴ τῶν προσφύγων), ἐμηδενίσθη σχεδὸν κατὰ τὸ 1919 (ναυτικὸς ἀποκλεισμὸς τῆς Χώρας). Ἐν συνεχείᾳ ἡ πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας μετανάστευσις περιωρίσθη σημαντικῶς μὲ τὸν κατὰ τὸ 1921 θεσπισθέντα ὑπὸ τῆς Ἀμερικῆς ἀπαγορευτικὸν σχεδὸν νόμον. Μετὰ τὸ 1925, ἡ ἐξ Ἑλλάδος μετανάστευσις ἀνεζήτησε καὶ ἀνεῦρεν ἄλλας διεξόδους (ὅπως π.χ. τὸν Καναδᾶν ἢ τὴν Αὐστραλίαν), πρὸς τὰς ὁποίας διωχετεύετο τοῦ λοιποῦ τὸ πλεῖστον (67,7%) τῆς ὑπερποντίου μεταναστεύσεως (σχῆμα 39).

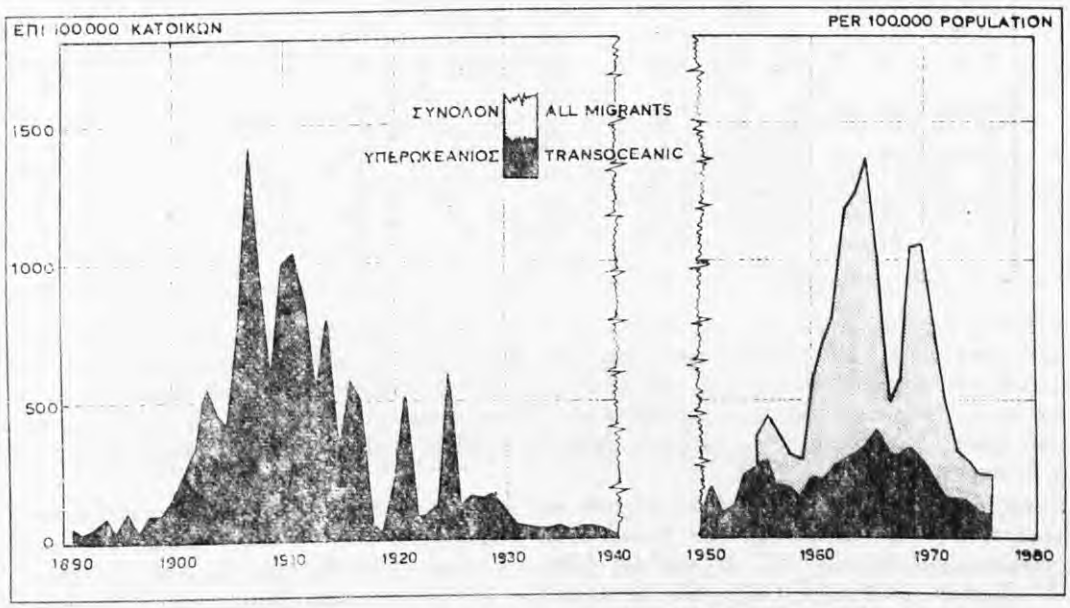

Σχ. 39. Ὑπερωκεάνιος μετανάστευσις ἐξ Ἑλλάδος (1890 - 1976) καὶ συνολικὴ μετανάστευσις (1955 - 1976), ἐπὶ 100.000 κατοίκων κατ' ἔτος. Τὰ δύο ἐπιδημικὰ κύματα συμπίπτουν μὲ τὴν πρώτην δεκαπενταετίαν τοῦ αἰῶνος μας καὶ τὴν πρόσφατον, μετὰ τὸ 1960, περίοδον.

Fig. 39. Transoceanic emigration from Greece (1890 - 1976) and total emigration 1955 - 1976, per 100.000 population per year. Periods of intense migration 1900 - 1917 towards USA, and 1960 - 1972 towards European Countries and Australia.

Τὸ δεύτερον ἐπιδημικὸν κῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται ὅλοι οἱ ἐξ Ἑλλάδος μόνιμοι μετανάσται, ἀνεξαρτήτως χώρας προορισμοῦ, ἤρχισε περὶ τὸ 1960 καὶ ἐκρατήθη εἰς παροξυστικῶς ὑψηλὰ ἐπίπεδα κατὰ τὴν ἑπομένην μέχρι τοῦ 1972 περίοδον (ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διετίαν 1967-68, ὅταν ἠλαττώθη ἡ πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας μετανάστευσις). Οἱ ἀριθμοὶ τῶν κατ' ἔτος ἀποχωρούντων, κατὰ φῦλον καὶ μεγάλας ὁμάδας ἡλικιῶν, δίδονται εἰς τὸν πίνακα 44. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι, ἐπὶ ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἔτη, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος ἀποδημούντων ἦτο ἴσος ἢ μεγαλύτερος τοῦ ἀπὸ τὸν ἰσολογισμὸν μεταξὺ γεννήσεων καὶ θανάτων προκύπτοντος δημογραφικοῦ πλεονάσματος (ὑπεροχῆς γεννήσεων) καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐτησία αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας διεσκέλισε τότε τὴν γραμμὴν τοῦ μηδενὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀρνητικὴν φάσιν (σχῆμα 40).

Πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκρίσεως, οἱ κατὰ τὰ δύο ἐπιδημικὰ κύματα ἀποδημοῦντες ἐξ Ἑλλάδος δίδονται εἰς τὸν πίνακα 43, ὄχι μόνον εἰς ἀπολύτους ἀριθμοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς ποσοστιαίας ἐπὶ 100.000 κατοίκων ἀναλογίας, αἱ ὁποῖαι (ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν αἰτιῶν θανάτου) καθορίζουν πιστότερον τὰς κατ' ἔτος ἀπωλείας τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, συνεπῶς, ὅτι ἡ «κανονικὴ» πρὸ τοῦ 1900 μετανάστευσις ἐκυμαίνετο εἰς τὰ κάτω τῶν 100 (μεταναστῶν κατ' ἔτος ἐπὶ 100.000 κατοίκων) ἐπίπεδα καὶ ὅτι ἐκείνη πρὸ τοῦ 1960 δὲν ὑπερέβαινε τὸ ἐπίπεδον τῶν 250, ἡ ἔντασις τοῦ πρώτου ἐπιδημικοῦ κύματος (μεταξὺ τῶν ἐτῶν

Πίναξ 44. Μόνιμοι μετανάσται ἐξ Ἑλλάδος, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν
Table 44. Emigrants from Greece, by sex and age groups

Ἔτος Year	Μόνιμοι μετανάσται καθ' ὁμάδας ἡλικιῶν—Emigrants, by age groups									Ποσοστὸν—%—Percent		
	Σύνολον—Total			0–14		15–44		45 +		Ἄρρενες Males	15–44	
	Σ–T	Α–M	Θ–F	Α–M	Θ–F	Α–M	Θ–F	Α–M	Θ–F		Α–M	Θ–F
1955	29.787	19.554	10.233	2.178	1.884	16.027	6.907	1.349	1.442	65,6	82,0	67,5
1956	35.349	23.158	12.191	2.520	2.341	18.874	8.187	1.764	1.663	65,5	81,5	67,2
1957	30.428	19.196	11.232	1.904	1.753	16.340	8.427	952	1.052	63,1	85,1	75,0
1958	24.521	12.889	11.632	1.828	1.618	10.253	8.725	808	1.289	52,6	79,6	75,0
1959	23.684	14.044	9.640	1.413	1.332	11.633	7.309	998	999	59,3	82,8	75,8
1960	47.768	33.278	14.490	1.897	1.730	29.747	11.640	1.634	1.120	69,7	89,4	80,3
1961	58.837	36.209	22.628	1.952	1.751	32.747	19.503	1.510	1.374	61,5	90,4	86,2
1962	84.054	51.868	32.186	2.204	1.921	47.620	28.395	2.044	1.870	61,7	91,8	88,2
1963	100.072	61.966	38.106	3.061	2.690	56.408	32.867	2.497	2.549	61,9	91,5	86,3
1964	105.569	66.265	39.304	3.360	2.960	60.142	33.459	2.763	2.885	62,8	90,8	85,1
1965	117.167	65.341	51.826	4.790	4.695	56.853	43.125	3.698	4.006	55,8	87,0	83,2
1966	86.896	46.369	40.527	4.878	4.515	37.837	32.280	3.654	3.732	53,4	81,6	79,7
1967	42.730	22.885	19.845	4.108	3.657	16.592	13.806	2.185	2.382	53,6	72,5	69,6
1968	50.866	27.232	23.634	4.311	3.999	20.514	16.872	2.407	2.763	53,5	75,3	71,4
1969	91.552	51.633	39.919	5.231	4.898	43.893	32.670	2.509	2.351	56,4	85,0	81,8
1970	92.681	53.030	39.651	5.886	5.333	44.296	31.915	2.848	2.403	57,2	83,5	80,5
1971	61.745	33.935	27.810	5.799	5.340	26.191	20.601	1.945	1.869	55,0	77,2	74,1
1972	43.397	24.470	18.927	4.150	3.965	17.973	13.293	2.347	1.669	56,4	75,9	70,2
1973	27.525	14.753	12.772	2.502	2.460	10.836	8.864	1.415	1.448	53,6	73,5	69,4
1974	24.448	13.223	11.225	2.760	2.444	8.986	7.404	1.477	1.377	54,1	68,0	66,0
1975	20.330	11.718	8.612	1.501	1.394	8.655	6.063	1.562	1.155	57,6	73,9	70,4
1976	20.374	12.349	8.025	1.251	1.194	9.344	5.620	1.754	1.211	60,6	75,7	79,0

1900 καὶ 1917) ἀνῆλθεν, ἐν συνόλῳ, εἰς 11.345 καὶ ἡ ἔντασις τοῦ δευτέρου κύματος (μεταξὺ 1960 καὶ 1972) εἰς 11.426 μετανάστας ἐπὶ 100.000 κατοίκων. Εἰς ἀμφοτέρας δηλαδὴ τὰς περιπτώσεις αἱ ἀπώλειαι τοῦ πληθυσμοῦ ἦσαν περίπου ἴσαι (11,3% καὶ 11,4%), ἀλλ' ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ὑποτιθέμενον κανονικὸν καὶ κατὰ τεκμήριον ἀνώδυνον ἐπίπεδον μεταναστεύσεως, αἱ κατὰ μέσον ὅρον ἐτήσιαι ἀπώλειαι τοῦ πληθυσμοῦ ἦσαν ἑξαπλάσιαι τοῦ κανονικοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἐπιδημικὸν κῦμα, ἀλλὰ μόνον τετραπλάσιαι κατὰ τὸ δεύτερον.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν μικροτέραν ἔντασιν καὶ χρονικὴν διάρκειαν, τὸ σύγχρονον μεταναστευτικὸν κῦμα διαφέρει ἀπὸ τὸ παλαιότερον εἰς πολλὰ ἄλλα χαρακτηριστικά. Ἡ κατὰ φῦλον π.χ. κατανομὴ τῶν μεταναστῶν περιωρίσθη εἰς 59% ἄνδρας καὶ 41% γυναῖκας, ἀντὶ 94 πρὸς 6 κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ αἰῶνος. Καθ' ἡλικίαν, ἐπίσης, ἡ μᾶζα τῶν μεταναστῶν (84% ἀπὸ τοὺς ἄνδρας καὶ 79% ἀπὸ τὰς γυναῖκας) ἀνῆκεν εἰς τὰς ἀρχικὰς ὁμάδας τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (μεταξὺ 15 καὶ 44 ἐτῶν), ἀλλὰ περιελάμβανεν ἐπίσης ἀρκετὰ (11%) παιδιὰ κάτω τῶν 15 ἐτῶν καὶ ὀλίγους (7%) ἡλικιωμένους γονεῖς. Ὁπωσδήποτε κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον (1955-1976), ἡ Χώρα μας ἔχασε περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον (602.000 ἄνδρας καὶ 398.000 γυναῖκας) ἀνθρώπους τῆς ἀναπαραγωγικῆς ἡλικίας (μεταξὺ 15 καὶ 45 ἐτῶν), εἰς αὐτὴν δὲ ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν ὀφείλεται, κατὰ κύριον λόγον, ἡ σοβαρὰ καὶ συνεχιζομένη ἔκτοτε ὑπογεννητικότης τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλὰ ποῖοι ἦσαν καὶ ἀπὸ ποίας περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος κατήγοντο οἱ 1.220.000 μετανάσται τῆς περιόδου 1955-1976(1); Ἡ ποιότης τῶν συλλεγέντων στοιχείων δὲν ἐπιτρέπει παρὰ ἁδρὰς μόνον γενικεύσεις εἰς τὸ διπλοῦν αὐτὸ ἐρώτημα. Ἀπὸ τὴν κατὰ ἐπάγγελμα π.χ. κατανομὴν συμπεραίνεται, ὅτι τὸ ἥμισυ περίπου (581.000) τῶν μεταναστῶν ἐστερεῖτο ἐπαγγελματικῆς τινὸς ἐμπειρίας καί, κατὰ τεκμήριον, θὰ ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἄνευ σταθερᾶς ἀπασχολήσεως βιοπαλαιστῶν. Ἐὰν ὅμως τὸ εὕρημα δὲν εἶναι πλασματικόν, ὀφειλόμενον εἰς ἀμέλειαν περὶ τὴν δήλωσιν τοῦ ἀκριβοῦς ἐπαγγέλματος, τότε τὰ κατ' ἐπέκτασιν ποσοστὰ ἀνεργίας καὶ ὑπο-ἀπασχολήσεως εἰς τὴν Χώραν μας θὰ πρέπει νὰ κυμαίνωνται εἰς πολὺ ὑψηλότερα τῶν διδομένων ἐπίπεδα. Κατόπιν, ἀπὸ τοὺς δηλώσαντας ἐπάγγελμα, οἱ περισσότεροι (51%) κατατάσσονται εἰς τὴν τάξιν τῶν (ἀστικοῦ τύπου) ἐργατο-τεχνιτῶν καὶ 38 % ἠσχολοῦντο προηγουμένως μὲ τὴν γεωργίαν, ζῳοκομίαν καὶ τοὺς συναφεῖς κλάδους τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς. Δὲν ἀπολείπουν, βεβαίως, (ἀλλ' εἰς μικρὰ πάντοτε ποσοστὰ) οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων ἐπαγγελματικῶν κλάδων, ὅπως π.χ. οἱ ἔμποροι καὶ οἱ πωληταί, οἱ ξενοδόχοι καὶ οἱ ὑπάλληλοι γραφείου, ἀκόμη καὶ οἱ κατέχοντες ἀνωτάτας θέσεις εἰς τὴν διοίκησιν, τὰς ἐπιχειρήσεις ἢ τὰ ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Μεταξὺ τῶν τελευταίων περιλαμβάνονται καὶ 2.700 Ἰατροὶ (διαφόρων εἰδικοτήτων), οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τὴν Χώ-

1. G. Siampos: Emigration from Greece..... 1976.

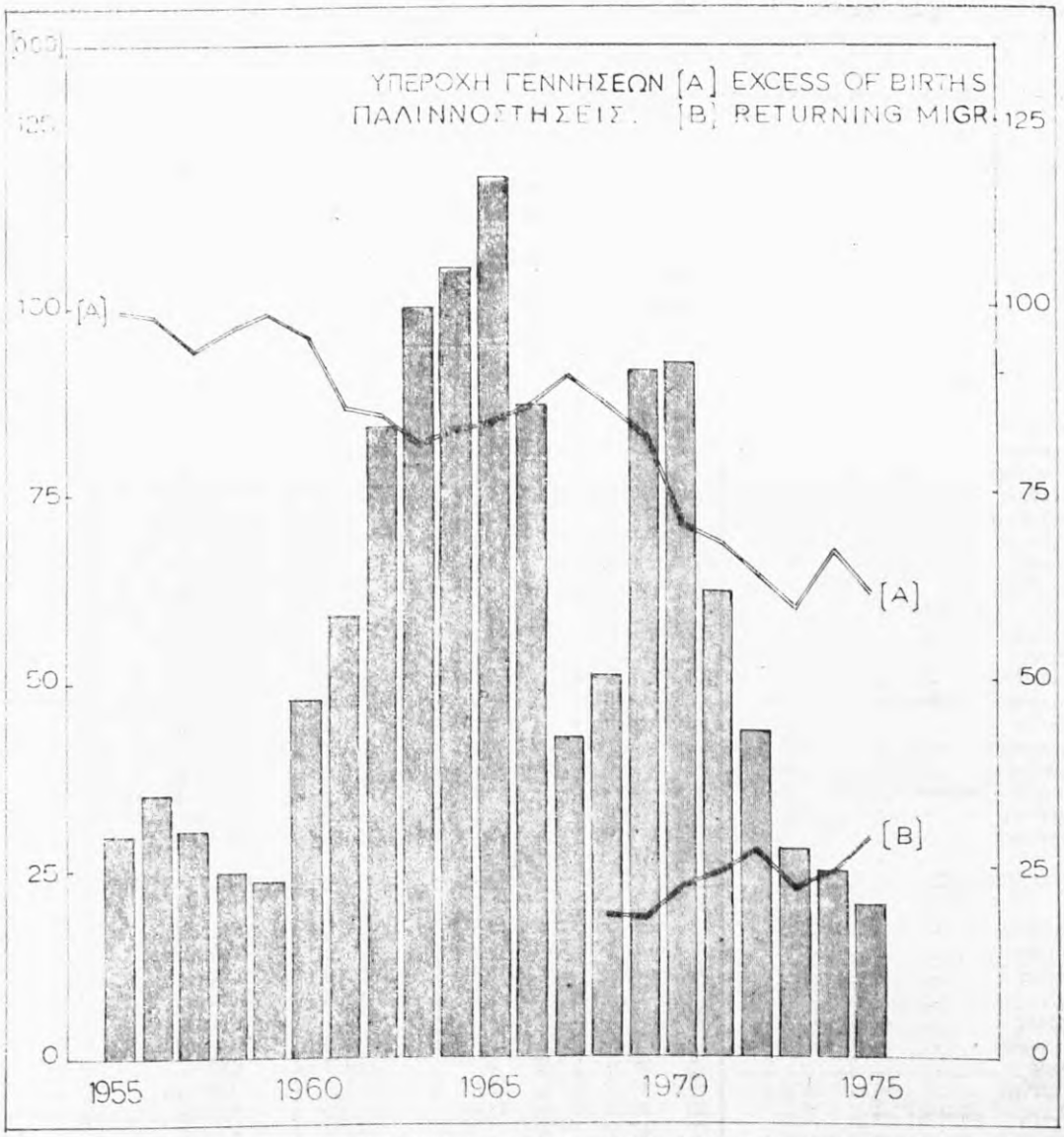

Σχ. 40. Μόνιμοι μετανάσται ἐξ Ἑλλάδος (χιλιάδες), 1955 - 1975, καὶ σύγκρισις μὲ τὴν κατ' ἔτος προκύπτουσαν ὑπεροχὴν τῶν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων (Α).

Fig. 40. Emigrants from Greece (thousands) and the excess of births over deaths (A), 1955 - 1975.

ραν μὲ τὸν ρυθμὸν 208 κατ' ἔτος, ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπαρχία χρειάζεται περισσοτέρους ἰατροὺς καὶ τὸ κόστος ἐκπαιδεύσεως (ἄνω τῶν 50.000 δολλαρίων κατὰ πτυχιοῦχον) βαρύνει ἐξ ὁλοκλήρου τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Ἀπὸ τὴν κατανομὴν τῶν μεταναστῶν κατὰ τόπον (νομὸν) προελεύσεως, προκύπτουν ἐξ ἴσου ἐνδιαφέροντα πορίσματα. Ὅλαι αἱ διοικητικαὶ περιφέρειαι τῆς Χώρας, ἀπὸ τὰ μεγάλα πολεοδομικὰ συγκροτήματα μέχρι τῶν ἀκριτικῶν περιοχῶν τῆς ὀρεινῆς καὶ τῆς νησιωτικῆς Ἑλλάδος, συνέβαλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ προσφάτου μεταναστευτικοῦ κύματος, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 45. Τὰ στοιχεῖα καλύπτουν τὴν περίοδον τῆς ἐντόνου μεταναστεύσεως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1961 καὶ 1972 (935.567 μετανάσται), ἡ συμμετοχὴ δὲ ἑκάστου νομοῦ (μετὰ τὴν ἀνακατανομὴν τῶν μὴ δηλωσάντων τόπον προελεύσεως) ἐκφράζεται ὡς ἐτήσιος μέσος ὅρος ἀποδημούντων ἐπὶ 1.000 κατοίκων τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὸ μέσον τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου. Ἡ σύγκρισις γίνεται χωριστὰ διὰ τοὺς νομοὺς τῆς Νοτίου Ἑλλάδος (Θεσσαλία, Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Πελοπόννησος), τῆς Βορείου Ἑλλάδος (Ἤπειρος, Μακεδονία καὶ Θράκη) καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους (Νῆσοι Ἰονίου καὶ Αἰγαίου πελάγους καὶ Κρήτη).

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναλύσεως εἶναι ἐντυπωσιακόν. Ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀκριτικοὶ νομοὶ τῆς Χώρας (Φλωρίνης, Θεσπρωτίας, Δράμας, Ἔβρου κλπ.) ἔχασαν σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ των, ἀφοῦ οἱ κατ' ἔτος μεταναστεύοντες ἦσαν τριπλάσιοι περίπου τοῦ ἀπὸ τὴν διαφορὰν μεταξὺ γεννήσεων καὶ θανάτων προκύπτοντος βιολογικοῦ πλεονάσματος. Κάπως μικροτέρα, ἀλλ' ὑπολογίσιμος πάντοτε διάβρωσις

Πίναξ 45. Μετανάσται ἐξ Ἑλλάδος, κατὰ νομὸν προελεύσεως, ἐπὶ 1.000 κατοίκων (ἐτήσιος μέσος ὅρος 1961 - 1972), κατὰ φθίνουσαν σειράν, καὶ σύγκρισις μὲ τὴν ὑπεροχὴν γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων εἰς ἕκαστον νομὸν (ΝΟΤΙΟΣ ΕΛΛΑΣ: Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ Εὔβοια, Πελοπόννησος, Θεσσαλία, ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΛΛΑΣ: Ἤπειρος, Μακεδονία, Θράκη, ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ: Νῆσοι Ἰονίου, Αἰγαίου καὶ Κρήτη)

Table 45. Emigrants from Greece and excess of births over deaths per 1.000 population. Annual average for the period 1961 - 1972, by major Geographic Divisions and nomi of Greece

Νομοί	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων (κατ' ἔτος) Per 1.000 inhabitants			Nomi
	Μετανάσται Migrants	Ὑπεροχὴ γεννήσεων Excess	Διαφορὰ Difference	
ΝΟΤΙΟΣ ΕΛΛΑΣ	**6,0**	**9,5**	**3,5**	SOUTH GREECE
Τρικάλων	13,7	12,2	- 1,5	Trikala
Λακωνίας	13,2	2,1	-11,1	Lakonia
Μεσσηνίας	9,7	6,2	- 3,5	Messenia
Ἀρκαδίας	9,0	6,1	- 2,9	Arkadia
Εὐρυτανίας	7,4	13,0	5,6	Evritania
Ἠλείας	6,8	9,8	3,0	Ilia (Elis)
Λαρίσης	6,5	11,9	5,4	Larisa
Κορινθίας	6,1	6,8	0,7	Korinthia
Περιφ. Πρωτευούσης	5,9	9,6	3,6	Greater Athens
Καρδίτσης	5,8	11,4	5,6	Karditsa
Ἀχαΐας	5,7	9,8	4,1	Akhaia
Ἀργολίδος	5,4	9,0	3,6	Argolis
Αἰτωλίας-Ἀκαρνανίας	4,6	13,6	9,0	Aetolia and Akarnania
Εὐβοίας	4,3	9,5	5,2	Euboea
Μαγνησίας	3,6	6,9	3,3	Magnisia
Φωκίδος	2,6	3,6	1,0	Phocis
Ἀττικῆς (ὑπόλοιπον)	2,4	10,4	8,0	Rest of Attica
Βοιωτίας	2,3	9,2	6,9	Boeotia
Φθιώτιδος	1,9	8,6	6,6	Phthiotis
ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΛΛΑΣ	**15,4**	**10,5**	**- 4,9**	NORTH GREECE
Φλωρίνης	34,5	9,8	-24,7	Florina
Θεσπρωτίας	34,1	9,9	-24,2	Thesprotia
Δράμας	31,5	8,6	-22,9	Drama
Ἔβρου	22,5	9,2	-13,3	Evros
Πιερίας	21,2	13,1	- 8,1	Pieria
Καστορίας	20,6	10,8	- 9,8	Kastoria
Κιλκίς	20,0	9,9	-10,1	Kilkis
Πρεβέζης	19,2	11,7	- 2,5	Preveza
Κοζάνης-Γρεβενῶν	19,2	11,3	- 7,9	Kozani-Grevena
Καβάλας	17,9	7,8	-10,1	Kavala
Σερρῶν	16,6	10,9	- 5,7	Serres
Πέλλης	15,3	12,1	- 3,2	Pella
Ἰωαννίνων	14,8	8,3	- 6,6	Yanina
Ξάνθης	13,4	14,0	0,6	Xanthi
Ἠμαθίας	11,5	11,7	0,2	Imathia
Ροδόπης	10,6	11,0	0,4	Rodopi
Θεσσαλονίκης	7,5	10,1	2,6	Thessaloniki
Ἄρτης	7,2	13,6	6,4	Arta
Χαλκιδικῆς	6,2	8,9	2,7	Khalkidiki
ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ	**8,3**	**6,9**	**- 1,4**	ISLANDS
Δωδεκανήσου	16,6	10,4	- 6,2	Dodecanesos
Κερκύρας	13,6	4,4	- 9,2	Corfu
Λέσβου	10,2	2,4	- 7,8	Lesvos
Κεφαλληνίας	10,0	3,5	- 6,5	Cephalonia
Σάμου	9,8	0,0	- 9,8	Samos
Λευκάδος	8,7	4,5	- 4,2	Levkas
Ζακύνθου	8,5	6,3	- 2,2	Zante
Χίου	8,5	4,0	- 4,5	Chios
Χανίων	6,7	7,7	1,0	Canea
Ρεθύμνης	5,5	8,5	3,0	Rethymni
Ἡρακλείου	5,4	12,0	6,6	Iraklion
Λασιθίου	2,9	5,7	2,8	Lasithi
Κυκλάδων	1,7	5,7	4,0	Cyclades

Πίναξ 46. Μονίμως μεταναστεύσαντες ἐξ Ἑλλάδος κατὰ τὴν περίοδον 1955 - 1976, κατὰ φῦλον καὶ ὁμάδας ἡλικιῶν, κατὰ δηλωθὲν ἐπάγγελμα καὶ κατὰ χώραν προορισμοῦ. Ποσοστὰ (%) ἐπὶ τοῦ συνόλου ἢ τῶν δηλωσάντων ἐπάγγελμα

Table 46. Emigrants from Greece during the period 1955 - 1976, by sex and age, some professions and major countries of destination

	Ἀριθμοί — Numbers						Ποσοστὸν — % — Proportion					
	1955–76	1955–59	1960–64	1965–69	1970–74	1975–76	1955–76	1955–59	1960–64	1965–69	1970–74	1975–76
ΚΑΤΑ ΦΥΛΟΝ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΝ — BY SEX AND AGE GROUPS												
Σύνολον—Total	**1.219.780**	**143.769**	**396.300**	**389.211**	**249.796**	**40.704**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Ἄρρενες—Males	*715.365*	*88.841*	*249.586*	*213.460*	*139.411*	*24.067*	*58,7*	*61,8*	*63,0*	*54,8*	*55,8*	*59,1*
Θήλεις—Females	*504.415*	*54.928*	*146.714*	*175.751*	*110.385*	*16.637*	*41,3*	*38,2*	*37,0*	*45,2*	*44,2*	*40,9*
Ἄρρενες—Males												
0–14	69.484	9.843	12.474	23.318	21.097	2.752	9,7	11,1	5,0	10,9	15,1	11,4
15–44	601.761	73.127	226.664	175.698	108.282	17.999	84,1	82,3	90,8	82,3	77,7	74,8
45 +	44.120	5.871	10.448	14.453	10.032	3.316	6,2	6,6	4,2	6,8	7,2	13,8
Θήλεις—Females												
0–14	63.874	8.928	11.052	21.764	19.542	2.588	12,7	16,3	7,5	12,4	17,7	15,6
15–44	397.932	39.555	125.864	138.753	82.077	11.683	78,9	72,0	85,8	78,9	74,4	70,2
45 +	42.609	6.445	9.798	15.234	8.766	2.366	8,4	11,7	6,7	8,7	7,9	14,2
ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ — BY PROFESSION												
Ἀκαθόριστον—Unspecified	580.949	94.424	137.745	193.612	131.838	23.330	47,6	65,7	34,8	49,7	52,8	57,3
Γεωργοὶ κλπ.—Farmers, etc.	241.997	21.766	54.182	99.081	61.213	5.755	37,9	44,1	21,0	50,7	51,9	33,1
Ἐργατοτεχνῖται—Craftsmen and labourers	324.824	18.383	177.946	77.087	43.181	8.227	50,8	37,3	68,8	39,4	36,6	47,4
ΚΑΤΑ ΧΩΡΑΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ — BY COUNTRY OF DESTINATION												
Γερμανία (Ἀνατ. καὶ Δυτ.)—Germany (Dem. Rep.-Fed. Rep.)	630.867	7.964	240.176	215.443	153.117	14.167	52,0	5,6	60,8	55,5	61,9	36,1
Αὐστραλία—Australia	174.603	32.848	57.154	59.371	23.062	2.168	14,4	23,0	14,5	15,3	9,3	5,5
ΗΠΑ—USA	139.841	24.083	18.946	49.308	38.757	8.747	11,5	16,9	4,8	12,7	15,7	22,3
Καναδᾶς—Canada	85.759	21.003	20.857	27.041	13.983	2.875	7,1	14,7	5,3	7,0	5,7	7,3
Βέλγιον—Belgium	29.273	15.041	10.607	2.005	1.191	429	2,4	10,6	2,7	0,5	0,5	1,1
Ἰταλία—Italy	28.573	5.896	9.235	8.143	3.076	2.223	2,4	4,1	2,3	2,1	1,2	5,7
Ἡνωμ. Βασίλειον—United Kingdom	14.630	1.765	4.075	4.898	2.713	1.179	1,2	1,2	1,0	1,3	1,1	3,0
Ἑλβετία—Switzerland	14.216	1.039	8.077	3.669	1.153	278	1,2	0,7	2,0	1,0	0,5	0,7
Αὐστρία—Austria	9.819	5.514	2.953	951	311	90	0,8	3,9	0,8	0,3	0,1	0,2
Γαλλία—France	8.521	1.550	3.596	2.867	1.295	763	0,7	1,1	0,9	0,7	0,5	1,9
Σουηδία—Sweden	4.679	75	387	1.978	1.710	604	0,4	0,1	0,1	0,5	0,7	1,5
Ὁλλανδία—Netherlands	4.189	370	1.425	1.382	762	250	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,6

τοῦ πληθυσμοῦ παρετηρήθη καὶ εἰς τοὺς ὀρεινοὺς ἢ τοὺς νησιωτικοὺς νομοὺς τῆς ὑπολοίπου Χώρας. Μόνον οἱ περὶ τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης νομοὶ τῆς Ἑλλάδος (καὶ μερικοὶ νομοὶ τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Κρήτης) ἀντέστησαν, κάπως, εἰς τὴν διαβρωτικὴν δίνην τοῦ ἐκπατρισμοῦ, μὲ μικρὰ σχετικῶς ποσοστὰ ἀποδημούντων. Ὁ τελικὸς πάντως ἀπολογισμὸς εἶναι ἐκτάκτως ἀνησυχητικός, ἀφοῦ 25 ἀπὸ τοὺς 51 νομοὺς τῆς Χώρας ἔχασαν ἐν τῷ μεταξὺ σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ πληθυσμοῦ των, εἰς τοὺς ὑπολοίπους δὲ ἡ ὑπεροχὴ τῶν κατ' ἔτος γεννήσεων ἐπὶ τῶν θανάτων περιέπεσεν εἰς ἀσήμαντα ἐπίπεδα.

Ἕτερον χαρακτηριστικὸν τῆς προσφάτου ἐξ Ἑλλάδος μεταναστεύσεως εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν κατευθύνσεως τῶν ἀποδημούντων. Κατὰ τὴν περίοδον μεταξὺ 1955 καὶ 1976, ἡ ὑπερωκεάνιος μετανάστευσις ὀλίγον συνέβαλεν εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἐπιδημικοῦ κύματος, δεδομένου ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος (δύο τρίτα) τῶν ἐξ Ἑλλάδος μεταναστῶν μετεκινήθη πρὸς Εὐρωπαϊκὰς χώρας. Ἡ Γερμανία ἀπερρόφησε τὴν μερίδα τοῦ λέοντος (631.000 ἢ 52% τοῦ συνόλου) καὶ ἡ ποσοστιαία (ἐπὶ 100 μεταναστῶν) κύμανσις τῆς καμπύλης (σχῆμα 41) ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πρὸς τὴν Γερμανίαν μετανάστευσις ἤρχισεν ὀλίγον πρὸ τοῦ 1960, ἔφθασε τὸ ἀπόγειον κατὰ τὴν ὀκταετίαν μεταξὺ 1964 καὶ 1972 καὶ ἀργότερον περιωρίσθη εἰς τὸ ἓν πέμπτον περίπου τῆς προηγηθείσης ἀπολύτου συχνότητος (πίναξ 46).

Παρομοίαν περίπου κύμανσιν ἠκολούθησε καὶ ἡ πρὸς Αὐστραλίαν κίνησις, μὲ 175.000 ἐν συνόλῳ Ἕλληνας μετανάστας (14,4%) καί, ἐν τῇ πραγματικότητι, ἡ μετανάστευσις πρὸς ὅλας σχεδὸν τὰς ἄλλας χώρας τῆς Βορειο-Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Κοινὸν ὅλων χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ μετὰ τὸ ἔτος 1974 προϊοῦσα ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρὸς αὐτὰς κατευθυνομένων Ἑλλήνων μεταναστῶν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποκαλύπτει πιθανῶς ἓν (καὶ ἴσως τὸ σπουδαιότερον) ἀπὸ τὰ γενεσιουργὰ αἴτια τῆς προσφάτου ἐξ Ἑλλάδος μεταναστεύσεως. Ἡ ζήτησις ἐργατικῶν χειρῶν ἀπὸ τὰς ραγδαίως ἀναπτυσσομένας χώρας τῆς Εὐρώπης (καὶ ἐν μέρει τῆς Αὐστραλίας) προσήλκυσεν ὡς μαγνήτης μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ὑπο-ἀπασχολούμενον καὶ ἀνεπαρκῶς ἀμειβόμενον ἐργατικὸν δυναμικὸν τῆς Χώρας. Μὲ τὴν ἐκδήλωσιν ὅμως τῆς ἐνεργειακῆς κρίσεως καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐπὶ παγκοσμίου κλίμακος οἰκονομικὴν ὕφεσιν καὶ περίσσειαν ἐργατικῶν χειρῶν, ἡ προηγουμένη ἔλξις μετεμορφώθη εἰς ἀπώθησιν μᾶλλον τῶν ξένων ἐργατῶν, μὲ ἀποτέλεσμα ὄχι μόνον τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἀποδημούντων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀντιστρόφου ρεύματος τῆς παλιννοστήσεως, ὅπως φαίνεται εἰς τὸν πίνακα 47 καὶ τὸ σχῆμα 40 (Β).

Πίναξ 47. Παλιννόστησις Ἑλλήνων μεταναστῶν, κατὰ φῦλον, εἰς τὸ σύνολον καὶ ἀπὸ μερικὰς κατ' ἐκλογὴν χώρας: 1968 - 1976
Table 47. Migrants returning to Greece, by sex and country: 1968 - 1976

Ἔτος Year	Σύνολον — Total			% Α–Μ	Γερμανία Germany	Αὐστραλία Australia	ΗΠΑ USA	Καναδᾶς Canada	8 Χῶραι Εὐρώπης Other European
	Σ–Τ	Α–Μ	Θ–F						
1968	18.882	10.165	8.717	53,8	8.867	2.322	967	636	2.087
1969	18.132	9.489	8.643	52,3	9.093	2.025	1.500	807	2.040
1970	22.665	12.284	10.381	54,2	11.553	3.165	1.963	1.035	2.092
1971	24.709	13.531	11.178	54,8	11.803	4.165	1.819	1.297	2.947
1972	27.522	15.088	12.434	54,8	13.535	4.247	1.945	1.201	3.378
1973	22.285	12.210	10.075	54,8	11.539	3.082	1.542	870	2.250
1974	24.476	13.597	10.879	55,6	15.414	1.323	1.497	605	2.662
1975	34.214	18.421	15.793	53,8	24.534	1.109	1.927	781	3.049
1976	32.067	16.676	15.391	52,0	22.436	1.225	1.928	1.059	2.737
Σύνολον-Total	**224.952**	**121.461**	**103.491**	**54,0**	**128.774**	**22.663**	**15.088**	**8.291**	**23.242**

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1968, ὅτε ἤρχισεν ἡ καταγραφὴ τῶν ἐπαναπατριζομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταναστῶν, ἐπέστρεψαν μέχρι τὸ 1976, 225.000 περίπου ἄτομα, ἤτοι 52% ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἀνεχώρησαν κατὰ τὴν ἰδίαν χρονικὴν περίοδον. Τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν5 (7,2%) ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἀπὸ ὅπου παρατηρεῖται καὶ ὁ ταχύτερος ρυθμὸς ἐπαναπατρισμοῦ. Οἱ παλιννοστοῦντες μετανάστται εἶναι περισσότερον κάπως ἡλικιωμένοι, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀναχωροῦντας, καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ περισσοτέρας γυναῖκας, παιδιὰ καὶ ὑπερήλικας, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν κατωτέρω σύγκρισιν.

Μετανάστται ἀπὸ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα (1968–1976) Migration from and to Greece	Κατὰ φῦλον – % – By sex		Καθ' ἡλικίαν – % – By age groups		
	Ἄρρενες Males	Θήλεις Females	0–14	15–44	45+
Ἀποδημοῦντες — Emigrants	58,6	41,4	10,9	82,0	7,1
Παλιννοστοῦντες — Returning	54,0	46,0	17,5	65,1	17,4

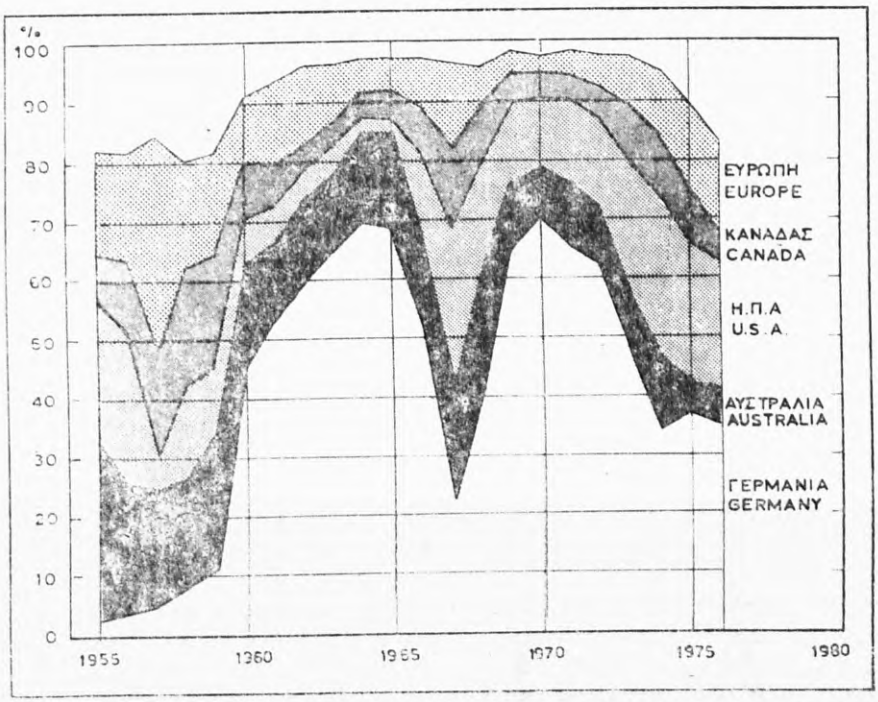

Σχ. 41. Ποσοστιαία (%) κατανομὴ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν, κατὰ χώραν προορισμοῦ, 1955 - 1976.

Fig. 41. Proportional distribution (%) of migrants from Greece, by country of destination, 1955 - 1976.

Ὅλα αὐτὰ συμφωνοῦν πρὸς τὴν προαναφερθεῖσαν διαπίστωσιν τῶν αἰτιῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ συγχρονον ἐπιδημικὸν κῦμα τῆς ἐξ Ἑλλάδος μεταναστεύσεως προεκλήθη, κατὰ κύριον λόγον, ἀπὸ ἐξωτερικοὺς παράγοντας. Ἐγεννήθη καὶ ἐγιγαντώθη εἰς ἀνταπόκρισιν τῶν παρουσιασθέντων κενῶν εἰς τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν ξένων χωρῶν κατὰ τὸ στάδιον μιᾶς ταχείας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀνεκόπη δὲ καὶ ἀνεστράφη πρὸς τὸν ἐπαναπατρισμόν, ὅταν ἡ παγκόσμιος οἰκονομικὴ ὕφεσις ἐπέβαλε τὴν ἐπιβράδυνσιν τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, μὲ τὰ ἀναπόφευκτα ἐπακόλουθα, τὴν αὔξησιν τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τῆς εἰς τὰς ξένας χώρας ἀνεργίας. Ὁ ἐπαναπατρισμὸς τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν γίνεται ὡς μία διέξοδος ἀπὸ τὰς κατὰ τόπους ἀναπτυχθείσας πιέσεις καὶ ἀκολουθεῖ λογικὴν κάπως προτεραιότητα, μὲ τὴν κατὰ προτίμησιν ἐπιστροφὴν τῶν γυναικῶν, τῶν νεαρῶν βλαστῶν τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν πλέον ἡλικιωμένων μελῶν τῆς ἀρχικῆς μεταναστεύσεως.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

VII. POPULATION PROJECTIONS

On the assumption of a slightly diminishing specific mortality by age-sex groups and a practically stable specific fertility by age of the mother, the 1975 population of Greece was projected to the following five quinquennial periods until the close of this century. With an anticipated very slow rate of increase (0,61% per year in the decade 1980-1990 and 0,56% per year in 1990-2000) the population to be expected for the year 2000 will amount to about 10,4 millions (against 9,0 millions in 1975). Small as it may look this increase it is by 8% greater in comparison with the U.N. projections prepared a few years ago.

VII. ΠΡΟΒΟΛΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΟΜΕΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000 ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ

Μετὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀρχικῶν στοιχείων καὶ τὴν κατὰ βάθος ἀνάλυσιν τῶν τριῶν πλαστουργῶν τοῦ πληθυσμοῦ δυνάμεων (γεννητικότης, θνησιμότης, μετανάστευσις), ἐγείρεται τὸ ἐρώτημα πόσος καὶ ποίας μορφῆς θὰ εἶναι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἑπομένας δύο ἢ τρεῖς δεκαετίας; Λογικὸν καὶ δικαιολογημένον ὅπως εἶναι τὸ ἐρώτημα τοῦτο (ἀφοῦ τὸ πλεῖστον τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ θὰ εἶναι ἐν ζωῇ μετὰ 25 ἢ 30 ἀπό σήμερον ἔτη, καὶ τὰ μακροπρόθεσμα προγράμματα τῆς Πολιτείας διαμορφώνονται μὲ βάσιν τὸν ὄγκον καὶ τὴν καθ' ἡλικίαν δόμησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς αὔριον), δὲν ἔχει, ἐν τούτοις, μίαν συγκεκριμένην καὶ ἀναμφίβολον ἀπάντησιν. Οὐδεὶς π.χ. γνωρίζει πῶς θὰ ἐξελιχθοῦν εἰς τὸ μέλλον αἱ δυνάμεις φθορᾶς καὶ ἀναπαραγωγῆς ἢ ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἡ αὐριανὴ διαμόρφωσις τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν πληθυσμοῦ. Ὡς μόνη, συνεπῶς, διέξοδος ἀπομένει ἡ ὑπόθεσις, ὅτι π.χ. ἡ γεννητικότης, ἡ θνησιμότης καὶ ἡ μετανάστευσις θὰ παραμείνουν εἰς τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα, ἢ ὅτι θὰ αὐξάνωνται ἢ θὰ ἐλαττοῦνται συστηματικῶς μὲ τὴν πάροδον τῶν δεκαετιῶν. Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις εἶναι ὑποκειμενικὴ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀθεμελίωτος, τὰ προκύπτοντα δὲ ἀποτελέσματα—διαφορετικὰ δι' ἕκαστον μελετητὴν ἢ ἑκάστην ἀπόπειραν ὑπολογισμοῦ—δὲν ἔχουν πολλὰς πιθανότητας, ὅτι θὰ ἐπαληθευθοῦν ἀπὸ τὰς πραγματικὰς μελλοντικὰς ἐξελίξεις τοῦ πληθυσμοῦ.

Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἐγγενεῖς αὐτὰς ἀδυναμίας, αἱ διὰ τὸ μέλλον προβολαὶ τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον σχεδὸν συμπλήρωμα πάσης δημογραφικῆς ἀναλύσεως, διότι προσφέρουν τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὸν ἐθνικὸν προγραμματισμὸν ὑπόβαθρον, ἀλλὰ πάντοτε ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν διατυπωθέντων περιορισμῶν. Μὲ τὴν προσέγγισιν αὐτὴν τοῦ προβλήματος, τὸ ἐνδιαφέρον περιορίζεται εἰς τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον οὗτος ἐξελιχθῇ σύμφωνα μὲ τὰς διδομένας προϋποθέσεις, αὐξομειοῦνται δὲ αἱ συνιστῶσαι παράμετροι τοῦ σχεδιασμοῦ, ὅταν ἡ παρακολούθησις τῶν ἐτησίως προστιθεμένων δημογραφικῶν ροπῶν κατατείνουν πρὸς μεγαλύτερον ἢ μικρότερον ὄγκον ἢ διάφορον σύνθεσιν τοῦ προβλεπομένου πληθυσμοῦ. Μὲ αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν δίδονται κατωτέρω αἱ ἀνὰ πενταετίαν προβολαὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, μέχρι τὸ τέλος τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Τὰ λεπτομερῆ, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, στοιχεῖα διὰ τὰ ἔτη 1980, 1985, 1990, 1995 καὶ 2000 δίδονται εἰς τὸν πίνακα 48. Μὲ ἀρχὴν τὸν διὰ τὸ μέσον τοῦ ἔτους 1975 ὑπολογισθέντα (ὑπὸ τῆς ΕΣΥΕ) πληθυσμὸν τῆς Χώρας, οἱ ἀριθμοὶ ἑκάστης πενταετοῦς ὁμάδος ἡλικιῶν προεβλήθησαν εἰς τὸ μέλλον, μὲ βάσιν τὰ ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων (1950, 1960 καὶ 1970) *Ἑλληνικῶν Πινάκων Ἐπιβιώσεως* προκύπτοντα Πηλίκα Ἐπιβιώσεως (Tx+5/Tx). Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἡ εἰδικὴ καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότης τῆς παρελθούσης 20ετίας προεβλήθη εἰς τὸ μέλλον, διὰ νὰ δώσῃ τὸν ὁλικὸν ἀριθμὸν νεογνῶν, τὰ ὁποῖα θὰ φέρουν εἰς τὸν κόσμον αἱ εἰς ἑκάστην χρονολογικὴν περίοδον Ἑλληνίδες ἡλικίας 15-49 ἐτῶν. Αἱ χρησιμοποιηθεῖσαι σειραὶ τῶν Πηλίκων Ἐπιβιώσεως καὶ τῆς πιθανῆς διὰ τὰς αὐριανὰς μητέρας ὁλικῆς γεννητικότητος δίδονται εἰς τοὺς πίνακας 49 καὶ 50.

Ὅπως φαίνεται εἰς τοὺς σχετικοὺς ἀριθμούς, αἱ τεθεῖσαι προϋποθέσεις συνοψίζονται πρῶτον, εἰς τὴν προοδευτικὴν βελτίωσιν τῆς ἐν Ἑλλάδι θνησιμότητος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν βρεφο-νηπιακὴν καὶ παιδικὴν ἡλικίαν καὶ δεύτερον, εἰς τὴν μικρὰν αὔξησιν τῆς ὁλικῆς καθ' ἡλικίαν μητρὸς γεννητικότητος, μὲ 2.419 ἐν συνόλῳ βρέφη (ἐπὶ 1.000 γυναικῶν ἡλικίας 15-49 ἐτῶν) κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν τοῦ αἰῶνος, ἔναντι 2.365 βρεφῶν κατὰ τὸ ἔτος 1975. Ἡ ὑπὸ τῆς Πολιτείας προγραμματισθεῖσα ὑγειονομικὴ κάλυψις καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας, μὲ τὴν λειτουργίαν ἐπαρκοῦς δικτύου περιφερειακῶν Ὑγειονομικῶν Σταθμῶν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Σχολιατρικῆς Ὑπηρεσίας, ἀποτελεῖ ἐπαρκῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν σταδιακὴν συμπίεσιν τῆς ηὐξημένης σήμερον παιδικῆς θνησιμότητος εἰς τὴν ὕπαιθρον χώραν. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἡ δημογραφικὴ ἀνάρρωσις τοῦ διαβρωθέντος ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμπληρωθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως 15 ἕως 20 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχετικῶν προγραμμάτων.

Πίναξ 48. Προβολὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, διὰ τὰς προσεχεῖς, μέχρι τὸ 2000, πενταετίας. Ἀρχικὸς πληθυσμὸς (1975), ὅπως ὑπελογίσθη ὑπὸ τῆς ΕΣΥΕ. Μετανάσται (0,5% τοῦ πληθυσμοῦ κατ' ἔτος) καὶ προβολὴ τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπως ὑπελογίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν

Table 48. Projection of the population of Greece, by sex and age : 1975 - 2000

Ἡλικία Age	Προβολὴ πληθυσμοῦ — ('000) — Population projection											
	1975		1980		1985		1990		1995		2000	
	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F
0– 4	356,1	334,0	368,3	346,5	386,2	363,1	406,5	382,1	420,7	395,5	421,4	396,0
5– 9	391,3	368,0	354,4	332,6	366,6	345,1	384,4	361,6	404,7	380,6	418,8	394,0
10–14	366,2	344,9	390,6	367,5	353,8	332,2	366,1	344,7	383,8	361,2	404,1	380,1
15–19	361,4	343,2	365,2	344,3	389,6	366,9	352,9	331,7	365,2	344,2	382,9	360,7
20–24	332,7	305,9	360,3	342,4	364,1	343,6	388,4	366,2	351,9	331,0	364,1	343,5
25–29	303,5	310,8	331,2	305,0	358,7	341,4	362,5	342,6	386,7	365,2	350,3	330,1
30–34	250,0	269,4	301,8	309,7	329,3	303,9	356,7	340,2	360,5	341,4	384,6	363,9
35–39	291,2	324,7	248,4	268,2	299,8	308,3	327,2	302,5	354,4	338,7	358,2	339,9
40–44	317,8	338,2	288,9	323,0	246,5	266,9	297,5	306,8	324,6	301,0	351,6	337,0
45–49	308,3	328,3	313,9	335,8	285,4	320,7	243,5	265,0	293,9	304,7	320,7	298,9
50–54	240,8	258,8	302,1	324,6	307,6	332,1	279,7	317,2	238,6	262,1	288,0	301,3
55–59	200,8	228,5	232,1	253,3	291,2	317,8	296,5	325,1	269,6	310,5	230,0	256,6
60–64	219,4	245,7	188,5	219,5	217,9	243,3	273,4	305,3	278,4	312,3	253,2	298,3
65–69	189,4	212,2	197,4	228,3	169,6	204,0	196,1	226,1	246,0	283,8	250,6	290,3
70–74	142,1	173,4	157,8	185,1	164,5	199,1	141,3	178,0	163,5	197,2	205,1	247,6
75–79	85,4	115,5	102,9	133,5	114,3	142,5	119,1	153,3	102,4	137,1	118,4	151,9
80–84	44,1	62,5	49,5	71,0	59,6	82,1	66,3	87,6	69,1	94,3	59,4	84,3
85 +	31,1	50,9	25,8	38,8	29,0	44,0	34,9	50,9	38,8	54,3	40,4	58,5
Σ-Τ	**4.431,6**	**4.614,9**	**4.579,1**	**4.729,1**	**4.733,7**	**4.857,0**	**4.893,1**	**4.986,9**	**5.052,8**	**5.115,1**	**5.201,8**	**5.232,9**
Ὑπολογισμοὶ ΕΣΥΕ– Estimates NSSG	**9.046,5**		**9.308,2**		**9.590,7**		**9.880,0**		**10.167,9**		**10.434,7**	
Μετανάσται (0,5% κατ' ἔτος)– Emigrants (0,5% per year)	46,5		48,0		49,4		50,8		52,2			
Ὑπόλοιπον–Rest	9.261,7		9.542,7		9.830,6		10.117,1		10.382,5			
Ὑπολογισμοὶ ΟΗΕ– Estimates UNO	8.930		9.080		9.223		9.369		9.506		9.621	

Πίναξ 49. Πηλίκα ἐπιβιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν, καθ' ὑπολογισμόν, βάσει τῶν πινάκων ἐπιβιώσεως 1950, 1960, 1970

Table 49. Survival ratios used for the population projections of table 48

Ἀπὸ μίαν ὁμάδα ἡλικιῶν εἰς τὴν ἑπομένην From one age group to the next	Πηλίκα ἐπιβιώσεως — Survival ratios									
	1975–79		1980–84		1985–89		1990–94		1995–99	
	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F	Α–Μ	Θ–F
/ 0– 4	,9685	,9742	,9729	,9780	,9754	,9803	,9770	,9819	,9782	,9828
0– 4/ 5– 9	,9951	,9958	,9953	,9959	,9954	,9960	,9955	,9961	,9955	,9961
5– 9/10–14	,9983	,9986	,9984	,9987	,9985	,9988	,9985	,9988	,9985	,9988
10–14/15–19	,9974	,9984	,9975	,9985	,9975	,9985	,9976	,9986	,9976	,9986
15–19/20–24	,9969	,9978	,9970	,9979	,9970	,9980	,9971	,9980	,9971	,9980
20–24/25–29	,9954	,9971	,9955	,9972	,9955	,9972	,9955	,9972	,9955	,9972
25–29/30–34	,9943	,9963	,9944	,9964	,9945	,9965	,9945	,9965	,9945	,9965
30–34/35–39	,9934	,9954	,9935	,9955	,9935	,9955	,9935	,9955	,9935	,9955
35–39/40–44	,9921	,9949	,9922	,9950	,9922	,9950	,9922	,9950	,9922	,9950
40–44/45–49	,9878	,9929	,9879	,9930	,9880	,9930	,9880	,9930	,9880	,9930
45–49/50–54	,9798	,9888	,9799	,9889	,9800	,9890	,9800	,9890	,9800	,9890
50–54/55–59	,9638	,9788	,9639	,9789	,9640	,9790	,9640	,9790	,9640	,9790
55–59/60–64	,9388	,9605	,9389	,9609	,9390	,9607	,9390	,9607	,9390	,9607
60–64/65–69	,8996	,9293	,8997	,9294	,8998	,9295	,8999	,9295	,9000	,9295
65–69/70–74	,8334	,8722	,8335	,8723	,8336	,8724	,8337	,8724	,8338	,8724
70–74/75–79	,7240	,7698	,7241	,7699	,7242	,7700	,7243	,7701	,7244	,7702
75–79/80–84	,5795	,6147	,5796	,6148	,5797	,6149	,5798	,6150	,5799	,6150
80–84/85 +	,5850	,6200	,5850	,6200	,5850	,6200	,5850	,6200	,5850	,6200

Κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῶν ὑπολογισμῶν, ἡ προβολὴ τοῦ πληθυσμοῦ (9.046 χιλιάδες κατὰ τὸ 1975 εἰς 10.435 χιλιάδες κατὰ τὸ ἔτος 2000) ἐγένετο χωρὶς τὸν παράγοντα τῆς μεταναστεύσεως, ὁ ὁποῖος ἀναμφιβόλως θὰ ἐξακολουθῇ, ὅπως πάντοτε, νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν Χώραν μας. Τελευταίως, ἐπαρουσιάσθησαν δύο ἀντίθετα ρεύματα μεταναστεύσεως ἀπὸ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἡ διαφορὰ δὲ (κατὰ τὴν διετίαν 1975-1976) μεταξὺ τῶν μονίμως μεταναστευόντων (40.704) καὶ τῶν παλιννοστούντων Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (66.276) ἀπέβη ὑπὲρ τῶν δευτέρων, μὲ τὴν προσθήκην 26.000, περίπου, προσώπων εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς Χώρας. Ἐν ὄψει ὅμως τῆς μακραιώνου ροπῆς τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν (ἐθελούσιον) ἐκπατρισμόν, οἱ ὡς ἄνω ὑπολογισθέντες ἀριθμοὶ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ ἐμειώθησαν μὲ τὸ μικρὸν ποσοστὸν τῶν 50 μεταναστῶν κατ' ἔτος ἐπὶ 100.000 κατοίκων. Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ προβλεπόμενοι ἀριθμοὶ τῶν ἐξ Ἑλλάδος μεταναστῶν κατὰ τὰς προσεχεῖς δεκαετίας εἶναι ὀλιγότερον ἀξιόπιστοι τῶν προηγηθέντων, οἱ ὁποῖοι βασίζονται εἰς τὴν λογικοφανῆ μελλοντικὴν ἐξέλιξιν τῆς γεννητικότητος καὶ τῆς θνησιμότητος.

Πίναξ 50. Προβολὴ εἰδικῆς, καθ' ἡλικίαν μητρός, γεννητικότητος ἐν Ἑλλάδι, διὰ τὰς ἑπομένας, μέχρι τὸ 2000, πενταετίας

Table 50. Projection of age specific fertility rates in Greece

Ἡλικία – Age	Προβολὴ γεννητικότητος—Fertility projection				
	1975–79	1980–84	1985–89	1990–94	1995–99
15–19	48,0	49,0	50,0	51,0	52,0
20–24	158,1	159,1	160,0	160,8	161,6
25–29	146,9	147,2	147,5	147,8	148,0
30–34	80,8	80,4	80,0	79,6	79,3
35–39	35,9	35,6	35,3	35,0	34,7
40–44	8,8	8,5	8,2	7,9	7,6
45–49	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
Σύνολον—Total	**479,4**	**480,5**	**481,7**	**482,7**	**483,8**
= X 5	2.397,0	2.402,5	2.408,5	2.413,5	2.419,0

Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἐγγενεῖς ἀδυναμίας, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν πᾶσαν ἀπόπειραν προβλέψεως τοῦ μελλοντικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἐνοχλητικὴν ταλάντευσιν τῶν τελικῶν ἀποτελεσμάτων, παρατίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ πίνακος 48 τὰ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν εὑρήματα ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς ἐξελίξεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος(1). Οἱ ὑπολογισμοὶ ἐκεῖνοι κατέληξαν εἰς συστηματικῶς μικρότερα μεγέθη τοῦ πληθυσμοῦ (9,6 ἑκατομ. διὰ τὸ ἔτος 2000 ἀντὶ τῶν 10,4 ἑκατομ. τῆς παρούσης

Μέγεθος καὶ σύνθεσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, 1950 - 2000

Growth ad age composition of the Population of Greec, 1950 - 2000

Ἔτος—Year	Πληθυσμὸς — ('000) — Population				Ἀναλογία — % — Proportion		
	Σύνολον Total	Καθ' ἡλικίαν — By age					
		0–14	15–64	65+	0–14	15–64	65+
1950	7.545	2.172	4.882	491	28,8	64,7	6,5
1960	8.310	2.204	5.435	671	26,5	65,4	8,1
1970	8.806	2.192	5.652	962	24,9	64,2	10,9
1980	9.308	2.160	5.958	1.190	23,2	64,0	12,8
1990	9.880	2.245	6.381	1.254	22,7	64,6	12,7
2000	10.435	2.414	6.614	1.507	23,1	63,4	14,5

μελέτης), προφανῶς διότι ἡ περὶ τὸ 1970 κατάστασις καὶ αἱ δυναμικαὶ ἐξελίξεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (ἡ ἀρχὴ δηλαδὴ τῶν ὑπολογισμῶν τοῦ ΟΗΕ) ἦσαν ὀφθαλμοφανῶς περισσότερον ἀπαισιόδοξοι ἀπὸ τὰς σημερινάς. Εἰς τὸ σχῆμα 42 δίδεται ἡ ἐξέλιξις τοῦ πληθυσμοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1920 καὶ 1976 (στοιχεῖα τῆς ΕΣΥΕ) καί, κατόπιν, αἱ μέχρι τέλους τοῦ αἰῶνος δύο ὡς ἄνω προβολαὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος. Δύσκολον εἶναι νὰ προβλέψῃ κανεὶς ἀπὸ τώρα τὸ ἀκριβὲς μέγεθος τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὰς προσεχεῖς δεκαετίας, ἀλλ' ἡ προσεκτικὴ ἐπισκόπησις τοῦ σχήματος 42 δημιουργεῖ τὴν ἐντύ-

1. United Nations : Population by Sex and Age for Regions and Countries, 1950 - 2000. as assessed in 1973.

πωσιν ὅτι ἡ προβολὴ τῆς παρούσης μελέτης κεῖται πιθανῶς ὑψηλότερον καὶ ἐκείνη τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν κάπως χαμηλότερον τῆς γραμμῆς, τὴν ὁποίαν πιθανῶς θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ πραγματικὸς πληθυσμὸς τῆς Χώρας κατὰ τὰς προσεχεῖς δεκαετίας.

Ἡ κατωτέρω, τέλος, ἀνακεφαλαίωσις τοῦ μεγέθους καὶ τῆς καθ' ἡλικίαν δομῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἀποκαλύπτει σημαντικὰς ἀλλαγὰς εἰς τὴν δημογραφικὴν ποιότητα καὶ τὴν λειτουργικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς. Ἐὰν κατὰ τὴν δεκαετίαν 1950-1960 ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας εἶχε φθάσει τὸ ἐπίζηλον σημεῖον τῆς δημογραφικῆς ὡριμότητος (μὲ 27% παιδιά, 66% δυναμένους νὰ ἐργασθοῦν ἀποδοτικῶς καὶ 7% ὑπερήλικας ἄνω τῶν 65

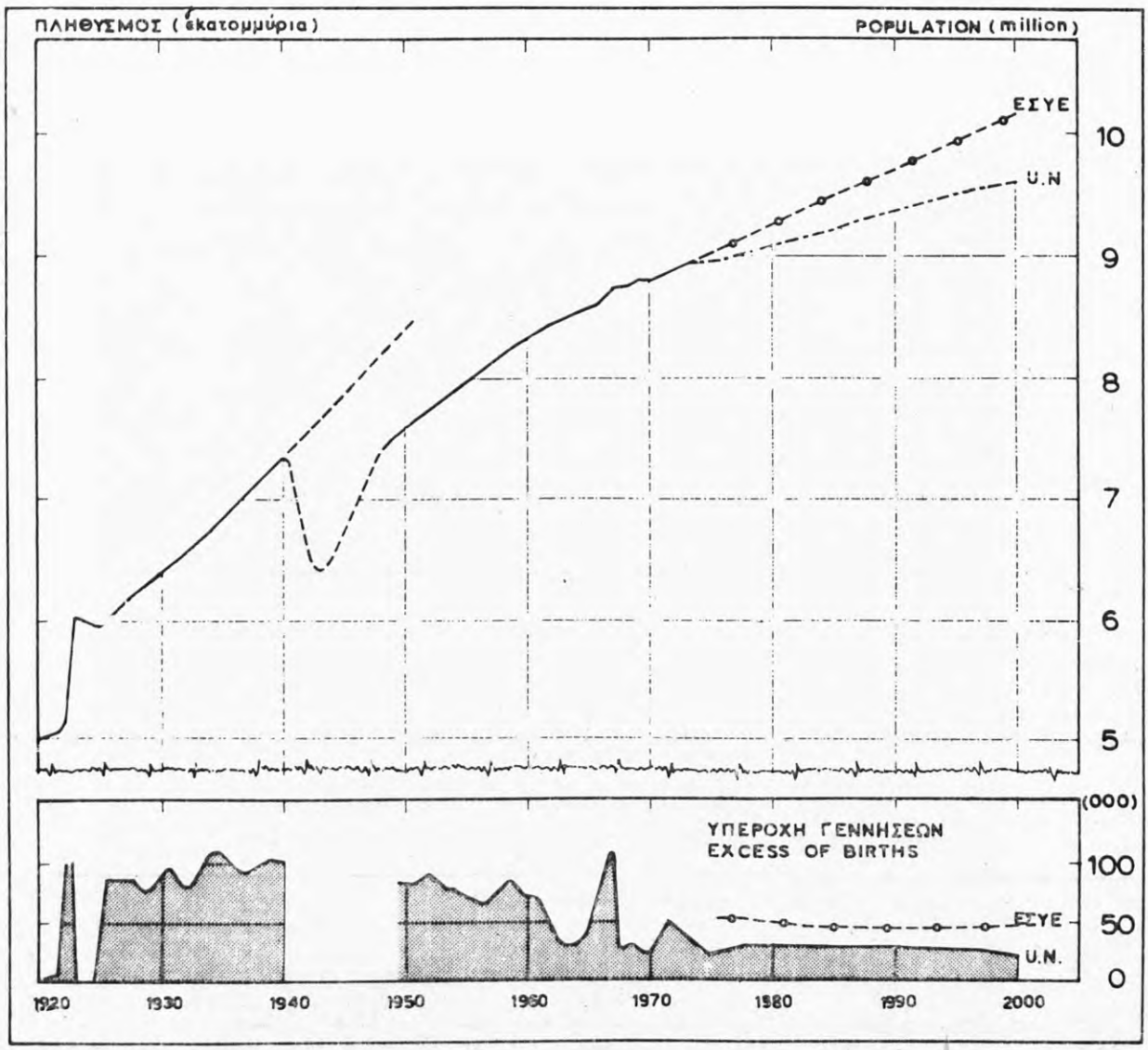

Σχ. 42. Αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (ἑκατομμύρια), 1920 - 1975, καὶ προβολαὶ τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὰς ἑπομένας μέχρι τὸ 2000 πενταετίας. Αἱ ὑπὸ τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἡνωμένων Ἐθνῶν μελλοντικαὶ ἐκτιμήσεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἶναι μικρότεραι τῶν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος ὑπολογισθεισῶν.

Fig. 42. The growth of the population of Greece (millions), 1920 - 1975, and estimated projections for key years up to 2000. The U.N. estimates are appreciably smaller than those prepared by the National Statistical Service of Greece.

ἐτῶν), ἡ μετέπειτα ἐκδηλωθεῖσα ἐπιδημία ἐκπατρισμοῦ καὶ ἀστυφιλίας ἐξουδετέρωσε τὰ ἀναμενόμενα ὀφέλη καὶ ὡδήγησε τὸν πληθυσμὸν πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἀστάθειαν καὶ τὴν δυσοίωνον δημογραφικὴν γήρανσιν. Ἠλαττώθη π.χ. ἡ βιολογικὴ ὁρμὴ διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν γενεῶν, ἀφοῦ τὰ ποσοστὰ τῶν παιδιῶν καὶ τῶν γεννητόρων ἔχασαν σημαντικὸν μέρος (20% περίπου) τοῦ ἀρχικοῦ των μεγέθους, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἐδιπλασιάσθη, περίπου, ὁ ὄγκος τῶν μεσηλίκων καὶ τῶν γερόντων, τὸ πλεῖστον τῶν ὁποίων συνταξιοδοτεῖται, χωρὶς νὰ συμμετέχῃ ἐνεργῶς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

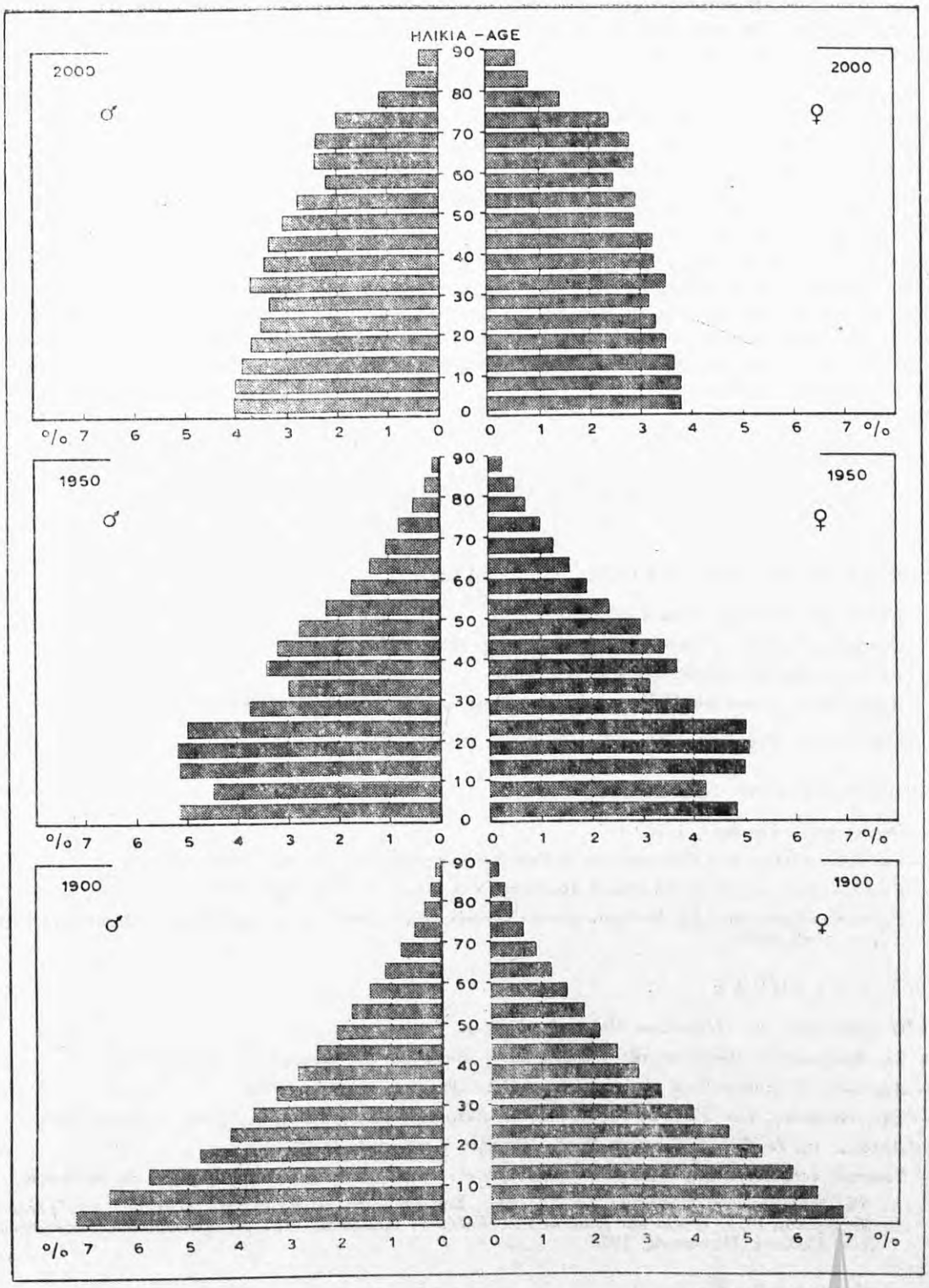

Σχ. 43. Τρεῖς πυραμίδες τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (ἑκατοστιαία σύνθεσις), κατὰ τὴν ἀρχὴν (νεάζων πληθυσμός), τὸ μέσον (ὥριμος) καὶ τὸ τέλος (γεροντίζων πληθυσμὸς) τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

Fig. 43. Three population pyramids for Greece (proportional % distribution by sex and age groups), for the beginning (young population), the middle (mature) and the end (aged population) of the twentieth century.

Τὸ πρόβλημα τῆς δυσοιώνου δημογραφικῆς τροπῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας ἐτέθη δημοσίᾳ πρὸ 15ετίας περίπου(1), ἡ κοινὴ δὲ γνώμη ἐπληροφορεῖτο τακτικὰ περὶ τῶν διαρκῶς ἐπιδεινουμένων ἐξελίξεων. Ἡ Πολιτεία μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα ὀλίγα ἔτη ἐσυνειδητοποίησε τὸ πρόβλημα καὶ ἐξήγγειλε προγράμματα οἰκονομικῆς καὶ βιολογικῆς τονώσεως τοῦ φθίνοντος ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ τὴν ἰδίαν, περίπου,

1. Β. Βαλαώρα: Δυσμενεῖς αἱ Δημογραφικαί μας Προοπτικαί..., 1965.

ἐποχήν, ἡ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην ἐμφανισθεῖσα ἐνεργειακὴ κρίσις καὶ ἡ συνοδεύουσα αὐτὴν οἰκονομικὴ ὕφεσις ἀπεθάρρυναν τὴν περαιτέρω ἐξ Ἑλλάδος μετανάστευσιν καὶ ἤνοιξαν τὴν ὁδὸν τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ διὰ σημαντικὸν ποσοστὸν τοῦ ἐν τῇ ξένῃ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς Χώρας.

Παρήγορος καὶ ἰδιαιτέρως εὐοίωνος διὰ τὸ δημογραφικόν μας πρόβλημα ἐθεωρήθη ἡ συγκυρία αὐτὴ τῶν δύο ἀνεξαρτήτων γεγονότων. Ἀλλ' ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω προβολάς, ἡ δημογραφικὴ ἀνάρρωσις τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ὑπάρχουν ἀρκετὰ παιδιὰ καί, φυσικά, ἀρκετοὶ γεννήτορες καὶ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἐργάσιμον ἡλικίαν, δὲν θὰ ὁλοκληρωθῇ πρὸ τῆς παρελεύσεως μιᾶς τοὐλάχιστον 20ετίας. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ ροπὴ πρὸς τὴν δημογραφικὴν γήρανσιν καὶ τὴν πρόωρον συνταξιοδότησιν φαίνεται ὅτι θὰ συνεχίζεται ἀκάθεκτος, ἔστω καὶ ἂν σταματήσῃ ἐντελῶς ἡ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις. Αἱ τρεῖς πυραμίδες τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ (σχῆμα 43) ἡ π ρ ώ τ η μὲ τὸν ἀνώριμον, πτωχὸν καὶ ὑπανάπτυκτον πληθυσμὸν τοῦ 1900, ἡ δ ε υ τ έ ρ α μὲ τὸν δημογραφικῶς ὥριμον πληθυσμὸν τοῦ 1950 (ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε τὴν ἀποκόλλησιν τῆς Χώρας ἀπὸ τὸ τέλμα τῆς ὑπαναπτύξεως) καὶ ἡ τ ρ ί τ η κατὰ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος μας πυραμὶς μὲ τὴν ἄτονον καὶ γ ε ρ ο ν τ ί ζ ο υ σ α ν μ ο ρ φ ὴ ν τοῦ πληθυσμοῦ, μαρτυροῦν μὲ παραστατικὴν εὐγλωττίαν περὶ τῶν θεμελιακῶν μεταμορφώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέστη καὶ θὰ ὑποστῇ ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸ βραχὺ σχετικῶς διάστημα τῶν τριῶν περίπου ἀνθρωπίνων γενεῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – BIBLIOGRAPHY

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ :

— *Στατιστικὴ Ἐπετηρίς*, σειρὰ 1956 - 1977

— *Στατιστικὴ Φυσικῆς Κινήσεως Πληθυσμοῦ*, σειρὰ 1956 - 1975

—*Ἑλληνικοὶ Πίνακες Ἐπιβιώσεως*, Ἀθῆναι, 1964

— *Δημογραφικαὶ Ροπαὶ καὶ Μελλοντικαὶ Προεκτάσεις τοῦ Πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθῆναι, 1966

—*Urban-Rural Population Dynamics of Greece*, Athens, 1974

UNITED NATIONS, New York :

—*Demographic Yearbook*, 1970 - 1975

—*The Determinants and Consequences of Population Trends*, Vol. 1, New York, 1973

—*Foetal, Infant and Early Childhood Mortality*, Vol. I and II, New York 1954

—*Population by Sex and Age for Regions and Countries*, 1950 - 2000, as assessed in 1973 (Median varient). New York, 1976

Β. Γ. Β Α Λ Α Ω Ρ Α Σ :

—*Ὁ Ἑλληνισμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν*, Ἀθῆναι, 1937

— *Τὸ Δημογραφικὸν Πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἐπίδρασις τῶν Προσφύγων*, Ἀθῆναι, 1939

— *Δυσμενεῖς αἱ Δημογραφικαί μας Προοπτικαί*, Νέα Οἰκονομία, Ἀθῆναι, 1965

—*Ὑπογεννητικότης τῶν Ἑλλήνων καὶ Προκληταὶ Ἐκτρώσεις*, Πρακτικὰ Ἰατρ. Ἑταιρ. Ἀθηνῶν, 1969

—*Ἀνάλυσις τῆς ἐν Ἑλλάδι Βρεφικῆς Θνησιμότητος*, ὁ Στατιστικός, 1973

— Τέσσαρες ἐκλαϊκευτικαὶ μονογραφίαι ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον *«Ὁ ἀνθρώπινος παράγων»*, ὡς κατωτέρω :

Τὸ Δημογραφικὸν Πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος, Σπουδαί, 1973, *Ποιότης τοῦ Πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος*, Παρνασσός, 1974, *Ὑγεία καὶ Παιδεία τῶν Ἑλλήνων*, Παρνασσός, 1975, *Παραγωγὴ καὶ Ἀπασχόλησις τῶν Ἑλλήνων*, Παρνασσός, 1976

V. G. V A L A O R A S :

—*A Reconstruction of the Demographic History of Modern Greece*. Milb. Mem. Fund Quarterly, N.Y., 1960

—*Control of Family Size in Greece*. Population Studies, London, 1965

—*Mortality and Fertility Control in Greece*. In World Views on Popul. Problems, Budapest, 1968

G. SIAMPOS - V. VALAORAS : *Long Term Fertility Trends in Greece*, I.U.S.S.P., London, 1969

G. SIAMPOS :

Emigration from Greece to Industrialized Europe, Inst. di Demographic Univ. di Roma, 1976

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

APPENDIX

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ Ι. Πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (ἀμφότερα τὰ φῦλα, εἰς χιλιάδας), κατὰ τὰς ἀπογραφὰς 1928 (16 Μαρτ.), 1940 (16 Ὀκτωβρ.), 1951 (7 Ἀπρ.), 1961 (19 Μαρτ.) καὶ 1971 (14 Μαρτ.). Μέση ἐτησία αὔξησις (R) δι' ἑκάστην μεσο-ἀπογραφικὴν περίοδον

(βάσει τοῦ τύπου $R = \left(\sqrt[t]{\frac{P_1}{P_0}} - 1\right) \times 100$, ὅπου P_0 καὶ P_1 ὁ πληθυσμὸς κατὰ τὰς δύο ὑπὸ σύγκρισιν ἀπογραφάς, καὶ t τὸ μεσολαβῆσαν χρονικὸν διάστημα εἰς ἔτη)

Table I. Population of Greece (in thousands) by nomos and provinces, censuses 1928, 1940, 1951, 1961 and 1971. Annual intercensal growth of the population

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Πληθυσμὸς — ('000) — Population					Μέση ἐτησία αὔξησις Annual growth (R)				Nomos, Province
	1928	1940	1951	1961	1971	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
Ἑλλὰς	**6.204,7**	**7.460,2**	**7.632,8**	**8.388,6**	**8.768,6**	**1,50**	**0,22**	**0,99**	**0,45**	**Greece**
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ — CENTRAL GREECE AND EUBOEA										
Ἀττικῆς καὶ Πειραιῶς	**945,5**	**1.300,3**	**1.556,0**	**2.058,0**	**2.797,7**	**2,61**	**1,72**	**3,22**	**3,59**	**Attica and Piraeus**
Περ. Πρωτευούσης	801,6	1.124,1	1.379,6	1.852,7	2.540,2	2,77	1,96	3,43	3,71	Greater Athens
Ὑπόλ. Ἐπαρ. Ἀττικῆς	65,3	79,9	83,0	98,1	161,5	1,65	0,36	1,81	6,47	Attica (excl.Gr. Athens)
Μεγαρίδος	43,0	60,1	63,1	76,6	66,9	2,71	0,47	2,11	–1,26	Megaris
Αἰγίνης	9,5	10,8	9,5	9,6	10,2	1,06	–1,35	0,07	–0,63	Aegina
Κυθήρων	9,1	8,2	6,5	5,5	4,1	–1,03	–2,22	–1,52	–2,57	Kythera
Τροιζηνίας	13,2	13,4	12,4	12,8	12,3	0,08	–0,75	0,27	–0,39	Trizinia
Ὕδρας	3,7	3,8	2,8	2,8	2,5	0,11	–2,74	–0,18	–0,92	Hydra
Εὐβοίας	**144,1**	**166,3**	**164,5**	**166,1**	**165,4**	**1,16**	**–0,30**	**0,09**	**–0,05**	**Euboea**
Ἱστιαίας	21,9	25,7	25,1	25,2	23,4	1,29	–0,37	0,05	–0,72	Istiea
Καρυστίας	54,7	60,8	56,9	55,5	48,4	0,85	–0,89	–0,23	–1,29	Karystia
Χαλκίδος	67,4	79,8	82,6	85,4	93,6	1,37	0,31	0,33	0,96	Chalkis
Βοιωτίας	**91,4**	**105,2**	**106,8**	**114,3**	**114,8**	**1,14**	**0,15**	**0,69**	**0,03**	**Boeotia**
Θηβῶν	50,2	54,8	56,8	60,0	57,7	0,72	0,34	0,56	–0,40	Thebes
Λεβαδείας	41,2	50,3	50,0	54,2	57,0	1,62	–0,08	0,83	0,51	Levadia
Φθιώτιδος	**130,5**	**145,4**	**148,3**	**160,0**	**154,5**	**0,89**	**0,19**	**0,78**	**–0,35**	**Phthiotis**
Δομοκοῦ	17,0	19,4	18,9	21,0	17,3	1,08	–0,60	1,10	–1,77	Domokos
Λοκρίδος	39,8	40,7	41,4	44,1	44,0	0,17	0,17	0,65	–0,01	Lokris
Φθιώτιδος	73,6	85,3	88,1	95,0	93,2	1,20	0,30	0,78	–0,19	Phthiotis
Φωκίδος	**63,2**	**64,1**	**51,5**	**47,8**	**41,4**	**0,11**	**–2,20**	**–0,71**	**–1,36**	**Phocis**
Δωρίδος	27,5	29,5	22,7	19,7	15,0	0,54	–2,65	–1,39	–2,39	Doris
Παρνασσίδος	35,7	34,6	28,8	28,2	26,4	–0,04	–1,99	–0,21	–0,64	Parnassis
Εὐρυτανίας * ...	**44,2**	**53,5**	**39,7**	**39,7**	**29,5**	**1,55**	**–2,84**	**0,00**	**–2,92**	**Evritania** *
Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	**175,8**	**198,0**	**220,1**	**237,7**	**229,0**	**0,95**	**1,02**	**0,79**	**–0,37**	**Aetolia and Akarnania**
Βάλτου	21,4	23,9	28,8	33,6	31,4	0,90	1,76	1,69	–0,68	Valtos
Βονίτσης-Ξηρομ. .	36,4	39,6	45,0	48,3	45,2	0,68	1,23	0,71	–0,65	Xiromeri
Μεσολογγίου	38,8	42,8	51,4	53,3	50,4	0,80	1,78	0,35	–0,54	Messolongi
Ναυπακτίας	29,6	34,9	30,2	28,3	22,9	1,33	–1,56	–0,64	–1,89	Naupaktos
Τριχωνίδος	49,6	56,8	64,7	74,3	79,1	1,10	1,26	1,47	0,64	Trihonis
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ — PELOPONNESOS										
Ἀργολίδος	**71,9**	**80,2**	**85,4**	**90,1**	**88,7**	**0,89**	**0,60**	**0,55**	**–0,17**	**Argolis**
Ἄργους	32,9	38,6	39,8	43,0	42,5	1,29	0,29	0,81	–0,14	Argos
Ἐρμιονίδος	13,6	11,7	11,9	12,0	11,8	0,15	0,15	0,04	–0,14	Ermionis
Ναυπλίας	25,4	29,9	33,7	35,1	34,4	1,32	1,16	0,43	–0,21	Nauplia

Πίναξ — Table I. Συνέχεια — Continued

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Πληθυσμὸς — ('000) — Population					Μέση ἐτησία αὔξησις Annual growth (R)				Nomos, Province
	1928	1940	1951	1961	1971	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
Ἀρκαδίας	**166,1**	**171,0**	**154,4**	**135,0**	**111,3**	**0,24**	**–1,21**	**–1,26**	**–1,77**	**Arkadia**
Γορτυνίας	48,7	48,7	42,4	38,0	27,6	—	–1,40	–1,03	–2,74	Gortynia
Κυνουρίας	31,0	31,9	29,6	26,0	23,1	0,24	–0,89	–1,21	–1,13	Kynouria
Μαντινείας	62,6	66,8	62,4	55,4	48,1	0,53	–0,79	–1,12	–1,31	Madinia
Μεγαλοπόλεως ..	23,9	23,6	20,0	15,6	12,4	–0,33	–1,96	–2,20	–2,04	Megalopolis
Ἀχαΐας	**190,4**	**223,8**	**228,9**	**239,2**	**239,9**	**1,33**	**0,21**	**0,45**	**0,02**	**Akhaia**
Αἰγιαλείας	32,2	44,6	42,8	45,9	43,8	2,58	–0,66	0,71	–0,46	Aegialia
Καλαβρύτων	40,0	37,9	31,9	28,0	21,3	–0,53	–1,70	–1,23	–2,39	Kalavryta
Πατρῶν	118,2	141,3	154,1	165,3	174,7	1,45	0,83	0,72	0,56	Patras
Ἠλείας	**174,6**	**185,1**	**188,3**	**188,9**	**165,1**	**0,44**	**0,16**	**0,03**	**–1,27**	**Ilia (Elis)**
Ἠλείας	130,2	140,8	144,8	147,8	131,4	0,63	0,79	0,20	–1,12	Ilia (Elis)
Ὀλυμπίας	44,4	44,3	43,4	41,0	33,7	–0,26	–0,31	–0,56	–1,80	Olympia
Κορινθίας *	**90,2**	**111,5**	**113,4**	**112,5**	**113,1**	**1,73**	**0,15**	**–0,08**	**0,05**	**Corinthia** *
Λακωνίας	**144,3**	**144,2**	**130,9**	**118,7**	**95,8**	**–0,10**	**–1,07**	**–0,94**	**–1,93**	**Lakonia**
Γυθείου	20,8	20,6	16,9	14,5	10,3	–0,31	–2,00	–1,43	–2,90	Gythion
Ἐπιδαύρου-Λιμηρᾶς	34,3	40,6	39,8	37,4	32,3	1,39	–0,39	–0,59	–1,39	Epidavros Limiras
Λακεδαίμονος ...	63,5	71,7	66,7	60,9	49,6	0,98	–0,72	–0,87	–1,87	Lacedaemon
Οἰτύλου	25,8	11,3	7,5	5,8	3,7	–6,73	–4,09	–2,29	–3,59	Oetylon
Μεσσηνίας	**203,5**	**240,4**	**227,8**	**212,0**	**173,1**	**1,35**	**–0,81**	**–0,70**	**–1,84**	**Messenia**
Καλαμῶν	50,7	73,7	71,3	69,4	61,9	3,08	–0,46	–0,28	–1,08	Kalamae
Μεσσήνης	54,3	57,6	53,6	49,7	38,5	0,48	–0,83	–0,72	–2,26	Messini
Πυλίας	41,9	46,1	45,4	42,1	32,9	0,77	–0,32	–0,72	–2,19	Pylia
Τριφυλίας	56,6	62,9	57,6	50,7	39,7	0,83	–1,43	–1,20	–2,18	Trifylia
ΚΥΚΛΑΔΕΣ — CYCLADES										
Κυκλάδων	**129,7**	**129,0**	**126,0**	**100,0**	**86,3**	**–0,43**	**–0,46**	**–2,07**	**–1,17**	**Cyclades**
Ἄνδρου	17,6	17,9	14,7	12,9	10,4	0,16	–2,12	–1,21	–1,92	Andros
Θήρας	17,1	17,1	15,6	12,9	10,6	0,01	–1,13	–1,73	–1,76	Thera
Κέας	9,6	9,2	12,0	6,3	4,3	–0,61	2,53	–4,73	–3,12	Kea
Μήλου	11,9	13,1	11,4	9,8	8,6	0,75	–1,53	–1,36	–1,24	Melos
Νάξου	30,0	20,1	18,6	16,7	14,2	–3,25	–1,03	–1,07	–1,50	Naxos
Πάρου	—	—	9,7	8,5	7,3	—	—	–1,28	–1,38	Paros
Σύρου	32,2	30,5	33,8	23,5	22,5	–0,77	0,99	–3,05	–0,44	Syros
Τήνου	11,3	11,4	10,2	9,3	8,2	0,09	–1,06	–0,90	–1,13	Tenos
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ — IONIAN ISLANDS										
Ζακύνθου *	**40,5**	**41,2**	**38,1**	**35,5**	**30,2**	**0,13**	**–0,93**	**–0,68**	**–1,50**	**Zante** *
Κερκύρας	**106,3**	**111,5**	**105,4**	**101,8**	**92,9**	**0,39**	**–0,67**	**–0,35**	**–0,87**	**Corfu**
Κερκύρας	103,2	108,3	102,6	99,1	90,7	0,39	–0,66	–0,35	–0,87	Corfu
Παξῶν	3,0	3,2	2,8	2,7	2,3	0,43	–1,61	–0,32	–1,59	Paxi
Κεφαλληνίας	**66,4**	**66,8**	**54,6**	**46,3**	**36,7**	**0,05**	**–2,18**	**–1,53**	**–2,07**	**Cephalonia**
Ἰθάκης	8,8	8,4	7,3	6,5	5,0	–0,55	–1,62	–1,04	–2,41	Ithaca
Κραναίας	28,6	29,7	24,8	21,0	17,9	0,06	–1,97	–1,49	–1,51	Cranea
Πάλης	15,6	15,4	12,4	10,5	7,8	–0,31	–2,17	–1,49	–2,56	Pali
Σάμης	13,3	13,4	10,2	8,2	6,0	0,04	–2,78	–2,01	–2,63	Sami
Λευκάδος *	**28,3**	**31,1**	**30,5**	**29,0**	**24,6**	**0,75**	**–0,46**	**–0,50**	**–1,52**	**Levkas** *
ΗΠΕΙΡΟΣ — EPIRUS										
Ἄρτης *	**52,7**	**65,2**	**72,7**	**82,6**	**78,4**	**1,78**	**1,05**	**1,36**	**–0,52**	**Arta** *

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Πληθυσμὸς — ('000) — Population					Μέση ἐτησία αὔξησις Annual growth (R)				Nomos, Province
	1928	1940	1951	1961	1971	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
Θεσπρωτίας	**62,0**	**56,7**	**47,3**	**52,1**	**40,7**	**–0,84**	**–1,74**	**1,02**	**–2,20**	**Thesprotia**
Θυάμιδος	9,5	12,0	9,8	12,7	12,1	1,91	–2,15	2,93	–0,52	Thyamis
Μαργαριτίου	14,5	7,5	5,2	6,4	5,3	–5,27	–3,64	2,30	–1,87	Margarition
Σουλίου	15,4	14,9	14,3	15,4	11,8	–0,46	–0,65	0,75	–2,36	Souli (Paramythia)
Φιλιατῶν	28,5	22,3	17,8	17,4	11,5	–3,02	–2,39	0,21	–3,41	Filiates
Ἰωαννίνων	**132,9**	**162,5**	**153,7**	**155,3**	**134,7**	**1,64**	**–0,56**	**0,10**	**–1,33**	**Yanina**
Δωδώνης	98,6	122,4	124,6	126,2	113,1	1,77	0,17	0,12	–1,04	Dodoni
Κονίτσης	15,8	19,4	13,9	14,4	10,0	1,68	–3,24	0,35	–3,04	Konitsa
Μετσόβου	4,7	6,1	5,7	6,3	5,6	2,23	–0,79	0,92	–1,03	Metsovon
Πωγωνίου	13,9	14,6	9,5	8,5	5,9	0,41	–4,25	–1,00	–3,09	Pogonion
Πρεβέζης **	**36,7**	**47,7**	**56,8**	**62,5**	**56,6**	**2,14**	**1,68**	**1,01**	**–0,95**	**Preveza** **
ΘΕΣΣΑΛΙΑ — THESSALY										
Καρδίτσης*	**114,1**	**130,5**	**138,8**	**152,5**	**133,8**	**1,09**	**0,59**	**0,99**	**–1,24**	**Karditsa ***
Λαρίσης	**152,3**	**190,1**	**208,1**	**237,8**	**232,2**	**1,80**	**0,87**	**1,42**	**–0,24**	**Larisa**
Ἁγιᾶς	15,8	18,1	16,2	17,4	15,6	1,08	–1,09	0,71	–1,03	Aghia
Ἐλασσόνος	31,2	45,8	49,6	55,1	44,9	3,15	0,76	1,10	–1,85	Elasson
Λαρίσης	61,9	75,5	84,8	101,2	112,3	1,62	0,12	1,19	1,09	Larisa
Τιρνάβου	25,9	29,7	33,9	36,8	35,2	1,11	1,28	0,84	–0,45	Tirnavos
Φαρσάλων	17,4	20,9	23,5	27,2	24,2	1,49	1,10	1,59	–1,12	Farsala
Μαγνησίας	**136,5**	**149,2**	**153,8**	**162,3**	**161,4**	**0,72**	**0,31**	**0,55**	**–0,06**	**Magnisia**
Ἁλμυροῦ	23,3	22,3	21,1	23,8	20,3	–0,67	–0,63	1,31	–1,50	Almyros
Βόλου	102,8	116,1	122,3	128,6	131,3	0,99	0,49	0,51	0,20	Volos
Σκοπέλου	10,3	10,8	10,4	9,8	9,8	0,37	0,37	–0,61	0,04	Skopelos
Τρικάλων	**100,6**	**120,2**	**128,2**	**142,8**	**132,5**	**1,44**	**6,20**	**1,13**	**0,72**	**Trikala**
Καλαμπάκας	28,5	36,4	34,1	39,6	31,4	2,01	–0,94	1,16	–2,07	Kalabaka
Τρικάλων	72,2	83,8	94,1	103,1	101,1	1,21	2,35	0,96	–0,21	Trikala
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ — W. MACEDONIA										
Γρεβενῶν *	**42,1**	**44,0**	**35,3**	**38,0**	**35,3**	**0,35**	**–2,33**	**0,76**	**0,73**	**Grevena ***
Καστορίας *	**56,6**	**64,3**	**46,4**	**47,5**	**45,7**	**1,03**	**–3,15**	**0,23**	**–0,38**	**Kastoria ***
Κοζάνης	**124,4**	**147,7**	**142,5**	**152,8**	**135,7**	**1,40**	**–1,55**	**0,72**	**–1,12**	**Kozani**
Βοΐου	34,7	38,7	34,1	31,2	24,9	0,89	–1,30	–0,93	–2,03	Voion
Ἐορδαίας	36,8	42,2	37,1	42,3	40,9	1,10	–1,34	1,40	–0,35	Eordaea
Κοζάνης	52,9	66,8	71,3	79,3	70,0	1,90	0,63	1,11	–1,18	Kozani
Φλωρίνης *	**69,1**	**88,9**	**69,4**	**67,4**	**52,3**	**2,05**	**–2,56**	**–0,30**	**–2,25**	**Florina ***
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ — CENTRAL MACEDONIA										
Ἡμαθίας	**54,1**	**87,0**	**96,4**	**114,5**	**118,1**	**3,91**	**0,99**	**1,87**	**0,31**	**Imathia**
Ἡμαθίας	38,1	62,4	72,2	85,3	87,6	4,08	1,39	1,81	0,27	Imathia
Νάουσης	16,1	24,6	24,3	29,3	30,5	–3,49	–0,25	2,05	0,42	Naousa
Θεσσαλονίκης ...	**369,0**	**425,9**	**460,0**	**544,4**	**710,4**	**1,16**	**0,74**	**1,83**	**3,04**	**Salonica**
Θεσσαλονίκης ...	324,5	365,5	395,0	478,1	654,8	0,97	0,74	2,10	3,69	Salonica
Λαγκαδᾶ	44,5	60,3	65,0	66,2	55,5	2,49	0,71	0,19	–1,62	Lagadas
Κιλκὶς	**73,1**	**101,8**	**89,5**	**102,8**	**84,4**	**2,71**	**–1,46**	**1,49**	**–1,80**	**Kilkis**
Κιλκὶς	54,5	76,2	67,5	78,6	63,3	2,74	–1,54	1,63	–1,95	Kilkis
Παιονίας	18,7	25,6	21,9	24,2	21,1	2,60	–1,66	1,03	–1,30	Paeonia

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Πληθυσμὸς — ('000) — Population					Μέση ἐτησία αὔξησις Annual growth (R)				Nomos, Province
	1928	1940	1951	1961	1971	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
Πέλλης	**92,4**	**120,9**	**117,0**	**133,2**	**126,1**	**2,17**	**–0,65**	**1,38**	**–0,54**	**Pella**
Ἀλμωπίας	29,6	38,5	27,5	31,2	30,1	2,14	–3,34	1,35	–0,34	Almopia
Γιαννιτσῶν	30,2	45,8	53,1	60,9	57,3	3,42	1,42	1,46	–0,60	Yiannitsa
Ἐδέσσης	32,6	36,6	36,4	41,2	38,7	0,93	–0,30	1,30	–0,61	Edessa
Πιερίας *	**49,7**	**77,0**	**86,2**	**97,7**	**91,7**	**3,64**	**1,08**	**1,33**	**–0,62**	**Pieria ***
Χαλκιδικῆς	**64,7**	**74,4**	**75,7**	**79,8**	**73,9**	**1,13**	**0,17**	**0,54**	**–0,76**	**Chalkidiki**
Ἀρναίας	20,3	18,0	17,5	19,7	18,1	–1,24	–0,37	1,21	–0,83	Arnaea
Χαλκιδικῆς	44,5	56,4	58,2	60,1	55,8	1,94	0,29	0,34	–0,73	Chalkidiki
Ἅγιον Ὄρος *	**4,9**	**4,7**	**3,1**	**2,7**	**1,7**	**–0,48**	**–0,43**	**–1,30**	**–3,56**	**Aghion Oros ***
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ — E. MACEDONIA										
Δράμας*	**111,6**	**147,7**	**120,5**	**121,0**	**91,0**	**2,18**	**–1,97**	**0,04**	**–2,48**	**Drama ***
Καβάλας	**118,4**	**138,1**	**136,3**	**140,8**	**121,6**	**1,25**	**–0,41**	**0,32**	**–1,45**	**Kavala**
Θάσου	11,6	13,8	15,2	15,9	13,3	1,45	0,91	0,46	–1,77	Thassos
Καβάλας	61,0	63,6	59,5	62,4	59,2	0,34	–0,68	0,48	–0,51	Kavala
Νέστου	19,8	26,7	27,5	27,4	21,0	2,43	2,68	–0,01	–2,37	Nestos
Παγγαίου	26,0	34,0	34,1	35,0	28,1	2,19	0,04	0,25	–1,98	Pagaeo
Σερρῶν	**181,5**	**231,7**	**222,5**	**248,0**	**202,9**	**1,97**	**–3,39**	**1,14**	**–1,82**	**Serres**
Βισαλτίας	28,1	36,7	35,9	42,8	33,7	2,16	–0,40	1,92	–2,13	Vissaltia
Σερρῶν	75,5	92,1	95,5	108,0	94,0	1,62	0,35	1,31	–1,30	Serres
Σιντικῆς	39,4	55,5	45,5	50,7	41,4	2,80	–2,21	1,15	–1,83	Sidiki
Φυλλίδος	38,4	47,3	45,6	46,4	33,7	1,69	–0,62	0,17	–2,75	Fyllis
ΘΡΑΚΗ — THRACE										
Ἔβρου	**124,4**	**154,9**	**141,3**	**157,8**	**139,0**	**1,78**	**–1,01**	**1,16**	**–1,19**	**Evros**
Ἀλεξανδρουπόλεως	27,3	36,9	34,2	38,3	39,7	2,45	–0,99	1,21	0,36	Alexandroupolis
Διδυμοτείχου	40,4	46,5	39,2	44,2	37,4	1,20	–2,22	1,26	–1,54	Didymotichon
Ὀρεστιάδος	34,2	44,6	42,8	47,6	39,9	2,16	–0,58	1,11	–1,62	Orestias
Σαμοθράκης	3,9	4,0	4,3	3,8	3,0	0,26	1,00	–1,01	–2,14	Samothrace
Σουφλίου	18,8	22,9	20,9	23,8	18,9	1,60	–0,99	1,40	–2,07	Soufli
Ξάνθης *	**90,0**	**98,6**	**89,9**	**89,6**	**82,9**	**0,74**	**–1,12**	**–0,04**	**–0,75**	**Xanthi***
Ροδόπης	**89,5**	**106,4**	**105,7**	**109,2**	**107,7**	**1,41**	**–0,11**	**0,32**	**–0,14**	**Rodopi**
Κομοτηνῆς	69,1	80,0	80,0	82,5	81,9	1,19	0,00	0,31	–0,09	Komotini
Σαπῶν	20,4	26,4	25,7	26,7	25,8	2,12	–0,52	0,36	–0,33	Sapes
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ — AEGEAN ISLANDS										
Δωδεκανήσου	—	**115,3**	**121,5**	**123,0**	**121,0**	—	**0,50**	**0,12**	**–0,17**	**Dodecanesos**
Καλύμνου	—	23,8	26,4	26,0	26,2	—	1,00	–0,15	0,05	Kalymnos
Καρπάθου	—	8,7	8,5	8,1	6,8	—	—	0,40	–1,66	Karpathos
Κῶ	—	21,0	21,4	20,0	17,9	—	0,16	–0,67	–1,03	Kos
Ρόδου	—	61,8	65,2	68,9	70,1	—	0,52	0,56	0,17	Rhodes
Λέσβου	**161,6**	**159,0**	**154,8**	**140,3**	**114,8**	**–0,38**	**–0,56**	**–0,94**	**–1,82**	**Lesvos**
Λήμνου	24,4	25,0	27,9	22,9	17,8	0,21	1,10	–1,80	–2,23	Lemnos
Μηθύμνης	41,6	41,9	40,0	36,2	26,6	0,07	–0,61	–0,96	–2,65	Mithymni
Μυτιλήνης	78,0	79,4	75,3	70,7	61,6	0,52	–0,73	–0,62	–1,29	Mytilini
Πλωμαρίου	17,6	12,8	11,7	10,6	8,8	–2,89	–1,17	–0,95	–1,64	Plomari
Σάμου	**70,5**	**69,1**	**59,7**	**52,0**	**41,7**	**–0,13**	**–1,53**	**–1,29**	**–1,99**	**Samos**
Ἰκαρίας	11,9	12,9	11,8	10,9	9,0	0,62	–0,90	–0,80	–1,71	Ikaria
Σάμου	58,6	56,3	47,9	41,1	32,7	–0,53	–1,60	–1,41	–2,06	Samos
Χίου *	**75,7**	**75,9**	**66,8**	**62,2**	**53,9**	**0,02**	**–1,45**	**–0,69**	**–1,33**	**Chios ***

Πίναξ — Table I. Συνέχεια — Continued

Νομός καὶ Ἐπαρχία	Πληθυσμὸς — ('000) — Population					Μέση ἐτησία αὔξησις Annual growth (R)				Nomos, Province
	1928	1940	1951	1961	1971	1928–40	1940–51	1951–61	1961–71	
				KPHTH — CRETE						
Ἡρακλείου	**144,9**	**168,6**	**189,6**	**208,4**	**209,7**	**1,23**	**1,13**	**0,98**	**0,06**	**Iraklion**
Βιάννου	6,4	7,4	6,9	7,2	6,3	1,25	–0,86	0,43	–1,22	Viannos
Καινουργίου	15,8	18,7	20,9	22,0	20,3	1,39	1,11	0,52	–0,74	Kenourgio
Μαλεβιζίου	16,8	19,2	19,7	21,3	17,5	1,10	0,20	0,86	–1,78	Malevizio
Μονοφατσίου	19,0	24,6	27,1	29,9	28,4	2,11	0,93	1,02	–0,49	Monofatsio
Πεδιάδος	32,6	37,0	37,7	38,7	34,7	1,03	0,17	0,26	–1,03	Pedias
Πυργιωτίσσης	6,6	8,0	9,5	8,6	8,4	1,53	1,67	–0,94	–0,31	Pyrgiotissa
Τεμένους	47,7	53,7	67,9	80,7	93,9	0,95	2,27	1,87	1,64	Temenos
Λασιθίου	**61,8**	**71,2**	**73,8**	**73,9**	**66,2**	**1,15**	**0,34**	**0,01**	**–1,04**	**Lasithi**
Ἱεραπέτρας	14,1	17,2	18,7	19,5	17,5	1,59	0,80	0,40	–1,03	Ierapetra
Λασιθίου	6,5	7,7	7,4	6,7	5,4	1,39	–0,66	–0,95	–1,94	Lasithi
Μιραμπέλλου	20,9	22,9	23,7	22,6	21,1	0,74	0,35	–0,46	–0,68	Mirabello
Σητείας	20,3	23,4	24,0	25,1	22,3	1,16	0,23	0,46	–1,34	Sitia
Ρεθύμνης	**67,7**	**72,3**	**72,2**	**69,9**	**60,9**	**0,54**	**–0,20**	**–0,31**	**–1,29**	**Rethymni**
Ἁγ. Βασιλείου	12,0	12,9	12,4	11,6	9,4	0,61	–0,68	–0,62	–1,89	Ag. Vassilios
Ἀμαρίου	8,9	9,6	9,1	8,4	6,6	0,67	–0,89	–0,84	–2,14	Amario
Μυλοποτάμου	20,2	21,4	21,4	20,2	18,4	0,46	0,00	–0,54	–0,90	Mylopotamos
Ρεθύμνης	26,6	28,4	29,3	29,7	26,5	0,53	0,30	0,14	–1,09	Rethymni
Χανίων	**112,0**	**126,1**	**126,5**	**131,1**	**119,8**	**0,96**	**0,03**	**0,35**	**–0,86**	**Canea**
Ἀποκορώνου	19,7	21,4	20,0	17,6	13,3	0,67	–0,89	–0,88	–2,42	Apokorono
Κισσάμου	23,9	21,1	26,0	24,9	21,4	1,00	–0,60	–0,43	–1,40	Kissamos
Κυδωνίας	54,0	61,7	67,0	75,7	74,9	1,07	0,78	0,13	–0,11	Cydonia
Σελίνου	10,0	11,8	10,3	9,9	7,8	1,42	–1,46	–0,47	–2,08	Selino
Σφακίων	4,4	4,1	3,2	3,1	2,3	–0,75	–2,69	–0,44	–2,44	Sfakia

* Καὶ ἡ ὁμώνυμος Ἐπαρχία.
** Καὶ ἡ Ἐπαρχία Νικοπόλεως-Πάργας.

* Including the province of the same name.
** Including province of Nicopolis-Parga.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ ΙΙ. Γάμοι, Γεννήσεις Ζώντων, Θάνατοι (ἐπὶ 1.000 κατοίκων) καὶ Θάνατοι Βρεφῶν (ἐπὶ 1.000 γεννήσεων), κατὰ νομοὺς καὶ ἐπαρχίας. Μέσοι ὅροι πενταετιῶν 1958 - 1962 καὶ 1968 - 1972 (Ἀρχικὰ στοιχεῖα ΕΣΥΕ)

Table II. Vital Rates. Marriages, Births and Deaths per 1.000 population, infant deaths per 1.000 live births, by Nomi and Provinces of Greece. Annual averages of period 1958 - 1962 and 1968 - 1972

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων—Per 1.000 population						Ἐπὶ 1.000 γεννήσεων Per 1.000 live births		Nomos, Province
	Γάμοι–Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι–Deaths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths		
	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ—CENTRAL GREECE AND EUBOEA									
Ἀττικῆς καὶ Πειραιῶς	**9,2**	**8,7**	**16,0**	**17,1**	**7,1**	**7,7**	**34,2**	**31,2**	**Attica and Piraeus**
Περ. Πρωτευούσης ..	9,5	8,9	16,0	17,1	7,1	7,7	34,5	31,9	Greater Athens
Ἀττικῆς (ὑπόλ.)	7,1	7,4	15,9	18,6	6,2	7,0	..	24,3	Attica (rest)
Μεγαρίδος	7,2	7,2	17,0	16,7	6,6	6,6	..	26,1	Megaris
Αἰγίνης	7,0	8,1	17,5	17,3	8,2	9,5	..	16,0	Aegina
Τροιζηνίας	6,6	6,1	17,5	15,0	7,3	8,4	..	31,4	Trizinia
Ὕδρας	9,5	6,3	15,3	12,1	11,0	12,0	..	45,2	Hydra
Κυθήρων	5,3	3,9	14,7	8,6	12,0	17,7	..	5,5	Kythera
Βοιωτίας	**6,5**	**5,2**	**17,1**	**17,1**	**6,7**	**8,1**	**23,7**	**19,5**	**Boeotia**
Θηβῶν	6,5	6,3	15,6	16,7	7,0	8,6	..	18,0	Thebes
Λεβαδείας	6,5	6,1	18,8	17,4	6,4	7,5	..	21,0	Levadia
Εὐβοίας	**8,0**	**7,4**	**19,5**	**17,9**	**7,8**	**9,3**	**30,8**	**30,6**	**Euboea**
Χαλκίδος	8,3	8,1	19,5	19,5	7,4	8,4	..	32,5	Chalkis
Ἱστιαίας	8,2	7,2	18,2	16,0	7,5	9,8	..	29,2	Istiea
Καρυστίας	7,5	6,5	20,0	15,6	8,7	10,7	..	26,9	Karystia
Φθιώτιδος	**7,8**	**6,6**	**17,8**	**15,9**	**6,8**	**8,4**	**19,3**	**24,4**	**Phthiotis**
Φθιώτιδος	7,5	6,7	17,8	16,7	6,7	8,4	..	24,5	Phthiotis
Δομοκοῦ	9,2	7,4	20,3	15,6	6,5	8,2	..	24,0	Domokos
Λοκρίδος	7,6	5,6	16,7	14,4	7,3	8,1	..	24,3	Lokris
Φωκίδος	**6,2**	**5,3**	**16,3**	**13,7**	**9,6**	**11,5**	**27,7**	**19,5**	**Phocis**
Παρνασσίδος	6,5	6,0	15,3	15,3	10,1	11,3	..	18,3	Parnassis
Δωρίδος	5,8	4,1	17,8	11,0	9,0	12,6	..	22,5	Doris
Εὐρυτανίας*	**8,8**	**6,7**	**27,4**	**18,7**	**8,3**	**9,9**	**27,8**	**24,1**	**Evritania ***
Αἰτωλίας-Ἀκαρνανίας	**7,1**	**7,0**	**22,9**	**20,2**	**6,8**	**7,8**	**38,5**	**22,5**	**Aetolia - Akarnania**
Τριχωνίδος	7,4	7,2	23,9	21,5	6,7	7,1	..	20,7	Trihonis
Μεσολογγίου	7,2	5,8	21,1	15,2	7,5	10,7	..	30,4	Messolongi
Βάλτου	7,1	7,3	26,4	23,6	6,0	6,2	..	18,0	Valtos
Βονίτσης-Ξηρομέρου .	6,9	7,1	22,9	20,0	7,3	8,0	..	24,0	Xiromeri
Ναυπακτίας	7,2	5,8	21,1	15,2	7,5	10,7	..	30,4	Naupaktos
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ—PELOPONNESOS									
Κορινθίας *	**7,0**	**6,7**	**16,8**	**15,4**	**7,7**	**9,4**	**31,8**	**25,5**	**Corinthia ***
Ἀργολίδος	**7,2**	**6,8**	**18,4**	**16,4**	**7,0**	**8,0**	**32,3**	**24,9**	**Argolis**
Ἄργους	7,5	6,9	19,8	17,0	7,5	8,4	..	23,7	Argos
Ναυπλίας	7,0	6,6	17,3	15,4	6,3	6,9	..	25,6	Nauplia
Ἐρμιονίδος	6,7	7,5	16,4	16,7	7,8	9,9	..	27,4	Ermionis
Ἀρκαδίας	**6,2**	**5,1**	**19,7**	**14,3**	**8,8**	**10,7**	**27,8**	**18,9**	**Arkadia**
Μαντινείας	6,4	5,8	17,6	14,6	8,7	10,2	..	13,8	Madinia
Μεγαλοπόλεως	4,9	4,0	17,9	12,1	10,2	12,5	..	9,1	Megalopolis
Γορτυνίας	5,9	3,8	24,6	14,5	8,4	11,1	..	25,2	Gortynia
Κυνουρίας	7,3	5,7	18,4	14,8	8,9	8,4	..	26,1	Kynouria

Πίναξ - Table II. Συνέχεια - Continued

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων—Per 1.000 population						Ἐπὶ 1.000 γεννήσεων Per 1.000 live births		Nomos, Province
	Γάμοι – Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι – Deaths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths		
	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	
Λακωνίας	**6,4**	**5,4**	**16,5**	**12,8**	**8,8**	**10,5**	**32,8**	**26,8**	**Lakonia**
Λακεδαίμονος	6,4	5,4	15,5	12,6	9,0	10,4	..	23,2	Lacedaemon
Γυθείου	6,0	4,7	17,6	12,5	8,7	11,3	..	40,4	Gythion
Οἰτύλου	4,1	3,2	15,7	11,1	12,3	17,6	..	35,9	Oetylon
Ἐπιδαύρου - Λιμηρᾶς	6,9	5,5	17,8	13,4	7,9	9,5	..	26,8	Epidavros Limiras
Μεσσηνίας	**5,8**	**5,8**	**18,2**	**14,0**	**7,7**	**10,3**	**34,2**	**24,4**	**Messenia**
Καλαμῶν	6,9	7,6	19,5	16,1	8,3	9,7	..	27,6	Kalamae
Μεσσήνης	4,7	4,3	18,0	13,3	7,8	11,7	..	22,4	Messini
Πυλίας	5,6	4,7	16,8	11,5	6,5	9,3	..	19,1	Pylia
Τριφυλίας	5,4	6,2	17,9	13,7	7,7	10,8	..	24,3	Triphylia
Ἠλείας	**6,2**	**6,3**	**21,3**	**17,1**	**7,1**	**9,5**	**36,5**	**33,6**	**Ilia (Elis)**
Ὀλυμπίας	6,9	5,7	20,1	14,0	7,3	9,8	..	27,0	Olympia
Ἠλείας	5,9	6,5	21,6	17,9	7,0	9,4	..	34,9	Ilia (Elis)
Ἀχαΐας	**6,7**	**7,0**	**18,7**	**18,2**	**7,5**	**8,6**	**39,9**	**33,4**	**Akhaia**
Πατρῶν	7,0	7,5	18,9	19,4	7,2	8,0	..	35,4	Patras
Αἰγιαλείας	6,2	6,1	16,6	15,7	7,0	9,7	..	24,0	Aegialia
Καλαβρύτων	5,8	4,3	20,8	13,0	9,0	11,4	..	32,3	Kalavryta
ΚΥΚΛΑΔΕΣ—CYCLADES									
Κυκλάδων	**7,4**	**6,8**	**17,1**	**15,9**	**9,2**	**10,6**	**44,6**	**30,1**	**Cyclades**
Ἄνδρου	8,3	7,6	15,2	14,1	10,0	13,0	..	21,3	Andros
Θήρας	7,4	6,0	23,9	16,7	9,9	10,4	..	40,9	Thera
Μήλου	8,5	7,2	16,0	15,6	9,6	10,7	..	25,1	Melos
Νάξου	6,1	4,8	20,7	18,6	8,6	9,1	..	35,7	Naxos
Πάρου	6,1	7,1	15,9	16,4	8,8	9,8	..	18,1	Paros
Τήνου	7,1	5,5	16,1	13,6	11,3	12,3	..	28,3	Tenos
Σύρου	8,1	8,6	13,9	16,3	7,9	9,7	..	29,4	Syros
Κέας	6,5	5,7	14,4	12,3	9,1	13,0	..	39,6	Kea
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ—IONIAN ISLANDS									
Ζακύνθου *	**7,9**	**6,0**	**20,7**	**15,1**	**8,2**	**11,5**	**32,3**	**35,3**	**Zante***
Κεφαλληνίας	**7,0**	**6,1**	**19,3**	**14,5**	**10,2**	**13,0**	**34,2**	**34,5**	**Cephalonia**
Κραναίας	7,1	6,0	19,4	15,2	9,3	12,1	..	34,7	Cranea
Πάλης	6,3	5,2	19,8	14,1	9,8	13,1	..	45,7	Pali
Σάμης	7,0	6,1	20,5	15,2	10,9	14,0	..	29,7	Sami
Ἰθάκης	8,0	8,0	16,6	11,9	12,5	15,1	..	19,8	Ithaka
Λευκάδος *	**7,1**	**5,7**	**18,6**	**14,4**	**9,6**	**12,4**	**52,8**	**25,6**	**Levkas***
Κερκύρας	**7,8**	**7,1**	**16,7**	**14,5**	**9,2**	**11,6**	**45,8**	**28,4**	**Corfu**
Κερκύρας	7,8	7,1	16,7	14,6	9,1	11,6	..	28,5	Corfu
Παξῶν	8,5	7,3	16,1	12,2	12,1	13,0	..	21,4	Paxi
ΘΕΣΣΑΛΙΑ—THESSALY									
Λαρίσης	**8,4**	**7,9**	**19,0**	**18,4**	**6,3**	**7,1**	**40,2**	**27,8**	**Larisa**
Λαρίσης	8,7	8,1	17,8	20,1	6,5	6,9	..	30,3	Larisa
Τιρνάβου	7,7	7,5	16,7	15,8	6,7	8,1	..	26,9	Tirnavos
Ἁγιᾶς	7,8	7,0	16,0	15,9	7,6	9,1	..	20,0	Aghia
Ἐλασσόνος	8,8	7,9	23,4	18,7	5,6	6,1	..	27,8	Elasson
Φαρσάλων	7,9	7,6	19,6	15,8	5,6	6,7	..	19,7	Farsala
Μαγνησίας	**8,4**	**7,3**	**16,4**	**15,9**	**8,4**	**9,7**	**30,7**	**18,7**	**Magnisia**
Βόλου	8,7	7,3	16,3	16,8	8,5	9,7	..	17,8	Volos
Σκοπέλου	8,3	7,6	16,8	13,5	9,1	10,5	..	30,1	Skopelos
Ἁλμυροῦ	6,8	7,3	16,3	11,5	7,4	9,0	..	20,3	Almyros

Πίναξ - Table II. Συνέχεια - Continued

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων—Per 1.000 population						Ἐπὶ 1.000 γεννήσεων Per 1.000 live births		Nomos, Province
	Γάμοι—Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι—Deaths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths		
	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	
Καρδίτσης *	**8,5**	**7,6**	**21,6**	**17,1**	**6,1**	**7,8**	**28,9**	**21,2**	**Karditsa ***
Τρικάλων	**8,2**	**8,4**	**21,1**	**18,1**	**5,9**	**7,3**	**31,5**	**25,2**	**Trikala**
Τρικάλων	7,9	8,3	19,9	18,1	5,9	7,2	..	25,1	Trikala
Καλαμπάκας	9,0	8,9	24,3	18,3	5,8	7,5	..	22,4	Calabaka
ΗΠΕΙΡΟΣ—EPIRUS									
Ἄρτης *	**8,0**	**7,3**	**22,8**	**18,6**	**5,7**	**7,1**	**30,4**	**18,7**	**Arta ***
Πρεβέζης **	**8,0**	**7,8**	**23,8**	**16,3**	**6,2**	**7,3**	**49,1**	**26,4**	**Preveza ****
Θεσπρωτίας	**6,8**	**8,1**	**24,2**	**14,1**	**5,5**	**7,2**	**34,3**	**29,2**	**Thesprotia**
Σουλίου	7,2	9,6	25,8	16,0	5,1	6,8	..	31,0	Souli (Paramythia)
Θυάμιδος	6,6	7,6	24,1	15,9	4,8	6,1	..	21,7	Thyamis
Μαργαριτίου	6,9	7,4	27,9	12,4	4,7	5,9	..	29,9	Margarition
Φιλιατῶν	6,3	7,2	21,4	11,3	6,5	9,3	..	36,9	Filiates
Ἰωαννίνων	**7,9**	**8,0**	**20,4**	**16,1**	**7,7**	**8,8**	**30,6**	**23,1**	**Yanina**
Δωδώνης	8,0	8,0	20,0	16,5	7,3	8,3	..	21,3	Dodoni
Πωγωνίου	6,9	8,4	18,8	9,0	10,5	15,5	..	25,6	Pogonion
Κονίτσης	7,1	7,0	22,6	12,9	9,4	10,6	..	26,8	Konitsa
Μετσόβου	10,6	8,8	24,6	22,8	6,4	9,1	..	43,3	Metsovon
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ—W. MACEDONIA									
Φλωρίνης *	**8,9**	**6,6**	**23,8**	**17,0**	**9,3**	**79,6**	**79,6**	**38,2**	**Florina ***
Καστορίας *	**8,2**	**7,4**	**21,0**	**18,3**	**8,1**	**8,0**	**47,0**	**28,4**	**Kastoria ***
Γρεβενῶν *	**9,1**	**7,8**	**24,0**	**16,8**	**7,2**	**8,4**	..	**32,8**	**Grevena ***
Κοζάνης	**9,0**	**7,2**	**22,1**	**18,2**	**7,5**	**8,5**	**64,3**	**37,6**	**Kozani**
Κοζάνης	8,3	7,3	21,7	18,4	6,5	7,7	..	38,4	Kozani
Βοΐου	9,2	7,4	18,8	14,3	8,5	10,6	..	23,6	Voion
Ἐορδαίας	10,1	7,0	25,3	20,1	8,5	8,6	..	42,6	Eordaea
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ—CENTRAL MACEDONIA									
Ἡμαθίας	**8,4**	**7,9**	**18,8**	**18,3**	**6,4**	**7,2**	**43,9**	**29,7**	**Imathia**
Ἡμαθίας	8,4	8,1	18,4	18,7	6,1	7,1	..	30,8	Imathia
Ναούσης	8,3	7,5	19,8	17,2	7,2	7,4	..	26,0	Nausa
Πιερίας *	**8,7**	**7,7**	**22,9**	**18,7**	**6,4**	**8,0**	**42,3**	**31,3**	**Pieria ***
Πέλλης	**9,5**	**7,4**	**22,0**	**17,9**	**7,2**	**7,7**	**52,0**	**31,5**	**Pella**
Ἐδέσσης	9,1	7,4	21,5	18,3	7,4	8,1	...	28,7	Edessa
Γιαννιτσῶν	9,1	7,8	21,2	17,5	6,7	7,4	..	33,4	Yiannitsa
Ἀλμωπίας	11,0	6,8	24,2	18,3	7,8	7,7	..	34,8	Almopia
Κιλκίς	**9,4**	**6,3**	**21,2**	**14,6**	**6,8**	**7,9**	**48,4**	**25,5**	**Kilkis**
Κιλκίς	9,4	6,3	21,3	14,7	6,4	7,8	..	25,9	Kilkis
Παιονίας	9,4	6,2	20,7	14,3	8,1	8,4	..	24,3	Paeonia
Θεσσαλονίκης	**8,5**	**7,6**	**16,8**	**17,1**	**7,4**	**7,6**	**36,5**	**32,5**	**Salonica**
Θεσσαλονίκης	8,5	7,6	16,3	17,2	7,4	7,6	..	32,3	Salonica
Λαγκαδᾶ	9,1	7,4	20,4	15,9	7,5	8,6	..	34,7	Lagadas

Πίναξ — Table II. Συνέχεια — Continued

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων—Per 1.000 population						Ἐπὶ 1.000 γεννήσεων Per 1.000 live births		Nomos, Province
	Γάμοι — Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι — Deaths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths		
	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	
Χαλκιδικῆς	**8,2**	**7,3**	**18,6**	**17,0**	**7,8**	**9,2**	**35,0**	**23,0**	**Chalkidiki**
Χαλκιδικῆς	8,1	7,1	17,9	17,3	7,8	9,3	..	22,4	Chalkidiki
Ἀρναίας	8,4	6,8	20,9	15,8	7,7	8,8	..	25,0	Arnaea
Ἅγιον Ὄρος*	—	—	—	—	—	—	—	—	**Agion Oros**
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ—E. MACEDONIA									
Σερρῶν	**8,9**	**7,8**	**20,9**	**16,5**	**6,7**	**8,2**	**47,4**	**33,2**	**Serres**
Σερρῶν	8,5	8,1	20,1	16,9	6,9	8,0	..	32,8	Serres
Βισαλτίας	9,1	8,1	21,4	17,3	6,2	8,0	..	28,4	Vissaltia
Σιντικῆς	9,0	6,9	23,8	15,2	6,5	7,2	..	37,4	Sidiki
Φυλλίδος	9,4	7,9	19,4	16,4	7,2	9,7	..	34,4	Fillis
Δράμας*	**8,8**	**7,1**	**21,2**	**15,7**	**7,9**	**9,9**	**61,2**	**34,7**	**Drama***
Καβάλας	**8,8**	**7,9**	**17,8**	**16,1**	**7,7**	**9,6**	**46,9**	**31,3**	**Kavala**
Καβάλας	8,8	8,4	17,2	16,7	8,2	9,9	..	36,7	Kavala
Παγγαίου	8,8	7,1	19,9	15,9	7,4	8,7	..	29,0	Pagaeo
Νέστου	9,3	7,7	18,3	16,5	6,9	9,4	..	25,9	Nestos
Θάσου	8,4	7,4	14,4	13,3	7,9	10,0	..	17,7	Thassos
ΘΡΑΚΗ—THRACE									
Ξάνθης*	**9,1**	**8,3**	**26,5**	**22,0**	**9,7**	**9,7**	**110,4**	**75,3**	**Xanthi***
Ροδόπης	**8,8**	**8,3**	**22,3**	**18,9**	**8,7**	**9,1**	**90,8**	**60,9**	**Rodopi**
Κομοτηνῆς	8,3	8,2	21,3	19,1	8,6	9,1	..	62,9	Komotini
Σαπῶν	10,1	8,8	25,2	18,4	8,7	8,4	..	54,1	Sapes
Ἔβρου	**9,7**	**7,3**	**22,5**	**15,1**	**7,7**	**8,6**	**56,8**	**42,4**	**Evros**
Ἀλεξανδρουπόλεως	10,0	7,0	21,8	17,1	7,5	8,2	..	48,8	Alexandroupolis
Σουφλίου	8,6	6,2	18,3	14,7	7,8	9,1	..	31,7	Soufli
Ὀρεστιάδος	10,0	7,8	23,7	13,5	7,8	8,5	..	39,0	Orestias
Διδυμοτείχου	10,0	7,8	24,4	15,2	7,9	9,0	..	44,1	Didymotichon
Σαμοθράκης	7,5	5,1	17,9	12,4	7,4	8,3	..	31,3	Samothrace
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ—AEGEAN ISLANDS									
Λέσβου	**7,4**	**6,2**	**15,0**	**13,5**	**9,9**	**11,9**	**43,0**	**31,5**	**Lesvos**
Λήμνου	6,6	5,8	17,6	12,9	10,4	11,5	..	39,0	Lemnos
Μυθήμνης	7,8	9,6	15,7	12,7	9,4	12,2	..	30,4	Mithymni
Πλωμαρίου	7,1	4,7	14,9	9,3	10,5	13,8	..	33,3	Plomari
Μυτιλήνης	7,5	6,8	13,7	14,8	9,9	11,6	..	29,9	Mytilini
Χίου*	**8,3**	**7,4**	**17,5**	**15,5**	**10,9**	**13,0**	**76,4**	**22,1**	**Chios***
Σάμου	**6,9**	**6,2**	**14,6**	**12,6**	**11,0**	**13,8**	**40,7**	**33,1**	**Samos**
Σάμου	6,9	6,0	13,3	11,5	11,1	14,5	..	34,3	Samos
Ἰκαρίας	7,0	6,9	19,3	16,3	10,7	11,4	..	30,0	Ikaria
Δωδεκανήσου	**7,0**	**8,0**	**20,4**	**19,3**	**7,8**	**8,5**	**45,1**	**24,0**	**Dodecanesos**
Ρόδου	7,3	8,1	19,7	20,1	7,4	8,0	..	21,7	Rhodes
Κῶ	6,5	7,3	20,7	18,8	7,5	8,9	..	24,6	Kos
Καλύμνου	6,5	8,2	22,0	19,5	7,9	8,8	..	28,3	Kalymnos
Καρπάθου	7,0	8,4	20,9	12,4	10,8	11,2	..	34,9	Karpathos

Πίναξ — Table II. Συνέχεια – Continued

Νομὸς καὶ Ἐπαρχία	Ἐπὶ 1.000 κατοίκων—Per 1.000 population						Ἐπὶ 1.000 γεννήσεων Per 1.000 live births		Nomos, Province
	Γάμοι—Marriages		Γεννήσεις ζώντων Live births		Θάνατοι—Deaths		Θάνατοι βρεφῶν Infant deaths		
	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	1958–62	1968–72	
				KPHTH—CRETE					
Λασιθίου	**7,2**	**6,5**	**17,0**	**14,1**	**8,0**	**9,8**	**32,0**	**24,1**	**Lasithi**
Λασιθίου	9,0	8,6	18,7	13,7	8,7	12,6	..	26,7	Lasithi
Μιραμπέλλου	6,3	6,5	14,5	14,2	9,3	10,5	..	17,2	Mirabello
Ἱεραπέτρας	6,9	5,9	17,6	14,2	6,3	8,8	..	27,1	Ierapetra
Σητείας	7,6	6,3	18,5	14,2	7,9	9,3	..	27,5	Sitia
Ἡρακλείου	**7,2**	**7,5**	**19,6**	**20,0**	**6,9**	**7,7**	**29,8**	**18,1**	**Iraklion**
Τεμένους	7,3	7,5	19,9	22,8	6,7	6,8	..	21,1	Temenos
Πεδιάδος	7,0	6,6	18,2	15,0	8,2	9,4	..	12,6	Pedias
Βιάννου	7,5	5,4	17,9	12,9	8,2	8,9	..	12,1	Viannos
Καινουργίου	7,6	8,0	21,0	18,7	6,2	7,7	..	17,2	Kenourgio
Μαλεβιζίου	6,4	6,6	17,3	19,2	6,7	8,9	..	12,3	Malevizio
Μονοφατσίου	7,6	7,7	22,9	20,6	6,0	7,4	..	17,7	Monofatsio
Πυργιωτίσσης	6,5	7,8	16,8	17,5	7,1	9,2	..	15,0	Pyrgiotissa
Ρεθύμνης	**7,5**	**6,7**	**19,7**	**18,1**	**8,3**	**10,4**	**37,7**	**34,2**	**Rethymni**
Ρεθύμνης	7,0	6,7	18,4	19,1	7,8	9,9	..	38,7	Rethymni
Ἁγ. Βασιλείου	7,9	5,9	20,4	15,5	9,6	12,9	..	49,7	Ag. Vassilios
Ἀμαρίου	8,0	6,9	19,2	15,2	8,9	10,8	..	31,2	Amario
Μυλοποτάμου	7,8	7,3	21,0	19,0	8,0	9,7	..	22,1	Mylopotamos
Χανίων	**7,5**	**6,3**	**18,4**	**16,6**	**7,8**	**9,9**	**35,0**	**30,8**	**Canea**
Κυδωνίας	7,7	6,6	17,8	17,6	7,0	8,6	..	35,3	Cydonia
Κισσάμου	7,6	6,2	18,0	14,6	8,5	10,5	..	16,4	Kissamos
Ἀποκορώνου	6,8	5,5	19,3	14,6	9,8	13,9	..	24,0	Apokorono
Σελίνου	8,0	5,7	19,9	13,9	8,0	12,0	..	25,3	Selino
Σφακίων	6,5	8,1	24,3	23,1	10,1	13,6	..	43,6	Sfakia

* Καὶ ἡ ὁμώνυμος Ἐπαρχία.
** Καὶ ἡ Ἐπαρχία Νικοπόλεως-Πάργας.

* Including the province of the same name.
** Including province of Nicopolis-Parga.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ ΙΙΙ. Ἐξομάλυνσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας), κατὰ φῦλον καὶ ἁπλᾶ ἔτη ἡλικίας. Σύνολον, Πόλεις (10.000 κατοίκων καὶ ἄνω) καὶ Ὕπαιθρος. Ἀπογραφὴ 14 Μαρτίου 1971

Table III. Population of Greece ('000) by sex and age (single years), after correction for misstatement of the age. Census 14 March 1971

Ἡλικία Age	Σύνολον–Total		Πόλεις–Urban		Ὕπαιθρος–Rur.		Ἡλικία Age	Σύνολον–Total		Πόλεις–Urban		Ὕπαιθρος–Rur.	
	Α-Μ	Θ-F	Α-Μ	Θ-F	Α-Μ	Θ-F		Α-Μ	Θ-F	Α-Μ	Θ-F	Α-Μ	Θ-F
0 ...	84,4	79,0	44,6	41,4	39,8	37,6	**45** ...	57,8	59,3	31,6	33,2	26,2	26,1
1 ...	82,4	77,3	43,3	40,2	39,1	37,1	**46** ...	49,9	53,0	27,1	30,3	22,8	22,7
2 ...	80,4	75,8	41,6	38,9	38,8	36,9	**47** ...	47,5	49,4	25,0	27,6	22,5	21,8
3 ...	78,8	74,3	40,0	37,5	38,8	36,8	**48** ...	46,4	48,7	24,6	27,5	21,8	21,2
4 ...	77,3	72,8	38,4	36,5	38,9	36,3	**49** ...	46,0	48,5	24,4	27,4	21,6	21,1
0– 4...	**403,3**	**379,2**	**207,9**	**194,5**	**195,4**	**184,7**	**45–49**...	**247,6**	**258,9**	**132,7**	**146,0**	**114,9**	**112,9**
5 ...	75,9	71,8	37,1	35,4	38,8	36,4	**50** ...	45,3	48,0	24,0	27,3	21,3	20,7
6 ...	74,3	71,2	35,8	34,3	38,5	36,9	**51** ...	40,2	46,7	21,5	24,8	18,7	21,9
7 ...	73,8	71,1	34,9	33,4	38,9	37,7	**52** ...	37,2	40,7	20,1	23,0	17,1	17,7
8 ...	74,3	71,2	34,1	32,5	40,2	38,7	**53** ...	39,6	44,9	21,2	24,0	18,4	20,9
9 ...	74,6	71,4	33,4	31,8	41,2	39,6	**54** ...	43,0	47,7	22,8	26,2	20,2	21,5
5– 9...	**372,9**	**356,7**	**175,3**	**167,4**	**197,6**	**189,3**	**50–54**...	**205,3**	**228,0**	**109,6**	**125,3**	**95,7**	**102,7**
10 ...	74,5	71,5	33,2	31,4	41,3	40,1	**55** ...	45,2	49,1	23,5	27,0	21,7	22,1
11 ...	73,9	71,0	33,7	31,8	40,2	39,2	**56** ...	46,3	49,7	23,8	27,4	22,5	22,3
12 ...	73,2	70,0	34,0	32,4	39,2	37,6	**57** ...	46,5	50,0	24,0	27,5	22,5	22,5
13 ...	72,3	68,8	34,8	33,2	37,5	35,6	**58** ...	46,5	49,7	23,8	27,1	22,7	22,6
14 ...	71,3	67,6	35,9	33,9	35,4	33,7	**59** ...	46,1	49,4	23,3	26,3	22,8	23,1
10–14...	**365,2**	**348,9**	**171,6**	**162,7**	**193,6**	**186,2**	**55–59**...	**230,6**	**247,9**	**118,4**	**135,3**	**112,2**	**112,6**
15 ...	70,1	66,4	37,0	34,5	33,1	31,9	**60** ...	45,4	48,8	22,4	25,3	23,0	23,5
16 ...	69,0	65,4	38,1	35,1	30,9	30,3	**61** ...	44,4	48,0	21,6	24,4	22,8	23,6
17 ...	68,0	64,3	39,1	35,6	28,9	28,7	**62** ...	43,3	47,2	20,6	23,6	22,7	23,6
18 ...	66,9	63,2	40,8	36,3	26,1	26,9	**63** ...	41,8	46,0	19,6	22,6	22,2	23,4
19 ...	66,2	62,4	42,2	37,0	24,0	25,4	**64** ...	39,8	44,5	18,6	21,6	21,2	22,9
15–19...	**340,2**	**321,7**	**197,2**	**178,5**	**143,0**	**143,2**	**60–64**...	**214,7**	**234,5**	**102,8**	**117,5**	**111,9**	**117,0**
20 ...	65,5	61,5	43,0	37,6	22,5	23,9	**65** ...	37,8	42,6	17,5	20,6	20,3	22,0
21 ...	65,2	60,8	42,9	38,2	22,3	22,6	**66** ...	35,8	40,8	16,5	19,6	19,3	21,2
22 ...	65,1	60,6	42,6	38,8	22,5	21,8	**67** ...	33,7	38,3	15,5	18,6	18,2	19,7
23 ...	66,1	62,0	42,4	39,4	23,7	22,6	**68** ...	31,5	37,0	14,4	17,6	17,1	19,4
24 ...	66,3	65,4	42,2	40,1	24,1	25,3	**69** ...	29,5	35,0	13,3	16,6	16,2	18,4
20–24...	**328,2**	**310,3**	**213,1**	**194,1**	**115,1**	**116,2**	**65–69**...	**168,3**	**193,7**	**77,2**	**93,9**	**91,1**	**100,7**
25 ...	61,5	60,9	38,0	38,3	23,5	22,6	**70** ...	27,0	32,8	12,3	15,6	14,7	17,2
26 ...	52,6	55,0	35,1	35,4	17,5	19,6	**71** ...	24,8	30,7	11,3	14,5	13,5	16,2
27 ...	45,9	49,0	27,5	28,8	18,4	20,2	**72** ...	22,2	28,2	10,3	13,5	11,9	14,7
28 ...	43,0	47,3	26,5	28,1	16,5	19,2	**73** ...	20,1	26,2	9,3	12,4	10,8	13,8
29 ...	42,2	47,1	25,5	27,4	16,7	19,7	**74** ...	17,9	24,0	8,3	11,3	9,6	12,7
25–29...	**245,2**	**259,3**	**152,6**	**158,0**	**92,6**	**101,3**	**70–74** ..	**112,0**	**141,9**	**51,5**	**67,3**	**60,5**	**74,6**
30 ...	54,8	61,8	32,5	35,6	22,3	26,2	**75** ...	16,3	22,0	7,3	10,2	9,0	11,8
31 ...	56,1	63,3	32,7	36,0	23,4	27,3	**76** ...	14,7	20,5	6,5	9,3	8,2	11,2
32 ...	57,3	64,6	33,0	36,4	24,3	28,2	**77** ...	13,5	18,9	5,8	8,4	7,7	10,5
33 ...	58,8	65,7	33,3	36,8	25,5	28,9	**78** ...	12,6	17,5	5,2	7,6	7,4	9,9
34 ...	59,9	66,7	33,6	37,2	26,3	29,5	**79** ...	11,5	15,9	4,7	6,9	6,8	9,0
30–34...	**286,9**	**322,1**	**165,1**	**182,0**	**121,8**	**140,1**	**75–79**	**68,6**	**94,8**	**29,5**	**42,4**	**39,1**	**52,4**
35 ...	61,0	67,5	33,9	37,6	27,1	29,9	**80** ...	10,4	14,4	4,2	6,2	6,2	8,2
36 ...	62,0	68,1	34,2	37,8	27,8	30,3	**81** ...	9,3	13,0	3,8	5,5	5,5	7,5
37 ...	62,5	68,3	34,6	38,0	27,9	30,3	**82** ...	8,1	11,8	3,4	4,9	4,7	6,9
38 ...	63,5	68,5	35,1	38,1	28,4	30,4	**83** ...	7,1	10,5	3,0	4,3	4,1	6,2
39 ...	63,8	68,6	35,3	38,2	28,5	30,4	**84** ...	6,2	9,4	2,6	3,8	3,6	5,6
35–39...	**312,8**	**341,0**	**173,1**	**189,7**	**139,7**	**151,3**	**80–84**...	**41,1**	**59,1**	**17,0**	**24,7**	**24,1**	**34,4**
40 ...	64,4	68,7	35,5	38,1	28,9	30,6	**85–89**...	**18,2**	**28,1**	**8,1**	**11,5**	**10,2**	**16,5**
41 ...	64,1	68,1	35,4	37,9	28,7	30,2	**90+** ..	**8,4**	**18,2**	**2,8**	**8,5**	**5,6**	**9,8**
42 ...	63,6	67,7	35,3	37,6	28,3	30,1		**4286,8**	**4481,6**	**2280,3**	**2385,7**	**2006,4**	**2096,0**
43 ...	63,1	66,8	34,7	37,3	28,4	29,5							
44	62,1	66,0	33,9	36,3	28,2	29,7	**Σ-T**	**8.768,4**		**4.666,0**		**4.102,4**	
40–44...	**317,3**	**337,3**	**174,8**	**187,2**	**142,5**	**150,1**							

Πίναξ IV(α). Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος καθ' ἡλικίαν (εἰς χιλιάδας), 1950 - 1975.
Table IV(a). Estimated population, by age (thousands), 1950 - 1975,

Ἔτος Year	Πόλεις-Ὕπαιθρος Urban-Rural	Σύνολον Total	Ὁμάδες ἡλικιῶν 0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34
1950	Σ-T	7.544,6	752,5	656,5	763,0	772,2	757,0	582,0	461,5
	Π-U	2.769,6	225,8	191,4	219,3	268,3	324,0	244,6	198,2
	Υ-R	4.775,0	526,7	465,1	543,7	503,9	433,0	337,4	263,3
1951	Σ-T	7.633,8	745,7	687,2	737,8	769,4	754,4	614,6	467,6
	Π-U	2.841,6	227,0	202,7	217,6	273,9	327,0	260,1	202,2
	Υ-R	4.792,2	518,7	484,5	520,2	495,5	427,4	354,5	265,4
1952	Σ-T	7.735,2	739,8	717,0	715,5	765,0	752,0	650,8	484,2
	Π-U	2.921,6	228,6	214,1	216,8	279,2	330,8	277,6	211,1
	Υ-R	4.813,6	511,2	502,9	498,7	485,8	421,2	373,2	273,1
1953	Σ-T	7.786,3	733,8	739,8	667,3	760,8	749,6	684,0	506,0
	Π-U	2.985,1	230,0	223,8	207,6	284,5	333,8	294,5	222,4
	Υ-R	4.801,2	503,8	516,0	459,7	476,3	415,8	389,5	283,6
1954	Σ-T	7.850,7	730,7	745,4	635,0	755,4	745,8	714,0	532,0
	Π-U	3.057,6	233,1	228,8	202,6	289,7	336,7	310,6	235,9
	Υ-R	4.793,1	497,6	516,6	432,4	465,7	409,1	403,4	296,1
1955	Σ-T	7.939,0	731,0	741,6	639,0	746,8	741,0	730,0	562,4
	Π-U	3.139,8	237,2	232,1	209,2	293,1	339,3	321,3	252,0
	Υ-R	4.799,2	493,8	509,5	429,8	453,7	401,7	408,7	310,4
1956	Σ-T	8.018,7	734,2	733,4	662,0	725,2	736,0	728,0	595,5
	Π-U	3.216,6	241,9	233,6	223,1	291,2	341,8	323,3	269,4
	Υ-R	4.802,1	492,3	499,8	438,9	434,0	394,2	404,7	326,1
1957	Σ-T	8.094,2	740,1	727,6	692,8	687,2	731,0	724,4	630,2
	Π-U	3.294,7	248,3	236,1	239,0	282,4	344,9	325,8	287,9
	Υ-R	4.799,5	491,8	491,5	453,8	404,8	386,1	398,6	342,3
1958	Σ-T	8.161,1	747,0	723,0	722,2	642,8	725,9	720,1	662,0
	Π-U	3.370,6	254,7	239,6	255,3	270,3	348,0	327,0	305,8
	Υ-R	4.790,5	492,3	483,4	466,9	372,5	377,9	393,1	356,2
1959	Σ-T	8.233,9	752,0	720,0	734,2	620,8	718,4	715,8	687,5
	Π-U	3.455,8	262,4	243,3	266,8	266,6	350,5	329,3	321,0
	Υ-R	4.778,1	489,6	476,7	467,4	354,2	367,9	386,5	366,5
1960	Σ-T	8.309,6	753,0	720,2	730,3	625,0	709,0	710,4	700,7
	Π-U	3.555,4	269,2	248,5	272,7	275,3	352,3	331,5	331,8
	Υ-R	4.754,2	483,8	471,7	457,6	349,7	356,7	378,9	368,9
1961	Σ-T	8.373,6	749,4	723,0	723,4	637,4	689,4	705,0	697,2
	Π-U	3.636,7	275,4	255,9	277,1	287,2	348,8	334,0	334,2
	Υ-R	4.736,9	474,0	467,1	446,3	350,2	340,6	371,0	363,0
1962	Σ-T	8.417,5	744,8	728,0	715,2	653,6	649,6	699,0	692,2
	Π-U	3.721,6	284,5	264,9	280,3	301,4	334,8	336,0	336,8
	Υ-R	4.695,9	460,3	463,1	434,9	352,2	314,8	363,0	355,4
1963	Σ-T	8.445,2	739,0	734,4	705,6	670,6	596,0	692,8	686,5
	Π-U	4.798,5	291,9	274,3	283,0	316,2	313,7	338,2	338,5
	Υ-R	4.646,7	447,1	460,1	422,6	354,4	282,3	354,6	348,0
1964	Σ-T	8.560,7	735,8	740,6	698,3	683,0	571,0	685,0	678,6
	Π-U	3.927,4	303,2	283,5	287,4	329,6	307,3	342,0	339,7
	Υ-R	4.633,3	432,6	457,1	410,9	353,4	263,7	343,0	338,9
1965	Σ-T	8.569,0	734,4	740,4	696,3	682,2	576,8	672,2	672,5
	Π-U	4.011,3	314,7	291,6	294,5	336,3	318,0	344,3	342,7
	Υ-R	4.557,7	419,7	448,8	401,8	345,9	258,8	327,9	329,8
1966	Σ-T	8.618,3	737,8	737,0	697,1	676,6	589,6	645,4	664,9
	Π-U	4.119,3	329,5	299,2	301,8	342,1	332,2	339,2	346,2
	Υ-R	4.499,0	408,3	437,8	395,3	334,5	257,4	306,2	318,7
1967	Σ-T	8.656,5	745,2	733,0	701,3	670,0	605,2	607,6	656,6
	Π-U	4.225,1	344,4	307,8	311,4	346,8	348,9	328,5	349,4
	Υ-R	4.431,4	400,8	425,2	389,9	323,2	256,3	279,1	307,2
1968	Σ-T	8.690,6	755,4	729,3	705,9	665,0	623,4	552,2	649,2
	Π-U	4.329,6	360,7	316,5	320,9	351,5	367,9	308,6	353,3
	Υ-R	4.361,0	394,7	412,8	385,0	313,5	255,5	243,6	295,9
1969	Σ-T	8.744,5	756,7	725,6	711,3	660,0	642,5	526,6	637,4
	Π-U	4.447,8	370,8	325,3	331,8	356,1	388,5	304,3	356,4
	Υ-R	4.296,7	385,9	400,3	379,5	303,9	254,0	222,3	281,0
1970	Σ-T	8.806,4	752,1	725,7	713,8	659,0	640,8	532,4	623,2
	Π-U	4.578,2	377,6	337,4	342,3	363,6	397,4	318,0	358,3
	Υ-R	4.228,2	374,5	388,3	371,5	295,4	243,4	214,4	264,9
1971	Σ-T	8.829,4	742,6	728,2	711,8	661,8	637,6	544,8	590,4
	Π-U	4.693,9	382,0	352,4	350,9	374,0	405,6	337,0	350,5
	Υ-R	4.135,5	360,6	375,8	360,9	287,8	232,0	207,8	239,9
1972	Σ-T	8.860,6	734,1	736,8	708,0	668,2	634,6	560,6	551,0
	Π-U	4.813,8	385,8	368,7	357,9	386,0	414,8	359,7	336,3
	Υ-R	4.046,8	348,3	368,1	350,1	282,2	219,8	200,9	214,7
1973	Σ-T	8.892,5	725,0	745,3	703,7	674,0	631,0	579,2	513,6
	Π-U	4.936,8	389,3	385,6	365,6	398,1	423,5	382,3	322,5
	Υ-R	3.955,7	335,7	359,7	338,1	275,9	207,5	196,9	191,1
1974	Σ-T	8.944,9	716,6	746,2	701,4	679,2	628,4	596,0	499,0
	Π-U	5.077,1	391,3	395,4	375,2	411,4	433,7	408,1	323,2
	Υ-R	3.867,8	325,3	350,8	326,2	267,8	194,7	187,9	175,8
1975	Σ-T	8.996,6	710,8	743,6	700,7	682,0	628,5	594,0	505,8
	Π-U	5.220,4	394,8	403,4	384,7	421,6	445,7	423,2	338,1
	Υ-R	3.776,2	316,0	340,2	316,0	260,4	182,8	170,8	167,7

Ἑλλὰς (Σ), Πόλεις (10.000 κατοίκων καὶ ἄνω) (Π) καὶ Ὕπαιθρος (Υ)
Greece (T), Cities (10.000 inhabitants and over) (U), and Rural (R)

Age groups										
35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85 +
532,8	500,5	**427,7**	**347,0**	277,2	**223,8**	**177,0**	134,1	93,2	**57,4**	**29,2**
223,6	213,5	177,1	142,8	113,0	84,0	58,4	39,2	26,0	13,5	6,9
309,2	287,0	250,6	204,2	164,2	139,8	118,6	94,9	67,2	43,9	22,3
525,2	**508,4**	**442,6**	**359,3**	**287,0**	**231,0**	**182,1**	**137,1**	**95,3**	**58,8**	**30,3**
222,5	218,6	184,8	149,2	117,8	87,8	61,2	41,0	26,9	14,1	7,2
302,7	289,8	257,8	210,1	169,2	143,2	120,9	96,1	68,4	44,7	23,1
509,0	**516,2**	**456,2**	**372,4**	**298,5**	**239,2**	**188,6**	**140,8**	**98,4**	**60,2**	**31,4**
217,7	223,8	192,1	155,9	123,5	92,1	64,5	43,3	28,1	14,7	7,7
291,3	292,4	264,1	216,5	175,0	147,1	124,1	97,5	70,3	45,5	23,7
480,0	**522,6**	**468,6**	**383,9**	**308,6**	**247,6**	**193,8**	**145,0**	**100,6**	**61,8**	**32,5**
207,1	228,7	199,2	162,2	128,6	96,7	67,5	45,6	29,4	15,4	8,1
272,9	293,9	269,4	221,7	180,0	150,9	126,3	99,4	71,2	46,4	24,4
459,3	**525,0**	**480,0**	**398,4**	**320,2**	**257,8**	**200,7**	**149,8**	**103,0**	**63,8**	**33,9**
200,3	232,1	206,0	170,0	134,5	101,9	71,4	48,4	30,7	16,3	8,6
259,5	292,9	274,0	228,4	185,7	155,9	129,3	101,4	72,3	47,5	25,3
453,0	**525,8**	**489,8**	**412,0**	**333,0**	**265,0**	**207,8**	**154,2**	**105,6**	**65,6**	**35,4**
199,2	234,6	212,2	177,5	140,9	106,0	75,6	51,1	32,1	17,3	9,1
253,8	291,2	277,6	234,5	192,1	159,0	132,2	103,1	73,5	48,3	26,3
458,5	**515,6**	**497,8**	**425,8**	**345,0**	**274,8**	**214,2**	**159,2**	**108,8**	**67,5**	**37,2**
203,4	232,3	217,6	185,3	147,2	111,3	79,5	54,1	33,7	18,2	9,7
255,1	283,3	280,2	240,5	197,8	163,5	134,7	105,1	75,1	49,3	27,5
471,5	**493,2**	**505,1**	**440,4**	**358,7**	**285,0**	**222,0**	**164,6**	**112,6**	**69,2**	**38,6**
211,5	224,4	223,1	193,7	154,3	117,2	83,8	57,4	35,5	19,1	10,3
260,0	268,8	282,0	246,7	204,4	167,8	138,2	107,2	77,1	50,1	28,3
491,5	**466,6**	**511,6**	**454,4**	**371,2**	**295,4**	**230,0**	**170,0**	**115,8**	**71,2**	**40,4**
222,7	214,9	228,5	202,0	161,2	122,9	88,4	60,8	37,4	20,2	10,9
268,8	251,7	283,1	252,4	210,0	172,5	141,6	109,2	78,4	51,0	29,5
513,8	**450,2**	**515,3**	**467,0**	**384,8**	**306,0**	**237,7**	**174,9**	**119,4**	**74,1**	**42,0**
236,7	209,9	233,0	210,0	168,6	128,9	93,0	63,9	39,4	21,5	11,6
277,2	240,3	282,3	257,0	216,2	177,1	144,7	111,0	80,0	52,6	30,4
539,2	**444,0**	**513,8**	**476,8**	**398,2**	**317,8**	**247,4**	**180,8**	**123,2**	**76,2**	**43,6**
251,3	209,1	234,9	216,5	176,1	143,9	98,3	67,5	41,5	22,8	12,2
287,9	234,9	278,9	260,3	222,1	173,9	149,1	113,3	81,7	53,4	31,4
571,8	**449,0**	**503,6**	**486,8**	**412,6**	**330,4**	**256,4**	**187,3**	**127,2**	**78,5**	**45,2**
270,3	214,5	232,7	223,7	184,5	142,6	103,5	71,3	43,9	24,1	13,0
301,5	234,5	270,9	263,1	228,1	187,8	152,9	116,0	83,3	54,4	32,2
607,6	**461,6**	**482,4**	**493,7**	**426,5**	**342,8**	**266,7**	**194,3**	**131,4**	**81,0**	**47,1**
291,1	223,0	225,6	229,4	192,9	149,8	109,6	75,6	46,4	25,6	13,9
316,5	238,6	256,8	264,3	233,6	193,0	157,1	118,7	85,0	55,4	33,2
641,5	**479,0**	**457,0**	**500,2**	**440,5**	**356,4**	**276,8**	**200,8**	**135,7**	**83,8**	**48,6**
311,5	234,6	216,5	235,2	201,4	157,7	115,4	79,3	49,2	27,2	14,7
330,0	244,4	240,5	265,0	239,1	198,7	161,4	121,5	86,5	56,6	33,9
670,7	**499,0**	**499,4**	**504,2**	**453,0**	**369,5**	**286,9**	**208,6**	**139,4**	**86,7**	**51,0**
330,4	247,8	240,0	239,8	209,6	165,1	121,4	84,0	51,8	29,0	15,8
340,3	251,2	259,4	264,4	243,4	204,4	165,5	124,6	87,6	57,7	35,2
684,8	**524,0**	**433,9**	**502,6**	**465,5**	**383,2**	**297,8**	**215,9**	**143,6**	**89,4**	**53,5**
342,1	263,4	210,9	242,1	218,5	173,6	127,4	88,5	54,7	30,8	17,2
342,7	260,6	223,0	260,5	247,0	209,6	170,4	127,4	88,9	58,6	36,3
681,0	**552,4**	**439,0**	**492,5**	**476,0**	**398,0**	**310,2**	**224,6**	**148,6**	**92,3**	**55,3**
345,3	281,3	216,3	240,7	226,2	182,4	134,8	93,2	57,9	32,7	18,3
335,7	271,1	222,7	251,8	249,8	215,6	175,4	131,4	90,7	59,6	37,0
676,0	**584,5**	**449,2**	**470,0**	**485,4**	**410,8**	**322,6**	**232,7**	**153,6**	**95,2**	**57,6**
348,2	302,9	224,6	233,0	233,6	190,6	141,8	98,0	61,0	34,6	19,6
327,8	281,6	224,6	237,0	251,8	220,2	180,8	134,7	92,6	60,6	38,0
668,2	**618,0**	**467,2**	**446,8**	**491,8**	**425 0**	**335,0**	**241,6**	**158,8**	**97,8**	**60,0**
349,9	324,6	237,5	224,4	239,8	199,4	149,0	103,6	64,4	36,5	21,1
318,3	293,4	229,7	222,4	252,0	225,6	186,0	138,0	94,4	61,3	38,9
661,0	**648,0**	**486,0**	**429,6**	**495,8**	**437,6**	**347,8**	**250,5**	**164,5**	**101,0**	**62,6**
352,7	345,8	250,9	218,7	241,5	207,8	157,5	110,2	67,9	38,5	23,1
308,3	302,2	235,1	210,9	254,3	229,8	190,3	140,3	96,6	62,5	39,5
654,6	**669,0**	**507,0**	**422,8**	**493,5**	**450,2**	**362,0**	**260,8**	**169,7**	**104,6**	**65,2**
357,1	362,8	265,2	218,6	248,1	215,1	165,0	114,8	71,4	40,9	24,6
297,5	306,2	241,8	204,2	245,4	235,1	197,0	146,0	98,3	63,7	40,6
647,0	**665,6**	**533,4**	**427,4**	**479,8**	**462,0**	**375,2**	**270,6**	**175,0**	**108,0**	**68,2**
361,4	366,9	283,9	224,4	244,3	223,2	173,1	120,3	74,9	42,8	26,3
285,6	298,7	249,5	203,0	235,5	238,8	202,1	150,3	100,1	65,2	41,9
638,5	**659,8**	**562,6**	**440,6**	**458,0**	**472,2**	**391,1**	**280,3**	**180,8**	**112,0**	**71,4**
365,9	370,6	305,1	234,9	236,6	230,6	182,6	125,8	78,8	45,5	28,2
272,6	289,2	257,5	205,7	221,4	241,6	208,5	154,5	102,0	66,5	43,2
629,8	**652,6**	**593,8**	**456,0**	**436,4**	**480,0**	**403,3**	**292,0**	**186,4**	**115,8**	**74,6**
371,3	373,8	328,0	246,8	229,8	236,8	190,3	132,2	82,7	48,1	30,1
258,5	278,8	265,8	209,2	206,6	243,2	213,0	159,8	103,7	67,7	44,5
619,7	**645,5**	**625,5**	**475,2**	**418,6**	**483,5**	**416,3**	**303,8**	**192,8**	**119,4**	**77,8**
375,6	377,2	352,6	261,1	224,7	241,5	198,0	138,7	86,8	50,5	32,1
244,1	268,3	272,9	214,1	193,9	242,0	218,3	165,1	106,0	68,9	45,7
605,0	**638,5**	**650,0**	**496,0**	**413,5**	**479,4**	**427,8**	**315,0**	**200,2**	**124,0**	**81,8**
378,1	382,0	373,9	277,6	226,3	242,0	205,3	144,9	91,4	53,1	34,3
226,9	256,5	276,1	218,4	187,2	237,4	222,5	170,1	108,8	70,9	47,5

Πίναξ IV(β). Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος
Table IV(b). Estimated population of Greece

Ἔτος Year	Φῦλον Sex	Σύνολον Total	Ὁμάδες ἡλικιῶν							
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39
1950	Α-M	3.697,4	385,5	334,5	386,1	390,0	378,0	280,0	222,5	255,8
	Θ-F	3.847,2	367,0	322,0	376,9	382,2	379,0	302,0	239,0	277,0
1951	Α-M	3.746,1	381,7	350,0	379,9	388,7	376,3	295,5	225,3	251,2
	Θ-F	3.887,7	364,0	337,2	357,9	380,7	378,1	319,1	242,3	274,0
1952	Α-M	3.787,3	377,8	365,8	361,5	386,6	374,8	313,8	232,4	242,8
	Θ-F	3.947,9	362,0	351,2	354,0	378,4	377,2	337,0	251,8	266,2
1953	Α-M	3.814,0	375,3	378,1	337,3	384,3	373,3	332,2	242,0	230,6
	Θ-F	3.972,3	358,5	361,7	330,0	376,5	376,3	351,8	264,0	249,4
1954	Α-M	3.846,3	373,7	380,7	321,0	381,6	371,8	349,8	254,0	221,0
	Θ-F	4.004,4	357,0	364,7	314,0	373,8	374,0	364,2	278,0	238,8
1955	Α-M	3.892,5	374,0	378,8	325,2	377,3	369,5	358,0	269,4	218,0
	Θ-F	4.046,5	357,0	362,8	313,8	369,5	371,5	372,0	293,0	235,0
1956	Α-M	3.930,1	375,5	375,0	337,5	366,2	366,9	356,8	285,5	221,0
	Θ-F	4.088,6	358,7	358,4	324,5	359,0	369,1	371,2	310,0	237,5
1957	Α-M	3.964,1	378,7	371,8	353,2	345,4	364,3	355,2	303,2	226,0
	Θ-F	4.130,1	361,4	355,8	339,6	341,8	366,7	369,2	327,0	245,5
1958	Α-M	3.996,4	383,0	369,5	368,2	322,3	361,9	353,1	318,0	236,0
	Θ-F	4.164,7	364,0	353,5	354,0	320,5	364,0	367,0	344,0	255,5
1959	Α-M	4.032,4	386,0	368,0	374,2	312,8	357,9	351,2	331,0	246,6
	Θ-F	4.201,5	366,0	352,0	360,0	308,0	360,5	364,6	356,5	267,2
1960	Α-M	4.070,8	386,5	368,8	372,5	315,9	353,8	348,2	337,7	258,8
	Θ-F	4.238,8	366,5	351,4	357,8	309,1	355,2	362,2	363,0	280,4
1961	Α-M	4.098,8	384,2	370,3	368,8	322,2	344,2	345,0	335,2	274,3
	Θ-F	4.274,8	365,2	352,7	354,6	315,2	345,2	360,0	362,0	297,6
1962	Α-M	4.116,4	381,7	372,8	364,1	330,3	324,4	342,3	332,2	290,8
	Θ-F	4.301,1	363,1	355,2	351,1	323,3	325,2	356,7	360,0	316,8
1963	Α-M	4.125,5	378,9	375,9	358,3	338,9	296,0	338,4	328,5	308,0
	Θ-F	4.319,7	360,1	358,5	347,7	331,7	300,0	354,4	358,0	333,5
1964	Α-M	4.150,0	378,0	379,6	354,3	345,0	282,8	334,8	324,4	322,2
	Θ-F	4.410,7	357,8	361,0	344,0	338,0	288,2	350,2	354,2	348,5
1965	Α-M	4.183,0	378,2	379,3	354,3	344,0	286,4	329,7	320,5	328,8
	Θ-F	4.386,0	356,2	361,1	342,0	338,2	290,4	342,5	352,0	356,0
1966	Α-M	4.208,0	379,6	377,5	355,1	342,1	293,9	317,3	316,9	326,8
	Θ-F	4.410,3	358,2	359,5	342,0	334,5	295,7	328,1	348,0	354,2
1967	Α-M	4.228,4	382,9	375,6	357,9	339,4	302,9	298,4	312,5	324,0
	Θ-F	4.428,1	362,3	357,4	343,4	330,6	302,3	309,2	344,1	352,0
1968	Α-M	4.241,7	387,6	373,9	360,9	337,7	314,0	264,2	309,0	320,0
	Θ-F	4.448,9	367,8	355,4	345,0	327,3	309,4	288,0	340,2	348,2
1969	Α-M	4.267,9	388,7	372,2	364,3	336,0	325,0	250,6	304,2	316,0
	Θ-F	4.476,6	368,0	353,4	347,0	324,0	317,5	276,0	333,2	345,0
1970	Α-M	4.300,7	386,6	373,2	365,8	336,0	324,0	253,0	298,8	312,6
	Θ-F	4.505,7	365,5	352,5	348,0	323,0	316,8	279,4	324,4	342,0
1971	Α-M	4.312,1	382,2	374,3	365,4	337,7	323,0	260,4	282,2	309,0
	Θ-F	4.517,3	360,4	353,9	346,4	324,1	314,6	284,4	308,2	338,0
1972	Α-M	4.329,1	377,8	378,7	364,0	340,7	322,1	272,0	261,0	304,5
	Θ-F	4.531,5	356,3	358,1	344,0	327,5	312,5	288,6	290,0	334,0
1973	Α-M	4.348,0	372,7	382,8	362,3	344,2	321,0	284,2	244,3	300,4
	Θ-F	4.544,5	352,3	362,5	341,4	329,8	310,0	295,0	269,3	329,4
1974	Α-M	4.375,8	367,8	383,4	362,0	348,0	320,6	296,0	236,8	296,0
	Θ-F	4.569,1	348,8	362,8	339,4	331,2	307,8	300,0	262,2	323,7
1975	Α-M	4.405,2	364,8	382,0	362,2	349,8	322,0	295,0	239,8	292,0
	Θ-F	4.591,4	346,0	361,6	338,5	332,2	306,5	299,0	266,0	313,0

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

(εἰς χιλιάδας), κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν : 1950 - 1975

(thousands), by age and sex : 1950 - 1975

Age groups									
40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
241,0	206,2	167,0	133,0	105,0	81,0	60,3	39,0	22,0	10,5
259,5	221,5	180,0	144,2	118,8	96,0	73,8	54,2	35,4	18,7
244,4	213,6	173,5	138,0	108,6	83,5	62,1	40,3	22,5	11,0
264,0	229,0	185,8	149,0	122,4	98,6	75,0	55,0	36,3	19,3
248,6	220,5	179,6	143,5	112,7	86,8	64,0	41,6	23,0	11,5
267,6	235,7	192,8	155,0	126,5	101,8	76,8	56,8	37,2	19,9
251,8	225,8	185,0	148,0	116,8	89,2	65,9	42,8	23,6	12,0
270,8	242,8	198,9	160,6	130,8	104,6	79,1	57,8	38,2	20,5
253,0	231,6	192,4	153,5	121,0	92,5	67,8	44,0	24,3	12,6
272,0	248,4	206,0	166,7	136,8	108,2	82,0	59,0	39,5	21,3
252,6	236,2	199,0	159,6	125,8	95,8	69,8	45,3	25,0	13,2
273,2	253,6	213,0	173,4	139,2	112,0	84,4	60,3	40,6	22,2
247,2	240,0	205,8	166,2	130,2	98,4	71,8	46,6	25,7	13,8
268,4	257,8	220,0	178,8	144,6	115,8	87,4	62,2	41,8	23,4
237,0	243,7	212,6	172,5	135,0	102,6	74,0	48,2	26,5	14,2
256,2	261,4	227,8	186,2	150,0	119,4	90,6	64,4	42,7	24,4
224,6	246,8	219,4	179,0	140,2	106,5	76,3	49,6	27,2	14,8
242,0	264,8	235,0	192,2	155,2	123,5	93,7	66,2	44,0	25,6
216,8	248,5	225,2	185,5	145,5	110,2	78,5	51,0	28,1	15,4
233,4	266,8	241,8	199,3	160,5	127,5	96,4	68,4	46,0	26,6
213,8	247,8	230,2	192,0	151,0	115,4	80,8	52,6	29,0	16,0
230,2	266,0	246,6	206,2	166,8	132,0	100,0	70,6	47,2	27,6
215,8	243,2	235,0	199,0	157,4	119,8	83,5	54,4	30,0	16,6
233,2	260,4	251,8	213,6	173,0	136,6	103,8	72,8	48,5	28,6
222,2	232,4	238,0	206,0	164,0	124,5	86,5	56,0	31,0	17,2
239,4	250,0	255,7	220,5	178,8	142,2	107,8	75,4	50,0	29,9
230,5	220,4	241,0	213,0	170,4	130,0	89,5	57,9	32,0	17,9
248,5	236,6	259,2	227,5	186,0	146,8	111,3	77,8	51,8	30,7
240,0	211,2	243,2	219,0	177,0	134,4	93,0	59,2	33,2	18,7
259,0	288,2	261,0	234,0	192,5	152,5	115,6	80,2	53,5	32,3
251,0	208,4	242,6	225,0	184,4	139,4	96,5	60,6	34,4	19,5
273,0	225,5	260,0	240,5	198,8	158,4	119,4	83,0	55,0	34,0
264,4	211,0	237,0	230,0	191,8	146,0	100,2	62,6	35,5	20,3
288,0	228,0	255,5	246,0	206,2	164,2	124,4	86,0	56,8	35,0
280,5	216,6	226,0	234,8	198,0	152,4	104,2	64,6	36,6	21,1
304,0	232,6	244,0	250,6	212,8	170,2	128,5	89,0	58,6	36,5
298,0	225,5	215,0	238,0	205,0	158,5	108,0	66,8	37,6	22,0
320,0	241,7	231,8	253,8	220,0	176,5	133,6	92,0	60,2	38,0
312,0	234,5	206,0	239,8	211,0	165,0	112,0	69,0	38,6	23,0
336,0	251,5	223,6	256,0	226,6	182,8	138,5	95,5	62,4	39,6
322,0	244,6	202,8	239,0	217,6	172,8	116,8	71,3	39,8	24,0
347,0	262,4	220,0	254,5	232,6	189,2	144,0	98,4	64,8	41,2
319,6	256,4	206,2	233,0	223,0	179,4	120,6	73,5	41,0	25,2
346,0	277,0	221,2	246,8	239,0	195,8	150,0	101,5	67,0	43,0
316,8	269,8	212,8	222,4	228,3	188,3	125,3	76,0	42,2	26,4
343,0	292,8	227,8	235,6	243,9	202,8	155,0	104,8	69,8	45,0
313,0	286,0	220,0	211,2	232,2	194,3	130,2	78,0	43,6	27,6
339,6	307,8	236,0	225,2	247,8	209,0	161,8	108,4	72,2	47,0
309,5	300,0	229,5	201,5	234,0	200,5	135,8	80,8	44,8	28,8
336,0	325,5	245,7	217,1	249,5	215,8	168,0	112,0	74,6	49,0
306,5	312,0	239,5	198,5	232,9	207,0	140,6	84,6	46,0	30,0
332,0	338,0	256,5	215,0	246,5	220,8	174,4	115,6	78,0	51,8

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ IV(γ). Ὑπολογιζόμενος πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας) εἰς πόλεις 10.000
Table IV(c). Estimated urban population (thousands). Cities 10.000 and over,

Ἔτος Year	Φῦλον Sex	Σύνολον Total	Ὁμάδες ἡλικιῶν							
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39
1950	Α-M	1.356,3	115,7	98,0	110,0	135,3	170,5	116,2	93,0	106,4
	Θ-F	1.413,3	110,1	93,4	109,3	133,0	153,5	128,4	105,2	117,2
1951	Α-M	1.393,2	116,0	103,6	111,3	138,4	172,0	123,5	94,9	105,8
	Θ-F	1.448,4	111,0	99,1	106,3	135,5	155,0	136,6	107,3	116,7
1952	Α-M	1.429,5	116,4	109,4	108,8	141,1	174,3	132,4	98,8	103,2
	Θ-F	1.492,1	112,2	104,7	108,0	138,1	156,5	145,2	112,3	114,5
1953	Α-M	1.461,2	117,1	114,2	104,6	143,7	175,8	141,5	103,6	98,9
	Θ-F	1.523,9	112,9	109,6	103,0	140,8	158,0	153,0	118,8	108,2
1954	Α-M	1.497,0	118,5	116,5	102,1	146,5	177,7	150,4	109,7	95,7
	Θ-F	1.560,6	114,6	112,3	100,5	143,2	159,0	160,2	126,2	104,6
1955	Α-M	1.537,7	120,8	118,2	106,0	148,3	179,2	155,4	117,5	95,3
	Θ-F	1.602,1	116,4	113,9	103,2	144,8	160,1	165,9	134,5	103,9
1956	Α-M	1.574,8	123,2	118,9	113,4	147,2	180,5	156,3	125,9	97,5
	Θ-F	1.641,8	118,7	114,7	109,7	144,0	161,3	167,0	143,5	105,9
1957	Α-M	1.612,4	126,9	120,1	121,5	142,3	182,1	157,4	135,2	100,8
	Θ-F	1.682,3	121,4	116,0	117,5	140,1	162,8	168,4	152,7	110,7
1958	Α-M	1.650,1	130,6	121,9	130,0	136,0	183,8	158,2	143,4	106,4
	Θ-F	1.720,5	124,1	117,7	125,3	134,3	164,2	168,8	162,4	116,3
1959	Α-M	1.692,0	134,7	124,0	135,8	135,1	184,7	159,4	150,9	112,7
	Θ-F	1.763,8	127,7	119,3	131,0	131,5	165,8	169,9	170,1	123,4
1960	Α-M	1.736,8	138,4	126,9	138,9	139,9	185,7	160,2	155,7	119,8
	Θ-F	1.818,6	130,8	121,6	133,8	135,4	166,6	171,3	176,1	131,5
1961	Α-M	1.778,7	141,4	130,3	141,3	146,0	183,8	160,8	156,5	128,9
	Θ-F	1.858,0	134,0	125,6	135,8	141,2	165,0	173,2	177,7	141,4
1962	Α-M	1.818,3	145,8	135,3	142,7	153,3	176,1	161,9	157,5	138,4
	Θ-F	1.903,3	138,7	129,6	137,6	148,1	158,7	174,1	179,3	152,7
1963	Α-M	1.852,1	149,7	139,5	143,7	161,0	163,4	162,4	157,7	148,8
	Θ-F	1.946,4	142,2	134,8	139,3	155,2	150,3	175,8	180,8	162,7
1964	Α-M	1.898,7	156,1	144,2	146,0	167,7	159,2	164,1	158,0	157,9
	Θ-F	2.028,7	147,1	139,3	141,4	161,9	148,1	177,9	181,7	172,5
1965	Α-M	1.952,6	162,6	147,9	150,2	170,6	164,4	165,2	159,0	163,4
	Θ-F	2.058,7	152,1	143,7	144,3	165,7	153,6	179,1	183,7	178,7
1966	Α-M	2.007,3	170,1	151,4	154,1	174,5	171,9	163,7	160,7	164,7
	Θ-F	2.112,0	159,4	147,8	147,7	167,6	160,3	175,5	185,5	180,6
1967	Α-M	2.060,6	177,7	155,9	159,3	177,5	180,5	158,4	161,9	165,9
	Θ-F	2.164,5	166,7	151,9	152,1	169,3	168,4	170,1	187,5	182,3
1968	Α-M	2.111,1	186,0	160,8	164,6	180,3	190,9	145,3	163,8	166,7
	Θ-F	2.218,5	174,7	155,7	156,3	171,2	177,0	163,3	189,5	183,2
1969	Α-M	2.169,6	191,2	165,6	170,1	183,1	201,8	142,8	165,8	167,8
	Θ-F	2.278,2	179,6	159,7	161,7	173,0	186,7	161,5	190,6	184,9
1970	Α-M	2.236,0	194,8	172,8	176,3	187,2	205,4	149,8	167,9	169,7
	Θ-F	2.342,2	182,8	164,6	166,0	176,4	192,0	168,2	190,4	187,4
1971	Α-M	2.293,3	196,8	180,4	180,5	193,2	209,6	160,4	163,4	171,8
	Θ-F	2.400,6	185,2	172,0	170,4	180,8	196,0	176,6	187,1	189,6
1972	Α-M	2.354,1	198,7	188,6	184,2	199,3	214,2	174,4	155,3	173,9
	Θ-F	2.459,7	187,1	180,1	173,7	186,7	200,6	185,3	181,0	192,0
1973	Α-M	2.415,9	200,5	197,1	188,8	205,8	218,3	186,1	149,3	176,6
	Θ-F	2.520,9	188,8	188,5	176,8	192,3	205,2	196,2	173,2	194,7
1974	Α-M	2.488,4	201,2	202,0	194,0	214,0	223,5	202,3	149,4	179,4
	Θ-F	2.588,7	190,1	193,4	181,2	197,4	210,2	205,8	173,8	196,2
1975	Α-M	2.560,6	202,8	206,3	199,2	219,0	229,6	210,9	155,9	182,5
	Θ-F	2.659,8	192,0	197,1	185,5	202,6	216,1	212,3	182,2	195,6

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

κατοίκων καὶ ἄνω, κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν : 1950 - 1975

by age and sex : 1950 - 1975

Age groups

40–44	45–49	50–54	55–59	60–64	65–69	70–74	75–79	80–84	85+
138,6	121,2	98,9	79,1	66,1	54,3	42,6	28,2	16,8	8,0
148,4	129,4	105,3	85,1	73,7	64,3	52,3	39,0	27,1	14,3
139,8	125,0	102,0	81,7	67,9	55,4	43,5	29,0	17,1	8,4
150,0	132,8	108,1	87,5	75,3	65,5	52,6	39,4	27,6	14,7
141,5	128,3	105,1	84,5	69,9	57,1	44,3	29,9	17,4	8,7
150,9	135,8	111,4	90,5	77,2	67,0	53,2	40,4	28,1	15,0
142,3	130,5	107,5	86,7	71,8	58,2	45,1	30,3	17,7	9,0
151,6	138,9	114,2	93,3	79,1	68,1	54,3	40,9	28,7	15,4
141,7	132,9	111,0	89,5	73,8	59,7	45,8	30,9	18,1	9,4
151,2	141,1	117,4	96,2	82,1	69,6	55,6	41,4	29,4	15,9
140,4	134,6	114,2	92,6	76,0	61,1	46,6	31,6	18,4	9,8
150,8	143,0	120,3	99,5	83,0	71,1	56,5	41,9	29,9	16,5
136,5	135,8	117,3	95,9	77,9	62,0	47,2	32,2	18,8	10,2
146,8	144,4	123,2	101,9	85,6	72,7	57,9	42,9	30,5	17,3
129,9	136,7	120,3	99,0	79,9	63,8	48,0	33,0	19,2	10,4
138,9	145,3	126,4	105,4	87,9	74,4	59,2	44,1	30,9	17,9
122,0	137,2	122,9	102,0	82,2	65,6	48,8	33,6	19,5	10,8
129,7	145,9	129,5	108,0	90,3	76,0	60,4	44,8	31,5	18,7
116,6	136,9	125,0	105,0	84,5	67,1	49,6	34,2	20,0	11,1
123,7	145,4	132,0	111,2	92,6	77,6	61,4	45,8	32,6	19,3
114,0	135,3	126,6	107,9	86,8	69,5	50,4	34,9	20,4	11,5
120,9	143,6	133,7	114,2	87,1	79,6	62,9	46,8	33,0	19,9
113,7	131,6	128,1	111,0	89,7	71,3	51,4	35,6	20,8	11,8
120,8	139,3	135,0	117,1	98,1	81,6	64,6	47,7	33,6	20,4
115,8	124,6	128,5	113,9	92,5	73,2	52,2	36,2	21,2	12,1
122,8	132,2	135,8	119,7	100,5	83,9	66,2	48,8	34,2	21,1
118,7	116,8	128,9	116,7	95,1	75,7	53,8	36,9	21,6	12,5
125,7	123,7	136,1	122,4	103,6	85,7	67,7	49,6	35,0	21,4
122,2	110,7	128,9	118,9	97,9	77,4	55,2	37,2	22,1	12,9
129,0	148,7	135,5	124,5	106,5	88,1	69,4	50,4	35,6	22,3
126,3	108,0	127,1	121,0	100,9	79,5	56,5	37,5	22,5	13,2
134,3	115,0	133,4	126,0	108,7	90,9	70,9	51,4	36,1	23,1
131,1	108,0	122,3	122,4	103,8	82,3	58,1	38,2	22,9	13,5
140,0	114,7	129,5	127,4	111,8	93,1	73,3	52,5	36,7	23,5
136,9	109,2	114,8	123,5	105,9	85,0	59,8	39,0	23,3	13,9
144,7	115,4	122,2	128,3	114,3	95,8	74,9	53,6	37,3	24,1
143,3	111,8	107,9	123,8	108,6	87,5	61,2	39,8	23,6	14,2
150,1	117,9	114,5	128,2	117,0	98,5	76,8	54,6	37,7	24,7
147,6	114,4	101,8	123,0	110,8	90,3	62,7	40,5	23,9	14,5
154,6	120,7	109,1	131,3	119,0	100,0	77,6	56,1	38,6	25,0
149,7	117,9	98,6	120,7	113,2	93,3	64,6	41,4	24,3	14,9
156,5	123,9	105,6	124,7	121,9	103,7	81,4	56,9	39,4	25,7
145,4	121,5	98,6	116,0	114,8	95,8	66,1	42,1	25,0	15,4
153,3	128,0	104,4	119,5	124,0	106,3	84,2	58,0	40,2	26,5
141,0	125,2	100,0	109,0	116,2	99,4	68,2	42,9	25,1	15,8
148,2	132,3	105,7	112,4	125,4	109,1	86,3	59,1	41,4	27,4
136,2	129,8	101,6	101,4	116,8	101,4	70,2	43,5	25,5	16,3
142,6	136,0	107,6	105,2	126,4	111,6	89,6	60,2	42,2	28,2
131,2	132,9	104,0	94,7	116,3	103,9	72,5	44,5	25,9	16,7
137,1	140,0	110,1	99,2	125,7	114,4	92,6	61,5	43,0	29,0
126,0	134,8	106,1	91,3	114,6	106,4	74,5	46,0	26,3	17,2
130,5	141,3	112,3	95,9	122,8	116,1	95,6	62,8	44,6	30,3

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ IV(δ). Ὑπολογιζόμενος ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (εἰς χιλιάδας),
Table IV(d). Estimated rural population of Greece

Ἔτος Year	Φῦλον Sex	Σύνολον Total	Ὁμάδες ἡλικιῶν							
			0–4	5–9	10–14	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39
1950	Α–Μ	2.341,1	269,8	236,5	276,1	254,7	207,5	163,8	129,5	149,4
	Θ–F	2.433,9	256,9	228,6	267,6	249,2	225,5	173,6	133,8	159,8
1951	Α–Μ	2.352,9	265,7	246,4	268,6	250,3	204,3	172,0	130,4	145,4
	Θ–F	2.439,3	253,0	238,1	251,6	245,2	223,1	182,5	135,0	157,3
1952	Α–Μ	2.357,8	261,4	256,4	252,7	245,5	200,5	181,4	133,6	139,6
	Θ–F	2.455,8	249,8	246,5	246,0	240,3	220,7	191,8	139,5	151,7
1953	Α–Μ	2.352,8	258,2	263,9	232,7	240,6	197,5	190,7	138,4	131,7
	Θ–F	2.448,4	245,6	252,1	227,0	235,7	218,3	198,8	145,2	141,2
1954	Α–Μ	2.349,3	255,2	264,2	218,9	235,1	194,1	199,4	144,3	125,3
	Θ–F	2.443,8	242,4	252,4	213,5	230,6	215,0	204,0	151,8	134,2
1955	Α–Μ	2.354,8	253,2	260,6	219,2	229,0	190,3	202,6	151,9	122,7
	Θ–F	2 444,4	240,6	248,9	210,6	224,7	211,4	206,1	158,5	131,1
1956	Α–Μ	2.355,3	252,3	256,1	224,1	219,0	186,4	200,5	159,6	123,5
	Θ–F	2.446,8	240,0	243,7	214,8	215,0	207,8	204,2	166,5	131,6
1957	Α–Μ	2.351,7	251,8	251,7	231,7	203,1	182,2	197,8	168,0	125,2
	Θ–F	2 447,8	240,0	239,8	222,1	201,7	203,9	200,8	174,3	134,8
1958	Α–Μ	2.346,3	252,4	247,6	238,2	186,3	178,1	194,9	174,6	129,6
	Θ–F	2.444,2	239,9	235,8	228,7	186,2	199,8	198,2	181,6	139,2
1959	Α–Μ	2.340,4	251,3	244,0	238,4	177,7	173,2	191,8	180,1	133,9
	Θ–F	2.437,7	238,3	232,7	229,0	176,5	194,7	194,7	186,4	143,8
1960	Α–Μ	2.334,0	248,1	241,9	233,6	176,0	168,1	188,0	182,0	139,0
	Θ–F	2.420,2	235,7	229,8	224,0	173,7	188,6	190,9	186,9	148,9
1961	Α–Μ	2.320,1	242,8	240,0	227,5	176,2	160,4	184,2	178,7	145,3
	Θ–F	2 416,8	231,2	227,1	218,8	174,0	180,2	186,8	184,3	156,2
1962	Α–Μ	2.298,1	235,9	237,5	221,4	177,0	148,3	180,4	174,7	152,4
	Θ–F	2.397,8	224,4	225,6	213,5	175,2	166,5	182,6	180,7	164,1
1963	Α–Μ	2.273,4	229,2	236,4	214,6	177,9	132,6	176,0	170,8	159,2
	Θ–F	2.373,3	217,9	223,7	208,0	176,5	149,7	178,6	177,2	170,8
1964	Α–Μ	2.251,3	221,9	235,4	208,3	177,3	123,6	170,7	166,4	164,3
	Θ–F	2.382,0	210,7	221,7	202,6	176,1	140,1	172,3	172,5	176,0
1965	Α–Μ	2.230,4	215,6	231,4	204,1	173,4	122,0	165,4	161,5	165,4
	Θ–F	2.327,3	204,1	217,4	197,7	172,5	136,8	163,4	168,3	177,3
1966	Α–Μ	2.200,7	209,5	226,1	201,0	167,6	122,0	153,6	156,2	162,1
	Θ–F	2.298,3	198,8	211,7	194,3	166,9	135,4	152,6	162,5	173,6
1967	Α–Μ	2.167,8	205,2	219,7	198,6	161,9	122,4	140,0	150,6	158,1
	Θ–F	2.263,6	195,6	205,5	191,3	161,3	133,9	139,1	156,6	169,7
1968	Α–Μ	2.130,6	201,6	213,1	196,3	157,4	123,1	118,9	145,2	153,3
	Θ–F	2.230,4	193,1	199,7	188,7	156,1	132,4	124,7	150,7	165,0
1969	Α–Μ	2.098,3	197,5	206,6	194,2	152,9	123,2	107,8	138,4	148,2
	Θ–F	2 198,4	188,4	193,7	185,3	151,0	130,8	114,5	142,6	160,1
1970	Α–Μ	2.064,7	191,8	200,4	189,5	148,8	118,6	102,3	130,9	142,9
	Θ–F	2.163,5	182,7	187,9	182,0	146,6	124,8	111,2	134,0	154,6
1971	Α–Μ	2.018,8	185,4	193,9	184,9	144,5	113,4	100,0	118,8	137,2
	Θ–F	2.116,7	175,2	181,9	176,0	143,3	118,6	107,8	121,1	148,4
1972	Α–Μ	1.975,0	179,1	190,1	179,8	141,4	107,9	97,6	105,7	130,6
	Θ–F	2.071,8	169,2	178,0	170,3	140,8	111,9	103,3	109,0	142,0
1973	Α–Μ	1.932,1	172,2	185,7	173,5	138,4	102,7	98,1	95,0	123,8
	Θ–F	2.023,6	163,5	174,0	164,6	137,5	104,8	98,8	96,1	134,7
1974	Α–Μ	1.887,4	166,6	181,4	168,0	134,0	97,1	93,7	87,4	116,6
	Θ–F	1.980,4	158,7	169,4	158,2	133,8	97,6	94,2	88,4	127,5
1975	Α–Μ	1.844,6	162,0	175,7	163,0	130,8	92,4	84,1	83,9	109,5
	Θ–F	1.931,6	154,0	164,5	153,0	129,6	90,4	86,7	83,8	117,4

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

κατὰ φῦλον καὶ ἡλικίαν : 1950 - 1975
(thousands), by age and sex : 1950 - 1975

Age groups

40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-99
102,4	85,0	168,1	53,9	38,9	26,7	17,7	10,8	5,2	2,5
111,1	92,1	74,7	59,1	45,1	31,7	21,5	15,2	8,3	4,4
104,6	88,6	71,5	56,3	40,7	28,1	18,6	11,3	5,4	2,6
114,0	96,2	77,7	61,5	47,1	33,1	22,4	15,6	8,7	4,6
107,1	92,2	74,5	59,0	42,8	29,7	19,7	11,7	5,6	2,8
116,7	99,9	81,4	64,5	49,3	34,8	23,6	16,4	9,1	4,9
109,5	95,3	77,5	61,3	45,0	31,0	20,8	12,5	5,9	3,0
119,2	103,9	84,7	67,3	51,7	36,5	24,8	16,9	9,5	5,1
111,3	98,7	81,4	64,0	47,2	32,8	22,0	13,1	6,2	3,2
120,8	107,3	88,6	70,5	54,7	38,6	26,4	17,6	10,1	5,4
112,2	101,6	84,8	67,0	49,8	34,7	23,2	13,7	6,6	3,4
122,4	110,6	92,7	73,9	56,2	40,9	27,9	18,4	10,7	5,7
110,7	104,2	88,5	70,3	52,3	36,4	24,6	14,4	6,9	3,6
121,6	113,4	96,8	76,9	59,0	43,1	29,5	19,3	11,3	6,1
107,1	107,0	92,3	73,5	55,1	38,8	26,0	15,2	7,3	3,8
117,3	116,1	101,4	80,8	62,1	45,0	31,4	20,3	11,8	6,5
102,6	109,6	96,5	77,0	58,0	40,9	27,5	16,0	7,7	4,0
112,3	118,9	105,5	84,2	64,9	47,5	33,3	21,4	12,5	6,9
100,2	111,6	100,2	80,5	61,0	43,1	28,9	16,8	8,1	4,3
109,7	121,4	109,8	88,1	67,9	49,9	35,0	22,6	13,4	7,3
99,8	112,5	103,6	84,1	64,2	45,9	30,4	17,7	8,6	4,5
109,3	122,4	112,9	92,0	79,7	52,4	37,1	23,8	14,2	7,7
102,1	111,6	106,9	88,0	67,7	48,5	32,1	18,8	9,2	4,8
112,4	121,1	116,8	96,5	74,9	55,0	39,2	25,1	14,9	8,2
106,4	107,8	109,5	92,1	71,5	51,3	34,0	19,8	9,8	5,1
116,6	117,8	119,9	100,8	78,3	58,3	41,6	26,6	15,8	8,8
111,8	103,6	112,1	96,3	75,3	54,3	35,7	21,0	10,4	5,4
122,8	112,9	123,1	105,1	82,4	61,1	43,6	28,2	16,8	9,3
117,8	100,5	114,3	100,1	79,1	57,0	37,8	22,0	11,1	5,8
130,0	139,5	125,5	109,5	86,0	64,4	46,2	29,8	17,9	10,0
124,7	100,4	115,5	104,0	83,5	59,9	40,0	23,1	11,9	6,3
138,7	110,5	126,6	114,5	90,1	67,5	48,5	31,6	18,9	10,9
133,3	103,0	114,7	107,6	88,0	63,7	42,1	24,4	12,6	6,8
148,0	113,3	126,0	118,6	94,4	71,1	51,1	33,5	20,1	11,5
143,6	107,4	111,2	111,1	92,4	67,4	25,6	25,6	13,3	7,2
159,3	117,2	121,8	122,3	98,5	74,4	53,6	35,4	21,3	12,4
154,7	113,7	107,1	114,2	96,4	71,0	46,8	27,0	14,0	7,8
169,9	123,8	117,3	125,6	103,0	78,0	56,8	37,4	22,5	13,3
164,4	120,1	104,2	116,8	100,2	74,7	49,3	28,5	14,7	8,5
181,4	130,8	114,5	124,7	107,6	82,8	60,9	39,4	23,8	14,6
172,3	126,7	104,2	118,3	104,4	79,5	52,2	29,9	15,5	9,1
190,5	138,5	114,4	129,8	110,7	85,5	62,6	41,5	25,4	15,5
174,2	134,9	107,6	117,0	108,2	83,6	54,5	31,4	16,0	9,8
192,7	149,0	116,8	127,3	115,0	89,5	65,8	43,5	26,8	16,5
175,8	144,6	112,8	113,4	112,1	88,9	57,1	33,1	17,1	10,6
194,8	160,5	122,1	123,2	118,5	93,7	68,7	45,7	28,4	17,6
176,8	156,2	118,4	109,8	115,4	92,9	60,0	34,5	18,1	11,3
197,0	171,8	128,4	120,0	121,4	97,4	72,2	48,2	30,0	18,8
178,3	167,1	125,5	106,8	117,7	96,6	63,3	36,3	18,9	12,1
198,9	185,5	135,6	117,9	123,8	101,4	75,4	50,5	31,6	20,0
180,5	177,2	133,4	107,2	118,3	100,6	66,1	38,6	19,7	12,8
201,5	196,7	144,2	119,1	123,7	104,7	78,8	52,8	33,4	21,5

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ V(α). Πίνακες ἐπιβιώσεως : Ἑλλάς, ἄρρενες, 1950 — Table V(a). Life - tables for Greece : males, 1950

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	65,05	100.000	6.505	95.316	6.343.946	63,44
1	10,20	93.495	954	92.932	6.248.630	66,83
2	4,75	92.541	440	92.308	6.155.698	66,52
3	2,98	92.101	274	91.959	6.063.390	65,83
4	2,18	91.827	200	91.725	5.971.431	65,03
5	1,70	91.627	156	91.549	5.879.706	64,17
6	1,43	91.471	131	91.405	5.788.157	63,28
7	1,25	91.340	114	91.283	5.696.752	62,37
8	1,11	91.226	101	91.175	5.605.469	61,45
9	1,02	91.125	93	91.078	5.514.294	60,51
10	0,96	91.032	87	90.988	5.423.216	59,57
11	0,96	90.945	87	90.901	5.332.228	58,63
12	0,97	90.858	88	90.814	5.241.327	57,69
13	1,02	90.770	93	90.723	5.150.513	56,74
14	1,11	90.677	101	90.626	5.059.790	55,80
15	1,22	90.576	111	90.520	4.969.164	54,86
16	1,33	90.465	120	90.405	4.878.644	53,93
17	1,44	90.345	130	90.280	4.788.239	53,00
18	1,55	90.215	140	90.145	4.697.959	52,08
19	1,66	90.075	150	90.000	4.607.814	51,16
20	1,77	89.925	159	89.845	4.517.814	50,24
21	1,88	89.766	169	89.681	4.427.969	49,33
22	1,99	89.597	178	89.508	4.338.288	48,42
23	2,07	89.419	185	89.326	4.248.780	47,52
24	2,13	89.234	190	89.139	4.159.454	46,61
25	2,19	89.044	195	88.946	4.070.315	45,71
26	2,26	88.849	201	88.748	3.981.369	44,81
27	2,33	88.648	207	88.544	3.892.621	43,91
28	2,39	88.441	211	88.335	3.804.077	43,01
29	2,45	88.230	216	88.122	3.715.742	42,11
30	2,51	88.014	221	87.903	3.627.620	41,32
31	2,57	87.793	226	87.680	3.539.717	40,32
32	2,63	87.567	230	87.452	3.452.037	39,42
33	2,70	87.337	236	87.219	3.364.585	38,52
34	2,78	87.101	242	86.980	3.277.366	37,63
35	2,87	86.859	249	86.734	3.190.386	36,73
36	2,98	86.610	258	86.481	3.103.652	35,83
37	3,11	86.352	269	86.217	3.017.171	34,94
38	3,28	86.083	282	85.942	2.930.954	34,05
39	3,47	85.801	298	85.652	2.845.012	33,16
40	3,69	85.503	316	85.345	2.759.360	32,27
41	3,94	85.187	336	85.019	2.674.015	31,39
42	4,24	84.851	360	84.671	2.588.996	30,51
43	4,57	84.491	386	84.298	2.504.325	29,64
44	4,94	84.105	415	83.897	2.420.027	28,77
45	5,36	83.690	449	83.465	2.336.130	27,91
46	5,83	83.241	485	82.998	2.252.665	27,06
47	6,35	82.756	526	82.493	2.169.667	26,22
48	6,92	82.230	569	81.945	2.087.174	25,38
49	7,55	81.661	617	81.352	2.005.229	24,56
50	8,25	81.044	669	80.709	1.923.877	23,74
51	9,02	80.375	725	80.012	1.843.168	22,93
52	9,86	79.650	785	79.257	1.763.156	22,14
53	10,77	78.865	849	78.440	1.683.899	21,35
54	11,77	78.016	918	77.557	1.605.459	20,58
55	12,86	77.098	991	76.602	1.527.902	19,82
56	14,05	76.107	1.069	75.572	1.451.300	19,07
57	15,35	75.038	1.152	74.462	1.375.728	18,33
58	16,77	73.886	1.239	73.266	1.301.266	17,61
59	18,32	72.647	1.331	71.981	1.228.000	16,90

Πίναξ — **Table V(α-a).** Συνέχεια—Continued

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	20,01	71.316	1.427	70.602	1.156.019	16,21
61	21,86	69.889	1.528	69.125	1.085.417	15,53
62	23,89	68.361	1.633	67.544	1.016.292	14,87
63	26,11	66.728	1.742	65.857	948.748	14,22
64	28,52	64.986	1.853	64.059	882.891	13,59
65	31,15	63.133	1.967	62.149	818.832	12,97
66	34,02	61.166	2.081	60.125	756.683	12,37
67	37,15	59.085	2.195	57.987	696.558	11,79
68	40,56	56.890	2.307	55.736	638.571	11,22
69	44,62	54.583	2.435	53.365	582.835	10,68
70	48,27	52.148	2.517	50.889	529.470	10,15
71	52,61	49.631	2.611	48.325	478.581	9,64
72	57,30	47.020	2.694	45.673	430.256	9,15
73	62,36	44.326	2.764	42.944	384.583	8,68
74	67,80	41.562	2.818	40.153	341.639	8,22
75	73,65	38.744	2.853	37.317	301.486	7,78
76	79,93	35.891	2.869	34.456	264.169	7,36
77	86,67	33.022	2.862	31.591	229.713	6,96
78	93,91	30.160	2.832	28.744	198.122	6,57
79	101,70	27.328	2.779	25.938	169.378	6,20
80	110,09	24.549	2.703	23.197	143.440	5,84
81	119,13	21.846	2.603	20.544	120.243	5,50
82	128,89	19.243	2.480	18.003	99.699	5,18
83	139,47	16.763	2.338	15.594	81.696	4,87
84	150,95	14.425	2.177	13.336	66.102	4,58
85	163,23	12.248	1.999	11.248	52.766	4,31
86	176,23	10.249	1.806	9.346	41.518	4,05
87	189,86	8.443	1.603	7.641	32.172	3,81
88	204,05	6.840	1.396	6.142	24.531	3,59
89	218,74	5.444	1.192	4.848	18.389	3,38
90	233,87	4.252	994	3.755	13.541	3,18
91	249,39	3.258	813	2.851	9.786	3,00
92	265,25	2.445	649	2.120	6.935	2,84
93	281,41	1.796	505	1.543	4.815	2,68
94	297,84	1.291	385	1.098	3.272	2.53
95	314,50	906	285	763	2.174	2.40
96	331,36	621	206	518	1.411	2.27
97	348,39	415	145	342	893	2.15
98	365,56	270	99	220	551	2,04
99	382,85	171	65	138	331	1,94
100	400,24	106	43	84	193	1,82
101	417,71	63	26	50	109	1,73
102	435,25	37	16	29	59	1,59
103	452,85	21	10	16	30	1,43
104	470,50	11	5	8	14	1,27
105	488,19	6	3	4	6	1,00
106	505,91	3	2	2	2	0,67
107	523,65	1	1	1	0,5	...

Πίναξ V(α). Πίνακες ἐπιβιώσεως: Ἑλλάς, θήλεις, 1950 — Table V(a). Life - tables for Greece: females, 1950

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	58,73	100.000	5.873	95.830	6.664.546	66,65
1	9,70	94.127	913	93.588	6.568.716	69,79
2	4,37	93.214	407	92.998	6.475.128	69,47
3	2,69	92.807	250	92.677	6.382.130	68,77
4	1,93	92.557	179	92.466	6.289.453	67,95
5	1,46	92.378	135	92.310	6.196.987	67,08
6	1,18	92.243	109	92.188	6.104.677	66,18
7	1,00	92.134	92	92.088	6.012.489	65,26
8	0,89	92.042	82	92.001	5.920.401	64,32
9	0,82	91.960	75	91.922	5.828.400	63,38
10	0,78	91.885	72	91.849	5.736.478	62,43
11	0,78	91.813	72	91.777	5.644.629	61,48
12	0,78	91.741	72	91.705	5.552.852	60,53
13	0,82	91.669	75	91.631	5.461.147	59,57
14	0,89	91.594	82	91.553	5.369.516	58,62
15	0,97	91.512	89	91.467	5.277.963	57,68
16	1,06	91.423	97	91.374	5.186.496	56,73
17	1,16	91.326	106	91.273	5.095.122	55,79
18	1,26	91.220	115	91.162	5.003.849	54,85
19	1,36	91.105	124	91.043	4.912.687	53,92
20	1,46	90.981	133	90.914	4.821.644	53,00
21	1,55	90.848	141	90.777	4.730.730	52,07
22	1,63	90.707	148	90.633	4.639.953	51,15
23	1,70	**90.559**	154	90.482	4.549.320	50,24
24	1,76	90.405	159	90.325	4.458.838	49,32
25	1,82	90.246	164	90.164	4.368.513	48,41
26	1,87	90.082	168	89.998	4.278.349	47,49
27	1,92	89.914	173	89.827	4.188.351	46,58
28	1,97	89.741	177	89.652	4.098.524	45,67
29	2,02	89.564	181	89.473	4.008.872	44,76
30	2,07	89.383	185	89.290	3.919.399	43,85
31	2,13	89.198	190	89.103	3.830.109	42,94
32	2,19	89.008	195	88.910	3.741.006	42,03
33	2,26	88.813	201	88.712	3.652.096	41,12
34	2,34	88.612	207	88.508	3.563.384	40,21
35	2,43	88.405	215	88.297	3.474.876	39,31
36	2,54	88.190	224	88.078	3.386.579	38,40
37	2,66	87.966	234	87.849	3.298.501	37,50
38	2,79	87.732	245	87.609	3.210.652	36,60
39	2,94	87.487	257	87.358	3.123.043	35,70
40	3,11	87.230	271	87.094	3.035.685	34,80
41	3,30	86.959	287	86.815	2.948.591	33,91
42	3,51	86.672	304	86.520	2.861.776	33,02
43	3,74	86.368	323	86.206	2.775.256	32,13
44	3,99	86.045	343	85.873	2.689.050	31,25
45	4,26	85.702	365	85.519	2.603.177	30,37
46	4,56	85.337	389	85.142	2.517.658	29,50
47	4,89	84.948	415	84.740	2.432.516	28,64
48	5,25	84.533	444	84.311	2.347.776	27,77
49	5,65	84.089	475	83.851	2.263.465	26,92
50	6,09	83.614	509	83.359	2.179.614	26,07
51	6,57	83.105	546	82.832	2.096.255	25,22
52	7,09	82.559	585	82.266	2.013.423	24,39
53	7,66	81.974	628	81.660	1.931.157	23,56
54	8,29	81.346	674	81.009	1.849.497	22,74
55	8,99	80.672	725	80.309	1.768.488	21,92
56	9,77	79.947	781	79.556	1.688.179	21,12
57	10,64	79.166	842	78.745	1.608.623	20,32
58	11,61	78.324	909	77.869	1.529.878	19,53
59	12,69	77.415	982	76.924	1.452.009	18,76

Πίναξ — Table V (α - a). Συνέχεια — Continued

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	13,89	76.433	1.062	75.902	1.375.085	17,99
61	15,23	75.371	1.148	74.797	1.299.183	17,24
62	16,72	74.223	1.241	73.602	1.224.386	16,50
63	18,38	72.982	1.341	72.311	1.150.784	15,77
64	20,23	71.641	1.449	70.916	1.078.473	15,05
65	22,29	70.192	1.565	69.409	1.007.557	14,35
66	24,59	68.627	1.688	67.783	938.148	13,67
67	27,15	66.939	1.817	66.030	870.365	13,00
68	30,00	65.122	1.954	64.145	804.335	12,35
69	33,17	63.168	2.095	62.120	740.190	11,72
70	36,70	61.073	2.241	59.952	678.070	11,10
71	40,62	58.832	2.390	57.637	618.118	10,51
72	44,97	56.442	2.538	55.173	560.481	9,93
73	49,79	53.904	2.684	52.562	505.308	9,37
74	55,12	51.220	2.823	49.808	452.746	8,84
75	61,00	48.397	2.952	46.921	402.938	8,33
76	67,47	45.445	3.066	43 912	356.017	7,83
77	74,58	42.379	3.161	40.798	312.105	7,36
78	82,38	39.218	3.231	37.602	271.307	6,92
79	90,92	35.987	3.272	34.351	233.705	6,49
80	100,24	32.715	3.279	31.075	199.354	6,09
81	110,31	29.436	3.247	27.812	168.279	5,72
82	121,09	26.189	3.171	24.603	140.467	5,36
83	132,51	23.018	3.050	21.493	115.864	5,03
84	144,53	19.968	2.886	18.525	94.371	4,73
85	157,09	17.082	2.683	15.740	75.846	4,44
86	170,15	14.399	2.450	13.174	60.106	4,17
87	183,67	11.949	2.195	10.851	46.932	3,93
88	197,61	9.754	1.927	8.790	36.081	3,70
89	211,94	7.827	1.659	6.997	27.291	3,49
90	226,62	6.168	1.398	5.469	20.294	3,29
91	241,61	4.770	1.152	4.194	14.825	3,11
92	256,87	3.618	929	3.153	10.631	2,94
93	272,36	2.689	732	2.323	7.478	2,78
94	288,04	1.957	564	1.675	5.155	2,63
95	303,89	1.393	423	1.181	3.480	2,50
96	319,89	970	310	815	2.299	2,37
97	336,02	660	222	549	1.484	2,25
98	352,27	438	154	361	935	2,13
99	368,63	284	105	231	574	2,02
100	385,09	179	69	144	343	1,92
101	401,64	110	44	88	199	1,81
102	418,27	66	28	52	111	1,68
103	434,97	38	17	29	59	1,55
104	451,73	21	9	16	30	1,43
105	468,55	12	7	8	14	1,17
106	485,42	5	2	4	6	1,20
107	502,34	3	2	2	2	0,67

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ V(β). Πίνακες ἐπιβιώσεως : Ἑλλάς, ἄρρενες, 1960 — Table V(b). Life - tables for Greece : males, 1960

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες Κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	56,63	100.000	5.663	95.923	6.729.603	67,30
1	6,82	94.337	643	93.958	6.633.680	70,32
2	2,81	93.694	263	93.555	6.539.722	69,80
3	1,63	93.431	152	93.352	6.446.167	68,99
4	1,18	93.279	110	93.223	6.352.815	68,11
5	0,88	93.169	82	93.128	6.259.592	67,19
6	0,71	93.087	66	93.054	6.166.464	66,24
7	0,61	93.021	57	92.992	6.073.410	65,29
8	0,55	92.964	51	92.938	5.980.418	64,33
9	0,51	92.913	47	92.889	5.887.480	63,37
10	0,50	92.866	46	92.843	5.794.591	62,40
11	0,50	92.820	46	92.797	5.701.748	61,43
12	0,52	92.774	48	92.750	5.608.951	60,46
13	0,55	92.726	51	92.700	5.516.201	59,49
14	0,60	92.675	56	92.647	5.423.501	58,52
15	0,66	92.619	61	92.588	5.330.854	57,56
16	0,72	92.558	67	92.524	5.238.266	56,59
17	0,79	92.491	73	92.454	5.145.742	55,64
18	0,86	92.418	79	92.378	5.053.288	54,68
19	0,93	92.339	86	92.296	4.960.910	53,72
20	1,00	92.253	92	92.207	4.868.614	52,77
21	1,06	92.161	98	92.112	4.776.407	51,83
22	1,11	92.063	102	92.012	4.684.295	50,88
23	1,16	91.961	107	91.907	4.592.283	49,94
24	1,21	91.854	111	91.798	4.500.376	48,99
25	1,26	91.743	116	91.685	4.408.578	48,05
26	1,31	91.627	120	91.567	4.316.893	47,11
27	1,36	91.507	124	91.445	4.225.326	46,17
28	1,41	91.383	129	91.318	4.133.881	45,24
29	1,45	91.254	132	91.188	4.042.563	44,30
30	1,49	91.122	136	91.054	3.951.375	43,36
31	1,53	90.986	139	90.916	3.860.321	42,43
32	1,57	90.847	143	90.775	3.769.405	41,49
33	1,61	90.704	146	90.631	3.678.630	40,56
34	1,66	90.558	150	90.483	3.587.999	39,62
35	1,71	90.408	155	90.330	3.497.516	38,69
36	1,77	90.253	160	90.173	3.407.186	37,75
37	1,83	90.093	165	90.010	3.317.013	36,82
38	1,90	89.928	171	89.842	3.227.003	35,88
39	1,99	89.757	179	89.667	3.137.161	34,95
40	2,11	89.578	189	89.483	3.047.494	34,02
41	2,27	89.389	203	89.287	2.958.011	33,09
42	2,47	89.186	220	89.076	2.868.724	32,17
43	2,71	88.966	241	88.845	2.779.648	31,24
44	2,99	88.725	265	88.592	2.690.803	30,33
45	3,31	88.460	293	88.313	2.602.211	29,42
46	3,67	88.167	324	88.005	2.513.898	28,51
47	4,07	87.843	358	87.664	2.425.893	27,62
48	4,51	87.485	395	87.287	2.338.229	26,73
49	5,00	87.090	435	86.872	2.250.942	25,85
50	5,56	86.655	482	86.414	2.164.070	24,97
51	6,19	86.173	533	85.906	2.077.656	24,11
52	6,89	85.640	590	85.345	1.991.750	23,26
53	7,67	85.050	652	84.724	1.906.405	22,42
54	8,54	84.398	721	84.037	1.821.681	21,58
55	9,50	83.677	795	83.279	1.737.644	20,77
56	10,56	82.882	875	82.444	1.654.365	19,96
57	11,73	82.007	962	81.526	1.571.921	19,17
58	13,02	81.045	1.055	80.517	1.490.395	18,39
59	14,44	79.990	1.155	79.412	1.409.878	17,63

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	16,00	78.835	1.261	78.204	1.330.466	16,88
61	17,71	77.574	1.374	76.887	1.252.262	16,14
62	19,58	76.200	1.492	75.454	1.175.375	15,42
63	21,63	74.708	1.616	73.900	1.099.921	14,72
64	23,88	73.092	1.745	72.219	1.026.021	14,04
65	26,35	71.347	1.880	70.407	953.802	13,37
66	29,07	69.467	2.019	68.457	883.395	12,72
67	32,07	67.448	2.163	66.366	814.938	12,08
68	35,38	65.285	2.310	64.130	748.572	11,47
69	39,03	62.975	2.458	61.746	684.442	10,87
70	43,05	60.517	2.605	59.214	622.696	10,29
71	47,48	57.912	2.750	56.537	563.482	9,73
72	52,35	55.162	2.888	53.718	506.945	9,19
73	57,73	52.274	3.018	50.765	453.227	8,67
74	63,63	49.256	3.134	47.689	402.462	8,17
75	70,11	46.122	3.234	44.505	354.773	7,69
76	77,21	42.888	3.311	41.232	310.268	7,23
77	84,98	39.577	3.363	37.895	269.036	6,80
78	93,47	36.214	3.385	34.521	231.141	6,38
79	102,73	32.829	3.373	31.142	196.620	5,99
80	112,81	29.456	3.323	27.794	165.478	5,62
81	123,70	26.133	3.233	24.516	137.684	5,27
82	135,38	22.900	3.100	21.350	113.168	4,94
83	147,74	19.800	2.925	18.337	91.818	4,64
84	160,67	16.875	2.711	15.519	73.481	4,35
85	174,10	14.164	2.466	12.931	57.962	4,09
86	187,96	11.698	2.199	10.598	45.031	3,85
87	202,23	9.499	1.921	8.538	34.433	3,62
88	216,83	7.578	1.643	6.756	25.895	3,42
89	231,72	5.935	1.375	5.247	19.139	3,22
90	246,87	4.560	1.126	3.997	13.892	3,05
91	262,25	3.434	901	2.983	9.895	2,88
92	277,83	2.533	704	2.181	6.912	2,73
93	293,59	1.829	537	1.560	4.731	2,59
94	309,51	1.292	400	1.092	3.171	2,45
95	325,57	892	290	747	2.079	2,33
96	341,75	602	206	499	1.332	2,21
97	358,03	396	142	325	833	2,10
98	374,40	254	95	206	508	2,00
99	390,85	159	62	128	302	1,90
100	407,37	97	40	77	174	1,79
101	423,95	57	24	45	97	1,70
102	440,58	33	15	25	52	1,58
103	457,25	18	8	14	27	1,50
104	473,95	10	5	7	13	1,30
105	490,67	5	2	4	6	1,20
106	507,40	3	2	2	2	0,67
107	542,13	1	1	0,5	...	...

Πίναξ V(β). Πίνακες ἐπιβιώσεως : Ἑλλάς, θήλεις, 1960 — Table V(b). Life - tables for Greece : females, 1960

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	51,42	100.000	5.142	96.349	7.042.387	70,42
1	6,13	94.858	581	94.515	6.946.038	73,23
2	2,55	94.277	240	94.150	6.851.523	72,67
3	1,49	94.037	140	93.964	6.757.373	71,86
4	1,08	93.897	101	93.845	6.663.409	70,97
5	0,80	93.796	75	93.758	6.569.564	70,04
6	0,63	93.721	59	93.691	6.475.806	69,10
7	0,51	93.662	48	93.638	6.382.115	68,14
8	0,44	93.614	41	93.593	6.288.477	67,17
9	0,40	93.573	37	93.554	6.194.884	66,20
10	0,38	93.536	36	93.518	6.101.330	65,23
11	0,38	93.500	36	93.482	6.007.812	64,25
12	0,38	93.464	36	93.446	5.914.330	63,28
13	0,39	93.428	36	93.410	5.820.884	62,30
14	0,41	93.392	38	93.373	5.727.474	61,33
15	0,44	93.354	41	93.333	5.634.101	60,35
16	0,48	93.313	45	93.290	5.540.768	59,38
17	0,52	93.268	48	93.244	5.447.478	58,41
18	0,56	93.220	52	93.194	5.354.234	57,44
19	0,60	93.168	56	93.140	5.261.040	56,47
20	0,65	93.112	61	93.081	5.167.900	55,50
21	0,70	93.051	65	93.018	5.074.819	54,54
22	0,75	92.986	70	92.951	4.981.801	53,58
23	0,79	92.916	73	92.879	4.888.850	52,62
24	0,83	92.843	77	92.804	4.795.971	51,66
25	0,87	92.766	81	92.725	4.703.167	50,70
26	0,90	92.685	83	92.643	4.610.442	49,74
27	0,93	92.602	86	92.559	4.517.799	48,79
28	0,96	92.516	89	92.471	4.425.240	47,83
29	0,99	92.427	92	92.381	4.332.769	46,88
30	1,02	92.335	94	92.288	4.240.388	45,92
31	1,05	92.241	97	92.192	4.148.100	44,97
32	1,08	92.144	100	92.094	4.055.908	44,02
33	1.12	92.044	103	91.992	3.963.814	43,06
34	1,16	91.941	107	91.887	3.871.822	42,11
35	1,21	91.834	111	91.778	3.779.935	41,16
36	1,26	91.723	116	91.665	3.688.157	40,21
37	1,31	91.607	120	91.547	3.596.492	39,26
38	1,37	91.487	125	91.424	3.504.945	38,31
39	1,44	91.362	132	91.296	3.413.521	37,36
40	1,52	91.230	139	91.160	3.322.225	36,42
41	1,62	91.091	148	91.017	3.231.065	35,47
42	1,75	90.943	159	90.863	3.140.048	34,53
43	1,91	90.784	173	90.697	3.049.185	33,59
44	2,10	90.611	190	90.516	2.958.488	32,65
45	2,32	90.421	210	90.316	2.867.972	31,72
46	2,57	90.211	232	90.095	2.777.656	30,79
47	2,85	89.979	256	89.851	2.687.561	29,87
48	3,16	89.723	284	89.581	2.597.710	28,95
49	3,50	89.439	313	89.282	2.508.129	28,04
50	3,87	89.126	345	88.953	2.418.847	27,14
51	4,29	88.781	381	88.590	2.329.894	26,24
52	4,77	88.400	422	88.189	2.241.304	25,35
53	5,31	87.978	467	87.744	2.153.115	24,47
54	5,91	87.511	517	87.252	2.065.371	23,60
55	6,58	86.994	572	86.708	1.978.119	22,74
56	7,35	86.422	635	86.104	1.891.411	21,89
57	8,19	85.787	703	85.435	1.805.307	21,04
58	9,12	85.084	776	84.696	1.719.872	20,21
59	10,15	84.308	856	83.880	1.635.176	19,40

Πίναξ — Table V(β - b). Συνέχεια — Continued

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	11,31	83.452	944	82.980	1.551.296	18,59
61	12,60	82.508	1.040	81.988	1.468.316	17,80
62	14,03	81.468	1.143	80.896	1.386.328	17,02
63	15,61	80.325	1.254	79.698	1.305.432	16,25
64	17,37	79.071	1.373	78.384	1.225.734	15,50
65	19,34	77.698	1.503	76.946	1.147.350	14,77
66	21,55	76.195	1.642	75.374	1.070.404	14,05
67	24,03	74.553	1.792	93.657	995.030	13,35
68	26,81	72.761	1.951	71.785	921.373	12,66
69	29,93	70.810	2.119	69.750	849.588	12,00
70	33,43	68.691	2.296	67.543	779.838	11,35
71	37,35	66.395	2.480	65.155	712.295	10,73
72	41,73	63.915	2.667	62.581	647.140	10,13
73	46,61	61.248	2.855	59.820	584.559	9,54
74	52,03	58.393	3.038	56.874	524.739	8,99
75	58,04	55.355	3.213	53.748	467.865	8,45
76	64,69	52.142	3.373	50.455	414.117	7,94
77	72,04	48.769	3.513	47.012	363.662	7,46
78	80,15	45.256	3.627	43.442	316.650	7,00
79	89,08	41.629	3.708	39.775	273.208	6,56
80	98,73	37.921	3.744	36.049	233.433	6,16
81	109,03	34.177	3.726	32.314	197.384	5,78
82	119,92	30.451	3.652	28.625	165.070	5,42
83	131,33	26.799	3.520	25.039	136.445	5,09
84	143,20	23.279	3.334	21.612	111.406	4,79
85	155,49	19.945	3.101	18.394	89.794	4,50
86	168,17	16.844	2.833	15.427	71.400	4,24
87	181,21	14.011	2.539	12.741	55.973	3,99
88	194,58	11.472	2.232	10.356	43.232	3,77
89	208,26	9.240	1.924	8.278	32.876	3,56
90	222,23	7.316	1.626	6.503	24.598	3,36
91	236,96	5.690	1.348	5.016	18.095	3,18
92	251,43	4.342	1.092	3.796	13.079	3,01
93	266,12	3.250	865	2.817	9.283	2,86
94	281,01	2.385	670	2.050	6.466	2,71
95	296,08	1.715	508	1.461	4.416	2,57
96	311,21	1.207	376	1.019	2.955	2,45
97	326,68	831	271	695	1.936	2,33
98	342,18	560	192	464	1.241	2,22
99	357,79	368	132	302	777	2,11
100	373,50	236	88	192	475	2,01
101	389,29	148	58	119	283	1,91
102	405,14	90	36	72	164	1,82
103	421,04	54	23	42	92	1,70
104	436,98	31	14	24	50	1,61
105	452,95	17	8	13	26	1,53
106	468,94	9	4	7	13	1,44
107	484,94	5	2	4	6	1,20

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ V(γ). Πίνακες ἐπιβιώσεως : Ἑλλάς, ἄρρενες, 1970 — Table V(c). Life - tables for Greece : males, 1970

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	41,62	100.000	4.162	97.003	7.012.905	70,13
1	3,74	95.838	358	95.627	6.915.902	72,16
2	1,57	95.480	150	95.400	6.820.275	71,43
3	0,93	95.330	89	95.284	6.724.875	70,54
4	0,70	95.241	67	95.207	6.629.591	69,61
5	0,57	95.174	54	95.147	6.534.384	68,66
6	0,50	95.120	48	95.096	6.439.237	67,70
7	0,45	95.072	43	95.050	6.344.141	66,73
8	0,42	95.029	40	95.009	6.249.091	65,76
9	0,40	94.989	38	94.970	6.154.082	64,79
10	0,39	94.951	37	94.932	6.059.112	63,81
11	0,39	94.914	37	94.895	5.964.180	62,84
12	0,39	94.877	37	94.858	5.869.285	61,86
13	0,40	94.840	38	94.821	5.774.427	60,89
14	0,42	94.802	40	94.782	5.679.606	59,91
15	0,45	94.762	43	94.740	5.584.824	58,94
16	0,49	94.719	46	94.696	5.490.084	57,96
17	0,54	94.673	51	94.647	5.395.388	56,99
18	0,60	94.622	57	94.593	5.300.741	56,02
19	0,67	94.565	63	94.533	5.206.148	55,05
20	0,74	94.502	70	94.467	5.111.615	54,09
21	0,81	94.432	76	94.394	5.017.148	53,13
22	0,88	94.356	83	94.314	4.922.754	52,17
23	0,94	94.273	89	94.228	4.828.440	51,22
24	1,00	94.184	94	94.137	4.734.212	50,27
25	1,05	94.090	99	94.040	4.640.075	49,32
26	1,10	93.991	103	93.939	4.546.035	48,37
27	1,15	93.888	108	93.834	4.452.096	47,42
28	1,19	93.780	112	93.724	4.358.262	46,47
29	1,22	93.668	114	93.611	4.264.538	45,53
30	1,25	93.554	117	93.495	4.170.927	44,58
31	1,28	93.437	120	93.377	4.077.432	43,64
32	1,31	93.317	122	93.256	3.984.055	42,69
33	1,34	93.195	125	93.132	3.890.799	41,75
34	1,37	93.070	128	93.006	3.797.667	40,80
35	1,40	92.942	130	92.877	3.704.661	39,86
36	1,44	92.812	134	92.745	3.611.784	38,92
37	1,49	92.678	138	92.609	3.519.039	37,97
38	1,55	92.540	143	92.468	3.426.430	37,03
39	1,63	92.397	151	92.321	3.333.962	36,08
40	1,73	92.246	160	92.166	3.241.641	35,14
41	1,85	92.086	170	92.001	3.149.475	34,20
42	1,99	91.916	183	91.824	3.057.474	33,26
43	2,16	91.733	198	91.634	2.965.650	32,33
44	2,36	91.535	216	91.427	2.874.016	31,40
45	2,59	91.319	237	91.200	2.782.589	30,47
46	2,86	91.082	260	90.952	2.691.389	29,55
47	3,17	90.822	288	90.678	2.600.437	28,63
48	3,53	90.534	320	90.374	2.509.759	27,72
49	3,94	90.214	355	90.036	2.419.385	26,82
50	4,41	89.859	396	89.661	2.329.349	25,92
51	4,94	89.463	442	89.242	2.239.688	25,03
52	5,54	89.021	493	88.774	2.150.446	24,16
53	6,21	88.528	550	88.253	2.061.672	23,29
54	6,96	87.978	612	87.672	1.973.419	22,43
55	7,80	87.366	681	87.025	1.885.747	21,58
56	8,73	86.685	757	86.306	1.798.722	20,75
57	9,76	85.928	839	85.508	1.712.416	19,93
58	10,90	85.089	927	84.625	1.626.908	19,12
59	12,16	84.162	1.023	83.650	1.542.283	18,33

Πίναξ — Table V (γ - c). Συνέχεια—Continued

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	13,55	83.139	1.127	82.575	1.458.633	17,54
61	15,09	82.012	1.238	81.393	1.376.058	16,78
62	16,80	80.774	1.357	80.095	1.294.665	16,03
63	18,69	79.417	1.484	78.675	1.214.570	15,29
64	20,78	77.933	1.619	77.123	1.135.895	14,58
65	23,09	76.314	1.762	75.433	1.058.772	13,87
66	25,65	74.552	1.912	73.596	983.339	13,19
67	28,49	72.640	2.070	71.605	909.743	12,52
68	31,64	70.570	2.233	69.453	838.138	11,88
69	35,13	68.337	2.401	67.136	768.685	11,25
70	39,01	65.936	2.572	64.650	701.549	10,64
71	43,32	63.364	2.745	61.991	636.899	10,05
72	48,12	60.619	2.917	59.160	574.908	9,48
73	53,46	57.702	3.085	56.159	515.748	8,94
74	59,39	54.617	3.244	52.995	459.589	8,41
75	65,97	51.373	3.389	49.678	406.594	7,91
76	73,24	47.984	3.514	46.227	356.916	7,44
77	81,23	44.470	3.612	42.664	310.689	6,99
78	89,94	40.858	3.675	39.020	268.025	6,56
79	99,34	37.183	3.694	35.336	229.005	6,16
80	109,39	33.489	3.663	31.657	193.669	5,78
81	120,04	29.826	3.580	28.036	162.012	5,43
82	131,25	26.246	3.445	24.523	133.976	5,10
83	142,97	22.801	3.260	21.171	109.453	4,80
84	155,15	19.541	3.032	18.025	88.282	4,52
85	167,65	16.509	2.768	15.125	70.257	4,26
86	180,54	13.741	2.481	12.500	55.132	4,01
87	193,78	11.260	2.182	10.169	42.632	3,79
88	207,34	9.078	1.882	8.137	32.463	3,58
89	221,20	7.196	1.592	6.400	24.326	3,38
90	235,34	5.604	1.319	4.944	17.926	3,20
91	249,74	4.285	1.070	3.750	12.982	3,03
92	264,42	3.215	850	2.790	9.232	2,87
93	279,32	2.365	661	2.034	6.442	2,72
94	294,42	1.704	502	1.453	4.408	2,59
95	309,70	1.202	372	1.016	2.955	2,46
96	325,14	830	270	695	1.939	2,34
97	340,72	560	191	464	1.244	2,22
98	356,42	369	132	303	780	2,11
99	372,23	237	88	193	477	2,01
100	388,14	149	58	120	284	1,91
101	404,14	91	37	72	164	1,80
102	420,22	54	23	42	92	1,70
103	436,37	31	14	24	50	1,61
104	452,58	17	8	13	26	1,53
105	468,84	9	4	7	13	1,44
106	485,14	5	2	4	6	1,20
107	501,47	3	2	2	2	0,67

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πίναξ V(γ). Πίνακες ἐπιβιώσεως: Ἑλλάς, θήλεις, 1970 — Table V(c). Life - tables for Greece : females, 1970

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
0	35,29	100.000	3.529	97.494	7.363.831	73,64
1	3,28	96.471	316	96.285	7.266.337	75,32
2	1,17	96.155	113	96.095	7.270.052	74,57
3	0,71	96.042	68	96.007	7.073.957	73,65
4	0,52	95.974	50	95.948	6.977.950	72,71
5	0,42	95.924	40	95.904	6.882.002	71,74
6	0,36	95.884	35	95.866	6.786.098	70,77
7	0,32	95.849	31	95.833	6.690.232	69,80
8	0,29	95.818	28	95.804	6.594.399	68,82
9	0,27	95.790	26	95.777	6.498.595	67,84
10	0,26	95.764	25	95.751	6.402.818	66,86
11	0,26	95.739	25	95.726	6.307.067	65,88
12	0,26	95.714	25	95.701	6.211.341	64,89
13	0,26	95.689	25	95.676	6.115.640	63,91
14	0,27	95.664	26	95.651	6.019.964	62,93
15	0,29	95.638	28	95.624	5.924.313	61,95
16	0,31	95.610	30	95.595	5.828.689	60,96
17	0,34	95.580	32	95.564	5.733.094	59,98
18	0,37	95.548	35	95.530	5.637.530	59,00
19	0,41	95.513	39	95.493	5.542.000	58,02
20	0,46	95.474	44	95.452	5.446.507	57,05
21	0,51	95.430	49	95.405	5.351.055	56,07
22	0,56	95.381	53	95.354	5.255.650	55,10
23	0,60	95.328	57	95.299	5.160.296	54,13
24	0,64	95.271	61	95.240	5.064.997	53,16
25	0,68	95.210	65	95.177	4.969.757	52,20
26	0,71	95.145	68	95.111	4.874.580	51,23
27	0,74	95.077	70	95.042	4.779.469	50,27
28	0,77	95.007	73	94.970	4.684.427	49,31
29	0,79	94.934	75	94.896	4.589.457	48,34
30	0,81	94.859	77	94.820	4.494.561	47,38
31	0,83	94.782	79	94.742	4.399.741	46,42
32	0,85	94.703	80	94.663	4.304.999	45,46
33	0,87	94.623	82	94.582	4.210.336	44,50
34	0,89	94.541	84	94.499	4.115.754	43,53
35	0,91	94.457	86	94.414	4.021.255	42,57
36	0,93	94.371	88	94.327	3.926.841	41,61
37	0,96	94.283	91	94.237	3.832.514	40,65
38	0,99	94.192	93	94.145	3.738.277	39,69
39	1,03	94.099	97	94.050	3.644.132	38,73
40	1,08	94.002	102	93.951	3.550.082	37,77
41	1,14	93.900	107	93.846	3.456.131	36,81
42	1,21	93.793	113	93.736	3.362.285	35,85
43	1,29	93.680	121	93.619	3.268.549	34,89
44	1,39	93.559	130	93.494	3.174.930	33,94
45	1,51	93.429	141	93.358	3.081.436	32,98
46	1,65	93.288	154	93.211	2.988.078	32,03
47	1,82	93.134	170	93.049	2.894.867	31,08
48	2,02	92.964	188	92.871	2.801.818	30,14
49	2,26	92.776	210	92.671	2.708.947	29,20
50	2,54	92.566	235	92.448	2.616.276	28,26
51	2,86	92.331	264	92.199	2.523.828	27,33
52	3,23	92.067	297	91.918	2.431.629	26,41
53	3,65	91.770	335	91.602	2.339.711	25,50
54	4,13	91.435	378	91.246	2.248.109	24,59
55	4,67	91.057	425	90.844	2.156.863	23,69
56	5,28	90.632	479	90.392	2.066.019	22,80
57	5,97	90.153	538	89.884	1.975.627	21,91
58	6,75	89.615	605	89.312	1.885.743	21,04
59	7,63	89.010	679	88.670	1.796.431	20,18

Ἡλικία (ἔτη) Age (years)	Πιθανότης θανάτου (ἐπὶ 1.000) Probability ('000) of dying within the year (age) x	Ἐπιζῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Surviving at exact age x	Θνήσκοντες κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἡλικίας x Number dying during the age x	Ἐπιζῶντες εἰς τὸ μέσον τῆς ἡλικίας x Surviving at midpoint of age x	Ἄθροισμα ἐτῶν ζωῆς εἰς ἡλικίαν x καὶ ἐφεξῆς Cummulative sum of years of life at x and all later ages	Προσδοκωμένη ζωὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης ἡλικίας Expectation of life at exact age x
x	1.000 q_x	l_x	d_x	L_x	T_x	e^o_x
60	8,62	88.331	761	87.950	1.707.761	19,33
61	9,73	87.570	852	87.144	1.619.811	18,50
62	10,98	86.718	952	86.242	1.532.667	17,67
63	12,39	85.766	1.063	85.234	1.446.425	16,86
64	13,98	84.703	1.184	84.111	1.361.191	16,07
65	15,78	83.519	1.318	82.860	1.277.080	15,29
66	17,82	82.201	1.465	81.468	1.194.220	14,53
67	20,14	80.736	1.626	79.923	1.112.752	13,78
68	22,79	79.110	1.803	78.208	1.032.829	13,06
69	25,81	77.307	1.995	76.309	954.621	12,35
70	29,24	75.312	2.202	74.211	878.312	11,66
71	33,13	73.110	2.422	71.899	804.101	11,00
72	37,52	70.688	2.652	69.362	732.202	10,36
73	42,46	68.036	2.889	66.591	662.840	9,74
74	48,00	65.147	3.127	63.583	596.249	9,15
75	54,20	62.020	3.361	60.339	532.666	8,59
76	61,11	58.659	3.585	56.866	472.327	8,05
77	68,78	55.074	3.788	53.180	415.461	7,54
78	77,22	51.286	3.960	49.306	362.281	7,06
79	86,41	47.326	4.089	45.281	312.975	6,61
80	96,30	43.237	4.164	41.155	267.694	6,19
81	106,85	39.073	4.175	36.985	226.539	5,80
82	118,01	34.898	4.118	32.839	189.554	5,43
83	129,74	30.780	3.993	28.783	156.715	5,09
84	142,00	26.787	3.804	24.885	127.932	4,78
85	154,75	22.983	3.557	21.204	103.047	4,48
86	167,95	19.426	3.263	17.794	81.843	4,21
87	181,56	16.163	2.935	14.695	64.049	3,96
88	195,55	13.228	2.587	11.934	49.354	3,73
89	209,89	10.641	2.233	9.524	37.420	3,52
90	224,55	8.408	1.888	7.464	27.896	3,32
91	239,50	6.520	1.562	5.739	20.432	3,13
92	254,71	4.958	1.263	4.326	14.693	2,96
93	270,15	3.695	998	3.196	10.367	2,81
94	285,79	2.697	771	2.311	7.171	2,66
95	301,61	1.926	581	1.635	4.860	2,52
96	317,59	1.345	427	1.131	3.225	2,40
97	333,71	918	306	765	2.094	2,28
98	349,95	612	214	505	1.329	2,17
99	366,29	398	146	325	824	2,07
100	382,74	252	94	205	499	1,98
101	399,25	158	63	126	294	1,86
102	415,83	95	40	75	168	1,77
103	432,47	55	24	43	93	1,69
104	449,17	31	14	24	50	1,61
105	465,92	17	8	13	26	1,53
106	482,72	9	4	7	13	1,44
107	499,56	5	2	4	6	1,20

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

40.505

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

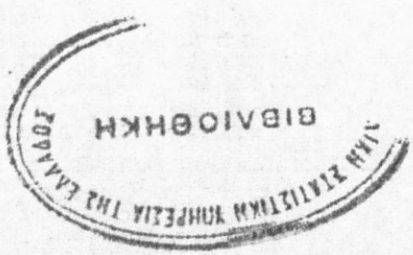
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ